

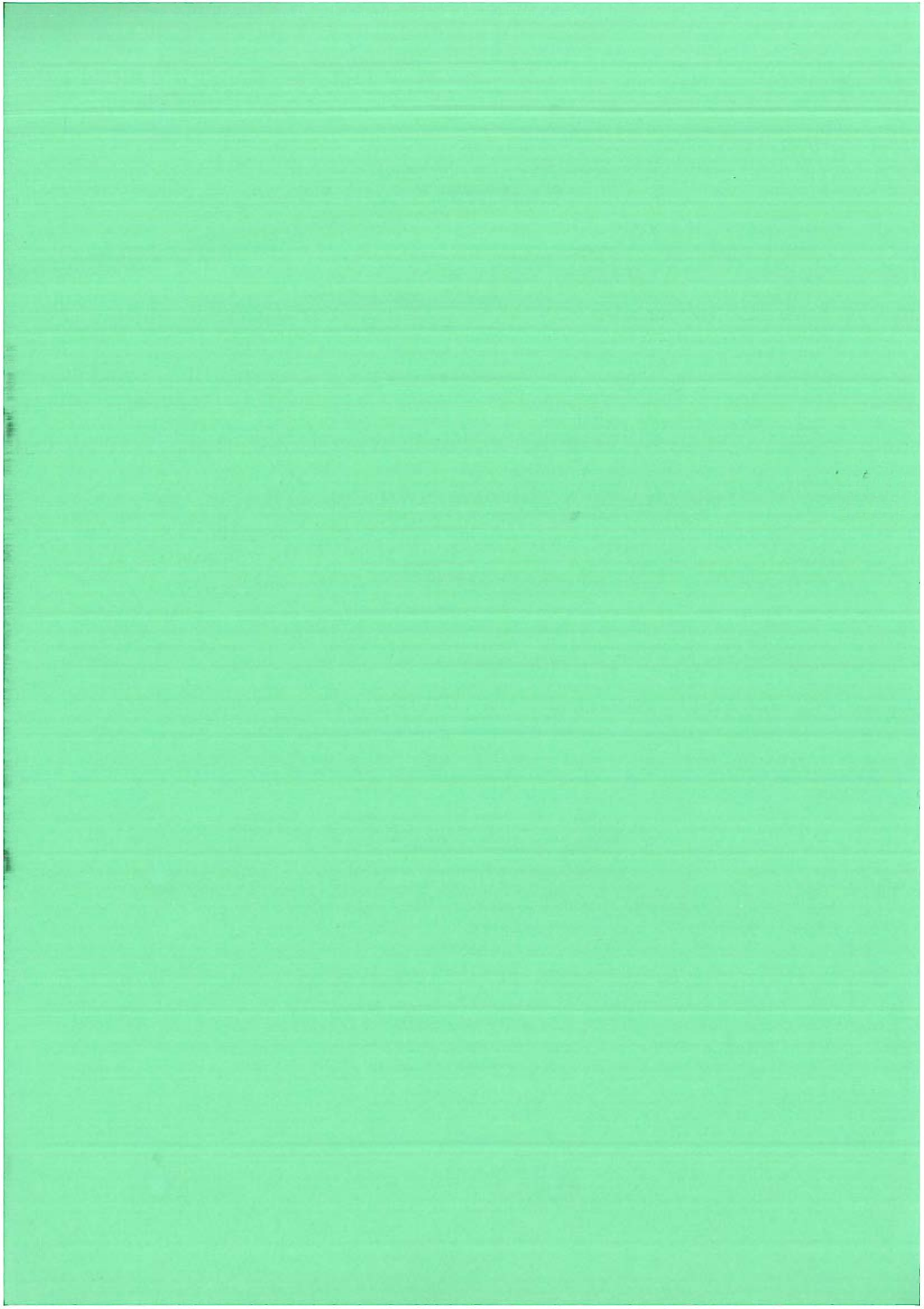
Inventering av

Ängs- och hagmarker i Örebro län

Södra delen

LÄNSSTYRELSEN I ÖREBRO
MILJÖENHETEN
Publikation nr 1995:14

FÖRORD

Den rationalisering som jordbruket genomgått under lång tid har medfört att naturliga slåtter- och betesmarker är på stark tillbakagång. Som ett led i arbetet mot utarmning av landskap, biotoper, flora och fauna startade naturvårdsverket hösten 1985 projektet "Ångs- och hagmark".

Föreliggande inventering över Örebro län, som härmed redovisas, har utförts i linje med naturvårdsverkets anvisningar. Parallellt med inventeringsarbetet har kontakter och förhandlingar med brukare av värdefulla områden lett till att ett flertal objekt säkrats med NOLA- och landskapsvårdsavtal.

Huvudansvariga för inventeringen har varit Gunnar Hallin, Stefan Thorssell och Per Olov Führ.

Fältarbetet genomfördes under 1987 till 1990 av Ingrid Andrén (Laxå, Askersund och Hallsberg) och Karin Sund (övriga kommuner).

För sammanställning av denna rapport svarar Karin Sund. Kommunkartor har framställts av Kristina Sandvall, Anne-Marie Wallin och Aida Cardenas. Ingegerd Nilsson har skrivit rent stora delar av rapporten. Omslaget har ritats av Bo Bergström.

Stort tack till alla som bidragit till detta arbete, speciellt till alla entusiastiska lantbrukare som håller kulturlandskapet i hävd.

Örebro april 1995

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	sid
1 INLEDNING	5
2 SYFTE	5
3 DEFINITIONER	5
3.1 Naturliga fodermarker	5
3.1.1 Naturlig slåttermark	5
3.1.2 Naturlig betesmark	6
3.2 Vegetationstyper	7
3.3 Indikatorsarter	8
3.3.1 Kväveindikatorer	8
3.3.2 Slätter- och betesindikatorer	9
3.4 Fauna	10
3.5 Kulturhistoriska spår	10
4 METODIK	11
4.1 Förarbete	11
4.1.1 Sammanställning av befintlig kunskap	11
4.1.2 Flygbildstolkning och kartanalys	11
4.2 Fältarbete	11
4.3 Bedömning av bevarandevärde	12
4.4 Redovisning	12
5 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV LÄNETS NATUR	13
Närkeslätten	13
Södra skogsbygden	13
Västra skogsbygden	14
Kilsbergen	15
Bergslagen	15
Länskarta med samtliga objekt	16
Länskarta med naturgeografiska regioner	18
Länskarta med agrara kulturlandskapsregioner	19
Länskarta med produktionsområden	20
6 RESULTAT	21
Fördelning mellan värdeklasser	21
Fördelning mellan naturtyper	22
Fördelning mellan kommuner	25

INNEHÅLLSFÖRTECKNING sid

KOMMUNVISA RESULTAT OCH OBJEKTBEKRIVNINGAR

7	Laxå kommun	27
	Fördelning mellan värdeklasserna	27
	Fördelning mellan naturtyperna	28
	Översiktlig karta	30
	Objektsförteckning	31
	Beskrivningar	33
8	Askersunds kommun	95
	Fördelning mellan värdeklasserna	95
	Fördelning mellan naturtyperna	96
	Översiktlig karta	98
	Objektsförteckning	99
	Beskrivningar	103
9	Hallsbergs kommun	239
	Fördelning mellan värdeklasserna	239
	Fördelning mellan naturtyperna	240
	Översiktlig karta	242
	Objektsförteckning	243
	Beskrivningar	247
10	Kumla kommun	373
	Fördelning mellan värdeklasserna	373
	Fördelning mellan naturtyperna	374
	Översiktlig karta	376
	Objektsförteckning	377
	Beskrivningar	378
11	Degerfors kommun	401
	Fördelning mellan värdeklasserna	401
	Fördelning mellan naturtyperna	402
	Översiktlig karta	404
	Objektsförteckning	405
	Beskrivningar	406
12	Karlskoga kommun	431
	Fördelning mellan värdeklasserna	431
	Fördelning mellan naturtyperna	432
	Översiktlig karta	433
	Objektsförteckning	434
	Beskrivningar	435

TIDIGARE INVENTERINGAR OCH ANNAN LITTERATUR

1 INLEDNING

Någon gång under järnåldern blev klimatet strängare och boskapen, som tidigare kunnat gå ute hela året om, stallades vintertid. Spillningen, som ansamlades under vintern, användes för att berika åkrarna med näring och därmed kunde man överge svedjebruket och skapa permanenta åkrar. Till vinterfoder åt kreaturen behövdes hö och löv. För att trygga detta behov uppkom de första kulturskapade ängarna. Dessa sköttes med fagning, slåtter och lövtäkt. På eftersommaren betades de även under en kort tid. Slätter- och betesmark födde djuren, som i sin tur gav gödsel till åkrarna. Ängen kom på detta sätt att bli en förutsättning för det fasta åkerbruket. Därav talesättet "Äng är åkers moder". Odlingslandskapet som nu kom att ta form utgjordes av stora arealer naturlig fodermark och små arealer åkermark. Det är detta äldre odlingslandskap vi i dag kan se de sista resterna av.

Nya och förändrade bruksformer har medfört minskad variation och mångfald i jordbrukslandskapet. I dag är de naturliga fodermarkerna en hotad naturresurs. Därmed är även ett stort antal växter och djur, som är gynnade eller direkt beroende av denna naturtyp, hotade.

Det biologiska och kulturella värdet av de naturliga ängs- och hagmarkerna är mycket högt.

2 SYFTE

Utarmning av landskap, biotoper, flora och fauna var en av 1980-talets stora miljöfrågor. Den naturliga slåtter- och betesmarken utgör idag en hotad naturresurs. En del av dessa marker finns uppmärksammade i naturinventeringar av olika slag. Några systematiska inventeringar har emellertid inte gjorts. Naturvårdsverket startade därför 1985 projektet "Ängs- och hagmarker". Två år senare påbörjades den riksomfattande inventeringen med handboken "Inventering av ängs- och hagmarker" som underlag.

3 DEFINITIONER

3.1 NATURLIG FODERMARK

Med naturlig fodermark avses mark som under lång tid kontinuerligt har använts till slåtter och/eller bete och som inte utsatts för sentida ingrepp i markförbättrande syften. Fodermark som utsatts för sådana ingrepp, dock utan att vara åkermark, kallas kultiverad fodermark. Exempel på markförbättrande ingrepp är insådd, kalkning, gödsling och dikning. Den bästa skiljande faktorn torde vara gödsling. Naturlig fodermark delas upp i naturlig slåttermark och naturlig betesmark.

3.1.1 Naturlig slåttermark

Naturlig slåttermark i bruk är mycket ovanlig. Största delen av den ursprungliga slåttermarken har odlats upp eller överförs till bete.

Hackslått

Förekommer ofta på torr till frisk och ytblockig mark. Hackslått var vanligt mellan åkrar, runt stenrösen, utefter gårdesgårdar, diken och vägar samt mellan åker och skog.

Träd- och buskbärande äng.

Denna ängstyp karakteriseras av en blandning av lövträdsdungar och öppna slåtterytor vilkas vegetationstyper kan variera från torräng till fuktäng. Träddungarna förekommer ofta i anslutning till stenar och rösen.

Annan öppen äng

Slätteräng på fastmarksunderlag som ej går att hänföra till hackslått eller träd- och buskbärande äng.

Strandäng (egentligen sötvattenstrandäng)

Eftersom Örebro län saknar kust, kommer denna typ av fodermark att enbart kallas strandäng. Strandäng omfattar området mellan hög- och lågvattengränserna på flacka finsedimentstränder vid sjöar och vattendrag. Mad är en syd- och mellansvensk benämning på hävdade sötvattenstrandängar. Dessa marker användes förr till slätter. Om de hävdas idag sker det vanligtvis genom bete, men i enstaka fall förekommer slätter.

3.1.2 Naturlig betesmark

Naturliga betesmarker uppvisar vanligen stor variation i topografi samt mark- och fuktighetsförhållanden.

Med hagmark menas i denna inventering inhägnad och i dag beteshävdad inägomark. Undantagsvis kan hagmark förekomma på tidigare utmark. Hagmarkerna kan i extremfallet vara träd- och buskfria. Normalt förekommer dock såväl träd som buskar i olika grad av slutenhet, vilken ibland anges som täckningsgrad i procent.

Öppen hagmark

Detta är betesmark där träd- och buskskiktets täckningsgrad är mindre än 25 %. Ofta förekommer vackra solitära träd. Öppenheten är i regel ett resultat av långvarigt bete i kombination med avverkning och röjning.

Björkhage

Björkhagen är en betesmark där björk är den enda eller dominerande trädarten. Förekommer ofta på magrare och frisk till torr mark, men även på fuktig. Träd- och buskskiktets täckningsgrad överstiger 25%.

Ekhage

Ekhagen är en betesmark, där ek är det enda eller dominerande trädslaget. Ekhagen är ett karaktäristiskt inslag i syd- och mellansvenska herrgårdslandskapet. Förekommer på såväl mager som något bättre mark av torr till frisk typ, men kan också uppträda på förhållandevis fuktig mark. Träd- och buskskiktets täckningsgrad överstiger 25%.

Blandlövhage

Hit förs övriga lövträdspräglade hagmarker vars trädskikt innehåller flera olika trädarter och där täckningsgraden överstiger 25%.

Annan träd- och buskbärande hagmark

Till denna typ av hagmark räknas betesmark där barrträd dominerar, oftast med inslag av lövträd och med en täckningsgrad över 25%. Förekommer ofta på morän- och hållmarksöar i det mellansvenska helåkerlandskapet.

Strandäng (egentligen sötvattenstrandäng) se definition strandäng under 2.1.1 Naturlig slättermark

Betad skog

Den egentliga definition är betad skog på utmarken, oftast barrskog. Betad skog är inte inventerad utan har bara noterats om den förekommit i samband med inventerat område. Vidare har det i inventeringen inte gjorts någon skillnad mellan betad utmarksskog och annan betad skog, t ex numera igenväxt hagmark. Betad skog på utmarken var en gång i tiden mycket vanligt, men idag är det en hotad naturtyp. Den skog som nämns i inventeringen är i de allra flesta fall igenväxt f d hagmark, d s v ursprungligen inägomark.

3.2 VEGETATIONSTYPER

De benämningar på vegetationstyper som förekommer i rapporten följer indelningen i Nordiska ministerrådets publikation "Vegetationstyper i Norden" (1984). Se denna för närmare definitioner.

Rished av ljungtyp

Öppen rished, ibland med enbuskar. Beroende av bete eller bränning. I denna inventering använt för ljungdominerande rished i allmänhet.

Rished av blåbärlingontyp

Torra, ofta svagbetade partier av björk/ekhagar, vanligtvis på ytblockig moränmark.

Gräshed av rödventyp

Betad gräsmark på torr, osorterad jord. Står mellan rished av blåbär-lingontyp och friskäng av rödventyp.

Fårsvingelvariant av rödvengräshed (örtrik gräshed)

Som föregående men med större örtinslag.

Gräshed av staggtyp

Lågvuxen, småtuvig frisk till fuktig gräsmark. Ofta med fläckar av ljung.

Torräng av hållmarkstyp

Naken (urbergs-) håll, delvis med tunt jordlager i sprickor. Bildar ofta hållöar i betesmark.

Torräng av fårsvingeltyp

Lågvuxen, örtrik gräsmark, på något djupare jord än föregående.

Friskäng av rödventyp

Lågvuxen, frisk gräsmark, vanligtvis under glest stående träd och buskar. Mycket vanlig, betesberoende vegetationstyp i hela landet.

Örtrik friskäng

Relativt lågvuxen örtrik gräsmark, där ingen art kan sägas vara dominerande. Vanligen betad f d slättermark.

Friskäng av skogsnävatyp

Tämligen högvuxen och örtrik gräsmark på friska jordar.

Fuktäng av tuvåteltyp

Tuvig gräsmark, som vid upphörande bete övergår i fuktäng av högörttyp. Marken mellan tuvorna är ofta snaggbetad.

Fuktäng av högörttyp

Högvuxen örtdominerad vegetation som kännetecknar svagbetad eller nyligen övergiven fodermark.

Fuktäng av gräs-lågstarttyp

Relativt artrik, lågvuxen gräs- och startdominerad vegetation. Variation från fattiga till rika typer. Betesberoende.

Fuktäng av högstarttyp

Högvuxen, tät start- och gräsdominerad vegetation vid sötvattenstränder. Bete eller slåtter.

Kärrkavle-variant av högstart-fuktäng

Hårt betade områden i högstartzonen får en avvikande artsammansättning. Fågellokaler.

Fuktäng av fräken-starttyp

Högvuxen fräken- och startdominerad vegetation på stränder i vattenlinjen. Slåtter.

3.3 INDIKATORARTER

De naturliga fodermarkerna hyser en mycket rik flora. Av speciellt intresse är de som är gynnade eller direkt beroende av hävd samt de som indikerar påverkan av kvävegödsel. De arter som nämns i inventeringen är framförallt de hävdgynnade arterna.

3.3.1 Kväveindikatorer

Vid användning av kvävegödsel påverkas vegetationen. De växter som är anpassade till en kvävefattig miljö, vilket de flesta hävdgynnade arterna är, minskar kraftigt eller försvinner och de kvävegynnade arterna tar över. Det gäller användning av konstgödsel så väl som naturgödsel. Lokalt kan samma effekt uppstå vid grindar och under träd där djuren ofta står och mycket spillning samlas.

Följande arter indikerar vid massuppträdande kvävegödsling.

brännässla	<i>Urtica dioica</i>
gårdsskräppa	<i>Rumex longifolius</i>
hundloka	<i>Anthriscus sylvestris</i>
hundäxing	<i>Dactylis glomerata</i>
kardborre	<i>Arctium</i> sp
kruskräppa	<i>Rumex crispus</i>
kvickrot	<i>Elymus repens</i>
maskros	<i>Taraxacum</i> grp <i>Vulgaria</i>
tímotej	<i>Phleum pratense</i>
tomtskräppa	<i>Rumex obtusifolius</i>
åkertistel	<i>Cirsium arvense</i>
ängsgröe	<i>Poa pratense</i>
ängssvingel	<i>Festuca pratensis</i>

3.3.2 Slätter- och betesindikatorer

De växter som förekommer på naturliga fodermarker gynnas av både slätter och bete, men vissa är starkt slättergynnade och andra är mer gynnade av bete. För att klara den störning som hävden innebär har de flesta växterna sina blad nära markytan. Vissa arter har bladrosetter tätt tryckta till marken, andra är lågväxta eller krypande. Några arter, t ex fältgentiana har utvecklat tidigblommade varianter.

Följande arter är ett urval av slätter- och betesgynnadearter som torde förekomma i Örebro län.

backnejlika	<i>Dianthus deltoides</i>
backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i>
backruta	<i>Thalictrum simplex</i>
backsmultron	<i>Fragaria viridis</i>
backsmörblomma	<i>Ranunculus polyanthemus</i>
blekfryle	<i>Luzula pallescens</i>
blodnäva	<i>Geranium sanguineum</i>
blåklocka, liten	<i>Campanula rotundifolia</i>
blåklocka, stor	<i>Campanula persicifolia</i>
blåsuga	<i>Ajuga pyramidalis</i>
böckrot	<i>Pimpinella saxifraga</i>
borsttistel (brudborste)	<i>Cirsium helenoides</i>
brudbröd	<i>Filipendula vulgaris</i>
brudsporre	<i>Gymnadenia conopsea</i>
buskviol	<i>Viola hirta</i>
darrgräs	<i>Briza media</i>
dvärglummer	<i>Selaginella selaginoides</i>
fältgentiana	<i>Gentianella campestris</i>
granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>
gullviva	<i>Primula veris</i>
gökärt	<i>Lathyrus linifolius</i>
harstarr	<i>Carex leporina</i>
hårstarr	<i>Carex capillaris</i>
höskallra	<i>Rhinanthes serotinus</i>
jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>
jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>
Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>
kattfot	<i>Antennaria dioica</i>
klasefibbla	<i>Crepis praemorsa</i>
knägräs	<i>Danthonia decumbens</i>
klockpyrola	<i>Pyrola media</i>
knölsmörblomma	<i>Ranunculus bulbosus</i>
korskovall	<i>Melampyrum cristatum</i>
krissla	<i>Inula salicina</i>
lundkovall	<i>Melampyrum nemorosum</i>
låsbräken	<i>Botrychium lunaria</i>
majviva	<i>Primula farinosa</i>
mandelblom	<i>Saxifraga granulata</i>
nattviol, grönvit	<i>Plantanthera chlorantha</i>

nässelklocka	<i>Campanula trachelium</i>
ormrot	<i>Polygonum viviparum</i>
ormtunga	<i>Ophioglossum vulgatum</i>
prästkraige	<i>Leucanthemum vulgare</i>
revfibbla	<i>Hieracium auricula</i>
rosettjungfrulin	<i>Polygola amarella</i>
rödklint	<i>Centaurea jacea</i>
rödkämpar	<i>Plantago media</i>
sandmaskros	<i>Taraxacum</i> grp <i>Erythrosperma</i>
sandviol	<i>Viola rupestris</i>
skogsklöver	<i>Trifolium medium</i>
slätterblomma	<i>Parnassia palustris</i>
slätterfibbla	<i>Hypochoeris maculata</i>
slättergubbe	<i>Arnica montana</i>
småfingerört	<i>Potentilla tabernaemontani</i>
smörbollar	<i>Trollius europaeus</i>
solvända	<i>Helianthemum nummularium</i>
sommarfibbla	<i>Leontodon hispidus</i>
stagg	<i>Nardus stricta</i>
svartfryle	<i>Luzula sudetica</i>
svinrot	<i>Scorzonera humilis</i>
tvåblad	<i>Listera ovata</i>
vildlin	<i>Linum catharticum</i>
vårbrodd	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
vårfingerört	<i>Potentilla crantzii</i>
ängsfryle	<i>Luzula multiflora</i>
ängsklocka	<i>Campanula patula</i>
ängsskallra	<i>Rhinanthus minor</i>
ängsskära	<i>Serratula tinctoria</i>
ängsviol	<i>Viola canina</i>
ängsvädd	<i>Succisa pratensis</i>
ögontröst	<i>Euphrasia</i> sp

3.4 FAUNA

Faunan har inte inventerats. Även faunan påverkas dock av den pågående förändringen inom jordbruket. Jordbrukslandskapet består i dag huvudsakligen av åkermark och skogsmark med mycket skarp gräns däremellan. De tidigare så vanliga naturliga fodermarkerna är i dag hotade. Därmed hotas också den djurvärld som ryms inom detta varierade landskap. Madmarkernas igenväxning påverkar i hög grad fågellivet. Flera ryggradsdjur har minskat kraftigt eller t o m försvunnit. Mer om den hotade faunan finns att läsa i Ahlén 1977.

3.5 KULTURHISTORISKA SPÅR

De kulturhistoriska värdena är i regel mycket stora, då de naturliga fodermarkerna utgör de äldsta av människan utnyttjade markerna. De naturliga fodermarker som än i dag lever och är beroende av en viss hävd har ett mycket högt kulturvärde. Andra spår av tidigare markutnyttjande är emellertid inte betydelselösa. Alla bondens åtgärder i samband med användningen av marken präglar på något sätt landskapet och lämnar karaktäristiska spår efter sig. Ett av de mer tydliga spåren i landskapet har uppstått när människan har flyttat sten och block för att få

sammanhängande odlingsytor eller för att använda stenarna till hägnader, hus eller gravar. Odlingrösen och stengärdesgårdar är vanliga i vissa delar av Örebro län. Andra spår som finns i länets naturliga fodermarker är bl a husgrunder, trädgårdsväxter, trädgårdesgårdar, forngravar, fornåkrar, fångstgropar, hölador och hässjestöror.

4 METODIK

4.1 FÖRARBETE

4.1.1 Sammanställning av befintlig kunskap

Tillgänglig litteratur, som tidigare inventeringar av olika slag, naturvårdsöversikt, naturvårdsprogram mm, (se litteraturförteckningen) har studerats och intressanta områden har noterats.

4.1.2 Flygbildstolkning och kartanalys.

Flygbilder tagna med IR-färgfilm under 80-talet har studerats. Med hjälp av dessa har tidigare okända objekt lokaliserats och avgränsats. Områden som noterats under litteraturstudierna har sällats bort om de på flygbilderna varit igenväxta. Som komplement har både den äldre och yngre versionen av ekonomiska kartan, från omkring 1950 resp 80-talet, använts för att lokalisera och avgränsa tänkbara objekt. Ekonomiska kartan har även använts till de delar av länet där IR-flygbilder saknades.

Objekt mindre än 1 ha har i allmänhet inte inventerats, såvida de inte ingått som delobjekt i större områden.

4.2 FÄLTARBETE

I stort sett har alla områden, som noterades under förarbetet, besökts. Undantag är några objekt som ligger inom avspärrat skjutfält. Dessa var svåra att besöka och de saknar regelbunden hävd, eftersom gårdarna numera är obebodda.

Ett stort antal objekt har bedömts som ointressanta p g a intensiv användning av konstgödsel, skogplantering eller långt gången igenväxning och de har därför sällats bort.

Vid fältbesöket har en förtryckt blankett använts. Området har beskrivits allmänt och en bedömning av påverkan, markförhållanden, fodermarkstyp, vegetationstyper och hävdens tillstånd har gjorts. Uppgifter beträffande arter i träd- och buskskikt, slätter- och betesindikatorer samt kulturspår har samlats in. Avgränsningen på kartan har kontrollerats och vid behov justerats.

Lantbrukarna har ofta kontaktats vid fältbesöket och de har i många fall bidragit med värdefulla upplysningar.

4.3 BEDÖMNING AV BEVARANDEVÄRDE

Objekten har rangordnats efter en fyrgradig skala.

Klass 1 = Högsta värde

Klass 2 = Mycket högt värde

Klass 3 = Högt värde

Klass 4 = Visst bevarandevärde

Gränsen mellan olika klasser kan ibland vara svår att dra. Övergångarna är kontinuerliga och suddiga.

Följande faktorer har ansetts vara till objektets fördel.

- god hävd
- förekomst av äldre hävdformer
- lång kontinuitet i hävden
- förekomst av ovanliga växtarter, djurarter och vegetationstyper
- hög representativitet för regionen
- frånvaro av ingrepp och påverkan (gödsling, dikning, mm)
- stor areal
- kulturhistoriska värden
- värde för friluftslivet

4.4 REDOVISNING

Hela länet

Först görs en statistisk sammanställning för hela länet (sid 20). Därefter redovisas varje kommun för sig.

Översiktlig länskarta (karta 1) med samtliga beskrivna objekt finns på sid 16

Naturgeografisk region anges enligt Nordiska Ministerrådets "Naturgeografisk regionindelning av Norden" (1984). Se vidare karta 2, sid 18.

Agrar kulturlandskapsregion anges enligt Nordiska Ministerrådets "Regionindelning av det agrara kulturlandskapet i Sverige" (manuskript). Se vidare karta 3, sid 19.

Produktionsområde anges enligt Naturvårdsverkets handbok "Inventering av ängs- och hagmarker". Se vidare karta 4, sid 20.

Kommunvis

För varje kommun finns en översiktskarta där samtliga objekt i resp kommun är inritade samt en objektsförteckning. För samtliga objekt finns även en beskrivning. Objekt tillhörande klass 1 till 3 har i regel beskrivits mer utförligt än objekt i klass 4. Varje objekt har kommunnummer och löpnummer. Objekten är inritade på fastighetskarta i skala 1:10 000 och koordinaterna anger 100 x 100 metersrutorna, inom vilken objektets ungefärliga mittpunkt hamnar. Vidare anges socken, nummer på topografiskt kartblad och inventeringsdatum för varje objekt.

5 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV LÄNETS NATUR

Örebro län innehåller så många naturtyper att det är svårt att göra en beskrivning av naturförhållandena utan att ta alltför stort utrymme i anspråk. Enklast kan en sådan beskrivning göras om man delar in länet i fem områden som vart och ett har sina gemensamma särdrag. Dessa fem områden är Närkeslätten, Södra skogsbygden, Västra skogsbygden, Kilsbergen och Bergslagen.

Närkeslätten

Med Närkeslätten avses i detta sammanhang inte endast den egentliga Närkeslätten utan också de delar av Mälardalens slättbygder som når fram till Fellingsbrotrakten. Närkeslätten omges på flera sidor av skogsklädda höjder, i nordväst och söder bildade av förkastningar. Särskilt framträdande är Kilsbergen i nordväst samt den södra förkastningen i trakten av Vretstorp.

Det som här kallas slätten innehåller inte enbart odlad jord utan till en betydande del också skogsklädda partier. Inom slättområdet finns också en förkastningsberggrund med ett flertal öst-västliga förkastningar, där branterna är vända mot norr. I botten av varje sådan förkastningstrappa ligger de största sammanhållna slättbygderna. Det som nu utgör Närkeslätten har en gång i tiden varit helt uppfyllt av kambrosiluriska bergarter. Årmiljonernas erosion har dock medfört att dessa bergarter till stor del är borteroderade och nu finns de kambrosiluriska bergarterna endast kvar intill förkastningsbranterna. Den understa av de lagrade bergarterna, sandstenen, finns dock kvar över stora delar av slätten.

Ett markant inslag i Närkes slättbygder är de stora områden åkermark, som vunnits genom sjösänkningar och andra torrlägningsåtgärder i slutet av 1800-talet. Före sjösänkningarna var dessa områden vidsträckta betes- och eller slåttermarker, som var mycket sankta och omöjliga att bruka med traditionellt jordbruk. Från jordbrukets synpunkt har de stora sjösänkningarna på Närkeslätten varit ovanligt lyckade och en stor del av länets bästa jordar är i dag just dessa sjösänkingsjordar. Sjösänkningarna har dock också medfört att många sjöar helt har försvunnit och att andra har växt igen till sankmarker varför Närkeslätten i dag är extremt sjöfattig.

Jordbruket inom slättområdet är i huvudsak bondelandskap i olika utformning, men främst i områden närmast Hjälmaren förekommer också herrgårdslandskap. De mest markanta förändringarna som skett i jordbruket i slättbygden under senare år är dels en mycket stark storleksrationalisering när det gäller gårdar och odlingsytor, dels att alltmer av de naturliga betesmarkerna har övergivits. Särskilt markant är det i de fall när de sankta, strandnära betesmarkerna släppts och igenväxningen fått fart.

Värdefull flora finns främst inom slättområdets södra del, där kalkrikedomen är störst och där också en del välhävade betes- och slåttermarker finns. Från faunavårdssynpunkt är det särskilt anmärkningsvärt att det trots sjösänkningarna finns så många värdefulla sjöfågellokalerna av typen slättsjö kvar i området.

Kvismaren, Tysslingen och en del av Hjälmarens vikar hör således till landets förnämsta fågellokaler för våtmarksfåglar.

Södra skogsbygden

Södra skogsbygden används här som ett gemensamt namn för Tiveden och Tylöskogen, de

gamla gränsbygderna mot Väster-respektive Östergötland. Berggrunden i dessa områden består till största delen av magra urberg. I området finns dock en hel del lösa jordarter med högt kalkinnehåll, som förts söderut med is eller vatten från Närkeslättnens kambrosilurlager.

Topografin i området är mycket varierande och den skapas till stor del av förkastningar i öst-västlig riktning och nord-sydliga sprickdalar. Mest markant landskap av denna typ finns i inre delarna av Tiveden.

Inom området finns flera stora isälvsdeltan. Några av dessa isälvsfält innehåller rätt hög andel kalk och skiffer i materialet och har därför skapat mycket speciella förutsättningar för vegetationen.

De odlade markerna inom området har aldrig varit av särskilt stor omfattning, men är nu starkt krympande. De uppodlade ytorna består dels av lokala lersedimentområden och av grövre sediment i anslutning till åsarna samt moränodlingar i höjdområdena. Det är särskilt den spridda bebyggelsen kring moränodlingarna som har övergivits under de senaste årtiondena, medan dalgångarnas odlingar till viss del finns kvar i full brukning.

Bergsbruk med gruvor, hyttor och bruk har funnits i relativ stor omfattning även i detta område och har bidragit till att skapa bebyggelsestrukturen.

Den värdefullaste floran i området finns i allmänhet i anslutning till de kalkrika sedimentområdena, men även lokala urkalkstensförekomster och odlade moränområden har en mycket omväxlande och delvis artrik flora. Speciella naturvärden är naturligtvis knutna till den stora sjön Vättern och dess skärgård och stränder, vilka består av ett magert urbergslandskap med dominerande del hällmarkstallskog.

Västra skogsbygden

Det område som här kallas Västra skogsbygden består i söder av flacka moränområden, vilka är särskilt kända för sin stora rikedom av myrmarker. Här finns flera av länets största mossar, bl a Skagerhultsmossen. Längre norrut ligger Svartälvens dalgång där det finns en speciell naturtyp med ravinlandskap, som är vanlig i Värmland men inte i övriga delar av Örebro län. I Letälvsdalen finns också den mäktiga Letälvsåsen och kring den utbreder sig en hel del både grovkorniga och finkorniga sedimentmarker. Dessamarker är till stor del odlade.

Jordbruk av större omfattning förekommer inom området endast i anslutning till de stora dalgångarna och då på sedimentjordarna där. Utmärkande för dessa jordbruksområden är den spridda bebyggelsen med oftast mycket stora bergsmansgårdsbyggnader. Detta byggnadskick har samband med bergsbruket, som även i detta område har haft betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Jordbruket i området är nu starkt vikande utom i de största åkerområdena.

Geologiskt sett är detta område ett nyckelområde för en stor del av utvecklingen under Östersjöns senare stadier. Här fanns det som kallas Närkesundet och vars erosionsfenomen nu kan iakttagas i Sveafallsområdet. Botaniskt sett är området ett gränsland med många utposter både från sydväst och norr i floran. På mossarna här växer t ex såväl den nordliga dvärgbjörken som de västliga arterna myrlija och klockljung.

Kilsbergen

Centralt i länet ligger det höga bergsområdet Kilsbergen. Det är en urbergshorst, som i öster begränsas av en mycket hög förkastningsbrant med ca 150 meters total höjdskillnad. I väster är kuperingen mindre dramatisk och här förekommer stor andel myrar i landskapet.

Vid östra foten av de egentliga Kilsbergen finns som ett förberg rester av de kambrosiluriska bergarterna, vilka närmast har formen av ett platåberg vid Latorp. Till den anmärkningsvärda geologin i Kilsbergen hör även de strandbildningar i anslutning till högsta kustlinjen, som är så framträdande. När dessa strandbildningar skapades var Kilsbergen en brant, rak kuststräcka utan skärgård och med öppet hav till långt bortom andra sidan Östersjön.

Trots att malmfyndigheter av större omfattning saknas i Kilsbergen, som tidigare benämns Lekebergslagen, är det ändå en mycket påtaglig bergsmansbygd som utvecklats där. Malmen har huvudsakligen kommit från Noraområdet strax norr om Kilsbergen och de små bäckarna på Kilsbergens sluttningar har varit drivkällan för de flesta hyttorna. Järnhanteringen och senare skogsbruket har gett upphov till en förvånansvärt omfattande uppodling av moränhöjderna uppe i Kilsbergen. Dessa odlingsområden är dock numera till största delen övergivna och har återgått till skog.

Inom ytterst få områden i södra Sverige torde aktivt friluftsliv ha en så lång tradition som här i Kilsbergen. De norra delarna av Kilsbergen är i dag regionens viktigaste område för friluftsliv av olika former.

Bergslagen

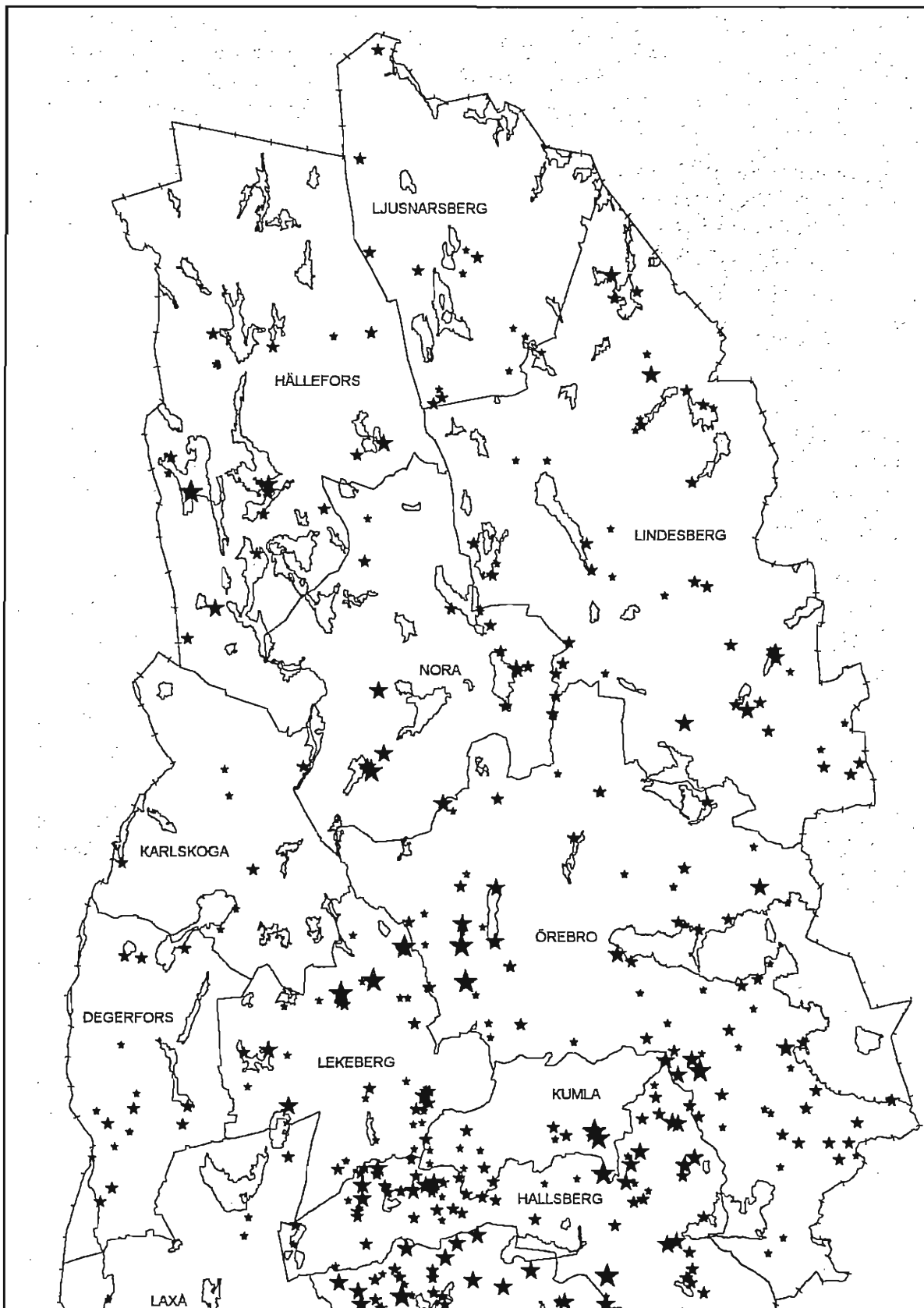
Bergslagsdelen är mera storkuperad än övriga delar av länet. Här finns höjder upp till 400 m, medan dalgångarna går ner till ca 100 m över havet. Det som ger området dess karaktär är de stora dalgångarna med sina uppodlade dalbottnar och däremellan de stora skogshöjderna som skiljer bygd från bygd. Urberget i området är förhållandevis magert, men här finns även förutsättningar för floran. Hela området är täckt av morän eller torv utom i dalgångarna där stråk av sedimentjordarter finns.

I denna del av länet har bergsbruket haft mycket stor omfattning och huvuddelen av näringslivet har varit uppbyggt på arbete i gruvor, hyttor och hammare samt på det jordbruk som behövts för att försörja bergsbrukets befolkning.

Jordbruket i området har varit förhållandevis väl utvecklat, men är nu koncentrerat till de större dalgångarna och även där är jordbruket vikande. Bergslagen är mycket rik på både större och mindre sjöar och här finns fortfarande en och annan forsande sträcka i åar och bäckar, men huvuddelen av forsarna är överbyggda och utnyttjade, först av bergsbruket, sedan för modern elkraftproduktion.

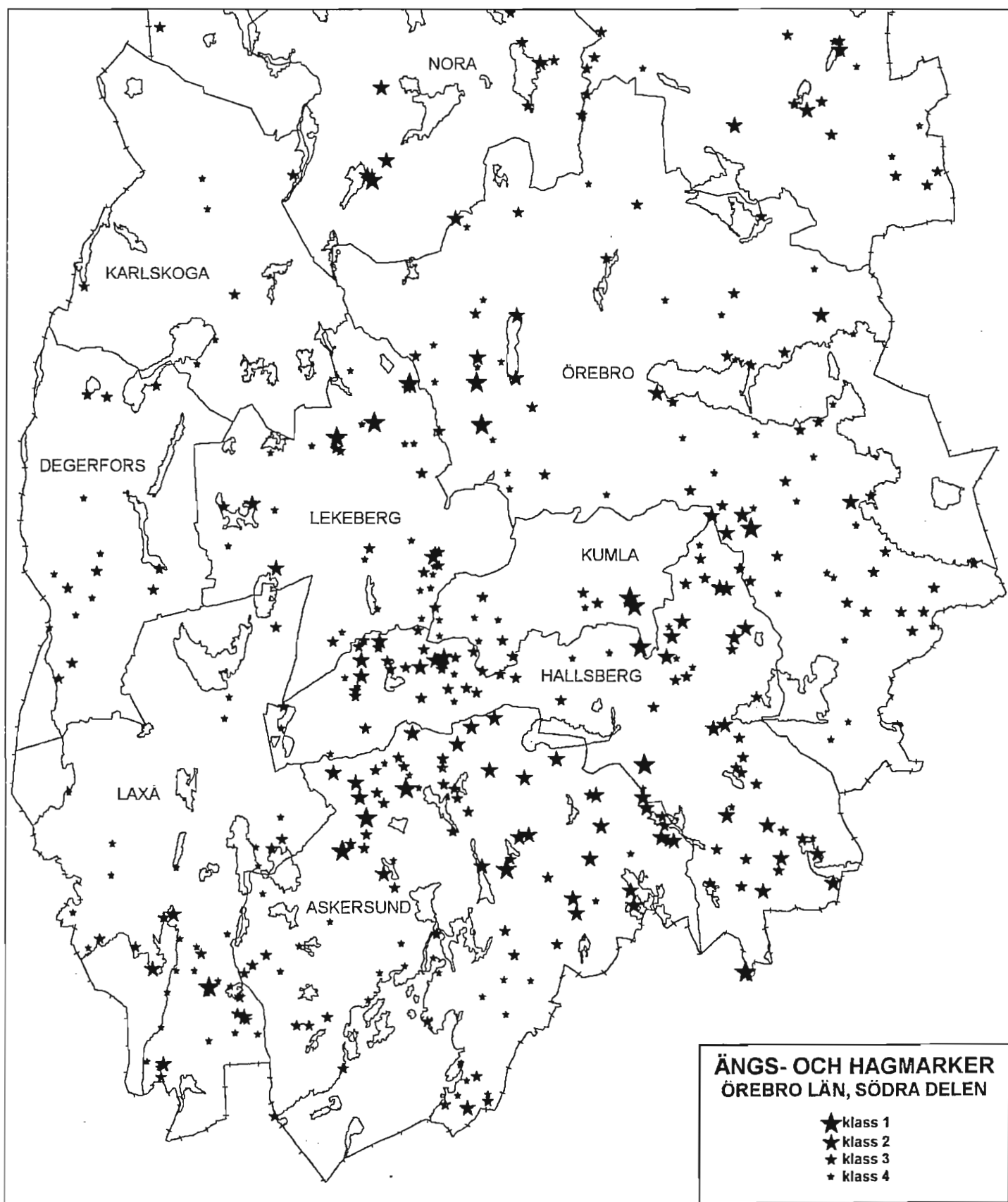
Inom mindre kuperade delar av Bergslagen, t ex i Grönboområdet och delar av Hälleforsområdet, finns en stor rikedom på myrmarker. Speciellt anmärkningsvärda är de gölriska högmossarna, vilka hör till västra Bergslagen.

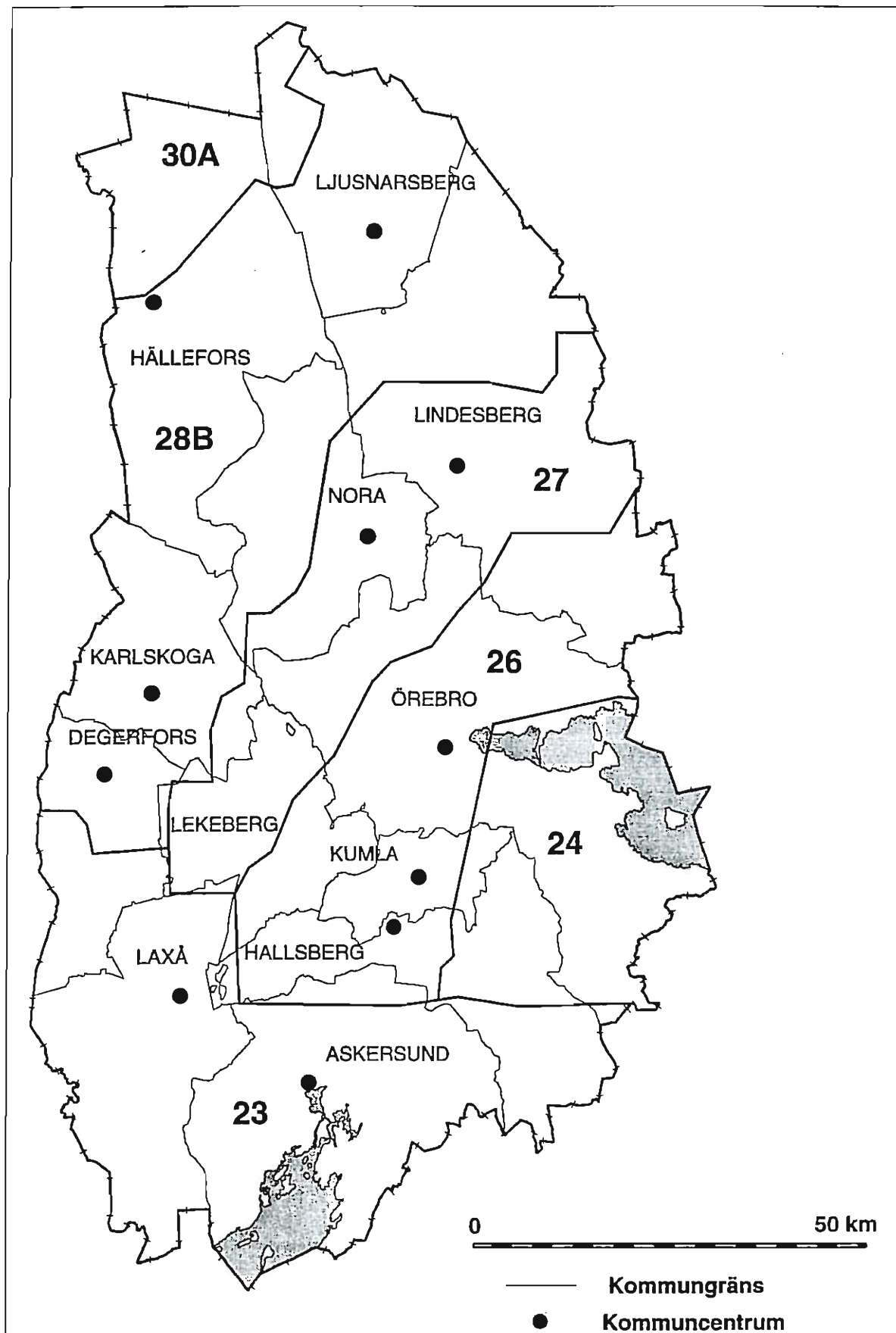
Floran i området är förhållandevis artfattig utom intill de stråk av urkalksten som finns. På dessa ställen finns en mycket rik flora som i artrikedom inte står slättbygderna efter.

**ÄNGS- OCH HAGMARKER
ÖREBRO LÄN, NORRA DELEN**

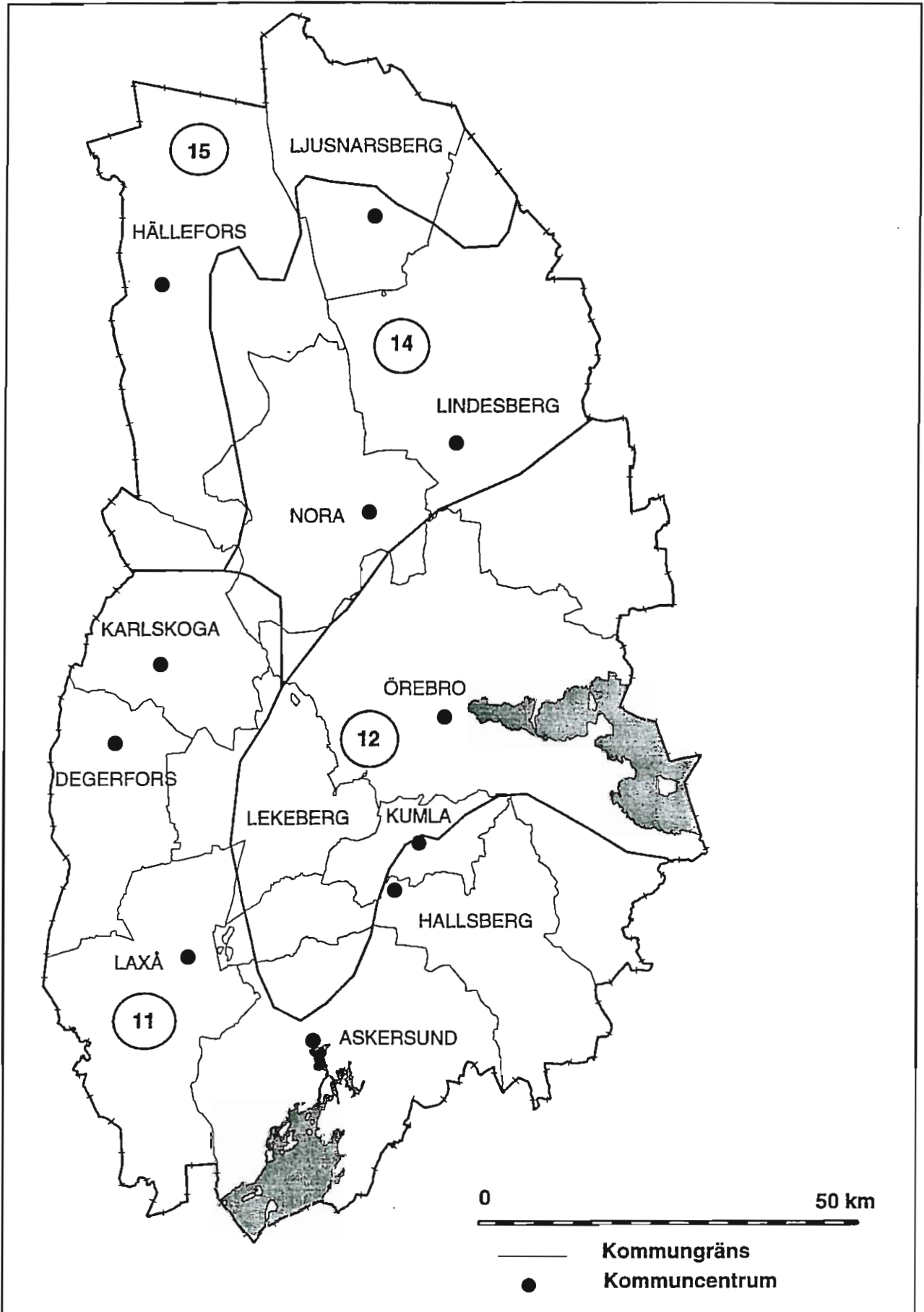
- ★ klass 1
- ★ klass 2
- ★ klass 3
- ★ klass 4

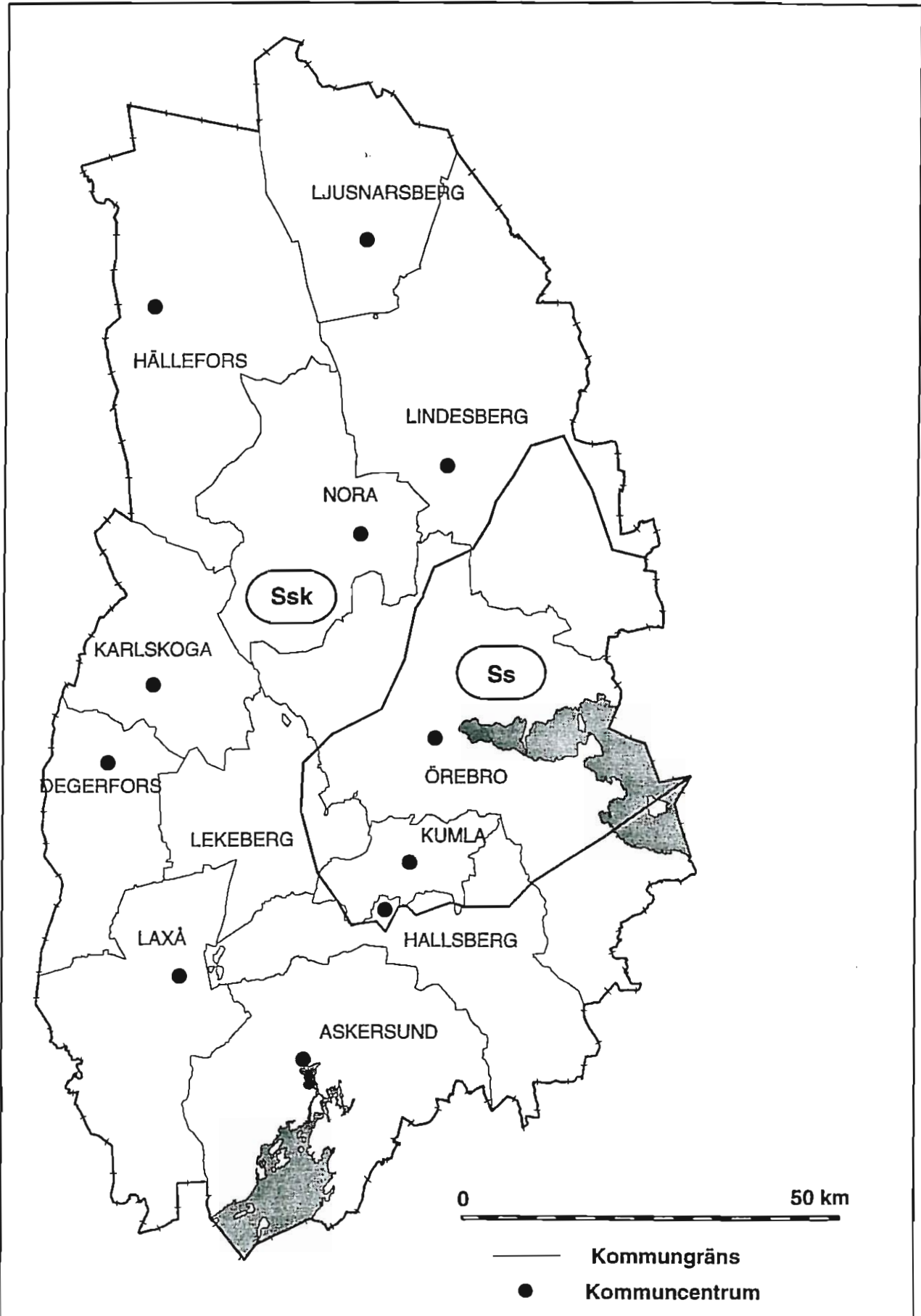
NATURGEOGRAFISKA REGIONER ÖREBRO LÄN

- 30A: Norrlands vågiga bergskullterräng med mellanboreala skogsområden
- 27: Skogslandskapet norr om Norrlandsgränsen
- 26: Skogslandskapet omedelbart söder om Norrlandsgränsen
- 23: Skogslandskapet i Tiveden-Tylöskog-Kolmården
- 24: Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken
- 28B: Sydligt boreala kuperade områden

AGRARA KULTURLANDSKAPSREGIONER ÖREBRO LÄN

- 11: Mellansvenska skogsbygder
- 12: Mälardalens odlingsbygder
- 14: S:a Norrlands/N:a Svealands kust- och odlingsbygder
- 15: S:a Norrlands/N:a Svealands skogsbygder

**PRODUKTIONSOMRÅDE
ÖREBRO LÄN**

Ssk: Mellersta Sveriges skogsbygder
 Ss: Svealands slättbygder

6 RESULTAT

I denna inventering har **totalt 2 327 ha naturlig fodermark** fördelad på **456 objekt** beskrivits. Samtliga objekt finns utmärkta men ej numrerade på karta 4 sid 19, som är en översiktskarta över hela länet.

Observeras bör att **betad skog (totalt 414 ha) inte är inkluderad i den totala arealen** och har inte heller tagits med i följande statistiska redovisning. Skälen är flera. I denna inventering har det inte gjorts någon skillnad mellan betad skog på utmark och betad skog som tidigare varit hagmark. Vid en översiktlig studie av ekonomiska kartan från 40- till 50-talet visar det sig att i stort sett all skogsbetesmark i denna inventering är f d hagmark, som på senare tid har växt igen till skog p g a av svag eller utebliven hävd. Dessutom är arealuppgifterna om betad skog mycket osäkra. Skogen i sig är inte inventerad och i flera fall är skogsbetet inte avgränsat och arealen är därför inte uppmätt. I sådana fall är det endast nämnt i texten att betet fortsätter in i skogen. I de flesta fall finns dock arealuppgift i beskrivningen av objekten och i kommunförteckningen över objekten. Vidare är den betade skogen inte heller värderad.

En mängd objekt är indelade i två eller flera delobjekt. Grunden till indelning i delobjekt varierar. I vissa fall består fodermarken på en liten gård av flera olika naturtyper och varje naturtyp blir då ett delobjekt. I andra fall består objektet av ett flertal delobjekt på olika fastigheter i ett större område. De kan höra till samma objekt p g a att de ligger inom ett större enhetligt område, att de är av samma naturtyp eller p g a andra skäl som gjort att de med fördel ur redovisningssynpunkt bör höra samman. I vissa fall har delobjekten vid bedömningen värderats olika och därmed hamnat i olika värdeklasser. När det gäller fördelningen av *antal* objekt mellan värdeklasserna (fig 2) redovisas varje objekt, oavsett om delobjekten värderats olika, endast i en värdeklass. Vid fördelningen av *arealen* mellan värdeklasserna har däremot varje delobjekt redovisats i sin värdeklass. I fig. 2 nedan visas *antal* "huvudobjekt" i resp värdeklass. I tab. 2, med fördelningen av slåttermark mellan naturtyper, är antal "objekt" i många fall detsamma som antal delobjekt. Eftersom hävdad slåttermark i dag är så ovanligt och utgör en så liten andel av fodermarken har antalet objekt/delobjekt angivits i resp värdeklass och naturtyp. För betesmarken grundar sig följande redovisning däremot endast på arealuppgifter.

FÖRDELNING MELLAN DE FYRA VÄRDEKLASSERNA

Här redovisas andel naturlig fodermark i resp värdeklass (fig. 1) och fördelningen av arealen i ha mellan värdeklasserna (fig. 2). Även tabell 1 visar fördelningen av areal mellan värdeklasserna, men där redovisas slåtter- resp betesmark var för sig.

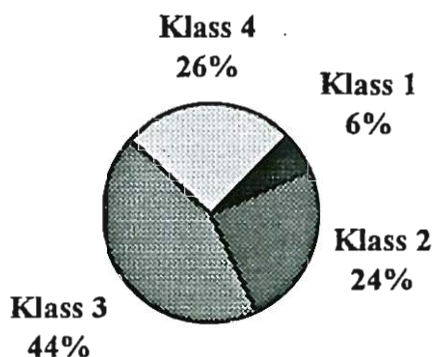

Fig. 1 Andel naturlig fodermark i Örebro län fördelad mellan värdeklasserna

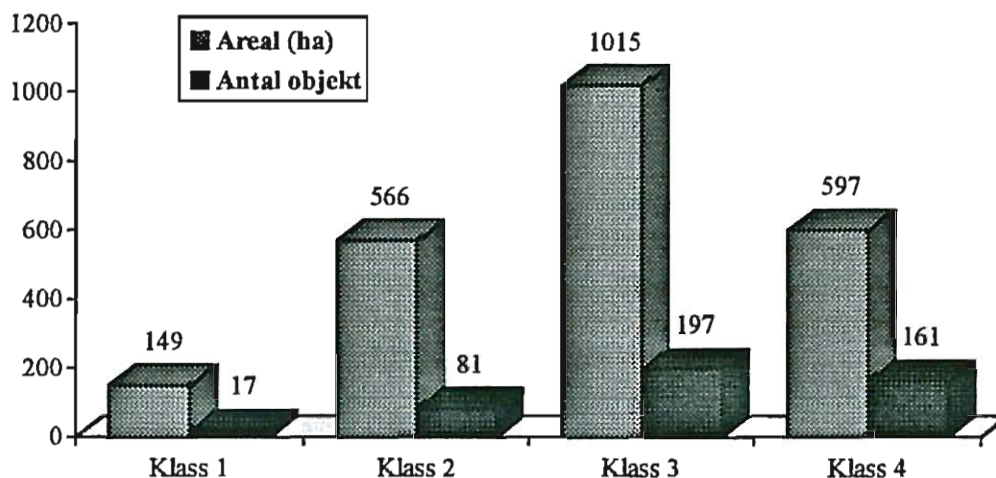

Fig. 2 Areal naturlig fodermark i Örebro län fördelad mellan de olika värdeklasserna och antal objekt i resp klass

	<u>Klass 1</u>		<u>Klass 2</u>		<u>Klass 3</u>		<u>Klass 4</u>	
	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>
Slåttermark	32,2	(61)	7,2	(13)	10,8	(20)	3,4	(6)
Betesmark	116	(5)	559	(25)	1004	(44)	594	(26)

Tabell 1 Areal naturlig slätter- resp betesmark i Örebro län fördelad mellan de olika värdeklasserna. Procentsiffran anger andel av den totala arealen slåttermark resp betesmark.

FÖRDELNING MELLAN NATURTYPER

Av den totala arealen naturlig fodermark är 2 % slåttermark (53,6 ha) och 98 % betesmark (ca 2 273 ha). Fig. 3 visar fördelningen av slåttermark mellan de olika naturtyperna oavsett värdeklass och fig. 4 visar samma fördelning av betesmarken. För definition av de olika naturtyperna se sid 5.

I länet förekommer 11 olika naturtyper. Deras andel av den totala arealen naturlig fodermark är enligt följande

NATURTYP (bete)

Annan träd och buskbärande hagmark	7 %
Björkhage	12 %
Blandlövhage	18 %
Ekhage	5 %
Öppen hagmark	34 %
Strandäng - bete	19 %
Hagmark	3 %

NATURTYP (slätter)

Annan öppen äng	0,4 %
Hackslått	0,1 %
Träd- och buskbärande äng	1,5 %
Strandäng - slätter	0,2 %

Slättermark

Av slättermarkens olika naturtyper är träd- och buskbärande äng den vanligaste. Den omfattar 68 % av slättermarken. Hit hör flera naturreservat som Tjälvesta äng i Askersunds kommun, Herrfallsäng i Hallsbergs kommun, Garphyttans nationalpark i Örebro kommun, Älvhytteängen i Nora kommun och Björskogsäng i Hällefors kommun. Näst största naturtypen är annan öppen äng, 17 %. Till denna hör flera gravfält vilka hävdas genom kulturmiljövårdens omsorg. Stor del av dessa två naturtyper av slättermark är således redan skyddad även om hävden i vissa fall kan vara bättre. Strandäng som hävdas genom slätter, 11 % av slättermarken, förekommer endast i två objekt. Det är dels en strandäng intill Dyltaån vid Ervalla i Örebro kommun som slås med maskin och dels en liten strandäng intill Nittälven i Hällefors kommun som hävdas genom lieslätter av en ideell förening. Hackslått, 4 % av slättermarken, förekommer i nio objekt. Tre kommuner, Degerfors, Karlskoga och Lindsbergs saknar slättermark.

NATURLIG SLÄTTERMARK

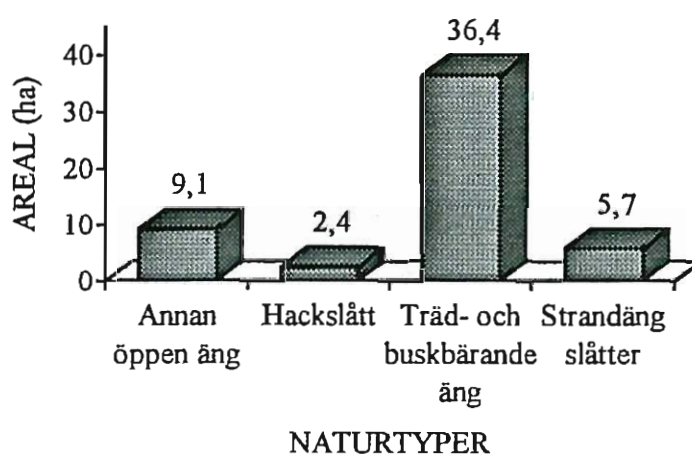

Fig. 3 Areal naturlig slättermark i Örebro län fördelad mellan de olika naturtyperna

	<u>Klass 1</u>		<u>Klass 2</u>		<u>Klass 3</u>		<u>Klass 4</u>	
	Areal ha	(Antal)	Areal ha	(Antal)	Areal ha	(Antal)	Areal ha	(Antal)
Annan öppen äng	1,9	(4)	2,9	(3)	4,3	(4)		
Träd- och buskbärande äng	29	(5)	4	(1)			3,4	(4)
Hackslått	1,3	(3)	0,3	(2)	0,8	(4)		
Strandäng					5,7	(2)		

Tabell 2 Areal naturlig slättermark i Örebro län fördelad mellan värdeklasser och naturtyper. Siffror inom parentes anger antal objekt. Observera att i flera fall är objekt lika med delobjekt.

Betesmark

Fig. 4 visar fördelningen av betesmark mellan de olika naturtyperna oavsett värdeklass. "Hagmark" kallas betesmark som ej har klassificerats i naturtyp enligt anvisningarna. Hit hör i huvudsak objekt i klass 4 i Laxå kommun. Laxå var den första kommunen som inventerades och de flesta objekten i klass 4 blev vid det inledande skedet inte så väl dokumenterade varför uppgift om naturtyp saknas för dessa. Ett objekt i Askersunds kommun (82:76) med 6 ha hagmark återfinns dock i klass 1, beroende på att det var svårklassificerat.

I tab. 3 redovisas i siffror fördelningen av naturlig fodermark mellan de olika naturtyperna inom resp värdeklass.

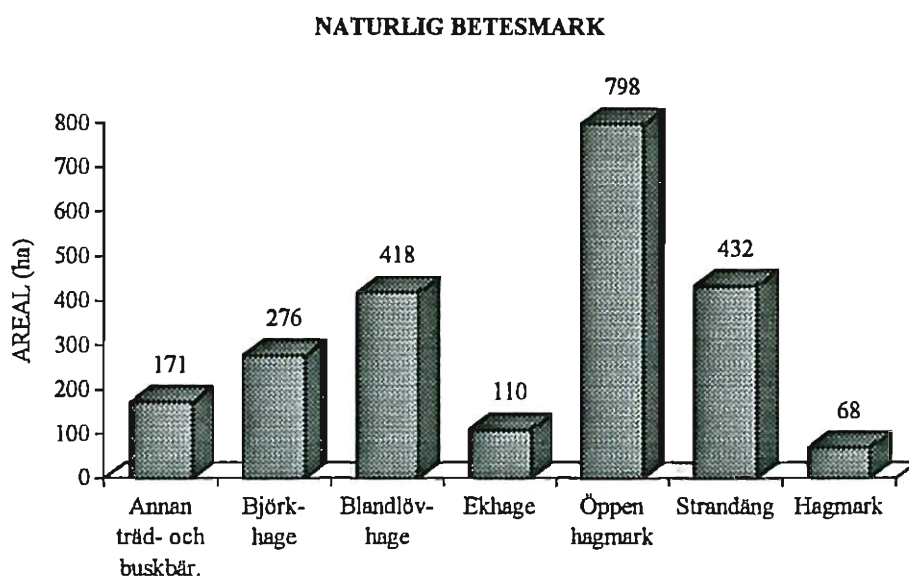

Fig. 4 Areal naturlig betesmark i Örebro län fördelad mellan de olika naturtyperna

Naturtyp	Klass 1		Klass 2		Klass 3		Klass 4	
	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)
Annan träd- och busk- bärande hagm.	3	(2)	19	(3)	89	(9)	60	(10)
Björkhage	7	(5)	77	(14)	135	(13)	57	(10)
Blandlövhage	17	(11)	46	(8)	241	(24)	114	(19)
Ekhage			18	(3)	35	(3)	57	(10)
Öppen hagmark	35	(24)	135	(24)	401	(40)	227	(38)
Strandäng - bete	48	(32)	264	(47)	103	(10)	17	(3)
Hagmark	6	(4)					62	(10)
Annan öppen äng	1,9	(1)	2,9	(0,5)	4,3	(0,4)		
Hackslått	1,3	(1)	0,3	(0,05)	0,8	(0,08)		
Träd- och buskbär. äng	29	(20)	4	(0,7)			3,4	(0,6)
Strandäng - slåtter					5,7	(0,6)		

Tabell 3 Areal naturlig fodermark i Örebro län fördelad mellan naturtyperna inom resp klass. Procentsiffran anger andel i resp värdeklass.

Den vanligaste naturtypen i länet är öppen hagmark, vilken utgör 34 % av den totala arealen. Här bör påpekas att öppen hagmark kan ha träd och buskar med en täckningsgrad upp till 25 % och att det är ovanligt med hagmarker som är helt träd- och buskfria. Därefter kommer betad strandäng som utgör 19 %. Hit hör stora arealer av Kvismarens naturreservat samt Tysslingen, Sörbysjön, Finnåkerssjön och Österhammarssjön. Gränsen för ekens utbredningsområde går tvärs genom länet och ekhagen är den betesmark som förekommer minst i länet.

FÖRDELNING MELLAN KOMMUNER

Den största andelen naturlig fodermark har Örebro kommun, som också till ytan är den största kommunen. Karlskoga är den kommun som enligt denna inventering har minst areal naturlig fodermark kvar. Figur 5 visar fördelningen av arealen mellan kommunerna och i tabell 4 är arealen uppdelad mellan värdeklasserna oavsett naturtyp inom resp kommun.

Antal objekt i de olika kommunerna är enligt följande:

<i>Kommun</i>	<i>Antal objekt</i>	<i>Kommun</i>	<i>Antal objekt</i>
Laxå	43	Örebro	108
Askersund	93	Nora	15
Hallsberg	82	Lindesberg	47
Kumla	16	Hällefors	18
Degerfors	15	Ljusnarsberg	12
Karlskoga	7		

Ett objekt (80:78 Örebro kommun) ligger tvärs över kommungränser och tillhör förutom Örebro kommun även Kumla och Hallsbergs kommun. Detta objekt finns endast beskrivet under Örebro kommun, men räknas som ett objekt i alla tre kommuner.

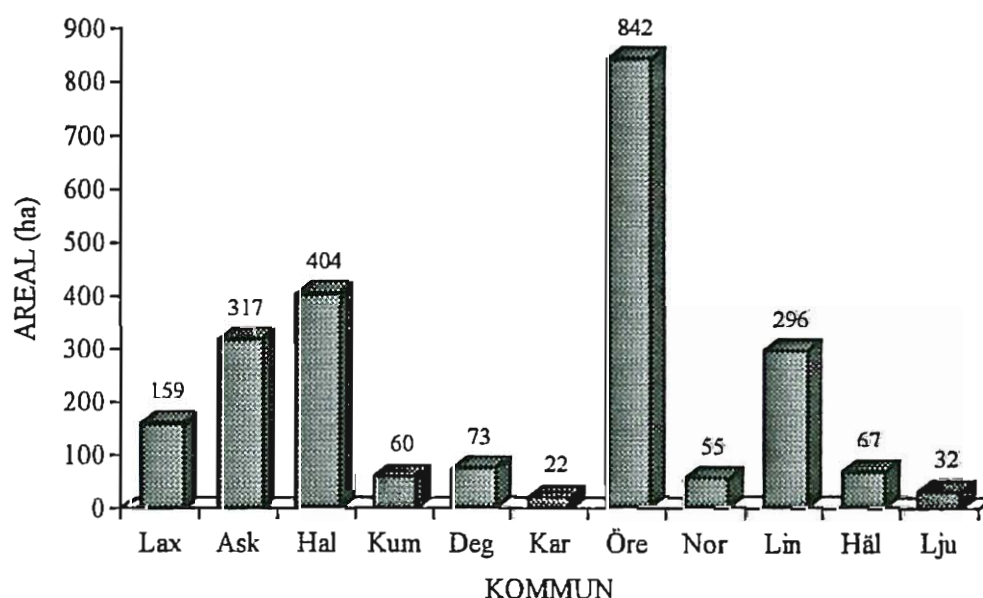

Fig. 5 Areal naturlig fodermark i Örebro län fördelad mellan kommunerna

LAXÅ

7 LAXÅ KOMMUN

Kommunen är mycket rik på sjöar och myrar och består till större delen av barrskog på relativt näringsfattig moränmark. Någon mer omfattande bebyggelse har troligtvis inte förekommit förrän sen medeltid. Trakten var dock tidigt känd genom den väg som förband Närkes och Västergötlands tätbefolkade slätter och som skar tvärs igenom nuvarande Laxå kommun.

Tyvär är det mesta av den naturliga fodermarken sedan länge övergiven. De flesta inventerade områdena återfinns i kommunens södra del. Odlingsrösen och stengärdesgårdar är vanliga. Glädjande många små gårdar är fortfarande i bruk.

Kommunen ingår i

- * *Naturgeografisk region*: 23 Skogslandskapet i Tiveden-Tylöskogen-Kolmården
- * *Agrar kulturlandskapsregion*: 11 Mellansvenska skogsbygderna
- * *Produktionsområde*: Mellersta Sveriges skogsbygder

I Laxå kommun har **totalt 159 ha naturlig fodermark** fördelade på **43 objekt** bedömts vara av intresse. **I denna areal ingår ej betad skog** (6 ha i objekt 60:16 D Undenebotten). Den betade skogen, som ursprungligen är hagmark, kommer inte heller i fortsättningen att tas med i den statistiska redovisningen, den finns dock med i objektsförteckningen och är nämnd i beskrivningen av objektet.

Ett antal objekt har bedömts som ointressanta. I Laxå kommun beror det oftast på långt gången igenväxning. Andra diskvalificerande faktorer är intensiv kvävegödselanvändning och barrträdsplantering.

FÖRDELNING MELLAN VÄRDEKLASSERNA

Vid en jämförelse med hela länet skiljer sig Laxå kommun beträffande fördelningen av naturlig fodermark mellan värdeklasserna, speciellt klass 2. Av den totala arealen fodermark i länet ingår 24 % i klass 2 mot endast 9 % i Laxå kommun. Fig. 1 och 2 visar fördelningen av den naturliga fodermarken mellan värdeklasserna i Laxå kommun. Fig. 1 visar andelen areal i procent och fig. 2 fördelningen av arealen i ha samt antal objekt i resp klass. Ett objekt (60:16 Undenebotten) ingår i både klass 2 och 3. När det gäller fördelningen av *antal objekt* i fig 2 har detta objekt förts till klass 2. Vid fördelningen av *arealen* mellan värdeklasserna redovisas däremot varje delobjekt i sin klass.

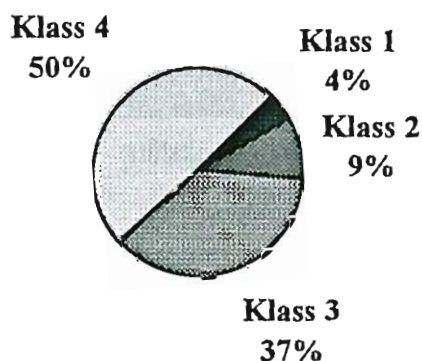

Fig. 1 Andel naturlig fodermark i Laxå kommun fördelad mellan värdeklasserna

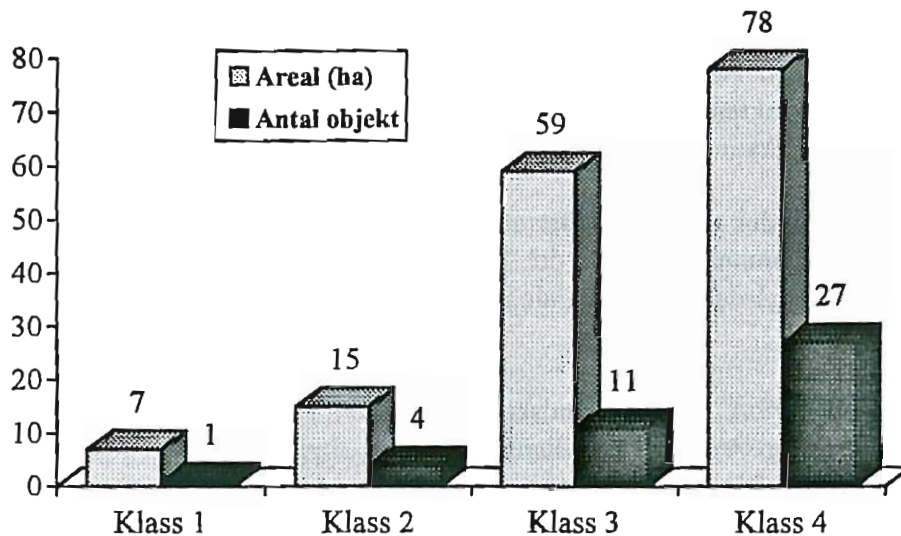

Fig. 2 Areal naturlig fodermark i Laxå kommun fördelad mellan värdeklasserna och antal objekt i resp klass.

FÖRDELNING MELLAN NATURTYPERNA

Av den totala arealen fodermark är 3 % slåttermark (5,2 ha) och 97 % är betesmark (ca 153 ha).

I kommunen förekommer 8 olika naturtyper, varav tre är slåttermark. Fig. 2 visar fördelning av slåttermark mellan de olika naturtyperna oavsett värdeklass och fig. 3 visar samma fördelning av betesmarken. I tabell 1 redovisas i siffror fördelningen av arealen mellan de olika naturtyperna inom resp värdeklass. För definition av de olika naturtyperna se sid 5.

NATURLIG SLÅTTERMARK

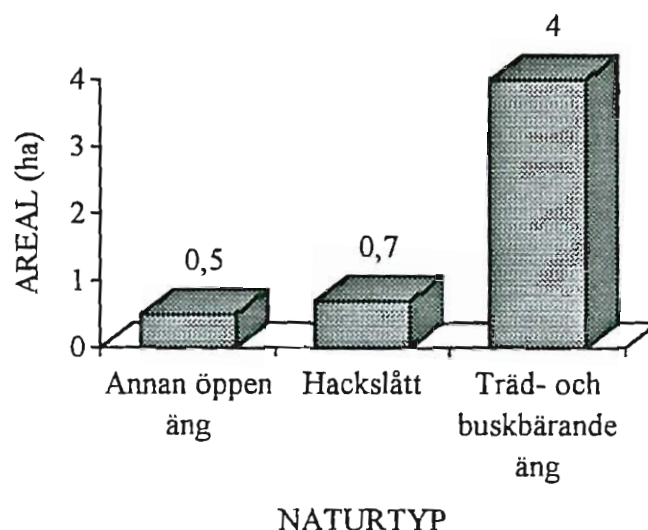

Fig. 3 Areal naturlig slåttermark i Laxå kommun fördelad mellan naturtyperna

Av den total slätterarealen är 10 % annan öppen äng, 10 % hackslått och 80 % träd- och buskbärande äng. Annan öppen äng förekommer endast i ett objekt (60:12 A Barrud), hackslått i tre objekt och den enda träd- och buskbärande ängen finns vid Undens norra strand (60: 14 Näset).

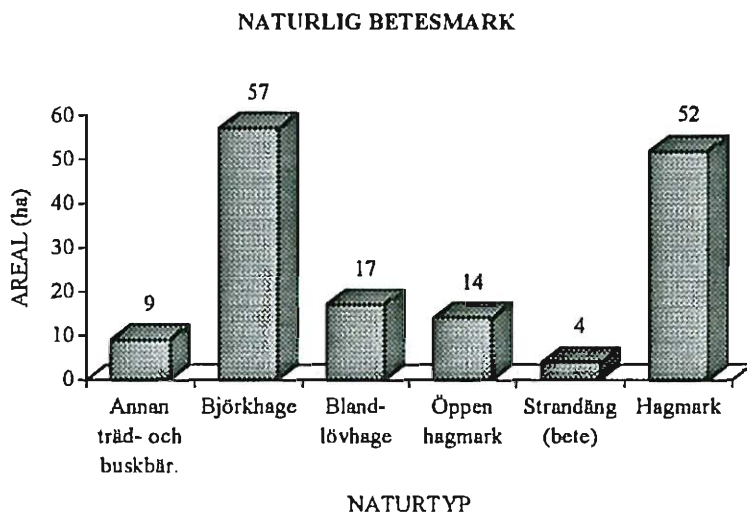

Fig. 4 Areal naturlig betesmark i Laxå kommun fördelad mellan naturtyperna

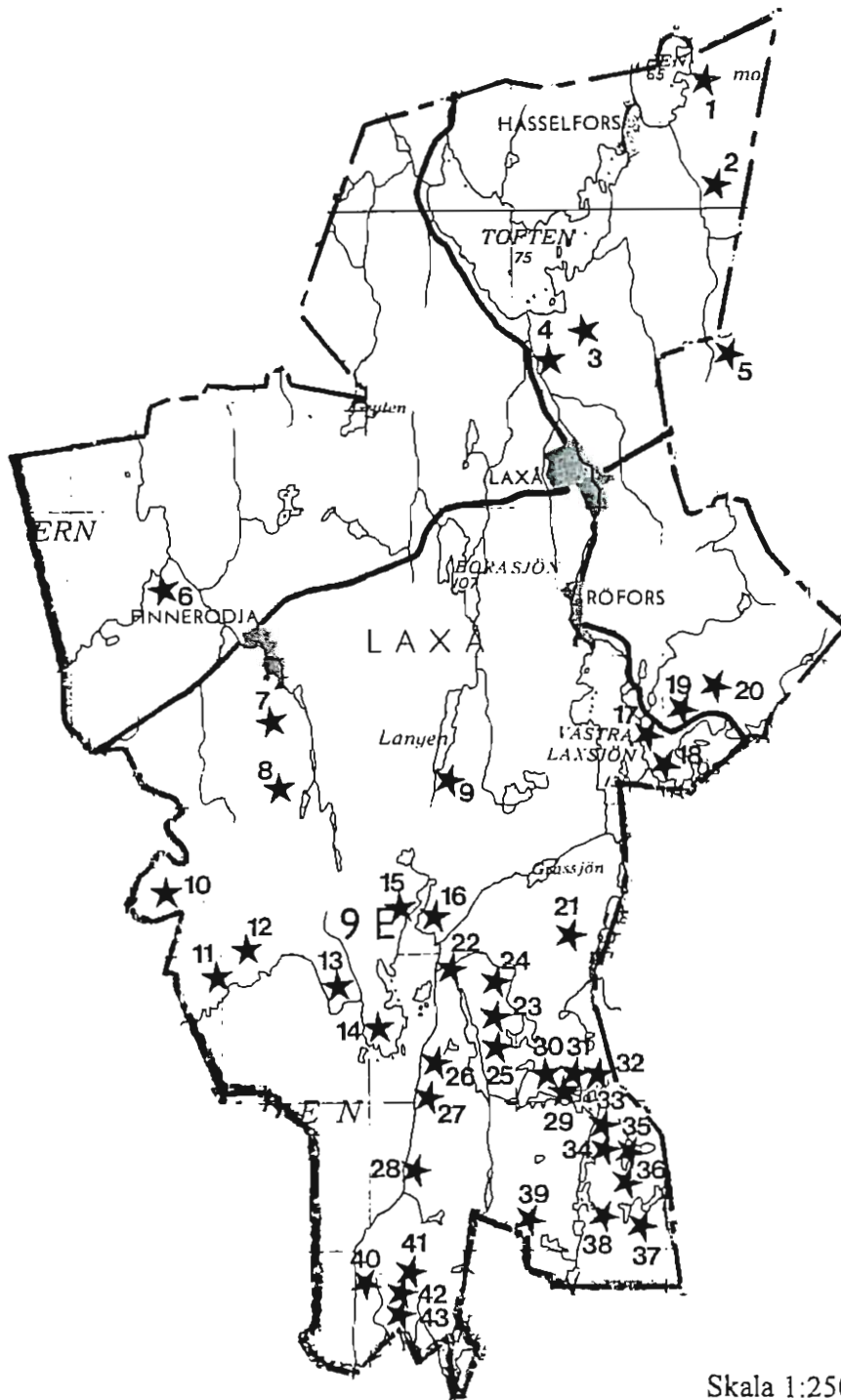
Av den totala arealen betesmark, 153,5 ha, är 6 % annan träd och buskbärande hagmark, 37 % björkhage, 11 % blandlövhage, 9 % öppen hagmark och 3 % strandäng. För 34 % saknas uppgift om naturtyp och kallas här endast hagmark. Hela arealen hagmark ingår i klass 4.

Naturtyp	Klass 1		Klass 2		Klass 3		Klass 4	
	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)
Annan träd- och buskbärande hagm.			3	(20)	2,5	(4)	4	(5)
Björkhage	6	(88)	4,5	(30)	34,3	(58)	12,5	(16)
Blandlövhage			0,3	(2)	13,8	(23)	3	(4)
Öppen hagmark	0,3	(4)	3	(20)	8	(14)	2,7	(3)
Strandäng							3,7	(5)
Hagmark							51,9	(67)
Annan öppen äng					0,5	(0,8)		
Hackslått	0,5	(8)	0,1	(1)	0,1	(0,2)		
Träd- och buskbärande äng			4	(27)				

Tab. 1 Areal naturlig fodermark i Laxå kommun fördelad mellan naturtyperna inom resp klass. Procentsiffran anger andel i resp värdeklass.

ÄNGS- OCH HAGMARKER I LAXÅ KOMMUN

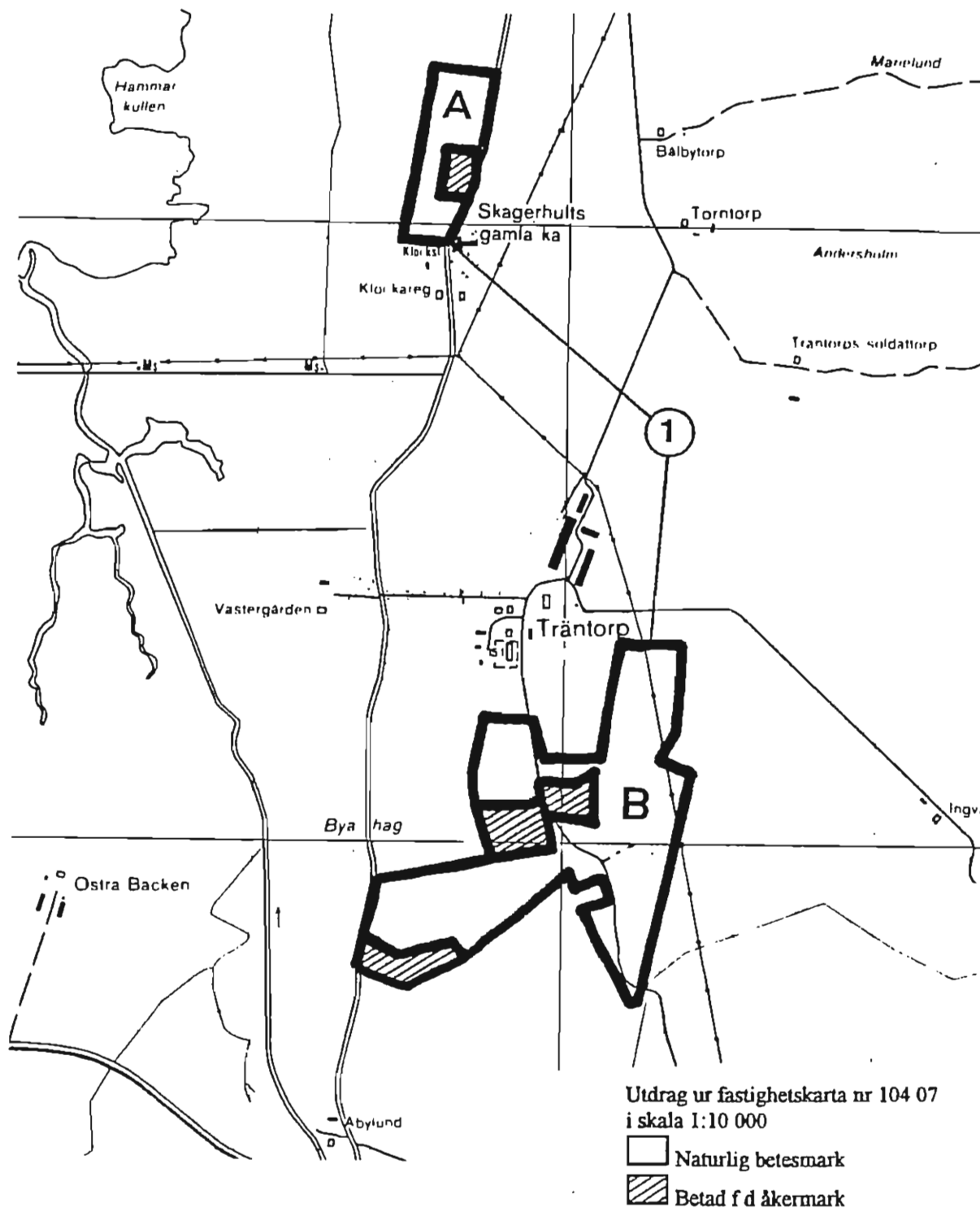
- ★ Äng/hage som beskrivs i denna rapport
- 7 Objektnummer

ÄNGS- OCH HAGMARKER I LAXÅ KOMMUN

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
60:1	BÅLBY	3	Blandlövhage	2
			Björkhage	10
60:2	SPAKETORP	4	Hagmark	2
60:3	HÖGÅSEN	4	Hagmark	5,5
60:4	ÅÅNGEN	4	Hagmark	1,5
60:5	STAVÅN	4	Öppen hagmark	0,8
60:6	VÄSTERÄNGSVIKEN	4	Strandäng - bete	1,7
60:7	RABO	4	Hagmark	3
60:8	SÖRÅSEN	4	Hagmark	2,5
60:9	LÅNGSBRÅTEN	4	Hagmark	2
			Strandäng	2
60:10	SLOTTSBOL	4	Hagmark	5
60:11	STENBERGET	4	Björkhage	1,5
60:12	BARRUD	3	Björkhage	1
			Annan öppen äng	0,5
60:13	RAMSNÄS	3	Öppen hagmark	2,5
			Blandlövhage	9,5
			Björkhage	9
60:14	NÅSET	2	Träd- och buskbärande äng	4
60:15	VÄSTANSJÖ	3	Björkhage	0,8
			Öppen hagmark	1,5
60:16	UNDENEOTTEN	2	Öppen hagmark	1,5
		3	Björkhage	2
			Betad skog	6
			Öppen hagmark	1
60:17	HOVETORP	4	Öppen hagmark	0,5
			Björkhage	0,5
60:18	MELÅN	4	Björkhage	1
60:19	HÅLLET	3	Öppen hagmark	1,5
60:20	SPJUTHULT	3	Björkhage	4
60:21	MOSSHULT	4	Björkhage	2
60:22	SÅGKVARN	4	Björkhage	0,2
			Öppen hagmark	0,2
60:23	BRÅTEN	3	Annan träd- och buskbärande hagmark	2,5
60:24	FAGERLID	4	Öppen hagmark	1
			Annan träd- och buskbärande hagmark	0,5
60:25	SÄVSJÖFALLET	4	Hagmark	1,3
60:26	HÄGGEBODA	4	Hagmark	6
60:27	BAGGEKÄRR	4	Hagmark	1
60:28	TIVED	4	Öppen hagmark	1

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
60:29	ÅBOHOLM	4	Hagmark	3,5
60:30	STORA KÄLLARE- FALLET	1	Hackslätt	0,5
			Öppen hagmark	0,3
			Björkhage	6
60:31	FALLÅSEN	4	Hagmark	1,3
60:32	BOSJÖN	4	Björkhage	3
			Hagmark	6
60:33	ALEBACKSTORP	3	Björkhage	5,5
			Blandlövhage	0,5
60:34	STORA YKULLEN	3	Öppen hagmark	0,5
			Blandlövhage	1,5
			Hackslätt	0,1
60:35	SKYTTASJÖN	2	Öppen hagmark	1,5
			Björkhage	0,5
			Annan träd- och buskbärande hagmark	3
			Hackslätt	0,1
60:36	SKYTTATORP	3	Björkhage	2
60:37	HOLMSJÖTORP	4	Hagmark	5,5
60:38	KRÅKVATTNET	4	Björkhage	3,5
60:39	TIVEDSTORP	4	Annan träd- och buskbärande hagmark	3,5
60:40	UNDEVI	4	Hagmark	5,5
60:41	GRÖNELID	2	Björkhage	4
60:42	VÄGEN	4	Hagmark	2,5
			Björkhage	0,8
60:43	STACKABACKEN	3	Öppen hagmark	1
			Blandlövhage	0,3

60:1 BÅLBY

Skagerhults SN
Topoblad: 1042

Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65531/14358 10E0H3A1I
(B) 65520/14359 10E0H2A0J

Bålby ligger vid sjön Teen. Längs hela stranden har varit ett brett område betade mader. Idag breder sumpskogen ut sig. De stora maderna övergavs på 60-talet. Naturliga betesmarker av intresse finns vid Skagerhults gamla kyrka samt söder om Träntorp. I övrigt betas gödslad vall. Parken nedanför Bålby herrgård betas av får. Stora områden odlas.

Beskrivning

Vid kyrkan betas gammal åker samt drygt 2 ha blandlövhage (A). Björk dominerar, men ek, al, asp, ask och oxel är vanliga. I buskskiktet återfinns sly, hassel i täta bestånd, brakved, nypon och enbuskar. En stor del av hagen är starkt igenväxt. Ungefär 1 ha är dock ogödslad och relativt öppen hagmark. Här är fältskiktet en friskäng av rödventyp rik på örter. Ängsvädd är bitvis dominerande. De slåtter- och betesgynnade arterna ängsskallra och ormrot är vanliga. Vanliga är också de betesgynnade arterna som jungfrulin, Jungfru Marie nycklar, prästkrage, stor blåklocka, grönvit nattviol och nattviol. Liten blåklocka och kattfot förekommer mer sparsamt.

Söder om Träntorp finns ca 10 ha björkhage (B) med några öppna delar samt gammal åker insprängd. Förutom björk finns asp, al, tall och gran. Buskskiktet utgörs av sly och enbuskar. Större delen av hagmarken är svagt kvävepåverkad. I steniga backar är påverkan mindre. På några mindre ytor är gödslingseffekten tydlig. Fältskiktet består av fuktäng av tuvtåteltyp. De betesgynnade arterna prästkrage, gökärt, blåsuga, Jungfru Marie nycklar och grönvit nattviol förekommer sparsamt. Ängsvädd är dock vanlig.

Hävd

Hävden är bitvis så svag att lövsly sluter sig i täta snår, framför allt i hage (A). I allmänhet är dock hävden måttlig till god.

Kulturvärden

Området utgör Skagerhults äldsta kulturbygd med ett flertal lämningar från äldre tiders jordbruk, t ex odlingsrösen och husgrunder. Bålby herrgård, Träntorp och Skagerhults gamla kyrka tillhör socknens äldsta byggnader. Herrgården och Skagerhults gamla kyrka är under utredning för ev riksintresse för kulturmiljövården.

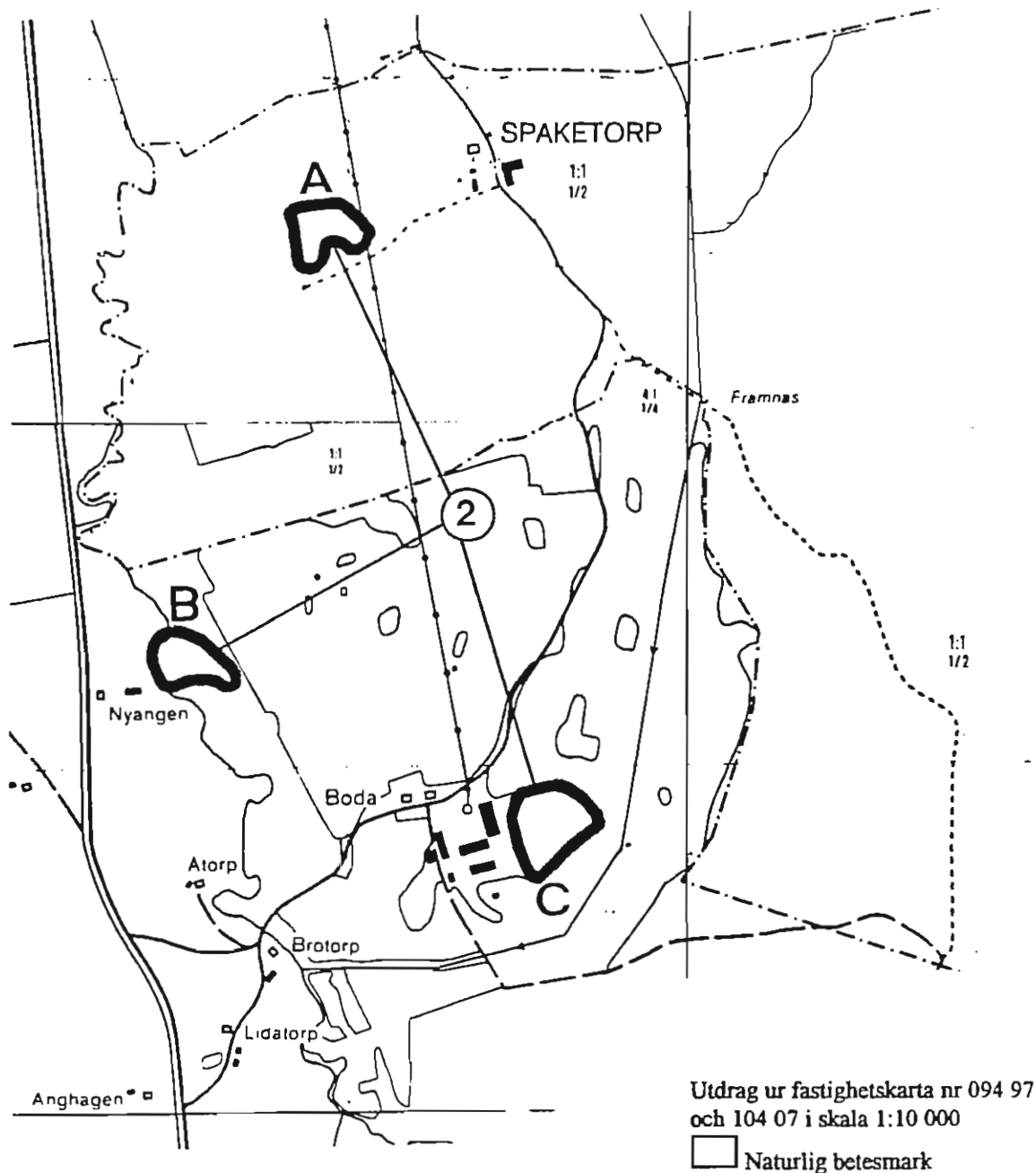
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:80
Översiktlig naturinventering av Laxå kommun, 16
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 1

Bedömning

En mängd slåtter- och betesgynnade arter finns framförallt i område (A). Ur landskapsbildsynpunkt är betesmarkerna mycket värdefulla.

Klass 3

60:2 SPAKETORP

Skagerhults SN
Topoblad: 1042

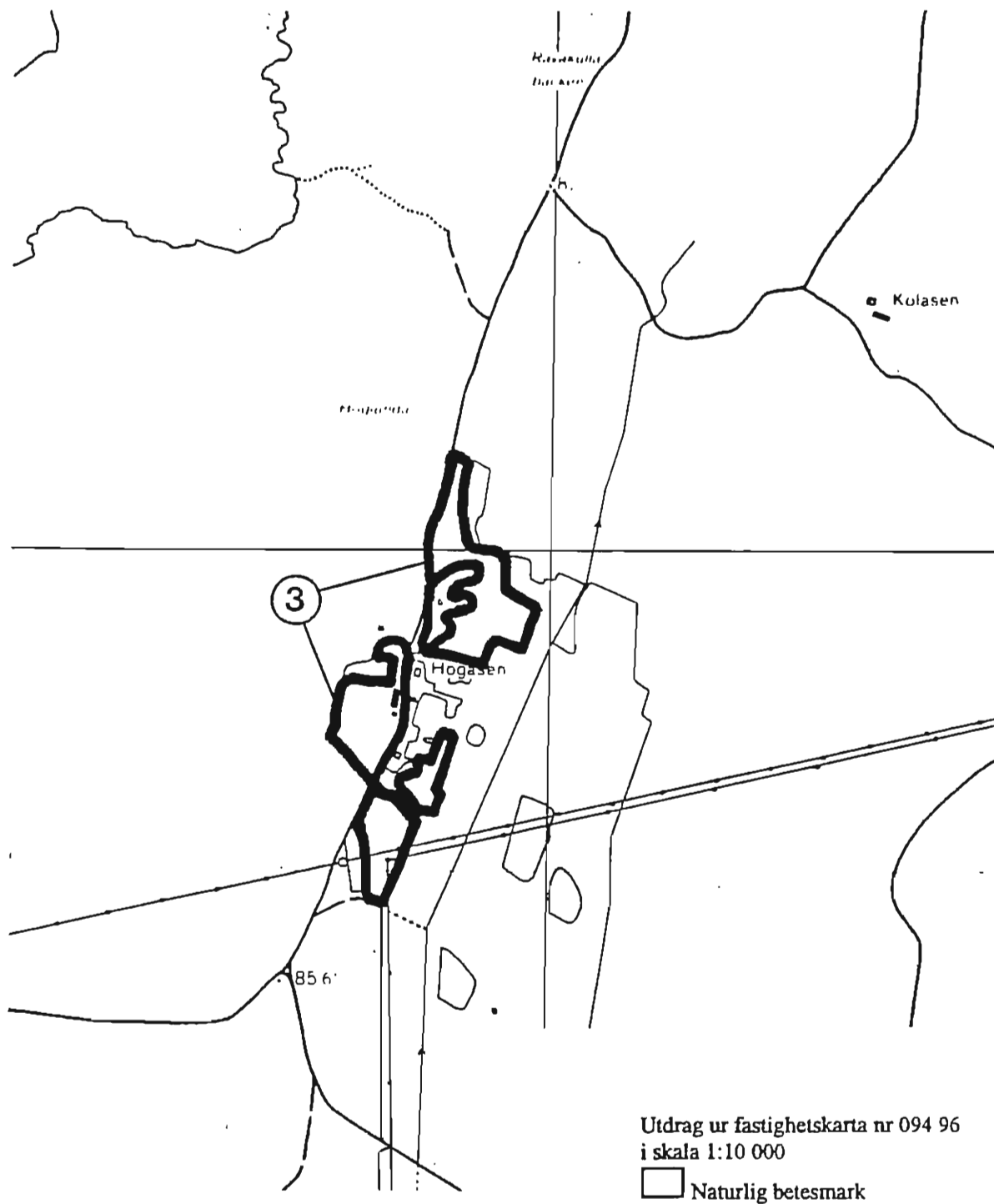
Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65352/14364 10E0H0B2E
(B) 65346/14362 9E9H4B6C
(C) 65344/14367 9E9H4B4H

En gödselpåverkad hage vid Spaketorp (A), 1 ha stor, utgör en fin landskapsbild från vägen.

Vid Stavån betas knappt 1 ha naturlig betesmark (B) tillsammans med betesvallen. Svinrot och ängsvädd är vanliga. Gökärt och jungfrulin förekommer sparsamt.

Hage (C) är ca 1 ha stor och botaniskt ointressant p g a gödsling.

Klass 4

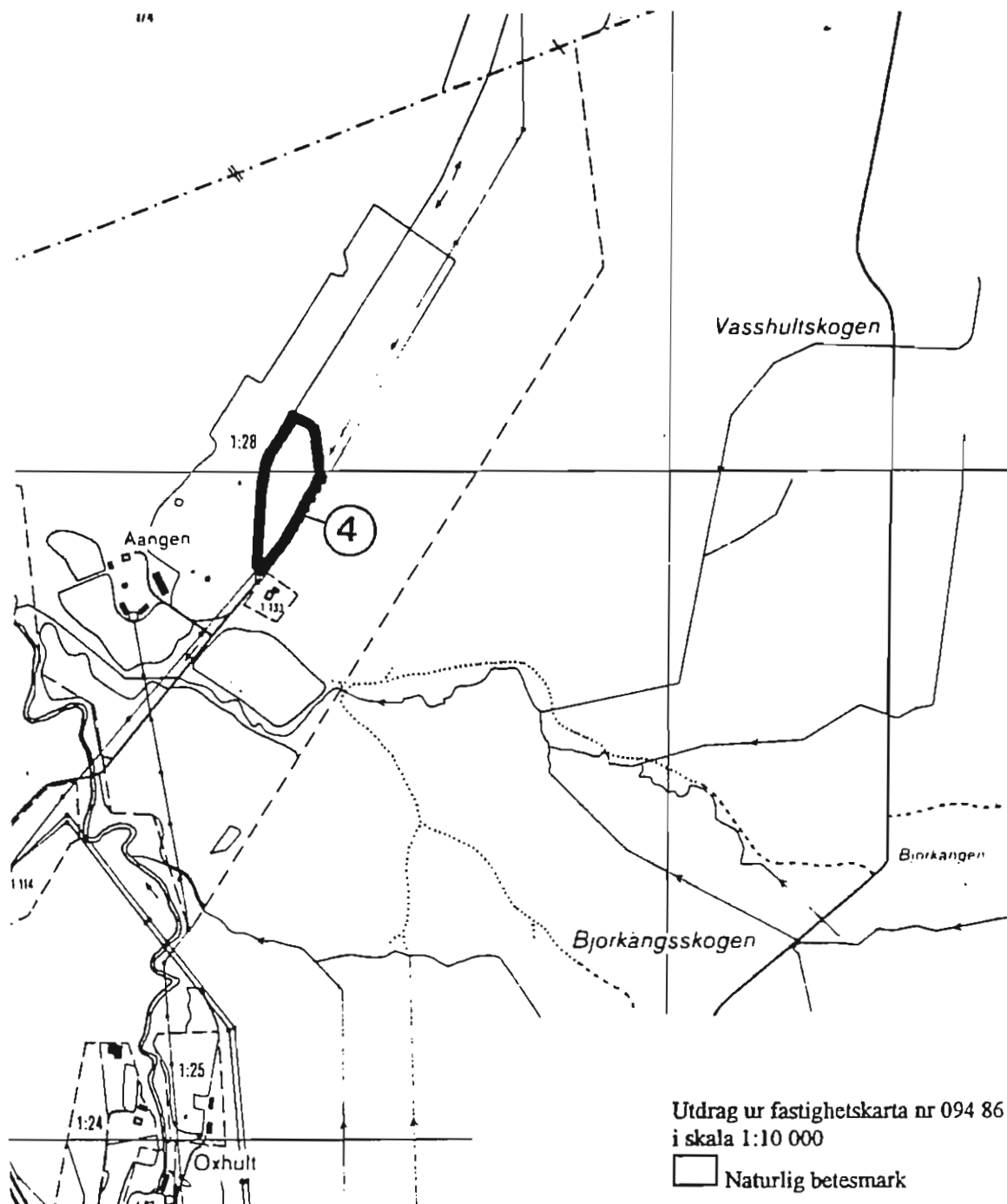
60:3 HÖGÅSEN

Skagerhults SN
Topblad: 0944

Invent.datum: 1987
Koord. 65458/14318 9E9G0B8G

Högåsen ligger i ett odlingsstråk i skogsområdet söder om sjön Toften. Här finns ca 5,5 ha naturlig betesmark som delvis är granplanterad. Betet har upphört på de icke planterade delarna. Kan bli intressant om bete återupptas.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 86
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

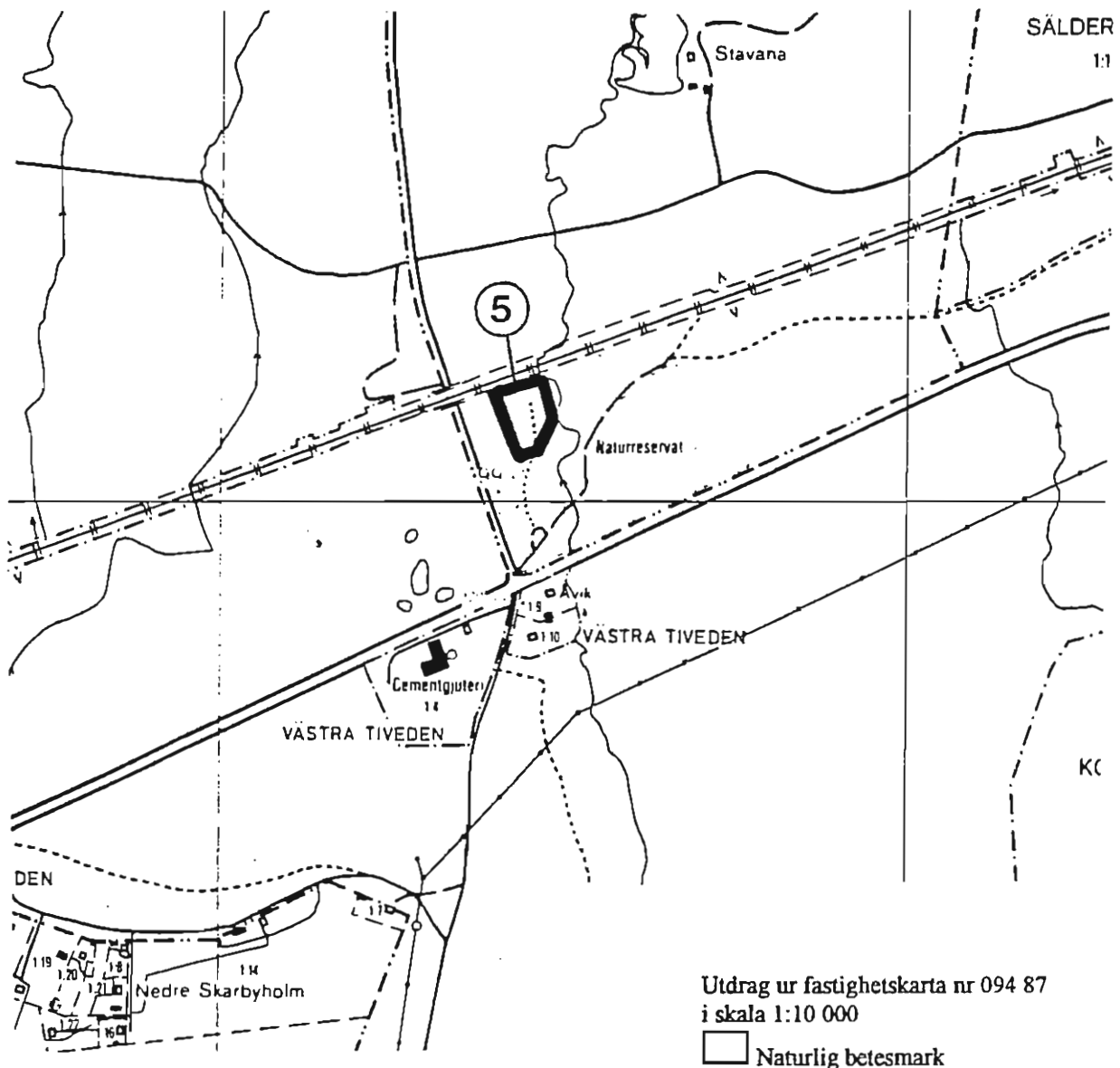
60:4 ÅÄNGEN

Skagerhults SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 1987
Koord. 65439/14314 9E8G3B9E

Åängen ligger intill Laxån i skogen strax norr om Laxå. Den naturliga betesmarken är ca 1,5 ha stor och är på väg att växa igen eftersom inget bete förekommer, men öppna partier finns fortfarande.

Klass 4

60:5 STAVÅN

Laxå SN
Topoblad: 0944

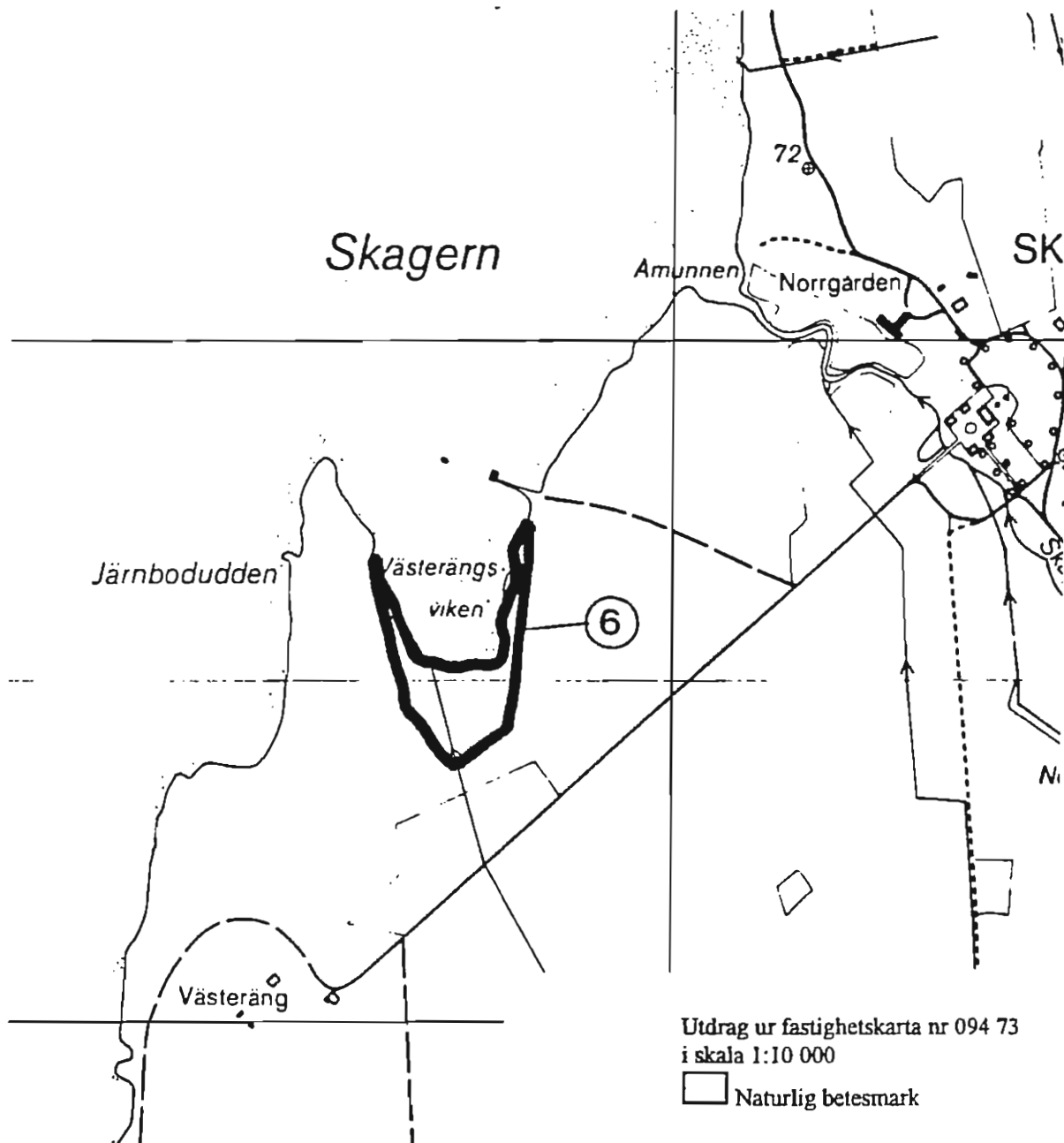
Invent.datum: 1987
Koord. 65431/14364 9E8H3B1E

Intill den djupt nedskurna och slingrande Stavån finns en backsipplokal på torr sandig mark, ca 0,8 ha. Marken har troligen odlats för länge sedan. 1953 avsattes området som domänreservat. Området eldhärjades 1973 och hålls i dag öppet genom röjning.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:67
Översiktlig naturinventering av Laxå kommun, 14

Klass 4

60:6 VÄSTERÄNGSVIKEN

Finnerödja SN
Topoblad: 0943

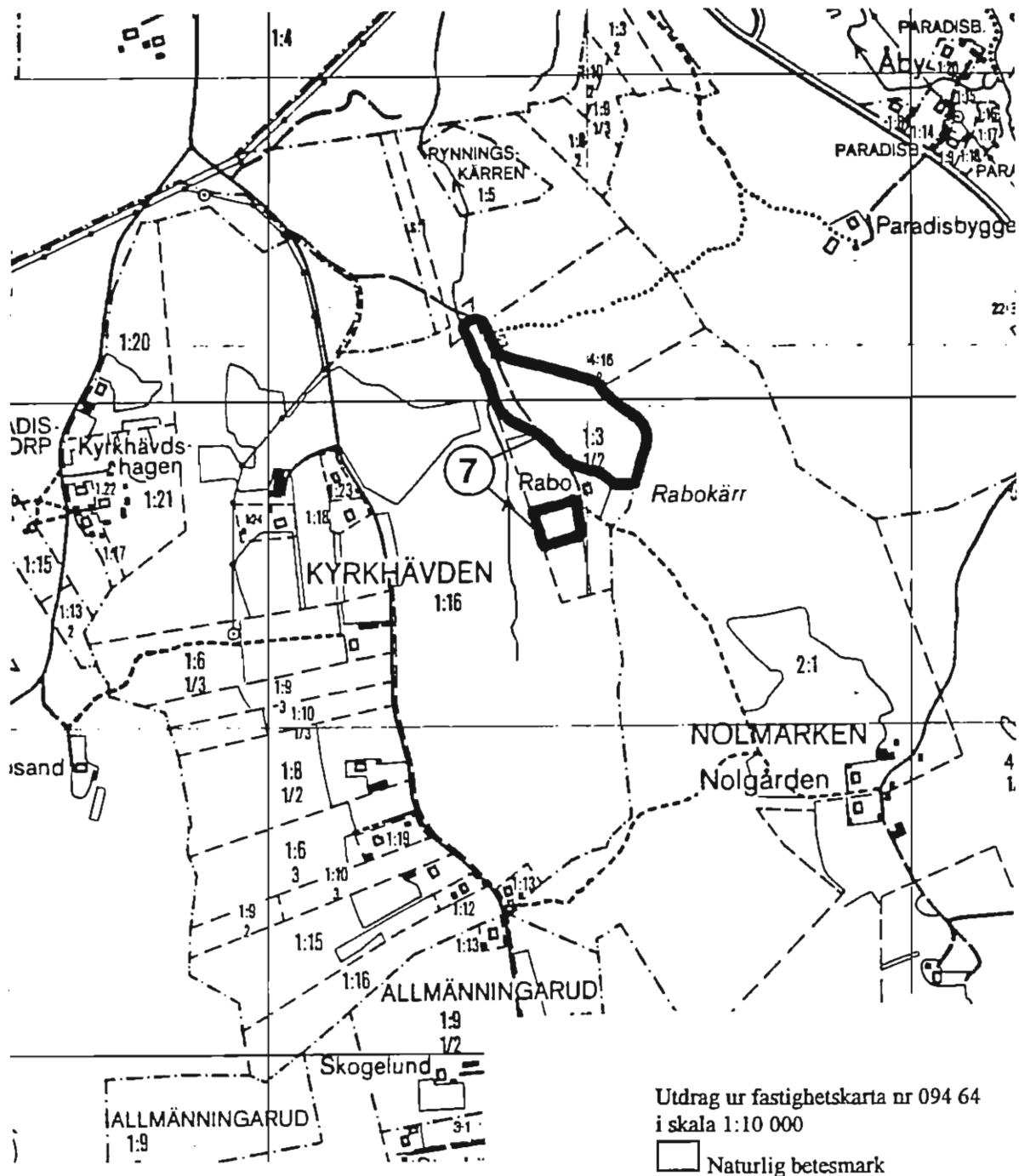
Invent.datum: 1987
Koord. 65374/14176 9E7D2C4G

Vid sjön Skagerns östra sida finns en strandäng i den inre delen av Västerängsviken, där bete har upphört. Området är litet (ca 1,7 ha), men en av de få vadarbiotoperna på Skagerns öst-sida. Stängslet är borta. Återupptaget beete är önskvärt.

Tidigare inventeringar

Madmarker i Örebro län, La-1

Klass 4

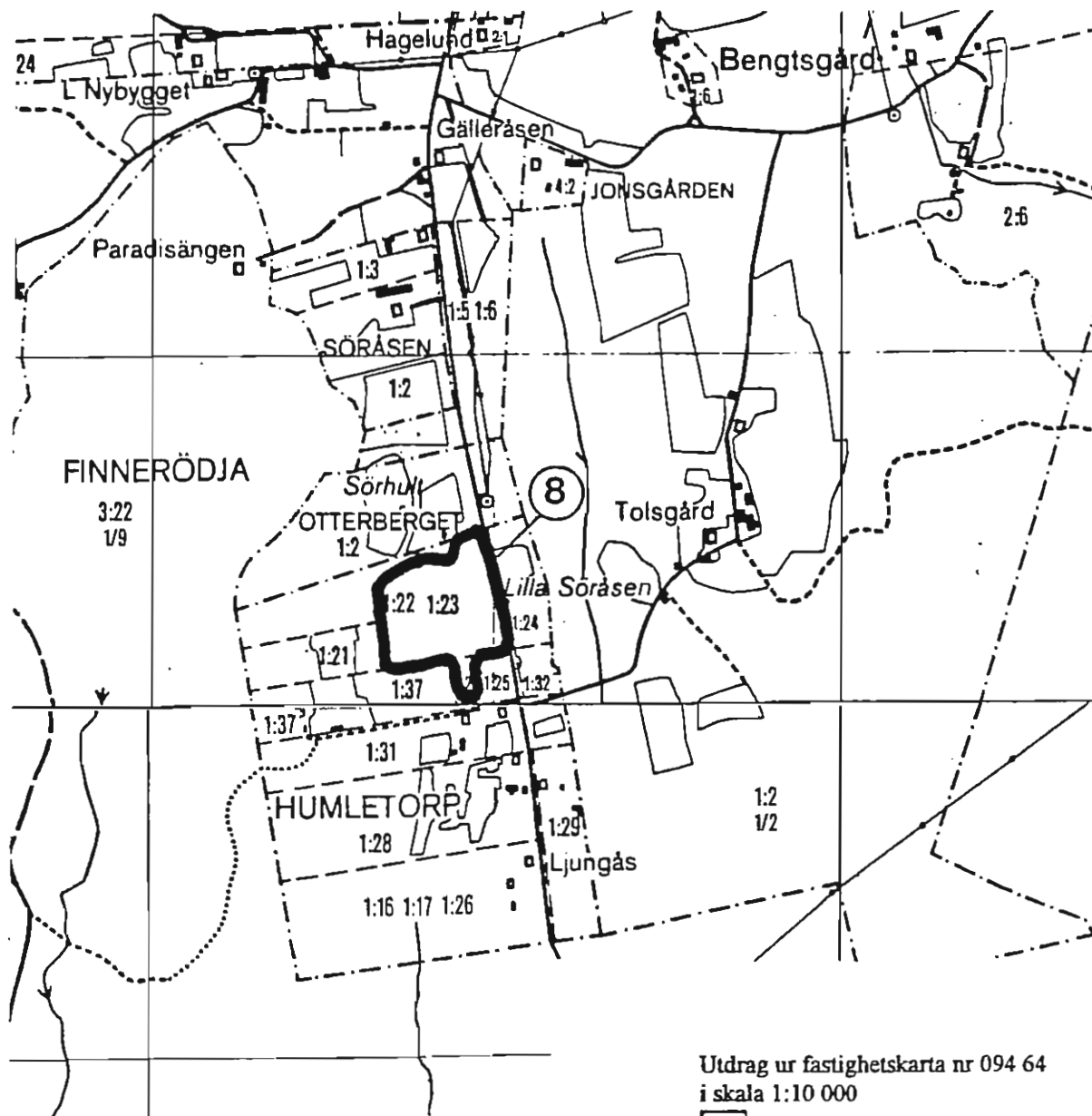
60:7 RABO

Finnerödja SN
Topoblad: 0943

Invent.datum: 1987
Koord. 65329/14215 9E6E2B9F

Rabo ligger på en sluttning ner mot Finnerödjas dalgång. Den nyligen röjda hagmarken, ca 3 ha, har varit igenväxt. Eventuellt ska bete påbörjas. Björk och asp dominerar trädskiktet, enbuskar och sly bildar buskskikt. Gökärt och smörbollor är vanliga, ormrot och jungfrulin växer på en stig.

Klass 4

60:8 SÖRÅSEN

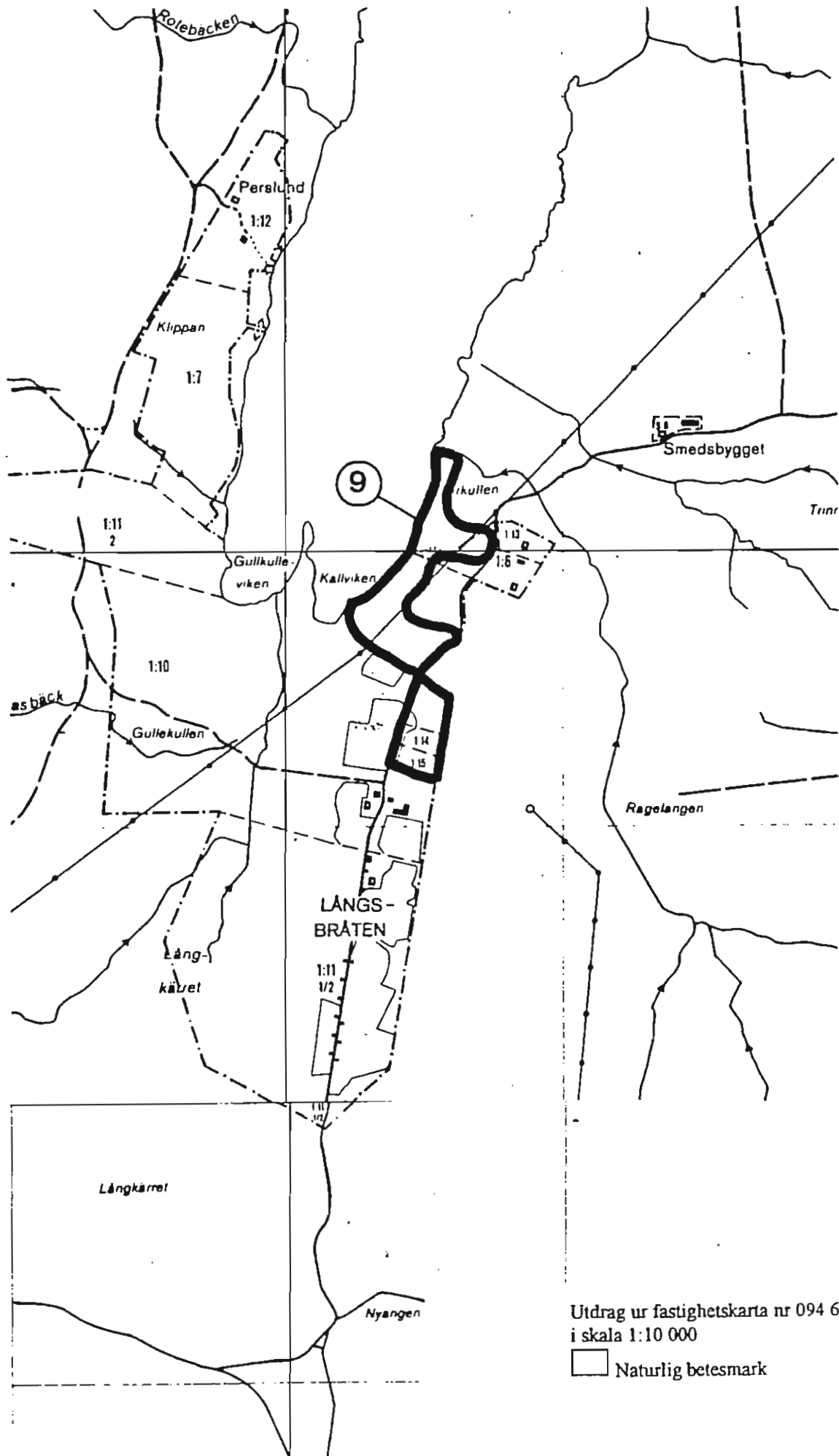
Finnerödja SN Invent.datum: 1987
 Topblad: 0943 Koord. 65301/14214 9E6E4B1E

Söråsen ligger i ett högt beläget kulturlandskap. Den naturliga betesmarken är under igenväxning, bete förekommer dock i en nyröjd hage, ca 2,5 ha.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsinventering av norra Tiveden, 31
 Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:28

Klass 4

60:9 LÅNGSBRÅTEN

Laxå SN
Topoblad: 0944

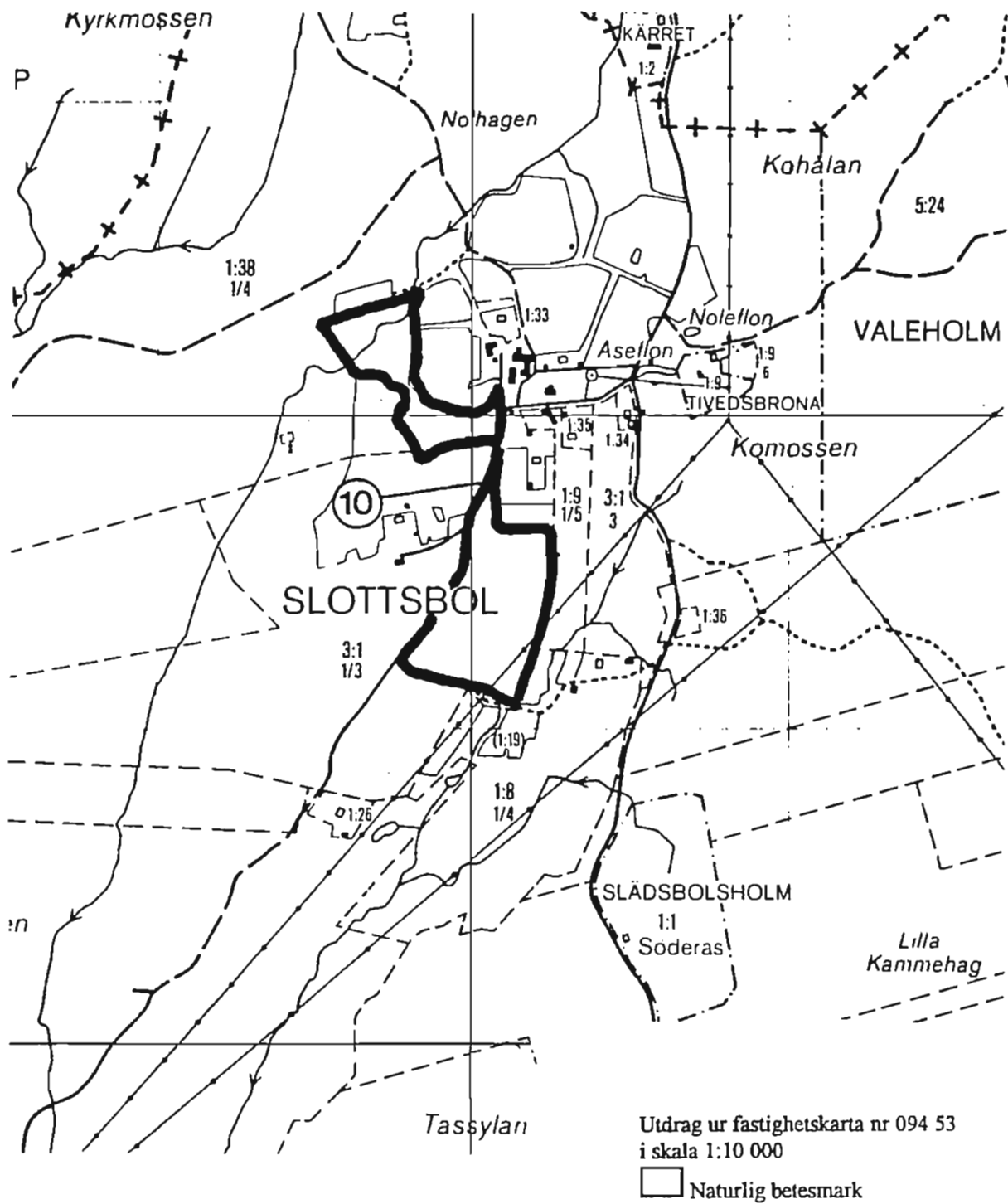
Invent.datum: 1987
Koord. 65308/14272 9E6F0C8C

Långsbråtens naturliga betesmark ligger på sluttningen ner mot Långens södra spets. Den igenväxta hagmarken (2 ha) och strandängen (2 ha) kan bli intressanta om de röjs och betet återupptas.

Tidigare inventeringar

Översiktlig naturvårdsinventering av norra Tiveden, 30

Klass 4

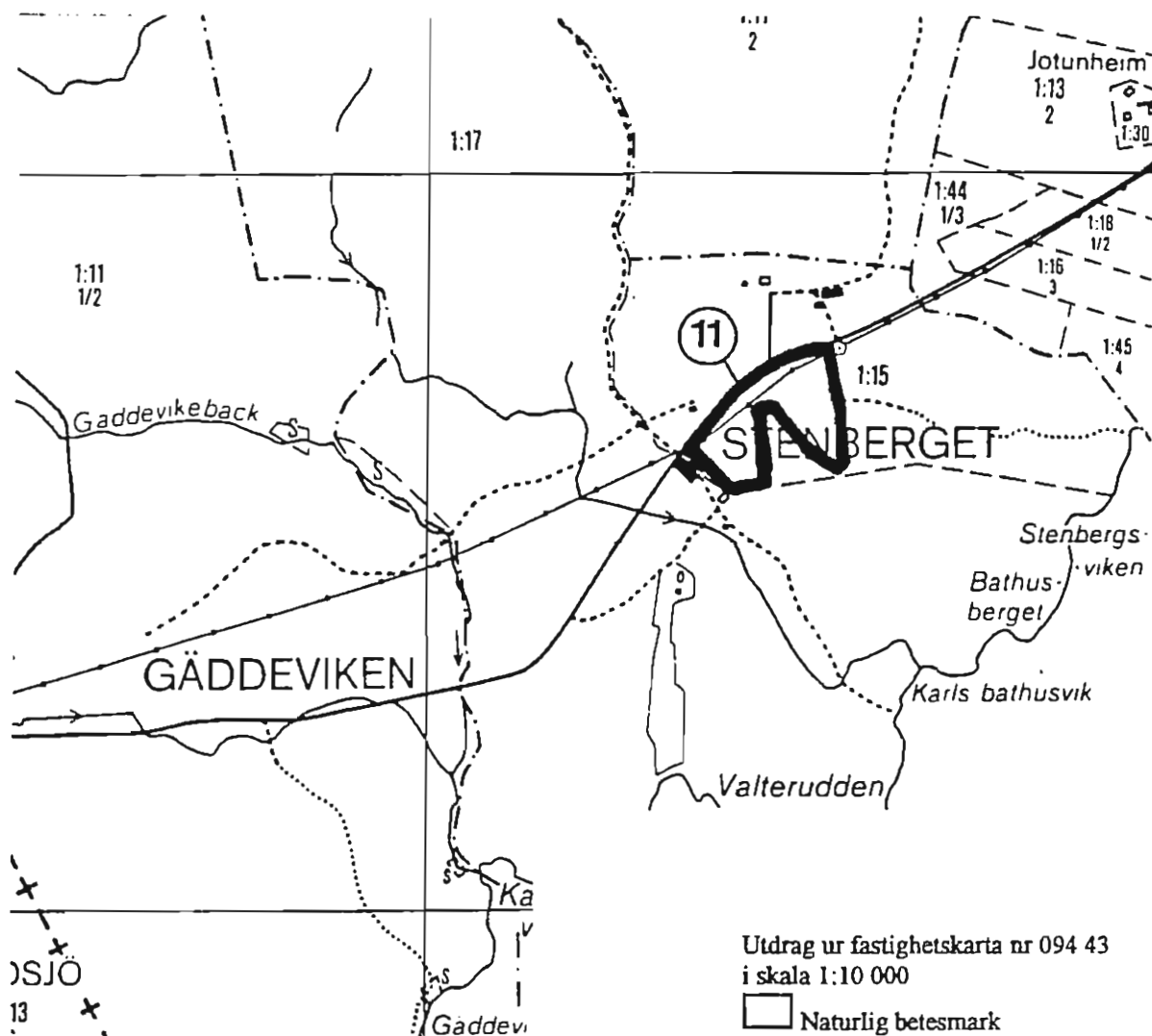
60:10 SLOTTSBOL

Finnerödja SN
Topoblad: 0943

Invent.datum: 1987
Koord. 65268/14180 9E5D1D8A

Slottsbol ligger i skogen norr om sjön Unden. De naturliga betesmarkerna, ca 5 ha, är igenväxta, men bete förekommer och gården är i bruk. Öppna gläntor finns intill vägen.

Klass 4

60:11 STENBERGET

Tiveds SN
Topoblad: 0941

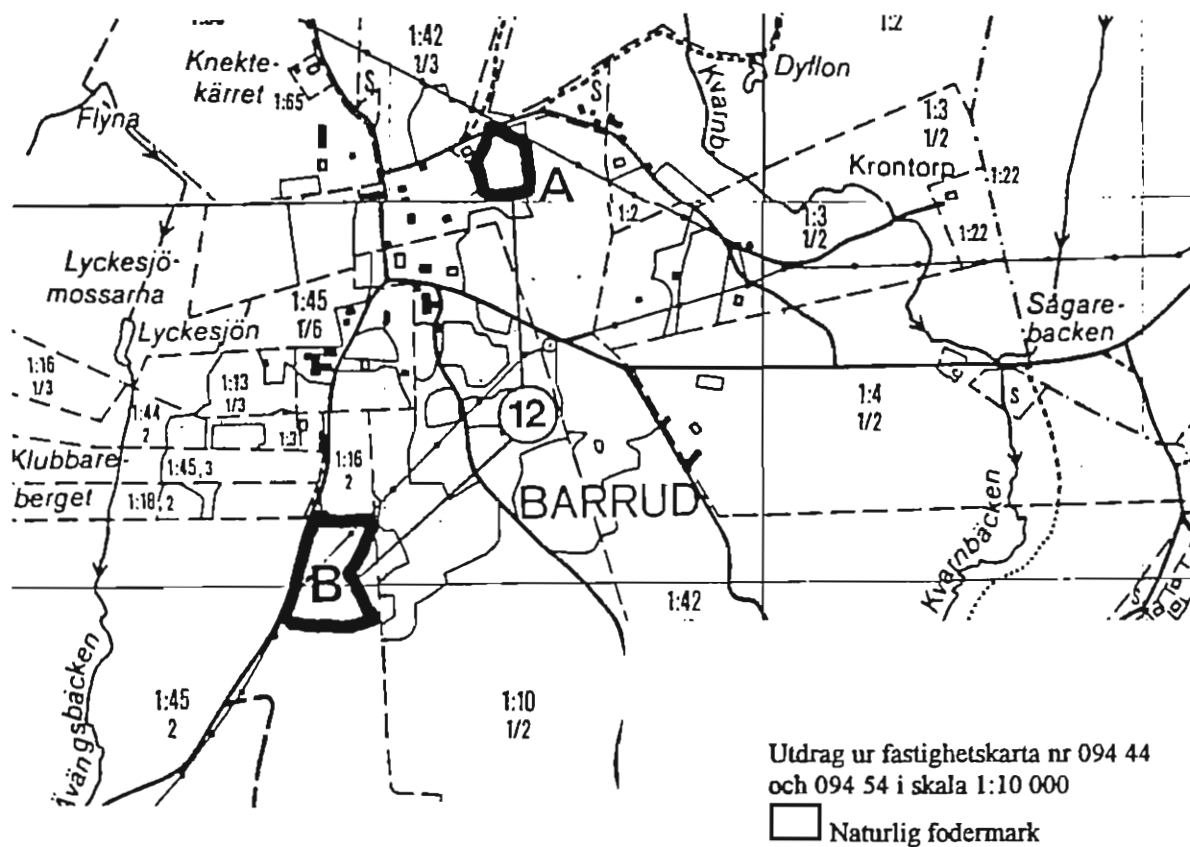
Invent.datum: 1987
Koord. 65237/14194 9E4D3E7E

Vid Stenberget, som ligger intill Undens norra strand, betas 1,5 ha björkhage. Trädskiktet domineras av björk, övriga trädslag är gran, tall, asp, ask och lönn. En, gran och olvon förekommer mer sparsamt. Träd- och buskskikt växer bitvis mycket tätt, men med några gläntor. Fältskiktet domineras av friskäng av rödventyp, bitvis inslag av fuktäng av högrörttyp. Floran är opåverkad av gödsling, men slåtter- och betesindikatorer är tillbakaträngda efter någon tids igenväxning. Svinrot, slåttergubbe, jungfrulin, gullris, slåtterfibbla och mandelblomma finns dock i mindre mängd.

Tidigare inventeringar

Översiktlig naturvårdsinventering av norra Tiveden, 21
Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:25
Riksintresse: N T 23, F 1

Klass 4

60:12 BARRUD

Finnerödja SN

Topoblad: 0943 0941

Invent.datum: 1987.07

Koord. (A) 65250/14206 9E5E0A0G

(B) 65245/14204 9E4E4A5E

Barrud är en gammal radby från 1800-talet, omgiven av ett ålderdomligt böljande odlingslandskap strax norr om Unden. Idag är Barrud endast bebott av sommargäster, men åkrarna brukas fortfarande av lantbrukare i närheten.

Beskrivning

Område (A) är en svagt hävdad öppen slättermark, knappt 0,5 ha. Den ligger intill missionshuset och platsen används för valborgsmässobål av bylaget. Några björkar och en gran utgör trädskikt. Buskskiktet utgörs av lite björk och brakved. Vegetationen är en något vildvuxen, örtrikfriskäng. Floran är opåverkad av gödsling. De slätter- och betesgynnade arterna darrgräs, svinrot, sommarfibbla och ängsskallra är vanliga. Dessutom förekommer nattviol, slätterfibbla, slättergubbe och mandelblom. Slättermarken hålls öppen, men någon regelbunden slätter sker antagligen inte.

Område (B) är en björkhage på drygt 1 ha. Betet upphörde 1985 men planeras att återupptas. Förutom björk finns i trädskiktet också asp. Björk- och aspely och hassel utgör buskskikt. Täckningsgraden är 25-50%. Fältskiktet utgörs framför allt av friskäng av rödventyp. Slätterindikatorerna slättergubbe, svinrot och omrot förekommer sparsamt. I övrigt kan nämnas gullris och vårbrodd. Antagligen är det gammal slättermark.

Hävd

Hävden är för tillfället obefintlig.

Kulturvärden

Slåttermarken avgränsas av stengärdesgårdar.

Tidigare inventeringar

Översiktlig naturvårdsinventering av norra Tiveden, 21 och 37 (landskapsbilden)

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:26

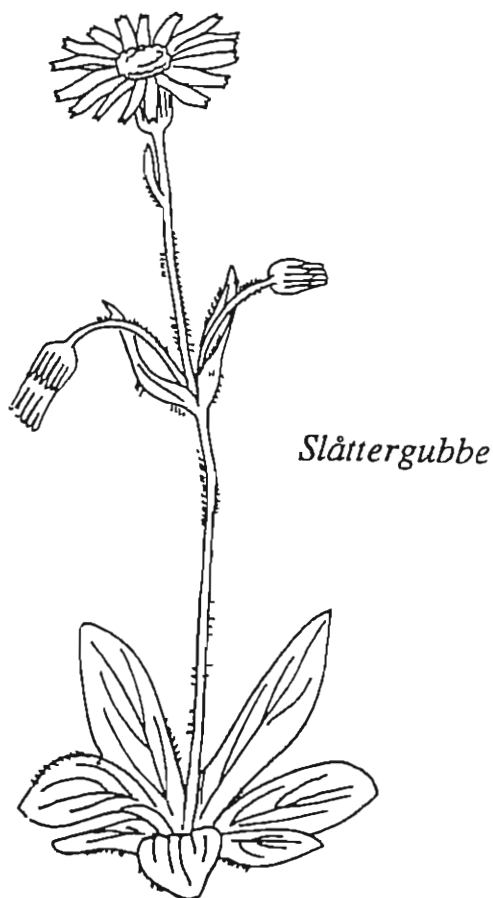
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 17 B

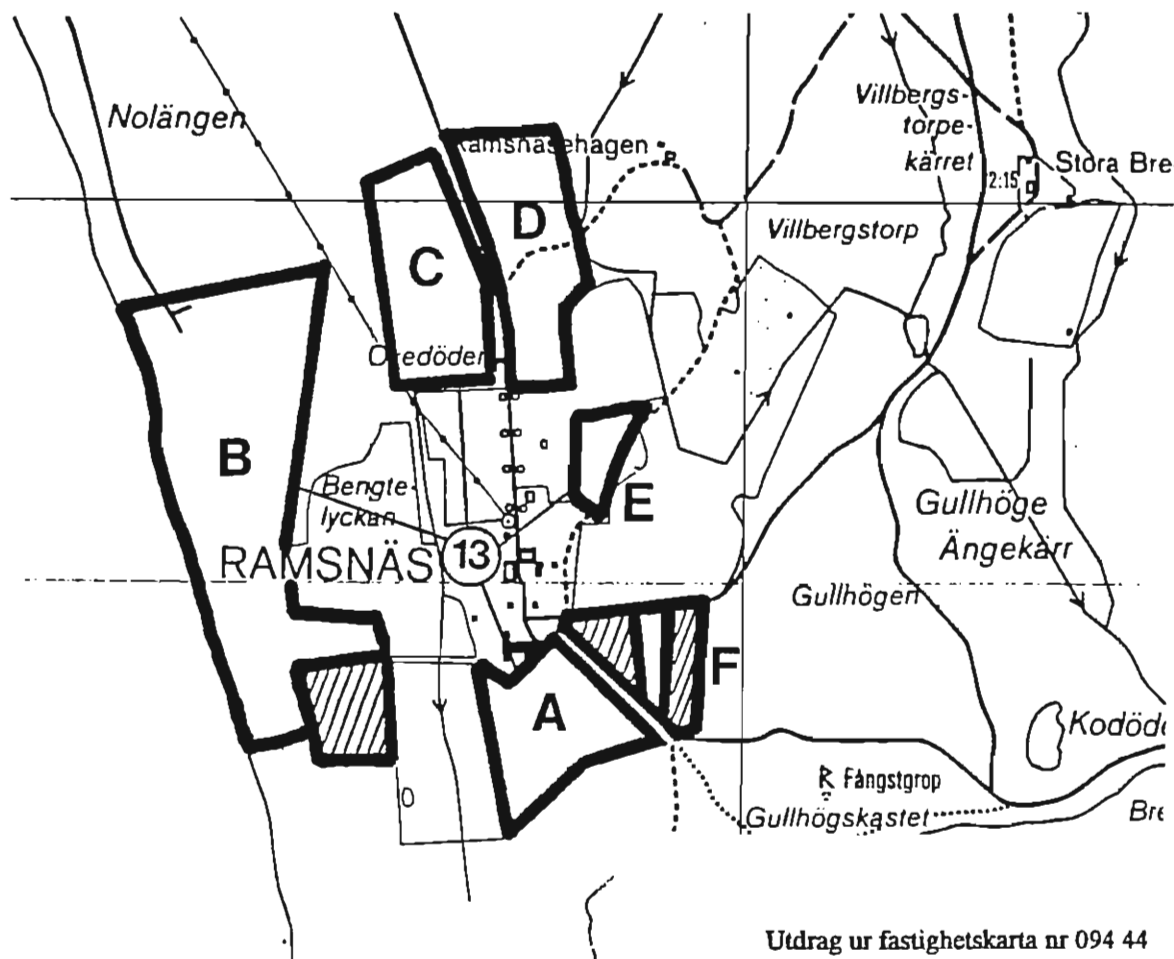
Riksintresse: N T 23, F 1

Bedömning

Objektet är fortfarande i sådant skick att det efter röjningar och slåtter eller bete skulle vara värdefullt. Det är ett av få objekt i den här delen av Tiveden. En svårighet är att Barrud saknar bofast befolkning.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 44
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

60:13 RAMSNÄS

Finnerödja SN
Topoblad: 0941

Invent.datum: 1987
Koord. (A,F) 65233/14237 9E4E3D3H
(B) 65236/14233 9E4E3D6E
(C,D) 65238/14236 9E4E3D8G
(E) 65236/14238 9E4E3D6I

Ramsnäs ligger vid Undens norra strand. Moränryggar och drumliner ger betes- och åkermarkerna en böljande form.

Beskrivning

Hagen (A) söder om ladugårdarna betas av hästar, är 2,5 ha stor och relativt öppen så när som på några dungar med björk, asp och gran. Enar och nypon bildar buskskikt. Hagen har nyligen utvidgats genom avverkning av skogen ner mot sjön. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp som övergår i torräng av färsvingeltyp och bakom ladugården i en kvävepåverkad fuktäng av högörttyp. Floran är gödselpåverkad på plana öppna ytor och bakom ladugården. Knappt halva arealen är dock ogödslad och har en fin flora. Flera slätter- och betesgynnade arter som sommarfibbla, svinrot, slättergubbe och ormrot är vanliga. Jungfrulin och rödklint är två betesgynnade arter som är vanliga. Mandelblomma och kattfot är mindre vanliga.

Längs den västra stranden sträcker sig 9,5 ha svagt hävdad blandlövhage (B). I trädskiktet återfinns björk, asp, rönn, oxel, ask, ek och vid stranden tall och gran. Enstaka enar och täta snår av hassel bildar buskskikt. Täckningsgraden är i allmänhet 25-50%, i hasselsnåren är den dock närmare 100%. Fältskiktet består framför allt av friskäng av rödventyp som övergår i rished av blåbär-lingontyp samt inslag av fuktäng, dels lågstarrtyp och dels högörttyp. Floran är opåverkad av gödsling. De betesgynnade arterna jungfrulin, mandelblomma, nattviol, majsmörblomma, Jungfru Marie nycklar, smörbollar och rödklint finns endast i enstaka exemplar. Hasselmus har observerats här.

Björkhagarna (C) och (D) norr om gården är 3,5 respektive 4 ha och betas av får. Björk och lite asp bildar trädskikt. Öster om vägen (D) finns även rönn, hassel och lönn. I buskskiktet återfinns framför allt en, men också asp, ek, gran och vide. Täckningsgraden är 50-75% i område (C) och 25-50% i område (D). Fältskiktet består av rished av blåbär-lingontyp och i område (C) även av friskhed av rödventyp och fuktäng av lågstarrtyp. Floran är opåverkad av gödsling men örtinslaget är sparsamt. Bland betesgynnade arter är vårbrodd vanlig och Jungfru Marie nycklar finns här och var. I område (C) finns dessutom majsmörblomma.

Björkhagen (E) är nyröjd men ganska tät, 1 ha stor och betas av får. I trädskiktet finns också asp och buskskiktet består av stora mängder sly. Vegetationstypen är en rished av blåbär-lingontyp med enstaka mandelblomma och svinrot.

Den glesa björkbacken (F) är endast 0,5 ha, betas tillsammans med intilliggande vall av hästar. Flera andra trädslag finns, t ex rönn, oxel och ek. En och nypon bildar buskskikt. Marken är torr och svagt gödslad. Vegetationen är av gräshedtyp med enstaka svinrot och vårbrodd.

Hävd

Område (A) och (F) betas av häst och är välhävdade. Övriga hagar betas av får. Område (B) och (E) är svagt hävdade och område (C) och (D) är måttligt till väl hävdade.

Kulturvärden

Ramsnäs finns omnämnt 1602 men har troligtvis ännu äldre anor. Nuvarande huvudbyggnad är från 1700-talets mitt. Stengärdesgårdar finns kvar.

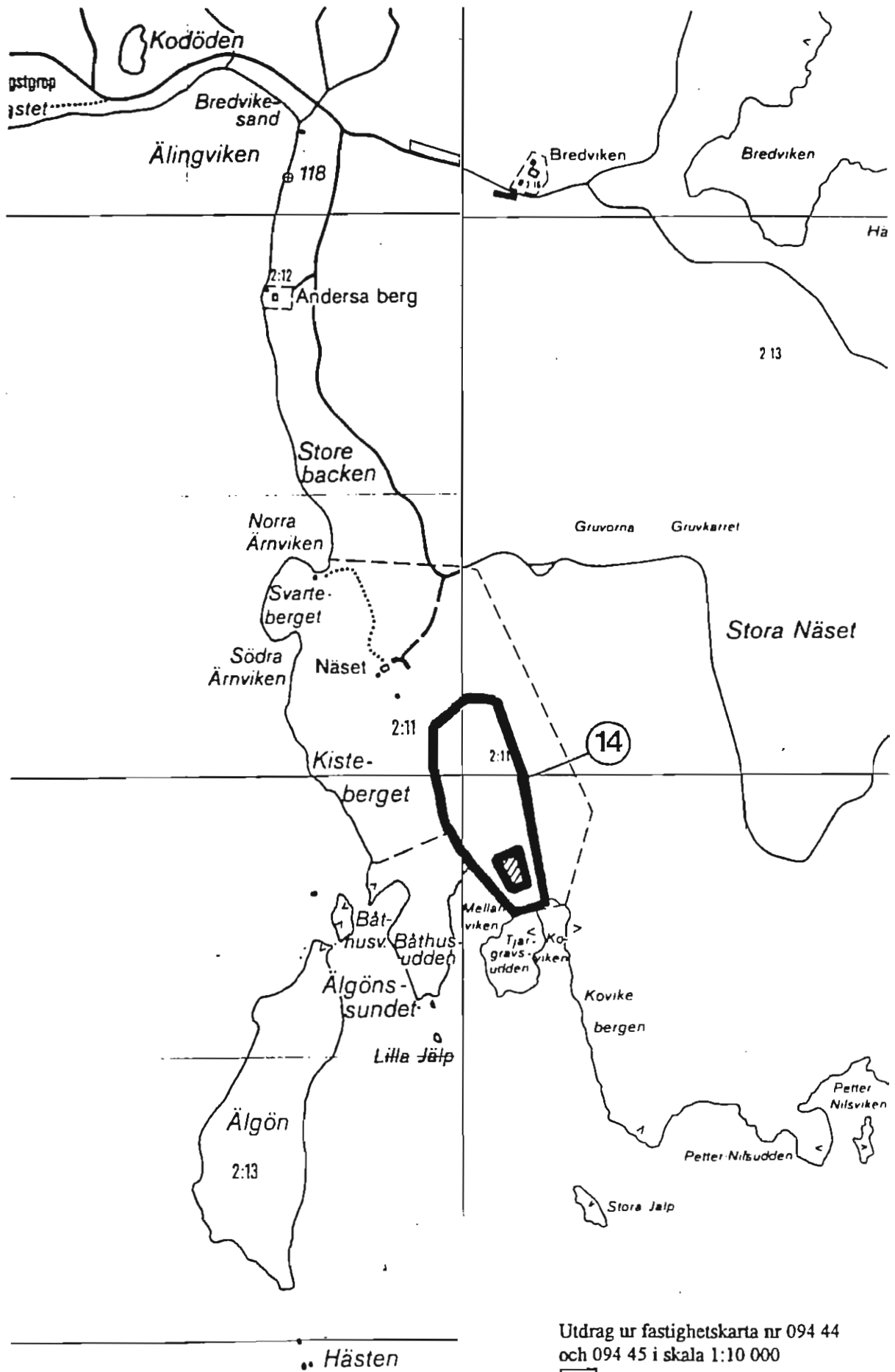
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:22
Översiktlig naturvårdsinventering av norra Tiveden, 38
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 18
Riksintresse: N T 23, F 1

Bedömning

Betesmarkerna vid Ramsnäs är värdefulla för landskapsbilden. De största botaniska värdena finns på ogödslade delar av område (A).

Klass 3

60:14 NÄSET

Finnerödja SN
Topoblad: 0941, 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65219/14251 9E4F1A9A

Näset ligger vid Undens norra strand på halvön Stora Näset. Stranden är sönderbruten i branta stup, lugna vikar, mjukt rundade hållar och en mängd öar. Den naturliga fodermarken har sjökontakt i en lugn vik.

Beskrivning

Området på ungefär 4 ha är gammal slåttermark. I dag slås endast små gläntor. Trädsiktet består av björk, ask, hassel och asp. Några enar bildar buskskikt. Fältsiktet domineras av ris-hed av blåbärlingontyp. På lite fuktigare mark minskar risinslaget och örtinslaget ökar. Bitvis finns mycket smörbollar, liljekonvalj, piprör, örnbräken och älggräs. I några öppna gläntor övergår heden tilltorräng av färsvingeltyp. Marken består av svallad morän och är ogödslad. Här och var går berggrunden, s k Undengneis, i dagen. Flera värdefulla, speciellt slåttergynnade växter, förekommer. Darrgräs, slåttergubbe och svinrot är vanliga, medan ormrot, slåtterfibbla och slåtterblomma förekommer mer sparsamt. Andra hävdgynnade arter är jungfrulin som är vanlig och i mindre mängd tvåblad, stor blåklocka, Jungfru Marie nycklar och nattviol.

Hävd

Området är gammal slåttermark som tätat med åren men slås fläckvis av en biologisk förening och röjs i viss mån. Den nordöstra delen har lämnats för fri utveckling.

Kulturvärden

Näset är ett gammalt torparställe under Ramsnäs gård. Två ängshölador finns kvar. Den ena är förfallen, den andra är väl underhållen.

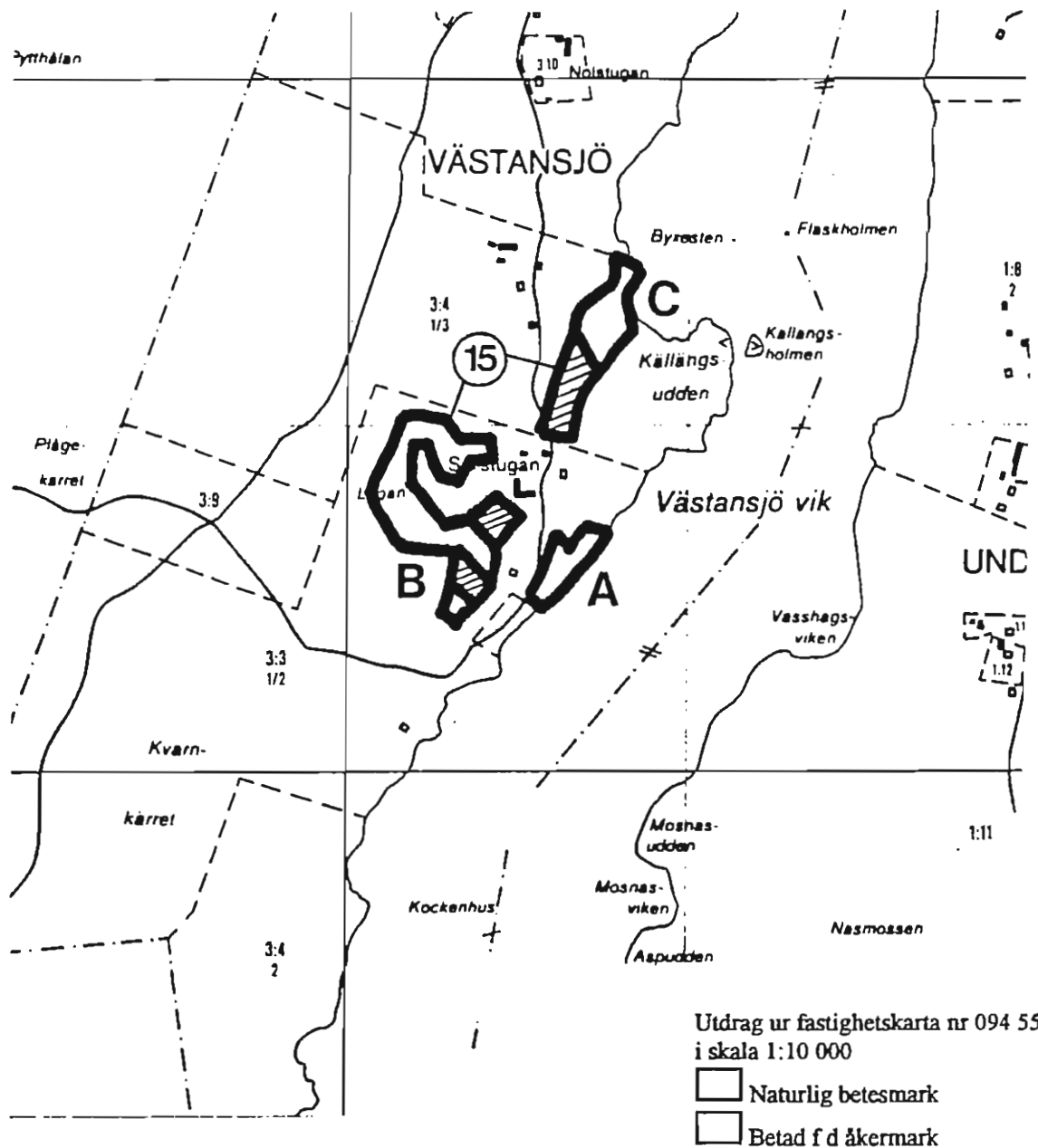
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:22
Översiktlig naturvårdsinventering av norra Tiveden, 23
Riksintresse: N T 23, F 1

Bedömning

Näset ligger vid en intressant del av Undens strand. Den gamla slåttermarken har en rik flora och utgör en fin miljö. Bland flera fina hävdindikatorer är slåtterblomma den mest anmärkningsvärda för den här trakten. En bättre hävd vore önskvärd.

Klass 2

60:15 VÄSTANSJÖ

Finnerödja SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 1987
 Koord (A) 65263/14263 9E5F1B3D
 (B) 65264/14261 9E5F1B4B
 (C) 65266/14263 9E5F1B6D

Gårdarna i Västansjö ligger på en svag sluttning ner mot Västansjö vik. Landskapet är vackert med åkrar, betesmarker och lövträsdungar.

Beskrivning

Vid stranden nedanför Sörstugan betas 0,5 ha björkhage (A). Förutom björk finns inslag av gran, tall, en och alsly. Marken består av svallat rullstensgrus och är torr och mager. Fältskiktet är av gräshedstyp med flera hävdgynnade arter, t ex slättergubbe, slätterfibbla, kattfot och stagg.

Övrig betesmark vid Sörstugan är en blandning av björkhage, gammal åkervall, täta lövträdsdungar och barrskog. Den beskrivna naturliga betesmarken utgörs av en åkerholme och kantzoner mellan åker och skog, sammanlagt ca 1,5 ha mer eller mindre öppen hagmark (B). Trädskiktet utgörs av björk, asp och gran, tätast på en åkerholme som är mycket blockig. En och lövsly bildar buskskikt. Fältskiktet är bitvis örtrik gräshed och bitvis friskäng av rödventyp med mycket stagg. Floran vid Sörstugan är i huvudsak opåverkad av gödsling. Gammal åker är dock gödslad. Slätterindikatorerna slättergubbe och ormrot förekommer rikligt, svinrot finns i mindre mängd. Andra bra hävdindikatorer som förekommer rikligt är stagg och kattfot. Jungfrulin, Jungfru Marie nycklar och gullris finns i mindre mängd.

Den lilla udden (C) är en torr björkbacke om 0,25 ha som i söder övergår i en öppen fuktäng dominerad av knapptåg och kärtistel. Den skogklädda Källängsudden betas också. På den lilla udden (C) växer enstaka träd av björk, oxel och asp. En, al, björk och nypon bildar buskskikt. Fältskiktet utgörs av torräng av färsvingeltyp och friskäng av rödventyp. Ormrot är bitvis dominerande. Kattfot och slättergubbe är vanliga.

Hävd

Hävden är i allmänhet god, bitvis är den dock måttlig. Slätter har förekommit för länge sedan. Udden (C) var måttligt hävdad just den blöta sommaren 1987. Fuktängen var för blöt för djuren. Udden har slagits med lite i relativt sen tid. Mot skogskanten har det kommit upp en hel del sly.

Kulturvärden

Jordbrukslandskapet kring Västansjö ger ett ålderdomligt intryck. Stengärdesgårdar finns kvar. På udden (C) står en gammal smedja som använts in i sen tid. Vid stranden finns en båtplats.

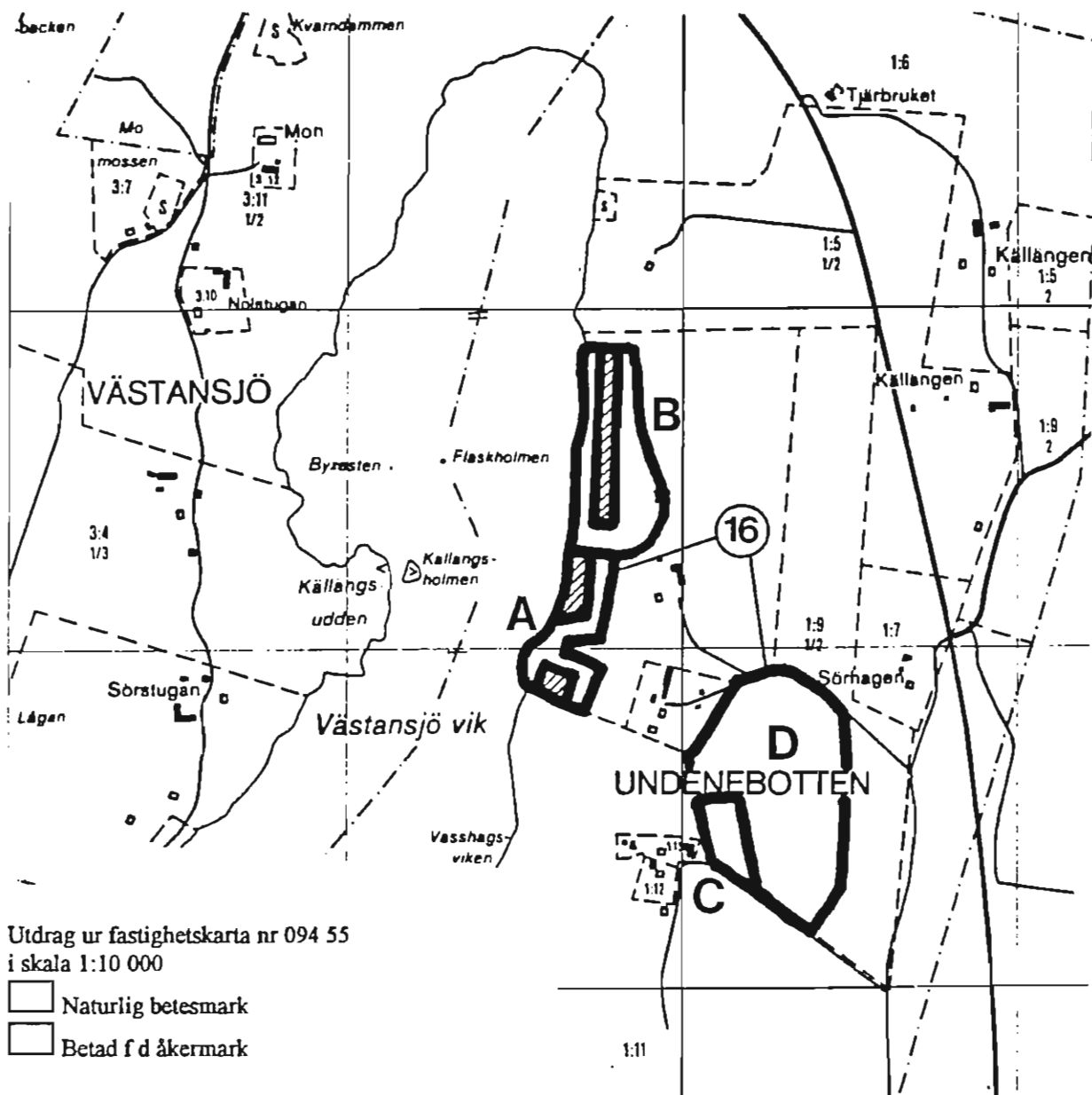
Tidigare inventeringar

Översiktlig naturvårdsinventering av norra Tiveden, 33
Riksintresse: N T 23, F 1

Bedömning

Ett fint småbrutet odlingslandskap med relativt liten areal naturbetesmark men bitvis fin hävdflora. Värdefull landskapsbild i det skogrika Tiveden.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 55
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

60:16 UNDENEBOTTEN

Finnerödja SN
Topoblad: 094

Invent.datum: 1987
Koord. (A,B) 65267/14269 9E5F1B7J
(C,D) 65262/14271 9E5F1C2B

Nedanför gårdarna i Undenebotten är odlingslandskapet öppet och ganska brant sluttande mot Västansjö vik.

Beskrivning

Nere vid sjön betas gammal slättermark (A) tillsammans med små åkerlappar. Denna hage är liten, 1,5 ha, och relativt öppen. Vid stranden står en ensam oxel, längre upp i sluttningen en lönn, i övrigt domineras trädskiktet av björk. Buskskiktet består av några glest stående enar och i fuktiga delar en hel del sly som brett ut sig när betet tillfälligt legat nere. Fältskiktet är

varierande frångräshed av staggtyp till örtrik friskäng och fuktäng avgräs-lågstartyp. Floran är opåverkad av gödsling. Tillför ett tiotal år sedan slogs marken med lie. Fortfarande vittnar rikligt med svinrot, ormrot och darrgräs om den tiden. Andra hävdindikatorer som är vanliga är kattfot, stagg, jungfrulin, mandelblomma och Jungfru Marie nycklar. Nattviol och tätört förekommer i mindre mängd.

Norr om den öppna hagen vidtar en 2 ha stor nyröjd björkhage (B) med enstaka svinrot och slåtterfibbla. En gammal åker ingår i hagen.

På grannfastigheten finns en öppen hage (C) som är gödslad så när som på det nordvästra hörnet. På den ogödslade delen växer mandelblomma, slåttergubbe och svinrot. Den öppna hagen är knappt 1 ha stor och övergår i 6 ha mer skoglik hagmark (D). Denna skogliga hagmark är gammal betesmark som tätat och i dag innehåller några få ljusa öppningar med slåttergubbe och svinrot.

Hävd

Betet i område (A) och (B) har legat nere ett par år men skall återupptas. Områdena (C) och (D) är svagt till måttligt hävdade.

Kulturvärden

Landskapet ger ett ålderdomligt intryck. Stengärdesgårdar i fint skick finns kvar. Speciellt fin är den längs den gamla vägen mellan den mellersta gården och båthuset nere vid stranden.

Tidigare inventeringar.

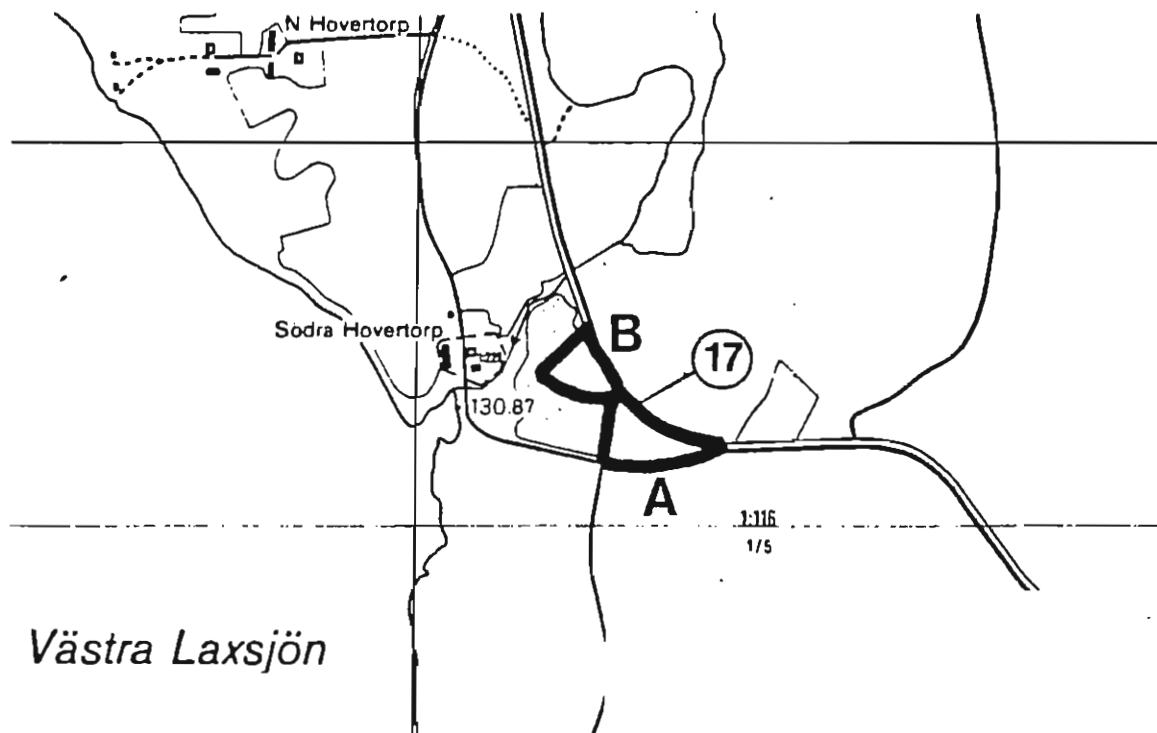
Översiktlig naturvårdsinventering av norra Tiveden, 35
Riksintresse: N T 23, F 1

Bedömning

Den öppna hagen (A) är en för Tiveden mycket fin, opåverkad betesmark med stort värde botaniskt och för landskapsbilden. Anmärkningsvärd är också förekomsten av tagelsäv, *Eleocharis quinqueflora*, och loppstarr, *Carex pulicaris*, som är kalkgynnade arter. Övrig betesmark i Undenebotten är värdefull i det skogrika Tiveden men av mindre värde botaniskt.

Klass 2 (A)

Klass 3 (B) och (C)

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 66
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

60:17 HOVETORP

Laxå SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 1987
Koord. 65326/14342 9E6G2E6C

Hovetorp ligger vid Västra Laxsjön. Hagmarken ligger intill riksväg 205 mellan Askersund och Laxå.

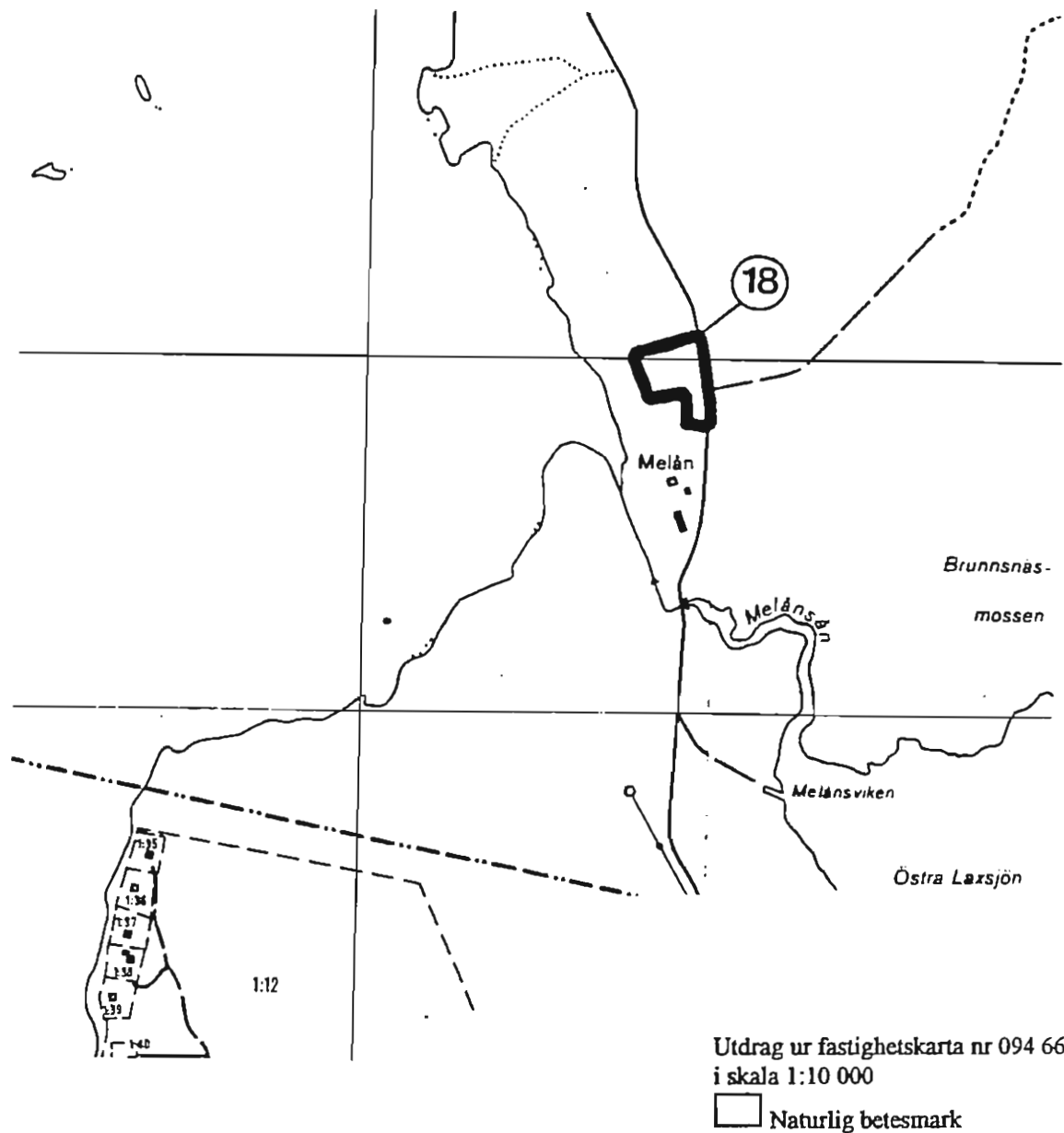
Den ena hagen (A) är 0,5 ha stor och förhållandevis öppen. Den betas inte utan röjs av domänverket för landskapsbildens skull. Björk dominerar trädskiktet. Buskskiktet är bitvis tätt, ene dominerar. I övrigt finns aspsly, gran och viden. Täckningsgraden är ungefär 25%. Fältskiktet domineras av rished av ljungtyp med mycket piprör, bitvis även blåbär-lingontyp samt inslag av friskäng av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling och innehåller en hel del slätter- och betesgynnadearter. Jungfru Marie nycklar är vanlig, liksom vårfryle och stagg. Mindre vanliga är brudborste, svinrot, gökärt och ormröt.

Den andra hagen (B), är 0,5 ha stor och betas ibland av ungdjur, men är mycket svagt hävdad. Björk är dominerande i trädskiktet. Bitvis täta bestånd av björk- och aspsly bildar buskskiktet tillsammans med mindre mängd ene och olvon. Även här dominerar rished av ljungtyp med inslag av friskäng av rödventyp. Marken är ogödslad. De slätter- och betesgynnade växterna gökärt, svinrot, ängsvädd, slättergubbe, ängsskallra och ormröt finns här och var.

Tidigare inventeringar

Översiktlig naturinventering av Laxå kommun, 26

Klass 4

60:18 MELÅN

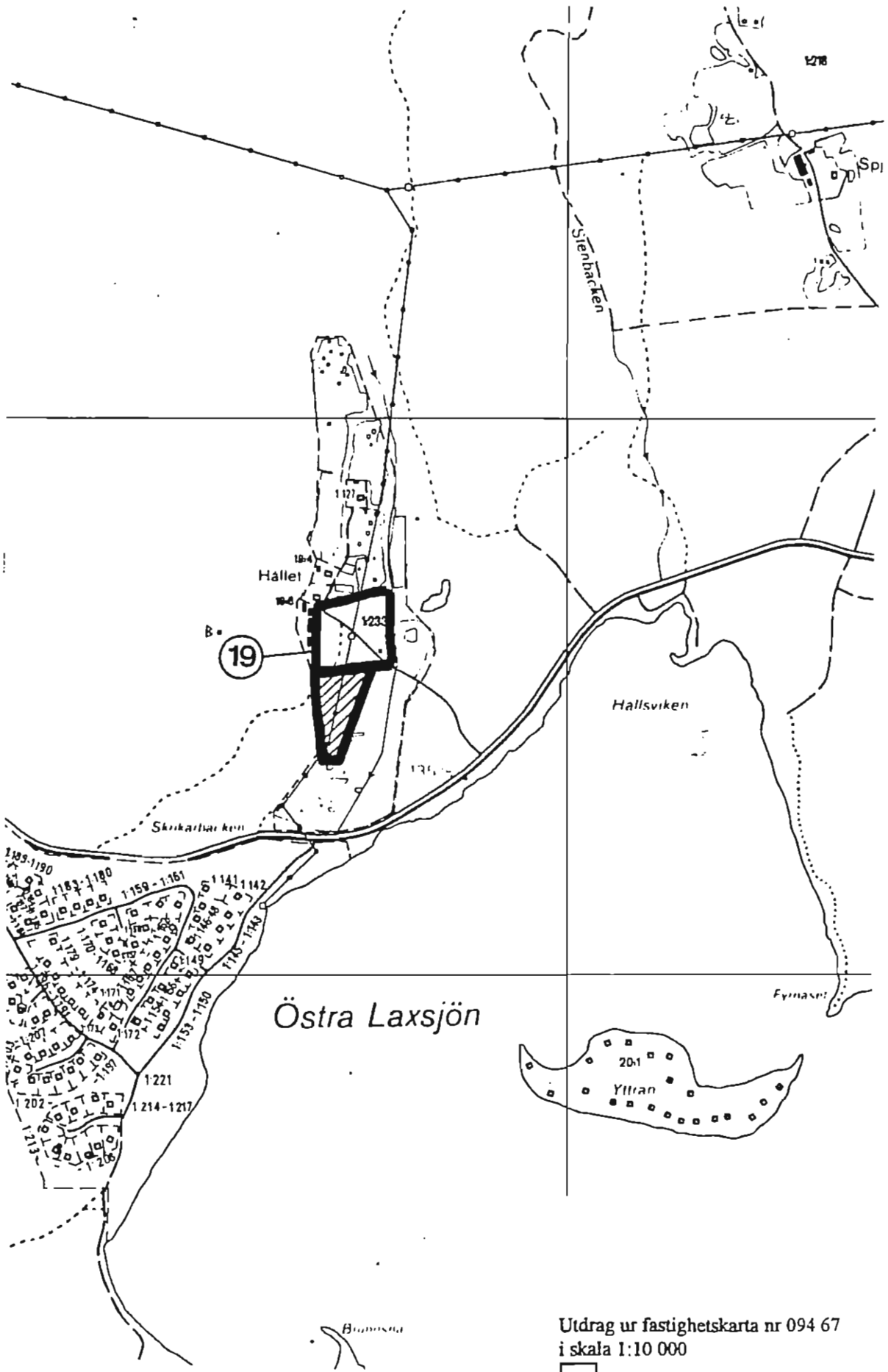
Laxå SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 1987
Koord. 65309/14344 9E6G0E9E

Melån ligger vid Melånsån som sammanbinder Östra och Västra Laxsjön i Tiveden.

Norr om gården finns 1 ha björkhage som inte betas idag men som hålls öppen genom röjning. Björk bildar tillsammans med tall och gran trädskikt. I buskskiktet återfinns framför allt enar, men även hassel, björk, brakved och rönn. Täckningsgraden är dryga 25 %. Fältskiktet utgörs framför allt av örtrik gräshed. Floran är opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna gökärt och svinrot är vanliga, annars finns enstaka stor blålocka, jungfrulin, darrgräs och skogsklöver. Svinrot och darrgräs är slåttergynnade och tyder på att slåtter har förekommit.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 67
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

60:19 HÅLLET

Laxå SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.07.08
Koord. 65325/14356 9E6H2A5G

Hållet ligger strax norr om Östra Laxsjön i Tiveden. Det är en liten brukningsenhet med ålderdomlig prägel på svagt sluttande moränmark.

Beskrivning

Nedanför gården på båda sidor om infartsvägen betas 1,5 ha öppen hagmark. Några glest stående björkar och lindar samt några enbuskar sätter sin prägel på hagarna. På södra sidan om vägen utom närmast ladugården är det ogödslat och vegetationstypen är en friskäng av rödventyp. Norr om vägen finns kvävepåverkan, speciellt närmast grinden, där djuren stått och väntat. Vegetationstypen övergår där till fuktäng av tuvtåteltyp. I den ogödslade delen finns rikligt av flera hävdindikatorer. Några speciellt slåttergynnade arter är slåttergubbe, ormrot och slåtterfibbla. Övriga hävdindikatorer är jungfrulin, kattfot, prästkrage, liten blåklocka, Jungfru Marie nycklar samt stagg som bitvis är dominerande.

Hävd

Hagarna är välhävdade. Skräppor och nässlor slås med lie i slutet av sommaren.

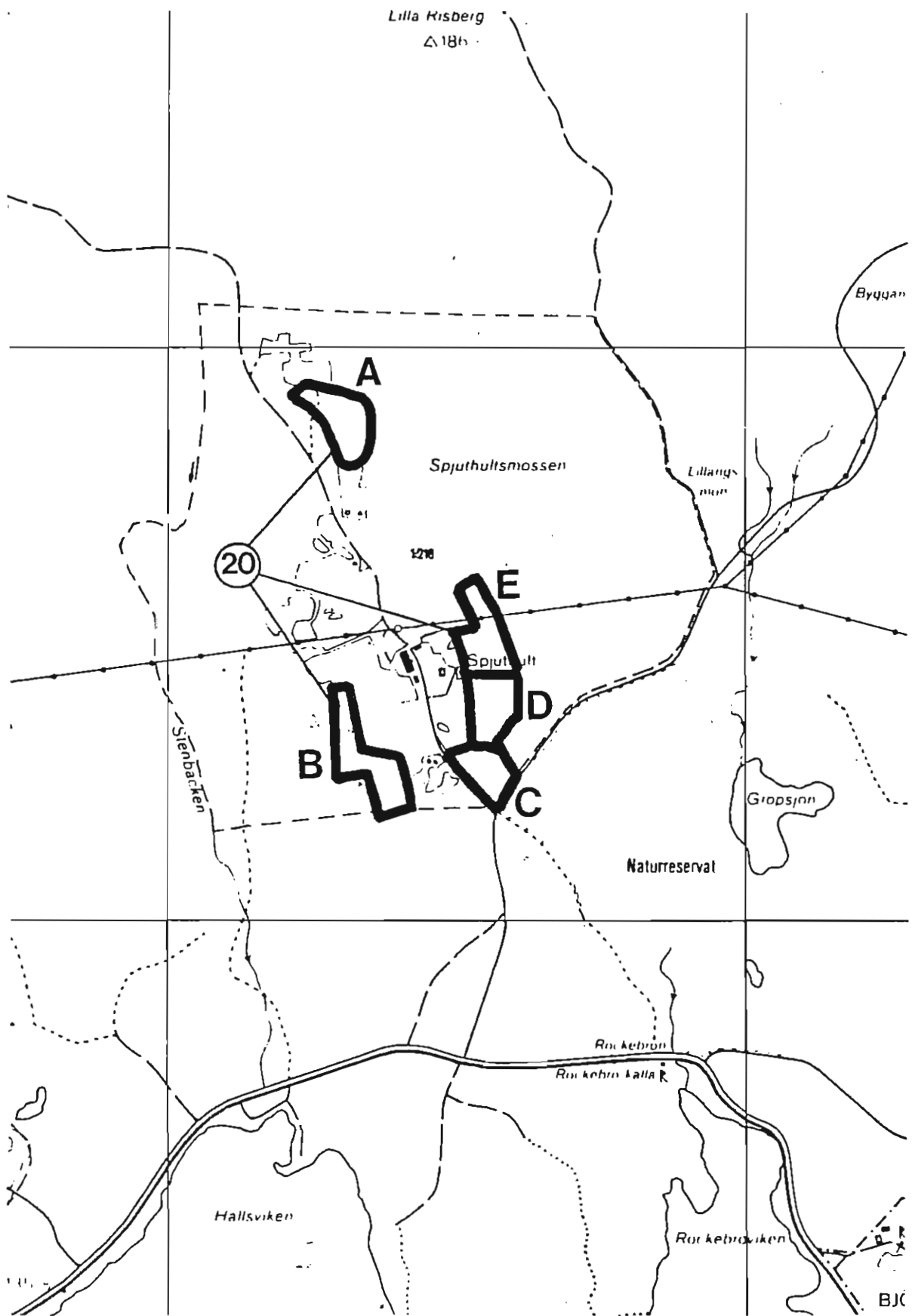
Kulturvärden

Hagarna består av gammal slåttermark och gamla åkrar med odlingsrösen.

Bedömning

Odlingslandskapet är vackert med flera stora lindar och fin naturbetesmark. Speciellt värdefull är sluttningen närmast åkern söder om vägen, där hagmarken är välhävdad och helt opåverkad av gödsling.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 67
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

60:20 SPJUTHULT

Laxå SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.07.09
Koord. 65338/14363 9E6H3B8D
65332/14363 9E6H3B2D
65333/14365 9E6H3B3F

Spjuthult är en ensam gård med ett levande jordbruk strax norr om Östra Laxsjön i Tiveden. Landskapet är svagt kuperat och har en ålderdomlig prägel.

Beskrivning

Betesmarkerna består av gamla åkrar med odlingsrösen och några björkhagar. Sammanlagt är det ungefär 4 ha delvis gödslade naturbetesmarker. Björkhagarna har i allmänhet inslag av asp samt i vissa fall av rönn, lönn och tall. Täckningsgraden är ungefär 50-75% med en del gläntor. I hage (D) växer ung björk och asp tätt. Fältskiktet består framför allt av gräshed av rödventyp. Floran är fläckvis fin och opåverkad av gödsling. En hel del hävdgynnade växter finns. Slättergubbe och ängsvädd är vanliga. I område (E) finns en helt ogödslad glänta där även kattfot och stagg är vanliga. I övrigt finns bl a jungfrulin, nattviol, Jungfru Marie nycklar, slätterfibbla, svinrot och ormrot i varierande mängd.

Hävd

Betesmarken är i allmänhet välhävdad eller måttligt hävdad. En del av markerna slogs med lie förr i tiden.

Kulturvärden

En del odlingsrösen och stengärdesgårdar finns kvar.

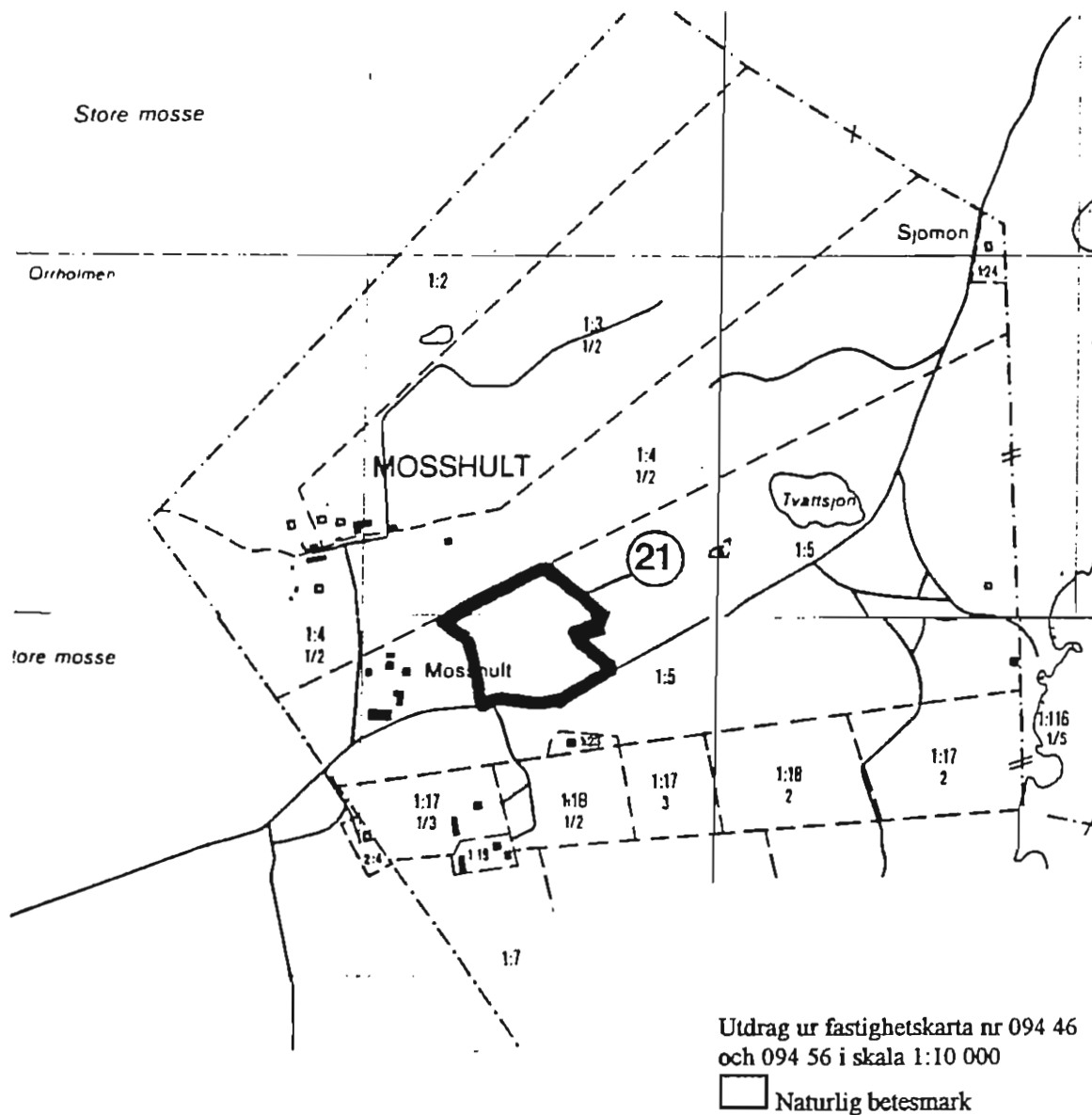
Tidigare inventeringar

Riksintresse: N T 24

Bedömning

Området har ett stort landskapsbildsvärde. En fin hävdgynnad flora finns bitvis kvar.

Klass 3

60:21 MOSSHULT

Tiveds SN

Topoblad: 0944, 0942

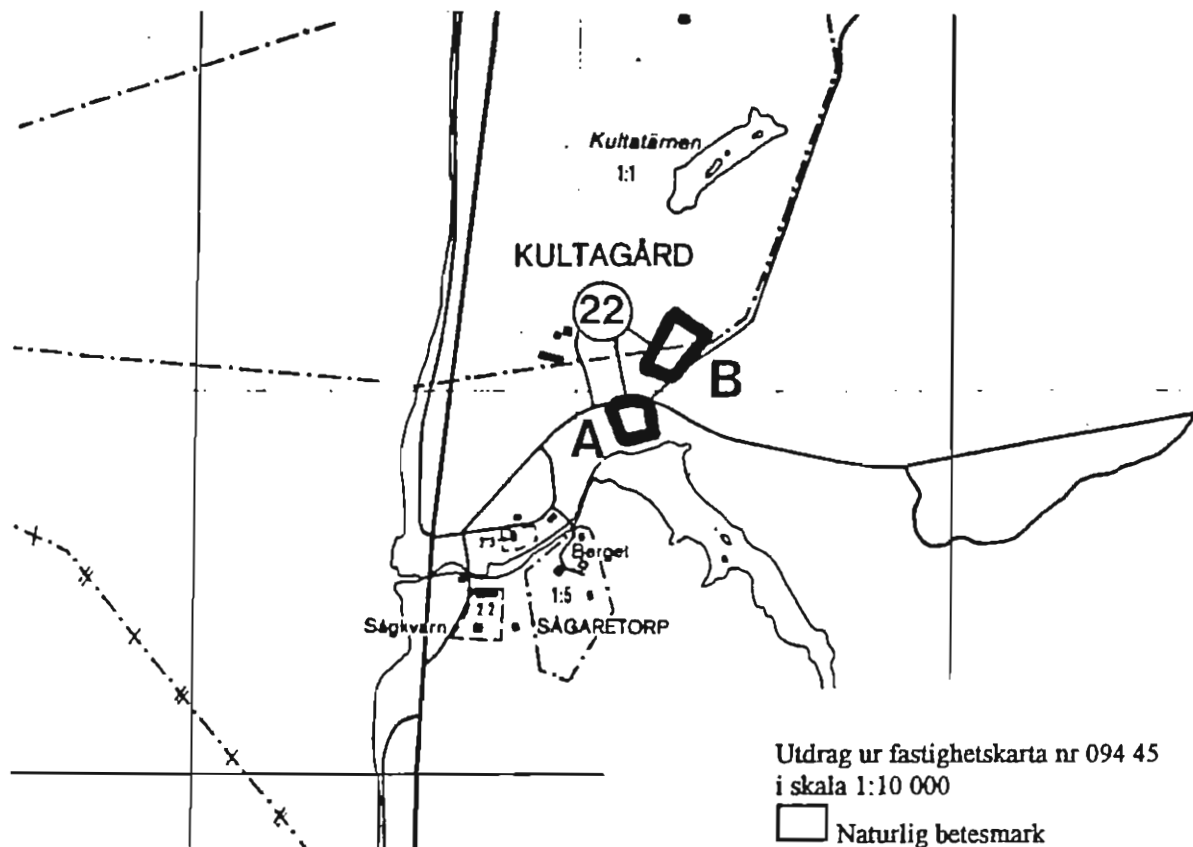
Invent.datum: 1987

Koord. 65249/14317 9E4G4B9H

Mosshult är en by i Tivedens skogsbygder. Odlingslandskapet kring byn är svagt kuperat.

Intill genomfartsvägen ligger 2 ha färbetad björkhage. Troligtvis är den nyröjd efter en tids avbrott i hävden. Förutom björk finns gran och asp i trädskiktet. Buskskiktet domineras av enar. Salix, björk och al finns i form av tuktat sly i fuktiga delar. Täckningsgraden är 25-50 %. Rished av blåbär-lingontyp med mycket odon dominerar fältskiktet. Annars är det ört-rikgräshed och fuktäng av lågstarrtyp. Marken består av morän och är ogödslad. Några få betes- och slåtterindikatorer förekommer. Stagg är vanlig, i övrigt finns enstaka jungfrulin, kattfot, prästkrage, liten blåklocka och slåttergubbe.

Klass 4

60:22 SÅGKVARN

Tiveds SN
Topblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65245/14275 9E4F4C5F

Sägkvarn ligger vid Undens östra strand i Tiveden. Betesmarken ligger intill vägen ovanför byn.

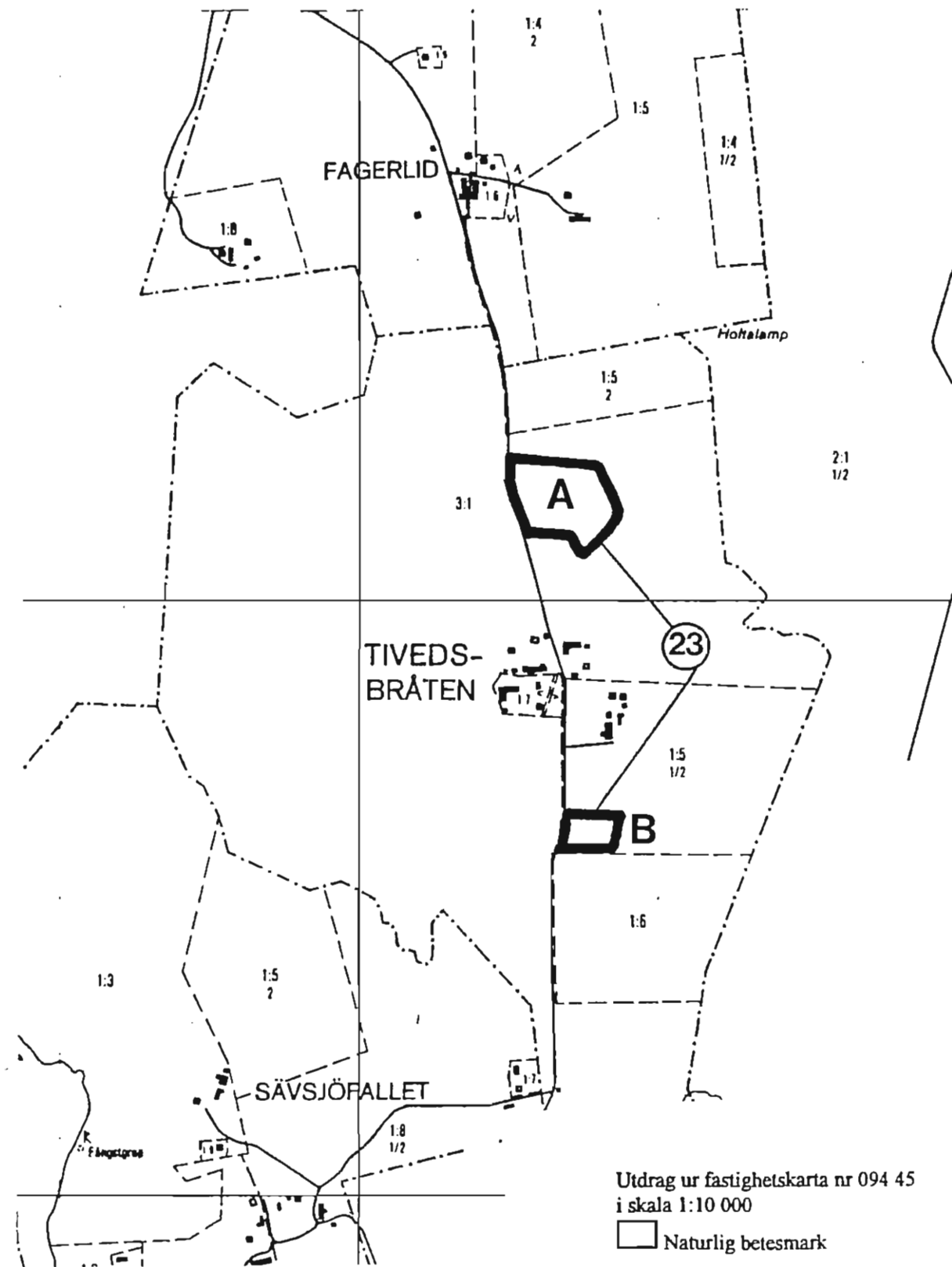
En liten remsa (0,2 ha) naturbetesmark (A) betas tillsammans med några gamla åkrar söder om vägen. Det är en ganska gles björkhage med en lönn samt nypon, brakved och enbuskar. Fältskiktet är en friskäng av rödventyp, delvis kvävepåverkad, med en hel del svinrot samt i mindre mängd även jungfrulin, Jungfru Marie nycklar och prästkrage. Hävden är måttlig.

Norr om vägen finns 0,2 ha fin ängsmark (B) som inte betas, men hålls öppen. Det skulle var värdefullt om området betades tillsammans med vallen. Björk utgör trädskikt. Enbuskar och sly bildar buskskikt. Fältskiktet utgörs även här av friskäng av rödventyp men är helt ogödslat. De slåtter- och betesgynnade växterna svinrot, prästkrage och gökärt är vanliga. Jungfrulin, slåttergubbe, slåtterfibbla, nattviol och darrgräs förekommer också.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:19
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 2
Riksintresse: F 1

Klass 4

60:23 BRÅTEN

Tiveds SN
Topblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65232/14294 9E4F3E2D
(B) 65226/14294 9E4F2E6D

Bråten är en liten by i Tivedens skogsbygder.

Beskrivning

Betesmarken (A) norr om gården är 2 ha stor och dominerad av ung gran och tall men med inslag av björk och al. Buskskiktet domineras av en med inslag av gran, tall, björk och viden. Hagen är bitvis ganska tät och ger intryck av en plantering. Någon tids kontinuitetsbrott är troligtvis anledningen. På hållmarken och vid vägen finns fina öppna ytor. Närmast vägen är dock marken störd av ett dike och av att platsen används som uppställningsplats. På torr mark dominerar torräng av fårsvingeltyp. Den övergår i friskäng av rödventyp, gräshed av rödventyp, fuktäng av lågstarrtyp och torräng av hållmarkstyp. Floran är opåverkad av gödsel. De betesgynnade arterna ögontröst, jungfrulin, stagg och kattfot är vanliga. Slätterblomma och ängsskallra förekommer fläckvis.

Den södra hagen (B), 0,5 ha, betas inte och börjar anta skogskaraktär. I trädskiktet förekommer gran, tall, björk och al. Enbuskar och björksly bildar buskskikt. Fältskiktet är hedartat, bitvis av rödventyp och bitvisblåbär-lingontyp. Den hävdgynnade floran är starkt tillbakaträngd. Enstaka granspira växte dock i en glänta.

Hävd

Den norra hagen är, bortsett från ung gran och tall, måttligt hävdad. Den södra hagen saknar hävd.

Kulturvärden

I båda hagarna finns stenmurar, i den norra hagen finns dessutom odlingsrösen.

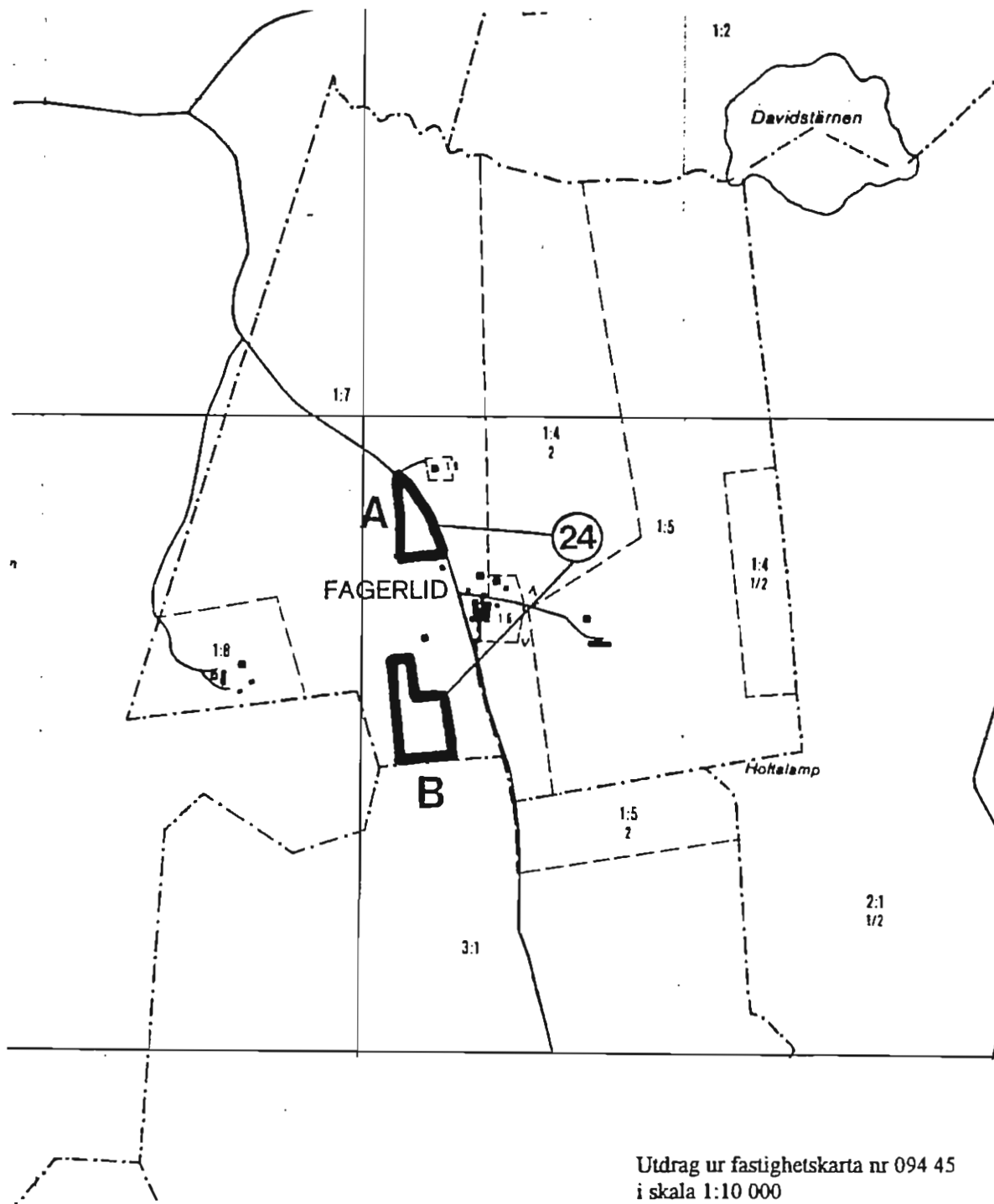
Tidigare inventeringar

Bråten finns upptagen som en spolierad lokal för jordtungor i ett 10-poängsarbete "Preliminära studier av jordtungor i Sverige" av Johan Nitare, 1983, Göteborgs Universitet.

Bedömning

Hagarna har växt igen så mycket att landskapsbildsvärdet har minskat. Røjning är önskvärd i båda områdena. Den betade hagen innehåller en hel del hävdindikatorer. Speciellt anmärkningsvärd är slätterblomman som är relativt ovanlig i dessa trakter. Granspiran är en hotad art och återupptaget bete i område (B) skulle vara önskvärt.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 45
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

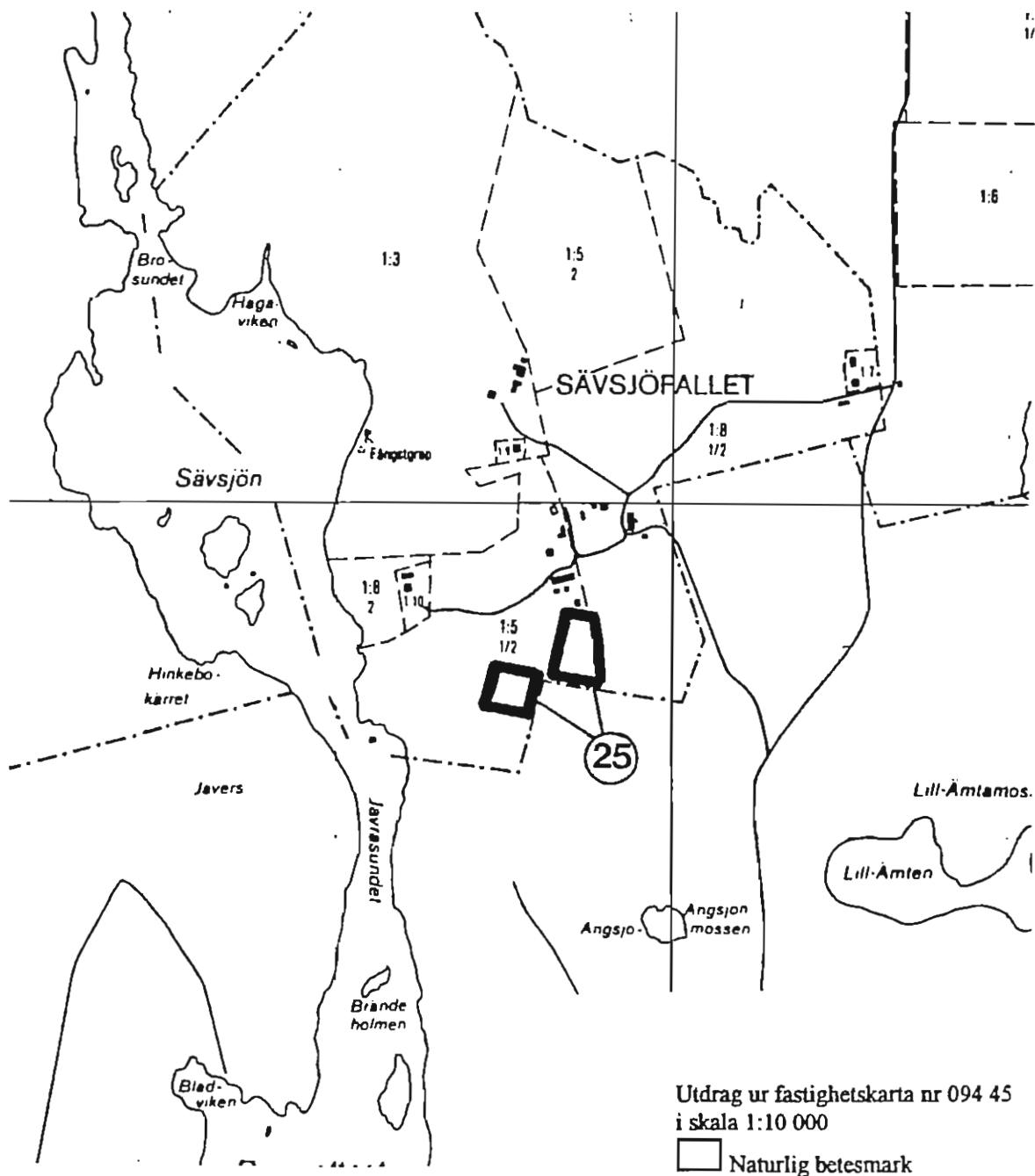
60:24 FAGERLID

Tiveds SN
Topblad: 0942

Invent.datum: 87.08.18
Koord. 65238/14290 9E4F3E8A

Fagerlid ligger i Tivedens skogsbygder. Stor del av hage (A) är bevuxen med stora granar. På de öppna delarna (ca 0,5 ha) växer några björkar och marken är gödslad. I kanten finns enstaka slättergubbe och svinrot. Den öppna hagen (B) är ca 1 ha stor och gödselpåverkad.

Klass 4

60:25 SÄVSJÖFALLET

Tiveds SN
Topoblad: 0942

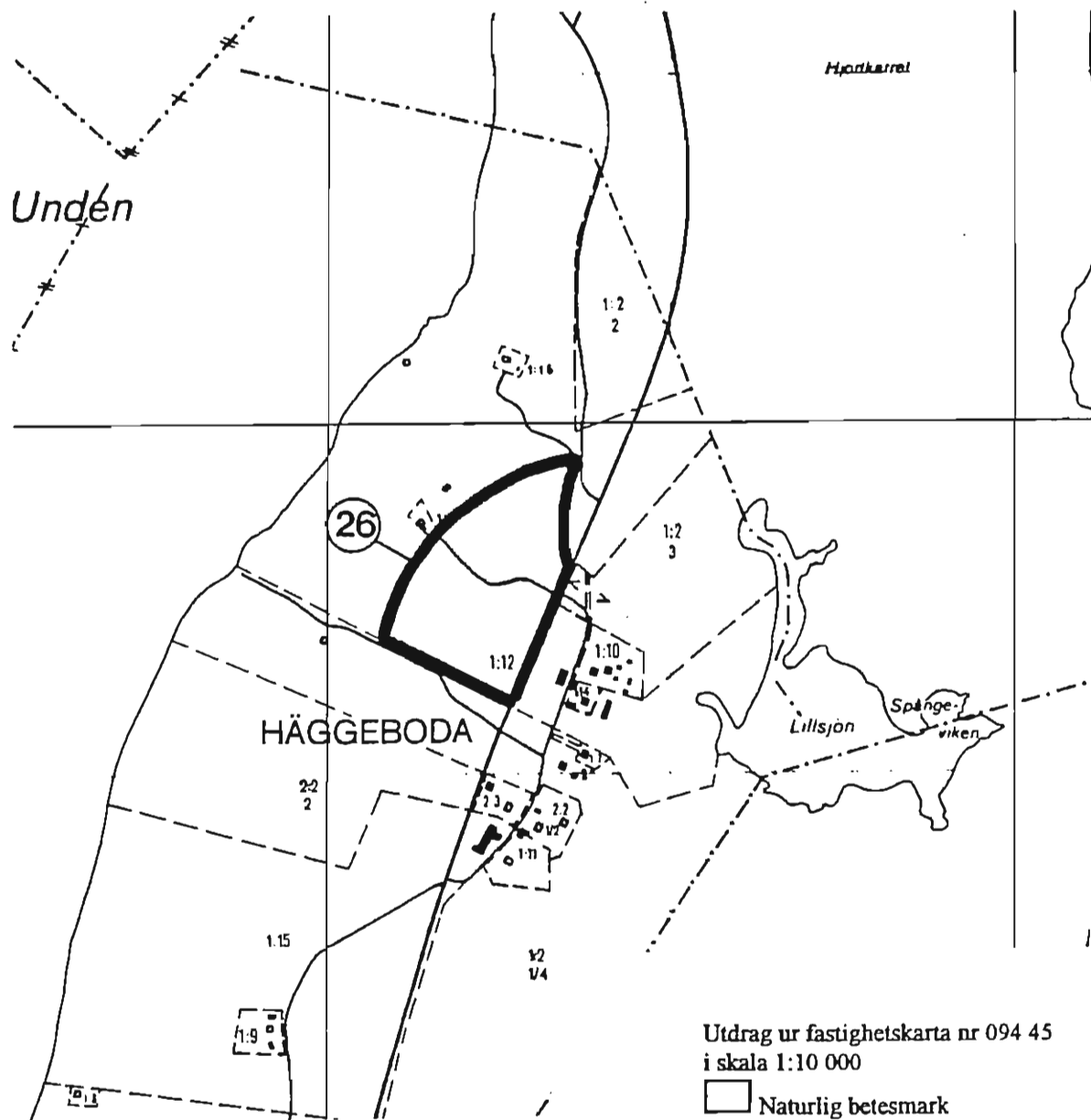
Invent.datum: 1987
Koord. 65217/14288 9E4F1D7I

Sävsjöfallet ligger i Tivedens skogsbygd öster om Sävsjön. Endast åkrar brukas idag, den naturliga hagmarken, 1,3 ha är under igenväxning. Längs en brukningsväg där man länge slagit med lie finns rikligt med svinrot, ormröt och gökärt.

Tidigare inventering

Riksintresse: F 1

Klass 4

60:26 HÄGGEBODA

Tiveds SN
Topoblad: 0942

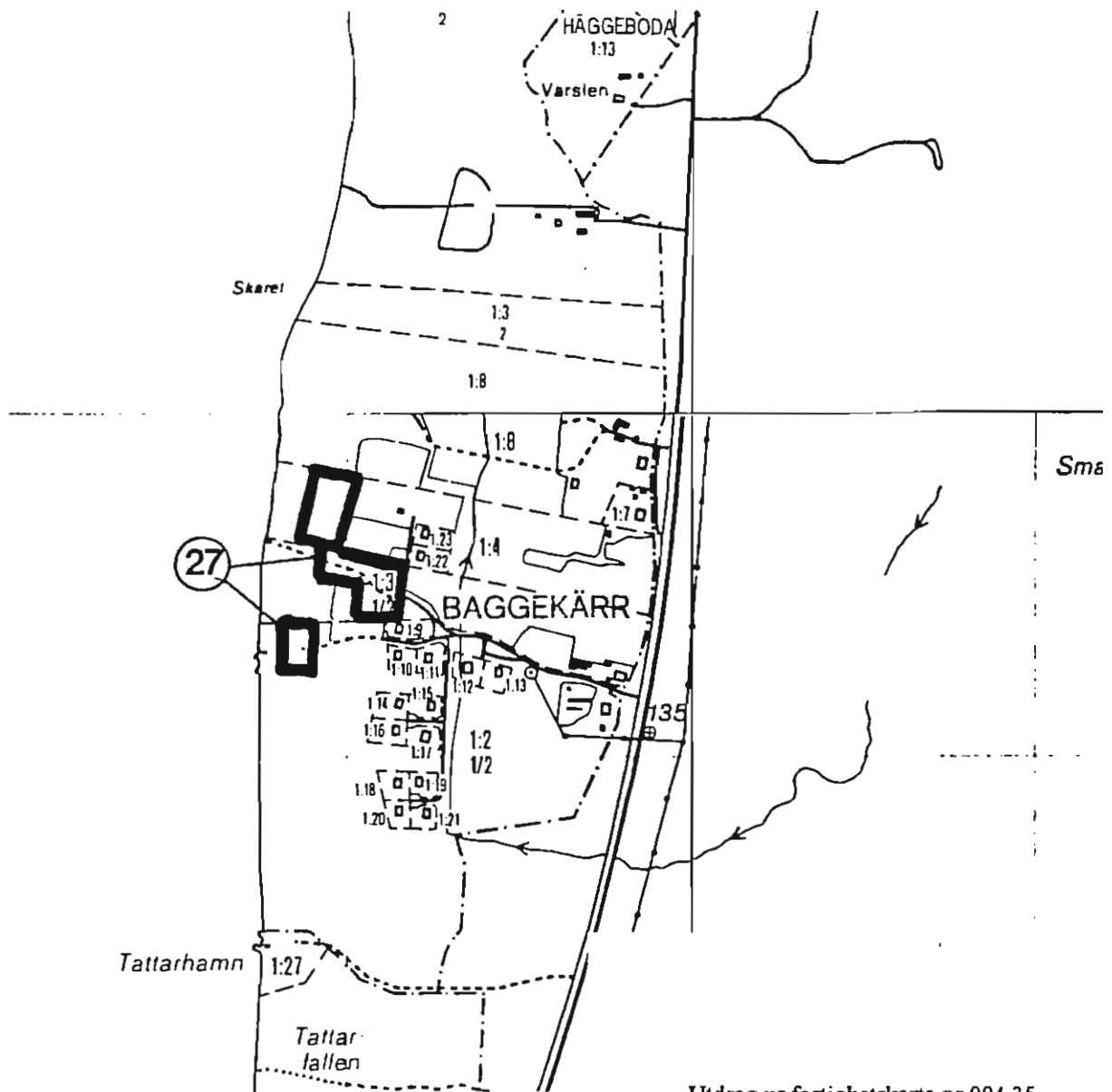
Invent.datum: 1987
Koord. 65217/14272 9E4F1C7C

Häggeboda är en högt belägen by vid sjön Undens östra strand. Intill landsvägen finns ca 6 ha naturlig betesmark som inte längre hävdas och som mer eller mindre har växt igen.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:18
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 45
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 21
Riksintresse: NT 23, F 1

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 35
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

60:27 BAGGEKÄRR

Tiveds SN
Topoblad: 0942

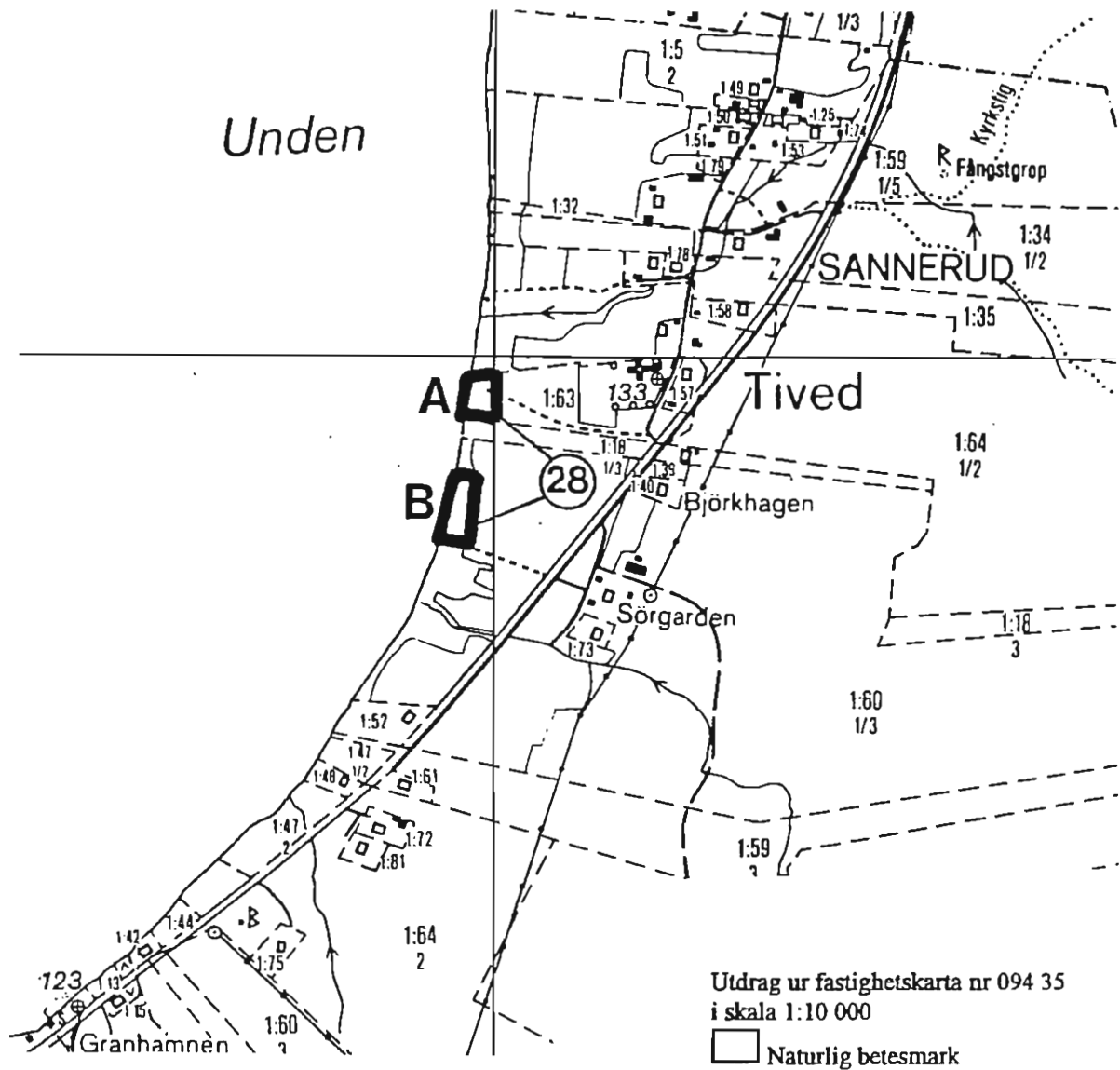
Invent.datum: 1987
Koord. 65198/14264 9E3F3B8E

Baggekärr ligger vid sjön Undens östra strand; strax norr om Tived. Här finns ca 1 ha naturlig betesmark som p g a utebliven hävd i stort sett har växt igen.

Tidigare inventeringar

Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 46
Riksintresse: NT 23, F 1

Klass 4

60:28 TIVED

Tiveds SN
Topoblad: 0942

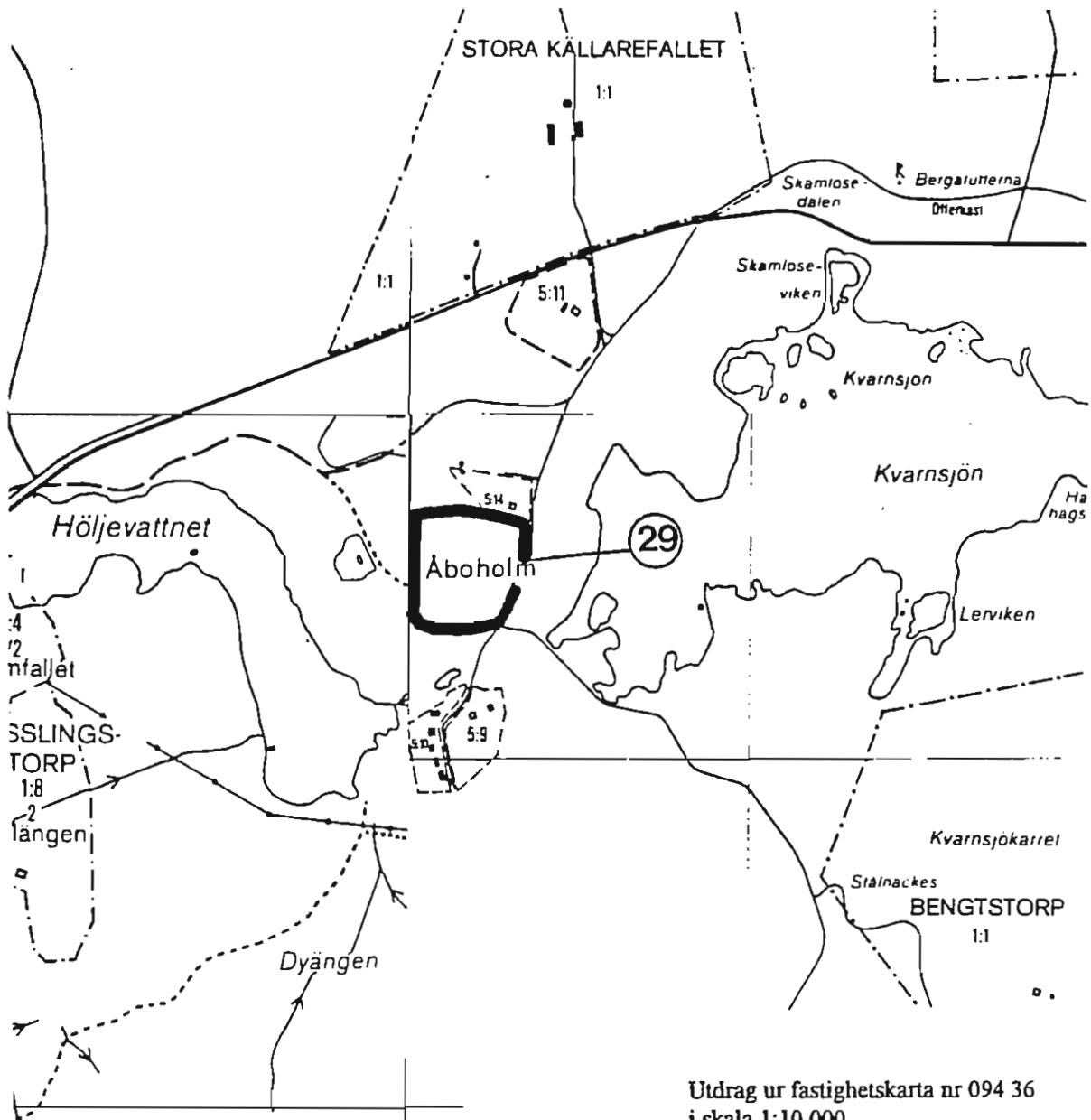
Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65169/14259 9E3F1A9J
(B) 65167/14259 9E3F1A7J

Tived ligger vid sjön Undens östra strand. Här finns en strandremsa med skog och ca 1 ha öppen hagmark. Område (A) betas av får. I område (B), på andra sidan av en skogsdunge, breder sly ut sig. Vegetationen är dock fin med gökärt, svinrot, jungfrulin, ängsvädd, smörbollar och stora mängder rödklint.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro, 60:16
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 51
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 31
Riksintresse: NT 23, F 1

Klass 4

60:29 ÅBOHOLM

Tiveds SN
Topblad: 0942

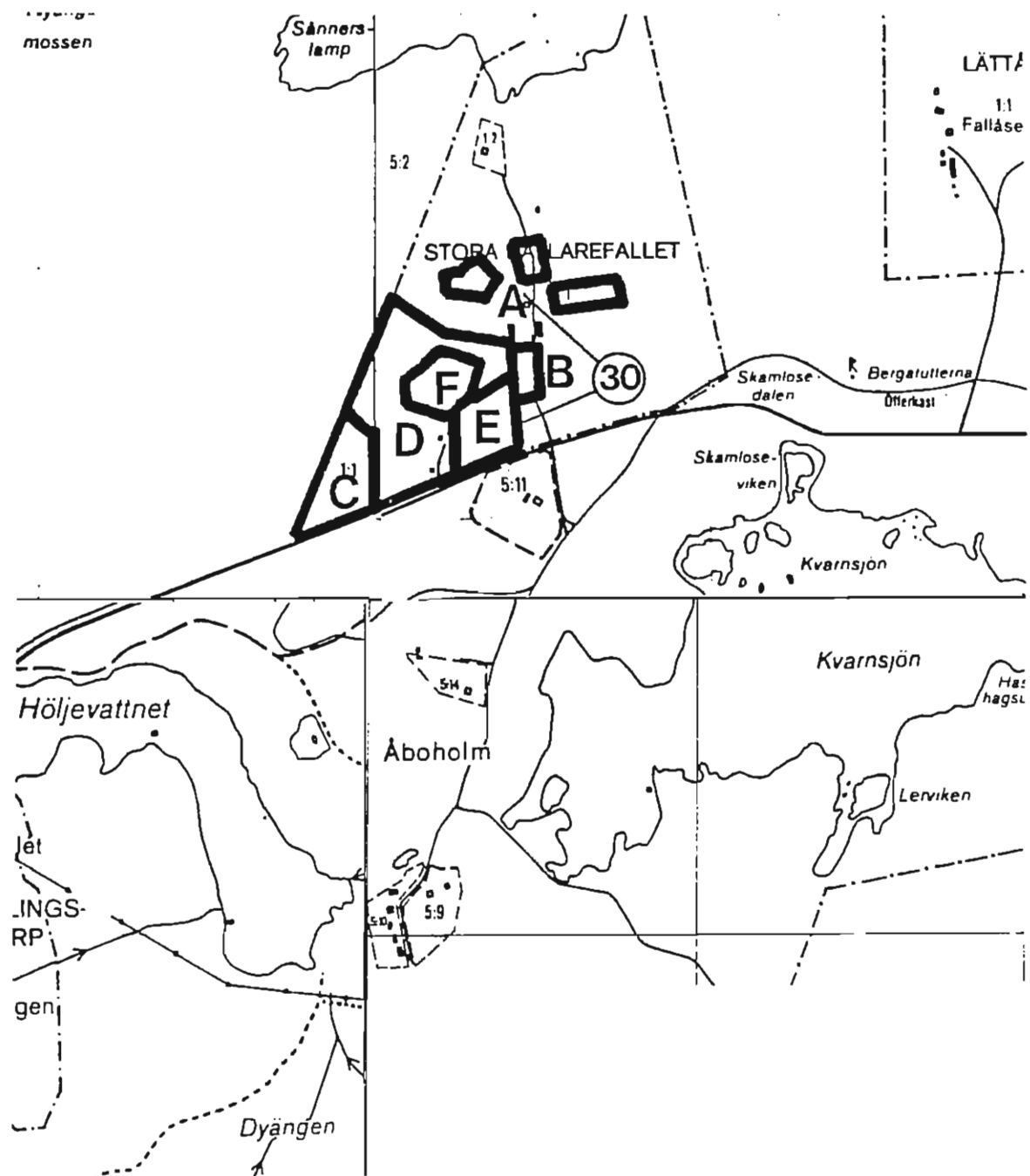
Invent.datum: 1987
Koord. 65197/14300 9E3G4A7A

Åboholm ligger vid Kvarnsjöns västra strand och har ett välbevarat kulturlandskap i Tivedens skogsbygd. Här finns ca 3,5 ha igenväxt hagmark, som tyvärr inte hävdas längre.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:13
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 47
Riksintresse: F 1

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 45
och 094 46 i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

60:30 STORA KÄLLAREFALLET

Tiveds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65203/14301 9E4G0A3B

Stora Källarefallet är en ensam gård i hjärtat av Tiveden omgiven av skogar, mossar och sjöar. Odlingslandskapet är ålderdomligt och ligger på svagt kuperad moränmark. Hagmarkerna ligger invid Tivedsvägen.

Beskrivning

Dikesrenar, vägkanter och några större ytor slås med lie (A). Sammanlagt slås ungefär 0,5 ha. Olvon och klarbär bildar ett glest buskskikt. Dominerande vegetationstyp är örtrik gräshed av staggtyp. Floran är opåverkad av gödsel. Stagg och svinrot är dominerande. Vanliga är granspira och jungfrulin. Förhållandevis vanliga är också darrgräs, tätört och Jungfru Marie nycklar.

Den öppna hagen (B) vid ladugården har förr slagits med lie men betas nu. Hagen är liten, 0,25 ha, men välhävdad och öppen så när som på en lönn, en björk och ett sötkörbärsträd. Fältskiktet består av friskäng av rödventyp och fuktäng av lågstarrtyp. Darrgräs är bitvis dominerande. Ormrot och svinrot är rikligt förekommande och liksom darrgräs indikerar de den slåtter som förekommit. Jungfrulin, kattfot och liten blåklocka är exempel på andra hävdindikatorer som förekommer.

Den stora björkhagen (C), (D) och (E) med en glänta (F) betas extensivt. Sammanlagt är det 6 ha. Förutom björken växer här asp. I buskskiktet är ene dominerande, dessutom finns rönn, asp, björk och brakved. Täckningsgraden i björkhagen är i allmänhet 25-50%. Område (E) är dock tätare medan gläntan (F) är öppen så när som på en del sly. Fältskiktet är en rished av blåbär-lingontyp med mycket piprör. Område (E) domineras av skvattram och ängskovall. Delen längst i väster slogs med lie fram till 1928 då den nya vägen byggdes och slåttermarken delades i två delar. I dag finns fortfarande slåtterväxter som slåttergubbe, slåtterfibbla och svinrot i denna del. Större delen av hagen har länge varit betesmark. Här växer färre hävdindikatorer förutom i gläntan (F) där slåttergubbe, stagg, nattviol och jungfrulin är vanliga.

Hävd

Slättermarken och den lilla hagen vid ladugården är välhävdade. Björkhagen är måttligt hävdad genom extensivt bete. Ingen gödselpåverkan.

Kulturvärden

Gården har anor från början av 1799-talet då den var ett rastställe för bergsmän.

Tidigare inventeringar

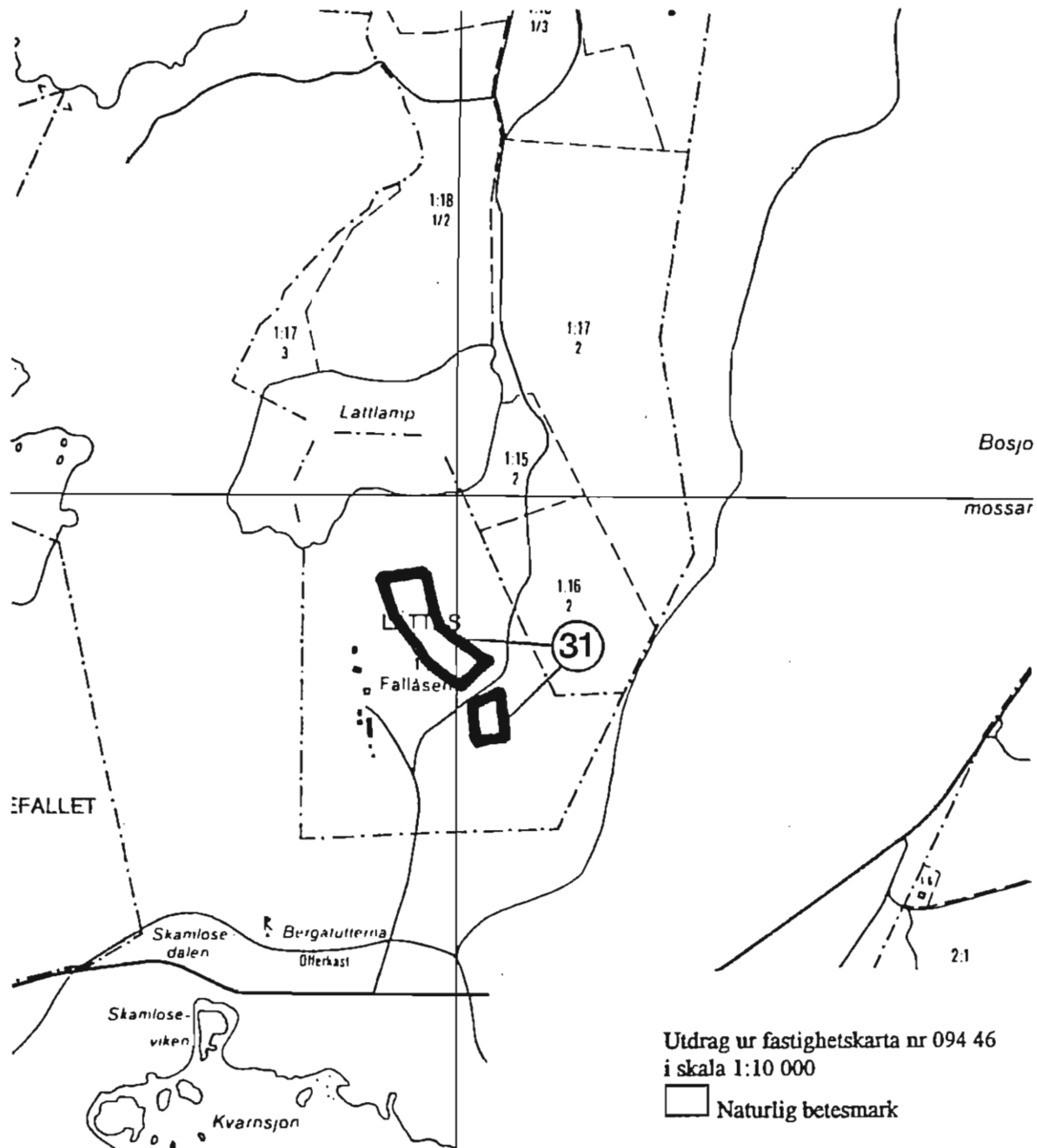
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 23

Riksintresse: F 1

Bedömning

Fina slåttermarker i bruk av den här storleken är mycket ovanliga. Den hotade granspiran har här en av sina få växtplatser i Tiveden. Lieslåttern och den rika slåtterfloran gör området mycket värdefullt.

Klass 1

60:31 FALLÅSEN

Tiveds SN
Topoblad: 0942

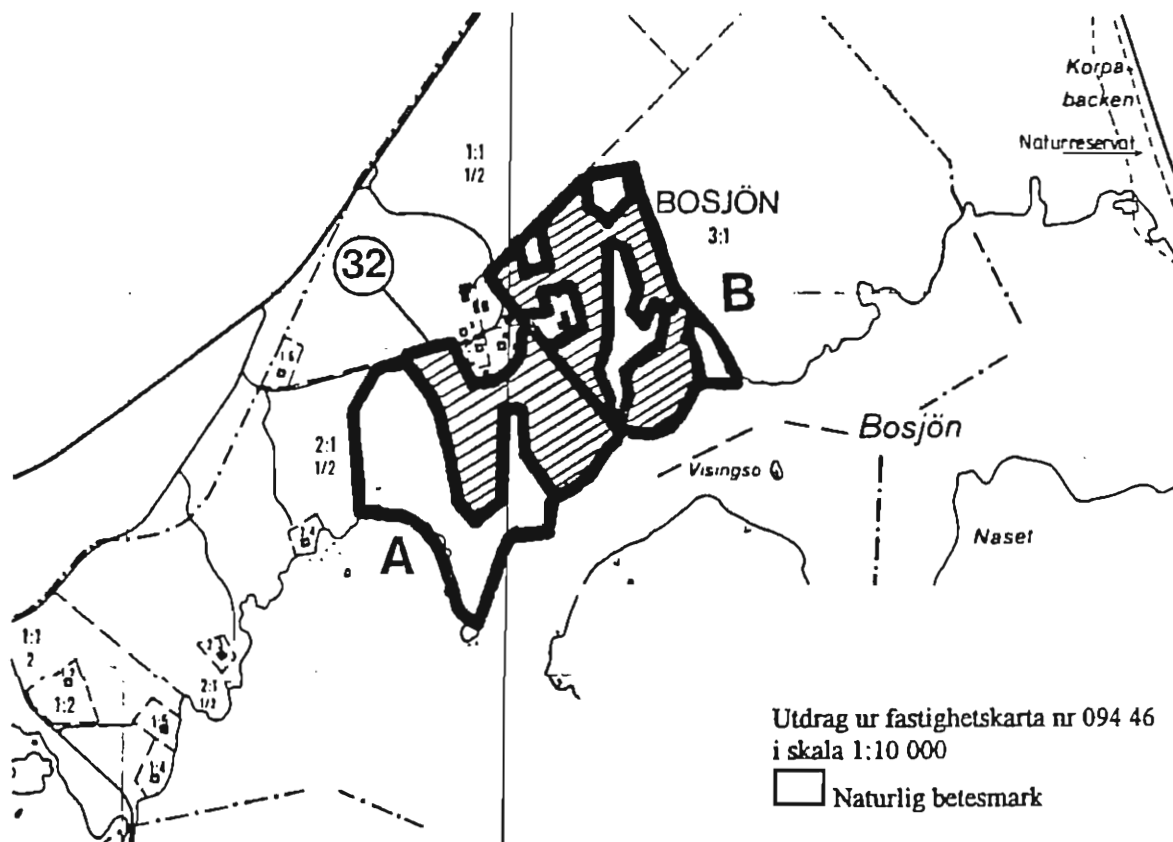
Invent.datum: 1987
Koord. 65208/14309 9E4G0A8J

Helt omgiven av skog ligger Fallåsens gård i hjärtat av Tiveden. Mellan åker och skog finns en remsa naturlig betesmark, ca 1,3 ha. Den är bitvis gödslad. Vegetationstyperna är friskäng samt fuktäng av tuvtäteltyp. I kantzoner växer ögontröst och stagg. Stengärdesgårdar finns och lieslätter har förekommit tills nyligen.

Tidigare inventeringar

Riksintresse: F 1

Klass 4

60:32 BOSJÖN

Tiveds SN
Topblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65203/14320 9E4G0C3A

Byn Bosjön omges av ett ålderdomligt, småbrutet och vackert odlingslandskap på den kuperade sluttningen ner mot Bosjön i Tiveden. Björkhagarna, tillsammans ca 6 ha, är igenväxta.

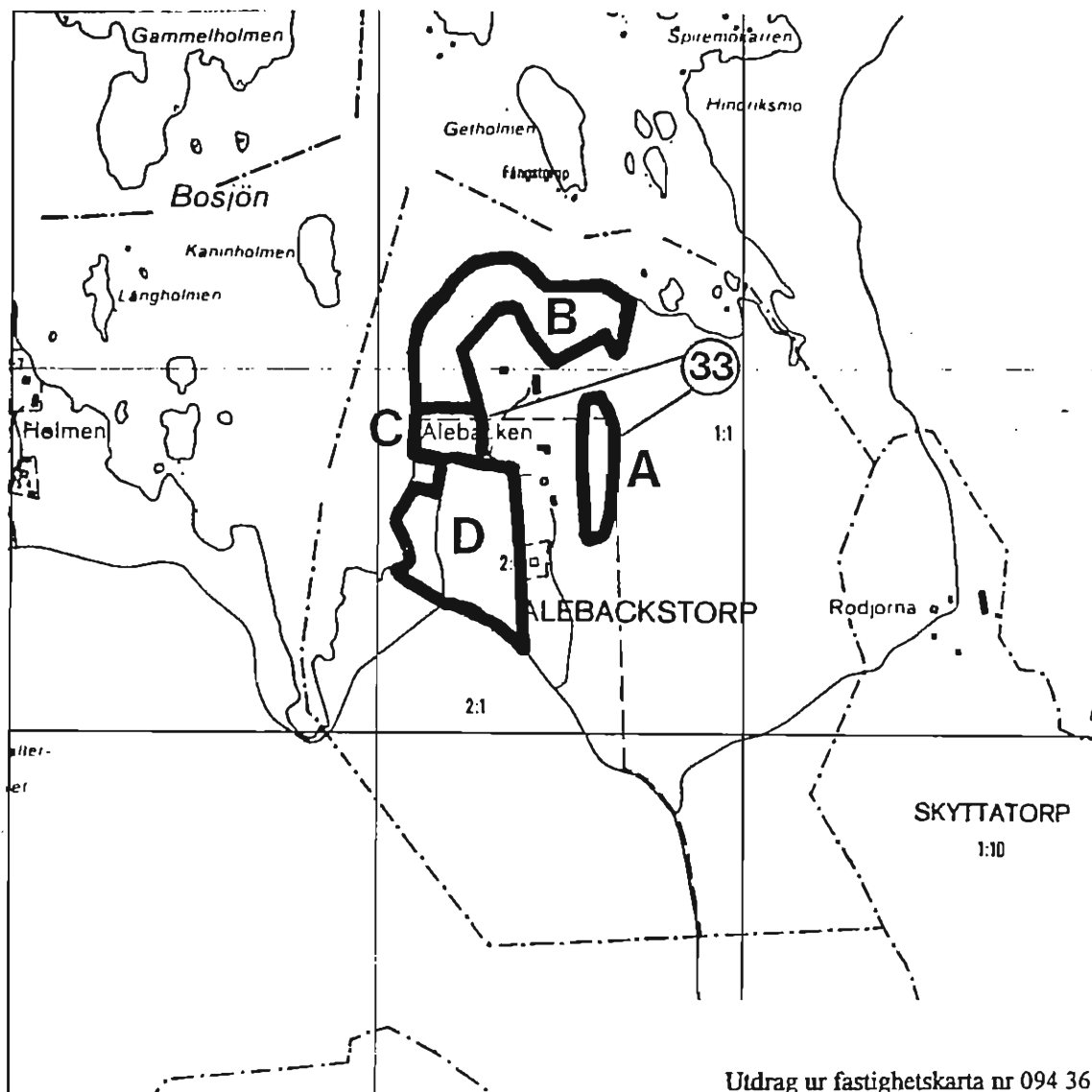
En igenväxt björkhage (A), ca 3 ha stor, betas tillsammans med gödslad vall. I kantonerna finns enstaka svinrot och blåsuga.

Den intressantaste hävdgynnade floran finns i område (B), som är ca 6 ha stort och där det mesta av tidigare åker slås med maskin idag. Mellan slättervallarna finns lövträdsbårder och bergknallar som inte hävdas. Bland buskarna kan speciellt nämnas olvon och skogstry. Slättervallen är mager och ogödslad, vilket gör att hävdgynnade växter kunnat vandra ut på vallen. I kantonerna och vid odlingsrösen finns fläckvis jungfrulin, kattfot, svinrot, gullris, revfibbla och grönvit nattviol. På slättervallen finns rikligt med vårbrodd och ängsskallra samt enstaka mandelblomma.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:12
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 48
Riksintresse: F 1

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 36
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

60:33 ALEBACKSTORP

Tiveds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987.06
Koord. (A) 65193/14327 9E3G4C3H
(B,C,D) 65194/14328 9E3G4C4I

Alebackstorp ligger på en udde vid Bosjöns södra strand i Tiveden. Landskapet är kuperat och stranden bitvis relativt brant. Marken består av morän och är odlad närmast gårdarna. Skogen på båda fastigheterna betas extensivt.

Beskrivning

Den betade björkhagen (A) är bara 1 ha men vacker och bitvis ganska gles med några enar i buskskiktet. Marken är torr och fältskiktet domineras av rished av ljungtyp med inslag av mycket blåbär och lingon. Floran är opåverkad av gödsel. Slätterindikatorerna slätterfibbla och svinrot förekommer rikligt liksom stagg. Jungfrulin, kattfot och prästkrage finns i mindre bestånd.

Björkhagarna (B) och (D) som sträcker sig längs stranden är sammanlagt 4,5 ha och betas. Förutom björk finns rönn, tall, gran, oxel, asp och längst i söder några stora lindar. Buskskiktet domineras av enar, men här växer också brakved och en hel del sly. Täckningsgraden är 50-75%. Fältskiktet i område (B) domineras av örtrik gräshed. Område (D) är mer varierat, berget går i dagen och fältskiktet är en blandning av rished av ljungtyp och örtrik gräshed och framför allt rished av blåbär-lingontyp med mycket odon. Floran är opåverkad av gödsling i båda områdena. Slätter- och betesindikatorerna stagg, svinrot, gullris, vårbrodd, gökärt, blåsuga och jungfrulin förekommer relativt sparsamt. I område (D) finns dessutom slättergubbe, slätterfibbla, nattviol och kattfot.

Område (C) är en liten blandlövhage, 0,5 ha, som börjat växa igen. Täckningsgraden är 75-100%. Björken är dominerande, men flera andra trädslag förekommer såsom sälg, al, tall, gran, asp och rönn. Bland buskarna märks brakved och mycket sly. Fältskiktet består av en örtrik gräshed med mycket piprör. Floran är opåverkad av gödsel. Här finns några enstaka exemplar av de slättergynnade arterna slättergubbe, klasefibbla, svinrot och slätterfibbla.

Hävd

Troligtvis har slätter förekommit i senare tid på den södra fastigheten än på den norra. Antalet slättergynnade arter tyder på det. I dag är hävdén svag. Sly breder bitvis ut sig och hagmarken blir mer skoglik.

Kulturvärden

Äldre åkrar finns insprängda i hagmarken och ligger som öppna lyckor i skogen. Odlingsrösen och husgrunder finns i hagarna liksom något hamlat träd.

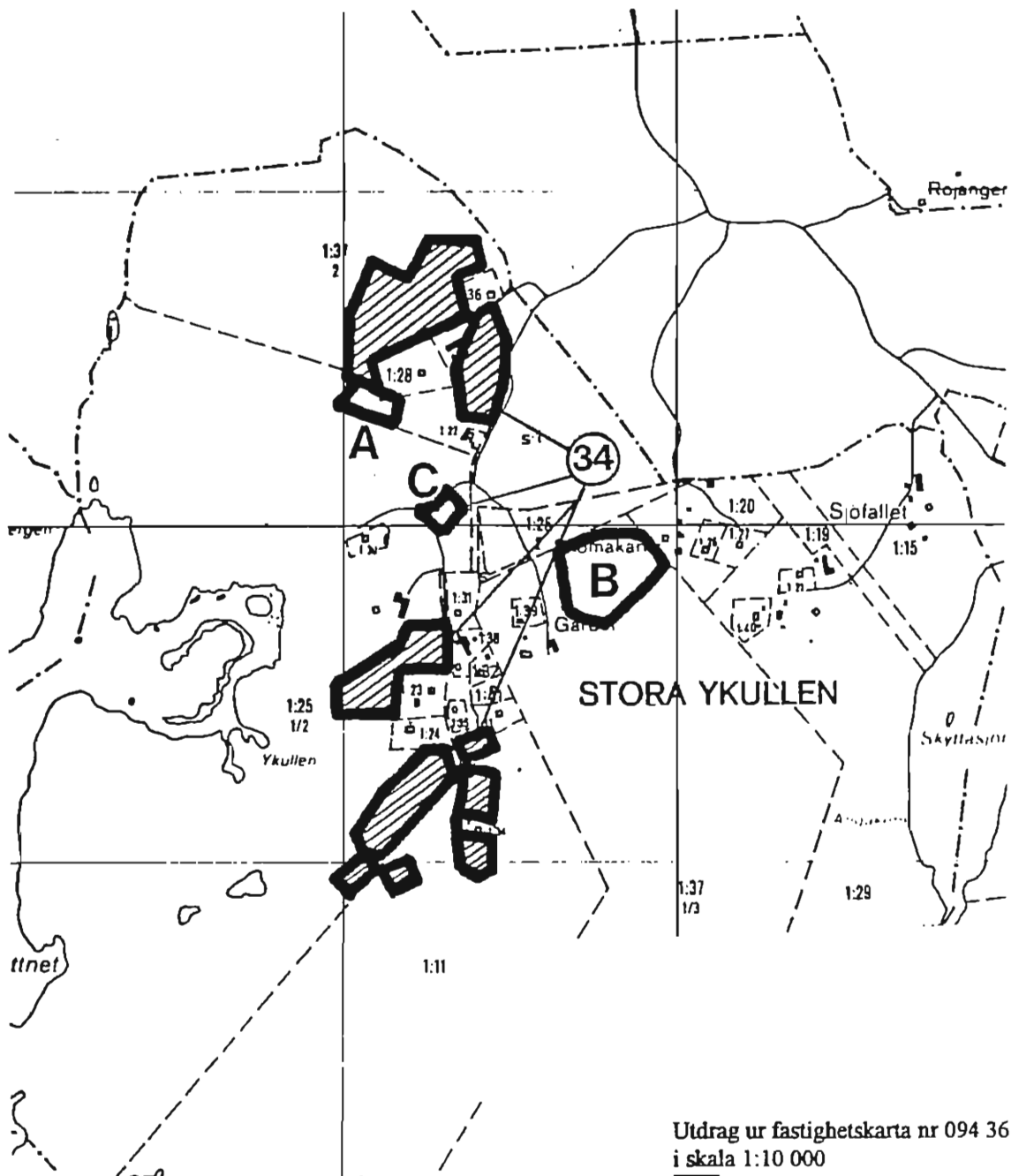
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:11
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 48
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 26
Riksintresse: F 1

Bedömning

Alebackstorp är ett värdefullt objekt i Tiveden. Hagmarkerna är opåverkade av gödsling eller liknande men tyvärr svagt hävdade. Betesmarken börjar bitvis anta skogskaraktär. Anmärkningsvärd är förekomsten av klasefibbla område (C) som i Tiveden är mindre vanlig.

Klass 3

60:34 STORA YKULLEN

Tiveds SN
Topoblad: 0942

Invent. datum: 1987
Koord. 65179/14326 9E3G2C9G

Stora Ykullen är ett fint exempel på det särpräglade kulturlandskap som skapades av finländarna under finnkolonisationen i slutet av 1500-talet. Odlingslandskapet har en ålderdomlig prägel, är kuperat och omgivet av stora skogar. Den öppna marken består huvudsakligen av åker eller f d åker.

Beskrivning

Den enda öppna naturbetesmarken är den lilla hagen (A), 0,5 ha. Trädskikt saknas men buskskiktet har bitvis tätat efter den röjning som skett på senare tid. Hassel växer ymnigt och bildar buskskikt tillsammans med enar, nyponbuskar och små granar. Fältskiktet utgörs av friskäng av rödventyp med ett fåtal slåtter- och betesgynnade arter. Svinrot, jungfrulin och liten blåklocka förekommer sparsamt.

Vid Gärdet finns en 1,5 ha stor svagt betad asp- och björkhage (B). Berget går i dagen som branta hållar. Träden är unga och dessutom förekommer en hel del sly. Fältskiktet består huvudsakligen av rished av blåbär-lingontyp med mycket örnbräken. Enstaka kattfot, Jungfru Marie nycklar och blåsuga förekommer.

I övrigt består den öppna betesmarken av gammal åker. Den hävdgynnade floran finns i kantzoner mot skog och gärdesgårdar samt i viss mån på svagt gödslad gammal åker. De hävdgynnade växter man hittar i dessa marker är t ex stagg, jungfrulin, prästkrage, liten blåklocka, gökärt, slåttergubbe och mandelblomma i små mängder.

I omgivningen betas mycket barrskog.

Slåtter av väg- och dikeskanter vid (C), sammanlagt ca 0,1 ha, har gynnat svinroten som här växer i riklig mängd.

Hävd

All gammal åker är väl hävdad. Den naturliga betesmarken är måttligt eller ibland svagt hävdad.

Kulturvärden

Stengärdesgårdar och odlingsrösen finns kvar.

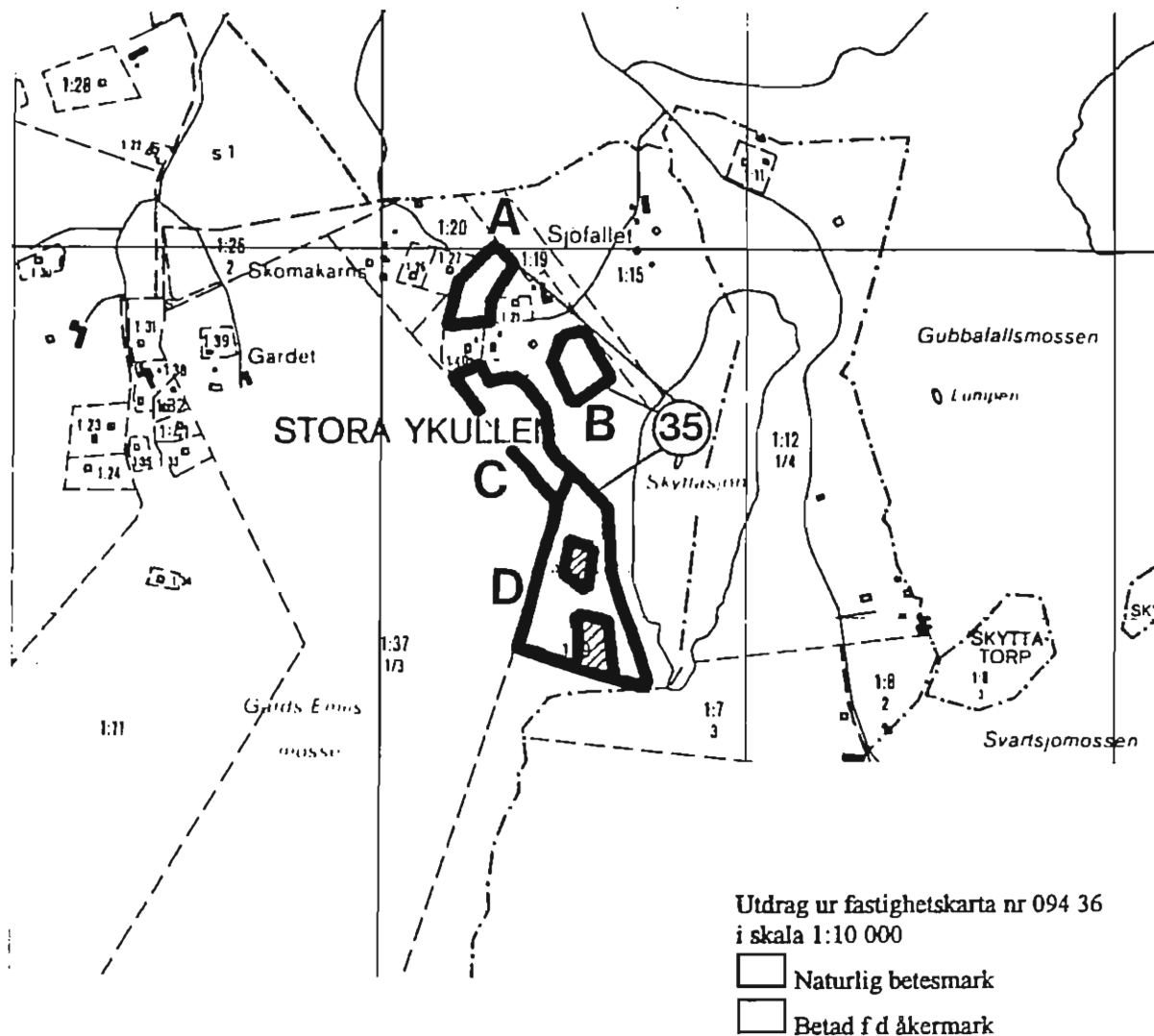
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:8
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 12
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 28
Riksintresse: F 1

Bedömning

Stora Ykullen är ett levande kulturlandskap och en trevlig kontrast till omgivande milsvida skogar.

Klass 3

60:35 SKYTTASJÖN

Tiveds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65177/14332 9E3G2D7C

Området ligger vid Stora Ykullen på den västra sluttningen ner mot Skyttasjön i centrala Tiveden. Stora Ykullen är ett fint exempel på det särpräglade kulturlandskap som skapades av finländarna under finnkolonisationen i slutet av 1500-talet. Jordbrukslandskapet har en ålderdomlig prägel och är vackert. Området utgör en behaglig kontrast till omgivande skogar.

Beskrivning

Den lilla glesa björkhagen (A) är 0,5 ha stor och betas av nötkreatur. Förutom björk finns asp, gran och al i trädskiktet. Buskskiktet domineras av enar med inslag av brakved och sly. Fältskiktet består av ogödslad friskäng av rödventyp och svinrotäng. Den södra delen domineras av svinrot och har behållit mycket av slätterprägelns trots att slätten upphörde för ungefär 20 år sedan. Några betesindikatorer som är vanliga är liten blålocka, jungfrulin, gökärt och stagg. Jungfru Marie nycklar är vanlig framför allt i den sämre hävdade norra delen. Slätterfibbla, nattviol, gullris och prästkrage finns här och var.

Den öppna hagen (B) är 0,5 ha stor. Några björkar och en och annan tall och gran bildar trädskikt. Enar dominerar buskskiktet som i övrigt består av tall, gran och alsly. Marken består av ytblockig morän med hedartad vegetation, framför allt rished av ljungtyp men även gräshed av rödventyp. Floran är inte gödselpåverkad. Rikligt med darrgräs samt enstaka svinrot och slätterfibbla vittnar om tidigare slätter. De betesgynnade arterna jungfrulin, stagg och prästkrage är vanliga.

Den öppna hagen (C) är 1 ha stor. Trädskiktet utgörs av enstaka björk, tall, gran, rönn, asp och lärk. En, brakved, nypon och vide bildar buskskikt. Större delen av hagen kultiverades försiktigt på 40-talet. Marken är svagt gödslad. Fältskiktet utgörs av friskäng av rödventyp med flera slätter- och betesgynnade arter. Svinrot, slättergubbe, liten blåklocka, prästkrage och gökärt förekommer rikligt. Mer sparsamt förekommer jungfrulin, Jungfru Marienyclar, nattviol och slätterfibbla.

Hagen (D) är 3 ha stor och är bitvis ganska tätt trädbevuxen hagmark. Ett par små åkerlappar brukas. Björk dominerar men inslaget av gran, tall, asp och rönn är relativt stort. Brakved, en, rönn och sälj bildar buskskikt. Fältskiktet utgörs framför allt av en gräshed av rödventyp, helt ogödslad och med flera slätter- och betesgynnade arter som fläckvis är vanliga. Slättergubbe, svinrot och ängsskallra indikerar tidigare slätter framför allt vid brukningsvägar och stigar. I övrigt finns t ex jungfrulin, Jungfru Marie nycklar, liten blåklocka och gökärt.

Vägkanter och dikeskanter slås med lie, vilket gynnar t ex darrgräs och brudsporre som finns i enstaka exemplar.

Hävd

Hagarna är välhävdade och vackra. Den norra delen av hage (A) är dock måttligt hävdad. Den största hagen (D) är extensivt betad men har fortfarande hagmarkskaraktär.

Kulturvärden

Stengärdesgårdarna är välbehållna. En trögärdesgård finns men är delvis nedrasad. Dessutom finns odlingsrösen.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:8

Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 12

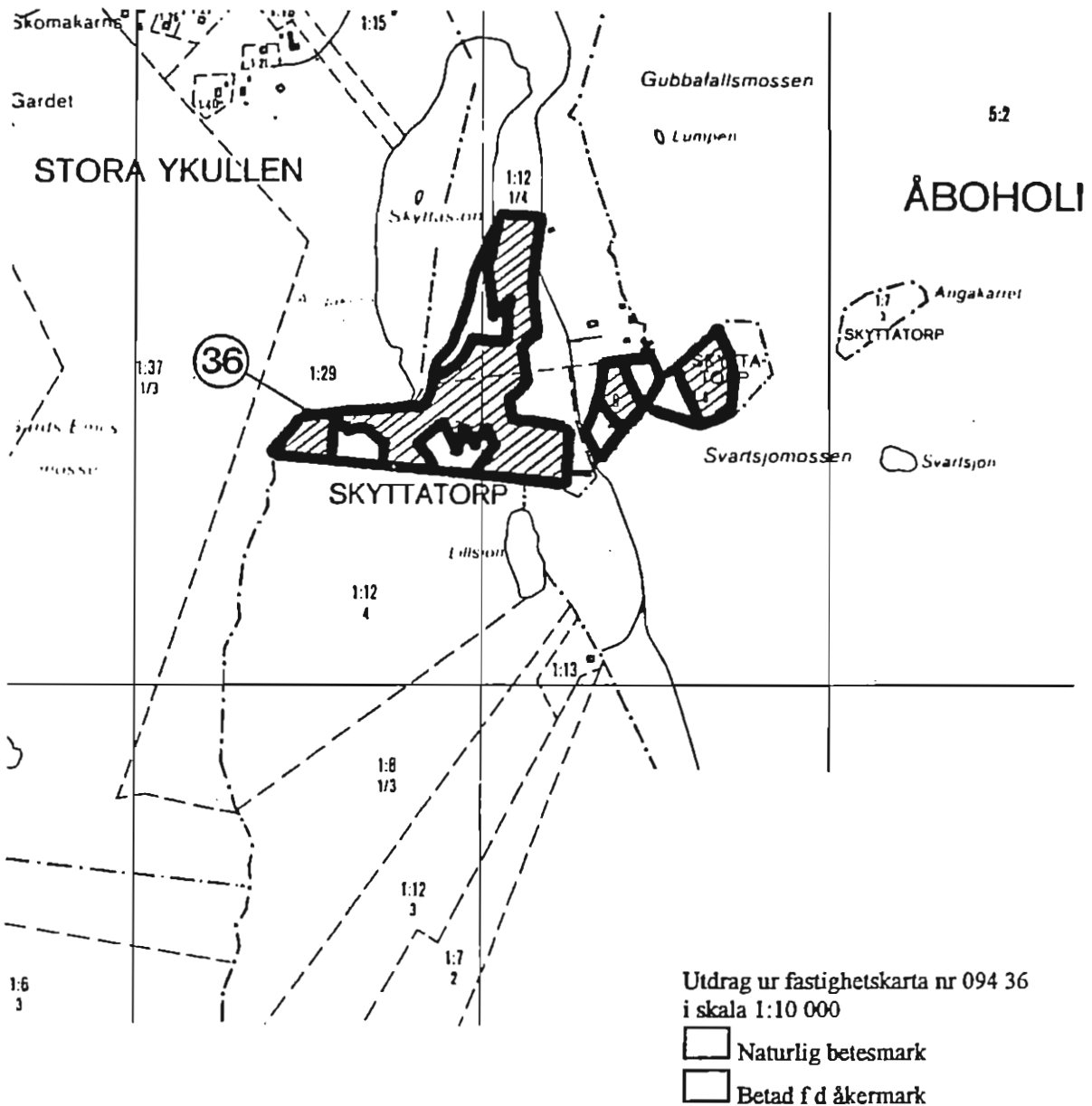
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 28

Riksintresse: F 1

Bedömning

Mycket värdefullt område med välhävdad ogödslad naturbetesmark och viss slätter. Det mest anmärkningsvärda är brudsporrén som är mycket ovanlig i de här trakterna samt den mycket rikliga förekomsten av svinrot.

Klass 2

60:36 SKYTTATORP

Tiveds SN
Topblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65174/14334 9E3G2D4E

Odlingslandskapet vid Skyttatorp är ålderdomligt. Det ligger vid Skyttasjön i Tiveden på kupe-
rad moränmark där berget går i dagen på flera ställen.

Beskrivning

Bete förekommer framför allt på gamla åkrar, men vid sjöns södra ände betas igenväxande
björkhagar och strandängar, sammanlagt ca 2 ha. Förutom björk finns träd- och buskskikt av
asp, rönn, al och sälg. I kantzoner vid bergknallar och odlingsrösen förekommer flera slätter-
och betesindikatorer. Jungfrulin och stagg är bitvis ganska vanliga. Andra arter i mindre mängd
är kattfot, Jungfru Marienycklar, gökärt, stor blåklocka, slättergubbe, slätterfibbla, mandel-
blomma, darrgräs, svinrot och nattviol.

Hävd

Hävden på gammal åker är god och på den naturliga betesmarken måttlig.

Kulturvärden

Stengärdesgårdar och odlingsrösen finns.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:8

Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 12

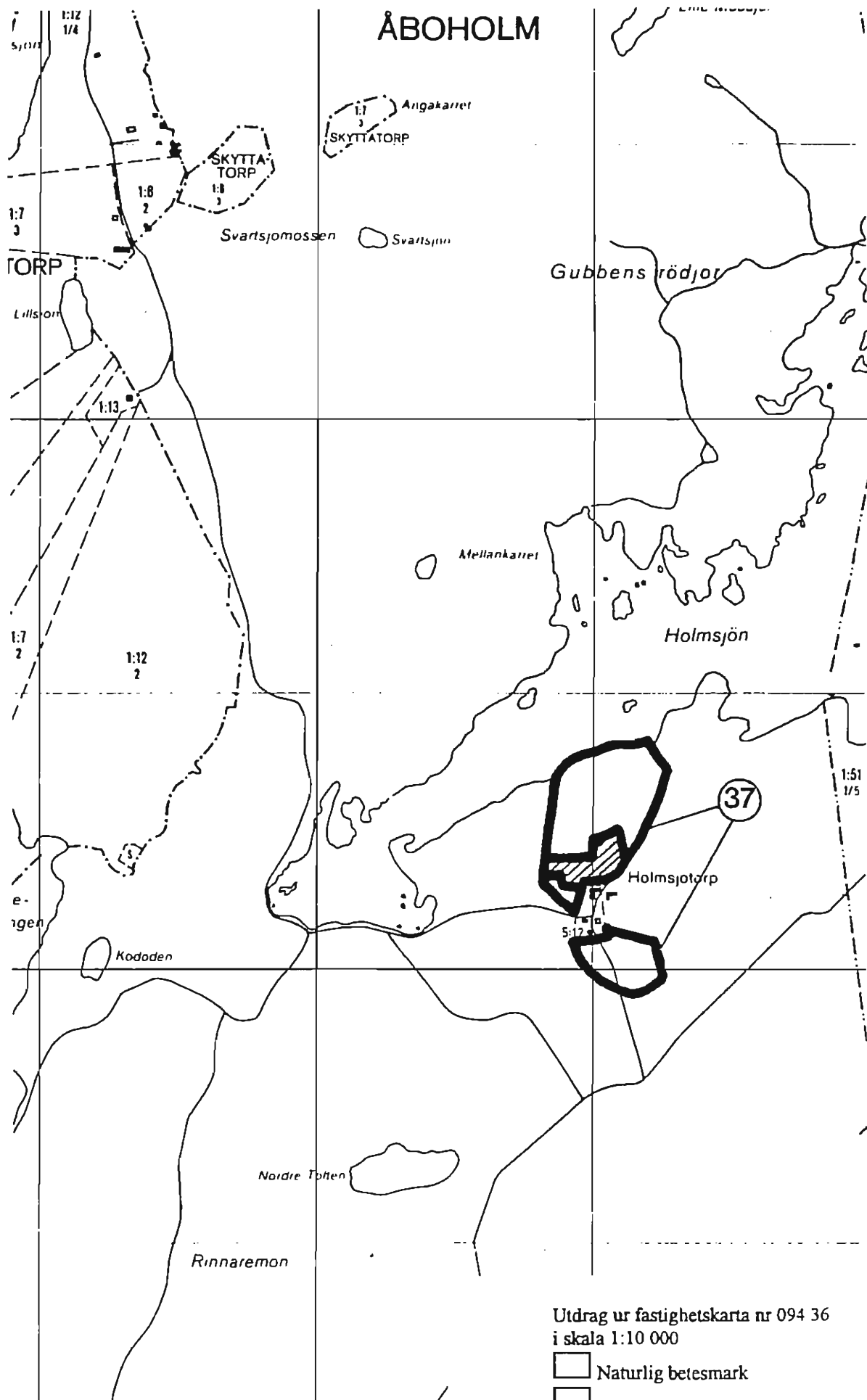
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 28

Riksintresse: F 1

Bedömning

Skyttatorp är ett levande kulturlandskap och en trevlig kontrast till omgivande skog. Den slåtter- och betesgynnade floran på ogödslad mark är tillbakaträngd till kantzoner men ändå förhållandevis rik.

Klass 3

60:37 HOLMSJÖTORP

Tiveds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65161/14344 9E3G2E1E

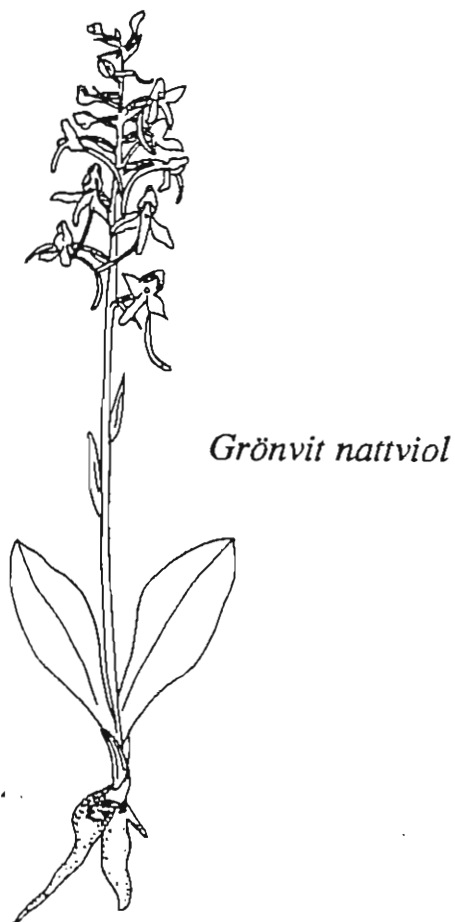
Holmsjötorp är en ensligt belägen gård, helt omgiven av skog, vid Holmsjöns södra strand.

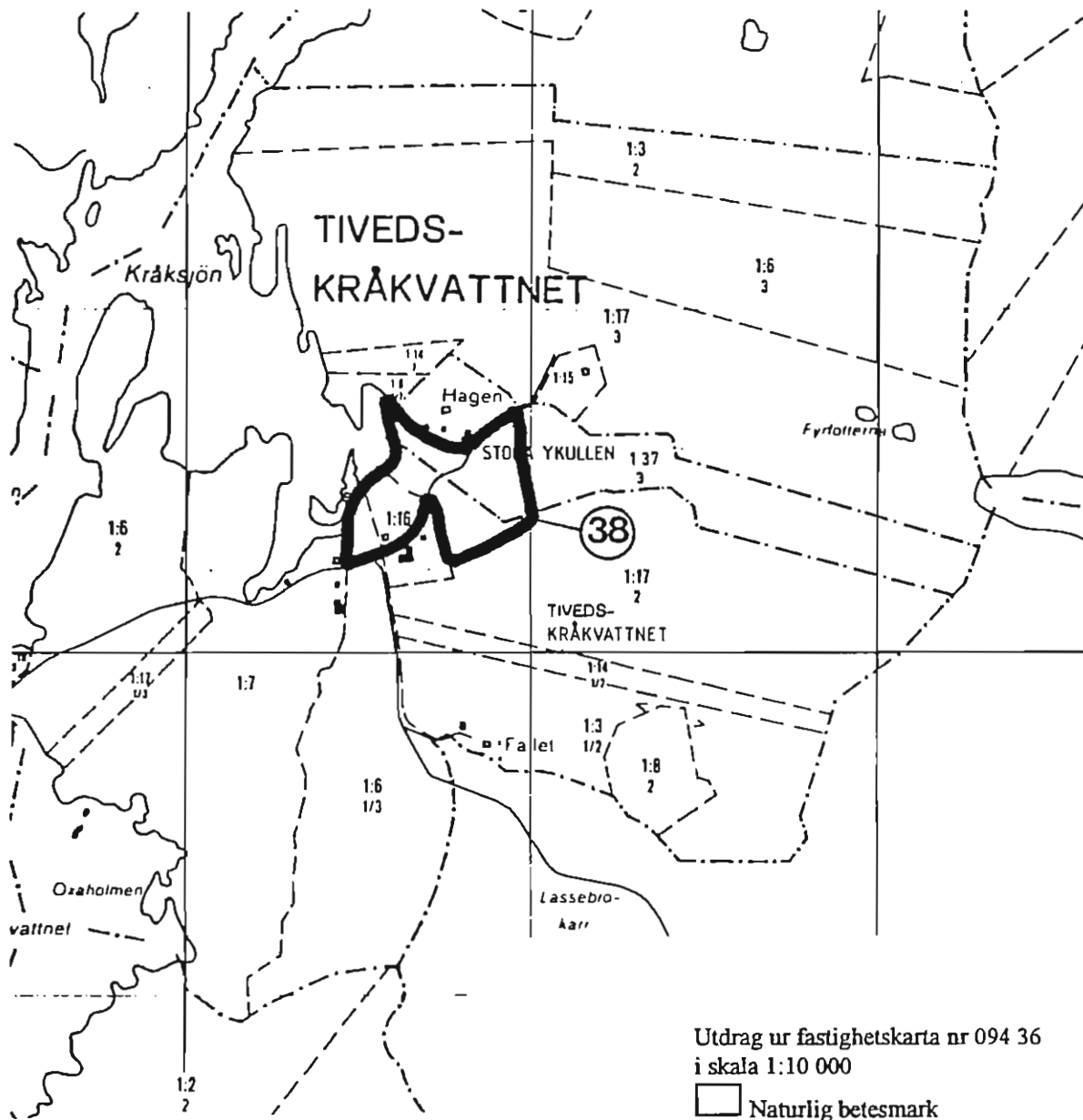
Här finns ca 5,5 ha igenväxande naturlig betesmark med öppna gläntor av hållmark, som betas tillsammans med gammal åker. Ängsvädd är vanlig. En rad hävdgynnade växter finns fläckvis, t ex jungfrulin, svinrot, grönvit nattviol, liten blåklocka, gökärt, stagg, ormrot och ängsskallra.

Tidigare inventeringar

Riksintresse: F 1

Klass 4

60:38 KRÅKVATTNET

Tiveds SN
Topoblad: 0942

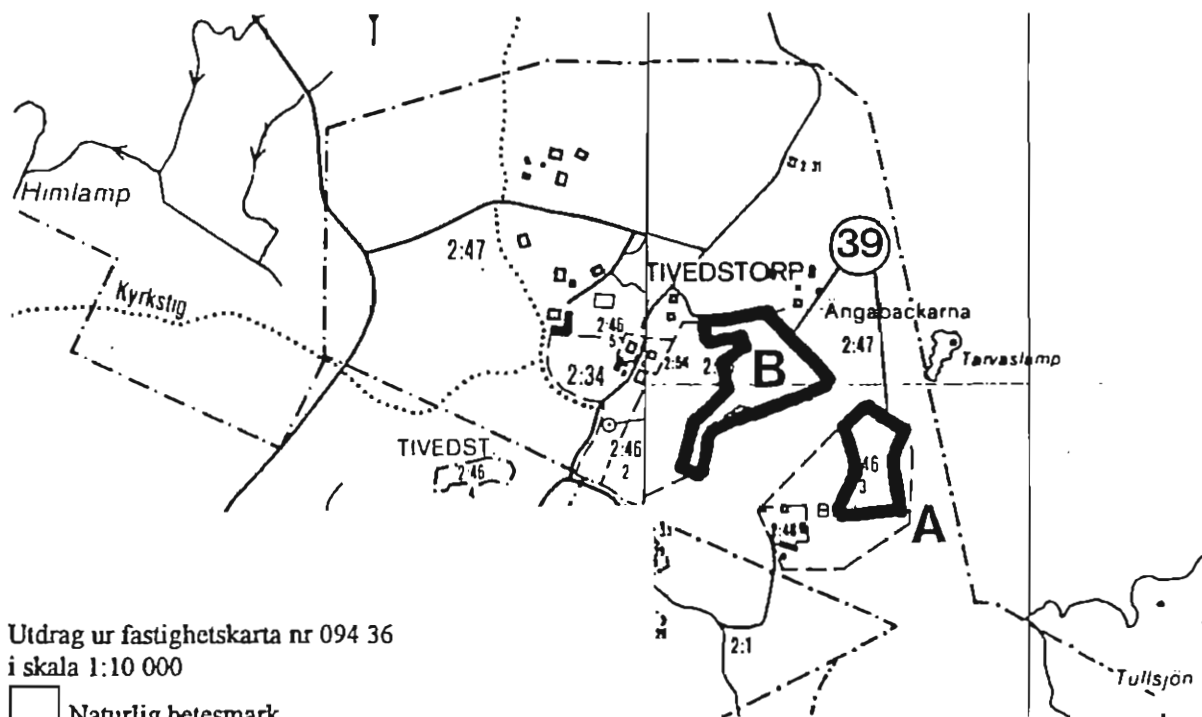
Invent.datum: 1987
Koord. 65162/14324 9E3G2C2E

Byn Kråkvattnet är belägen på sluttningen av en moränkulle. Den naturliga betesmarken, ca 3,5 ha, som domineras av björk, är igenväxt, men röjning har påbörjats och bete förekommer.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 60:4
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 17
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 29
Riksintresse: F 1

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 36
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

60:39 TIVEDSTORP

Tiveds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65153/14302 9E3G0A3C
(B) 65155/14301 9E3G0A5B

Tivedstorp är en typisk finnby från 1700-talet med högt belägna gårdar och åkrar i dalarna. Byn ingår idag i organisationen Individuell Människohjälpens verksamhet.

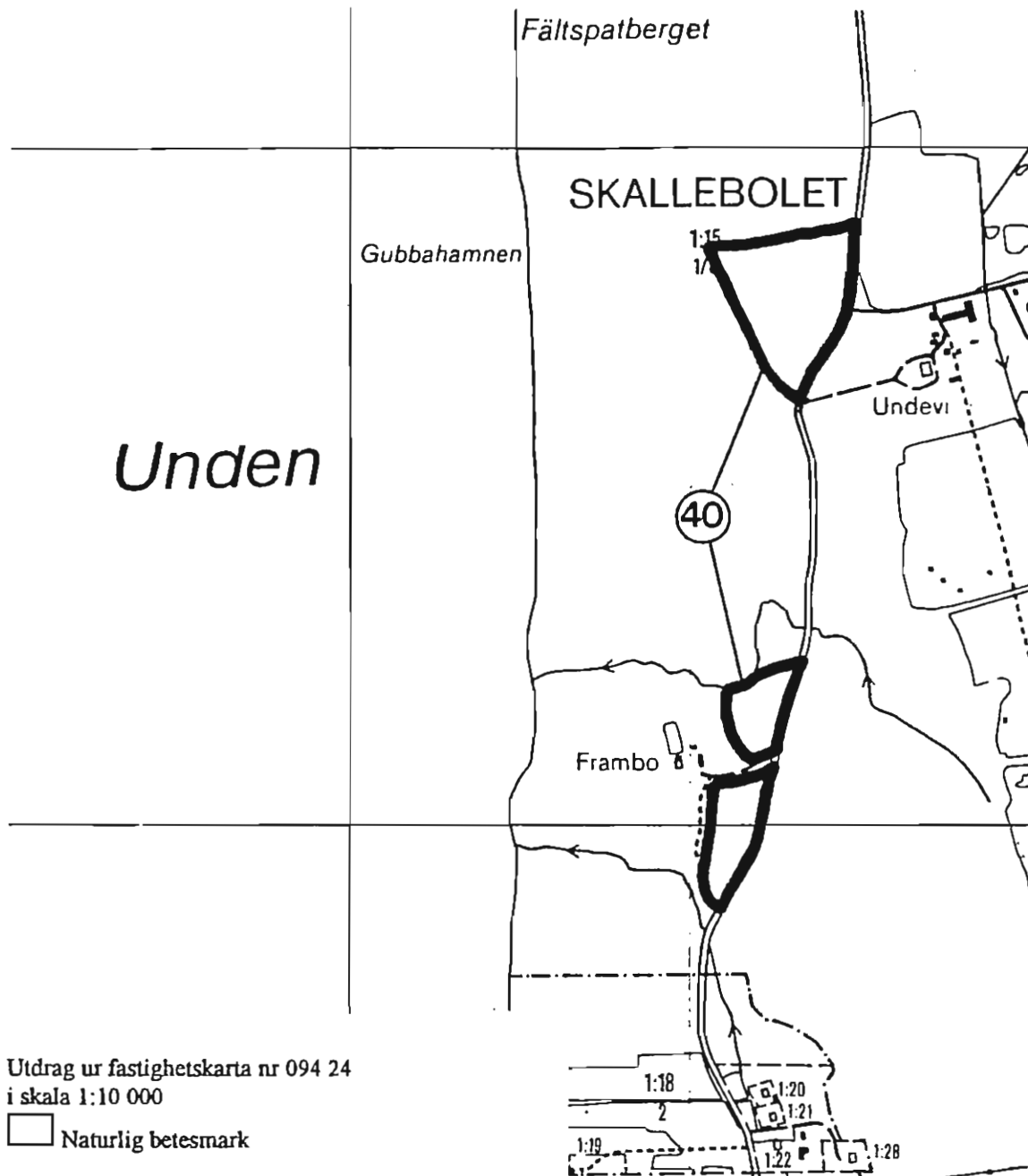
Vid Backen finns en trädbevuxen betesmark (A) drygt 1,5 ha stor och extensivt betad. Hagen kan liknas vid gles skog av tall, gran och björk med små gläntor. Buskskikt saknas. Framför allt i gläntor finns en friskängsflora av rödventyp med prästkrage, liten blåklocka, ögontröst och ängsvädd.

I anslutning till gammal åker betas små välhävdade öppna ytor samt talldominerad hagmark (B), tillsammans ca 2 ha. Förutom tall växer här oxel, asp, gran, ask, en del sly och enbuskar. Ögödsblad friskäng av rödventyp dominerar men övergår i gräshed av rödventyp och fuktäng av lågstarrtyp. Hävdindikatorerna finns framför allt i kantzoner och omkring odlingsrösen. Bockrot och prästkrage är vanliga. Mindre vanliga är gökärt, liten blåklocka, gullris, darrgräs, jungfrulin och svinrot. Dessutom växer ögontröst i väggkanten.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län 60:6
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 25
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 30
Riksintresse: F 1

Klass 4

60:40 UNDEVI OCH FRAMBO

Tiveds SN
Topoblad: 0941

Invent.datum: 1987
Koord. 65137/14246 9E2E3E7G
65130/14245 9E2E3E0F

Gårdarna Undevi och Frambo ligger intill sjön Undens östra strand, ett par km norr om länsgränsen. Väster om vägen betas totalt ca 5,5 ha igenväxande hagmark.

Tidigare inventeringar

Riksintresse: F 1

Klass 4

Beskrivning

Närmast öster om gården finns 4 ha relativt gles björkhage, bitvis med inslag av flera andra trädslag som ek, alm, oxel, ask, fågelbär och rönn. I buskskiktet är enar dominerande. Hassel, al, gran och tall finns också. Marken består av morän och fältskiktet är mycket varierande från torräng av fårsvingeltyp till örtrik gräshed, friskäng av rödventyp, örtrik friskäng och fuktängar av högörttyp och lågstarrtyp. Floran är opåverkad av gödsling och rymmer många hävd-gynnade arter. Darrgräs, sommarfibbla och slättergubbe är vanliga och indikerar den slätter som förekommit för länge sedan. Slättergynnade men inte fullt så vanliga är också klasefibbla, ängsskallra och slätterfibbla. I övrigt är stagg och smörbollar vanliga, jungfrulin och ögontröst mindre vanliga.

Dessutom finns 13 ha nyröjd hage och skogsbeta.

Hävd

Hävden är måttlig. Igenväxta hagar röjs efter hand och andelen glest trädbevuxen betesmark blir större.

Kulturvärden

Odlingslandskapet är ålderdomligt med många vårdträd och en hel del stengärdesgårdar bevarade.

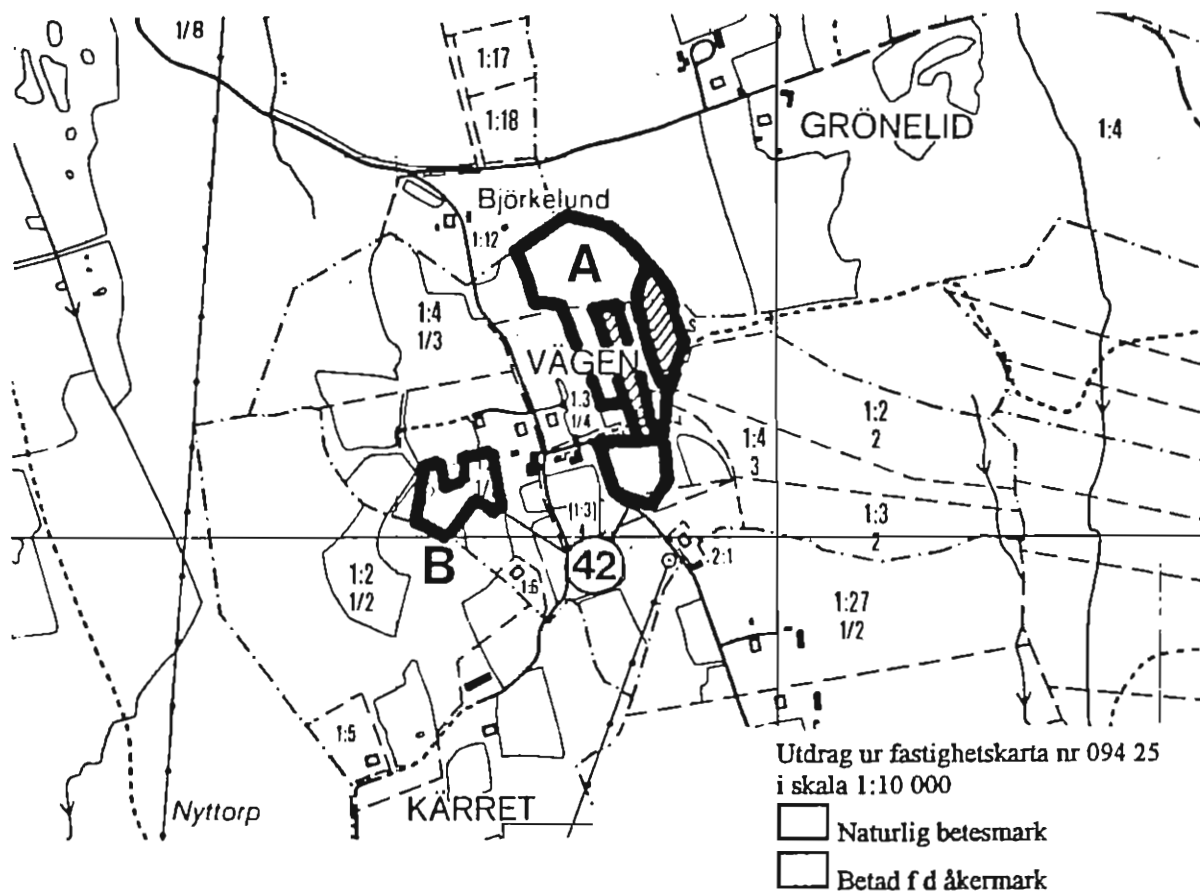
Tidigare inventeringar

Riksintresse: F 1

Bedömning

Betesmarkerna vid Grönelid har en mycket värdefull flora. Klasefibbla har endast hittats i några enstaka betesmarker i Tiveden.

Klass 2

60:42 VÄGEN

Tiveds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65132/14257 9E2F3A2H
(B) 65130/14255 9E2F3A0F

Vägen ligger i Tivedens skogsbygd strax öster om sjön Undens södra del.

Område (A) betas av får och består av ca 2,5 ha igenväxthagmark samt 2 ha vall. Björk, asp, gran och en bildar träd- och buskskikt. Markvegetationen är hedartad med mycket blåbär och stagg i kanterna. I några gläntor förekommer friskäng. Prästkrage och liten blåklocka finnsfläckvis.

Björkhagen (B) är ca 0,8 ha och betas inte längre, men har inte vuxit igen helt. I trädskiktet växer förutom björk även asp och tall. En och hassel bildar buskskikt. Vegetationstypen är gräshed och friskäng av rödventyp. Här finns slättergubbe, jungfrulin, Jungfru Marie nycklar och stagg.

Tidigare inventeringar

Riksintresse: F 1

Klass 4

60:43 STACKABACKEN

Tiveds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65123/14259 9E2F2A3J

Hagen ligger i ett jordbruksstråk vid Vägen-Ösjö i Tiveden. Endast några få gårdar brukas numera. Det finns ingen brukad gård i direkt anslutning till hagen.

Beskrivning

Större delen av hagen, drygt 1 ha, är öppen. Ask dominerar trädskiktet. I övrigt finns någon björk, asp och en lind som är boträd. Några enar bildar buskskikt. Dominerande vegetationstyp är gräshed av staggtyp, men det förekommer även rödventyp där träden står lite tätare och fuktäng av högörttyp där det är fuktigt. Floran är opåverkad av gödsel. Enstaka klasefibbla och darrgräs indikerar att slätter antagligen förekommit. Stagg är dominerande och indikerar hävd liksom riklig förekomst av ängsvädd och enstaka jungfrulin.

I samma hage finns ett parti blandlövhage, ungefär 0,3 ha, med en mängd olika trädslag. Marken är mycket stenig med sparsam markvegetation.

Hävd

Hagen betades inte 1987 men är nyligen övergiven. Stängsel finns kvar.

Kulturvärden

En stengärdesgård och en delvis rasad trögärdesgård finns kvar.

Tidigare inventeringar

Riksintresse: F 1

Bedömning

En ogödslad fin hage där något enstaka exemplar av klasefibbla är det mest anmärkningsvärda. Tyvärr ingen hävd för tillfället.

Klass 3

ASKERSUND

8 ASKERSUNDS KOMMUN

Kommunen karaktäriseras av ett delvis höglänt skogslandskap med talrika sjöar och få större sammanhängande arealer av odlingsmark. Trakten är ett övergångsområde mellan götalandsskapens odlingsbygder och närkeslätten som har varit befolkat sedan forntiden. Här och var bevarar ännu bebyggelse och brukningsbilden den forna prägel av bergslag och bruksbygd. Kommunen har sju områden av riksintresse för kulturmiljövården. För fyra av dem är odlingslandskapet av grundläggande värde.

Kommunen ingår i

- * *Naturgeografisk region:*
 - 23 Skogslandskapet i Tiveden-Tylöskogen-Kolmården
 - 26 Skogslandskapet omedelbart söder om norrlandsgränsen
- * *Agrar kulturlandskapsregion:*
 - 11 Mellansvenska skogsbygderna
 - 12 Mälardalens odlingsbygder
- * *Produktionsområde:*
 - Mellersta Sveriges skogsbygder

I Askersunds kommun har **totalt 317 ha naturlig fodermark** fördelad på **93 objekt** bedömts vara av intresse. **I denna areal ingår ej betad skog** (totalt 120 ha i anslutning till naturlig betesmark). Den betade skogen, som i de allra flesta fall ursprungligen är hagmark, kommer inte heller i fortsättningen att tas med i den statistiska redovisningen, men finns med i objektsförteckningen och är nämnd i beskrivningarna av objekten.

Förutom de objekt som beskrivs nedan har ytterligare ca 15 objekt besökts, men bedömts som ointressanta. I de flesta fall hade hävden upphört och områdena var igenväxta. I enstaka fall var floran gödselpåverkad och ett par objekt var skogsplanterade.

FÖRDELNING MELLAN VÄRDEKLASSERNA

Här redovisas fördelningen av den naturliga fodermarken mellan värdeklasserna. Fig. 1 visar andelen areal i procent och fig. 2 visar fördelningen av arealen i ha samt antal objekt i resp klass. Fyra objekt (2:72, 82:77, 82:78 och 82:93) innehåller delobjekt vilka har värderats olika och därmed tillhör olika värdeklasser. När det gäller fördelningen av *antal objekt* mellan värdeklasserna (fig 2) redovisas dessa objekt endast i en värdeklass. Vid fördelningen av *arealen* mellan värdeklasserna har däremot varje delobjekt redovisats i sin klass.

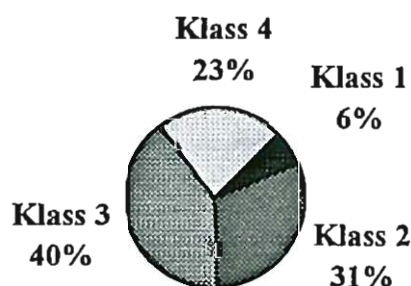

Fig. 1 Andel naturlig fodermark i Askersunds kommun fördelad mellan värdeklasserna

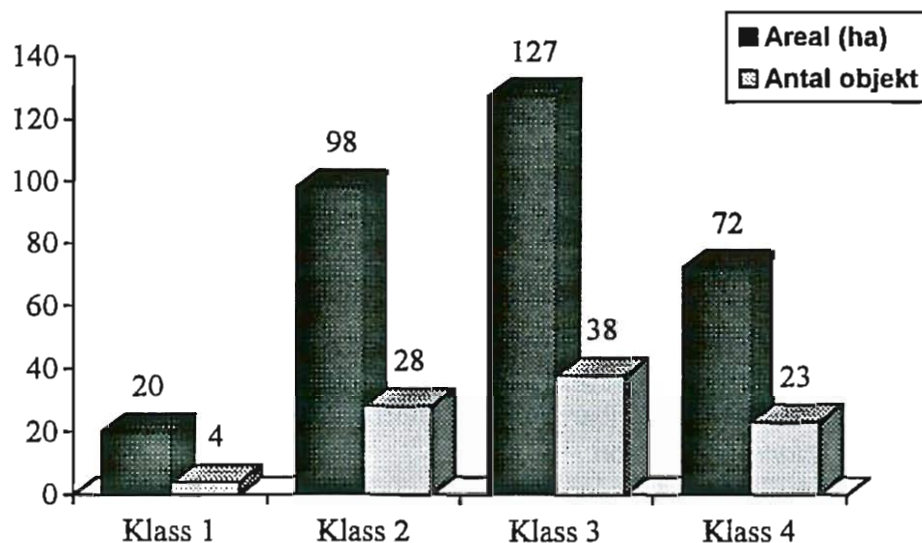

Fig. 2 Areal naturlig fodermark i Askersunds kommun fördelad mellan värdeklasserna och antal objekt i resp klass

FÖRDELNING MELLAN NATURTYPERNA

Av den totala arealen fodermark är 2 % slåttermark (5,3 ha) och eller 98 % är betesmark (ca 312 ha).

I kommunen förekommer 8 olika naturtyper, varav två är slåttermark. Fig. 2 visar fördelning av slåttermark mellan de olika naturtyperna oavsett värdeklass och fig. 3 visar samma fördelning av betesmarken. I tabell 1 redovisas i siffror fördelningen av arealen mellan de olika naturtyperna inom resp värdeklass. För definition av de olika naturtyperna se sid 5.

NATURLIG SLÅTTERMARK

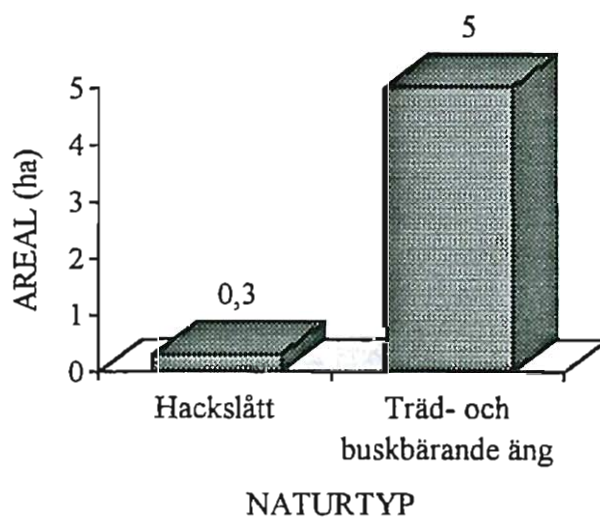

Fig. 3 Areal naturlig slåttermark i Askersunds kommun fördelad mellan naturtyperna

Hackslåt, 6 % av den totala slättermarken, förekommer i två olika objekt, ett i vardera värdeklasserna 1 och 3. Hela arealen träd- och buskbärande äng, 94 % av slättermarken, ingår i samma objekt (81:93 Tjälvesta äng, naturreservat).

NATURLIG BETESMARK

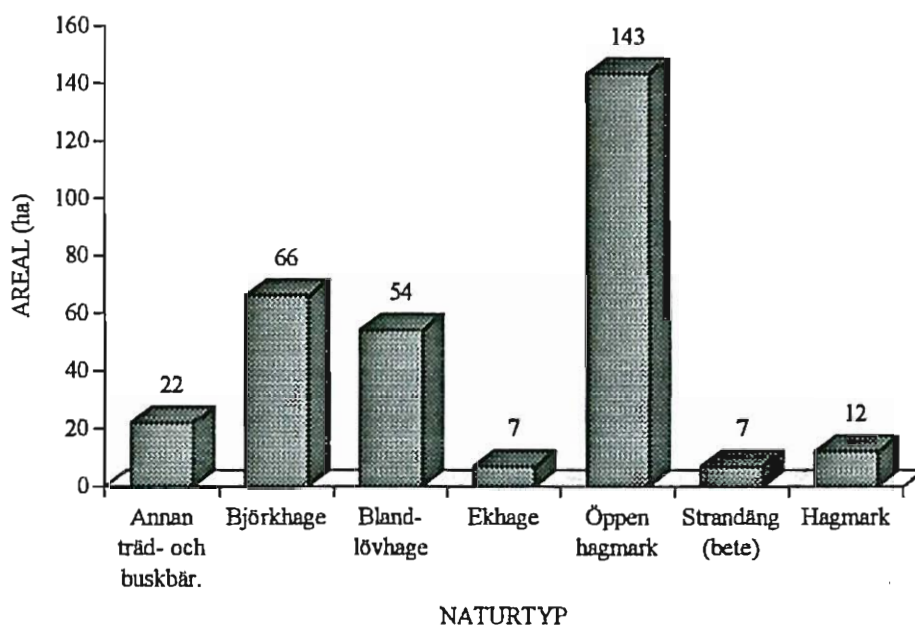

Fig. 4 Areal naturlig betesmark i Askersunds kommun fördelad mellan naturtyperna

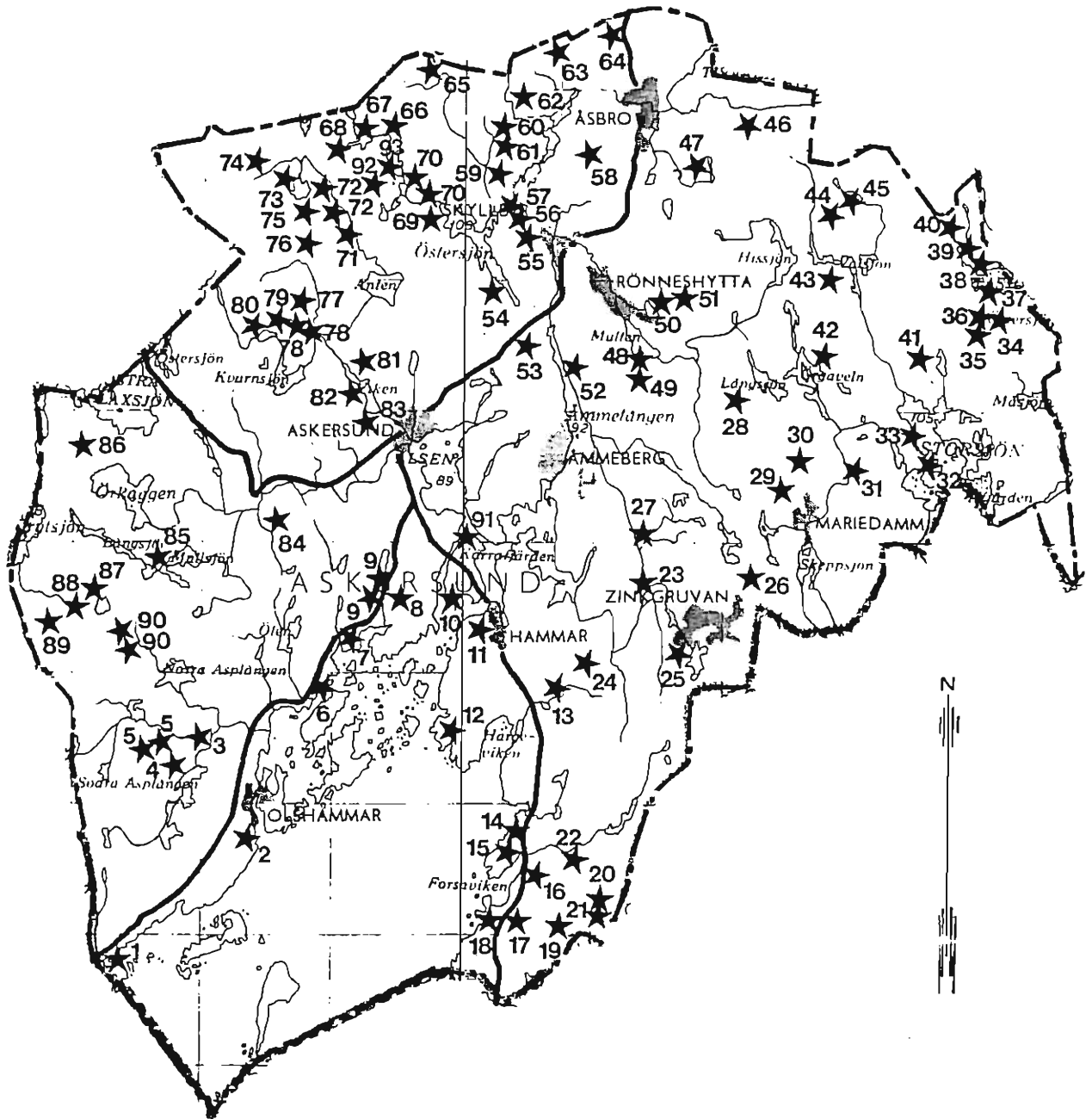
Av den totala arealen betesmark är 7 % annan träd- och buskbärande hagmark, 21 % björkhage, 18 % blandlövhage, 2 % ekhage, 46 % öppen hagmark och 2 % strandäng. 4 % har här kallats hagmark eftersom uppgift om naturtyp saknas. Hälften av betesmarken som har kallats "hagmark" återfinns i klass 1 (objekt 82:76), den andra hälften återfinns i klass 4.

Naturtyp	Klass 1		Klass 2		Klass 3		Klass 4	
	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)
Annan träd- och buskbärande hagm.			4	(4)	8,5	(7)	9	(13)
Björkhage			18,1	(19)	33,1	(26)	15	(21)
Blandlövhage			20,2	(20)	22,5	(18)	11,5	(16)
Ekhage					4,3	(3)	3	(4)
Öppen hagmark	9	(45)	55,3	(57)	57,9	(45)	21,2	(30)
Strandäng					1	(0,8)	6,1	(8)
Hagmark	6	(30)					6	(8)
Hackslåt	0,2	(1)			0,1	(0,08)		
Träd- och buskbärande äng	5	(24)						

Tab. 1 Areal naturlig fodermark i Askersunds kommun fördelad mellan naturtyperna inom resp klass. Procentsiffran anger andel i resp värdeklass.

ÄNGS- OCH HAGMARKER I ASKERSUNDS KOMMUN

- ★ Äng/hage som beskrivs i denna rapport
- 7 Objekt nummer

Skala 1:250 000

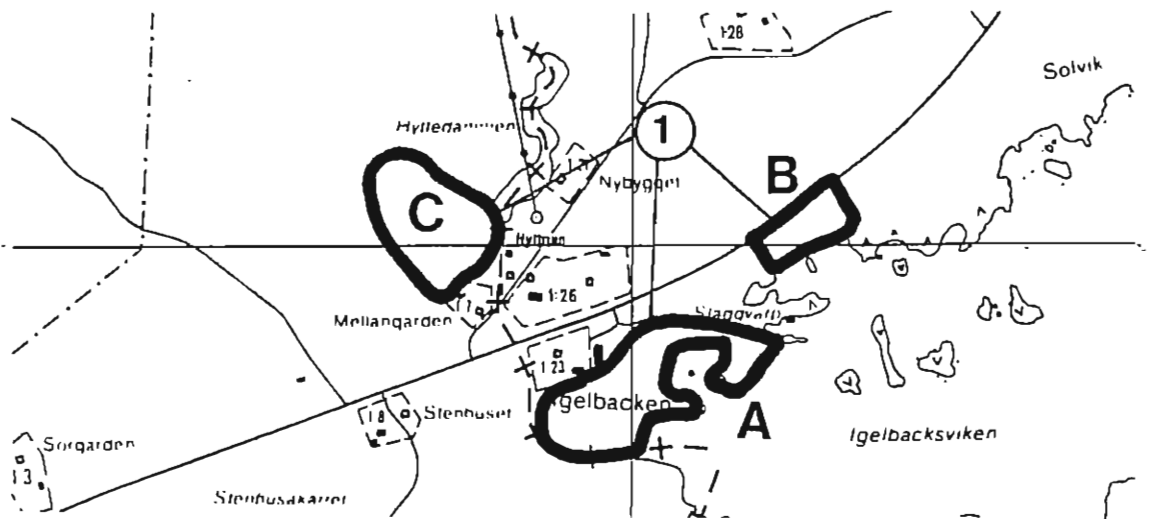
ÄNGS- OCH HAGMARKER I ASKERSUNDS KOMMUN

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
82:1	IGELBÄCKEN	3	Blandlövhage Öppen hagmark	2 1
82:2	DIMMESTORP	3	Björkhage Betad skog	4 2
82:3	SÖDRA ALGRENA	3	Blandlövhage	2
82:4	STORTORP	3	Blandlövhage Öppen hagmark	3,5 1
82:5	ASKERSUNDS-ISÅSEN	3	Blandlövhage Annan träd- och buskbärande hagmark Björkhage	1 0,5 1
82:6	TORSTORP OCH NYNÄS	4	Öppen hagmark Ekhage Strandäng Betad skog	3,5 2,5 0,8 1
82:7	BODA	4	Blandlövhage Strandäng - bete	1 0,5
82:8	KILÄNGEN	4	Annan träd- och buskbärande hagmark	2
82:9	MÖTET	4	Blandlövhage Ekhage Betad skog	4,5 0,5 15,5
82:10	ALMUDDEN	4	Strandäng - bete + hagmark Betad skog	9 14,5
82:11	MOHAGEN	4	Öppen hagmark	6
82:12	STENBROTTET	3	Öppen hagmark	1
82:13	FRÖSSHYTTAN	4	Annan träd- och buskbärande hagmark	1,5
82:14	SÖRÄNGEN	4	Björkhage Öppen hagmark	1 1
82:15	BJÖRKNÅSET	3	Öppen hagmark Björkhage	1 1
82:16	DALMARK	4	Betad skog	17
82:17	SLÄTRASK	3	Blandlövhage Björkhage	1 3
82:18	GAMLEGÅRDEN	3	Björkhage	0,6
82:19	HULTA	2	Blandlövhage Öppen hagmark	1 1
82:20	STORA KETTSTAKA	4	Öppen hagmark	2,5
82:21	LILLA KETTSTAKA	3	Öppen hagmark	3,5
82:22	SANDBACKEN	3	Björkhage Öppen hagmark	2,5 0,3
82:23	DALBY	3	Öppen hagmark	2
82:24	MÅRSÄTTER	4	Blandlövhage Björkhage	6 1

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
82:25	ÖVRE KNALLA	4	Betad lund	4
			Öppen hagmark	1
82:26	LERBÄCKS-ISÅSEN	3	Öppen hagmark	7
			Annan träd- och buskbärande hagmark	1
82:27	VÄSTERBY	3	Öppen hagmark	6
			Björkhage	4
82:28	ÖNNABO	3	Björkhage	2
			Annan träd- och buskbärande hagmark	1
82:29	SOLBERGA ÄNG	2	Öppen hagmark	3
82:30	ORTELE	2	Öppen hagmark	4
82:31	SÖDRA DALSKOGEN	4	Björkhage	2
82:32	ÖJETORP	2	Blandlövhage	1,5
82:33	GETABO	2	Blandlövhage	2,5
82:34	ÖSTERHULT	2	Öppen hagmark	1
82:35	EKETORP	3	Öppen hagmark	1,5
82:36	MUNKERUD	2	Öppen hagmark	4,5
82:37	KOPPARBERG	3	Öppen hagmark	6,6
			Betad skog	20,8
82:38	VÄSTRA HJÄRTA	3	Öppen hagmark	3
			Strandäng - bete	0,5
			Betad strandskog	5
82:39	HJÄRTTORP	2	Öppen hagmark	7
82:40	SÖDRA ÄSSBÖLE	2	Öppen hagmark	1
82:41	TOLTORP	4	Öppen hagmark	1,5
82:42	BENGTSTORP	2	Öppen hagmark	4,5
			Björkhage	2
82:43	VALSJÖ	2	Öppen hagmark	4
82:44	SLÄTE	3	Öppen hagmark	1
82:45	RUDE	2	Öppen hagmark	1,5
82:46	NORRA NYCKELHULT	2	Blandlövhage	5,7
82:47	LERBÄCKS-HULT	2	Öppen hagmark	4
82:48	MULTNA	1	Öppen hagmark	6
82:49	ÅNSTORP	3	Öppen hagmark	1
82:50	LÖCKNA	2	Blandlövhage	4,5
82:51	GÅLSJÖ	2	Öppen hagmark	1,5
82:52	MANAÄNGEN	2	Björkhage	3
82:53	DAMPETORP	2	Björkhage	4
			Öppen hagmark	6
			Betad skog	4
82:54	FÅGELSBY	3	Öppen hagmark	1
82:55	FALLA	3	Öppen hagmark	1

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
82:56	HÖGELUND	3	Björkhage	1
82:57	KÅRBERG	3	Blandlövhage	7
82:58	PUSSALYCKAN	2	Annan träd- och buskbärande hagmark	4
82:59	SKALLTORP	3	Björkhage	1
82:60	BJÖRSTORP	3	Öppen hagmark	2
82:61	VENSTORP	3	Öppen hagmark Björkhage	1,5 2
82:62	DOVRA	2	Blandlövhage	4
82:63	BÅLLBY	2	Öppen hagmark	3
82:64	KASSAMYRA	2	Öppen hagmark Björkhage	0,8 0,8
82:65	TYCKE	2	Öppen hagmark	1,5
82:66	SNAVLUNDAS-HULT	3	Ekhage	1
82:67	HÄLLASJÖN	4	Strandäng - bete	1,5
82:68	RY	3	Öppen hagmark	1,5
82:69	BJÖRKÅ	4	Annan träd- och buskbärande hagmark	1
82:70	SUNDBY	4	Öppen hagmark	3
82:71	JONTORP	3	Betad lund Öppen hagmark	2 1
82:72	SÖDRA TORPA OCH NORRA TORPA	3 4	Annan träd- och buskbärande hagmark Annan träd- och buskbärande hagmark	1 1
82:73	SJÖFALLET	2	Öppen hagmark Björkhage	2 0,3
2:74	ÅSEN	2	Öppen hagmark Björkhage	1 2
82:75	DÖBERG	2	Öppen hagmark Blandlövhage	2 1
82:76	SPÅSA	1	Naturlig fodermark mellan små åkertegar	16 (inkl åker)
82:77	NORRA HUNNA	3 1 4	Annan träd- och buskbärande hagmark Björkhage Hackslått Björkhage	2 1,5 0,2 1,5
82:78	SÖDRA HUNNA och Våknesta 1:5	2 4	Björkhage Annan träd- och buskbärande hagmark	4 1
82:79	VINNASJÖ	3	Öppen hagmark Björkhage	1 1
82:80	VINNA	1	Öppen hagmark	3
82:81	VÅKNESTA	4	Öppen hagmark	1
82:82	SAGERSTA	2	Öppen hagmark Björkhage	2 2
82:83	LIND	3	Öppen hagmark	2,5
82:84	HÅKANTORP	4	Annan träd- och buskbärande hagmark	2,5

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
82:85	ASKERSUNDS-SKALLTORP	4	Björkhage	1
82:86	LILLA BERGSHULT	4	Öppen hagmark	1,5
82:87	LILLA KAMPETORP	4	Björkhage	0,7
			Annan träd- och buskbärande hagmark	3
			Blandlövhage	0,8
			Öppen hagmark	0,3
82:88	LOMTÄRN	3	Blandlövhage	0,5
			Björkhage	2,5
82:89	SÖRBYTORP	3	Björkhage	3,4
			Blandlövhage	0,5
			Hackslått	0,1
82:90	SKIRBRÅTEN OCH NORDHULT	4	Björkhage	8,5
82:91	PRINSKULLEN NATURRESERVAT	3	Ekhage	1,5
			Öppen hagmark	1
			Strandäng - bete	0,5
			Betad skog	4
82:92	SNAVLUNDA NATURRESERVAT	3	Öppen hagmark	3
			Ekhage	1,8
			Betad skog	9,2
		4	Strandäng - bete	0,3
			Öppen hagmark	0,2
82:93	TJÄLVESTA ÄNG NATURRESERVAT	1	Träd- och buskbärande äng	5
		3	Öppen hagmark	6,2
			Björkhage	1,8
			Blandlövhage	4,2
			Betad skog	20,1

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 17
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:1 IGELBÄCKEN

Hammar SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 87.07.20
Koord. (A) 65087/14349 9E1H3A7J
(B) 65090/14362 9E1H4B0C

Beskrivning

Igelbäcken ligger vid Vätterns strand på gränsen mot Skaraborgs län. Hagmarkerna utgör en tilltalande landskapsbild vid väg 49. Delar av området är dock täckt av slagg och saknar hävd-gynnad flora. På andra sidan länsgränsen betas ett område med hällar- och gamla åkerlappar (C), men det har en gödselpåverkad och ointressant flora. Ett skogsparti mellan gamla och nya vägen betas också.

Av störst intresse är den 2 ha stora blandlövhagen (A) vid stranden samt ett öppet område, utan hävd (B), 1 ha stort. Dominerande trädslag är björk, ek och tall. En dominerar buskskiktet. Vegetationstyperna är många och förekommer som en mosaik kring hällar och våta partier. Allt från torräng av hällmarkstyp till friskäng av rödventyp och fuktäng av högstartyp förekommer. Av slätterindikatorer märks framför allt ängsskallra men även darrgräs och svinrot. Av övriga hävdindikatorer finns fläckvis jungfrulin, stagg och liten blåklocka.

Hävd

Hävden är måttlig. Område (A) och (B) betades dock inte alls under inventeringssommaren.

Kulturvärden

I området finns talrika spår efter järnhanteringen.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:7

Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 30 och 58

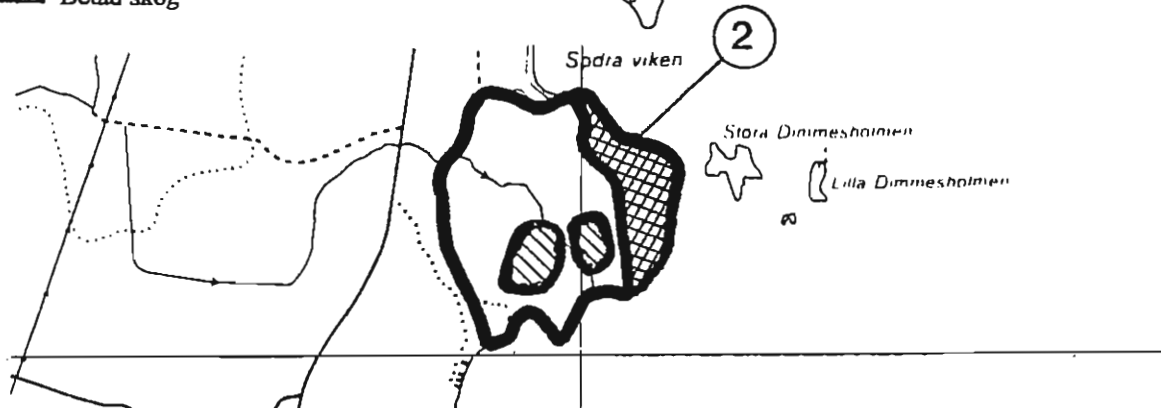
Bedömning

Hagmarkerna vid Vätterns strand är av stort värde för landskapsbilden.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 28
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark
- Betad skog

82:2 DIMMESTORP

Hammars SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 87.07.20
Koord. 65131/14419 9E2I3B1J

Dimmestorp ligger vid Vätterns strand strax söder om Olshammar.

Beskrivning

Den stora udden söder om gården betas. Större delen, ca 4 ha, av hagmarken är en björkhage med inslag av asp, gran och tall. Yttersta udden (ca 2 ha) är en hög bergknalle med större barrträdsinslag och liknar mer skog. Buskskiktet domineras av en samt en del nypon. Ett par åkerlappar ingår i dag i betet. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödvenstyp. Där berget går i dagen övergår vegetationstypen till rödvenhed och torräng av hållmarkstyp. Stagg är vanlig. Flera andra hävdindikatorer är fläckvis vanliga, t ex prästkrage, liten blåklocka, jungfrulin samt slätterindikatorerna ängsskallra och svinrot. Hasselmus har observerats.

Hävd

Efter en tids igenväxning har hagen röjts två gånger av domänverket och betas nu av ungdjur. Ytterligare röjning och intensivare bete skulle behövas för att behålla hagmarkskaraktären och förhindra slyuppslag.

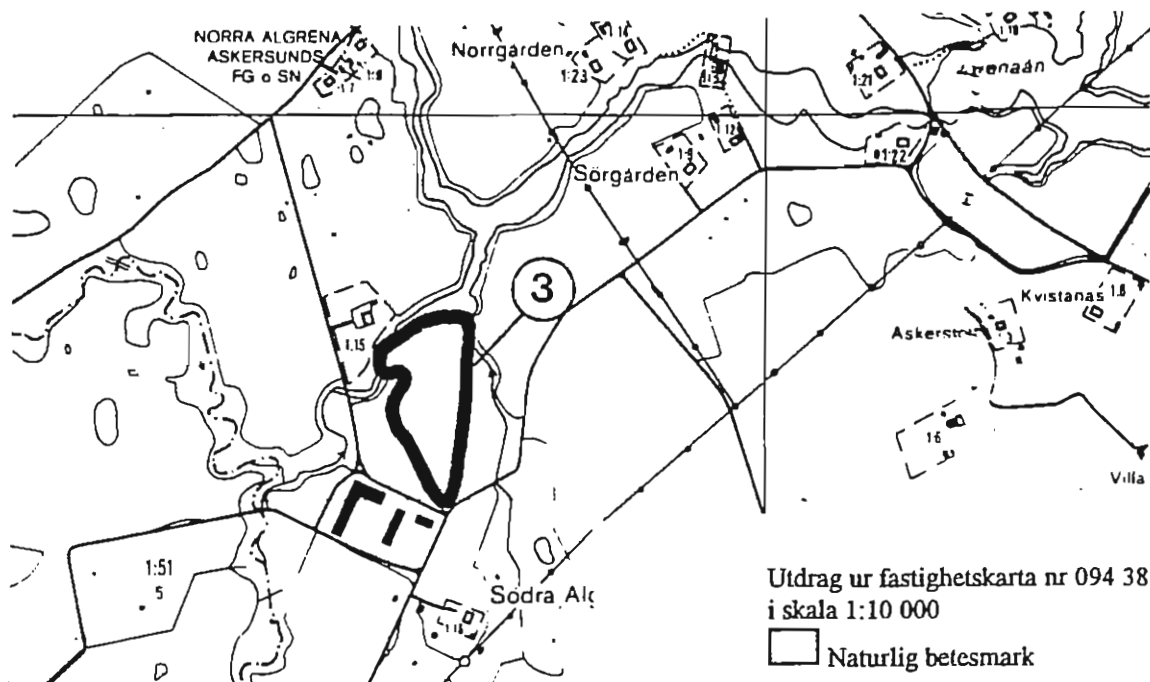
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:11
Naturvårdsinventering av nordvästra Vätterns öar och stränder, 73

Bedömning

Strandavsnittet med åker och betesmark vid Dimmestorp utgör ett tilltalande inslag i landskapsbilden.

Klass 3

82:3 SÖDRA ALGRENA

Topoblad: 0942 Koord. 65176/14405 9E3I2A6F

Södra Algrena är en stor gård, där torpare i trakten förr i tiden gjorde dagsverken. Gården ligger i en uppodlad dalgång nära Aspa bruk.

Beskrivning

I den uppodlade dalgången ligger 2 ha betad blandlövhage. En delvis kal bergknalle sticker upp i den södra änden. Björk dominerar men lönn, rönn, asp, tall och gran är också vanliga. Bitvis är trädvegetationen tät, på slänten finns ett mycket tätt hasselnår. Öppna gläntor med enstaka enbuskar finns dock. Dominerande vegetationstyp är gräshed av rödventyp. Där jordtäcket är mycket tunt på hållarna övergår den till torräng av hållmarkstyp och på bättre jord till friskäng av rödventyp. Ett stort bestånd av slätterindikatorn klasefibbla växer i norra änden av området. Ängsskallra finns här och var. Andra hävdindikatorer är prästkrage, gökärt och jungfrulin.

Hävd

Markvegetationen hålls måttligt hävdad, men träd och buskar växer alltför tätt.

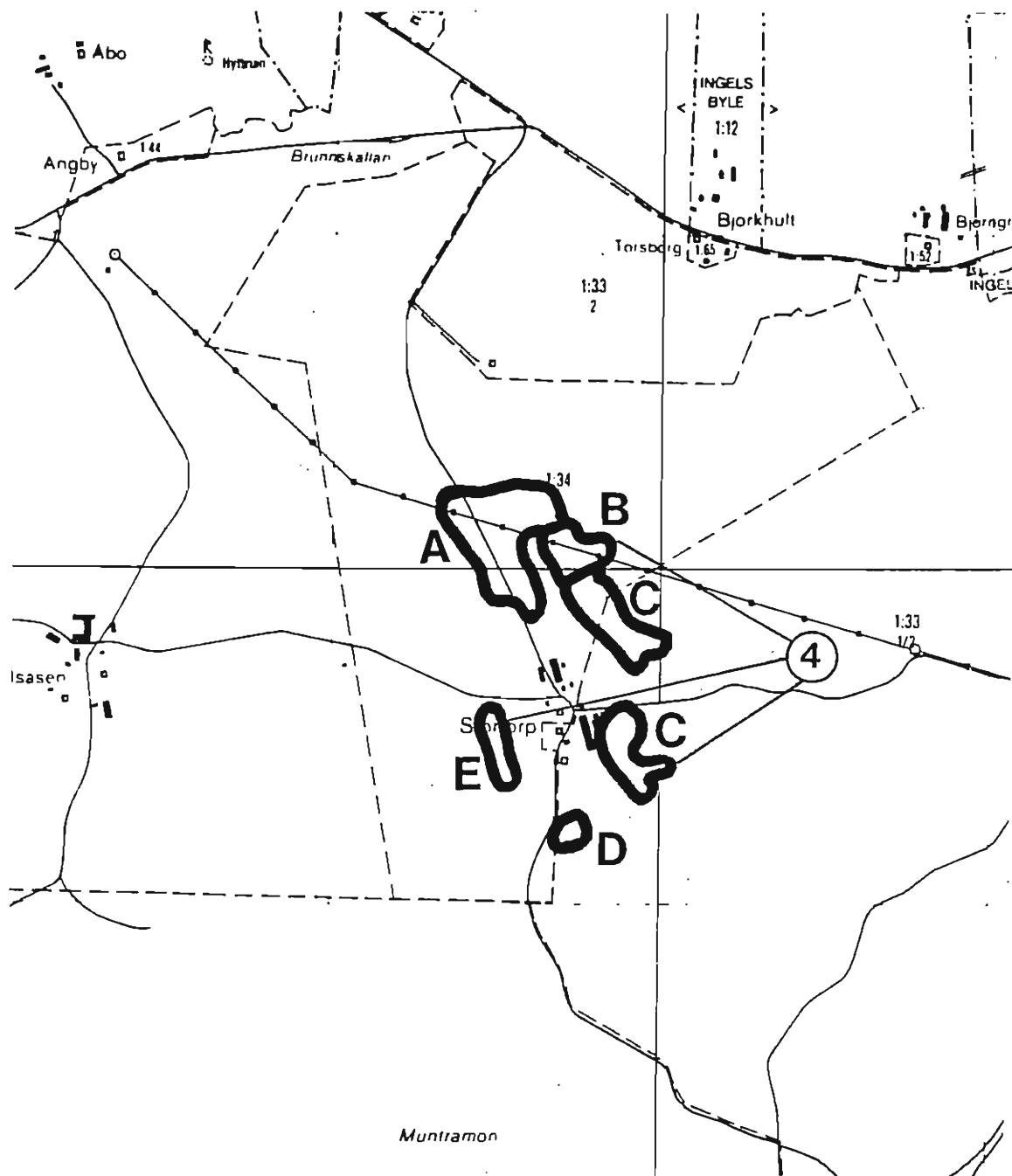
Tidigare inventeringar

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbete, 56

Bedömning

Södra Algrena är en av få naturbetesmarker i trakten. Förekomsten av klasefibbla är värdefull.

Klass 3

Kajsamon

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 37
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:4 STORTORP

Askersunds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 87.07.22
Koord. 65169/14389 9E3H1D9J

Stortorp är en högt belägen gård i östra Tiveden. Odningsskicket är ålderdomligt, kuperat och delvis omgivet av igenväxt hagmark vilken i dag får betraktas som lövskog. Delar av lövskogen betas extensivt. Den odlade marken brukas omväxlande som fodervall och betesvall. De små naturbetesmarkerna ingår i betesfällor med odlad mark.

Beskrivning

Större delen av naturbetesmarken (A), (C), (E), sammanlagt 3,5 ha, är blandlövhage dominerad av framför allt björk och asp med inslag av t ex lind, al, gran, tall. I område (E) finns även ek, ask och äpple. Buskskiktet består av bl a en, hassel, nypon och sly. Vegetationstypen är i allmänhet örtrik gräshed med övergång till gräshed av rödventyp, blåbär-lingonhed, fårsvingeltorräng och i område (E) friskäng av rödventyp och fuktäng av högörttyp. Hage (A) innehåller de flesta och de finaste slätter- och betesindikatorerna. Jungfrulin, ängsskallra och stagg är vanliga. Slätterindikatorerna klasefibbla, sommarfibbla, darrgräs och svinrot förekommer fläckvis.

Sammanlagt 1 ha är öppen hagmark, (B), (D) med enstaka träd och buskar. Vegetationstyperna är friskäng av rödventyp, örtrik gräshed samt övergång till hållmarkstorräng vid öppna hällar. Större delen av hage (D) och ett område kring körvägen i hage (B) är kvävepåverkat. På ogödslad mark finns fläckvis hävdindikatorerna kattfot, jungfrulin, stor blåklocka, liten blåklocka, prästkrage och slätterfibbla.

Hävd

Hävden är i allmänhet måttlig på naturbetesmarken. Viss röjning och eventuellt någon utvidgning av betet vore önskvärd.

Kulturvärden

Odlingslandskapet kring Stortorp är ålderdomligt med ett flertal stengärdesgårdar och odlingsrösen.

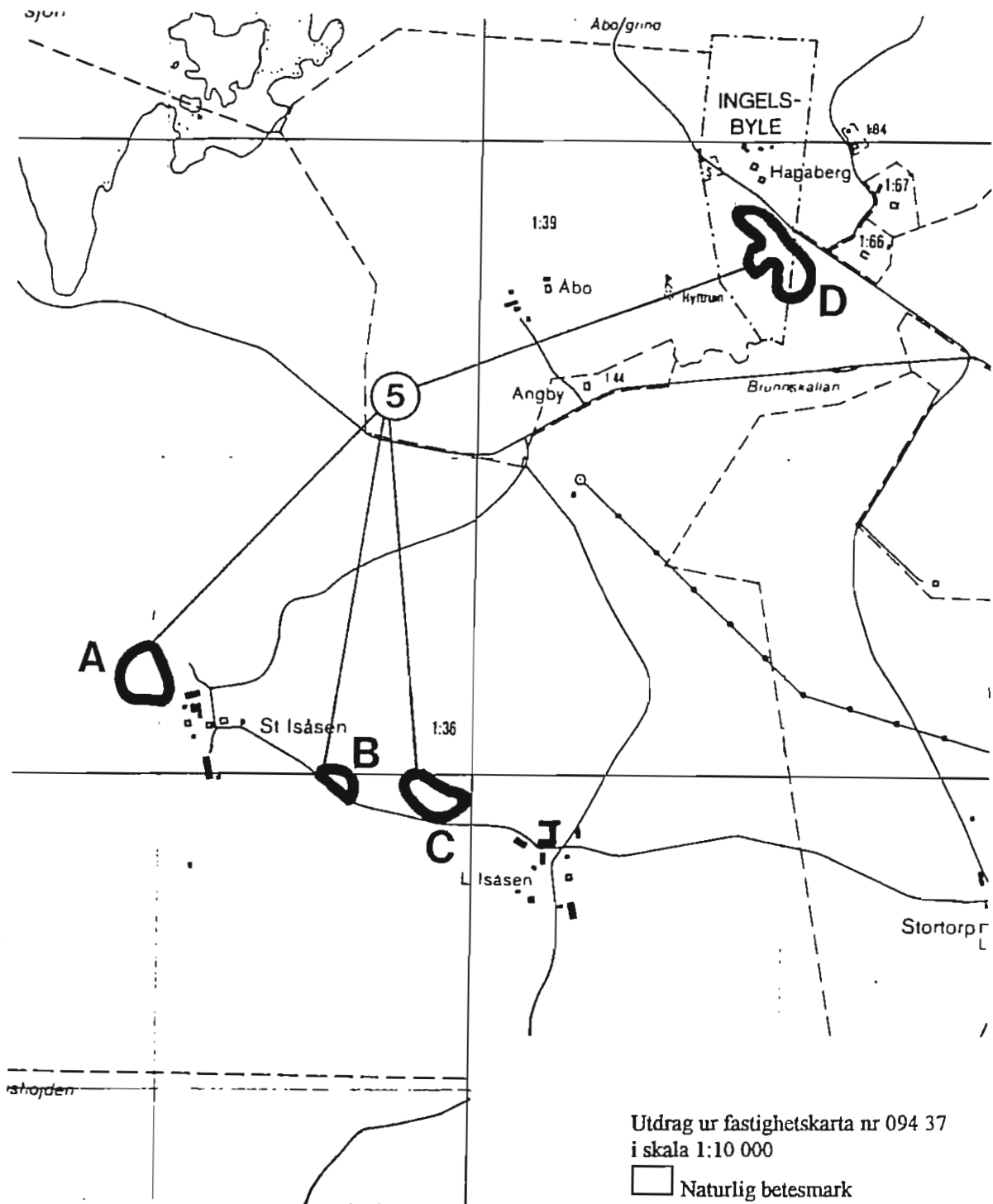
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:14
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden,
53 Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 57

Bedömning

Det ålderdomliga, kuperade odlingslandskapet med naturbetesmark är mycket värdefullt. Det stora lövträdsinslaget står i härlig kontrast till omgivande barrskog. Förekomsten av klasefibbla är ovanlig i den här trakten.

Klass 3

82:5 ASKERSUNDS - ISÅSEN

Askersunds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 87.07.23
Koord. (A) 65171/14374 9E3H2C1E
(B) 65169/14378 9E3H1C9I
(C) 65169/14379 9E3H1C9J
(D) 65178/14384 9E3H2D9I

Stora och Lilla Isåsen är två högt belägna gårdar i östra Tiveden. Odlingslandskapet är ålderdomligt, kuperat och delvis omgivet av igenväxt hagmark som i dag får betraktas som lövskog. Delar av lövskogen betas extensivt.

Beskrivning

Blandlövthagarna (A) och (B), 1 ha tillsammans, betas i anslutning till betesvall och skog. Asp, ek, björk, rönn och tall bildar trädskikt. En dominerar buskskiktet, men dessutom finns oxel, hassel och sly. Speciellt i hage (A) finns en stor andel kalt berg. Hällmarkstorrängen dominerar och övergår i gräshed av rödventyp. I hage (B) dominerar friskäng av rödventyp och här återfinns de flesta betesindikatorerna. Stor blåklocka, jungfrulin och prästkrage är vanliga medan kattfot, smörboll och liten blåklocka förekommer mer fläckvis.

En halv hektar av typen annan träd- och buskbärande hagmark (C) betas extensivt i samband med skogsbete. Dominerande trädslag är gran och tall med inslag av asp, björk och ask. Framför allt en, men även brakved, bildar buskskikt. Vegetationstypen är gräshed av rödventyp som övergår i hällmarkstorräng och lågstarrtorräng. Stagg är en vanlig hävdindikator medan slättergubbe, prästkrage, stor blåklocka, Jungfru Marie nycklar och gökärt förekommer mer sparsamt.

Den 1-ha stora hagen (D) är en ur landskapsbildssynpunkt vacker björkhage omgiven av betesvall, men tyvärr är den dominerad av kvävegynnade växter.

Hävd

Hävden är i allmänhet måttlig till svag.

Kulturvärden

Odlingslandskapet har en ålderdomlig prägel. I hage (D) vid Hagaberg finns odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:14

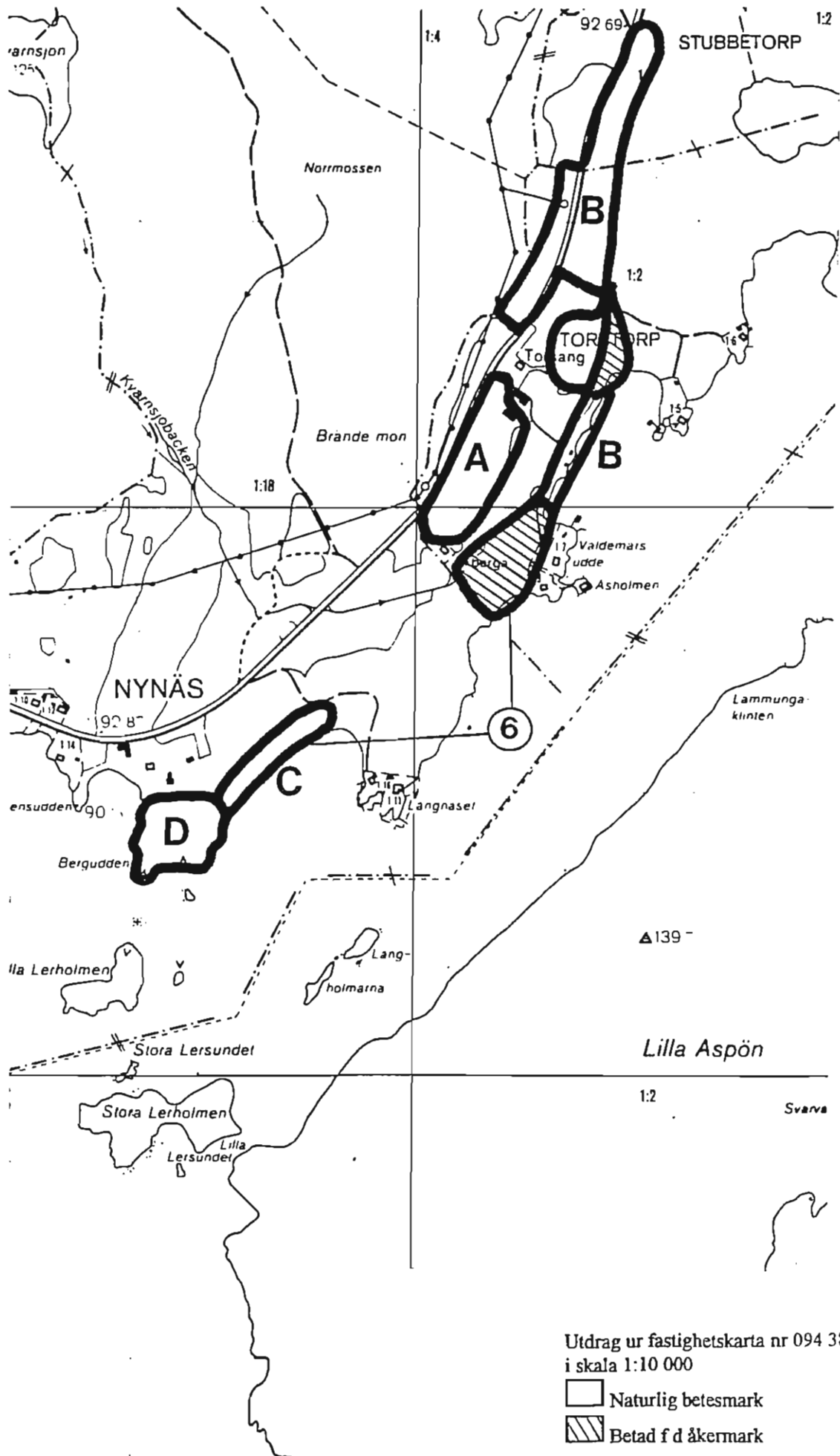
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 53

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbete, 57

Bedömning

Det stora lövträdsinslaget står i härlig kontrast till omgivande barrskog.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 38
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

82:6 TORSTORP OCH NYNÄS

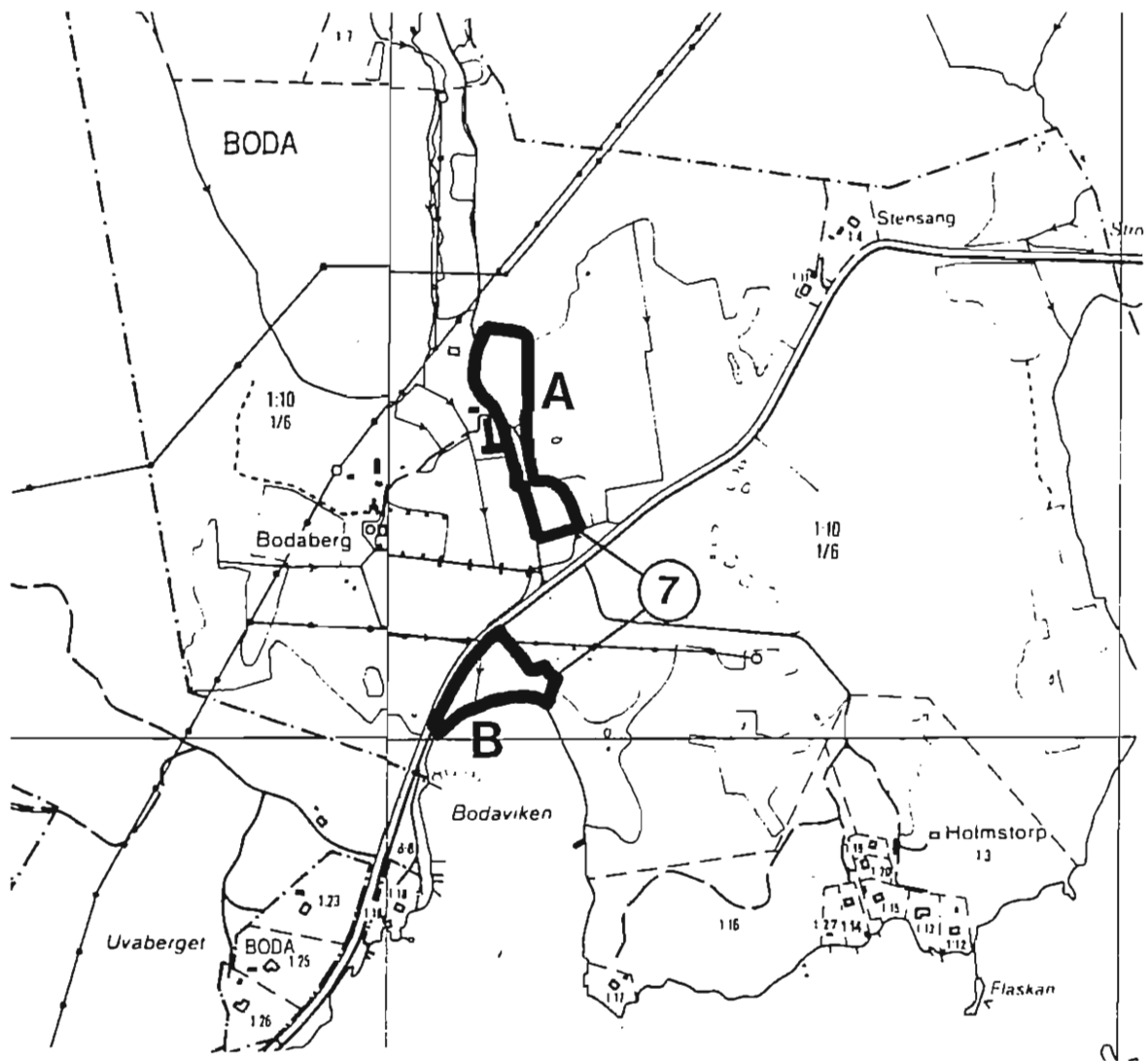
Hammars SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65191/14441 9E3I4E1B
(B) 65184/14436 9E3I3D4G

Torstorp är en gård vid Vätterns strand. Förutom vissa kantzoner är betesmarkerna hårt gödslade. Hagmarkerna är tillsammans ca 6 ha. Hage (A) är en 2,5 ha stor, ganska tät ekhage med en skogklädd liten bergknalle. I ogödslade gläntor och kantzoner växer stor och liten blå-klocka, på bergknallen prästkrage. Område (B) är i stort sett öppen hagmark, ca 3,5 ha, som betas tillsammans med 1,5 ha f d åkermark. Längst i norr växer slåttergubbe på toppen av en bergrygg, där man inte kommit åt att gödsla. Betesmarken längs vägen är av visst landskapsbildsvärde.

Strax sydväst om Torstorp ligger gården Nynäs. Bortsett från ca 0,8 ha betad strandäng (C) och ca 1 ha betad skog (D) är naturbetesmarken hårt gödslad. Berget går i dagen på flera ställen.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 49
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

82:7 BODA

Askersunds SN
Topoblad: 0942

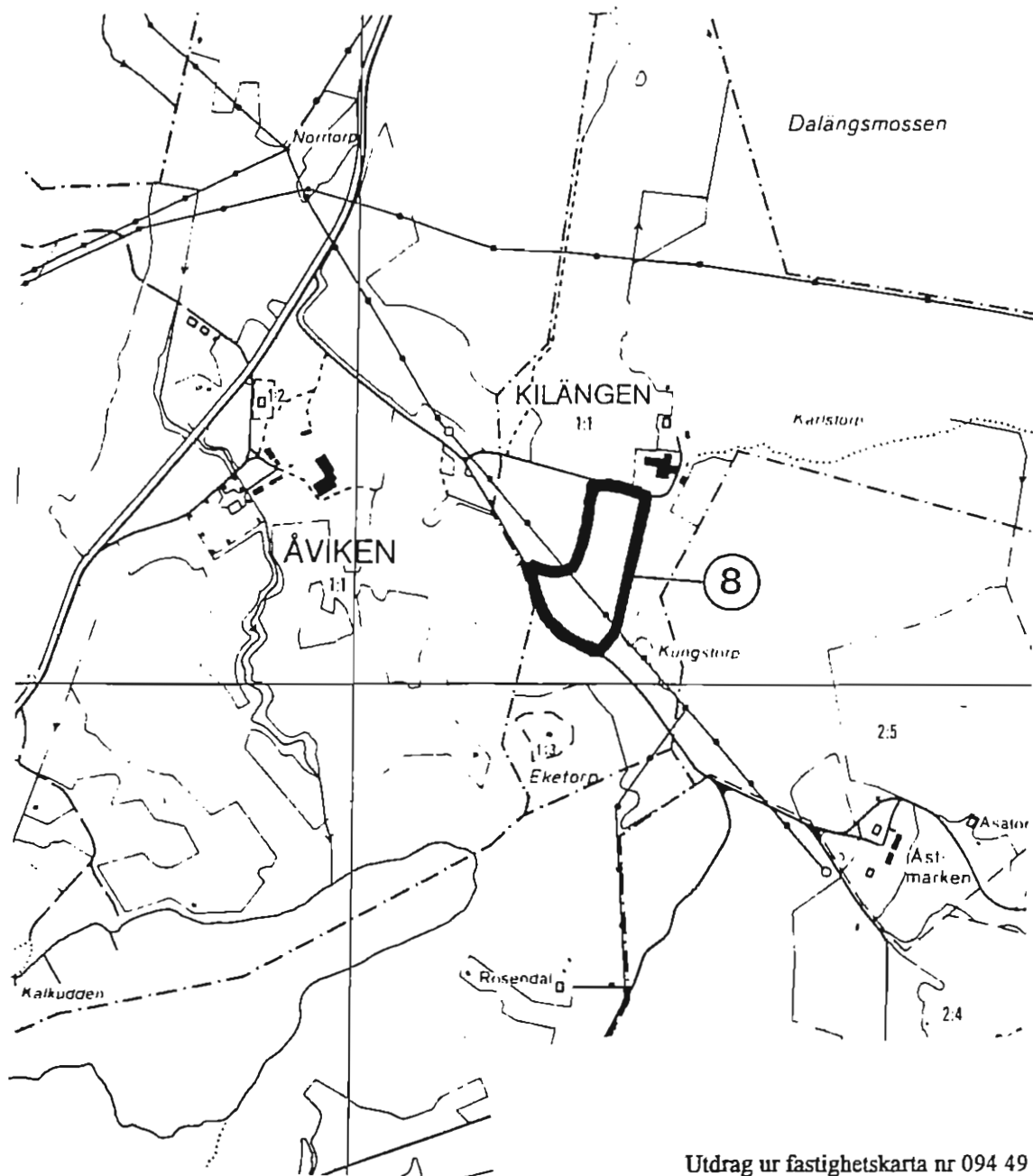
Invent.datum: 87.07.31
Koord. (A) 65215/14451 9E4J1A5B
(B) 65210/14152 9E4J1A0C

Vid Boda finns en ca 1 ha stor och gödslad blandlövhage (A). Ett mindre område är svagt gödslat och här växer bockrot och liten blåklocka. Delar av området har dikats. Vid Vätterstranden (B) betas gammal åker och strandäng, tillsammans ca 1 ha.

Tidigare inventeringar

Madmarker i Örebro län, A-9

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 49
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

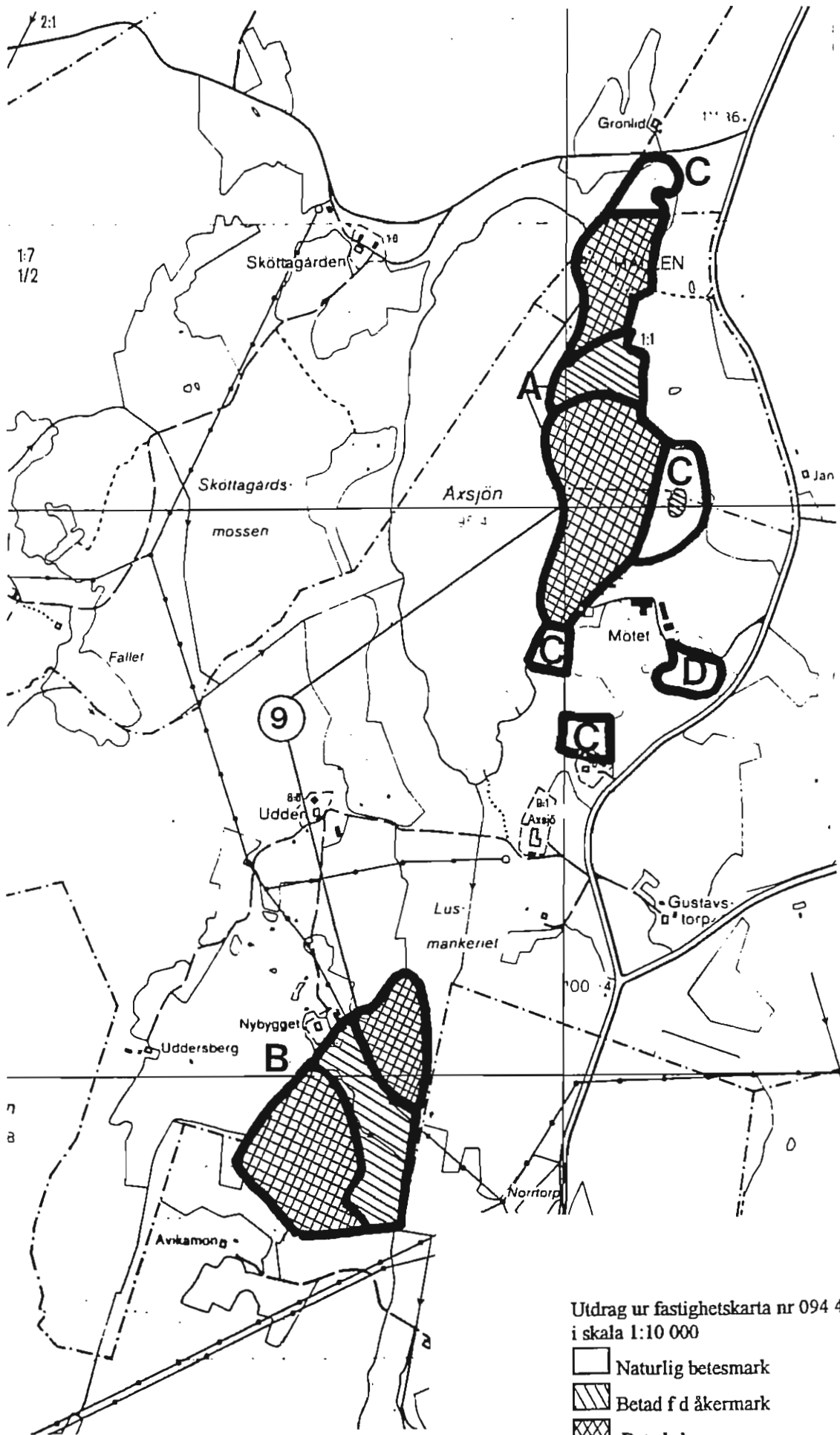
82:8 KILÄNGEN

Askersunds SN
Topblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65221/14473 9E4J2C1D

Vid Kilängen betas ca 2 ha naturlig betesmark av typen annan träd- och buskbärande hagmark. Gran och tall dominerar trädskiktet. Kring talrika hållar är det öppet, annars tämligen skogligt. Hävdindikatorn kattfot är vanlig och ängsvädd och blåsuga förekommer. Mitt i området finns en vattensamling.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 49
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark
- Betad skog

82:9 MÖTET

Askersunds SN
Topoblad: 0942

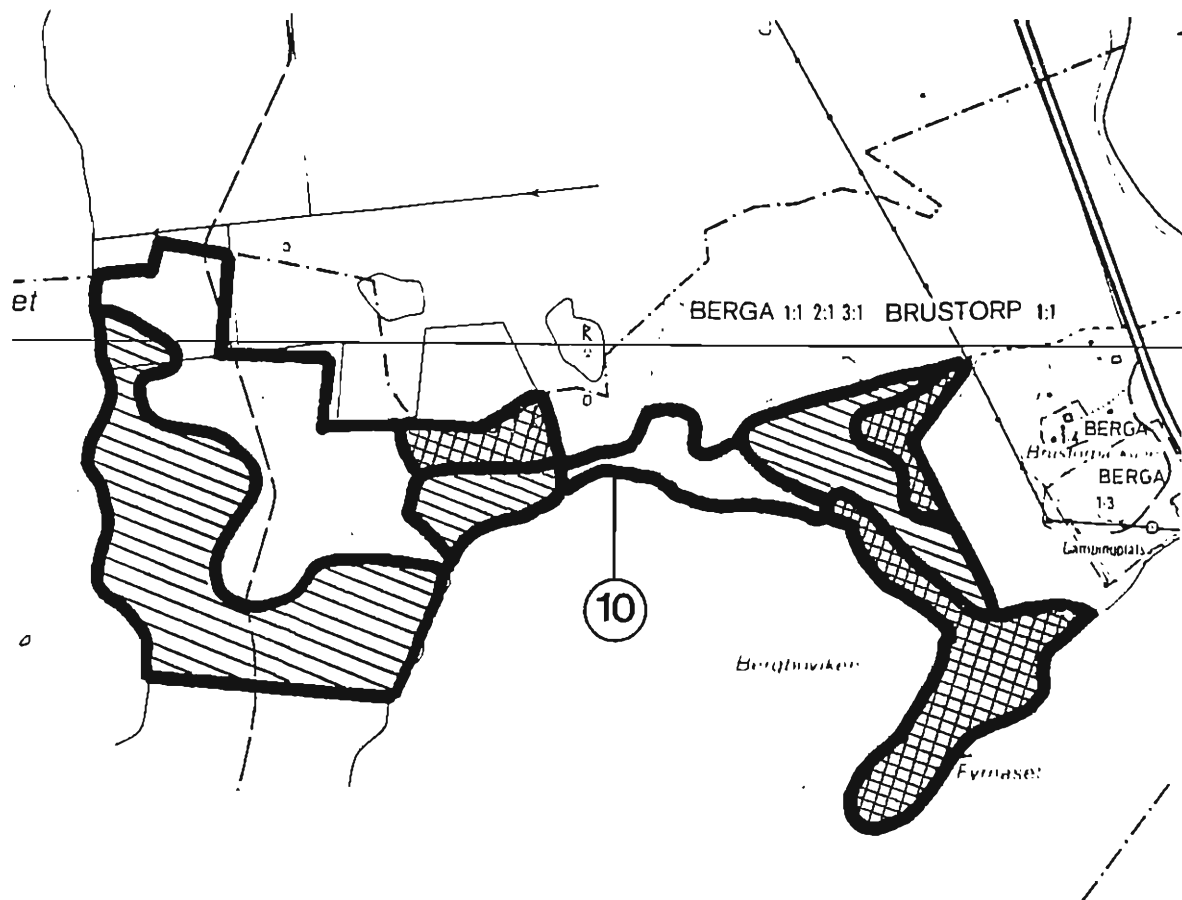
Invent.datum: 1987.08.18
Koord. (A,C,D) 65241/14470 9E4J3C1A
(B) 65229/14467 9E4J2B9H

Strax söder om Askersund vid väg 49 ligger gården Mötet. Ett stort område betas. Förutom betesvallen betas totalt ca 15,5 ha mycket trevlig skog längs Axsjöns östra sida (A) och vid Nybygget (B).

Kring hållar, i skogskanter och på små åkerholmar finns i huvudsak ogödslad naturbetesmark, som i allmänhet kan karakteriseras som blandlövhage (C) och tillsammans är ca 4,5 ha. I dessa kantzoner finns i trädskiktet björk, oxel, rönn, asp, tall och fågelbär. Området närmast gården och intill Axsjön domineras av torräng av fårsvingeltyp. Framför allt här finns hävdindikato- rerna jungfrulin, liten blåklocka, bockrot, blåsuga, gökärt och ängsvädd. De öppna kantzonerna och holmarna är mycket värdefulla för landskapsbilden. De ogödslade delarna är även av visst botaniskt intresse.

Område (D) är en ca 0,5 ha stor ekhage som tyvärr är gödselpåverkad. Buskskiktet består av en och i viss mån nypon. Berget går på flera ställen i dagen.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 49
och 095 40 i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark
- Betad skog

82:10 ALMUDDEN FYRNÄSET

Hammars SN

Invent.datum: 1987

Topoblad: 0942, 0951

Koord. 65228/14498 9E4J2E8I

Almudden och Fyrnäset är två skogsklädda uddar i norra Vättern. Mellan dessa uddar betas 27,5 ha, varav ungefär 14,5 ha är skog och ca 4 ha f d åkermark. Resten, 9 ha är naturlig betesmark, som delvis utgörs av strandäng. Området är framför allt av intresse som fågelbiotop genom den öppna strandängen.

Tidigare inventeringar

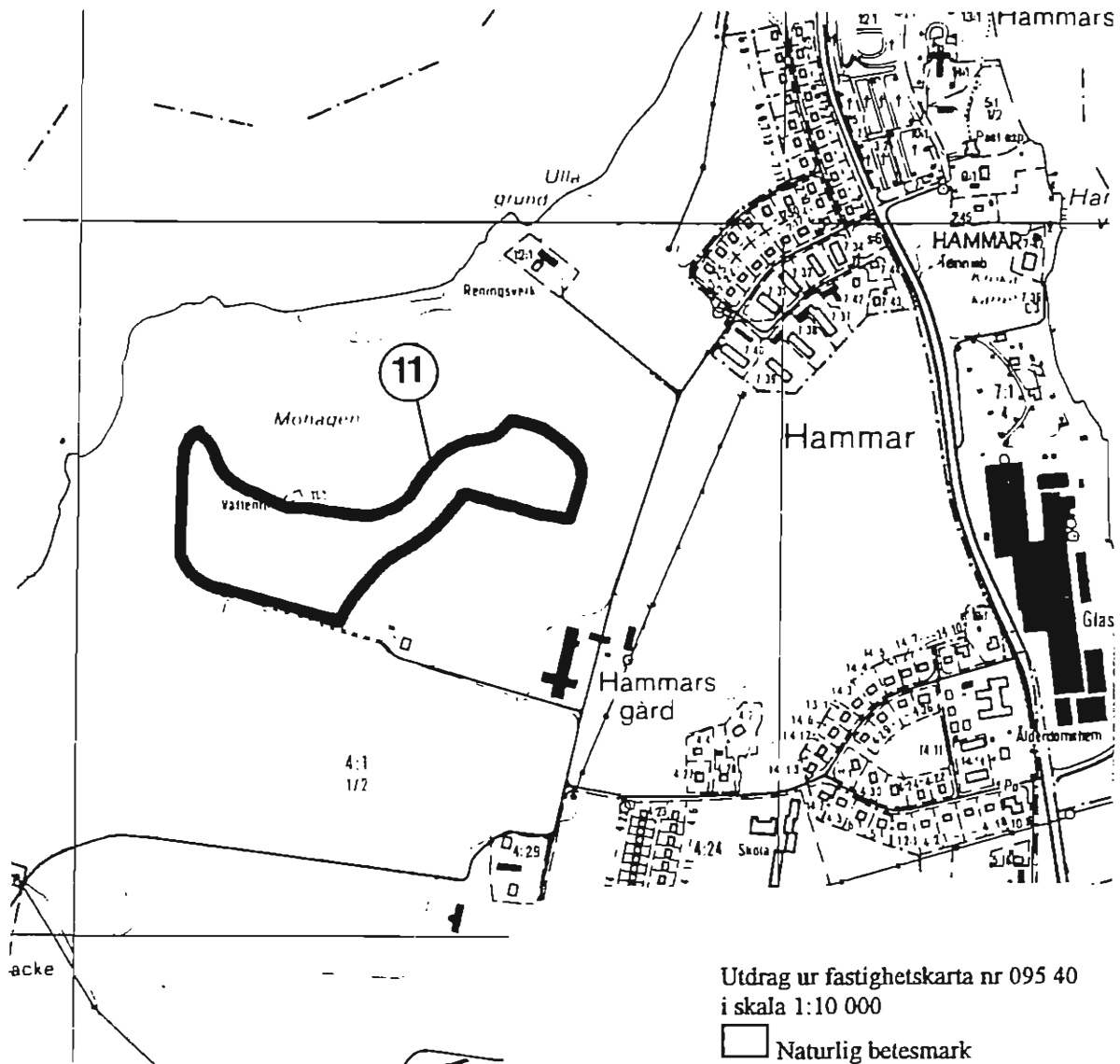
Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:36

Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 21

Madmarker i Örebro län, A-7

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 46

Klass 4

82:11 MOHAGEN

Hammars SN

Invent.datum: 87.08.24

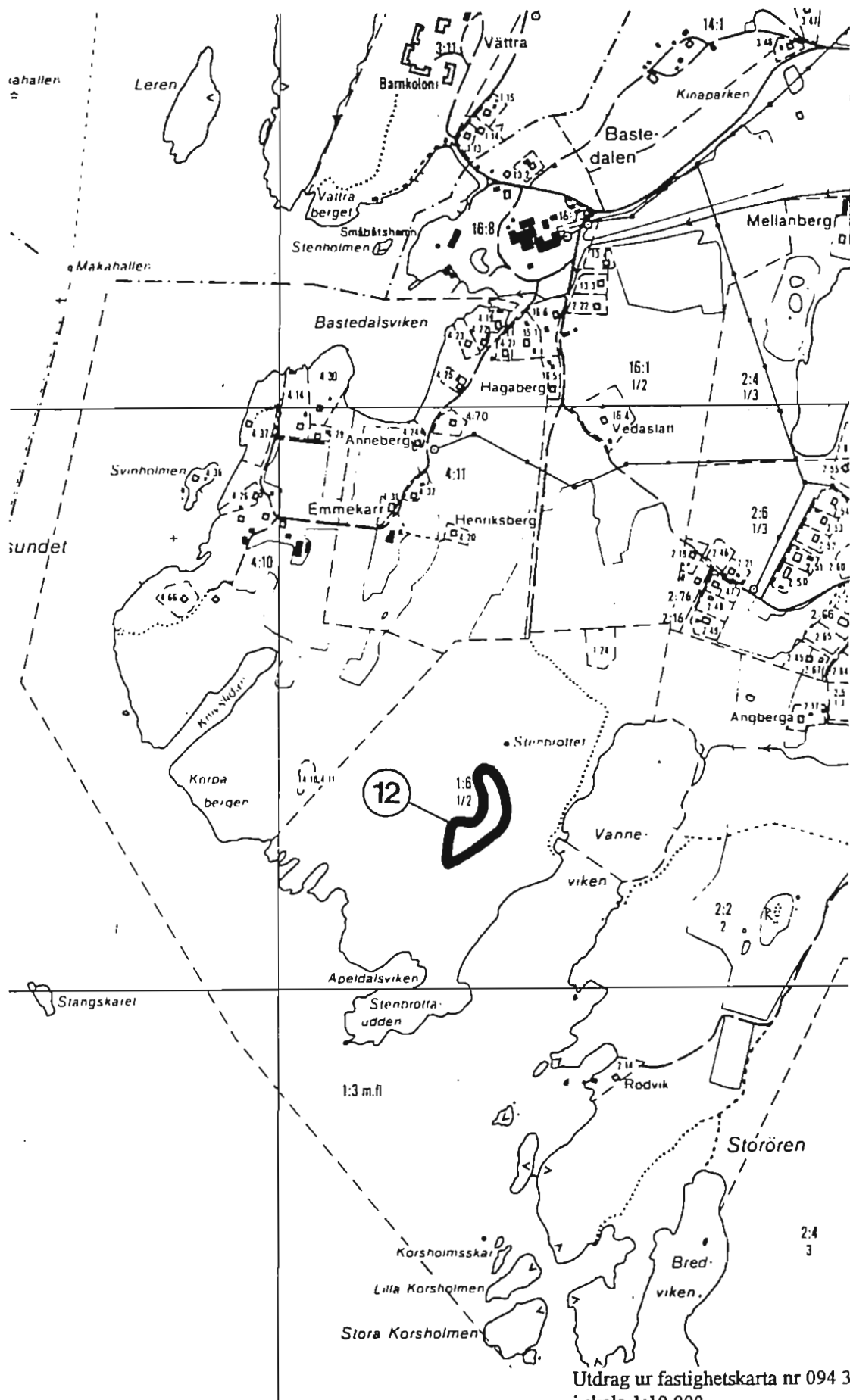
Topoblad: 0951

Koord. 65215/14503 9F4A1A5D

Vid Hammar dominerar odlingslandskapet. Mohagen ligger väster om Hammar på en slänt upp mot en skogklädd kulle.

Den 6 ha stora hagen är relativt öppen men björk, rönn, tall, oxel och fågelbär förekommer. Nypon växer bitvis som täta snår och även en förekommer. Marken är tydligt gödslad, svagare gödslade eller ogödslade partier förekommer dock. Vegetationstyperna varierar från fuktäng av tuvtäteltyp till friskäng av rödventyp, torräng av färsvingeltyp med mycket tjärblomster och en del backtimjan samt torräng av hållmarkstyp där berget går i dagen. Betesindikatorerna bockrot, liten blålocka, jungfrulin, blåsuga, ängsvädd och betad ljung förekommer fläckvis. Mohagen är av visst intresse botaniskt men framför allt som fin landskapsbild. Rönjning av nyponsnåren vore dock önskvärt.

Klass 4

82:12 STENBROTTET

Hammars SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 87.07.24
Koord. 65172/14493 9E3J2E2D

Stenbrottet ligger nära Vänneviken i Vättern. Huvuddelen av betesmarken är gammal åker, men ett mindre område skog och öppnare kantzoner betas också.

Beskrivning

Den naturliga betesmarken utgörs av 1 ha öppen hagmark, som är botaniskt intressant, men de bästa delarna betas tyvärr inte. Den ligger i kanten mot skogen och är helt öppen så när som på någon björk, en och lite sly. Vegetationstypen är en torräng av örtrik ängshavretyp. Floran är opåverkad av gödsling och flera slätter- och betesindikatorer är vanliga, t ex rödkämpar, backnejlika, darrgräs, stor och liten blåklocka samt gullviva.

Hävd

Det fina området hävdas tyvärr inte men stängsel finns.

Tidigare inventeringar

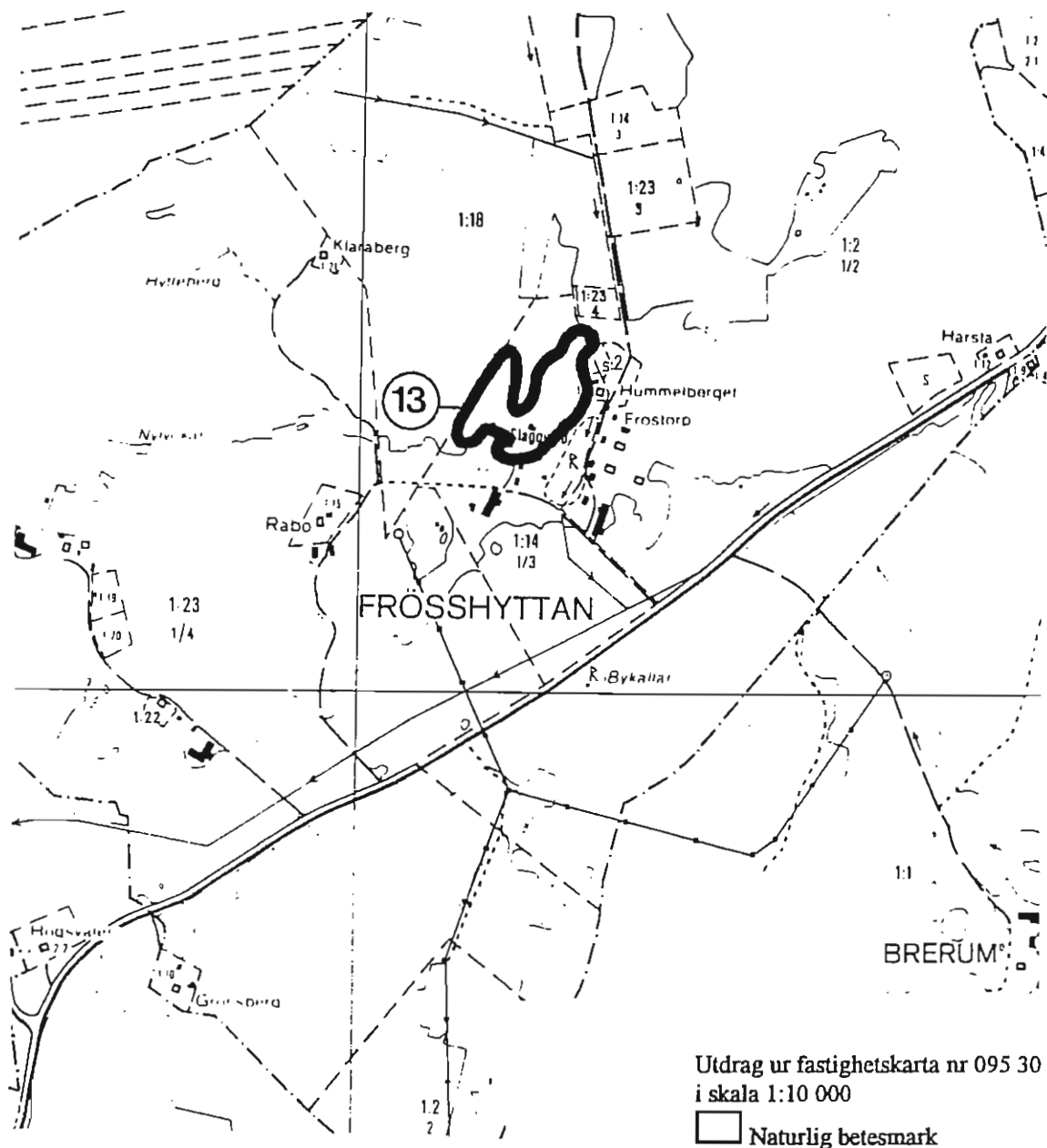
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 9

Stenbrottet finns upptagen som en spolierad lokal för jordtungor. Objekt 35 i 10-poängsarbetet "Preliminära studier av jordtungor i Sverige" av Johan Nitare, 1983, Göteborgs Universitet.

Beskrivning

Rödkämpar och backnejlika är två hävdindikatorer som inte är så vanliga i kommunens hagmarker. Vid röjning och återupptaget bete skulle området bli intressant trots att det är litet.

Klass 3

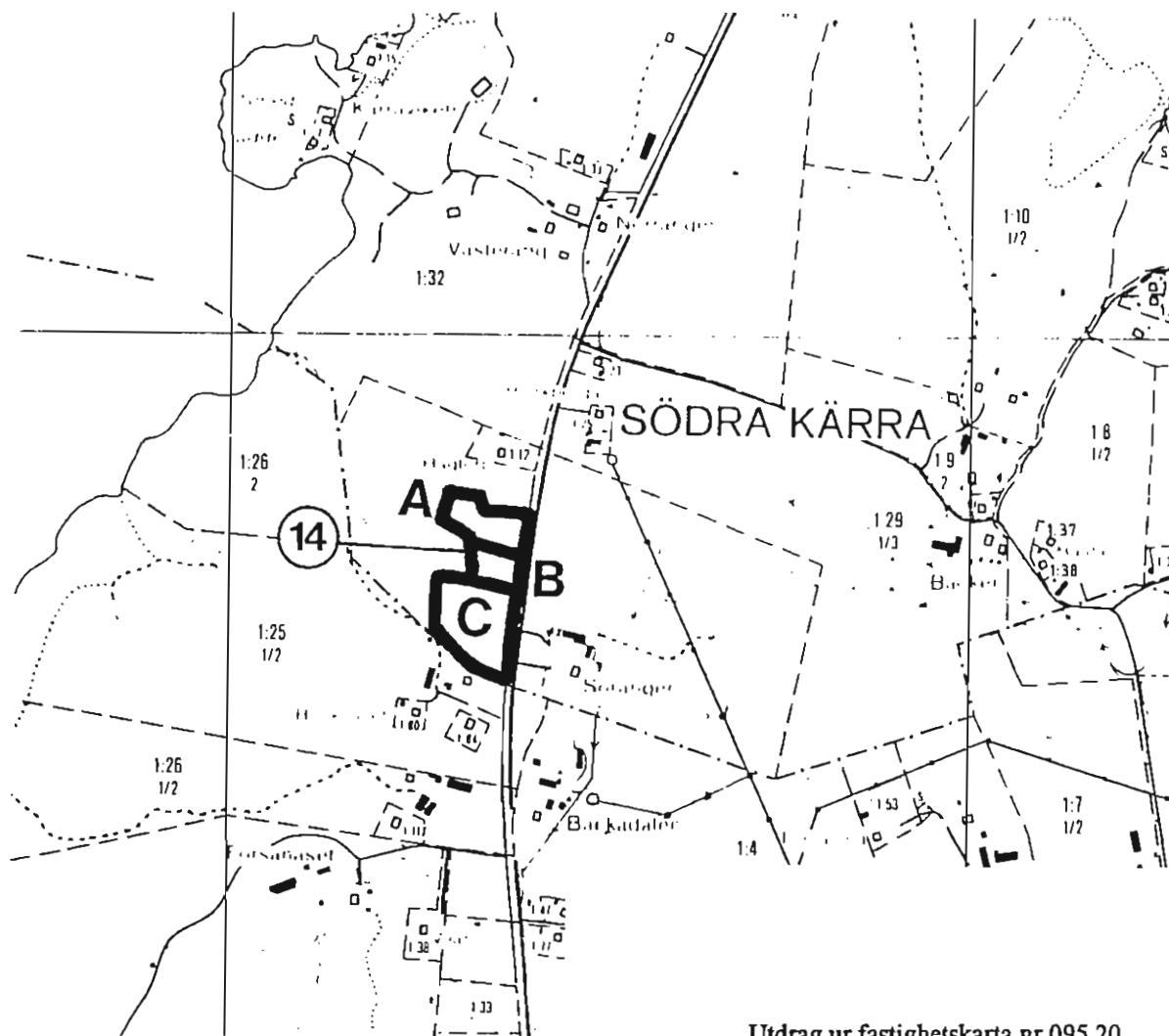
82:13 FRÖSSHYTTAN

Askersunds SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 87.08.25
Koord. 65194/14542 9F3A4E4C

Vid Frösshyttan har den naturliga betesmarken växt igen. Endast gammal åker och någon liten åkerholme betas samt en ca 1,5 ha stor hage av typen annan träd- och buskbärande hagmark. Tall dominerar trädskiktet i den igenväxta hagmarken, men även gran och björk förekommer. Buskskiktet domineras av en men också av en hel del sly. Täckningsgraden är 50-75%. Större delen av den gamla hagmarken är ogödslad och här och var hittar man slåtter- och betesindikatorerna darrgräs, prästkrage, liten blåklocka, bockrot och jungfrulin.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 20
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

82:14 SÖRÄNGEN

Hammaras SN

Invent.datum: 87.07.27

Topoblad: 0951

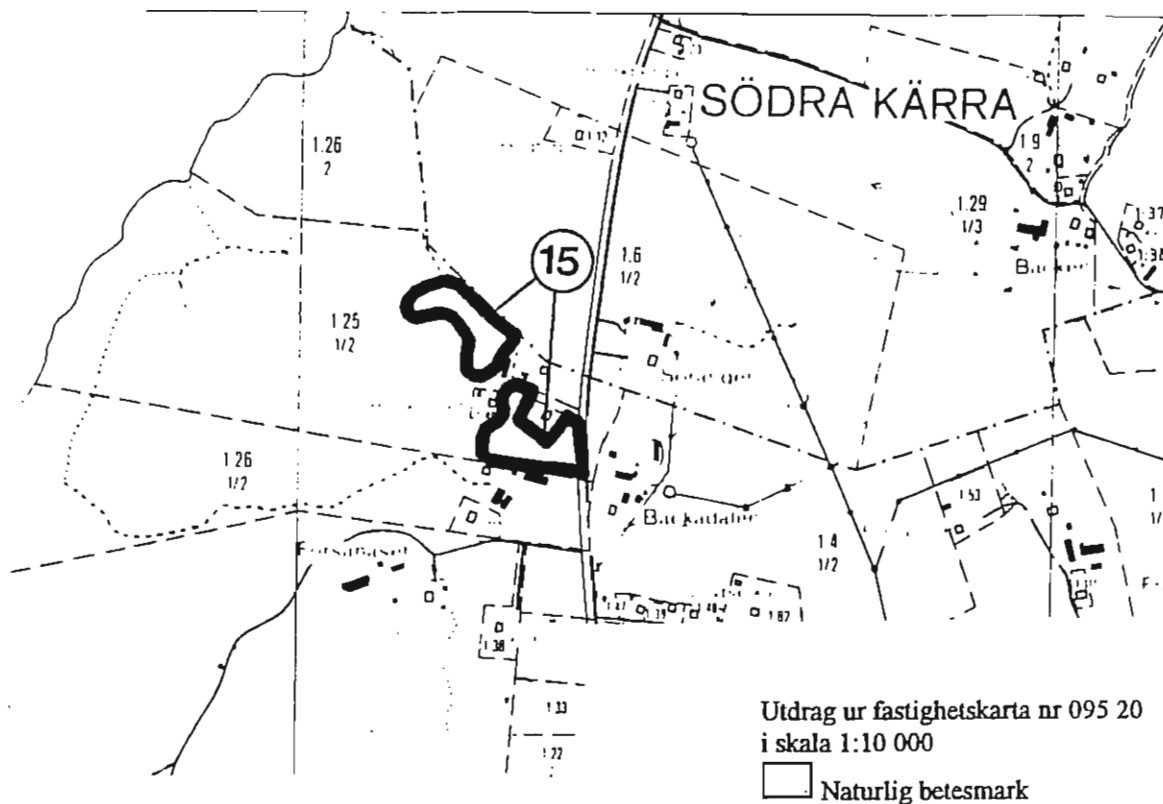
Koord. 65136/14523 9F2A3C6D

Vid väg 50 på Vätterns östra sida är ca 2 ha hagmark under igenväxning. Fortfarande är det så öppet att några större insatser inte skulle behövas för att återställa hagmarken. Längst i norr (A) växer björken tätt. I område (B) breder hassel ut sig i täta snår. Den södra delen (C) är öppnare men med en hel del buskar och några enstaka träd. Dominerande vegetationstyp är en svagt gödslad friskäng med framför allt kråkvicker, gulmåra, stormåra och fyrkantig johannesört. Hävdindikatorerna prästkrage, gökårt samt stor och liten blålocka förekommer sparsamt. Ängsvädd är däremot relativt vanlig. Även intilliggande skog har betats. Återupptaget bete vore önskvärt ur landskapsbildssynpunkt.

Tidigare inventeringar

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbete, 42

Klass 4

82:15 BJÖRKNÄSET

Hammars SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 87.07.27
Koord. 65134/14522 9F2A3C4C

Vid Björknäset betas knappt 2 ha hagmark mellan Vätterns östra strand och väg 50. Skogen ner mot sjön betas också.

Beskrivning

Hagen är relativt öppen längst i norr. Bakom ladugården går berget i dagen. Trädskiktet domineras av björk men även gran, lönn och oxel finns. Buskskiktet domineras av björk i norr och ibland täta lågvuxna hasselnår i söder. En och nypon finns också. Täckningsgraden är 25-50%. I norr är det relativt öppet. Friskäng av rödventyp dominerar fältskiktet och övergår i gräshed av rödventyp. Del av området har gödslats. Enstaka betesindikatorer finns. Kattfot växer vid hållmarkerna, solvända finns i enstaka exemplar. Här och var finns också liten blåklocka, jungfrulin och stagg.

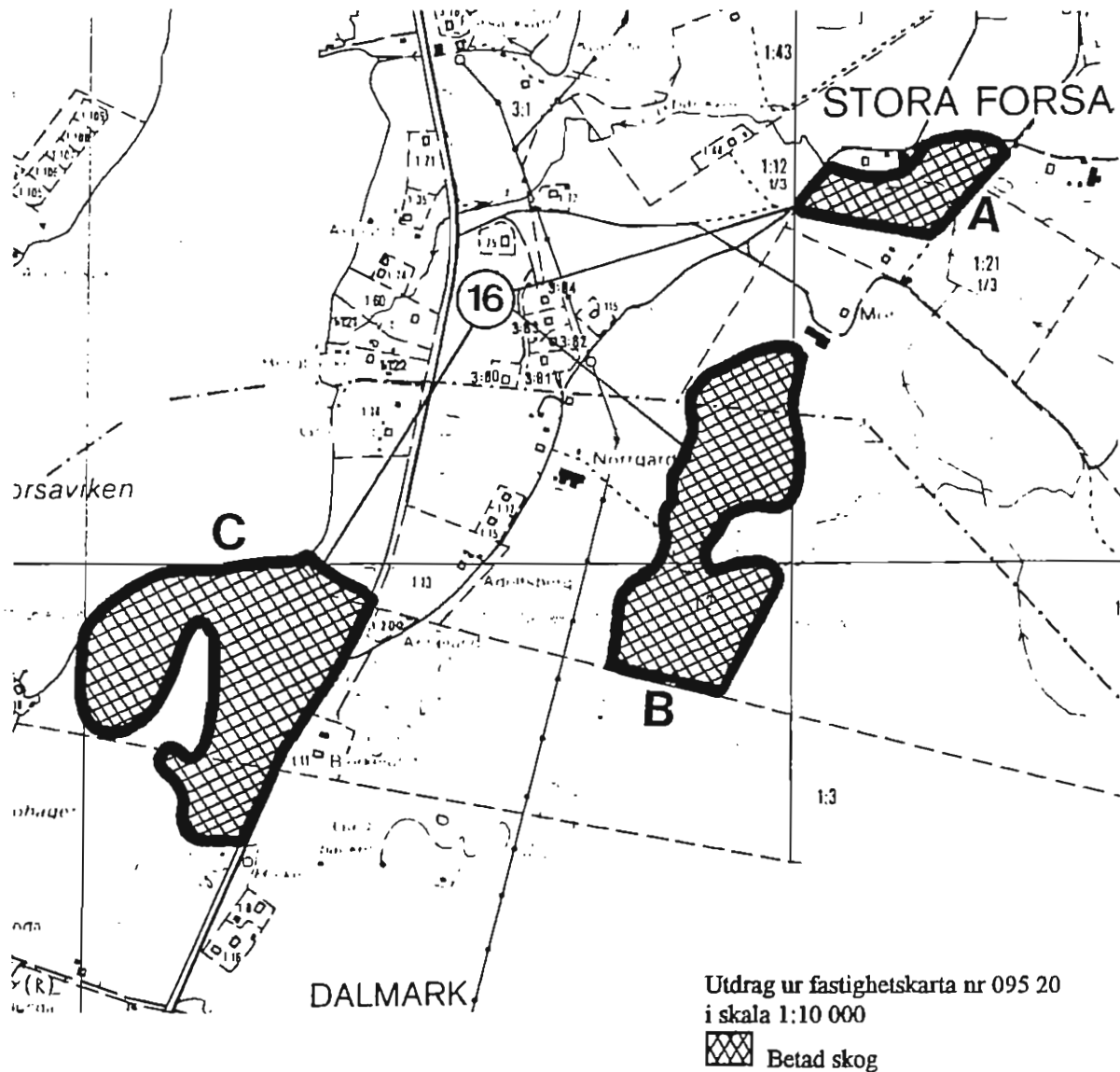
Hävd

Hävden är måttlig. Gräset är välbetat men sly hålls inte efter.

Bedömning

Betesmarken är värdefull ur landskapsbildssynpunkt och solvändan är ett trevligt inslag i florran.

Klass 3

82:16 DALMARK OCH STORA FORSA

Hammars SN
Topoblad: 0951

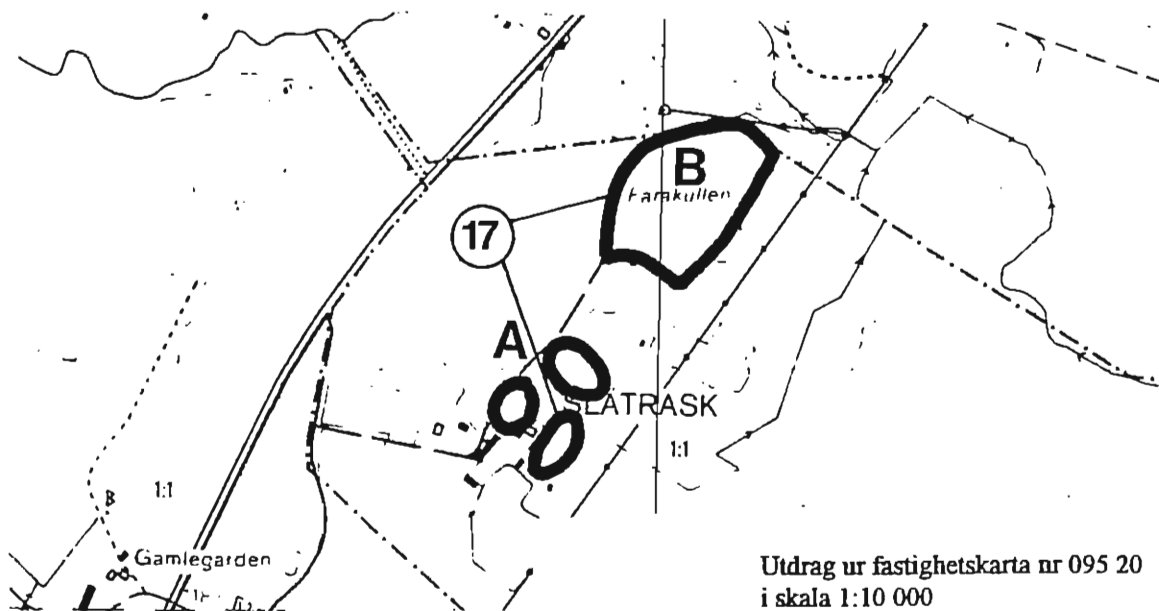
Invent.datum: 87.07.27
 Koord. (A) 65124/14531 9F2A2D4B
 (B) 65120/14528 9F2A2C0I
 (C) 65118/14522 9F2A1C8C

Vid Dalmark och Stora Forsa, som ligger vid Vätterns nordöstra del, finns tre områden med skogsbete, sammanlagt ca 17 ha. Stora delar har tidigare varit relativt öppen hagmark. Gallring och intensivare bete skulle kanske kunna uppmuntras speciellt vid Sjöhagen (C), där en viss hagmarkskaraktär finns kvar trots långvarigt kontinuitetsbrott.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:51
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 3

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 20
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:17 SLÄTRASK

Hammars SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 87.07.28
Koord. (A) 65104/14518 9F2A0B4I
(B) 65107/14520 9F2A0C7A

Vid Slättrask strax väster om Vättern betas några trädbevuxna åkerholmar.

Beskrivning

Blandlövågarna (A) närmast gården, sammanlagt drygt 1 ha, domineras av lönn med inslag av björk. Buskskiktet består av lönn, en, ask och nypon. Täckningsgraden är 25-50%. Marken är svagt gödslad och domineras av friskäng av rödventyp. Hävdindikatorerna gullviva och sommarfibbla förekommer.

Område (B) kallas Fårakullen och är 3 ha björkhage. Förutom björk finns tall och fågelbär. En bildar buskskikt. I södra änden är hagen relativt gles, annars är täckningsgraden 50-75%. Friskäng av skogsnavatyp med mycket smörbollor dominerar fältskiktet. På en torr backe finns torräng av örtrik ängshavretyp och örtrik gräshed. Hävdindikatorerna bockrot, stor och liten blåklocka samt gullviva är vanliga. På den torra backen finns dessutom solvända, kattfot och backtimjan.

Hävd

Område (A) är relativt välhävdad, däremot är område (B) svagt hävdad.

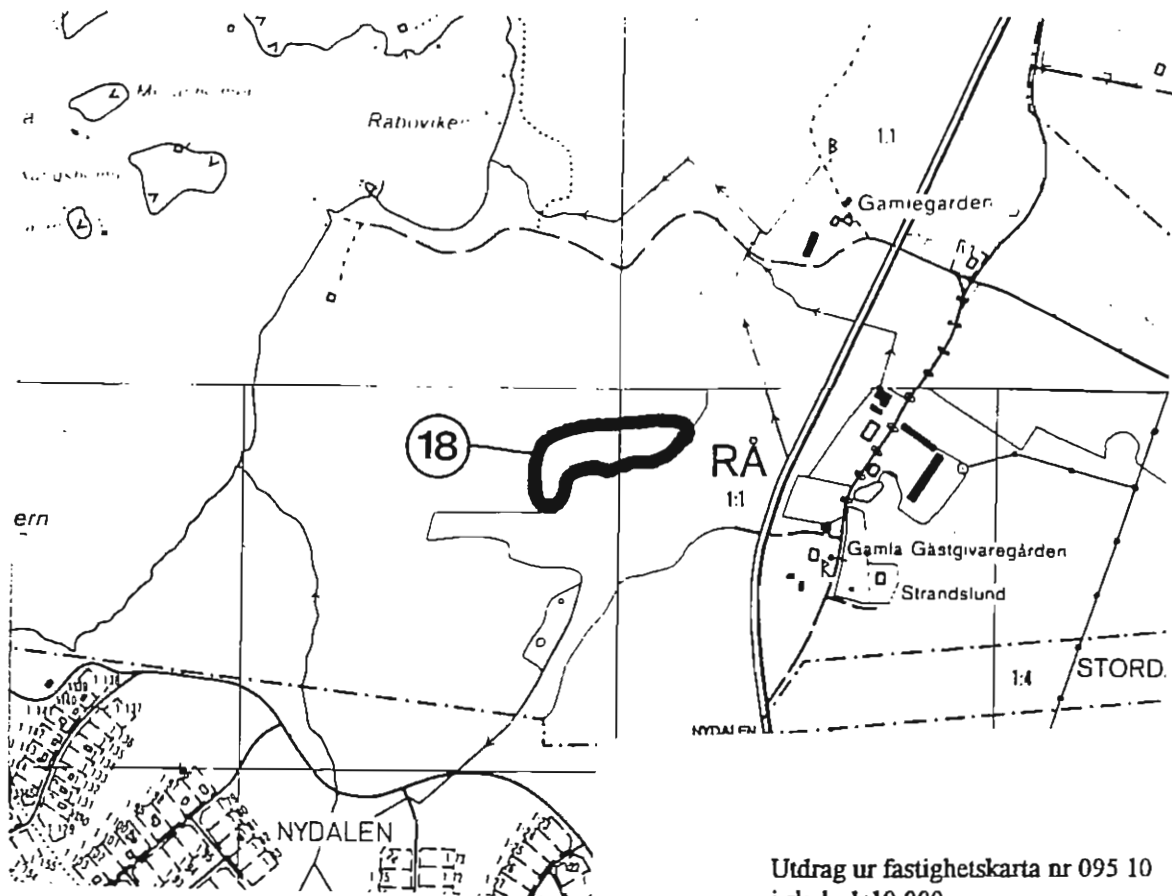
Kulturvärden

Stengärdesgårdar och delvis rasade trögärdesgårdar finns.

Bedömning

De betade åkerholmarna utgör ett fint inslag i landskapet. Floran är bitvis fin.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 10
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:18 GAMLEGÅRDEN

Hammars SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 87.07.27
Koord. 65099/14509 9F1A4A9A

Gamlegården ligger i jordbruksstråket längs Vätterns östra strand i länets sydligaste del.

Beskrivning

Vid Gamlegården betas en björkhage, 0,6 ha. Buskskiktet domineras av hassel och en. Täckningsgraden är 50-75%. Vegetationstypen är friskäng av rödventyp. Floran är till en del opåverkad av gödsling, halva hagen är svagt påverkad och en del är tydligt påverkad. Hävdindikatorer som knägräs är vanlig. Övriga hävdindikatorer som sommarfibbla, jungfrulin, gullviva och stagg är fläckvis förekommande.

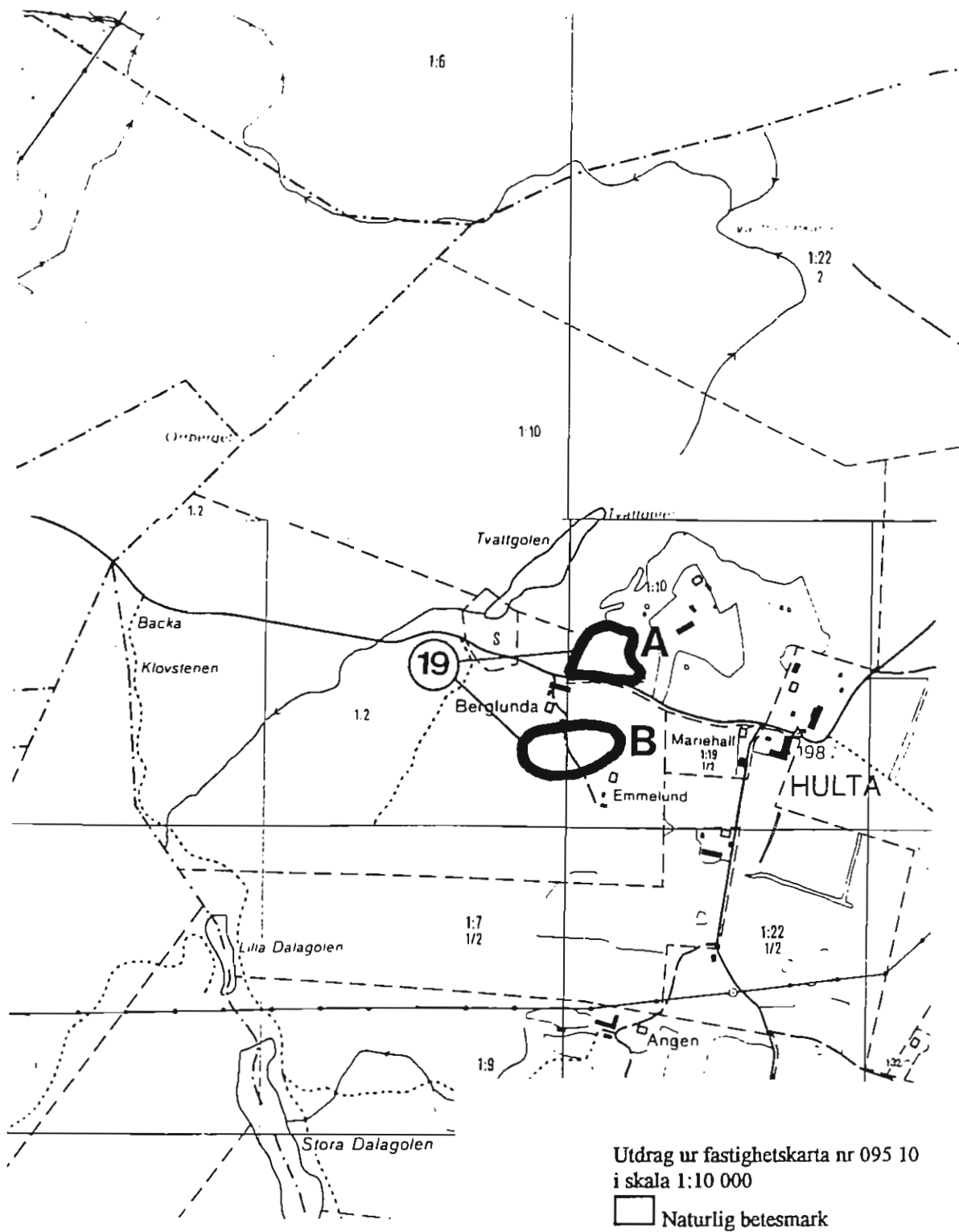
Hävd

Hävden är måttlig. Gräset är välbetat, medan buskar breder ut sig.

Bedömning

Några fina hävdindikatorer förekommer, t ex knägräs och sommarfibbla.

Klass 3

82:19 HULTA

Hammars SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 87.07.27
Koord. 65097/14530 9F1A4D7A
65096/14529 9F1A4C6J

Hulta ligger mycket högt på östra sidan av Vättern. Jordbruksmarken vid Hulta är omgiven av ett mycket kuperat skogslandskap.

Beskrivning

Blandlövhagen (A), som är 1 ha stor, har inte betats på länge. Trädskiktet består av björk, gran och tall. I buskskiktet dominerar ask och i övrigt finns hassel, en, björk och nypon. Täckningsgraden är 50-75%. Vegetationstyperna är friskäng av rödventyp och fårsvingelvariant av rödvengrashed, båda med mycket örnbräken. Dessutom förekommer torräng av hållmarkstyp vid berghällarna. Floran är opåverkad av gödsling, möjligen är ett mindre område svagt påverkat. De slåttergynnade arterna ängsskallra och svinrot är vanliga. Fläckvis förekommer även rödklint, backnejlika och darrgräs.

Den 1 ha stora öppna hagmarken (B) betas. Det glesa trädskiktet domineras av björk med inslag av ask och ek. Hassel dominerar buskskiktet, där även en, nypon, ask, olvon och måbär finns. Vegetationstypen friskäng av skogsnävatyp dominerar de svagt gödslade delarna. En mindre del är tydligt gödselpåverkad. Hävdindikatorerna smörbollor, sommarfibbla, gullviva, ormrot och jungfrulin är vanliga. Även stagg, ängsskallra, darrgräs, rödklint och svinrot förekommer.

Övriga hagar vid Hulta är gödslade eller starkt igenväxta.

Hävd

Hage (A) betades inte vid inventeringstillfället. Floran tyder på tidigare slätter. Röjning och återupptaget bete är önskvärt. Hage (B) är måttligt hävdad.

Kulturvärden

I hage (A) finns stengärdesgård, odlingsrösen och en fågata bevarade. I hage (B) finns stengärdesgård och odlingsrösen bevarade och en sälj är hamlad.

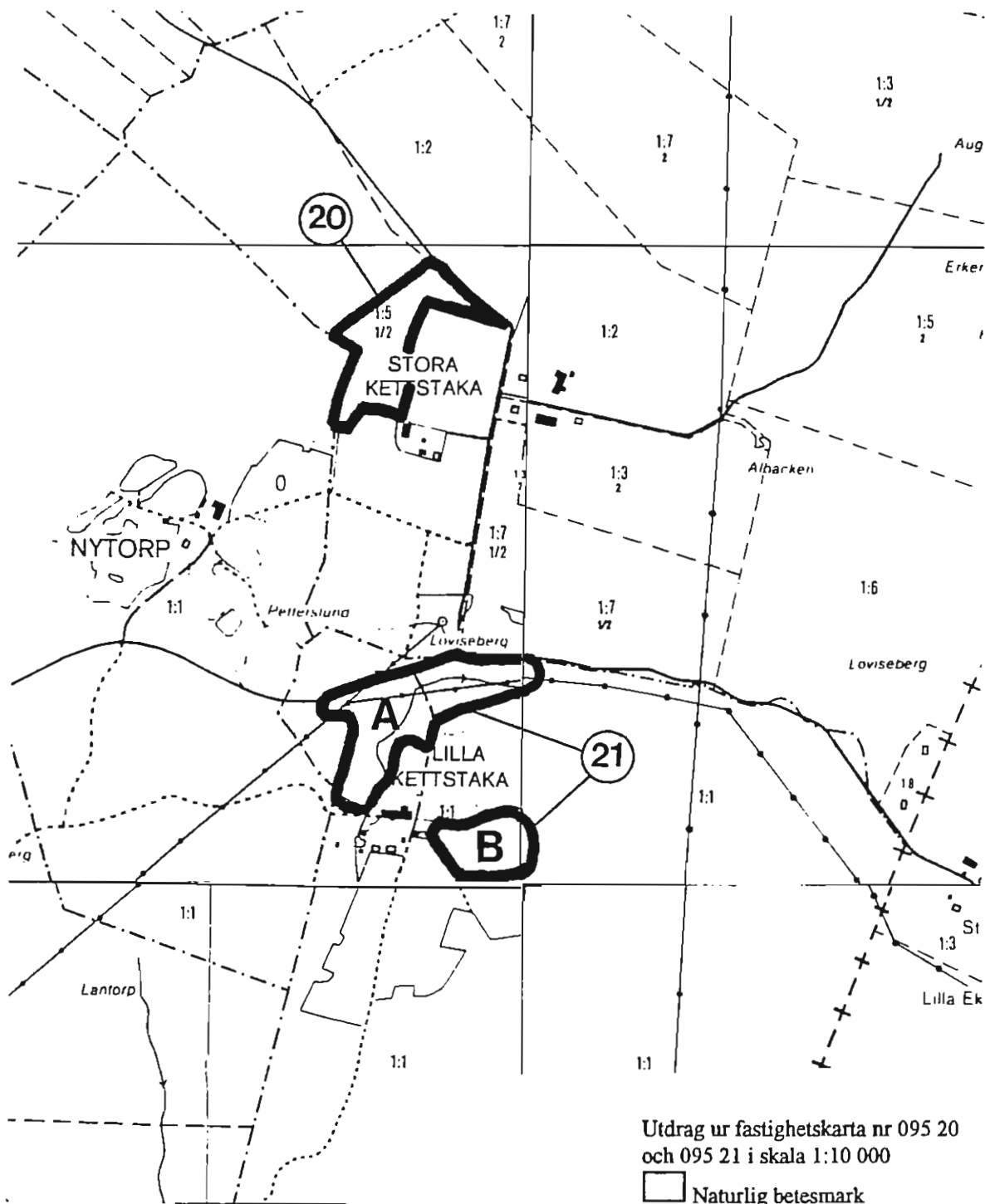
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:50
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 1
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 40

Bedömning

Byn Hulta ligger mycket vackert med vidsträckt utsikt. De flesta hagmarkerna är gödslade eller starkt igenväxta. Hage (A) har en fin flora och återupptaget bete är önskvärt. I hage (B) syns en svag gödselpåverkan, men florans är ändå värdefull med t ex sommarfibbla, gullviva, ormrot, ängsskallra och darrgräs.

Klass 2

82:20 STORA KETTSTAKA

Hammars SN Invent.datum: 87.07.27
 Topblad: 0951 Koord. 65108/14547 9F2A0E8H

Stora Kettstaka ligger högt i skogslandskapet med utsikt över Vättern i väster. Den öppna hagen, 2,5 ha, är av visst landskapsbildsvärde men är hårt gödslad och botaniskt ointressant.

Klass 4

82:21 LILLA KETTSTAKA

Hammars SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 87.07.27
Koord. (A) 65102/14547 9F2A0E2H
(B) 65100/14549 9F2A0E0I

Lilla Kettstaka ligger högt i skogslandskapet som höjer sig öster om Vättern.

Beskrivning

I slutningen nedanför gården betas en öppen hage (A), 2,5 ha stor. På ogödslade bergknallar går berget i dagen. Gamla åkerlappar ingår i betet. En och annan björk och oxel bildar trädskikt. Sly breder bitvis ut sig i täta bestånd, även krusbär och hassel förekommer. Mellan bergknallarna dominerar fuktäng av högörttyp och i viss mån av tuvtåteltyp. Älggräset växer tätt. Ett dike genom betesmarken leder gödselvatten från ladugården. Vegetationstypen övergår i friskäng av rödventyp och torräng av hållmarkstyp. Hagen är delvis gödslad, men närmast bergknallarna är det ogödslat. Slätterindikatorerna darrgräs, sommarfibbla och ängsskallra växer framför allt på en ogödslad kulle. Betesindikatorerna smörbollar, gökärt, jungfrulin och stagg finns här och var.

Längre upp i backen betas en annan öppen hage (B), 1 ha stor, med enstaka klarbärsträd. Nypon bildar täta snår och även asp förekommer i buskskiktet. I fältskiktet återfinns friskäng av rödventyp samt fuktäng av högört- och tuvtåteltyp. Tydlig gödsling syns närmast gården, annars är det svagt gödslat eller ogödslat. Betesindikatorerna stagg, prästkrage och smörbollar är vanliga. Slätterindikatorerna sommarfibbla, ängsskallra, darrgräs, ormrot och svinrot finns här och var på ogödslad mark och vittnar om att marken en gång slåtrades.

Hävd

Hävden är måttlig till svag. Sly, nypon och älggräs växer i täta bestånd.

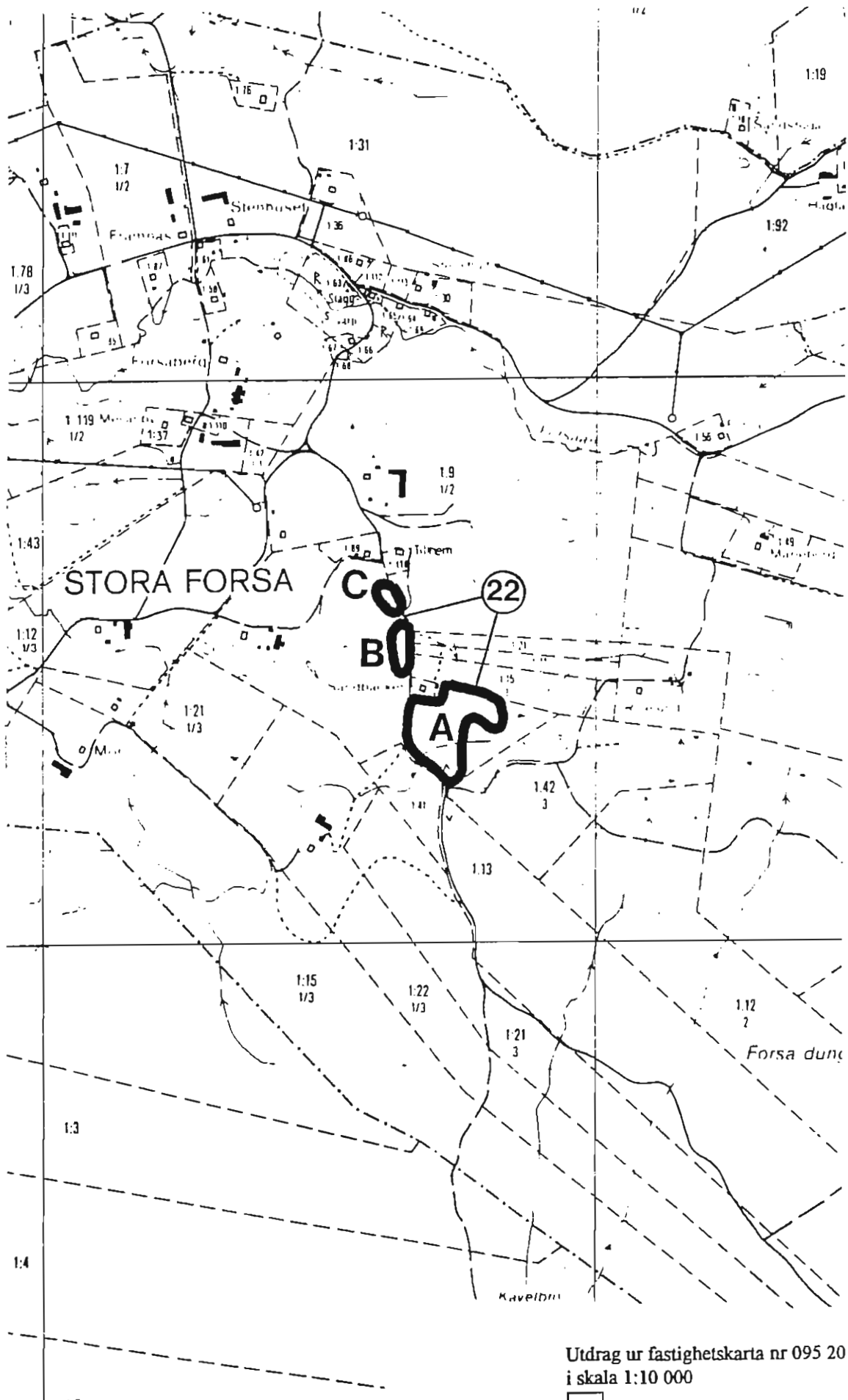
Kulturvärden

Stengärdesgårdar och odlingsrösen finns.

Bedömning

Betesmarken vid Lilla Kettstaka utgör en värdefull landskapsbild i ett skogrikt område. På ogödslade delar är hävdfloran relativt fin. Intensivare bete samt röjning avsly vore dock önskvärt.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 20
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

82:22 SANDBACKEN

Hammars SN Invent.datum: 87.07.27
Topoblad: 0951 Koord. 65124/14537 9F2A2D4H

Vid Sandbacken betas två små björkhagar och en mindre öppen hage i anslutning till åker.

Beskrivning

Det största området (A), ca 2 ha, är en björkhage med inslag av tall. Buskskiktet är bitvis mycket tätt med framför allt björk och asp men även en, poppel och brakved. Täckningsgraden är i allmänhet 25-50%, men där buskskiktet tätnar blir den 50-75%, kanske upp mot 100%. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp som övergår i örtrik gräshed, friskäng av skogsnävatyp, fuktäng av lågstarrtyp och norr om diket även örtrik friskäng. Floran är opåverkad av gödsling och flera slätter- och betesindikatorer är vanliga, bl a darrgräs, stor och liten blåklocka och prästkrage. Dessutom är ängsskallra, svinrot och sommarfibbla fläckvis vanliga.

Björkhage (B) är en liten moränkulle mellan åker och väg på knappt en halv hektar. Förutom björk finns asp och äppelträd. Buskskiktet domineras av en med inslag av nypon och asp. Täckningsgraden är 25-50%. Örtrik gräshed utgör markvegetation. Floran är opåverkad av gödsling. Slätter- och betesindikatorerna svinrot och stor blåklocka är vanliga.

Även den öppna hagen (C) är en mycket liten, ca 0,3 ha stor, moränkulle mellan åker och väg. Enstaka björkar och äppelträd utgör trädskikt. I buskskiktet finns en och annan björk och sälg. Vegetationstypen är huvudsakligen ogödslad torräng av örtrik ängshavretyp. Slätter- och betesindikatorerna solvända och darrgräs är vanliga. Jungfrulin, stor och liten blåklocka förekommer fläckvis.

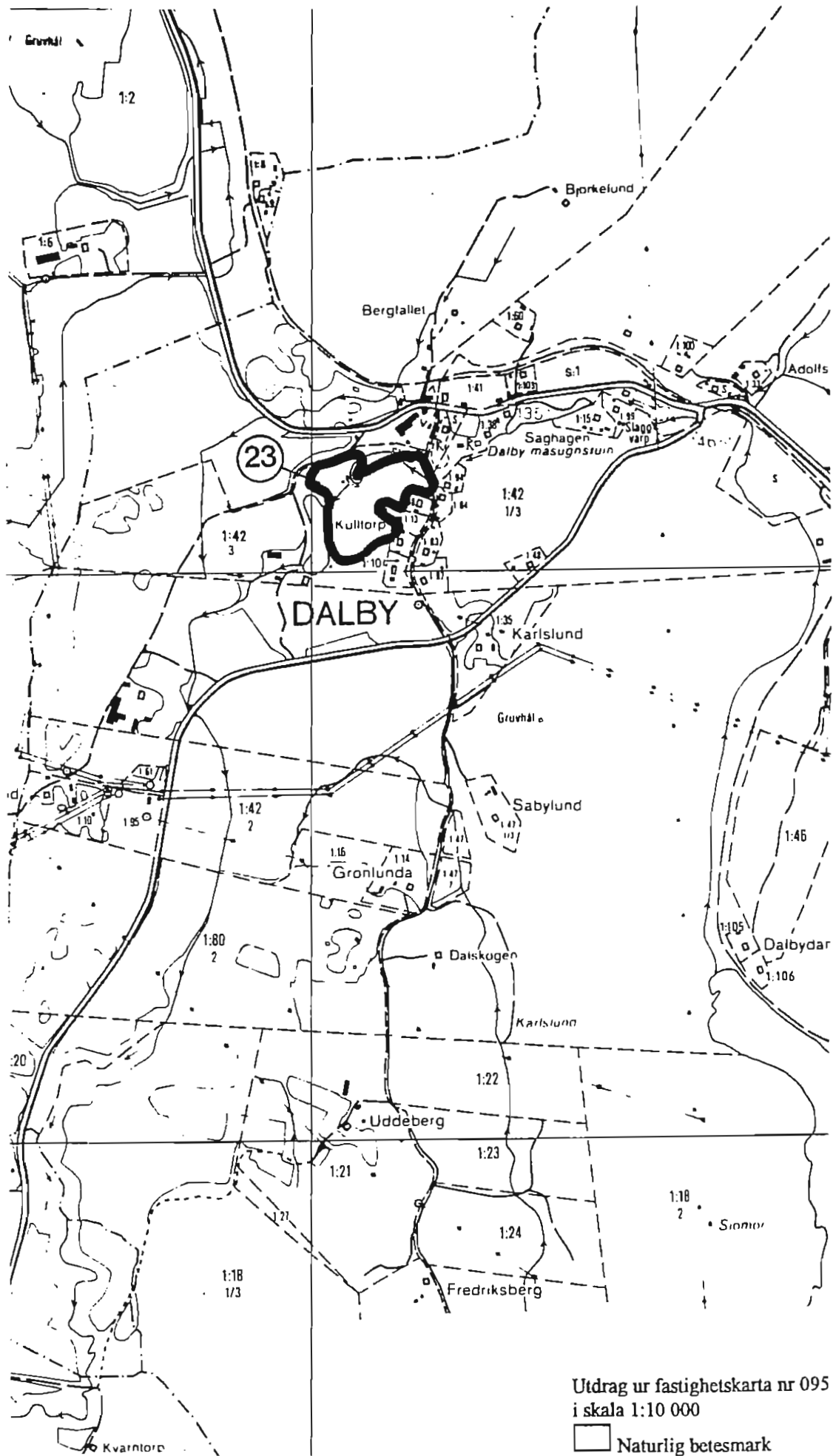
Hävd

Alla hagarna har stängsel men betades inte vid inventeringstillfället. Hage (A) är mycket svagt hävdad, viss röjning har skett, men ytterligare röjning är nödvändig. Hagarna (B) och (C) är bättre hävdade och enbart intensivt bete är nödvändigt.

Bedömning

Vid röjning och intensivare bete skulle området bli intressant. Hagarna utgör en vacker landskapsbild och hyser en relativt fin flora.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 41
i skala 1:10 000
 Naturlig betesmark

82:23 DALBY

Hammars SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 87.07.25
Koord. 65231/14570

Dalby ligger mellan Zinkgruvan och Åmmeberg. Området utgörs av ett kuperat terrassparti av Forsaåsen. Genom terrassen skär en djup ravin med en dämd bäck. Vid bäcken finns en liten såg. Längs vägen öster om hagen finns flera nybyggda villor.

Beskrivning

Knappt 2 hektar öppen hage betas vid Dalby. Björk dominerar trädskiktet, men enstaka klibbal, tall och gran finns också. Buskskiktet domineras av en med inslag av alsly och sälg. Friskäng av rödventyp är dominerande vegetationstyp. På höjderna övergår den i torräng av färsvingeltyp och gräshed av rödventyp. Svag gödslings effekt syns på plana ytor. Hävdindikatorerna liten blåklocka och bockrot är vanliga, även prästkrage är relativt vanlig, medan backnejlika endast förekommer fläckvis.

Hävd

Området är välhävdad.

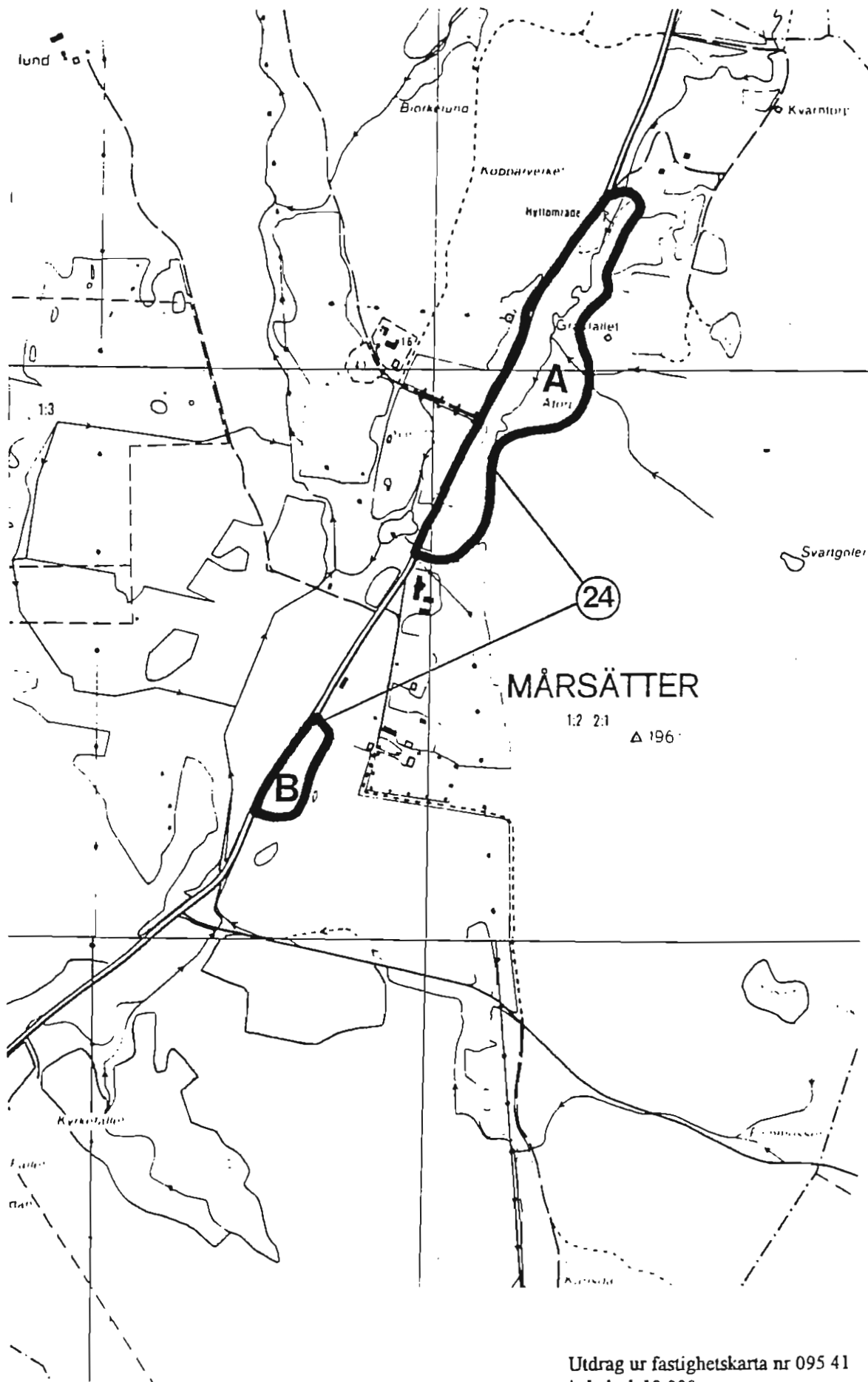
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:59
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 20
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 28

Bedömning

På högre partier finns en ogödslad, mager torrängsflora. Förekomsten av backnejlika är värdefull.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 41
 i skala 1:10 000
 □ Naturlig betesmark

82:24 MÅRSÄTTER

Hammars SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65209/14651 9E4B0B9B
(B) 65202/14557 9E4B0A2H

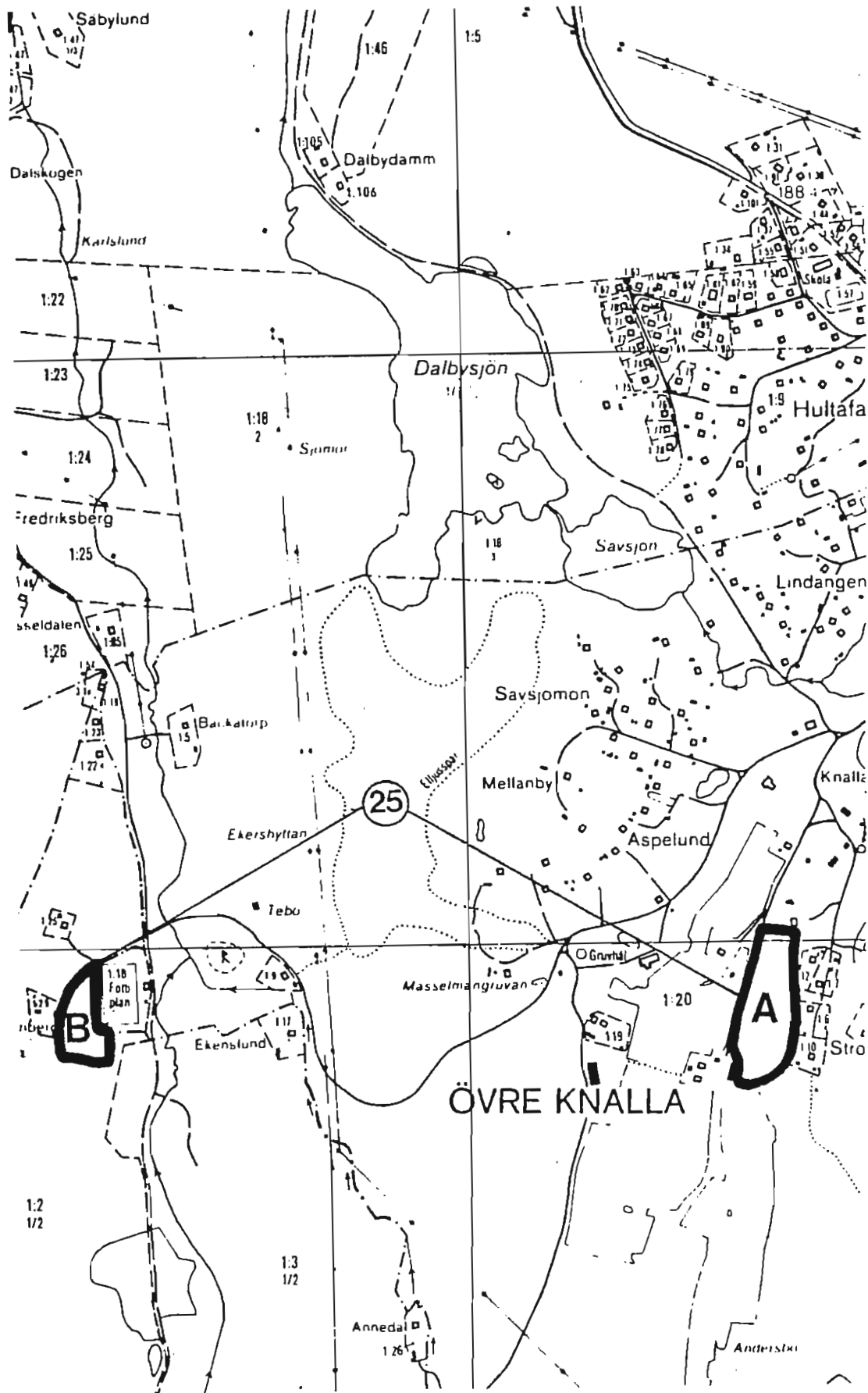
Bäckravinen längs vägen norr om Mårsätter (A), ca 6 ha, betas av får och häst. Det är en blandlövhage dominerad av björk men med al, sälg, tall och gran dessutom. Gråal dominerar buskskiktet men även en och viden förekommer. Hävden är måttlig men slyn växer bitvis tätt. Vegetationstypen är huvudsakligen fuktäng av tuvtåteltyp med torrare vegetation närmast hållmark. Södra änden utgörs av ett kärr. Marken är till största delen gödslad och hävdindikatorer är ovanliga. Liten blåklocka och prästkrage förekommer fläckvis.

Söder om gården betas knappt 1 ha björkhage (B) intill vägen. Förutom björk förekommer lönn, tall och gran, i buskskiktet finns asp och rönn. Täckningsgraden är knappt 50%. Dominerande vegetationstyp är en måttligt till väl hävdad friskäng av rödventyp, men närmast hållar övergår den till torräng av hållmarkstyp. Floran är opåverkad av gödsel. Betesindikatorerna ängsvädd, prästkrage och skogsklöver är vanliga. Liten blåklocka, bockrot och blåsuga förekommer mer sparsamt.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:58
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 18
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 29

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 41
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:25 ÖVRE KNALLA

Hammars SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65208/14585 9F4B0D8F
(B) 65208/14578 9F4B0C8D

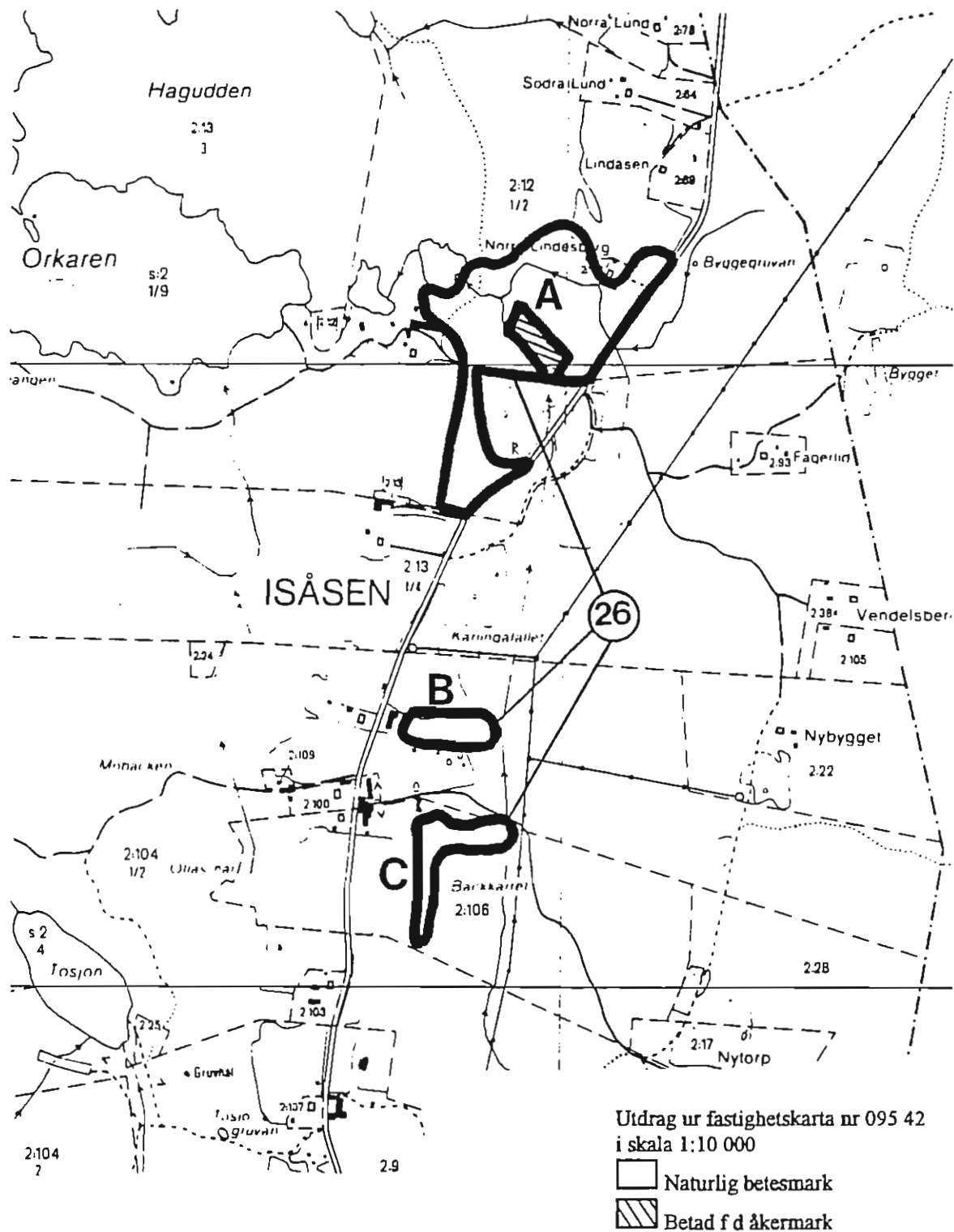
I Övre Knalla betas ett 4 ha stort område (A). Största delen utgörs av en lund, som domineras av ask och hassel. Närmast vägen finns öppna gläntor som är välhävdade men gödslade. I kantzonerna på ogödslad mark finns ett flertal hävdindikatorer som gullviva, smörboll, ängskallra, sommarfibbla och darrgräs.

Vid fotbollsplanen och gården Rosenberg finns drygt 1 ha relativt öppen hagmark (B), som inte längre är i hävd. Enstaka björkar och någon gran utgör trädskikt. En och aspsly utgör buskskikt. Kvar finns flera hävdindikatorer som bockrot, klasefibbla, sommarfibbla och svinrot.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:60
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 17

Klass 4

82:26 LERBÄCKS-ISÅSEN

Lerbäcks SN
Topoblad: 0951

Invent.datum: 87.09.14
Koord. (A) 65240/14608 9F4C4A0I
(B) 65234/14608 9F4C3A4I
(C) 65232/14608 9F4C3A2I

Isåsen ligger strax norr om Zinkgruvan. Byn består av flera gårdar med svagt kuperad åker och betesmark omgivet av skog.

Beskrivning

Betesmarkerna (A), 6 ha, kring den norra gården är öppna med några enstaka trädgångar. Björk dominerar, men även ek och tall förekommer. Buskskiktet utgörs av en samt i ett mindre område av en hel del sly. Diken skär genom betesmarken och en damm finns bakom ladugården. Markvegetationen består av en mosaik av fuktäng av tuvtåteltyp, friskäng av rödventyp, torräng av fårsvingeltyp, gräshed av staggtyp och fårsvingelvariant av rödvenhed. Floran är huvudsakligen opåverkad eller svagt påverkad av gödsling. Betes- och slätterindikatorerna stagg, jungfrulin, ögontröst, liten blåklocka, prästkrage och bockrot är relativt vanliga. Kattfot och ängsskallra förekommer mer sparsamt.

En mindre remsa, knappt 1 ha, annan träd- och buskbärande hagmark (B) betas. Trädskiktet består av asp, björk och tall. En bildar buskskikt. Täckningsgraden är 25-50%. Vegetationstypen friskäng av rödventyp övergår i torräng av fårsvingel- och hållmarkstyp. Floran är huvudsakligen opåverkad av gödsling. Betesindikatorerna stagg, jungfrulin, liten blåklocka och blåsuga förekommer sparsamt.

Den sydligaste hagen (C), ca 1 ha stor, är öppen och övergår i skogsbete. Enstaka björk, tall, gran och rönn bildar trädskikt. En dominerar buskskiktet, men även gran och tall återfinns. Vegetationstyperna varierar från torräng av hållmarkstyp till gräshed av rödventyp och gödslad friskäng. Betesindikatorerna stagg och liten blåklocka förekommer här och var.

Hävd

Betesmarkerna är i huvudsak välhävdade. Mindre partier av svagare hävdade områden förekommer dock.

Kulturvärden

Stengärdesgårdar och odlingsrösen finns samt en fågata i område (A).

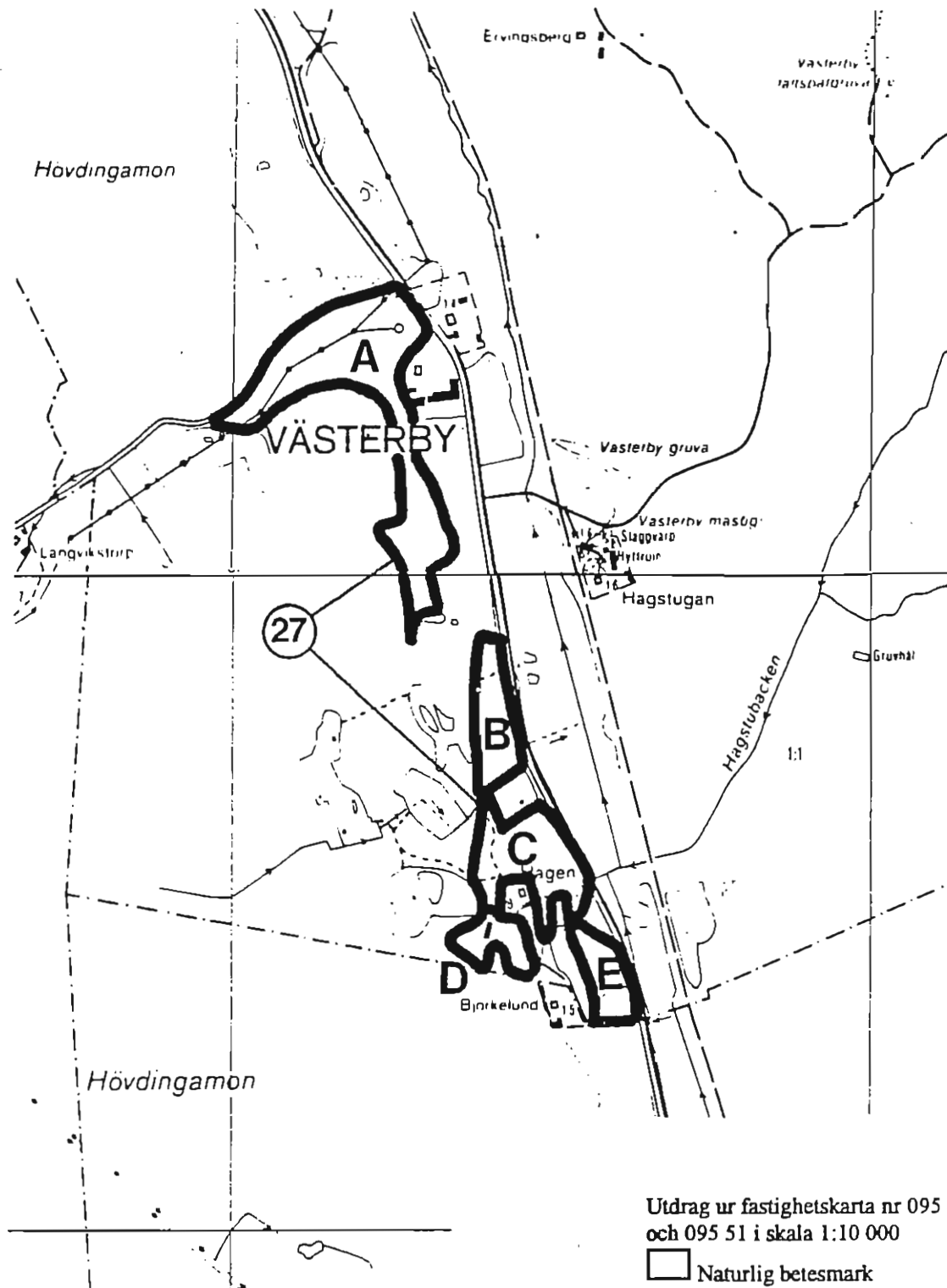
Tidigare inventeringar

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 39
Preliminära studier av jordtungor i Sverige, 29 a

Bedömning

Speciellt område (A) utgör en tilltalande landskapsbild med bitvis fin flora.

Klass 3

82:27 VÄSTERBY

Hammar SN
Topoblad: 0953, 0951

Invent.datum: 87.07.25
Koord. 65252/14562 9F5B0B2C
65245/14565 9F4B4B5F

Betesmarkerna vid Västerby ligger i en uppodlad, smal dalgång söder om Ämmeberg, väl synliga från landsvägen.

Beskrivning

Vid Västerby betas ca 6 ha öppen hagmark (A) och (B). I område (A) finns björk och enstaka lönn, ask, ek, tall, gran och oxel i trädskiktet. I buskskiktet återfinns en, hägg, druvfläder, ask, björk och nypon. Område (B) är helt nyröjt och endast enstaka björkar och enar har lämnats.

En hel del buskstubb finns kvar efter röjningen. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp och i område (A) dessutom torräng av hällmarkstyp, där berget går i dagen, och fuktäng av tuvtåteltyp. Större delen av område (A) samt delar av område (B) är svagt gödlat. Fläckvis är gödselpåverkan tydlig. Hävdindikatorerna liten blåklocka, bockrot, slätterfibbla, prästkrage och jungfrulin förekommer här och var.

Vid Hagen betas ca 4 ha björkhage (C), (D) och (E). Björk dominerar trädskiktet men även gran förekommer. Buskskiktet domineras av björk och asp med enstaka enar. Täckningsgraden i område (D) är 25-50%. I delar av område (C) och hela område (E) växer slyn tätt och täckningsgraden överstiger 50%. Dominerande vegetationstyper är friskäng av rödventyp och örtrik gräshed. I fuktigare partier finns även fuktäng av tuvtåteltyp. Svag gödning syns vid ladugården vid hagen. Betesindikatorerna bockrot, liten blåklocka och prästkrage är vanliga, jungfrulin finns här och var. Slätter- och betesindikatorerna svinrot och klassfibbla förekommer fläckvis.

Hävd

Större delen av område (A) är välhävdad och område (D) är måttligt hävdad. I övrigt är hävden svag. Område (B) är nyröjt och ytterligare röjning planeras.

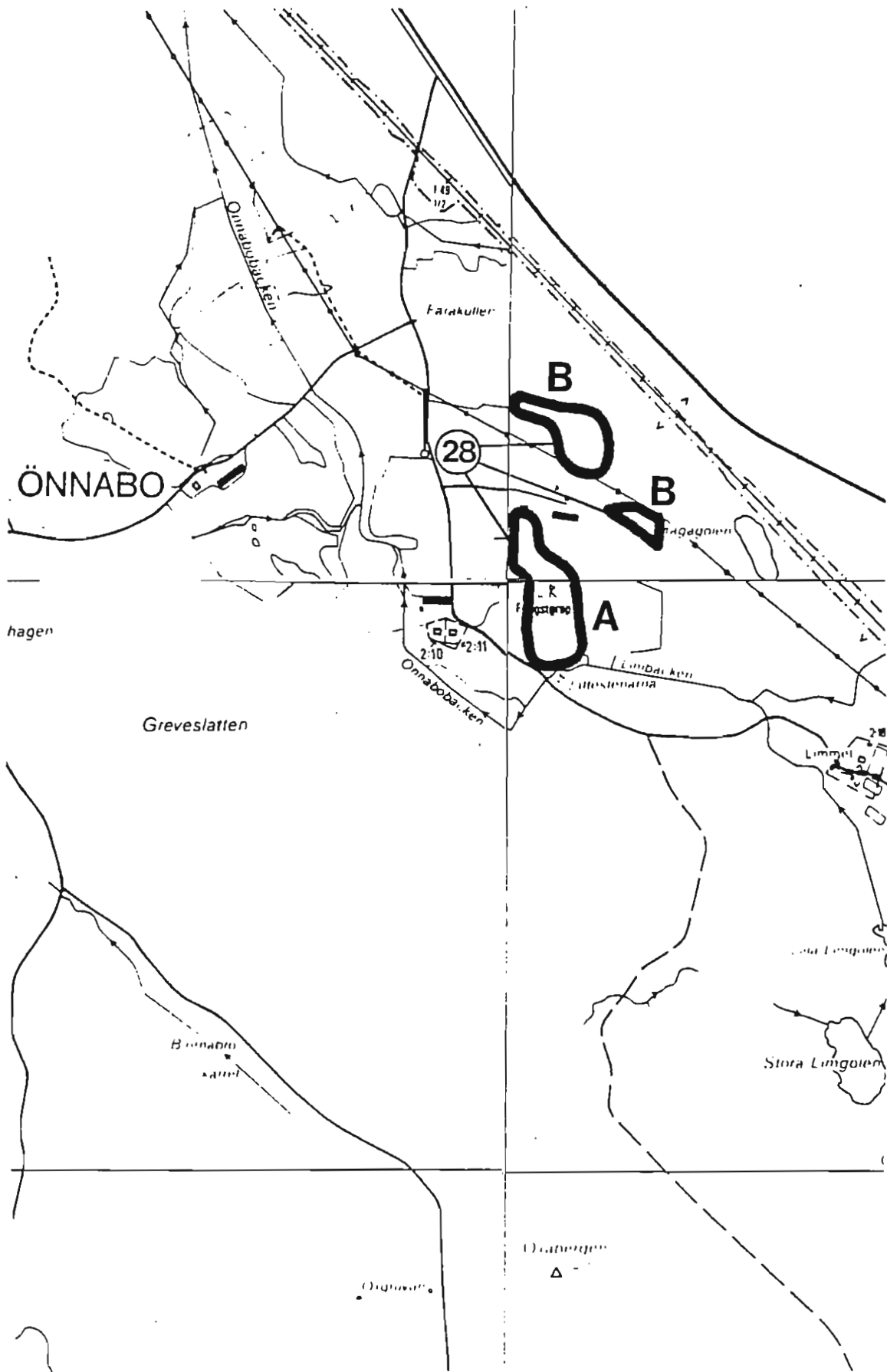
Tidigare inventeringar

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 27

Bedömning

Betesmarkerna utgör ett värdefullt inslag i landskapsbilden. Större delen av område (A) är välhävdad men tyvärr gödselpåverkat. Den södra delen av området har varit svagt hävdad under en längre tid. Vid röjning och intensifierat bete kommer dock betesmarkens värde att öka såväl landskapsbildsmässigt som botaniskt. Klasefibbla utgör ett värdefullt inslag i florans. Område (D) är redan nu i relativt bra skick.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 51, 095 52,
095 61 och 095 62 i skala i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:28 ÖNNABO

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.11
Koord. (A) 65299/14600 9F5C4A9A
(B) 65302/14601 9F6C0A2B

Önnabo ligger strax norr om Mariedamm i ett skogrikt och kuperat område.

Beskrivning

Den naturliga betesmarken återfinns i anslutning till åker och betesvall.

Björkhagen (A) är 2 ha stor. Enbuskar växer bitvis tätt. Även asp- och björksly återfinns i buskskiktet. Täckningsgraden är 25-50%, ibland högre. Område (B), 1 ha, består dels av ett parti dominerat av tall och gran, dels av en ogödslad kantzon mellan betesvall och skog. Dominerande vegetationstyper är friskäng av rödventyp, torräng av färsvingeltyp, gräshed av rödventyp och rished av ljungetyp. Floran är i huvudsak opåverkad av gödsling. Flera betesgynnade arter är vanliga, t ex jungfrulin, stagg och liten blåklocka. Mindre vanliga är backnejlika och det slättergynnade darrgräset. Enligt tidigare inventering har även höstlåsbräken och grönyxne hittats i området.

Hävd

Enbuskarna står tätt och skulle behöva gallras. Öppna ytor är väl hävdade, annars är hävden måttlig.

Kulturvärden

I område (A) finns en fångstgrop.

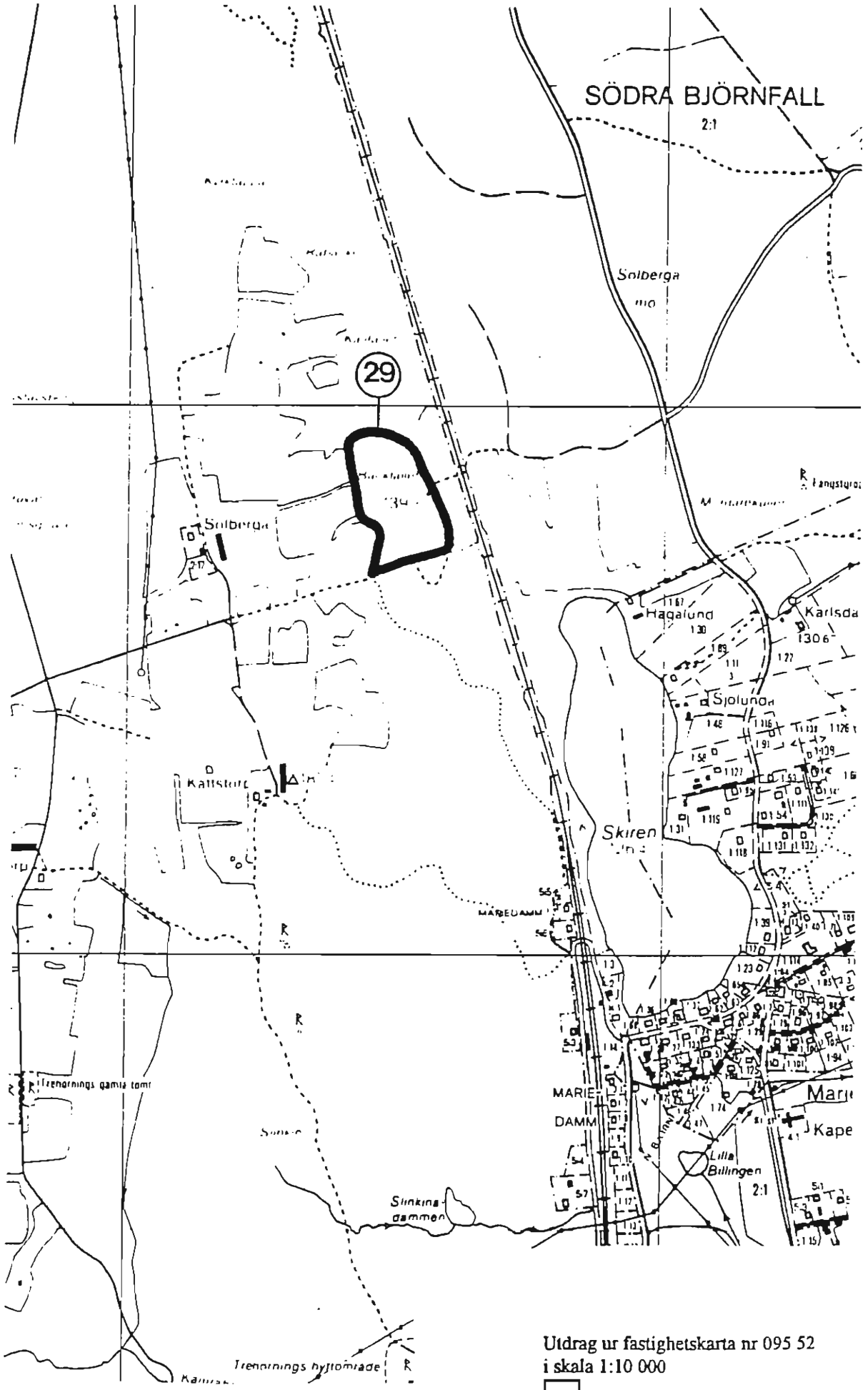
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:75
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 69

Bedömning

Betesmarken utgör ett tilltalande inslag i landskapsbilden. Floran är bitvis fin. Enligt tidigare inventering skall den ovanliga höstlåsbräken finnas här.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 52
 i skala 1:10 000
 □ Naturlig betesmark

82:29 SOLBERGA ÄNG

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.08
Koord. 65268/14625 9F5C1C8F

Solberga äng ligger i den branta sluttningen av Mariedammsförkastningen. Ovanför förkastningen dominerar skogen, medan dalen nedanför domineras av odlad mark.

Beskrivning

Ängen är 3 ha stor och har på senare år betats. Trädskiktet består av spridda askar. I buskskiktet finns dessutom en, nypon och hassel. Träd- och buskskikt är relativt öppet. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp som i torrare delar övergår till torräng av hållmarkstyp och i fuktigare delar till fuktäng av högörttyp. Hagen är ogödslad och en rik flora finns representerad. Solbergaäng har troligen slåtrats tidigare. Ett flertal slätterindikatorer återfinns, t ex darrgräs, klasefibbla, ängsskallra och sommarfibbla. Andra hävdindikatorer är gullviva, ögontröst, solvända, backklöver och backsmörblomma. Bitvis finns inslag av hundäxing och maskros som tyder på någon form av påverkan.

Hävd

Området är öppet men hade inte betats under inventeringssommaren.

Tidigare inventeringar

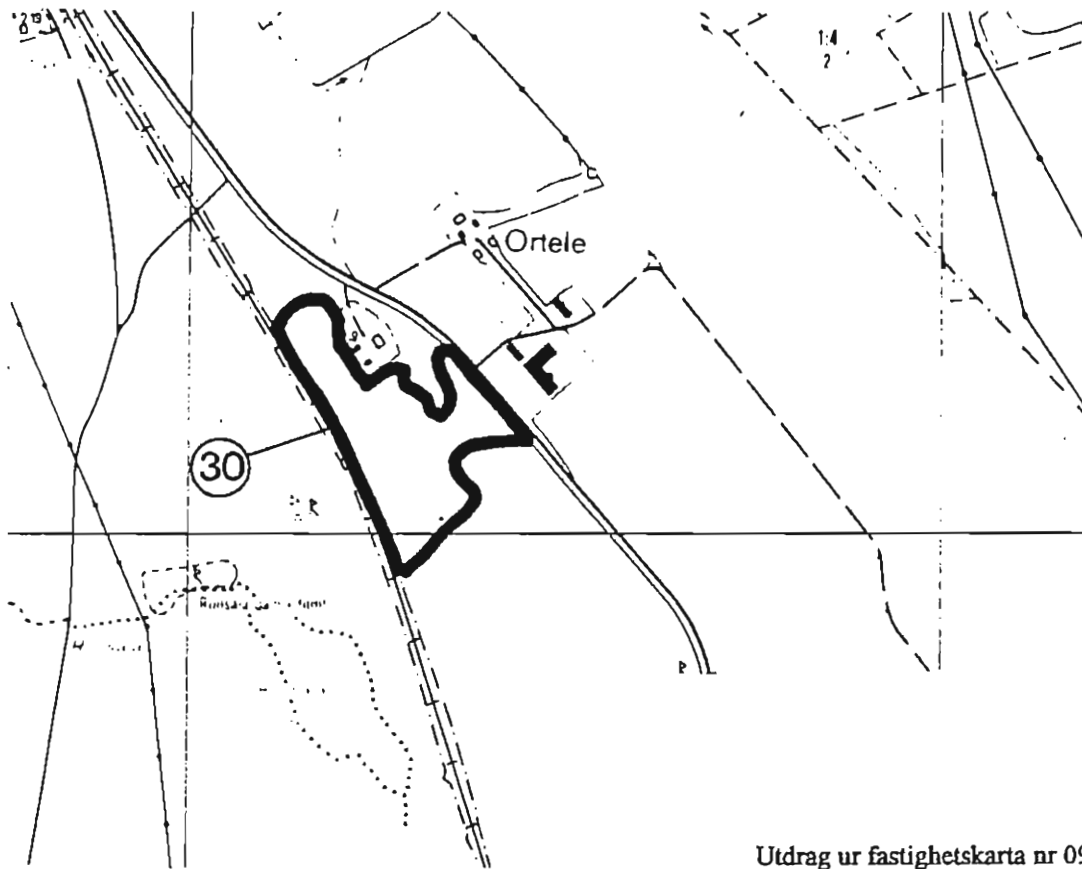
Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:70
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 70
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 35

Området utgör domänreservat.

Bedömning

Området har en mycket rik flora som är väl värd att bevara. Det är viktigt att området hävdas varje år genom bete eller ännu hellre genom slätter.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 52
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:30 ORTELE

Lerbäcks SN
Topblad: 0953

Invent.datum: 89.09
Koord. 65281/14622 9F5C3C1C

I kanten av odlingsstråket norr om Mariedamm ligger Ortele. Här finns en torräng som är kuperad och mycket sandig. Området gränsar mot järnvägen.

Beskrivning

Den öppna hagmarken är 4 ha stor och betas inte för tillfället men håller sig öppen tack vare den magra sandmarken. Trädskiktet domineras av björk. I buskskiktet återfinns ek, en, björk och asp. Vegetationstypen är en artrik torräng. Floran är opåverkad av gödsling. Slätter- och betesgynnade arter som klasefibbla, skogsklöver och sommarfibbla är vanliga, i viss mån även gullviva. Mer fläckvis förekommer darrgräs, jungfrulin, ögontröst och backnejlika.

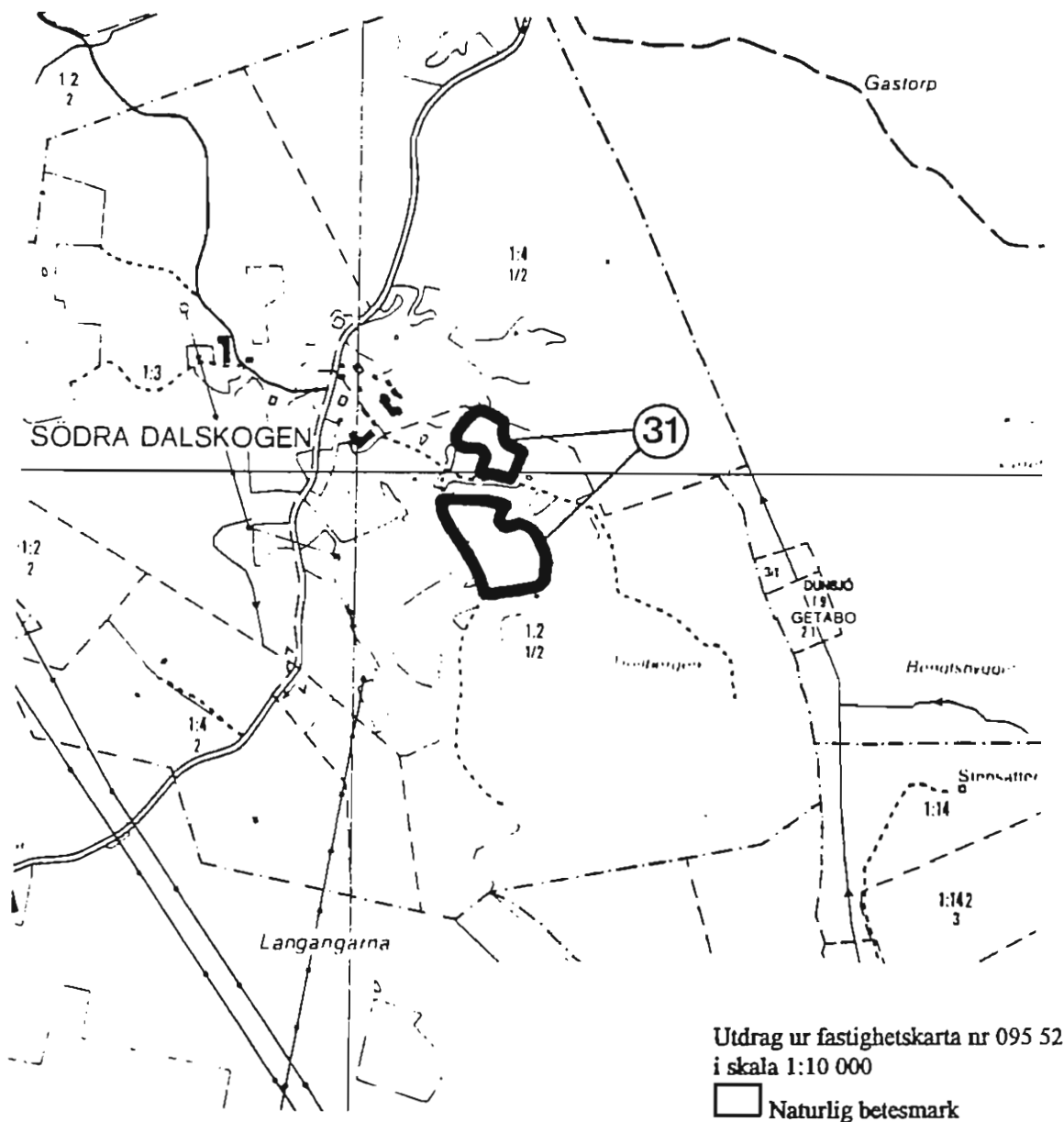
Hävd

Hävd saknas, men hagen är fortfarande öppen.

Bedömning

Den här hagen borde betas. Ovanligt många hävdindikatorer är rikligt förekommande.

Klass 2

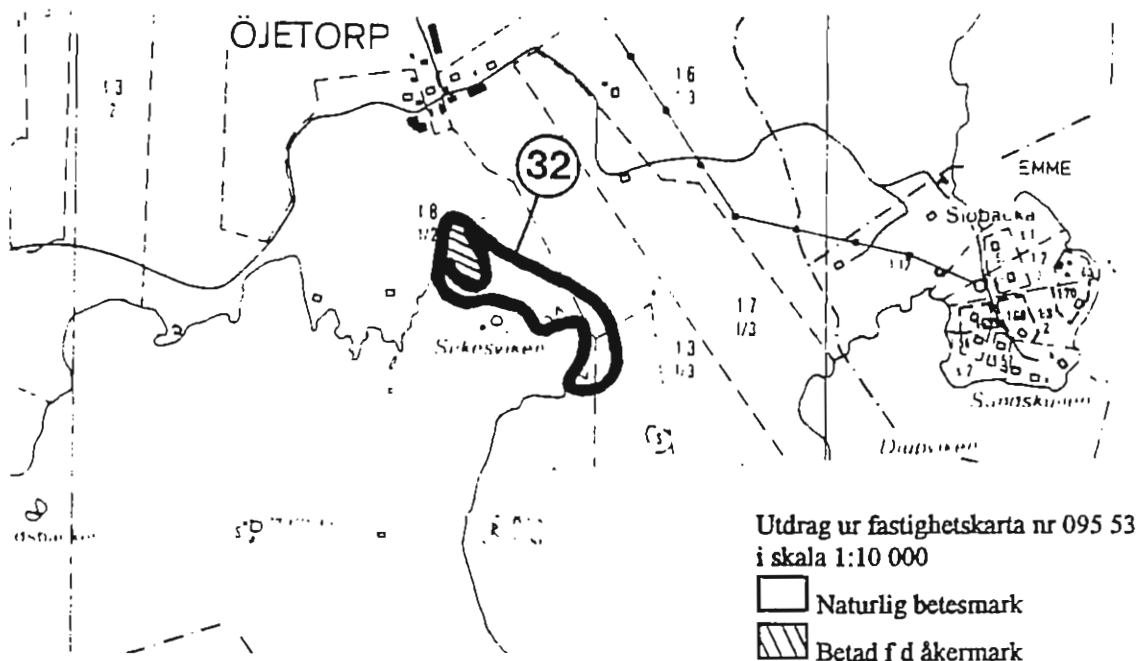
82:31 SÖDRA DALSKOGEN

Lerbäcks SN
Topblad: 0953

Invent.datum: 87.09.11
Koord. 65278/14642 9F5C2E8C

Strax norr om Mariedamm ligger Södra Dalskogen, en liten by i kanten av ett jordbruksstråk. Björkhagarna (2 ha) hävdas inte längre men är inte helt igenväxta ännu. Förutom björk återfinns lönn, asp, rönn och tall. En dominerar buskskiktet. Täckningsgraden ligger mellan 25 och 50%. Vegetationstypen är i stort sett rished av blåbär-lingontyp. Floran är opåverkad av gödsling. De betes- och slåttergynnade arterna liten blåklocka, ängsskallra och ögontröst förekommer. En stengärdesgård finns kvar. Med återupptaget bete skulle hagarna kunna återfå sitt värde, eftersom de inte är gödslade och igenväxningen inte gått så långt.

Klass 4

82:32 ÖJETORP

Lerbäck SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.07.12
Koord. 65275/14676 9F5D2C5G

Öjetorp ligger i skogslandskapet vid Storsjön öster om Askersund och Mariedamm.

Beskrivning

Kring Silkesviken betas ca 1,5 ha blandlövhage, öppen hage och en smal remsa sötvattenstrandäng. Trädskiktet består av unga alar, björk och tall. I buskskiktet växer en och sly. Täckningsgraden är 10-50%. Vegetationstyperna varierar med fuktigheten mellan friskäng av rödventyp, gräshed av rödventyp och fuktäng av lågstarrtyp. Floran är opåverkad av gödsling. Fina hävdindikatorer som darrgräs, kattfot, ormrot och stagg är vanliga. Fläckvis förekommer även fältgentiana, knägräs, låsbräken, slättergubbe, slätterfibbla och en hel del svinrot.

Hävd

Betet är nyligen utvidgat och röjt. Fortfarande finns en hel del sly.

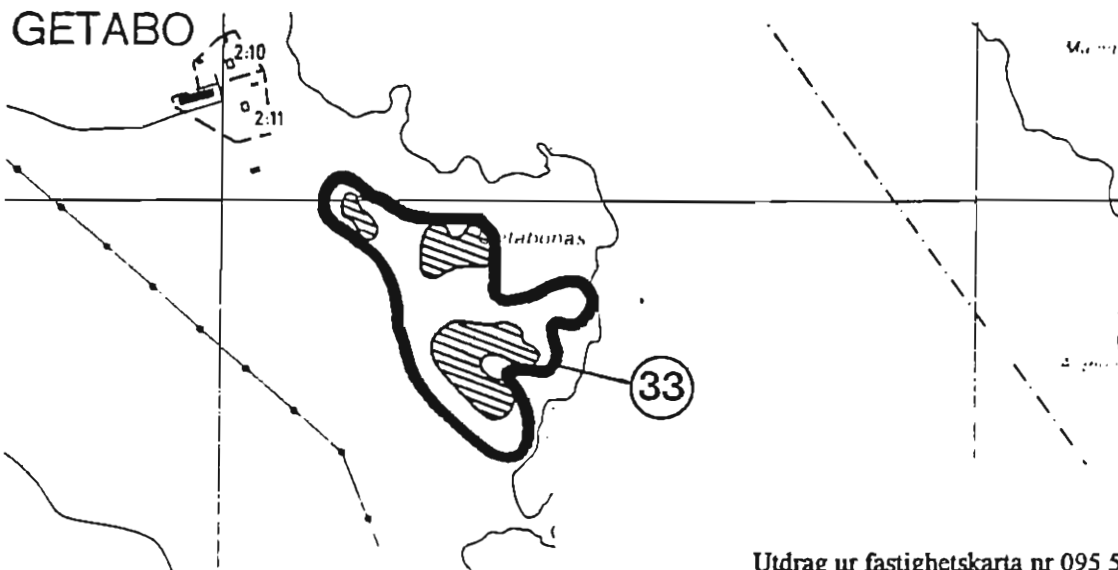
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:67
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 78

Bedömning

Hagen har en mycket fin flora. Speciellt kan nämnas fältgentiana, låsbräken, slättergubbe, slätterfibbla samt den rikliga förekomsten av darrgräs och kattfot. Med några års kontinuerligt bete och en del röjningar kommer hagen att bli mycket fin.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 53
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

82:33 GETABO

Lerbäck SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.07.12
Koord. 65288/14673 9F5D3C8D

Getabo ligger i skogslandskapet vid Storsjön öster om Askersund och Mariedamm.

Beskrivning

Betesmarken ligger på en udde avgränsad av Getaboån och myrmarker. Hagen utgörs av ca 2,5 ha f d åker med många rösen och ca 2,5 ha ogödslad blandlövhage. I trädskiktet finns björk, asp, gran samt gamla rönnar och fågelbärsträd. I buskskiktet växer en hel del lövsly förutom hassel och täta hallonsnår. Täckningsgraden är ca 50%, bitvis större. I de delar som inte varit odlade och som inte växt igen är darrgräs, jungfrulin, klasefibbla, sommarfibbla, rödklint och ängsskallra vanliga. Andra hävdgynnade arter som förekommer fläckvis är jordtistel och svinrot.

Hävd

Hävden är svag, vid inventeringstillfället förekom inget bete alls.

Kulturvärden

Odlingsrösen finns kvar liksom spår av äldre åker.

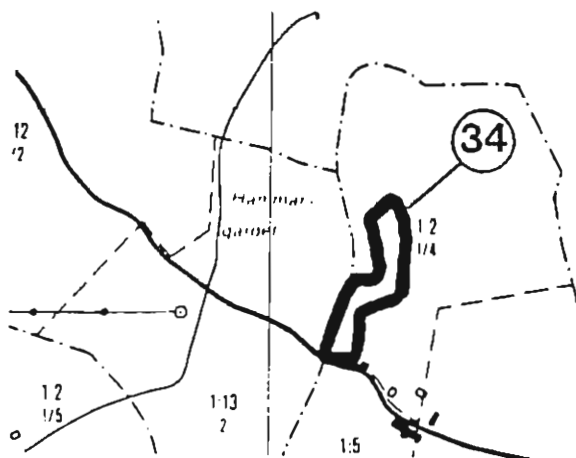
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:68
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 77

Bedömning

Flera värdefulla hävdgynnade arter förekommer, t ex darrgräs, klasefibbla och jordtistel. Återupptaget och intensivare bete är önskvärt.

Klass 2

1:5

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 64
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

82:34 ÖSTERHULT

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.10
Koord. 65332/14711 9F6E3B2B

Österhult är en gård söder om Hjertasjön. Det annars skogsrika området öppnas kring ett flertal gårdar som brukas.

Beskrivning

Vid Österhult betas flera hagar, men mycket är hårt gödslat. I kantzonen kan någon hävdindikator finnas kvar.

Den öppna hagmarken är inte stort mer än 1 ha och övergår i skog. Hagen är småkuperad och något stenig. Några träd finns inte. Buskskiktet utgörs av rönn, björk, ask, en, gran och hallon. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Torra delar övergår i gräshed av rödventyp. Fuktiga delar övergår i fuktäng av gräs-lågstartyp och högörttyp. Floran är opåverkad av gödsel. Den slåttergynnade sommarfibblan är vanlig. Andra vanliga hävdindikatorer är nattviol, jungfrulin, liten blåklocka och prästkrage.

Skogen söder om landsvägen betas. Det är ett ca 2 km² stort område. I vägkanter och åkerkanter kan hävdindikatorer återfinnas.

Hävd

Hagen är till hälften välhävdad. Bitvis finns behov av röjning av sly.

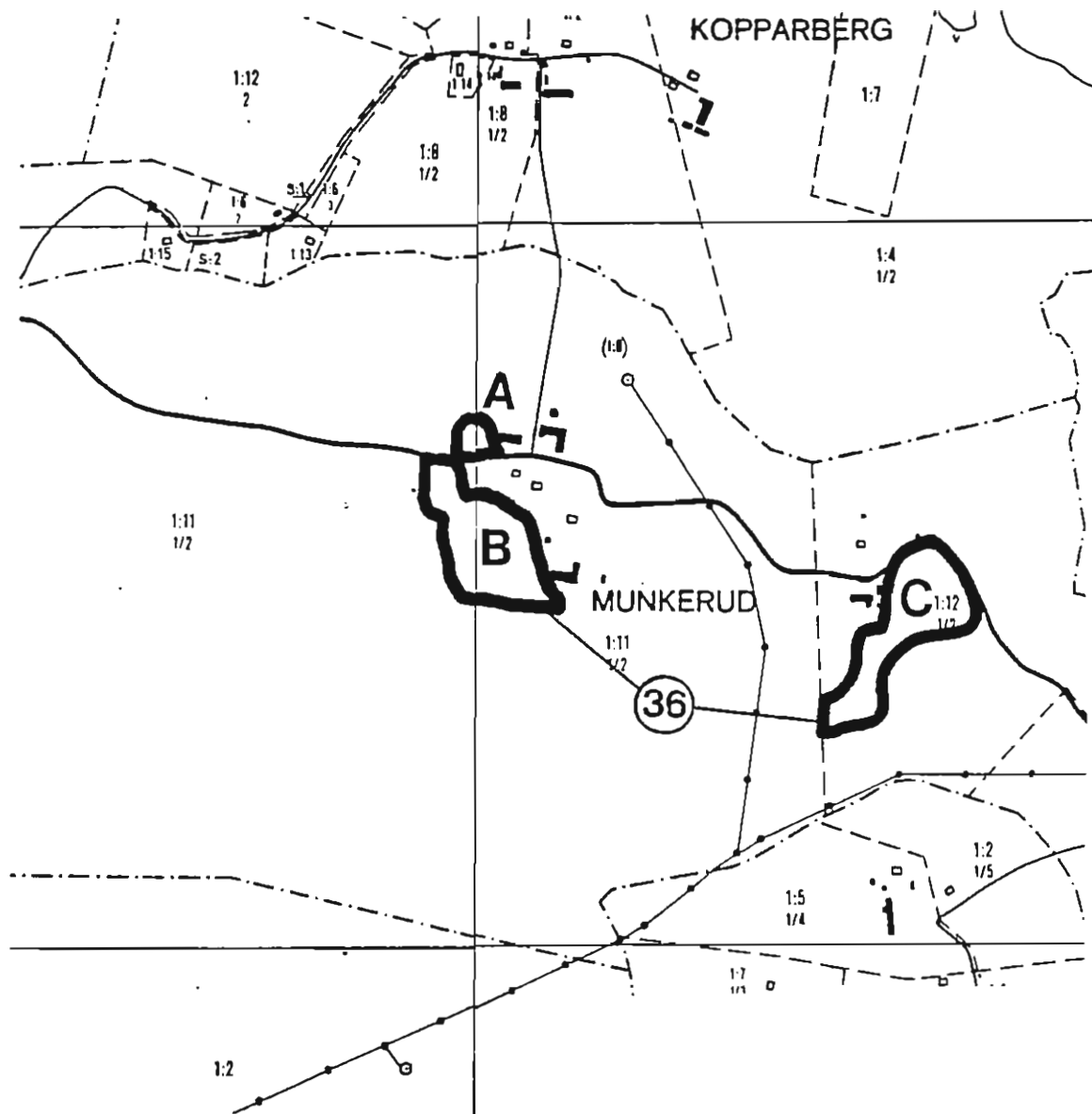
Kulturvärden

Stengärdesgårdar finns på flera ställen runt gården.

Bedömning

En mycket fin liten hage med en typisk hävdgynnad flora. Speciellt lägger man märke till den rikliga förekomsten av sommarfibbla. Ett stort skogsområde betas extensivt. Österhult utgör ett värdefullt inslag i denna skogsbygd.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 63
och 095 64 i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:36 MUNKERUD

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.10
Koord. (A-B) 65335/14700 9F6E3A6A
(C) 65335/14706 9F6E3A5G

Munkerud är en gård söder om Hjärtasjön. Det annars skogrika området öppnas kring ett flertal gårdar som brukas.

Beskrivning

Den öppna hagmarken (A) är på ungefär 0,5 ha. I trädskiktet återfinns ask och i buskskiktet hassel, hägg och nypon. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Den slåttergynnade sommarfibblan är vanlig. Klasefibbla och ängsskallra förekommer. De hävdgynnade arterna gullviva och smörbollar återfinns likaså. En mindre del av hagen är påverkad av gödsling.

Den öppna hagmarken (B) är drygt 2 ha stor och nyröjd. Trädskiktet domineras av oxel, ask, björk och fågelbär. I buskskiktet återfinns nypon, hassel, skogstry, vildapel och trubbhagtorn. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Floran är tydligt påverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna gullviva och smörbollar förekommer. Klasefibbla ska också förekomma enligt uppgift från ägaren.

Skogen väster om hagen betas extensivt. En bit från gården Munkerud finns 2 ha öppen hagmark (C), som inte betades vid inventeringstillfället. I skogskanten finns gran, björk och al. Den öppna betesmarken övergår i skogsbete. Spridda enar utgör buskskikt. Fuktäng av högörttyp är dominerande vegetationstyp. Den övergår i torrare delar ifriskäng av rödventyp och gräshed av staggtyp. Hagen är till större delen opåverkad av gödsling. Stagg är bitvis dominerande, medan jungfrulin och ängsskallra förekommer mer fläckvis.

Hävd

Hage (A) är välhävdad så när som på den gödselpåverkade delen. Hage (B) är relativt välhävdad bortsett från att många små stubbar står kvar efter röjningen. Hage (C) betades inte vid inventeringstillfället men var fortfarande öppen. Skogsbetet är extensivt.

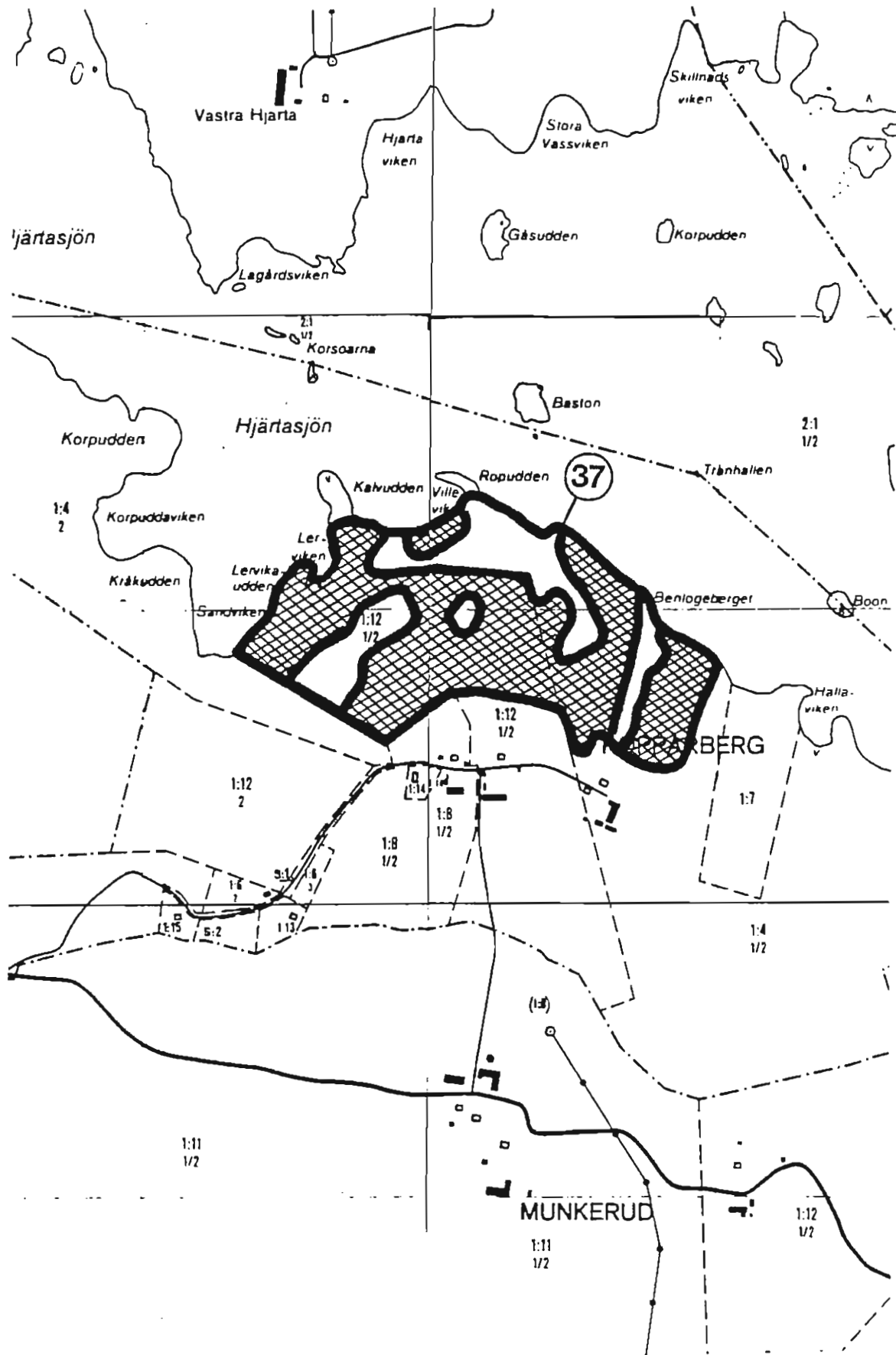
Kulturvärden

Ett flertal odlingsrösen återfinns.

Bedömning

Den rikliga förekomsten av sommarfibbla och klasefibbla i hage (A) är värdefull. Hage (B) är i första hand av landskapsbildsintresse. Hage (C) är en fin, relativt opåverkad hage, där man bör sträva efter återupptagen/fortsatt hävd.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 63 och 095 64 i skala 1:10 000

Naturlig betesmark
 Betad skog

82:37 KOPPARBERG

Lerbäckens SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 92.04.28
Koord. 65345/14703 9F6E4A3B

I den branta sluttningen norr om Kopparberg mot Hjärtasjön finns i anslutning till högsta marina gränsen kalkrika avlagringar som gynnar en rik flora.

Beskrivning

Området utgörs av betesmark som i tidigare skeden varit i stort sett öppen och har inslag av små åkergården. Ursprungligen har de södra delarna av området varit löväng. Efter ett utdraget igenväxningsskede har efter röjningar ca 6,6 ha öppen naturbetesmark återskapats medan resten hävdas som skogsbete/ädelund.

På kalkrikedom är vegetationen flerstädes yppig med dominans av ask, alm och asp i trädskiktet samt aspely, hassel, måbär och en i buskskiktet. Lundfloran i skogsområdet är rik. Här växer vårärt, underviol, stinksyska, trolldruva, hässleklocka och vätteros. Lavfloran på lövträdstrammarna är också rik. På de öppna delarna varierar vegetationstypen mellan friskäng och fuktäng. Floran är inte gödselpåverkad och ett flertal hävdgynnade arter förekommer. Grönvit nattviol, smörbollar, ägsvädd, svinrot, ormrot, mandelblomma, blåsuga, ängsfryle, knölsmörbomma, blodnäva, darrgräs, gullviva, gökärt och ängsskallra är mer eller mindre vanliga. Jungfrulin och stor blåklocka finns i enstaka exemplar. Kattfot har enligt brukaren funnits tidigare.

Hävd

Området hävdas genom får- och nötbete samt manuella röjningar.

Kulturvärden

Området utgörs av ett gammalt kulturlandskap med stengärdesgårdar och odlingsrösen bevarade. Träd med hamlingspåverkan förekommer.

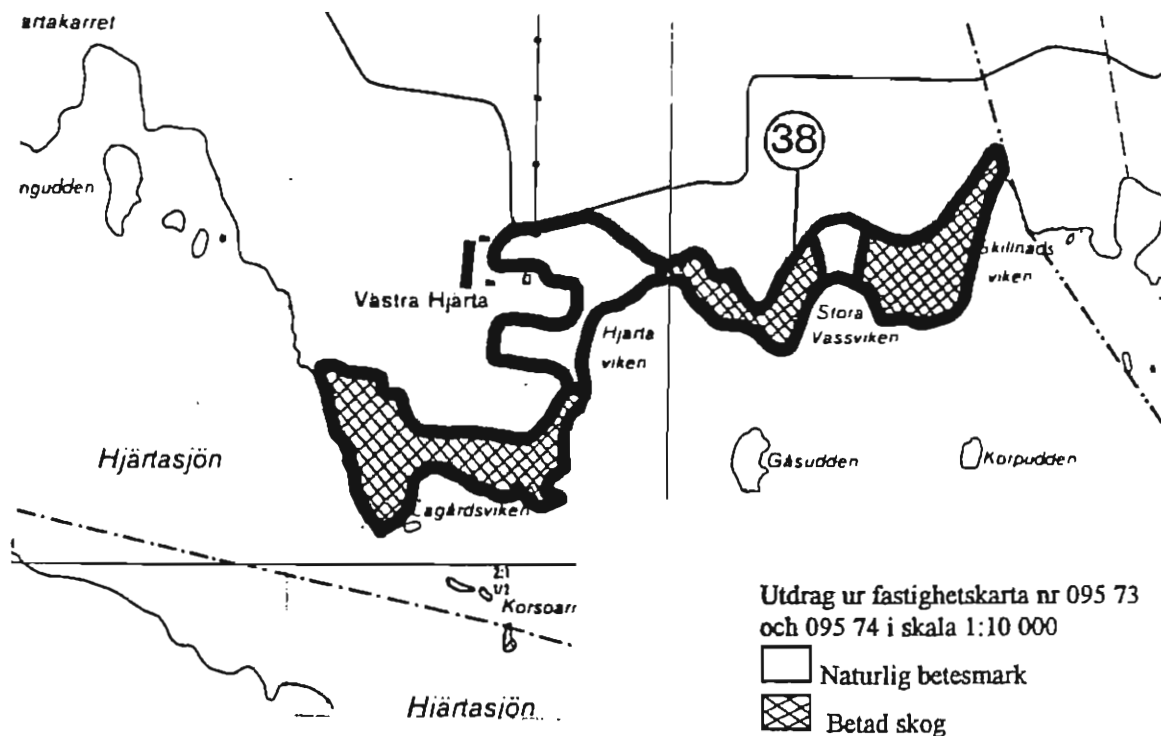
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt i Örebro län, 82:66
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 76

Bedömning

Ett välhävdad, vackert kulturlandskap med rik flora.

Klass 3

82:38 VÄSTRA HJÄRTA

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.07
Koord. 65353/14701 9F7E0A3B

Västra Hjärta ligger norr om Hjertasjön i ett kuperat och skogsdominerat landskap.

Beskrivning

Förutom gammal åker betas ca 5 ha strandskog, ca 0,5 ha strandäng och ca 3 ha öppen hagmark. Skogens trädskikt består av björk, asp, tall, gran och rönn. I den öppna hagmarken växer en. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp, som kring hållar övergår i torräng av färsvingeltyp och hållmarkstyp. Fuktigare delar domineras av fuktäng av högstarttyp och i strandängen förekommer fuktängar med starr. Den hävdgynnade floran är sparsam, men i öppna delar är ängsvädd vanlig och liten blåklocka och prästkrage förekommer. Även öster om gården betas strandskogen.

Hävd

Hävden är måttlig.

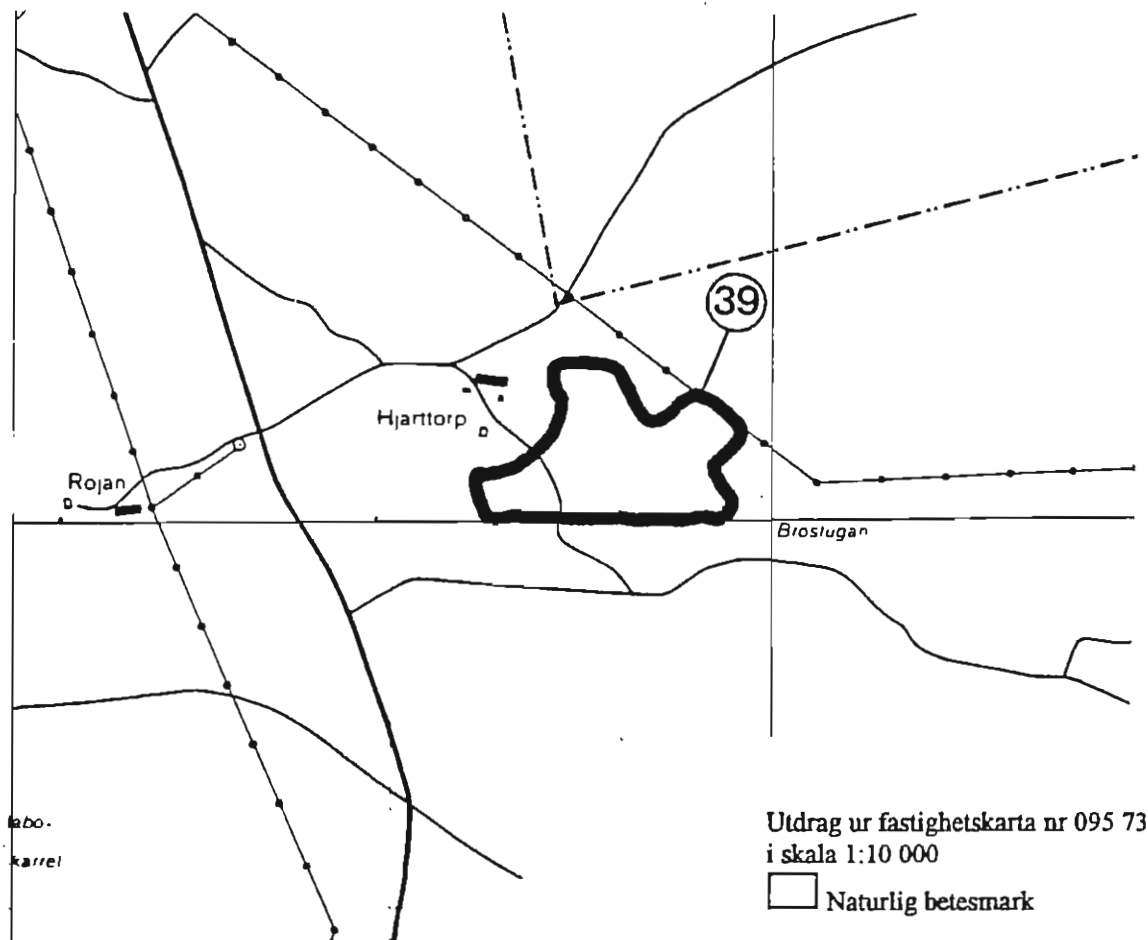
Kulturvärden

Det syns spår efter äldre åker och odlingsrösen finns kvar.

Bedömning

Värdet ligger i den betade strandängen.

Klass 3

82:39 HJÄRTTORP

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.09
Koord. 65361/14687 9F7D1D1H

Hjärtorp ligger i ett skogsdominerat, kuperat område norr om Hjertasjön.

Beskrivning

Vid Hjärtorp betas ungefär 7 ha öppen hagmark. Enstaka björkar utgör trädskikt och i buskskiktet finns bitvis en del sly. Dominerande vegetationstyp är gräshed av rödventyp som övergår i en staggtyp. Fuktigare delar domineras av fuktäng av högörttyp. Floran är mestadels opåverkad av gödsling. Många hävdgynnade arter återfinns. Ögontröst, jungfrulin, stagg och ängsvädd är vanliga. Förekommer gör också kattfot och de slåttergynnade arterna ängsskallra, slåttergubbe och darrgräs.

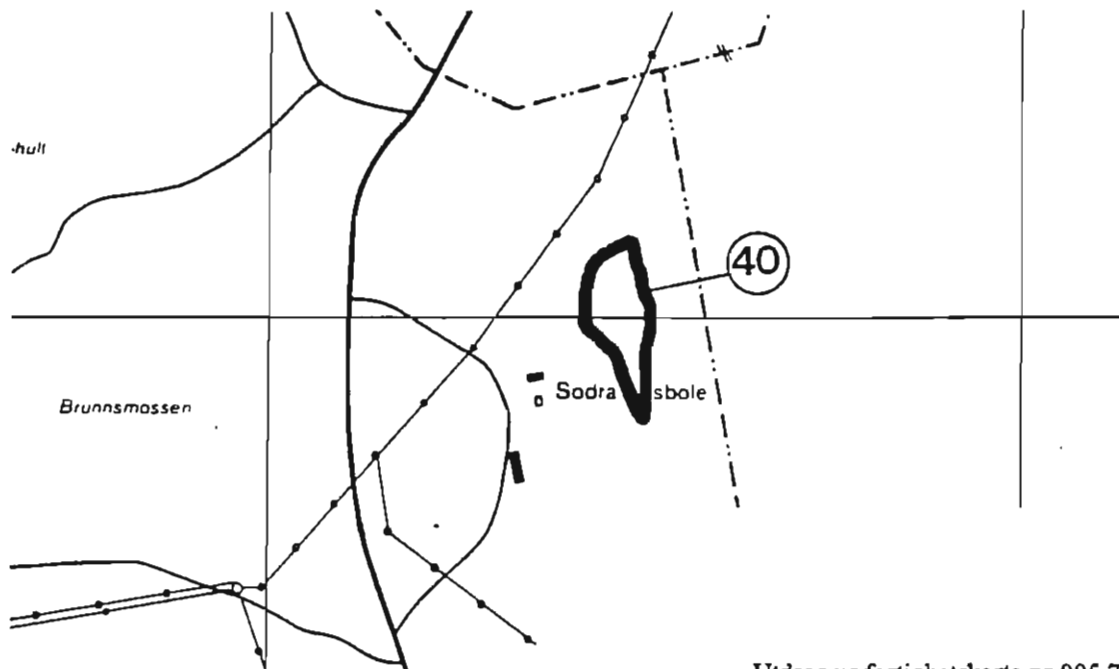
Hävd

Hävden är god till måttlig.

Bedömning

En mycket värdefull betesmark med en fin hävdgynnad och ogödslad flora.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 73
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:40 SÖDRA ÄSSBÖLE

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent. datum: 87.09
Koord. 65370/14684 9F7D2D0E

Södra Ässböle ligger i ett skogsdominerat och kuperat område norr om Hjärtasjön.

Beskrivning

Kring S Ässböle betas vall och drygt 1 ha öppen hagmark i en dalgång. I trädskiktet finns enstaka björk, rönn och lönn. I buskskiktet finns en och en del sly. Dominerande vegetationstyp är gräshed av rödventyp. I dalgångens botten är det fuktigare och vegetationstyperna är fuktäng av tuvtåteltyp, gräs-lågstarttyp och högstarttyp. Floran är opåverkad av gödsling och många hävdindikatorer finns. Jungfru Marie nycklar, knägräs, stagg och ängsvädd är vanliga. De slåttergynnade arterna svinrot, darrgräs och slåtterfibbla är fläckvis vanliga.

Hävd

Hävden är måttlig.

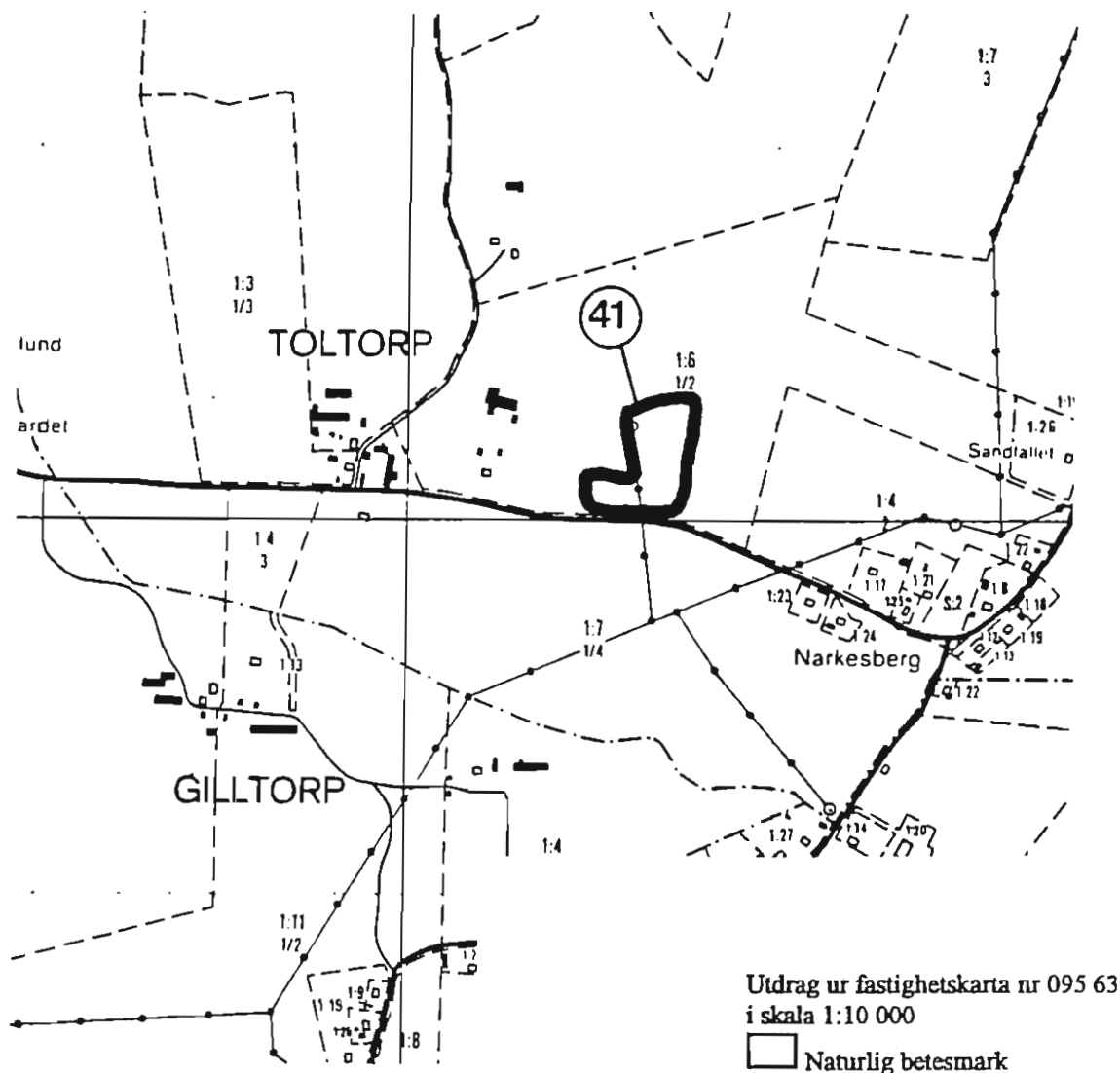
Kulturvärden

Enligt uppgift från brukaren har en man bott i en backstuga här.

Bedömning

En mycket värdefull betesmark. Området är litet men med en fin hävdgynnad och opåverkad flora.

Klass 2

82:41 TOLTORP

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.09
Koord. 65320/14673 9F6D2C0D

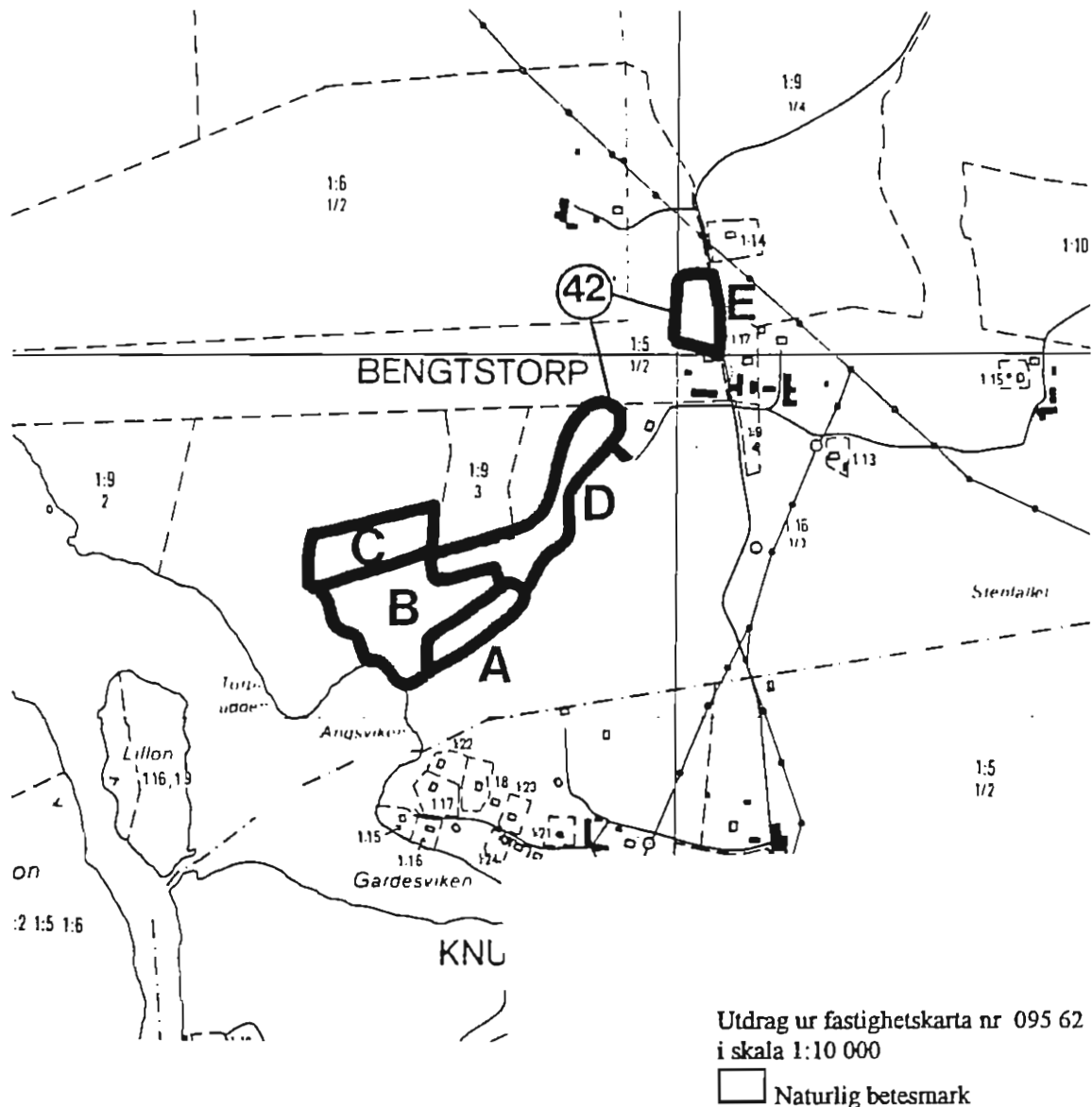
Toltorp ligger strax väster om Närkeberg i ett jordbruksstråk i det annars skogrika området.

Den öppna hagmarken är ca 1,5 ha stor. Marken är stenig. Enstaka björkar dominerar trädskiktet. Enar utgör buskskikt. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Inslag av fuktäng av tuvtäteltyp och torräng av fårsvingeltyp förekommer. Floran är påverkad av gödsling. Skräppor och maskrosor är vanliga. Mindre delar är ogödslade och där återfinns stagg här och var samt blåsuga. Bortsett från områden med tuvtätel är hagen välbetad.

På andra sidan landsvägen har tidigare funnits en betad björkhage. Bete är dock släppt och gräsvegetationen är mycket grov. Träd- och buskskikt är däremot ganska glest fortfarande.

Hagen ligger invid landsvägen och har ett visst landskapsbildsvärde.

Klass 4

82:42 BENGSTORP

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.04
Koord. 65316/14637 9F6C1D6H

Bengtstorps by ligger i ett skogsdominerat område väster om Närkesberg. Landskapet är svagt kuperat. I byn finns åkermark och betesvall med små öar av orörd, stenig mark och odlingsrösen.

Beskrivning

Större delen av hagmarken ligger i ett stråk ner mot sjön Örgaveln.

Den öppna hagmarken (A) är 0,5 ha stor och ligger längs en brukningsväg nära sjön. Trädskiktet består av någon enstaka björk. I buskskiktet dominerar en. Dominerande vegetationstyp är rished av ljungtyp. Denna övergår i friskängav rödventyp, gräshed av staggtyp och fuktäng av högörttyp. Hagen är ogödslad. Hävdindikatorerna brudborste, stagg, ögontröst och ängsvädd är vanliga. Slätterindikatorerna darrgräs och slättergubbe förekommer fläckvis.

Den öppna hagmarken (B) är ca 2 ha och ligger i anslutning till hage (A) och sjön. Trädskiktet består av någon enstaka björk. I buskskiktet växer sly av björk, asp och vide bitvis tätt. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp, som övergår i gräshed av staggtyp och fuktäng av högört- och tuvtåteltyp. Större delen av hagen är kultiverad eller gödselpåverkad. Hävdindikatorerna återfinns på den ogödslade fjärdedelen av hagen. Liten blåklocka, brudborste, ängsvädd och stagg är vanliga. Även ängsskallra förekommer.

Den öppna hagmarken (C) är 1 ha och ligger norr om hage (B). Enstaka björkar och enbuskar förekommer. Gräshed av rödventyp med inslag av friskäng av rödventyp dominerar fältskiktet. Halva hagen verkar kultiverad och är gödselpåverkad, resten är ogödslad. Stagg är vanlig.

Hage (D) är en knappt 2 ha stor och långsträckt björkhage. Förutom björk finns i trädskiktet rönn och tall. Buskskiktet består av björk- och aspsly samt en. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp med inslag av gräshed av rödventyp. Större delen av hagen är ogödslad. Hävdindikatorerna finns framför allt på tuvor. Stagg och liten blåklocka är vanliga. Mer fläckvis växer slåttergubbe, svinrot och ögontröst. Delar av hagen har troligtvis slåttrats.

Den öppna hagmarken (E), knappt 1 ha, ligger i byn. Enstaka björk, oxel och ask bildar trädskikt. Buskskiktet utgörs av en och vide. Friskäng av rödventyp med inslag avgräshed av rödventyp och fuktäng med tuvtåtel och knapptåg dominerar fältskiktet. Hagen verkar delvis påverkad av gödsel. Darrgräs och liten blåklocka är vanliga.

Hävd

Hagarna betas och är i allmänhet måttligt till väl hävdade med undantag för hage (B), där sly breder ut sig. Hage (C) är nyröjd och betas av får, vilket gör att få örter syns. Hage (D) är delvis svagt hävdad. Hage (E) betas av får.

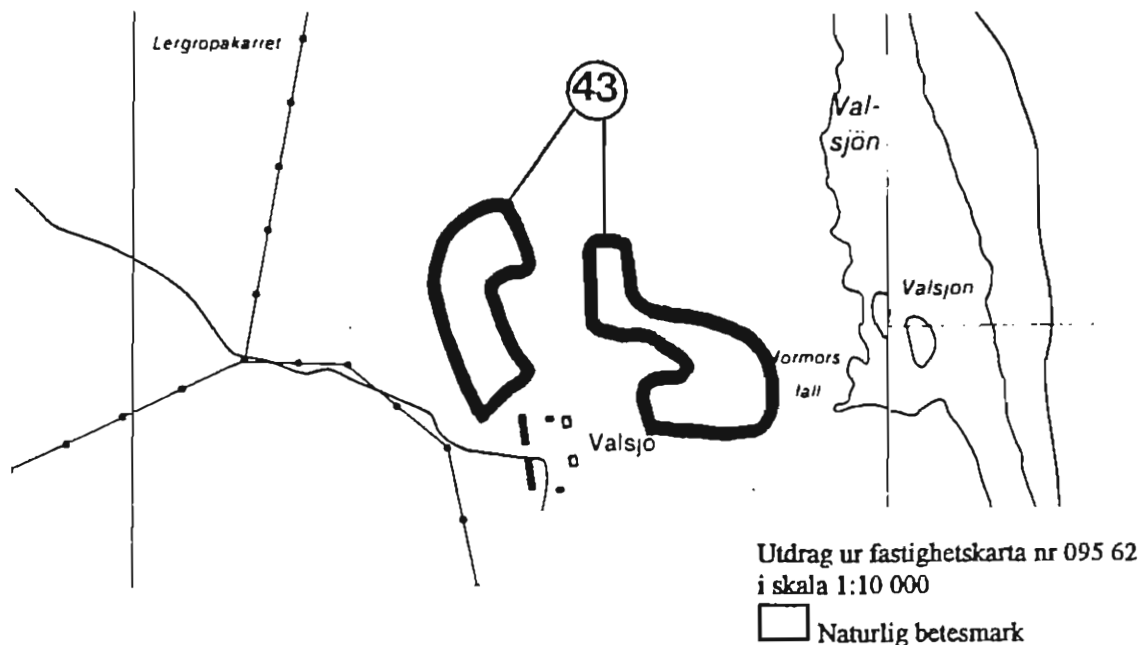
Kulturvärden

Odlingsrösen finns i alla hagar utom (E). I hage (A) finns dessutom en stengärdesgård.

Bedömning

Mindre delar av betesmarkerna vid Bengtstorp är mycket värdefulla med flera fina slåtterindikatorer. I några hagar har bete återupptagits efter ett kontinuitetsbrott.

Klass 2

82:43 VALSJÖ

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent. datum: 87.08
Koord. 65345/14647 9F6C4E5H

Valsjö ligger i det kuperade skogslandskapet sydost om Åsbro vid sjön Valsjön.

Beskrivning

Den naturliga betesmarken kring Valsjö utgörs av sammanlagt ca 4 ha öppen hagmark. Trädskiktet består av björk och någon rönn. Buskskiktet är bitvis ganska vildvuxet. En och sly av björk, asp och viden dominerar. Dominerande vegetationstyper är på torra delar torräng av färsvingelvariant, på friska delar friskäng av rödventyp och på fuktiga delar fuktäng av högörttyp. Floran är opåverkad av gödsling. De slåttergynnade arterna darrgräs och slåttergubbe återfinns. Ängsvädd och liten blåklocka är vanliga.

Hävd

Hävd saknas sedan en tid.

Kulturvärden

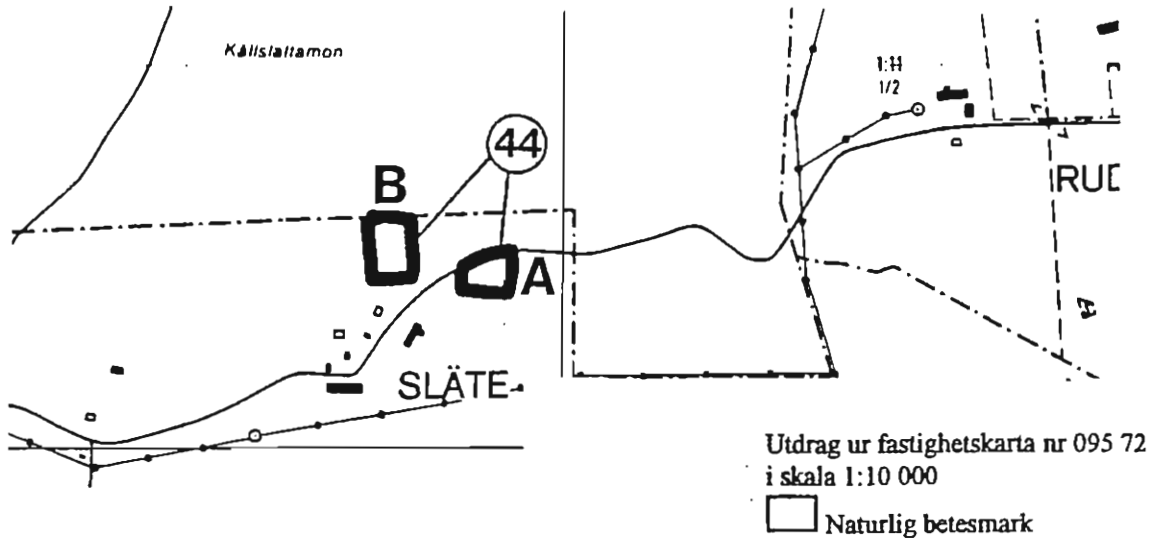
Odlingsrösen finns kvar i anslutning till åkerlappar.

Bedömning

Det är önskvärt att bete återupptas på dessa ogödslade naturbetesmarker. Bete med lång kontinuitet har präglat den fina florin och trots att betet nu har upphört är hagmarkerna fortfarande öppna.

Hasselfors som äger marken planerar att skogsplantera betesmarken. Det finns dock intresse för betet i en närbelägen by.

Klass 2

82:44 SLÄTE

Lerbäckens SN
Topoblad: 0953

Invent. datum: 87.09.08
Koord. 65372/14637

Släte ligger i ett skogsdominerat, lätt kuperat landskap några kilometer söder om sjön Tisaren.

Beskrivning

Den naturliga betesmarken utgörs av sammanlagt knappt 1 ha av öppen hagmark.

En mindre del (A) ligger i en sänka. Trädskikt saknas, men i buskskiktet dominerar en. Marken är omväxlande fuktig och frisk med torra tuvor. Dominerande vegetationstyper är fuktäng av gräs-lågstarttyp, friskäng av rödventyp, gräshed av staggtyp och rished av ljungetyp. Hagen är ogödslad. Vanliga hävdindikatorer är ängsvädd, ögontröst, stagg och betad ljungetyp. Den slåttergynnade slåttergubben finns fläckvis.

Hage (B) ligger på en sluttning med hållmark. Trädskiktet består av enstaka lönn, björk, rönn och tall. I buskskiktet finns en och tall. Vegetationstypen närmast hållarna är torräng av hållmarkstyp och fårsvingeltyp. Den övergår sedan i friskäng av rödventyp. Halva hagen är svagt gödselpåverkad. I övrigt är den ogödslad. Jungfrulin och stagg är vanliga. Rödskint förekommer.

Hävd

Hage (A) är delvis välhävdad. I övrigt är hävden måttlig.

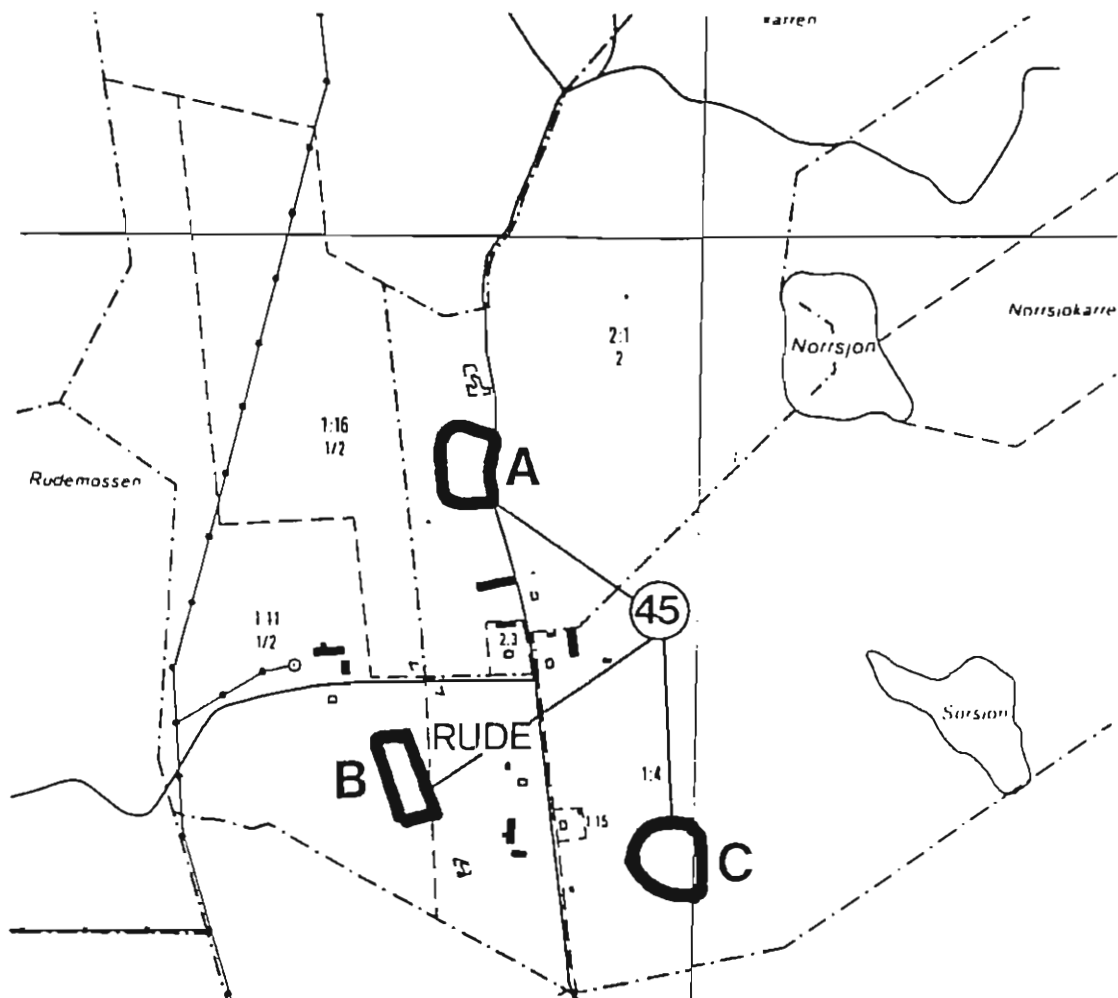
Kulturvården

I hage (A) finns odlingsrösen.

Bedömning

Delar av hagarna har en fin flora. Speciellt kan slåttergubben nämnas. Hagarna är också värdefulla för landskapsbilden, även om arealen är mycket liten.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 72
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:45 RUDE

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.08
Koord. (A) 65377/14646 9F7C2E7G
(B) 65372/14642 9F7C2E2C
(C) 65371/14649 9F7C2E1J

Rude ligger i ett skogsdominerat, något kuperat landskap några kilometer söder om sjön Tisaren.

Beskrivning

Hagarna kring Rude utgör sammanlagt ca 1,5 ha öppen hagmark.

Den öppna hagmarken (A) är 0,5 ha och betas av hästar. I trädskiktet återfinns björk och enstaka oxel, rönn, lönn och asp, i buskskiktet en och lövsly. Höllar går i dagen. Dominerande vegetationstyp är rished av ljungtyp med inslag av gräshed av rödventyp och friskäng av rödventyp. Hagen är ogödslad och ganska mager. Hävdindikatorerna ängsvädd, liten blåklöcka och stagg är vanliga.

Den öppna hagmarken (B) är 0,5 ha stor och nyröjd. Trädskikt saknas. Enstaka enar utgör buskskikt. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp med inslag av fuktäng av tuvåteltyp. Hagen är troligtvis ogödslad. Ängsvädd, stagg och den slättergynnade svinroten är vanliga. Intill denna hage finns en hagmark med tall, björk, ask, rönn och olvon. Flera hällar går i dagen och hagen är delvis gödslad. Hagen gränsar också till skogsbete.

Hage (C) utgörs av 0,5 ha öppen hagmark på var sida om en större betesvall. Trädskiktet utgörs av enstaka björk, rönn, ask och fågelbär. I buskskiktet återfinns en gran, asp och björk. Dominerande vegetationstyper är rished av ljungtyp och blåbär-lingontyp samt gräshed av staggtyp. Friskäng av rödventyp och fuktäng av tuvåteltyp är också vanliga. Större delen av den naturliga betesmarken är ogödslad. Stagg är bitvis dominerande. Vanliga hävdindikatorer är annars brudborste, Jungfru Marie nycklar, prästkrage, ängsvädd, kattfot, ängsskallra och svinrot. En slänt närmast gården slåttas. I denna friskäng finns sommarfibbla och brudborste.

Hävd

Hävden är måttlig, bitvis svag. En mindre slänt närmast gården slåttas. I övrigt betar häst och nötkreatur.

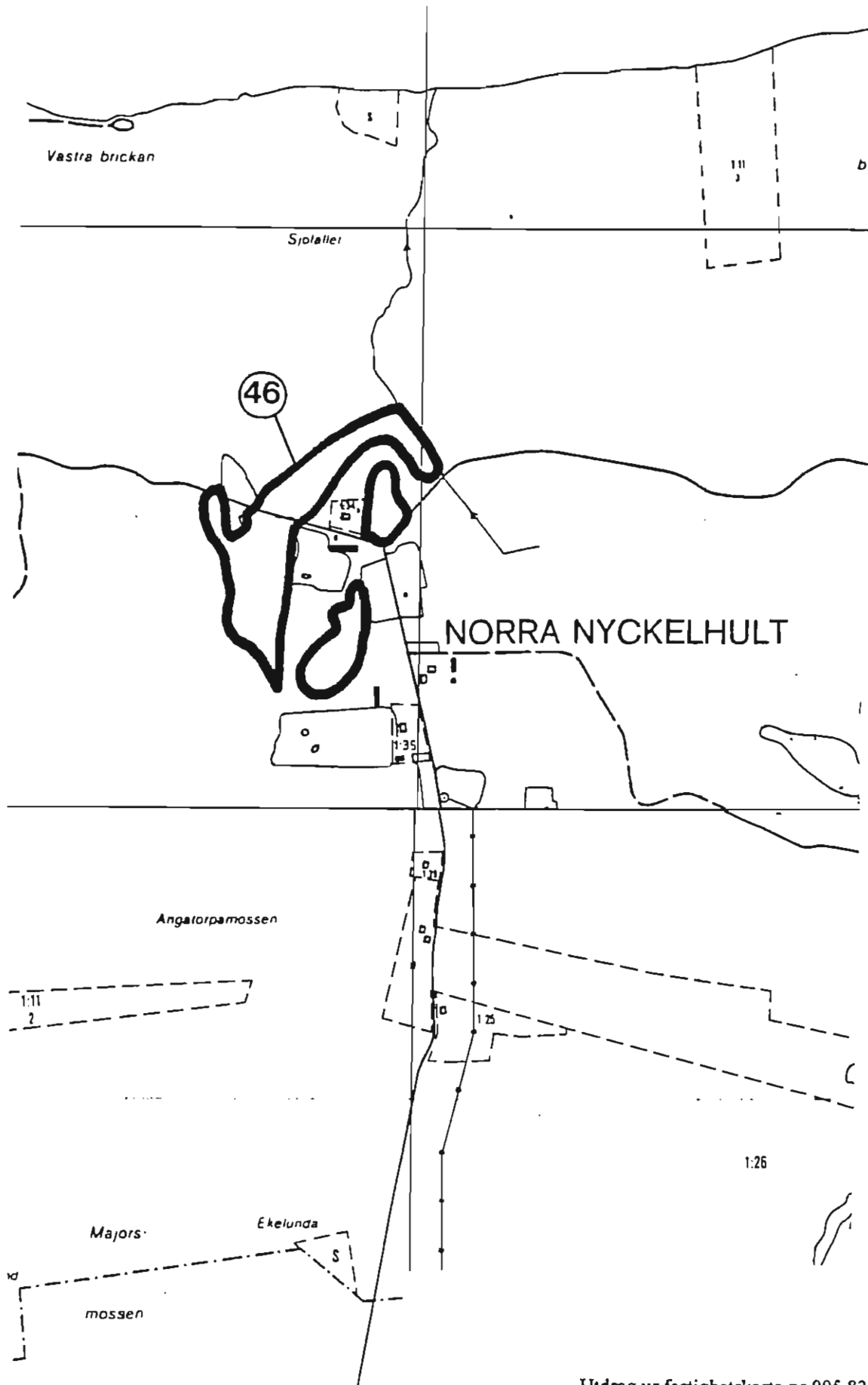
Kulturvärden

Vid hage (C) är gårdsmiljön genuin. Talrika odlingsrösen och stengärdesgårdar finns liksom en fågata.

Bedömning

Samtliga hagar är värdefulla för landskapsbilden. Botaniskt är hage (C) mest intressant med slätterhävd och flera fina hävdindikatorer som kattfot, brudborste, sommarfibbla, svinrot och ängsskallra.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 82
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:46 NORRA NYCKELHULT

Lerbäcks SN
Topblad: 0953

Invent. datum: 87.09.08
Koord. 65404/14607 9F8C0A4H

Norra Nyckelhult är en by söder om sjön Tisaren. Norr om byn sluttar det brant ner mot sjön. Landskapet är annars småkuperat. Odlingslandskapet är ålderdomligt och småbrutet.

Beskrivning

Omkring gården betas 5,7 ha blandlövhage. Trädskiktet domineras av björk och fågelbär, men här finns även lind, al, alm, ek, oxel, gran, rönn och ask. I buskskiktet återfinns hassel, nypon, en, brakved och olvon. Täckningsgraden är 25-50%. Dominerande vegetationstyp är gräshed av rödventyp. På friskare marker återfinns friskäng av rödventyp och på fuktigare marker fuktäng av högrörttyp och gräs-lågstartyp. Betesmarken är bitvis av lundkaraktär. Floran är opåverkad av gödsel. De hävdgynnade arterna smörboll, hässleklocka, stagg, kattfot och knägräs är vanliga. De slåttergynnade arterna slåttergubbe och sommarfibbla likaså.

Hävd

Hävden är bitvis måttlig men annars god.

Kulturvärden

Av kulturhistoriskt värde är en fägata, stengärdesgårdar och äldre åker med odlingsrösen. Jordbrukslandskapet är ålderdomligt.

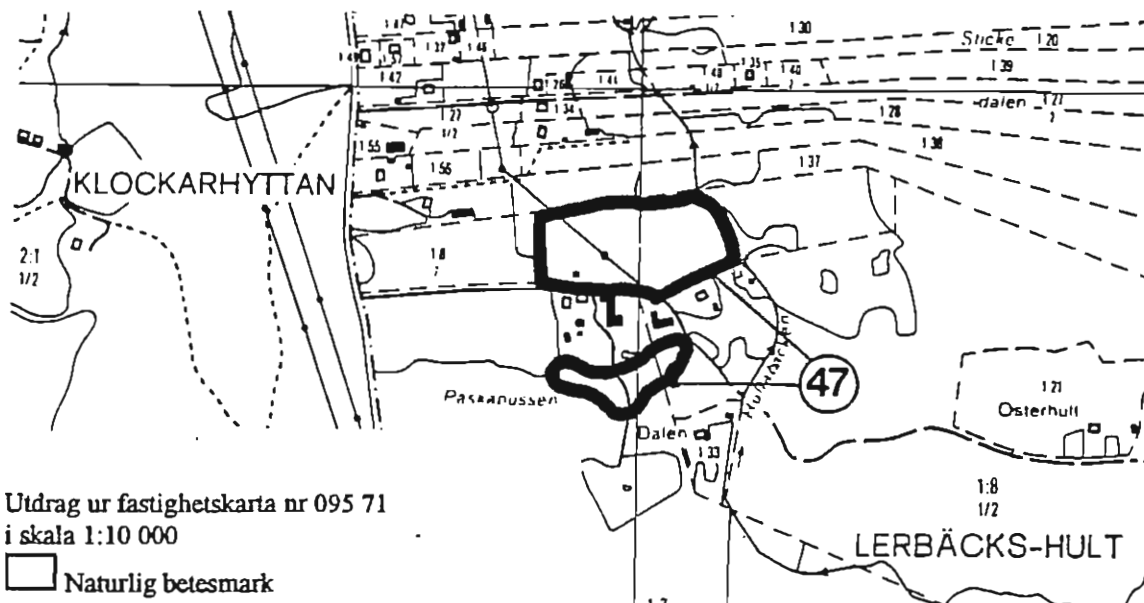
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:11
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 53
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten 1

Bedömning

Mycket fint småbrutet och ålderdomligt odlingslandskap, med värdefull naturbetesmark.

Klass 2

82:47 LERBÄCKS-HULT

Lerbäck
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.03
Koord. 65387/14579 9F7B3C7J

Hult ligger i ett mindre odlingsstråk söder om Åsbro. Området är skogsdominerat och svagt kuperat. Den norra hagen gränsar till en bäck i öster.

Beskrivning

Betesmarken är öppen och består av två delar norr och söder om en väg, sammanlagt 4 ha. Berg går i dagen på flera ställen. Det glesa trädsiktet består av björk, tall, askoch rönn. Busksiktet består av en, brakved, vide, björk, nypon, hallon och asp. Bitvis har sly brett ut sig för mycket. Dominerande i fältsiktet är friskäng av rödventyp. På torra delar övergår vegetations-typen till torräng av färsvingeltyp och tuvor av ljunghed, i fuktigare delar fuktäng av tuvtäteltyp. Halva hagen är tydligt gödslad. I övrigt är den svagt påverkad av gödsling eller helt ogödslad. Hävdindikatorerna förekommer framför allt i den södra hagen. Stagg och ängsvädd är vanliga. Fläckvis återfinns bl a kattföt, svinrot, ögontröst och jungfrulin.

Hävd

Hagarna är måttligt till väl hävdade genom bete. Sly breder bitvis ut sig. Den södra hagen är bäst hävdad.

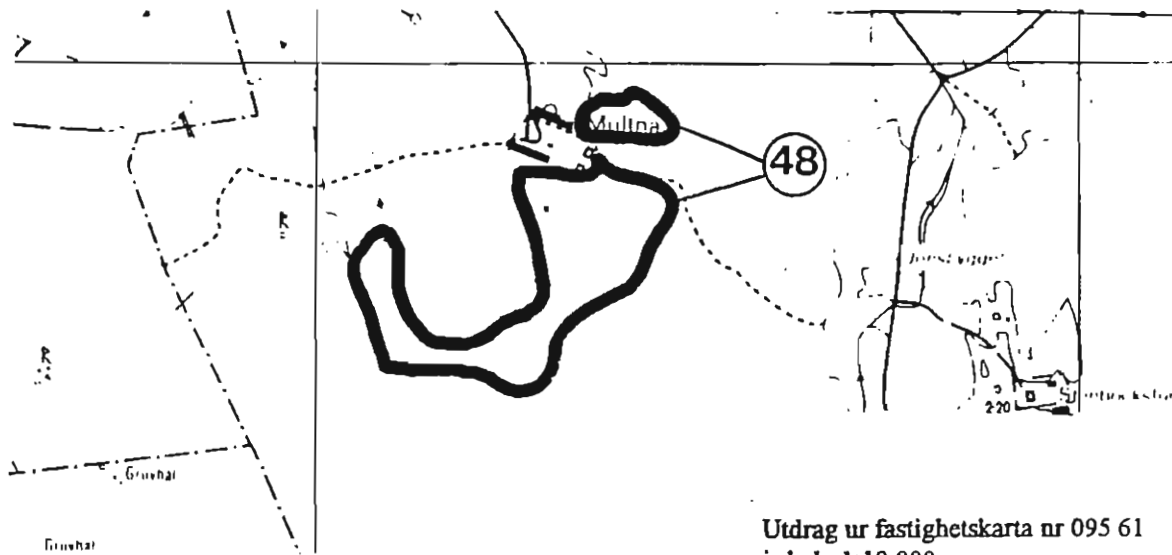
Kulturvärden

Fina stengärdesgårdar finns. Närmare hälften av betesmarken är gammal åker. Odlingsrösen finns kvar.

Bedömning

Den södra hagen är bäst hävdad och minst gödslad. Den finaste floran finns där. Även den norra hagen är dock värdefull för landskapsbilden.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 61
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:48 MULTNA

Lerbäckens SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.03
Koord. 65307/14563 9F6B0B7D

Strax söder om Rönneshytta och sjön Multen ligger gården Multna. Området är småkuperat och skogsdominerat.

Beskrivning

Den öppna hagmarken (6 ha) ligger i kanten mellan flacka åkrar och småkuperad skog. Gamla små åkerlappar finns insprängda i den naturliga betesmarken. Flera hållar går idagen. Trädskiktet består av björk, lönn och äppelträd, buskskiktet av en, syren och nypon. Fältskiktet består av en mosaik av torräng av färsvingel- och hållmarkstyp samt gräshed av ljung- och staggtyp. Floran är till större delen opåverkad av gödsel, gammal åker är dock gödselpåverkad. Hävdindikatorerna kattfot, ögontröst, bockrot, jungfrulin och stagg är vanliga, även knägräs är fläckvis vanlig. De slåttergynnade arterna fältgentiana, darrgräs och ängsskallra förekommer också.

Hävd

Större delen av betet är välhävdad. Vid den norra delen hade man nyligen röjt vid inventeringstillfället.

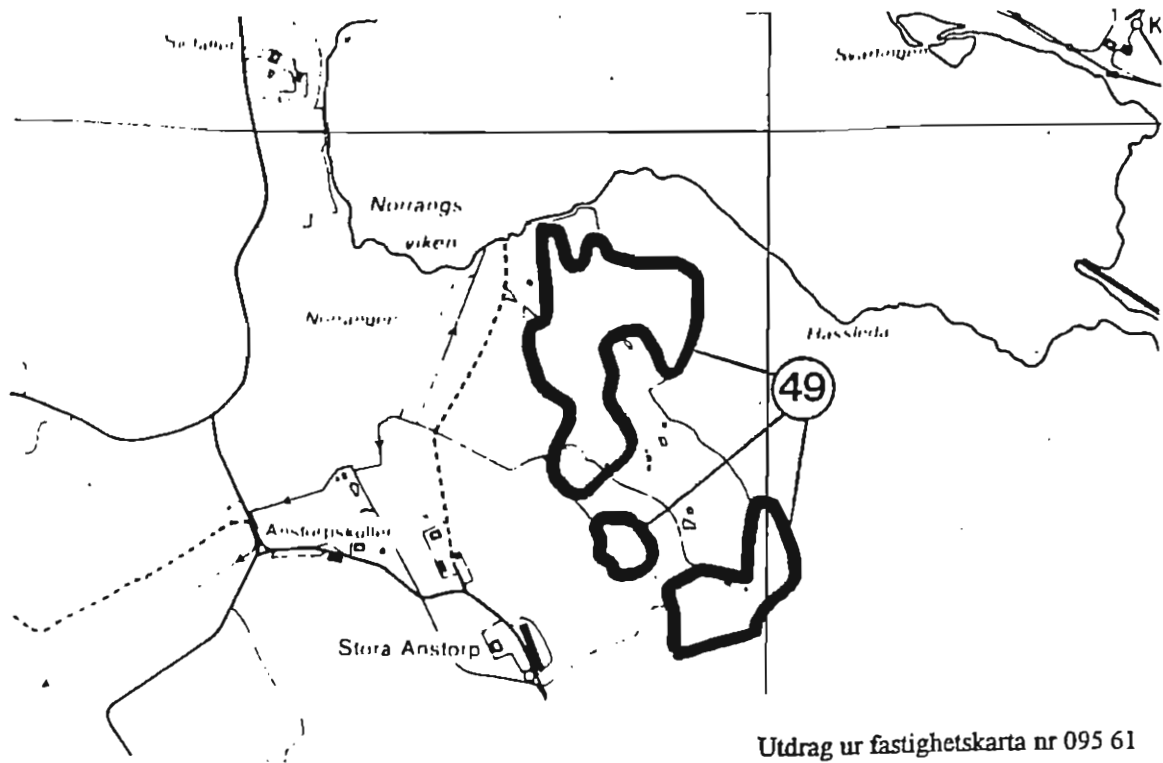
Kulturvärden

Ungefär 30% av betet är gammal åker. Odlingsrösen finns kvar och likaså husgrunder.

Bedömning

En mycket värdefull betesmark. Speciellt bör man uppmärksamma fältgentianan, som påminner om den slåtter som tidigare bedrivits. Såväl landskapsbild som flora är väl värd att bevara.

Klass I

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 61
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:49 ÅNSTORP

Lerbäckes SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.03
Koord. 65315/14567 9F6B1B5H

Ånstorps betesmarker sluttar ner mot sjön Multens södra strand. Landskapet är svagt kuperat och skogsdominerat.

Beskrivning

Det mesta av betesmarken, ca 5 ha, är gödslad. Intressanta delar finns i skogskanten, med drygt 1 ha öppen hagmark. Enstaka björk, gran och tall utgör trädskikt. En bildar buskskikt. Fältskiktet består i intressanta kantzoner av gräshed av staggtyp, torräng av färsvingeltyp och rished av ljungtyp. Indikatorarter återfinns i dessa kantzoner. Stagg är vanlig, här växer också knägräs och liten blåkllocka.

Hävd

Hagen är välhävdad genom bete.

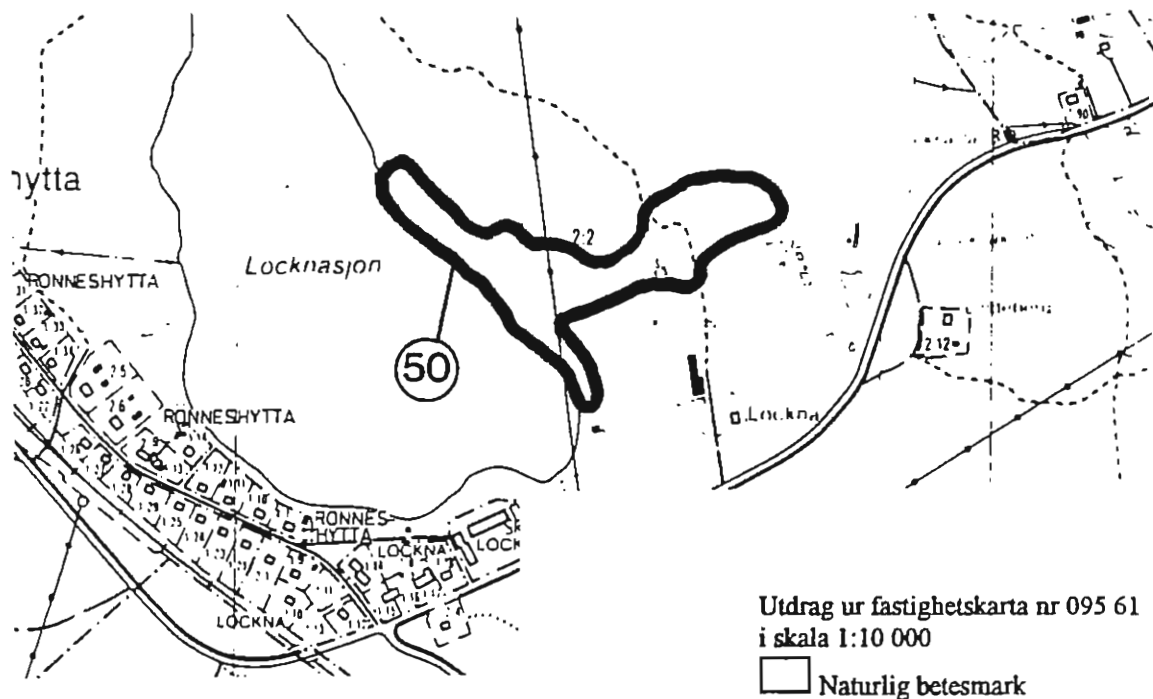
Kulturvärden

Odlingsrösen återfinns i hagen.

Bedömning

Det är bara vissa kantzoner som är av botaniskt intresse. Landskapsbilden är dock värdefull.

Klass 3

82:50 LÖCKNA

Lerbäckers SN
Topoblad: 0953

Invent. datum: 88.07.12
Koord. 65335/14574 9F6B3C5E

Löckna ligger i ett odlingsstråk vid Rönneshytta. Omgivningen är ett småkuperat skogslandskap.

Beskrivning

Ett område med blandlövhage och en mindre del öppen hagmark (tillsammans ca 4,5 ha) samt gödslad f d åker (ca 1,5 ha) betas norr om gården. Dessutom betas stränderna kring Locknasjön. Trädskiktet domineras av björk, andra trädslag är asp, lönn, gran, tall, al och några mycket gamla lindar. Buskskiktet består av en och hassel. Vegetationstyperna varierar från fuktäng av lågstarrtyp till gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp, örtrik friskäng och torräng av fårsvingel- och hållmarkstyp. Bortsett från f d åker är marken till större delen ogödslad. Den hävdgynnade floran återfinns endast på små partier i hagen. Vanliga där är darrgräs, jungfrulin, kattfot, knägräs, sommarfibbla och stagg.

Hävd

Hävden är måttlig.

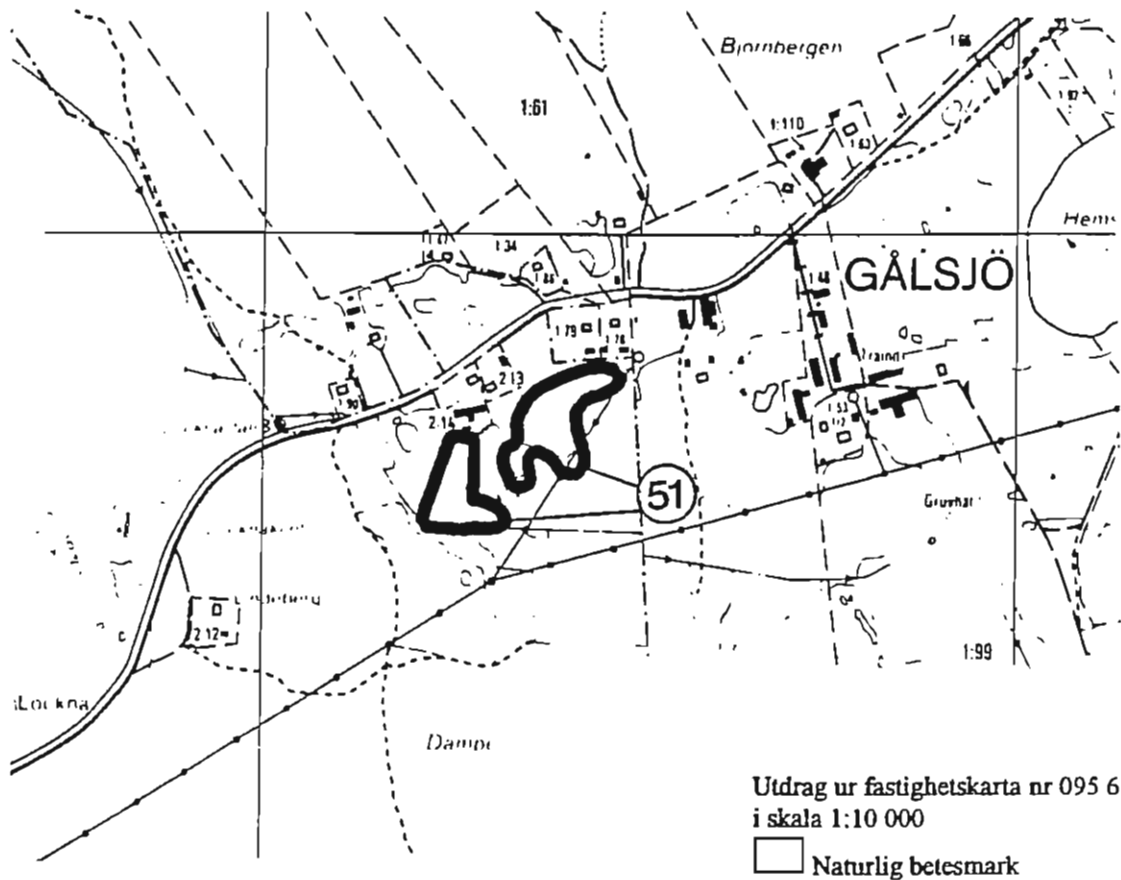
Kulturvärden

Odlingsrösen finns bevarade.

Bedömning

Hagen är värdefull för landskapsbilden. Hävdindikatorerna återfinns i små partier, men där är många arter vanliga, tex darrgräs, kattfot och sommarfibbla.

Klass 2

82:51 GÅLSJÖ

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.07.12
Koord. 65337/14583 9F86B3D7D

Gålsjö ligger i ett stråk av jordbruksmark intill Rönneshytta. Omgivande skog är småkuperad.

Beskrivning

Den öppna hagmarken (1,5 ha) betas inte. Hagmarkskaraktären finns dock kvar. Enstaka björkar utgör trädskikt. Buskskiktet består av en, björk, asp och tall. Dominerande vegetationstyper är gräshed av rödventyp, även fårsvingelvariant, friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp förekommer. I något fuktigare parti finns fuktäng av gräs-lågstarttyp och vid hållar är vegetationstypen torräng av hållmarkstyp. Floran är opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna jungfrulin, nattviol, Jungfru Marie nycklar, slättergubbe, stagg och svinrot är vanliga.

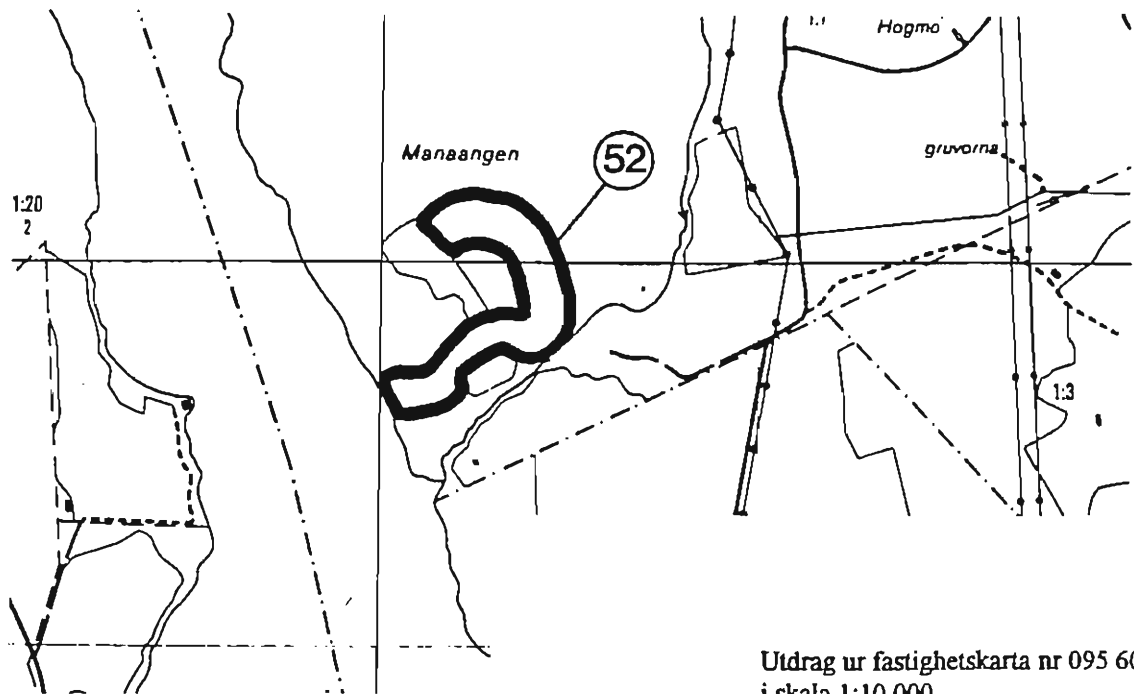
Hävd

Ingen hävd. Önskvärt med återupptagen hävd.

Bedömning

Här växte för några år sedan fältgentiana. Återupptagen hävd är önskvärd. En mycket fin hävdgynnad flora finns kvar. Speciellt kan nämnas den rikliga förekomsten av slättergubbe, svinrot, nattviol och Jungfru Marie nycklar.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 60
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

82:52 MANAÄNGEN

Hammar's SN
Topoblad: 0953

Invent. datum: 87.08.31
Koord. 65309/14541

Beskrivning

Hagen består av små åkerlappar och ca 3 ha björkhage, mycket vackert beläget vid Åm-melången. En bäck har skurit sig ned i sedimenten. Förutom björk finns även asp, al, tall och gran i trädskiktet. I buskskiktet finns bl a en, skogstry, hassel och olvon. Friskäng av rödventyp dominerar i fältskiktet. Floran är till stor del opåverkad av gödsling. Någon del kan vara svagt gödslad. Som namnet antyder har man troligtvis slåtrat på Manaängen. Flera slåtterindikatorer som klasefibbla, slåttergubbe, slåtterfibbla och svinrot återfinns. Andra hävdindikatorer är kattfot och stagg. På svagt gödselpåverkade delar växer maskros.

Hävd

Hagen är välhävdad genom bete av nötkreatur

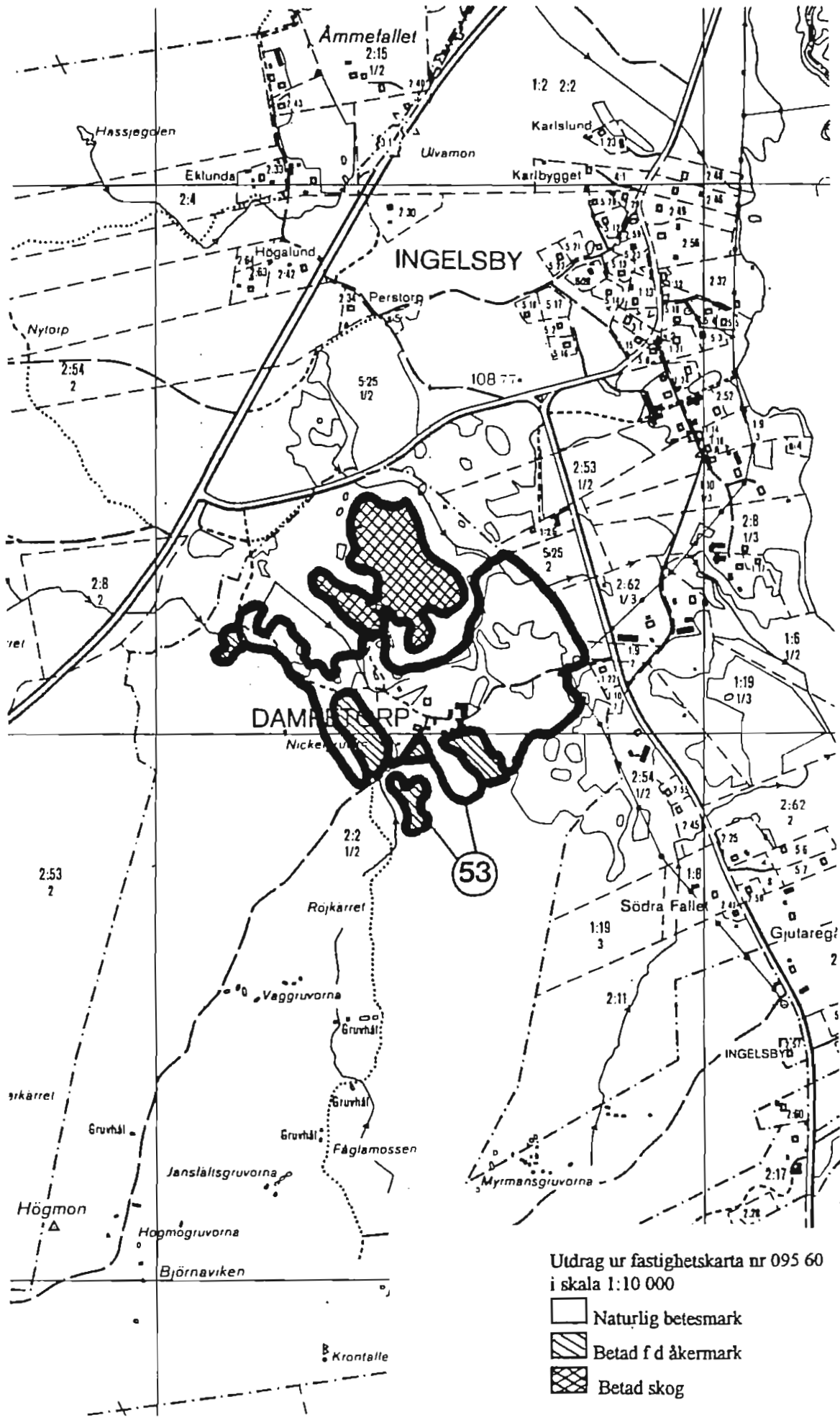
Kulturvärden

Odlingsrösen finns kvar i anslutning till åkerlapparna.

Bedömning

En vacker och också ur botanisk synpunkt värdefull hage. Det stora antalet slåtterindikatorer kan speciellt noteras.

Klass 2

82:53 DAMPETORP

Askersunds SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.08.31
Koord. 65320/14525 9F6A2C0F (Gården)

Odlingslandskapet kring Dampetorp är småbrutet och småkuperat. Åker- och betesmark förekommer omväxlande med moränkullar beväxta med lövskog.

Beskrivning

Området utgörs av ett mosaiklandskap med åkerhävd och betade bryn och åkerholmar. Genom området rinner en bäck som eroderat sig ner i en tämligen djup ravin. Naturbetesmarken upptar totalt ca 14 ha. Därav är ca 4 ha skogsbete, ca 1 ha björkhage och 6 ha öppen hagmark. Trädskiktet domineras av björk, dessutom förekommer fågelbär, asp, rönn, lönn, tall och gran. Buskskiktet domineras av enbuskar med inslag av skogstry, ask, hassel, tibast och björk. Fältskiktet utgörs av friskäng av rödventyp och av fårsvingelvariant av rödven-gräshed. Dessutom förekommer fuktigare partier av högörttyp. Bland sällsyntare arter kan nämnas skogsklocka, solvända och spåtistel. Betesmarken är ogödslad. De slåttergynnade arterna darrgräs och slåtterfibbla är vanliga. Andra hävdgynnade arter som gullviva, ängsvädd, ögontröst, stor och liten blåklocka och prästkrage är även ganska vanliga

Hävd

Hävden sker genom bete och är god. Markägaren röjer även efter hand igenvuxen hagmark och f d slåttermark.

Kulturvärden

Jordbrukslandskapet är ålderdomligt och gårdsmiljön är genuin, trögärdesgård och fågata förekommer.

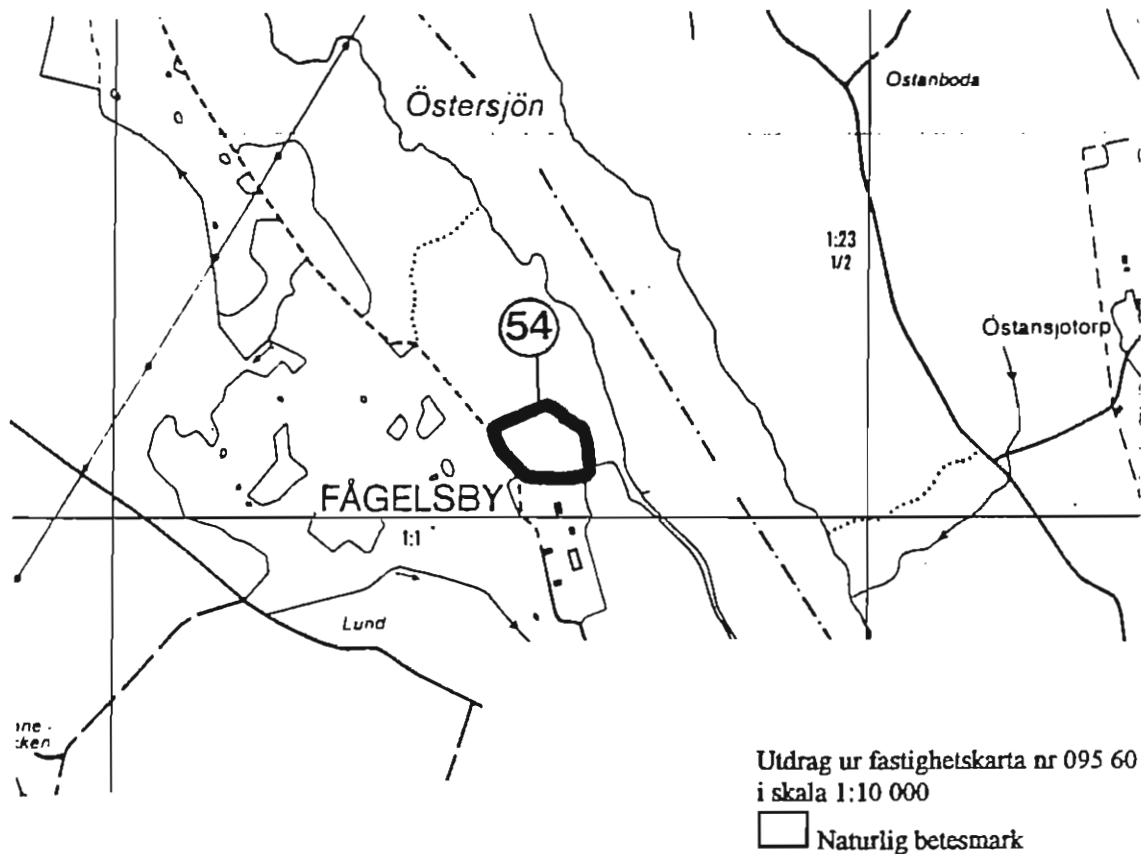
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:81
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 28
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 20

Bedömning

Det ålderdomliga och småbrutna jordbrukslandskapet runt Dampetorp är mycket värdefullt. Hagmarkerna är välbetade och hävden har lång kontinuitet. Den hävdgynnade floran är värdefull.

Klass 2

82:54 FÅGELSBY

Snavlundas SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.08.31
Koord. 65340/14515 9F6A4B0F

Fågelsby ligger vid Östersjöns branta strand strax nordost om Askersund. Skogslandskapet är kuperat. Kring Fågelsby breder öppna fält ut sig.

Beskrivning

Den öppna hagmarken, 1 ha stor, i slutningen norr om gården, var inte betad vid inventeringstillfället. Någras spridda tallar, någon björk, gran, lönn och ask utgör trädskikt. Buskskiktet utgörs av en och nypon. Dominerande vegetationstyper är torräng av färsvingel- och hållmarkstyp. Inslag av friskäng av rödventyp finns också. Floran är opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna bockrot och liten blåklocka är vanliga. Fläckvis är även backnejlika, mandelblomma och jungfrulin vanliga. Den slåttergynnade ängsskallran förekommer också.

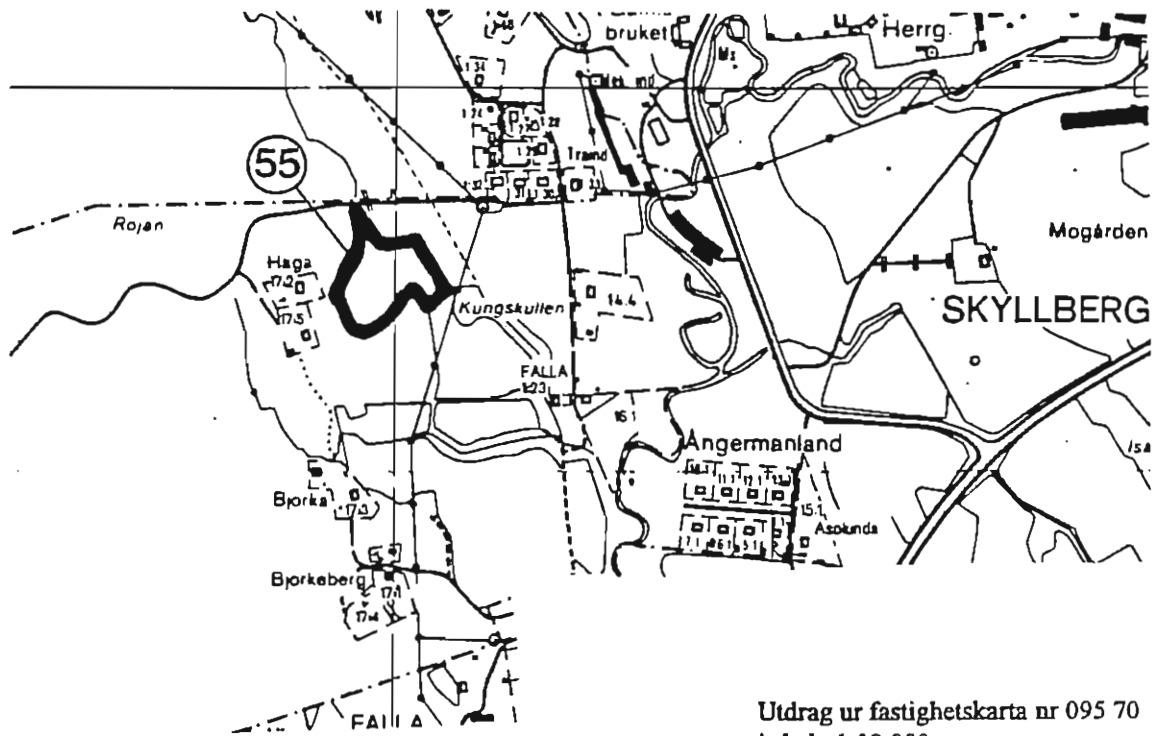
Hävd

Hävd saknades vid inventeringstillfället. Stängsel fanns dock och hagen var fortfarande öppen.

Bedömning

Återupptaget bete är önskvärt. Hagen är ögödslad och haren fin flora.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 70
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:55 FALLA

Snvalunda SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.08.31
Koord. 65357/14529 9F7A0C7J

Falla ligger vid Skyllberg nordost om Askersund. Landskapet kring Skyllberg domineras av jordbruksmark med omgivande skog.

Beskrivning

Hagen är öppen och ca 1 ha stor. Björk dominerar det glesa trädskiktet, men även rönn, asp och gran förekommer. I buskskiktet återfinns en. Vegetationstyperna är friskäng av rödventyp och vid hållar torräng av hållmarkstyp. En mindre del är helt opåverkad av gödsling, annars syns allmänt en svag gödselpåverkan. Hävdindikatorerna ängsvädd, knägräs och betad ljung är vanliga.

Hävd

Hagen är välhävdad genom bete.

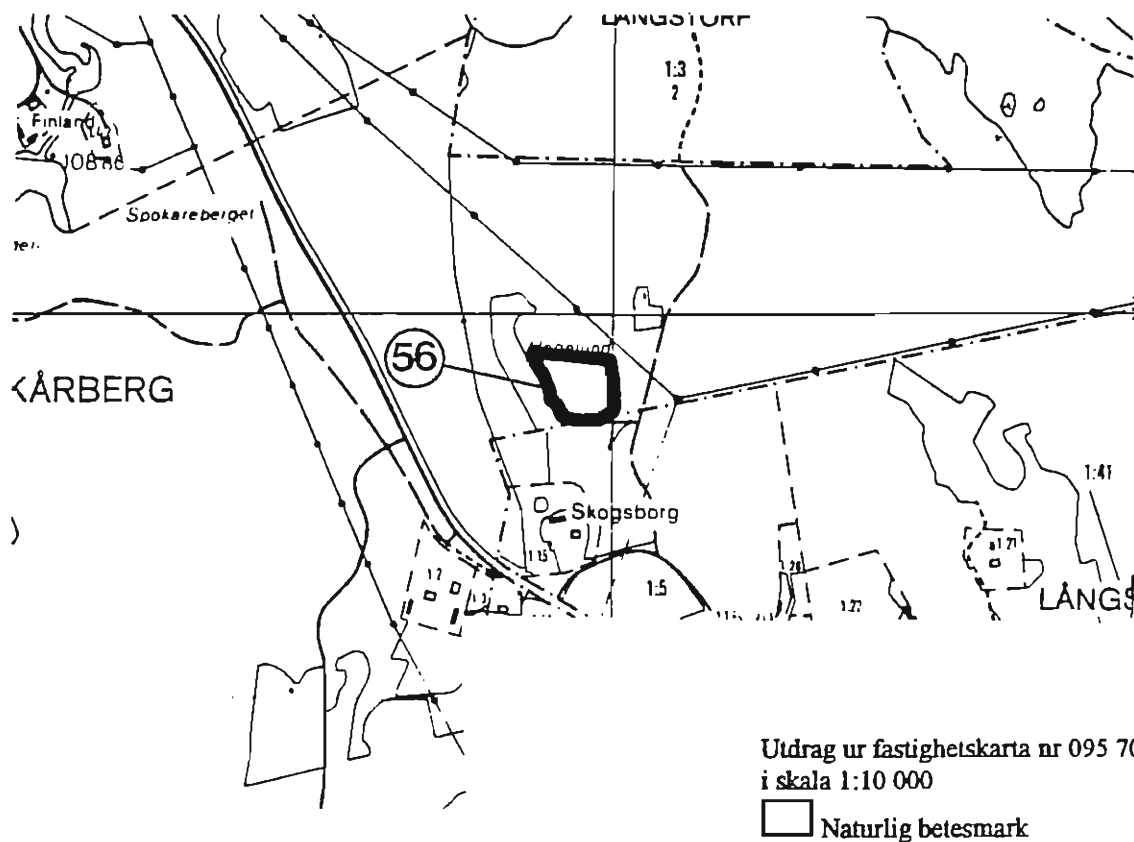
Kulturvärden

En stengärdesgård finns bevarad.

Bedömning

Tyvärt är hagen svagt påverkad av gödsling. Den goda hävden och förekomsten av knägräs gör ändå hagen värdefull.

Klass 3

82:56 HÖGELUND

Snavlunda SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.08.31
Koord. 65369/14519 9F7A1B9J

Högelund ligger vid Skyllberg nordost om Askersund. Landskapet vid Skyllberg domineras av jordbruksmark med omgivande skog.

Beskrivning

Vid Högelund betas 1 ha björkhage. Förutom björk finns asp och gran. Buskskiktet domineras av en och asp, även björk och gran förekommer. Täckningsgraden är 25-50%. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp, i torrare delar är vegetationstypen gräshed av rödventyp. Hagen är opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna ängsvädd, bockrot, jungfrulin, ögontröst och skogsklöver är vanliga. Det är även den slättergynnade ängsskallran. Darrgräs förekommer fläckvis.

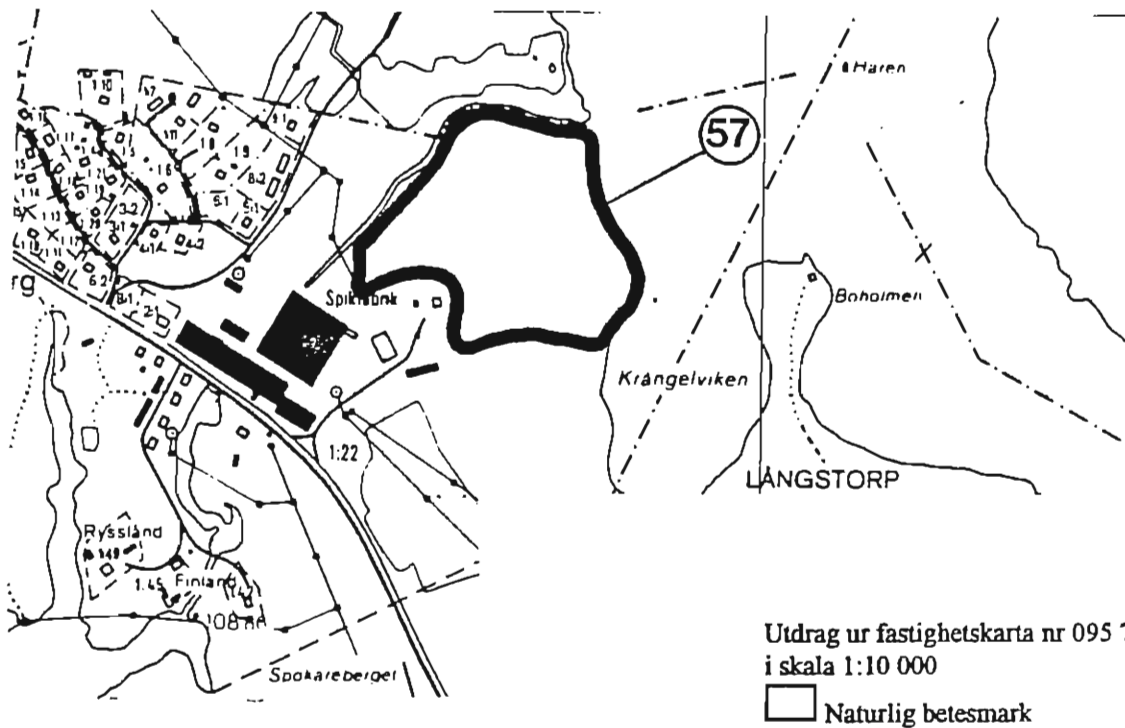
Hävd

Hävden är bitvis god. En hel del sly växer dock upp. Hagen betas av hästar.

Bedömning

Hagen skulle behöva en intensivare hävd för att hålla sly borta. Floran är bitvis värdefull, speciellt kan nämnas ögontröst, ängsskallra och darrgräs.

Klass 3

82:57 KÅRBERG

Snavlunda SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.08.31
Koord. 65377/14516 9F7A2B7G

Vid Fågelsjön i Kårberg norr om Askersund ligger denna hage. Landskapet är skogs dominerat med odlade stråk.

Beskrivning

Blandlövhagen är 7 ha stor och betas. Mellan bergknallar ligger betesvall insprängd. Trädskiktet består av många fina gamla ekar, björk, ask, rönn och tall. Buskskiktet består av en, björk, hassel, viden och olvon. Täckningsgraden är 25-75% och betesvallen är öppen. Vegetationstyperna är varierande från fuktäng av tuvtätelyp till friskäng av rödventyp, färsvingelvariant av gräshed av rödventyp och torräng av hållmarkstyp. Floran är inte påverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna ängsvädd, prästkrage och bockrot är vanliga. Även ögontröst, jungfrulin och stagg förekommer här och var.

Hävd

Hagen är måttligt till väl hävdad, bitvis breder sly ut sig. Bitvis är den skoglik.

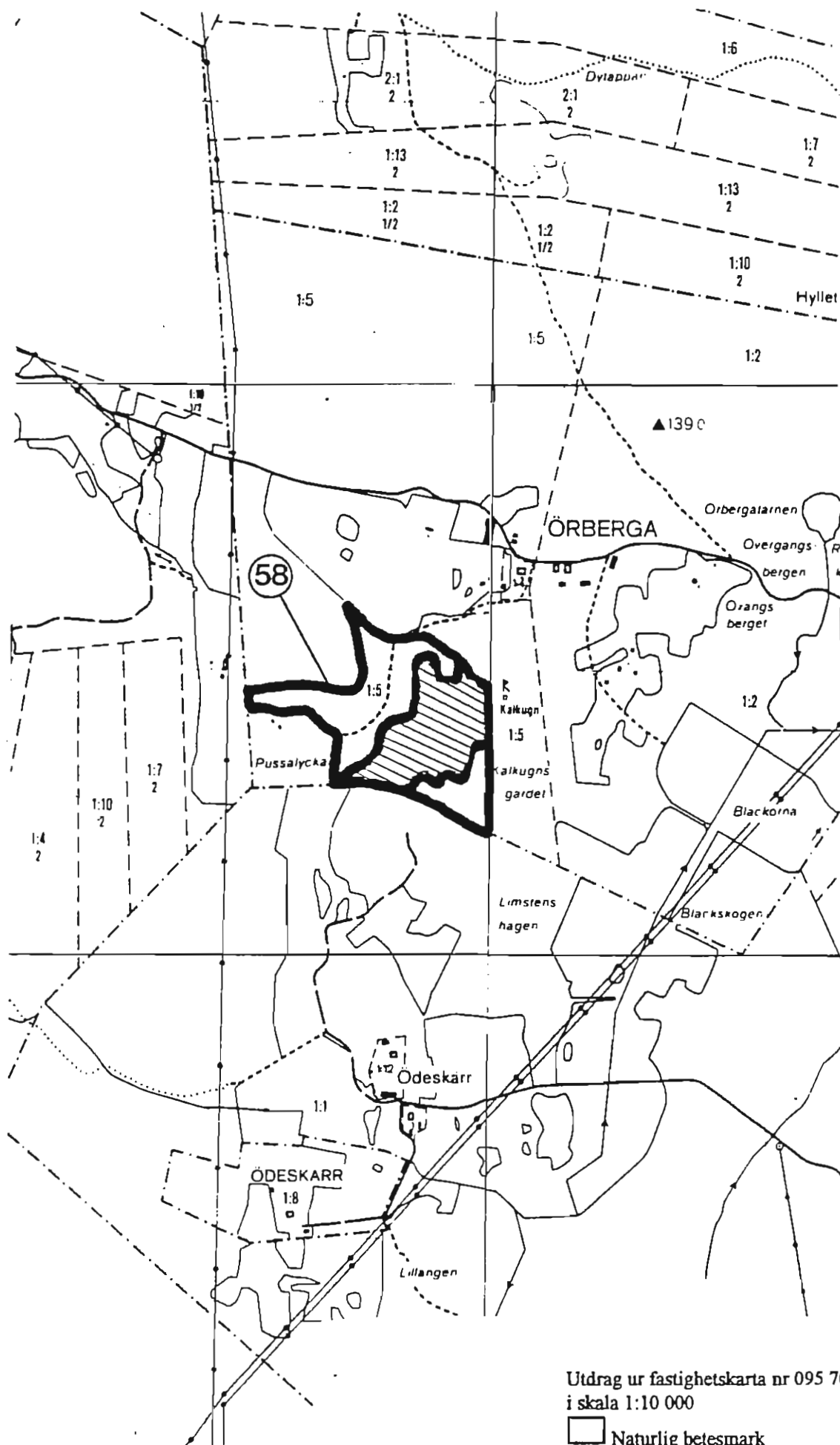
Tidigare inventeringar

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 10

Bedömning

Hävden har inte varit kontinuerlig. Med fortsatt god hävd är hagen av intresse.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 70
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

82:58 PUSSALYCKAN

Snavlunda SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.01
Koord. 65394/14548 9F7A4E4I

Pussalyckan ligger söder om gården Örberga strax väster om Åsbro. Landskapet är skogsdominerat med jordbruksmark kring gårdarna.

Beskrivning

Söder om gården Örberga betas ca 4 ha naturlig betesmark, bestående av skog med öppna gläntor och ca 3 ha tidigare åker. I trädskiktet finns björk, gran, asp, ek och tall. I skogen dominerar barrträden, i de öppnare delarna lövträden. I buskskiktet finns en. Täckningsgraden i de öppnare gläntorna är 25-50%. Dominerande vegetationstyp i gläntorna är friskäng av rödventyp. I torrare delar övergår den till torräng av fårsvingeltyp och hållmarkstyp. Floran är opåverkad av gödsel. Hävdindikatorerna återfinns i gläntorna kring körvägen. Gullviva, darrgräs, ögontröst, ängsvädd, bockrot och liten blåklocka är vanliga. Även rödkämpar förekommer.

Hävd

Närmast körvägen är hävden god, annars måttlig. Hagen betas av hästar.

Kulturvärden

Små stenbrott finns i området.

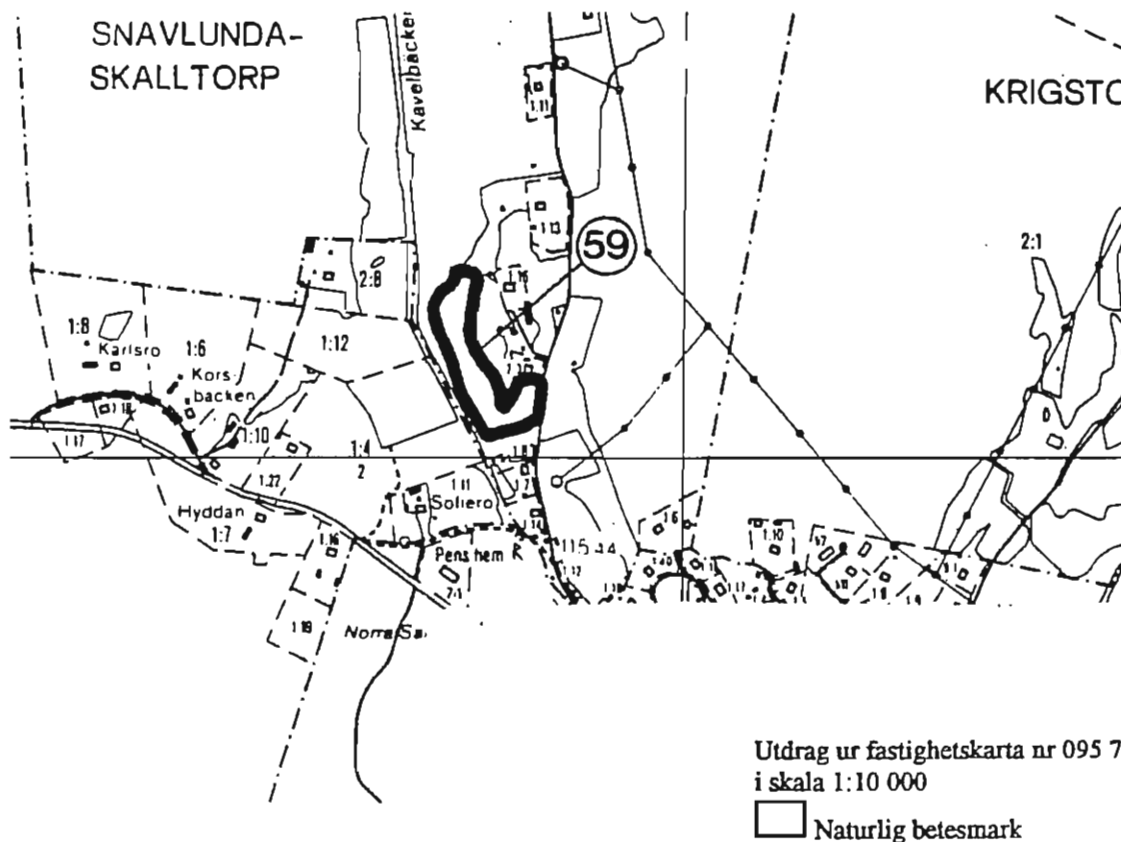
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:116
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 57

Bedömning

Många fina hävdindikatorer som darrgräs, gullviva och rödkämpar förekommer i gläntorna. Skogen och tidigare åker dominerar dock hagen.

Klass 2

82:59 SNAVLUNDAS - SKALLTORP

Snavlunda SN Invent.datum: 87.09.02
Topoblad: 0953 Koord. 65381/14507 9E7A3A1H

Strax norr om Kärberg ligger Skalltorp. Det är ett uppodlat stråk längs Kavelbäcken omgivet av barrskog.

Beskrivning

I Kavelbäckens dalgång finns en björkhage (1 ha). Förutom björk finns rönn och tall. I buskskiktet återfinns en, hassel och asp. Täckningsgraden är 25-50%. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Denna övergår i fuktigare delar i fuktäng av tuvtåteltyp och mot torrarepartier med hällar i torräng av fårsvingel- och hällmarkstyp. Floran är till större delen opåverkad av gödsling. Längst i norr syns dock en tydlig påverkan. De hävdgynnade arterna smörbollar, ängsvädd, bockrot, jungfrulin och prästkrage är vanliga. Dessutom förekommer stagg, darrgräs och gullviva.

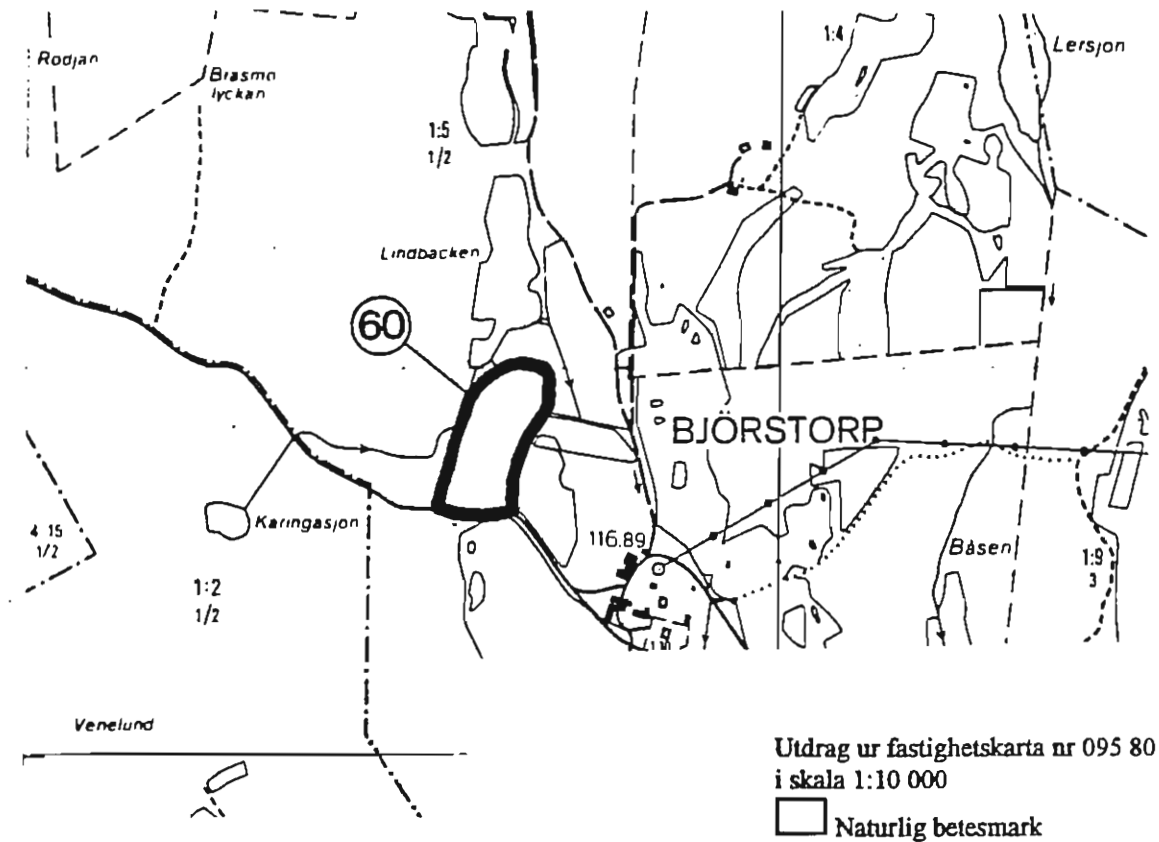
Hävd

Hagen är delvis välhävdad. Bitvis breder dock sly ut sig.

Bedömning

Hagen är värdefull för landskapsbilden. Floran är hävdgynnad. Speciellt kan nämnas stagg, darrgräs och gullviva.

Klass 3

82:60 BJÖRSTORP

Snavlunda SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.01
Koord. 65404/14506 9F8A0A4G

Björstorp ligger i skogslandskapet väster om Åsbro. Kring gårdarna i området är marken uppodlad.

Beskrivning

Vid Björstorp betas 2 ha öppen hagmark som övergår i skogsbete. I det glesa trädskiktet återfinns framför allt björk men även gran, al, asp, rönn och tall. I buskskiktet finns en. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp, fläckvis finns rished av ljungetyp. Floran är huvudsakligen opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna stagg, ögontröst, ängsvädd, bockrot och betad ljung är vanliga. I vägkanten är rödklint vanlig. Brudbröd förekommer mer fläckvis.

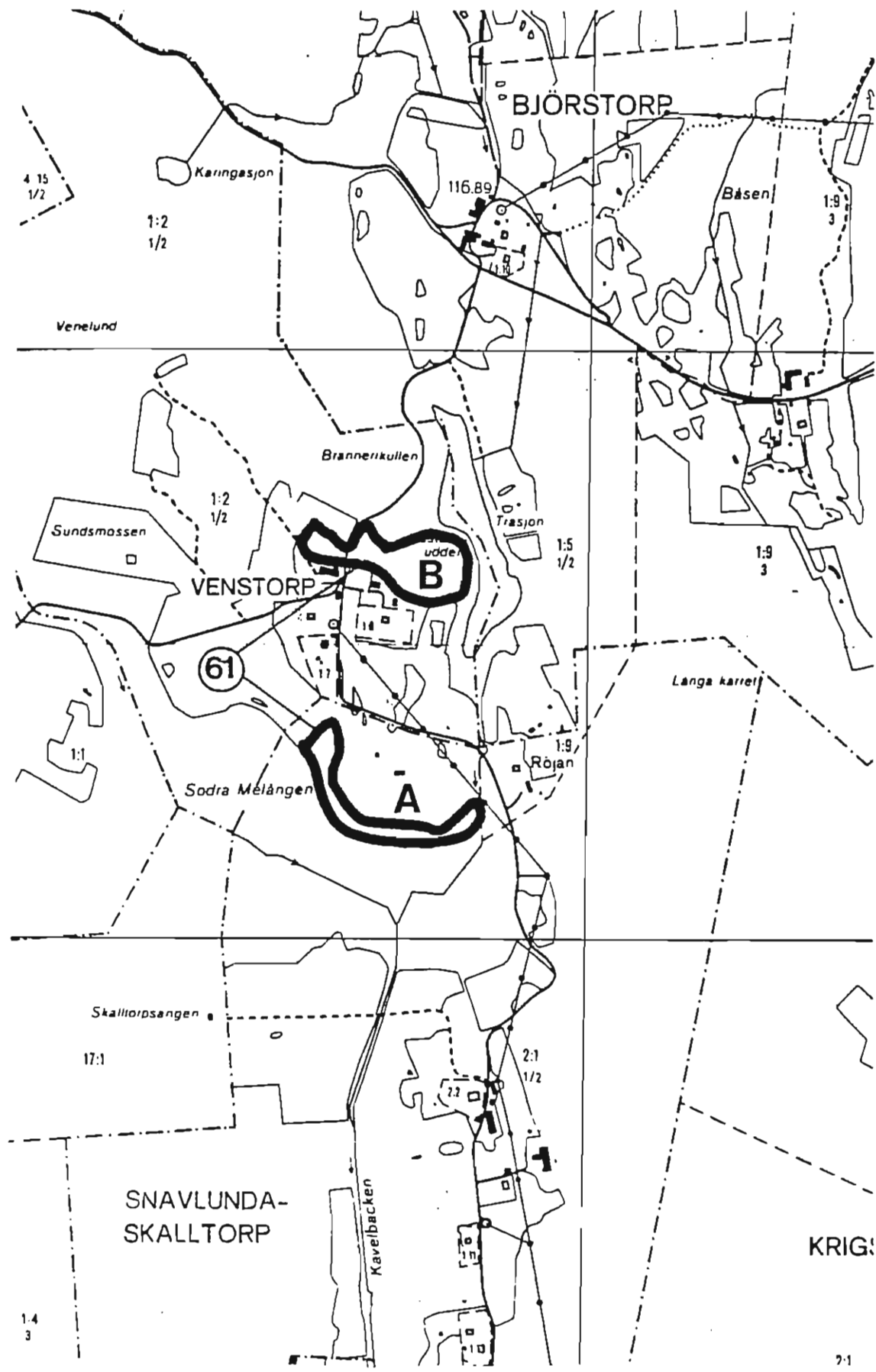
Hävd

Hagen betas och är välhävdad.

Bedömning

Hagen utgör ett vackert inslag i landskapsbilden. Floran är hävdgynnad och fin. Särskilt kan nämnas den rikliga förekomsten av stagg, ögontröst, rödklint samt något mer fläckvis förekommande brudbröd.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 70
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

82:61 VENSTORP

Snavlunda SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.02
Koord. (A) 65392/14506 9F7A4A2G
(B) 65396/14506 9F7A4A6G

Venstorp ligger i ett odlingsstråk norr om Kårberg, omgivet av barrskog.

Beskrivning

Hage (A), 1,5 ha stor, ligger i norra kanten av S Melången, en igenväxt f d sjö. Det är en smal remsa öppen hagmark mellan åker och våtmark som betas. Trädsiktet domineras av björk, även asp, tall och gran finns. Busksiktet består av en, al, hassel, olvon och nypon. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp, dessutom betas fuktängen i kanten av den igenväxta sjön. Floran är delvis opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna ängsvädd, jungfrulin, bockrot och liten blåklocka är vanliga.

Den 2 ha stora hagen (B), norr om gården på båda sidor av vägen, är till en del öppen och till en del björkhage. Björk dominerar trädsiktet, men även oxel, rönn, lönn och tall förekommer. I busksiktet återfinns en. Vegetationstyperna är friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp. Ungefär halva hagen är opåverkad av gödsel, resten är i varierad grad påverkad. Hävdindikatorerna ögontröst, jungfrulin, bockrot, blåklocka och prästkrage är vanliga. De slåttergynnade arterna darrgräs och ängsskallra förekommer fläckvis.

Hävd

Hävden är till större delen svag, en mindre del är måttligt hävdad.

Kulturvärden

Stengärdesgårdar och odlingsrösen finns bevarade liksom husgrunder.

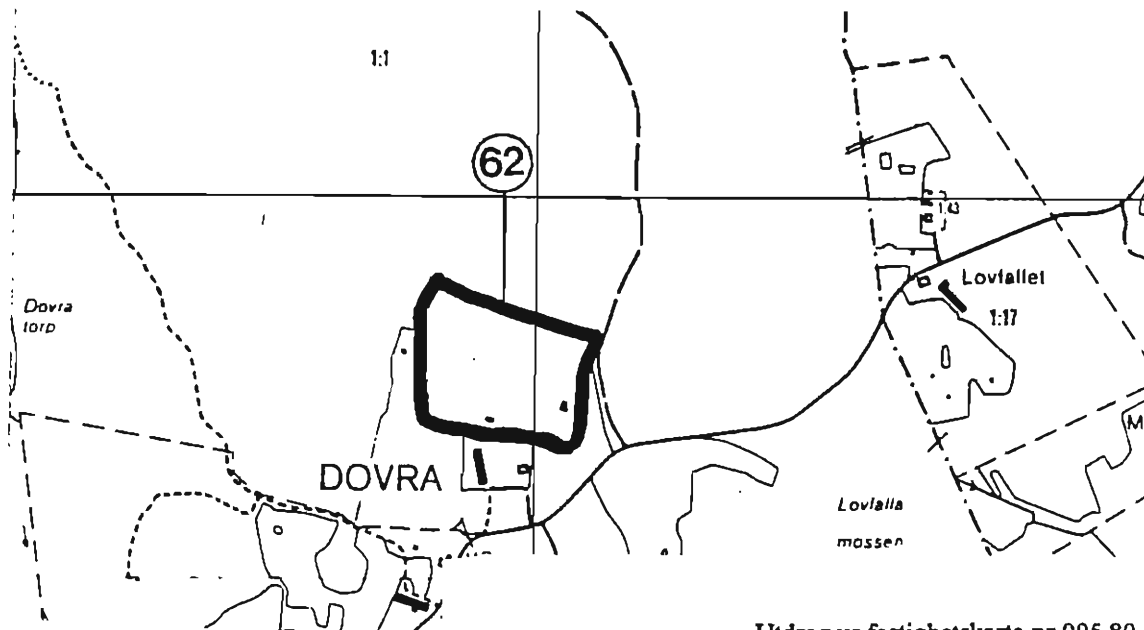
Tidigare inventeringar

Madmarker i Örebro län, A-2

Bedömning

Båda hagarna är värdefulla för landskapsbilden. Madmarken har lokalt värde för fågellivet. Floran i hagarna är hävdgynnad. Speciellt kan nämnas de slåttergynnade arterna darrgräs och ängsskallra i hage B.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 80
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:62 DOVRA

Snavlunda SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.09.01
Koord. 65417/14519 9F8A1B7J

Dovra ligger i skogslandskapet väster om Åsbro. Kring gårdarna i området är marken uppodlad.

Beskrivning

Vid Dovra betas 4 ha blandlövhage med öppna f d åkerlappar. I trädskiktet återfinns björk, rönn, asp, tall, gran, fågelbär och ek och i buskskiktet en, asp, nypon och björk. Täckningsgraden är i allmänhet 25-50%, bitvis tätare och bitvis öppet. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp som i torrare delar övergår i gräshed av rödventyp, rished av blåbärlingontyp samt mot hållmarken torräng av hållmarkstyp. Hagen är inte gödslad. Flera hävdindikatorer är vanliga, t ex brudbröd, jungfrulin, rödklint och betad ljung. Stagg förekommer fläckvis liksom de slättergynnade arterna sommarfibbla och svinrot.

Hävd

Hävden är svag till måttlig. I hagen finns en skräphög.

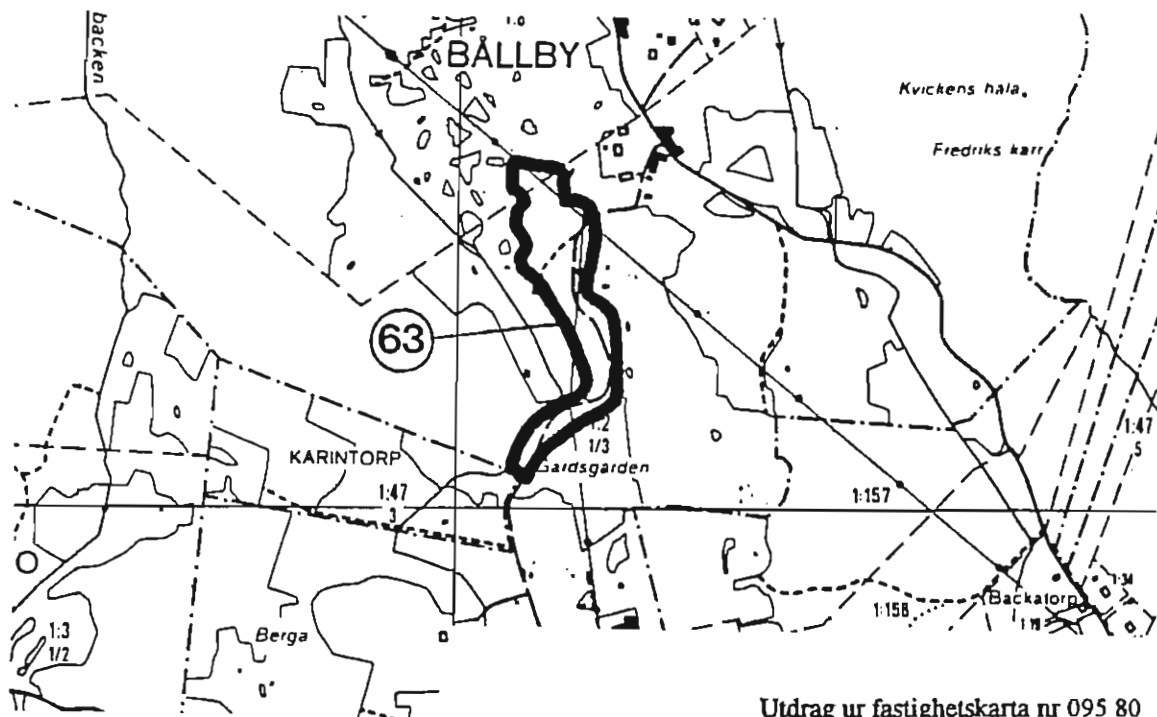
Kulturvärden

Odlingsrösen och husgrunder finns bevarade.

Bedömning

Hagen har en hävdgynnad flora med bl a brudbröd, stagg, sommarfibbla och svinrot. Fortsatt hävd och en del uppsnygning är önskvärt.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 80
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:63 BÅLLBY

Lerbäck SN Invent.datum: 87.09.01
Topoblad: 0953 Koord. 65432/14531 9F8A3D2B

I ett odlingsstråk väster om Åsbro ligger Bållby. Omgivningen är skogsklädd.

Beskrivning

Vid Bållby betas 3 ha öppen hagmark. I det glesa trädskiktet finns björk, tall och rönn. En dominerar buskskiktet, men även björk och tall återfinns. Vegetationstyperna varierar från fuktäng av tuvtäteltyp i fuktiga sänkor till friskäng av rödventyp, rished av ljungetyp på tuvor och vid de talrika hållarna torräng av hållmarkstyp. Floran är i stort sett opåverkad av gödsling bortsett från ett område vid grinden. Många fina slåtter- och betesindikatorer finns här. Slättergubbe, ögontröst, jungfrulin och stagg är vanliga. Slätterfibbla, nattviol och kattfot förekommer mer fläckvis.

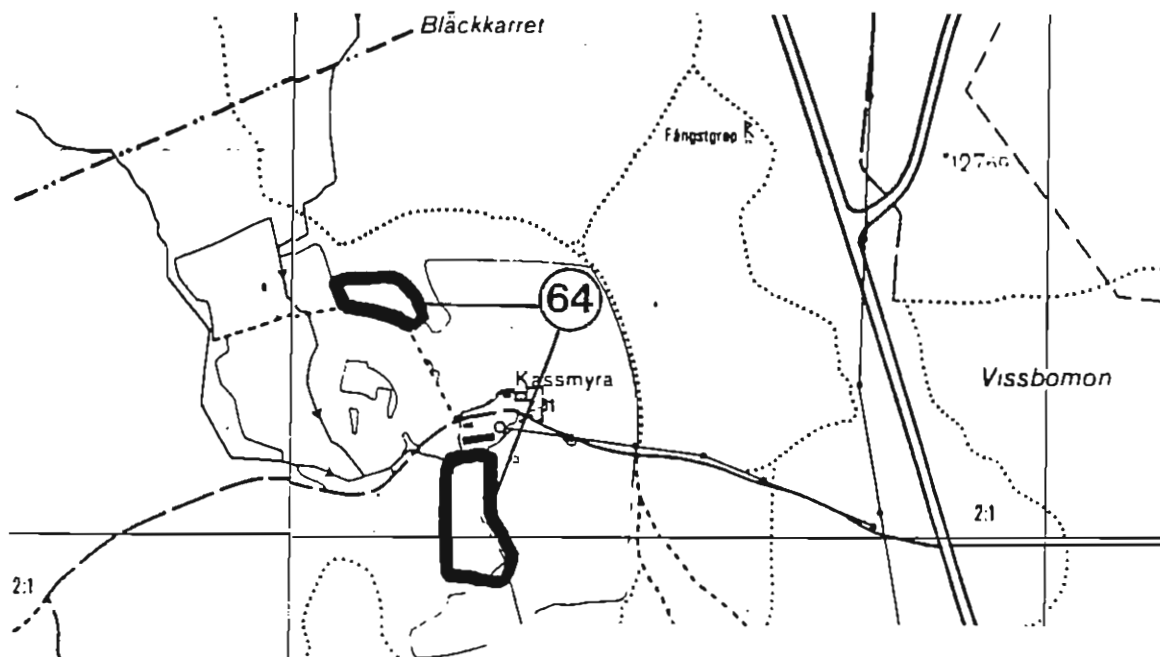
Hävd

Hävden är bitvis god och bitvis måttlig. Alltför många småtallar har fått komma upp. En ful skräphög finns i hagen.

Bedömning

En mycket fin hävdgynnad flora finns i hagen. Speciellt kan nämnas slättergubbe, slätterfibbla och kattfot. Viss städning och röjning skulle behövas. Annars ett mycket fint inslag i landskapet.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 81
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

82:64 KASSMYRA

Lerbäcks SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 87.07.12
Koord. 65440/14552 9F8B4A0C

Kassmyra är en ensam gård i det platta skogslandskapet norr om Åsbro.

Beskrivning

Hagmarken (1,6 ha) består till hälften av öppen hagmark och hälften björkhage. Trädskiktet består av endast björk och täckningsgraden är 10-40%. Vegetationstyperna varierar från gräshed av rödventyp till friskäng av rödventyp, örtrik friskäng och torräng av färsvingel- och hållmarkstyp. Större delen av hagen är opåverkad av gödsling, en mindre del är svagt påverkad. Många hävdgynnade arter är vanliga, t ex ormröt, slättergubbe, stagg, ängsskallra, ängsväddoch prästkrage.

Hävd

Hagen är välhävdad.

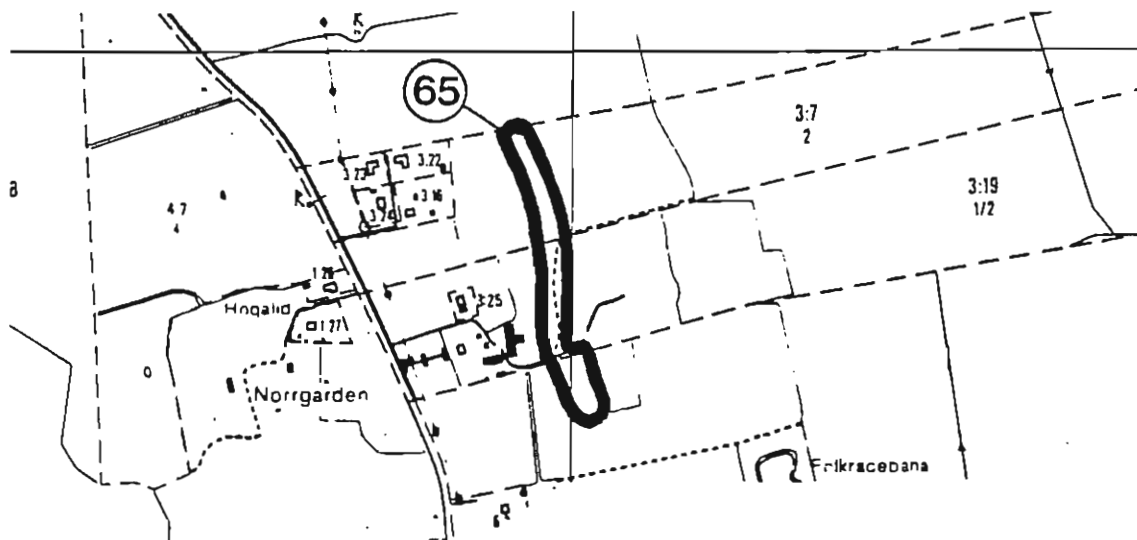
Kulturvärden

Odlingsrösen finns bevarade.

Bedömning

Ett värdefullt inslag i landskapsbilden och en fin flora. Speciellt kan nämnas den rikliga förekomsten av ormröt, slättergubbe och ängsskallra.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 89
i skala 1:10 000

Naturlig betesmark

82:65 TYCKE

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.09.17
Koord. 65427/14479 9E8J2C7J

Odlingslandskapet kring Tycke ligger söder om Vretstorp. Hagen ligger i kanten av en åsrygg. På andra sidan åsryggen finns ett grustag. Området har två kända backsipplokaler. Den ena i denna hage, den andra på en skogklädd ås söder om. I nordvästra änden av denna åsrygg finns en vacker bäckravin med al, lönn och björk.

Beskrivning

Hagen (1,5 ha) ligger i branten längs åsen. Tidigare åker nedanför branten ingår i betet. Hagen är relativt öppen med enstaka björkar och någon asp. I buskskiktet finns nypon, en och björk. Vegetationstypen är en örtrik torräng. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna brudbröd, rödklint, prästkrage, bockrot och liten blåklocka är vanliga. Backsippa ska finnas enligt tidigare inventering.

Hävd

Åsbranten är välhävdad.

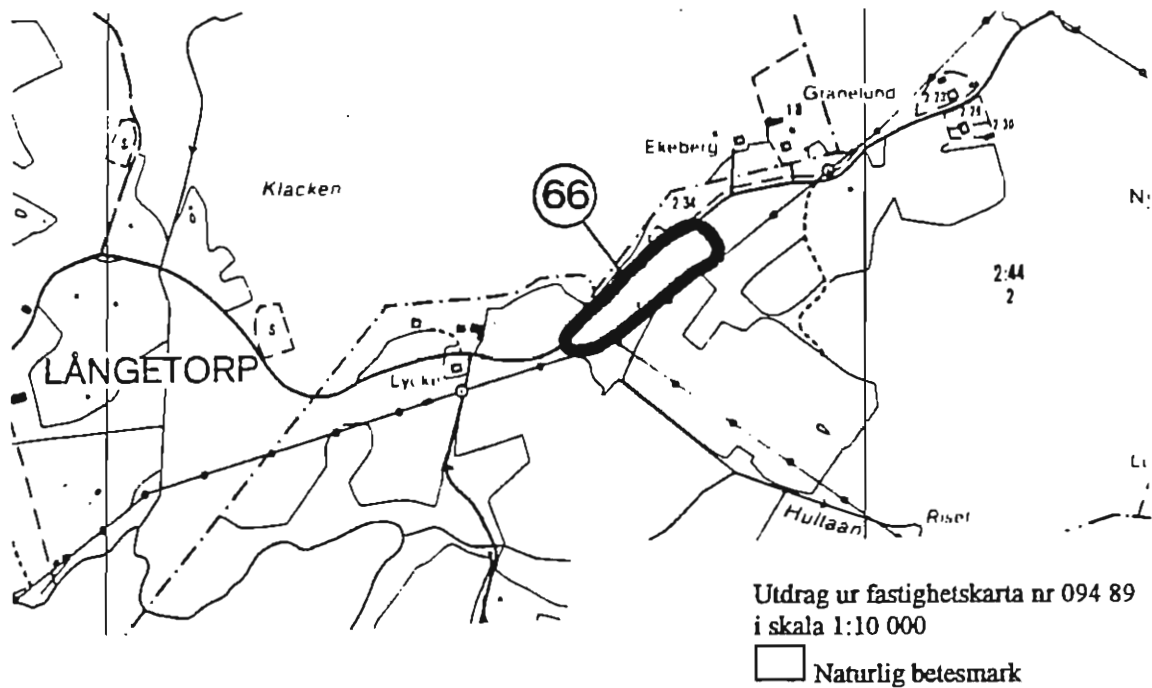
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:98
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 45 och 46
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 4

Bedömning

Hagen är av intresse såväl för landskapsbild som flora, speciellt backsippa, brudbröd och rödklint. Røjningar och bete av den södra åsen skulle också vara av intresse.

Klass 2

82:66 SNAVLUNDAS- HULT

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.09.02
Koord. 65405/14467 9E8J0B5H

Hult ligger norr om Askersund i höjd med Snavlunda. Landskapet är ett öppet jordbrukslandskap kring Hällasjön med omgivande skogslandskap.

Beskrivning

Hagen är en 1 ha långsträckt ekhage med ett tätt buskskikt av hassel. Täckningsgraden är 50 - 75 %. Hasselnåret gör att marken blir mycket skuggad och har säkert påverkat vegetationstypen som i dag är en friskäng av skogsnävatyp. Floran är opåverkad av gödsling. Smörbollar är vanlig, medan de hävdgynnade arterna prästkrage, sommarfibbla och storblåklocka förekommer fläckvis.

Hävd

Hävden är svag. Hassel breder ut sig.

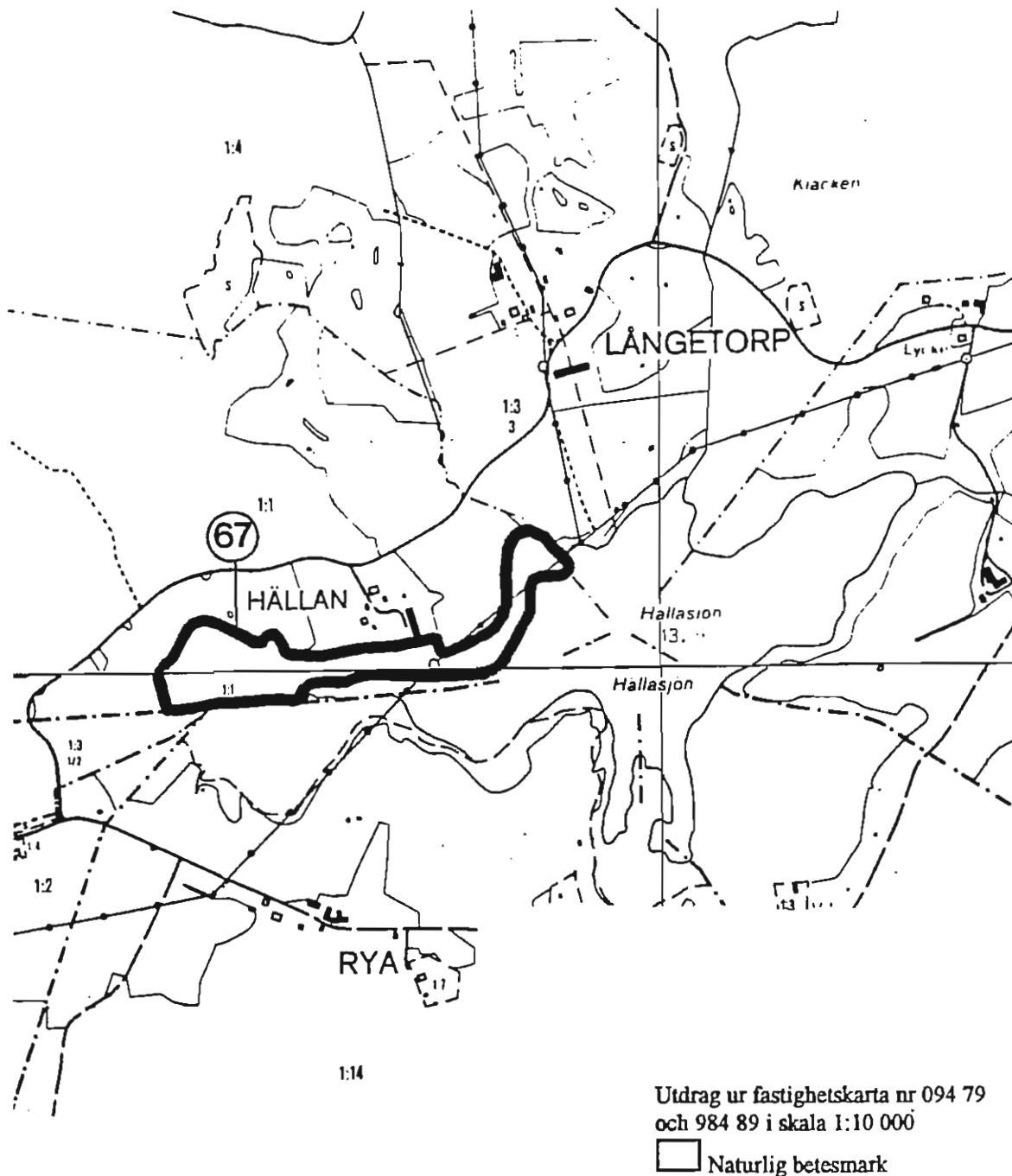
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:97
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 43
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 28

Bedömning

Odlingslandskapet vid Hult är mycket vackert. Ekhagen bidrar till denna landskapsbild, men hagen skulle behöva röjas och hävdas bättre. En prägel av hävdgynnad flora kvarstår dock i viss mån, speciellt kan då sommarfibbla nämnas.

Klass 3

82:67 HÄLLASJÖN

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

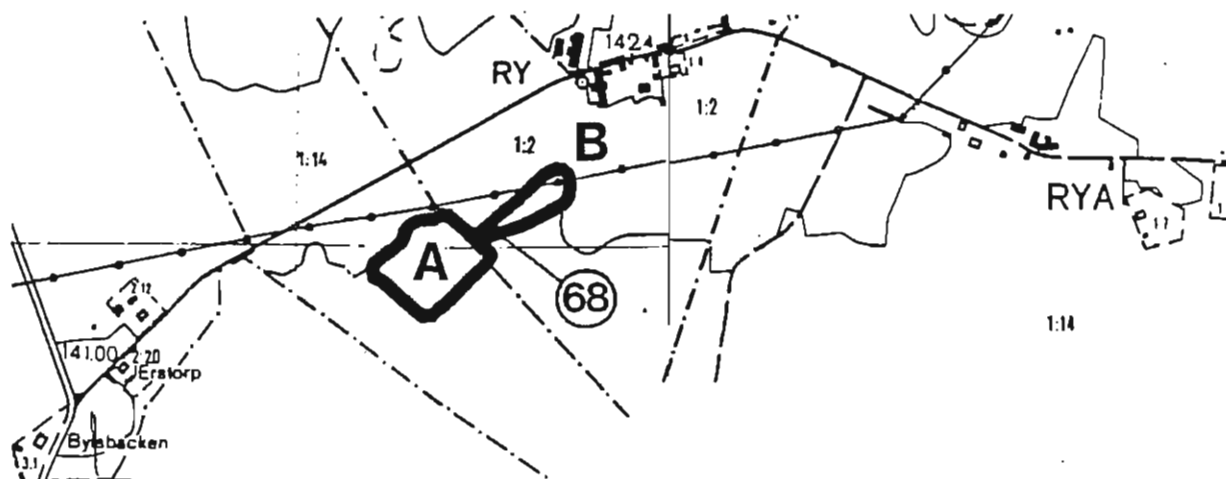
Invent.datum: 87.09.02
Koord. 65400/14455 9E8J0A0F

Hällasjöns norra strand utgörs vid gården Hällan av 1,5 ha betad strandäng med spridda viden. Landskapsbilden är mycket tilltalande och enligt madmarksinventeringen är sjön av lokalt värde som rast- och häcklokal för några vanligare sjöfågelarter.

Tidigare inventeringar

Madmarker i Örebro län, A-1

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 78
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:68 RY

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.09.01
Koord. 65394/14447 9E7I4E4H

Ry ligger norr om Askersund i höjd med Snavlunda. Landskapet är ett öppet jordbrukslandskap kring Hällasjön med omgivande skogslandskap.

Beskrivning

Hage (A) är ungefär 1 ha öppen hagmark. Enstaka björk, tall, asp, ek, gran och al utgör ett gles trädskikt. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Kring hällar återfinns torräng av hällmarkstyp och på fuktigare delar fuktäng av tuvtäteltyp. Floran är påverkad av gödsling, bitvis tydligt påverkad med skräppor och brännässlor. Hävdindikatorerna är få. Fläckvis förekommer liten blålocka, stagg, prästkrage och mandelblomma.

Hage (B) utgörs av ungefär 0,5 ha öppen hage, där en moränkulle dominerar. Det glesa trädskiktet domineras av tall, men även ek, asp och gran finns. Buskskiktet domineras av en. Vegetationstypen är framför allt friskäng av rödventyp. På torrare delar återfinns torräng av fårsvingeltyp med dragning åt hed. Floran är till stor del opåverkad av gödsling, i övrigt syns en svag påverkan. Den hävdgynnade kattfoten är vanlig. Liten blålocka, mandelblomma, Jungfru Marie nycklar och nattviol förekommer fläckvis.

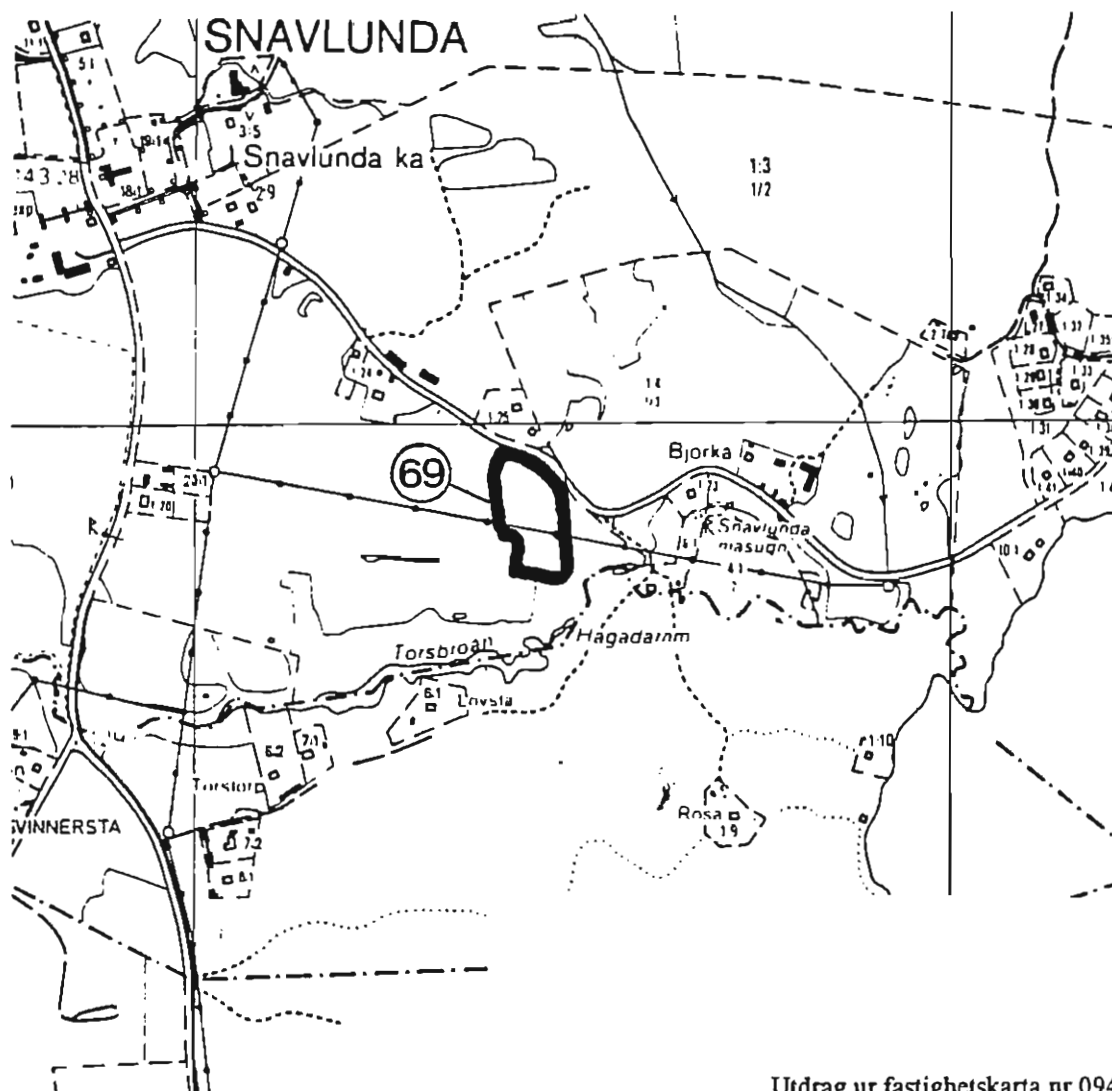
Hävd

Hagarna är välhävdade.

Bedömning

Hagarna utgör en fin landskapsbild. Endast en mindre del är opåverkad av gödsling och av botaniskt intresse. Av störst intresse är hage (B) med bl a kattfot, mandelblomma och nattviol.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 79
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:69 BJÖRKÅ

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

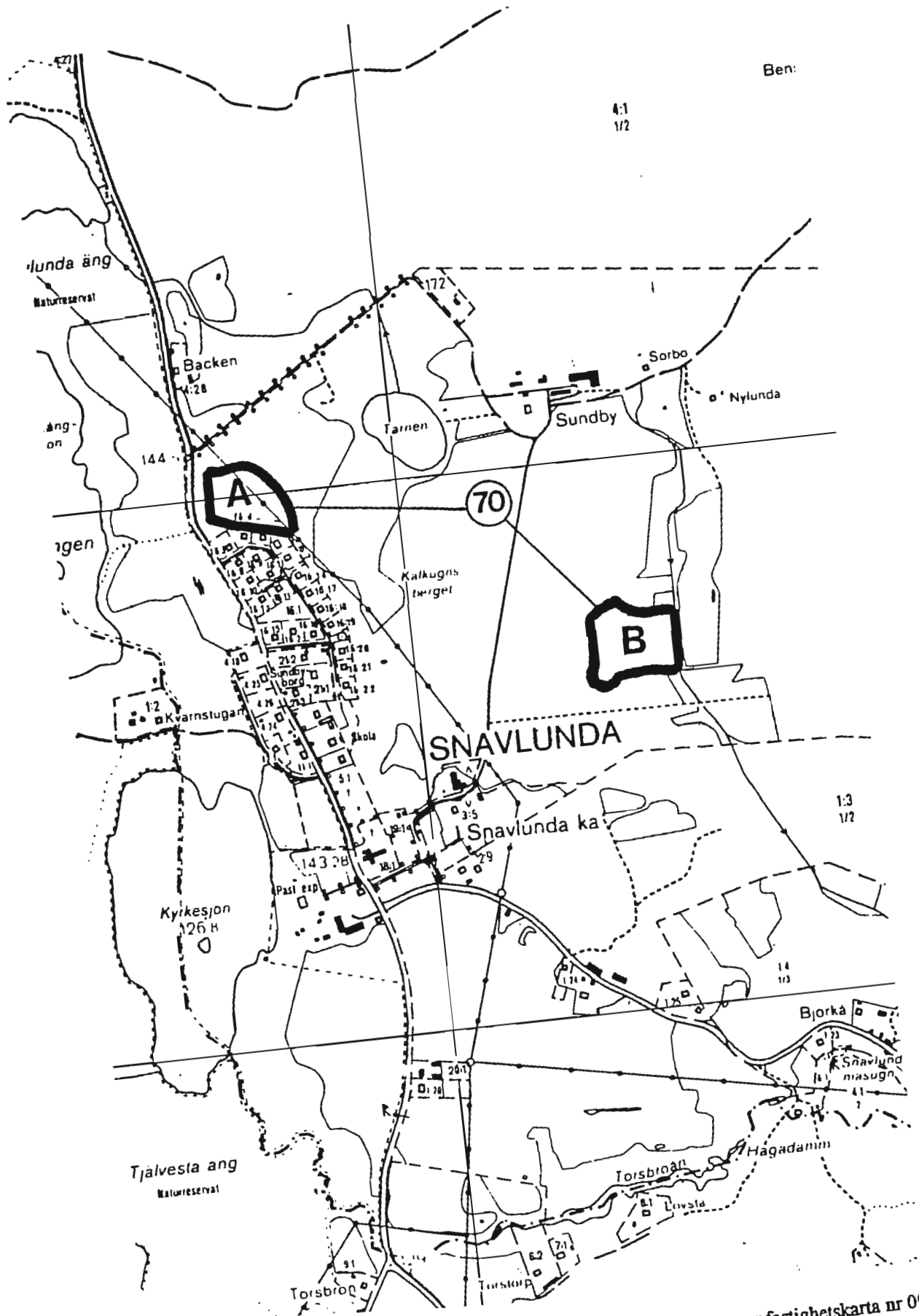
Invent.datum: 87.09.16
Koord. 65378/14485 9E7J2D8F

Björkå ligger strax öster om Snavlunda. Den inventerade f d hagen är 1 ha stor och ligger på en kulle med hållar som går i dagen. Mellan bergknallar syns spår av tidigare åkerremсор. I trädskiktet återfinns gran, tall, asp, ek, ask, rönn och oxel. I buskskiktet finns en, asp, brakved, hassel och olvon. Täckningsgraden är 25-50%. Fältskiktet består av gräshed av rödventyp, torräng av hållmarkstyp och friskäng av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna bockrot, prästkrage, stor och liten blåklocka och gökärt finns fläckvis. Inget bete förekommer i dag.

Tidigare inventeringar

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 8
Hällasjön finns med som del av landskapsvårdsobjektet Torsbroån.

Klass 4

Ben:

4:1
1/2

1:3
1/2

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 79
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

82:70 SUNDBY

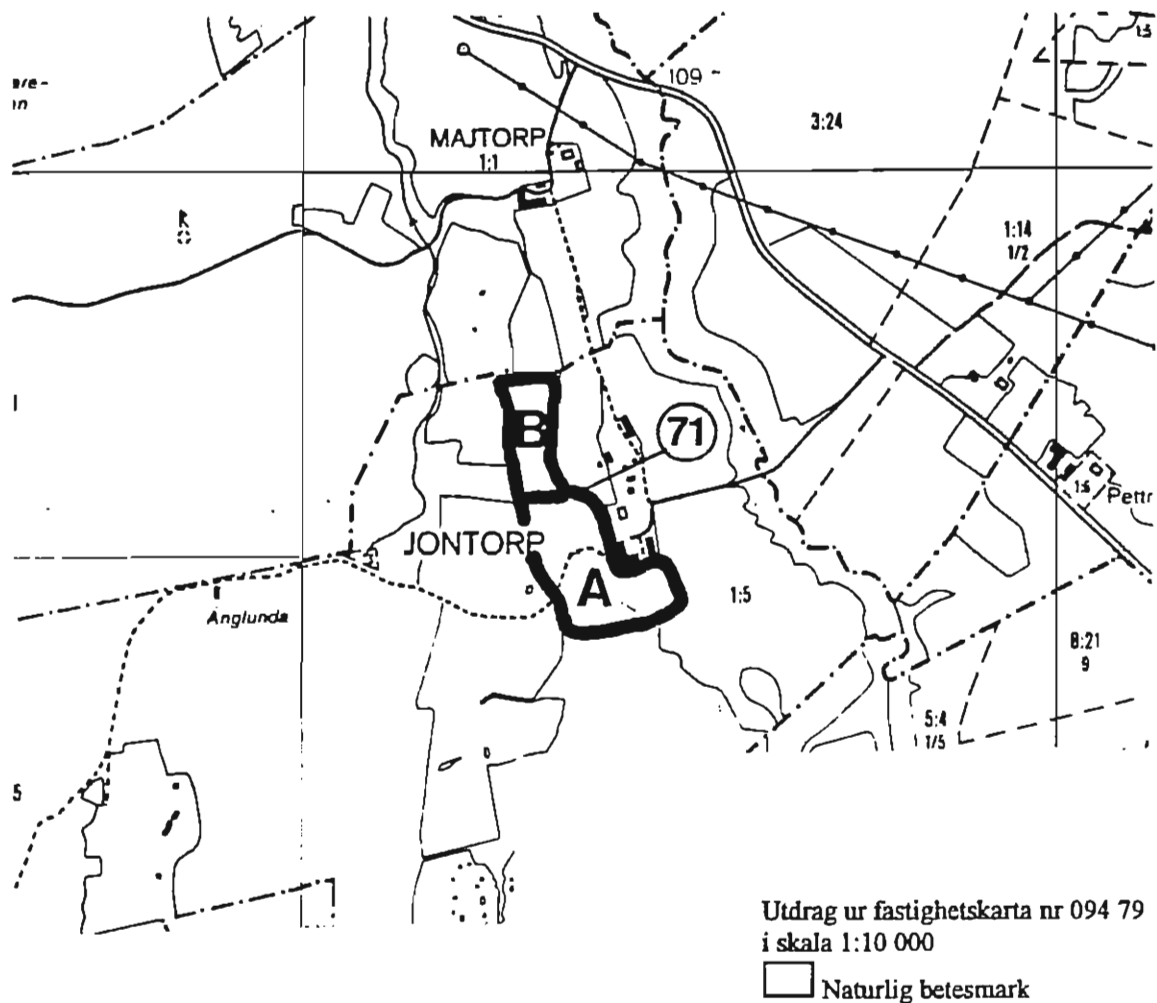
Snavlunda SN
Topblad: 0944

Invent.datum: 87.09.16
Koord. (A) 65389/14477 9E7J3C9H
(B) 65386/14484 9E7J3D6E

Sundby är en gård i Snavlunda. Hagen (A) utgörs av 1,5 ha öppen hagmark och ligger i en sänka (dödisgrop?). Några björkar utgör trädsikt. I botten finns ett kärr. Sänkans sidor utgörs av friskäng av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna prästkrage, stor och liten blåklocka, ängsskallra, brudborste och bockrot förekommer. Hagen betades inte vid inventeringstillfället.

Däremot betades den 1,5 ha stora öppna hagmarken (B) av får. Mycket sly hade växt upp. Fältskiktet utgjordes även fuktäng. Denna hage är inte av något större intresse. Hage (A) skulle däremot vara av visst värde om den betades.

Klass 4

82:71 JONTORP

Snavlunda SN
Topblad: 0944

Invent.datum: 87.08
Koord. 65365/14454 9E7J1A5D

Jontorp ligger i jordbruksstråket norr om Askersund i en brant mot skogslandskapet i väster. Branten är en del av en stor drumlin.

Beskrivning

I branten väster om gården (A) betas en ca 2 ha stor lund, där ask och asp dominerar trädskiktet. Även björk och hassel förekommer. I buskskiktet återfinns skogstry och sly av lövträden. Täckningsgraden är 50-75%. Fältskiktet utgörs av en fuktig lundvegetation. Inne i lunden syns ingen gödselpåverkan. Däremot syns en svag påverkan i kanterna. Marken är mycket söndertrampad. Gullviva, smörbollar och nattviol förekommer fläckvis.

Norr om gården, på drumlinens branta sida, betas knappt 1 ha öppen hagmark (B). Trädskiktet utgörs av enstaka björkar. Buskskiktet är utbredd med hassel, nypon samt lövsly. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. I fuktigare delar förekommer fuktäng av högörttyp. Floran är delvis opåverkad av gödsling och delvis svagt påverkad. Smörbollar är vanliga, annars förekommer ett fåtal hävdindikatorer som liten blålocka, sommarfibbla och prästkrage endast fläckvis.

Hävd

I den betade lunden är marken bitvis söndertrampad. Den öppna hagen är bitvis måttligt hävdad, buskvegetationen breder dock ut sig.

Kulturvärden

Stengärdesgårdar finns bevarade.

Tidigare inventeringar

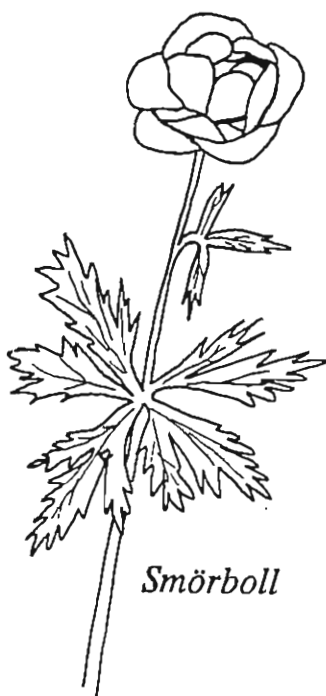
Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:91

Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 39 E

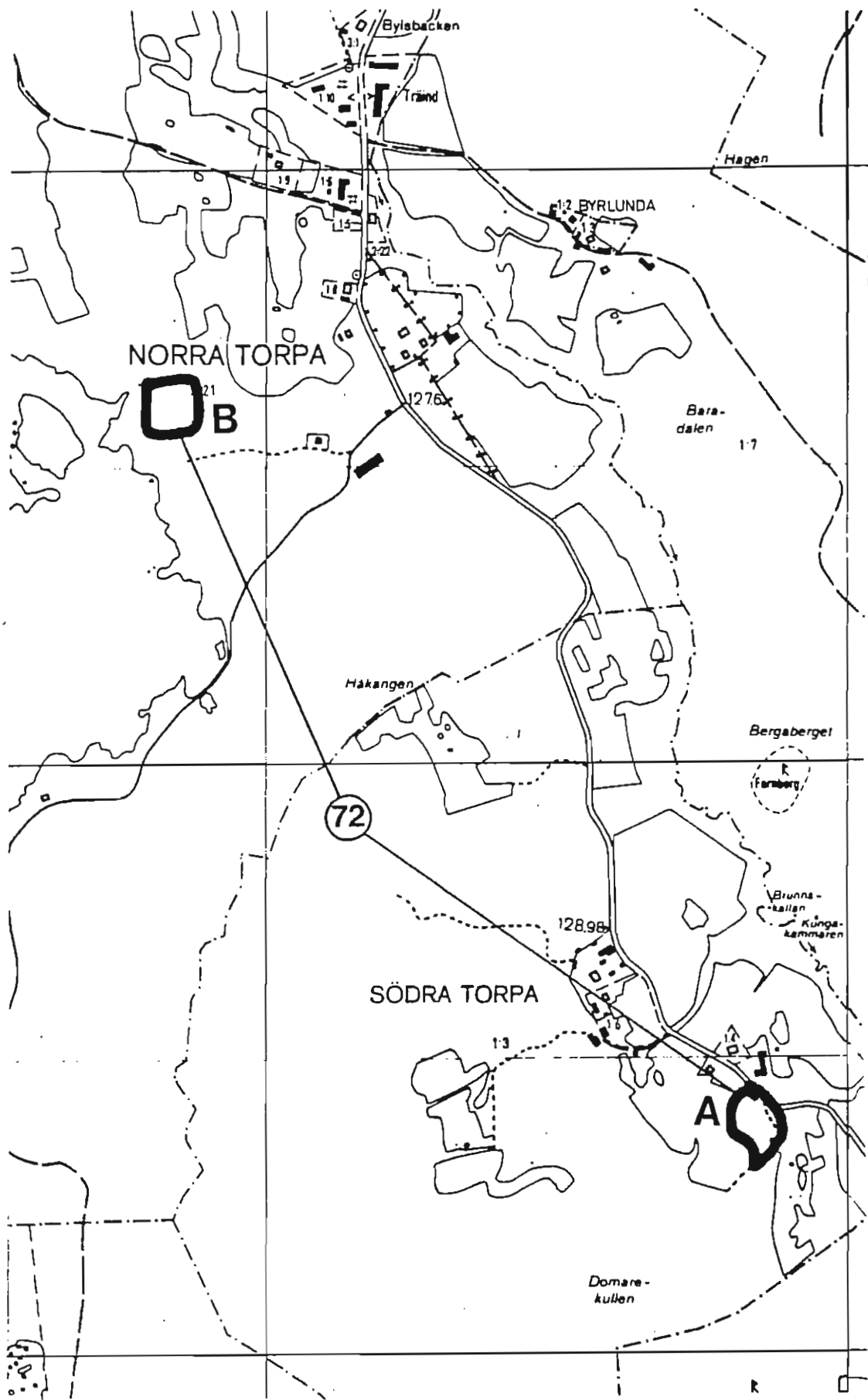
Bedömning

Området är värdefullt för landskapsbilden. Lunden i sig är intressant, däremot är den betesgynnade floran sparsamt förekommande. Ett intensivare bete i hage (B) skulle vara önskvärt.

Klass 3

Smörboll

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 78
i skala 1:10 000
 Naturlig betesmark

82:72 SÖDRA TORPA OCH NORRA TORPA

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.21 87.08.28
Koord. (A) 65374/14448 9E7I2E4I
(B) 65386/14438 9E7I3D6I

Södra och Norra Torpa ligger i odlingsstråket norr om Askersund. Området ligger i en dal som uppmärksammats för sin intressanta geologi, vackra landskap och intressanta flora.

Beskrivning

Det är oklart om hagen (A), som är av typen annan träd- och buskbärande hagmark (knappt 1 ha), fortfarande betades vid inventeringstillfället. Trädskiktet utgörs av gran, tall, björk och ask, buskskiktet av lönn, björk och en. Täckningsgraden är 25-50%. Dominerande vegetations-typ är friskäng av rödventyp som övergår i gräshed av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna stor blåklocka, ängsvädd och bockrot är vanliga.

Betesmarken (B) vid Norra Torpa (knappt 1 ha) ligger vid Sjösjön. Här betas vall med en holme av naturligbetesmark, som är av typen annan träd- och buskbärande hagmark. Trädskiktet domineras av gran, men även tall, björk och rönn förekommer. I buskskiktet återfinns en. Täckningsgraden på holmen är 25-50%. Fältskiktet består av friskäng av rödventyp och får-svingelvariant av gräshed av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdindikatorer som är vanliga är liten blåklocka, prästkrage och betad ljung.

Hävd

Hävden är svag eller saknas eventuellt helt i Södra Torpa (A), i Norra Torpa (B) är den måttlig.

Kulturvärden

Vid Södra Torpa (A) finns stengärdesgårdar bevarade liksom en ängslada.

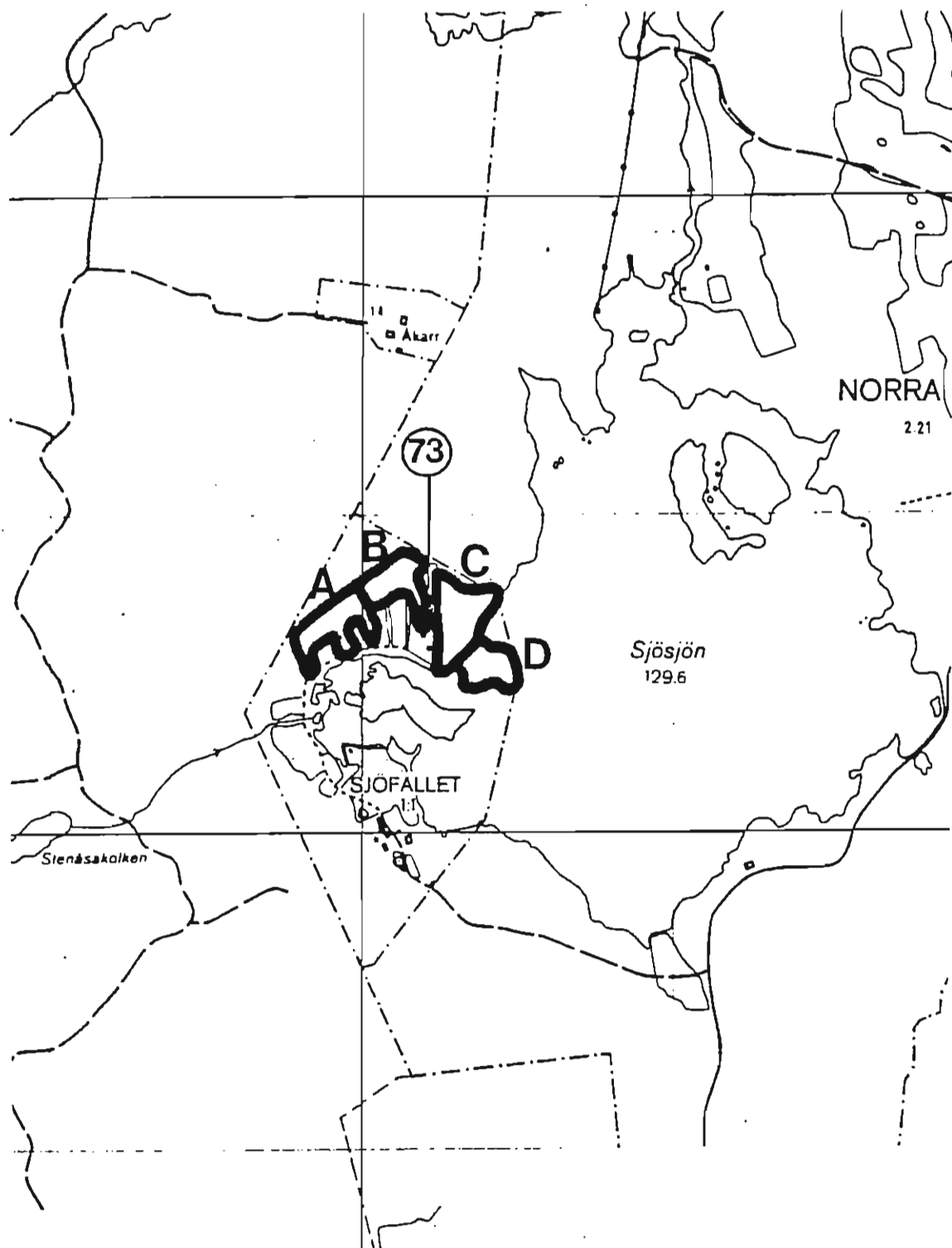
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:93
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 39 C

Bedömning

Hage (A) är vacker och bete är önskvärt.

Klass 3 A
Klass 4 B

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 78
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:73 SJÖFALLET

Snavlunda SN
Topblad: 0944

Invent.datum: 87.08.21
Koord. 65383/14430 9E7I3D3A

Sjöfallet är en liten gård vid Sjösjön väster om Snavlunda. Små åkerlappar och hagmark ligger i slutningen kring en vik.

Beskrivning

Den öppna hagmarken (A), knappt 0,5 ha, ligger i skogskanten och betas tillsammans med vallen nedanför. Buskskiktet består av en och enstaka hassel. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling. Flera slätterindikatorer är vanliga och vittnar om den slätter som i viss mån fortfarande pågår. De vanligaste är sommarfibbla, darrgräs och slätterfibbla, även svinrot förekommer. Gullviva är också vanlig.

Även intilliggande hage (B), knappt 0,5 ha är öppen. Här är dock hävden svag. Trädskiktet består av asp, fågelbär och i skogskanten gran. I buskskiktet återfinns en. I fältskiktet dominerar friskäng av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling. Här är den slättergynnade slåttergubben vanlig. Ängsskallra finns fläckvis. Även smörbollar är vanliga, medan svinrot förekommer mer fläckvis.

Hage (C) är knappt 1 ha öppen hagmark, men sly av asp, ask, och björk breder ut sig. I buskskiktet finns även en, hassel och hallon. Vegetationstypen är friskäng av rödventyp. Större delen av hagen verkar vara svagt gödselpåverkad gammal vall. De hävdgynnade arterna ängsvädd och bockrot är vanliga, medan darrgräs förekommer mer fläckvis.

Utanför hage (C) finns en björkholme, (D) som ibland betas. Det var dock vid inventeringstillfället för mycket vatten för att nå dit.

Hävd

Bortsett från hage (A) som ligger närmast gården är hävden svag. Endast 2 kor fanns på gården vid inventeringstillfället.

Kulturvärden

Odlingslandskapet har en ålderdomlig prägel.

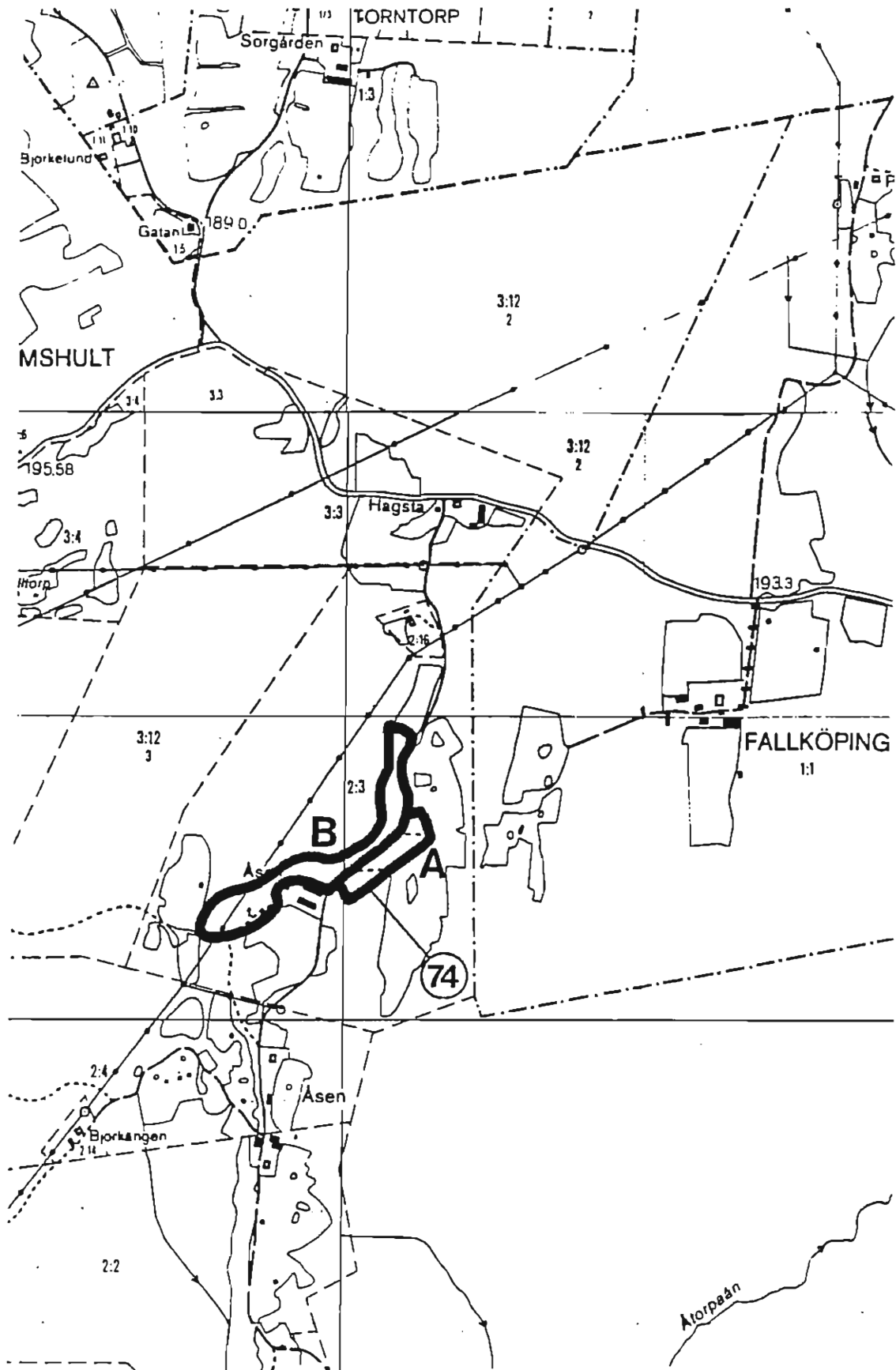
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:90
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 38

Bedömning

Ett mycket vackert odlingslandskap med fin betesmark. Särskilt i den del där hävden är som bäst återfinns en värdefull slättergynnad flora, såsom sommarfibbla, slätterfibbla och darrgräs. Intensivare hävd är önskvärd.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 78
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:74 ÅSEN

Snavlunda SN Invent.datum: 87.09.02
Topoblad: 0944 Koord. 65392/14410 9E7I4B2A

Åsen ligger i skogslandskapet väster om Snavlunda. Bebyggelse och odlad mark ligger längs en drumlin. Hagmarken återfinns i den norra delen.

Beskrivning

Hage (A) är knappt 1 ha stor och öppen med enstaka björkaro och hassel. Vegetationstyperna är varierande. Torra tuvor med gräshed av rödventyp finns i den dominerande friskängen av rödventyp. Även fuktäng av gräs-lågstartyp återfinns. I hagen finns en damm. Längst i söder syns gödselpåverkan, men i den norra delen är hagen ogödslad. Den slåttergynnade slåttergubben är vanlig, likaså ögontröst. Mer fläckvis återfinns ängsskallra, liten blåklocka, kattfot och jungfrulin.

Hage (B) är en björkhage på 2 ha. Förutom björk finns al och i buskskiktet en. Täckningsgraden är 25-50%. Dominerande vegetationstyp är en tuvig rished av blåbär-lingontyp. Denna övergår i fuktäng av lågstartyp, friskäng av rödventyp och torräng av hållmarkstyp. Hållar går i dagen. Kvävepåverkan syns närmast ladugården, men större delen är ogödslad. Den hävdgynnade staggen är vanlig. Jungfru Marienycklar, ögontröst och slåttergubbe förekommer fläckvis.

Hävd

Hagarna är välhävdade. Den södra delen av hage (A) var dock skräpig.

Kulturvärden

Hage (A) avgränsas delvis av en mycket fin stengärdesgård.

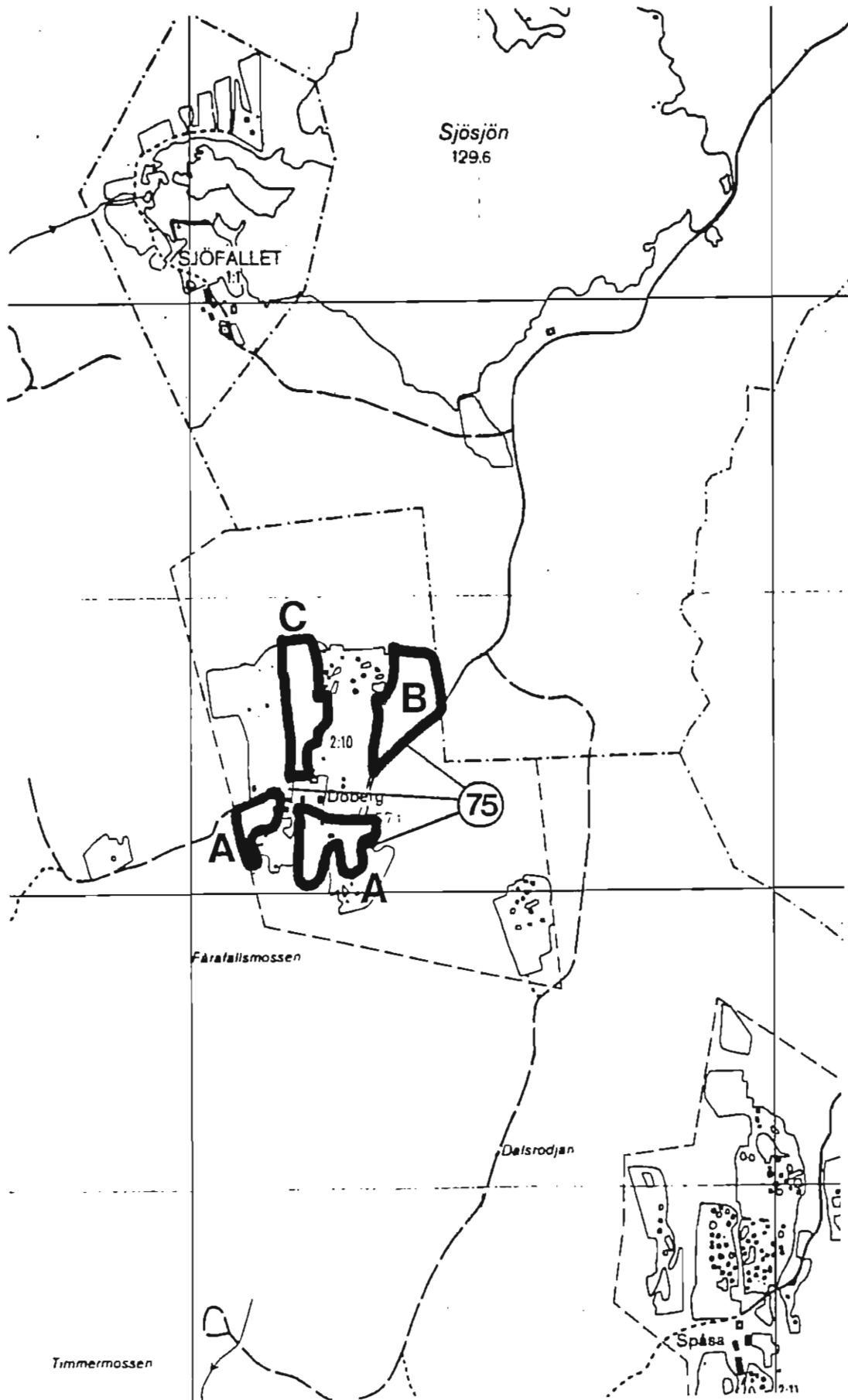
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:89
Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 37
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 5

Bedömning

Till större delen ogödslade, fina hagar. Riklig förekomst av slåttergubbe och en rad betesgynnade arter. Landskapet är tilltalande med sitt krönläge och sin ålderdomliga karaktär.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 78
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:75 DÖBERG

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.28
Koord. (A) 65370/14433 9E7I2D0D
(B) 65373/14434 9E7I2D3E
(C) 65373/14431 9E7I2D3B

Döberg är en ensamliggande gård i skogslandskapet strax söder om Sjösjön, norr om Askersund.

Beskrivning

Kring ladugården betas drygt 1 ha öppen hagmark (A). I trädskiktet återfinns ask, björk och tall, i buskskiktet hassel och ask. Dominerande vegetationstyp är fuktäng av högörttyp med älggräs. Den intressanta florán finns där vegetationstypen är friskäng av rödventyp. Hagen är inte gödslad, men kvävepåverkan syns närmast ladugården. Hävdindikatorerna brudborste, smörbollor och gullviva är vanliga. Liten blåklocka och jungfrulin förekommer fläckvis.

Längs vägen, innan man når gården, finns drygt 1 ha blandlövhage (B) som inte betas. Trädskiktet domineras av ask, även rönn, gran och björk förekommer. Buskskiktet domineras av en, andra arter är hassel, skogstry och nypon. Friskäng av rödventyp dominerar i fältskiktet, även fuktäng av högörttyp. Hagen är helt opåverkad av gödsling. Flera slåttergynnade arter som sommarfibbla, svinrot och gullviva är vanliga, slåttergubbe förekommer fläckvis.

Norr om gården mellan två åkrar betas ibland knappt 1 ha öppen hagmark (C). I trädskiktet återfinns enstaka björk, rönn, ask, fågelbär och lönn. I buskskiktet finns trubbhagtorn, ask, en, björk, oxel och nypon. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Denna övergår i fuktäng av högörttyp och gräshed av rödventyp. Hagen är opåverkad av gödsling. Slåttergynnade arter som slåtterfibbla, slåttergubbe, svinrot, sommarfibbla och ängsskallra förekommer. Darrgräs är vanligt.

Hävd

Hävden är i allmänhet svag. Delar av hage (A) är dock måttligt hävdade och i hage (B) har hävd upphört.

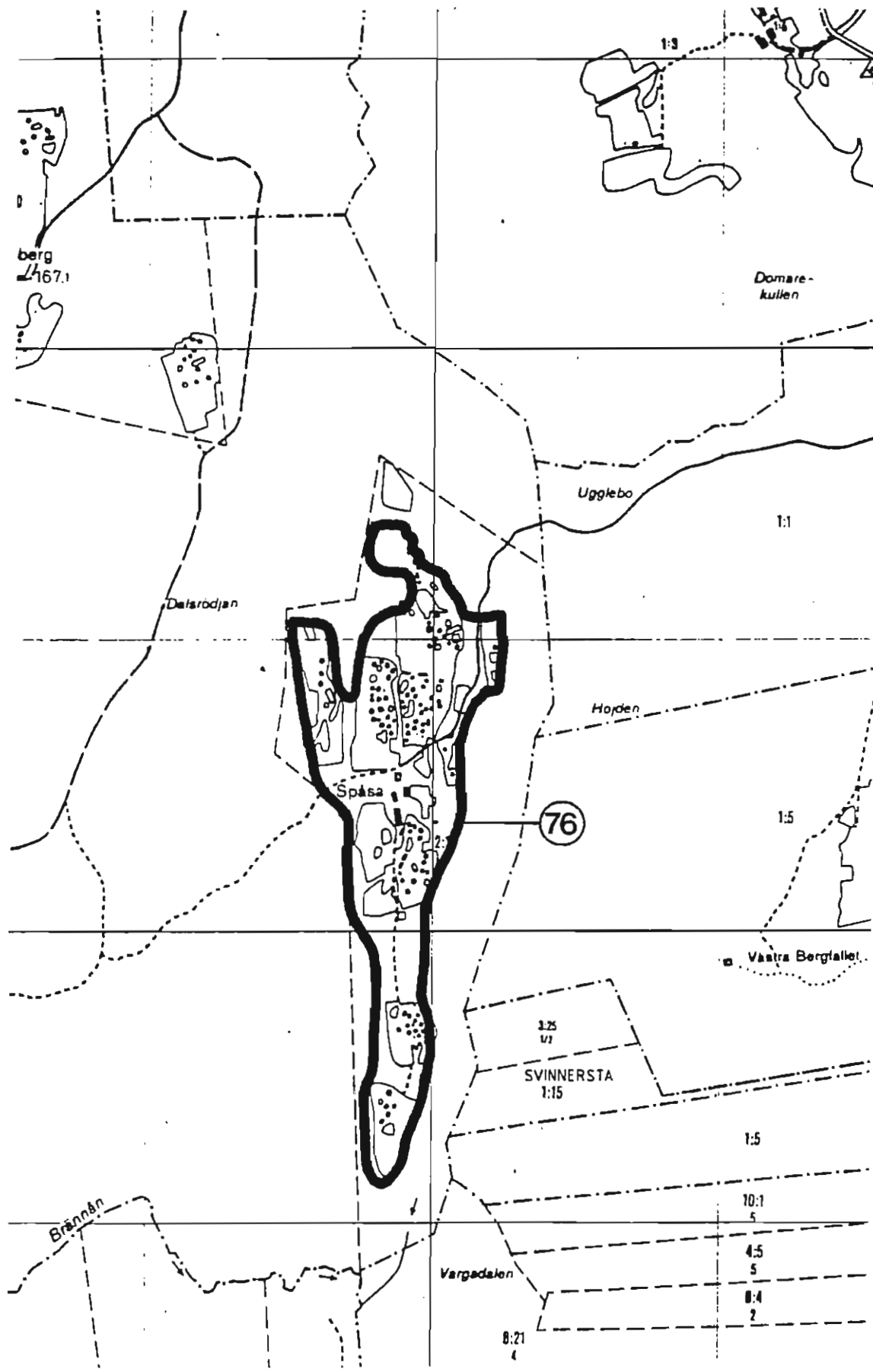
Kulturvården

Jordbrukslandskapet är ålderdomligt och stengärdesgårdar finns bevarade i alla hagar.

Bedömning

Värdefull ålderdomlig jordbruksmiljö. Botaniskt intressanta hagar med många slåttergynnade arter, t ex darrgräs, sommarfibbla, svinrot, slåttergubbe och slåtterfibbla. Ett intensivare bete är önskvärt.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 78
 skala 1:10 000

Naturlig betesmark

82:76 SPÅSA

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.21
Koord. 65352/14439 9E711D2J

Spåsa är en gård i skogslandskapet nordväst om Askersund. Den uppodlade marken ligger på en långsträckt höjd. Miljön är mycket ålderdomlig. Åkrarna slås med en gammal traktor, men räfsas för hand. De gamla slåttermarkerna mellan åkrarna hävdas bara i den mån korna väljer dessa framför den slagna vallen.

Beskrivning

Hela området är ca 16 ha stort och består framför allt av vall på gammal åker. Mellan åkerlapparna finns gamla slåttermarker som i dag röjs och möjligen betas någon gång. Här är trädsnittet glest och består av enstaka björk, lönn och rönn. Buskskiktet är mer utbredd med en, viden, fågelbär, lönn, björk, rönn och ek. Dominerande vegetationstyper är friskäng av rödventyp, gräshed av rödventyp och torräng av färsvingeltyp. Floran är opåverkad av gödsling. Slåttergynnade arter som ängsskallra, slåtterfibbla, slåttergubbe, svinrot, ormrot och darrgräs förekommer.

Hävd

Vallen slåttas och betas därefter. Antalet djur är för litet för att de gamla slåttermarkerna mellan åkerlapparna hållas vid god hävd, men det hålls ändå öppet.

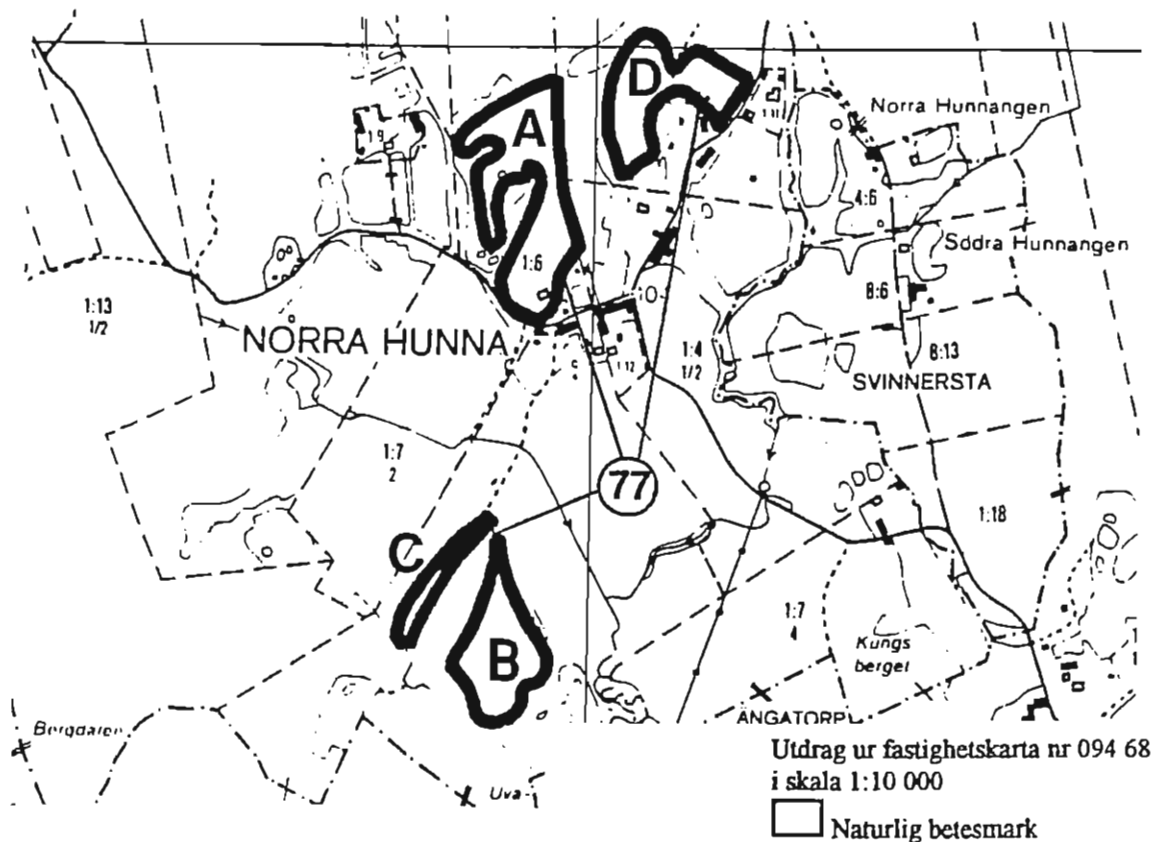
Kulturvärden

Mycket ålderdomlig gård och omgivning. Stengärdesgårdar och odlingsrösen finns kvar.

Bedömning

Mycket värdefullt odlingslandskap. Flera slåttergynnade arter som slåtterfibbla, slåttergubbe, svinrot och darrgräs återfinns. Viktigt att bevara, gärna med intensivare bete.

Klass 1

82:77 NORRA HUNNA

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.20
Koord. (A) 65337/14439 9E6I3D7J
(B) 65332/14438 9E6I3D2I
(C) 65332/14437 9E6I3D2H
(D) 65339/14440 9E6I3E9A

Norra Hunna ligger i jordbruksområdet nordväst om Askersund på gränsen till skogslandskapet.

Beskrivning

Närmast den största gården betas ca 2 ha annan träd- och buskbärande hagmark (A). Björk dominerar trädskiktet, men även lönn, gran, ask och tall finns här. I buskskiktet finns en och nypon. Täckningsgraden är 25-50 %. Betet övergår i skog och innefattar äldre åker bitar. Dominerande vegetationstyp är gräshed av rödventyp. Denna övergår i torräng av hållmarkstyp och friskäng av rödventyp. Floran är till hälften opåverkad av gödsling, annars är gödslingspåverkan svag. Hävdindikatorerna rödklint, prästkrage, liten blåklocka och jungfrulin finns här och var.

Korna leds från ladugården längs en gammal körväg över åkrarna till beten i den södra skogs-kanten. Björkhagen (B) är 1,5 ha stor. Förutom björk som dominerar trädskiktet förekommer tall, gran och asp. Buskskiktet domineras av en, dessutom finns alsly.

Täckningsgraden är drygt 50%, fränsett kanterna som är öppnare. Vegetationstyperna är främst friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp. Hagen är ogödslad. Hävdindikatorerna ängsvädd, prästkrage, stor och liten blåklocka samt gullviva finns fläckvis.

Område (C) utgörs av ca 0,2 ha slåttermark i diken mellan åkrarna. Området slås med lie och brudborste, jungfrulin och slåttergubbe är här vanliga.

Hage (D) är en 1,5 ha stor och tydligt gödselpåverkad björkhage med enbuskar. Det enda av intresse i fältskiktet är små mindre ogödslade fläckar med rödklint.

Hävd

Hävden är måttlig till god i betesmarken. Slättermarken är välhävdad.

Kulturvärden

Jordbrukslandskapet är i viss mån ålderdomligt, framförallt med tanke på de slåtterhävdade diken.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:87

Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun, 35

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 13

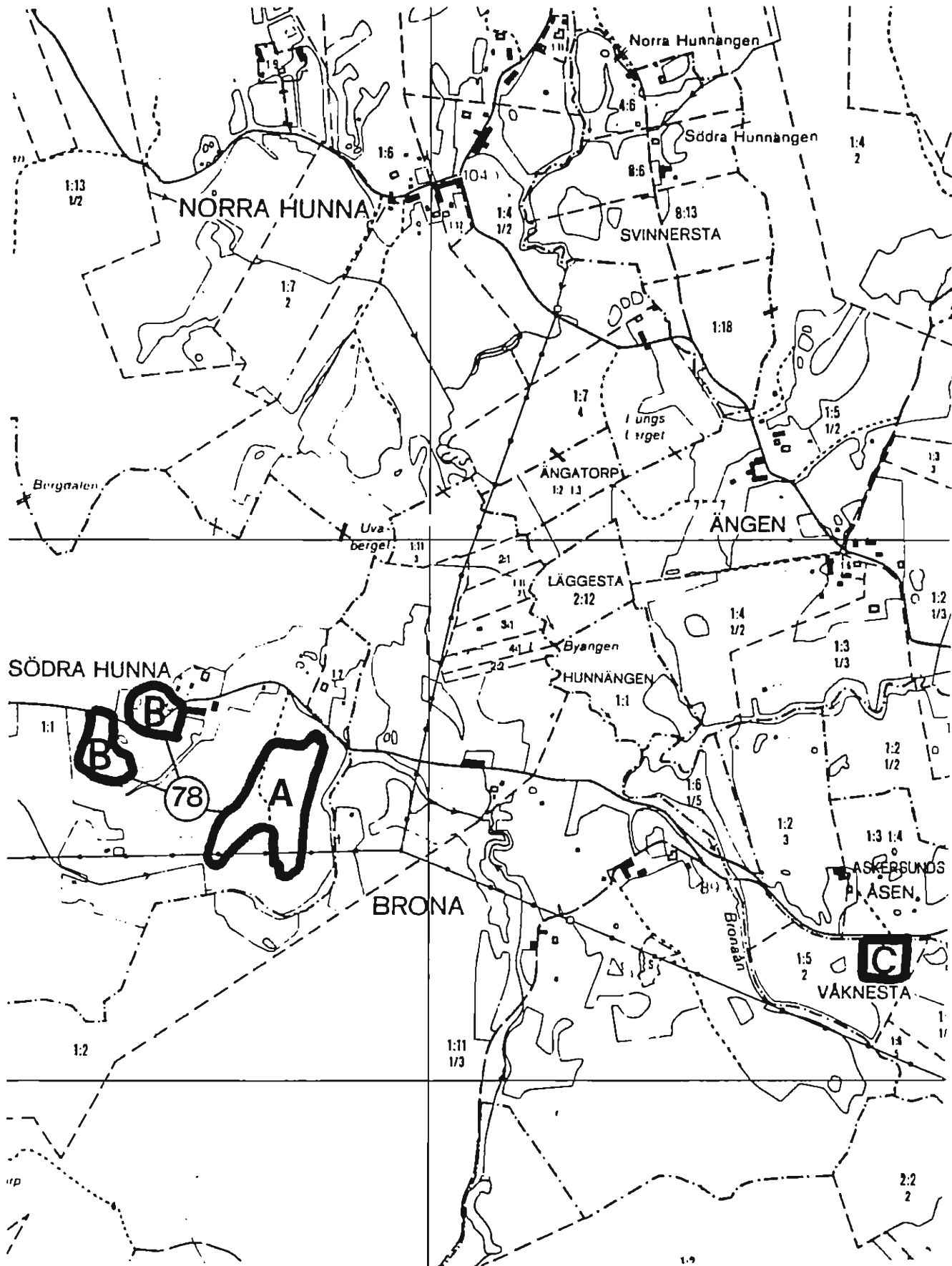
Bedömning

Hage (A) är vacker, men utan några särskilda botaniska värden. Slättermarken är mycket värdefull. Floran är fin med riklig förekomst av brudborste, jungfrulin och slåttergubbe. Slättermarken är även av kulturellt värde.

Klass 3 A och B

Klass 1 C

Klass 4 D

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 68
 skala 1:10 000

Naturlig betesmark

82:78 SÖDRA HUNNA

Snavlunda SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.20
Koord. (A) 65325/14437 9E6I2D5H
(B) 65326/14434 9E6I2D6E

Södra Hunna ligger i jordbruksområdet nordväst om Askersund på gränsen till skogsdominerat landskap.

Beskrivning

Den betade björkhagen (A) öster om gården är ca 2,5 ha. Björk dominerar, men även gran och tall finns. Buskskiktet är utbrett med björk, asp, en, hassel och hallon. Täckningsgraden är 25-50%. Vegetationstyperna friskäng av rödventyp, torräng av hållmarkstyp och gräshed av rödventyp förekommer. Floran är opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna jungfrulin, ögontröst, backsmörblomma och brudbröd förekommer fläckvis. Den slättergynnade slättergubben är vanlig, medan ängsskallra och darrgräs finns fläckvis.

Väster om gården finns en äng och en björkhage (B), ca 1,5 ha som inte hävdas. Vegetationen är lik den i hage (A).

Hävd

Hage (A) är svagt hävdad genom bete, övrig hagmark inte alls hävdad.

Tidigare inventeringar

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 13

Bedömning

Floran är fin i stråk där hävden är bättre. Skulle vara värdefullt om bete intensifierades i hage (A) och återupptogs öster om gården.

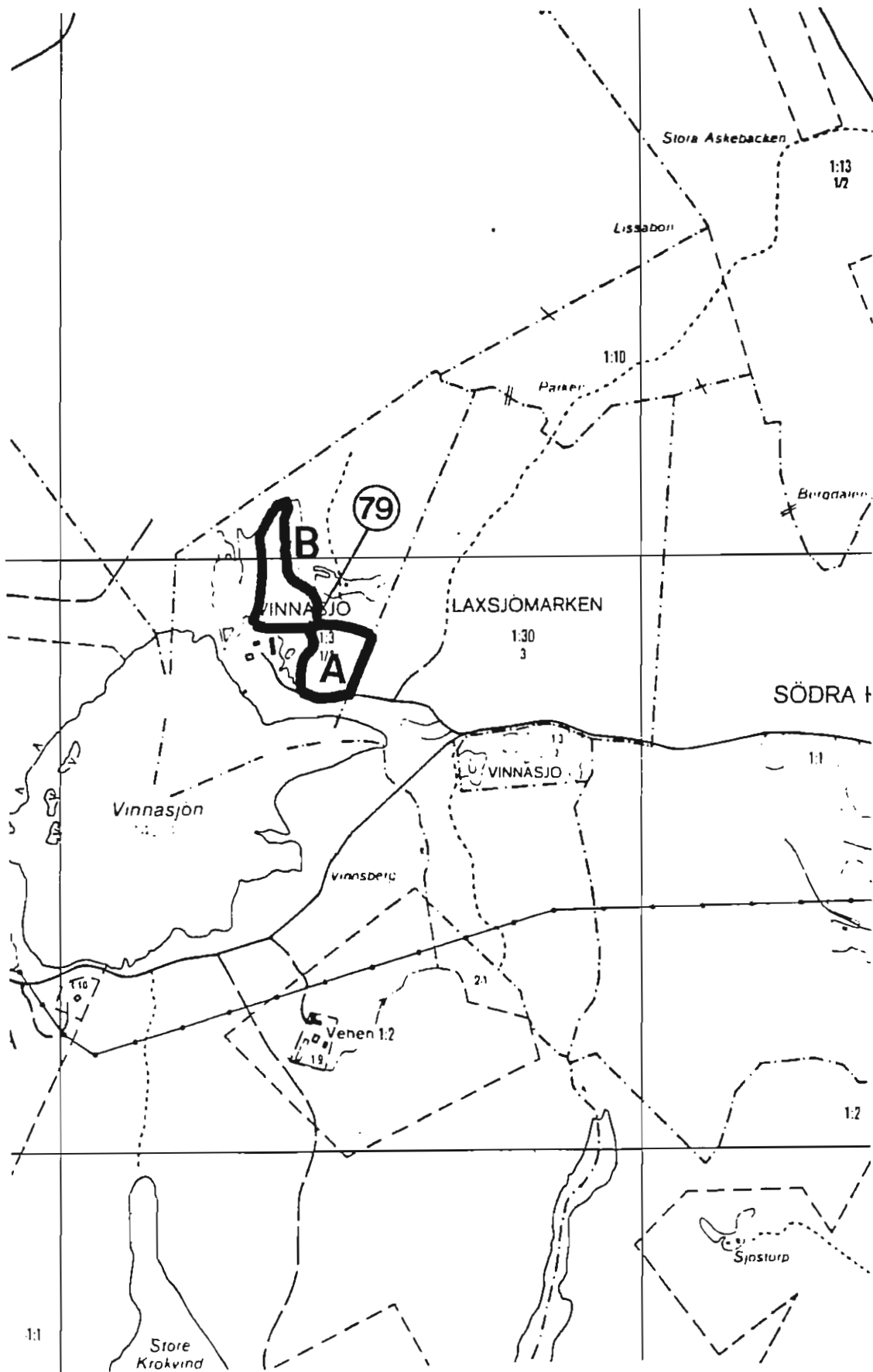
Klass 2

VÅKNESTA

Koord. 65322/14448 9E6I2E2I

I närheten av Södra Hunna finns en liten holme på 1 ha med annan träd- och buskbärande hagmark (C), där hävden upphört, men viss hävdgynnad vegetation finns fortfarande kvar. Berget går i dagen och trädskiktet är relativt glest. Gran, tall, björk, al och asp återfinns, i buskskiktet även hassel. Vegetationstypen gräshed av rödventyp dominerar. Hävdindikatorerna ängsvädd, gullris, svinrot och skogsklöver återfinns.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 68
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

82:79 VINNASJÖ

Askersunds SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.20
Koord. 65329/14425 9E6I2C9EF

Vinnasjö ligger vid den lilla Vinnasjön i skogslandskapet väster om Askersund.

Beskrivning

Öster om gården finns drygt 1 ha gammal björkhage (A). Betet har upphört och hagen växer sakta igen. Närmast vägen hålls dock öppet kring gamla vårdträd av ek. Björk dominerar trädskiktet, men också ek förekommer. Även i buskskiktet dominerar björk, men även brakved, ask och viden förekommer. Täckningsgraden är 25-50%. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Denna övergår i torrare delar i torräng av fårsvingel- och hållmarkstyp och i fuktigare delar i fuktäng av högstarrtyp. Större delen är opåverkad av gödsling. Ängsvädd är vanlig och svinrot och smörbollar förekommer fläckvis.

Norr om gården finns 1 ha öppen hagmark (B). Hagen betas inte längre, men hålls öppen för att inte skugga intilliggande åkrar. Buskskiktet är glest och domineras av ask. Andra arter i buskskiktet är brakved, gran, björk och hassel. Fältskiktet är ganska vildvuxet med fuktäng av högrörttyp. Hagen är helt opåverkad av gödsling. Flera hävdindikatorersom sommarfibbla, darrgräs och gullviva är vanliga och tyder på tidigare slätter. Nämnas bör även rödklint, smörbollar och jungfrulin.

Hävd

Hävd saknas sedan 1985 bortsett från viss röjning av buskar och träd.

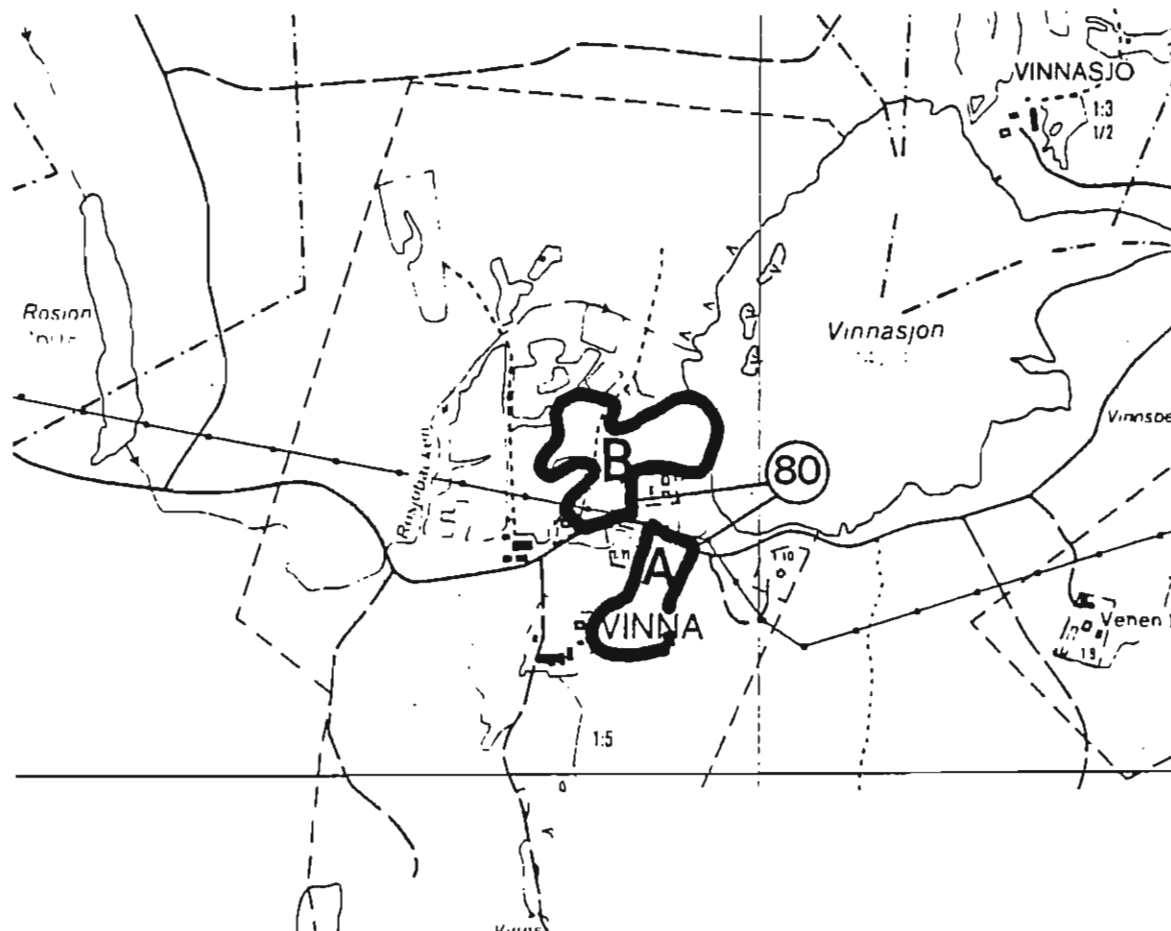
Kulturvärden

Jordbrukslandskapet har en ålderdomlig prägel. Odlingsrösen och stengärdesgårdar finns bevarade.

Bedömning

Båda hagarna är värdefulla för landskapsbilden. Hagen (B) norr om gården är botaniskt så intressant att en återupptagen hävd är önskvärd. Speciellt kan nämnas de slättergynnade arterna sommarfibbla, darrgräs och gullviva som är vanliga.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 68
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:80 VINNA

Askersunds SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.07.30
Koord. 65323/14418 9E6I2B3I

Vinna ligger vid den lilla Vinnasjön i skogslandskapet väster om Askersund.

Beskrivning

Närmast gården söder om vägen betas knappt 1 ha öppen hagmark (A). Hagen är mycket kuperad och berg och stora block går i dagen. Förutom den dominerande björken finns i trädsnittet ask, fågelbär, oxel, asp och al. En dominerar buskskiktet, men även nypon och brakved återfinns. Vegetationstyperna varierar från fuktiga delar med fuktäng av tuvtäteltyp till friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp samt på tuvor även gräshed av staggtyp och rished av ljungtyp. Floran är i huvudsak opåverkad av gödsling. Endast en mindre del är svagt påverkad. Floran är rik, såväl slättergynnade som betesgynnade arter förekommer. Vanliga är kattfot (på tuvor), stagg, slätterfibbla och knägräs. Fläckvis förekommer även darrgräs, brudbröd, sommarfibbla, fältgentiana, revfibbla, rödklint och troligtvis klasefibbla.

Norr om vägen i slutningen ner mot sjön betas 2 ha öppen hagmark (B). Ung björk utgör trädskikt. I buskskiktet dominerar en förutom asp, björk, al och viden. Marken är blockig. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp som övergår i torrare fårsvingelvariant av rödvenhed och gräshed av staggtyp. Hagen är till större delen opåverkad av gödsel, närmast grinden syns dock en tydlig påverkan. Många slåtter- och betesgynnade arter återfinns. Vanliga är slåttergubbe, ängsvädd, kattfot, stagg, ängsskallra och knägräs. Fläckvis förekommer även tvåblad, svinrot, darrgräs, rödklint, brudborste, slåtterfibbla, ormrot, smörboll, nattviol, ögontröst och jungfrulin.

Hävd

Hage (A) är välhävdad liksom delar av hage (B). I hage (B) breder bitvis sly ut sig. Båda hagen betas av nötkreatur.

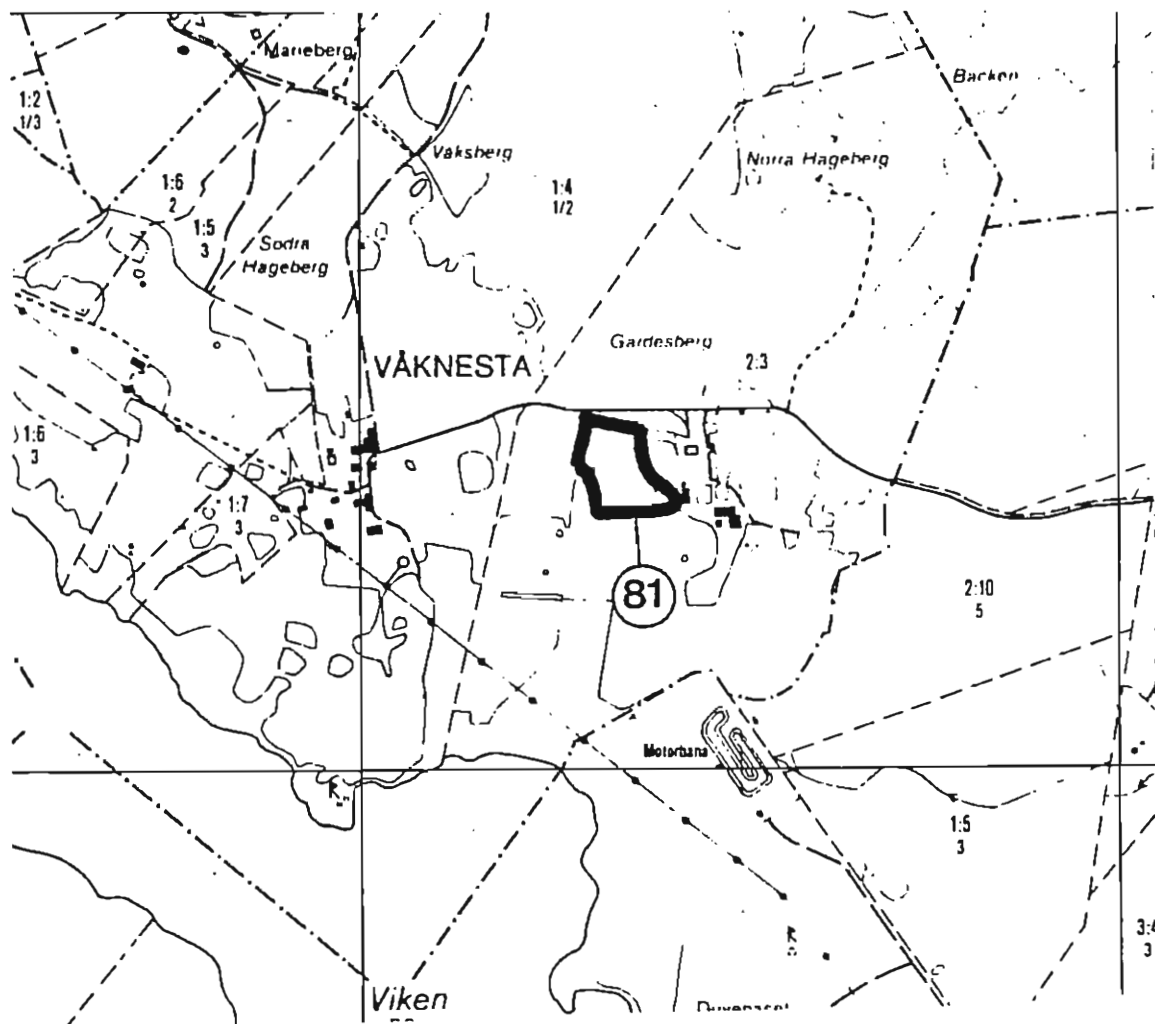
Kulturvärden

Jordbrukslandskapet är ålderdomligt. Stengärdesgårdar och odlingsrösen finns kvar.

Bedömning

Mycket vackra och botaniskt värdefulla hagar. Speciellt kan nämnas den rikliga förekomsten av slåttergubbe, slåtterfibbla och kattfot, likaså förekomsten av den ovanliga fältgentianan.

Klass 1

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 69
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:81 VÅKNESTA

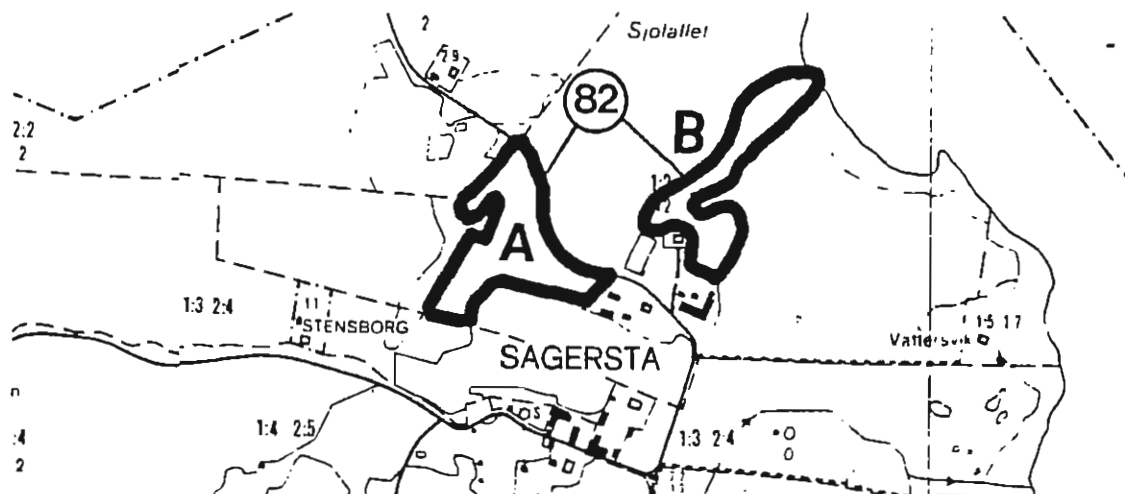
Askersunds SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.19
Koord. 65314/14463 9E6I1B4D

Våknesta ligger strax nordväst om Askersund och norr om sjön Viken. Den öppna hagmarken är 1 ha stor och består till större delar av gammal åker. Mitt i hagen finns en bergknalle och i kantzonerna en fin hagmarksflora. Trädskiktet är gles och domineras av björk med inslag av rönn, fågelbär och ask. I buskskiktet återfinns nypon, en och trubbhagtorn. Dominerande vegetationstyp är torräng avhållmarkstyp. Denna övergår i torräng av färsvingeltyp och friskäng av rödventyp. Kantzonerna är ogödslade och här återfinns fläckvis brudbröd, stor och liten blåklocka, kattfot, bockrot, rödklint och jungfrulin. Odlingrösen och stengärdesgård finns. Hävden är måttlig till god.

Kantzonerna har en fin flora och miljön är allmänt värdefull.

Klass 4

82:82 SAGERSTA

Askersunds SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.19
Koord. (A) 65303/14454 9E6J0A3E
(B) 65304/14457 9E6J0A4H

Sagersta ligger i kanten av ett öppet jordbrukslandskap vid sjön Viken väster om Askersund.

Beskrivning

Hage (A) är 2 ha och relativt öppen. Al och björk dominerar trädskiktet. I buskskiktet återfinns bl a trubbhagtorn, en, nypon och brakved. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Dessutom förekommer fuktäng av tuvtäteltyp. Genom hagen flyter en liten bäck och en mindre vattensamling återfinns. Floran är till hälften opåverkad av gödsling. En mindre del är tydligt påverkad av gödsling. Hävdindikatorerna stagg, bockrot och ängsvädd är vanliga. Jungfrulin förekommer fläckvis.

Hage (B) är en 2 ha stor, i kanten öppen hage, annars björkhage. Björk dominerar trädskiktet, men även ek, al och gran återfinns. I buskskiktet finns nypon och en. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Dessutom förekommer fuktäng av tuvtäteltyp och gräshed av rödventyp. Floran är till hälften opåverkad av gödsling. En mindre del är tydligt gödsel påverkad. Hävdindikatorerna bockrot och ängsvädd är vanliga. Kattfot, brudbröd och jungfrulin förekommer fläckvis.

Hävd

Hage (A) är välhävdad. Hage (B) röjdes för 40 år sedan och är i dag relativt tät mot skogen. Kanten är öppen och välhävdad.

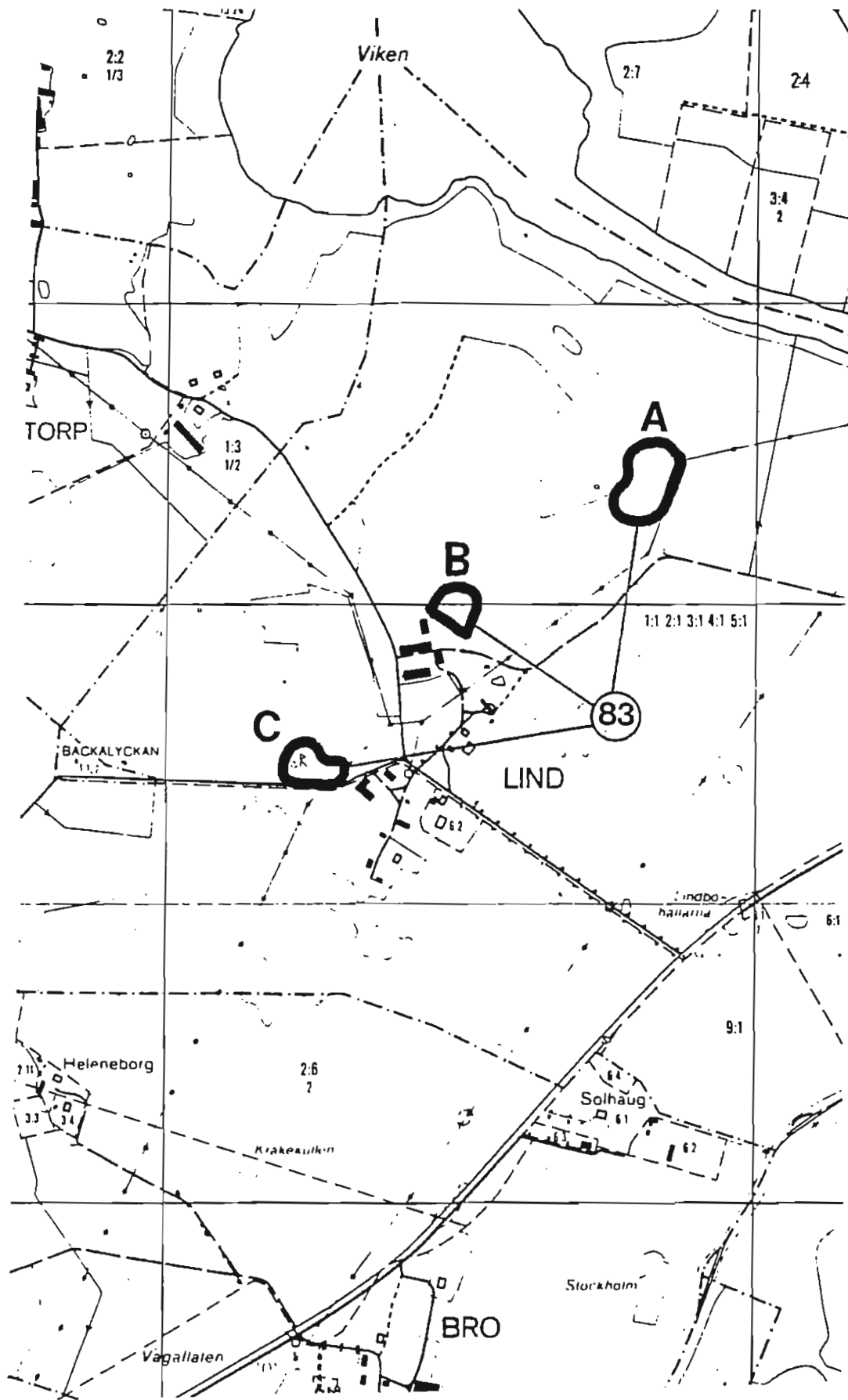
Kulturvärden

Jordbrukslandskapet har en ålderdomlig prägel. Stengärdesgårdar finns kvar och i hage (B) även odlingsrösen.

Bedömning

Hagarna bidrar till en vacker landskapsbild och hyser en hävdgynnad flora, speciellt brudbröd och kattfot.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 59
 skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:83 LIND

Askersunds SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.08.18
Koord. (A) 65291/14468

(B) 65290/14464 9E5J4B0E
(C) 65287/14462 9E5J3B7C

Linds gård ligger strax väster om Askersund i ett öppet jordbrukslandskap. Närmast gården betas ett närmare 30 ha stort skogsområde med öppna gläntor.

Beskrivning

Av speciellt intresse är tre mindre områden som tillsammans utgör 2,5 ha öppen hagmark.

Område (A) är 1 ha stort och ligger i östra kanten av skogsområdet på en udde vid åkern. Betesmarken är relativt öppen med en del björk och asp samt någon rönn i trädskiktet. En dominerar buskskiktet, även sly av björk och asp återfinns. Vegetationstyperna friskäng av rödventyp, torräng av fårsvingel- och hållmarkstyp dominerar. Floran är opåverkad av gödsel och den slåttergynnade slåttergubben är vanlig. Även ängsvädd och betad ljung är vanliga. Kattfot, tvåblad och nattviol förekommer fläckvis.

Område (B) är en liten höjd på 0,5 ha mellan två öppna ytor med tuvtåtel. Det är öppet med enstaka gran, björk, asp och rönn i trädskiktet. Friskäng av rödventyp dominerar. Även torräng av fårsvingeltyp förekommer liksom tuvor med rished av ljungtyp. Floran är till största delen opåverkad av gödsling. Den hävdgynnade staggen är vanlig liksom betad ljung. Jungfrulin, ängsvädd, liten blåklocka och kattfot förekommer fläckvis.

Område (C) är knappt 1 ha stort och ligger i den västra skogskanten längs en väg. Hagen är öppen med enstaka björk, asp och gran i trädskiktet. I buskskiktet återfinns en, nypon, björk och asp. Floran är huvudsakligen svagt gödselpåverkad. En mindre del är dock opåverkad. De hävdgynnade arterna ängsvädd och liten blåklocka är vanliga. Bockrot och prästkrage förekommer fläckvis. Likartad vegetation återfinns på en kulle på andra sidan vägen.

Hävd

Hage (A) är måttligt till svagt hävdad. Hagarna (B) och (C) är däremot välhävdade.

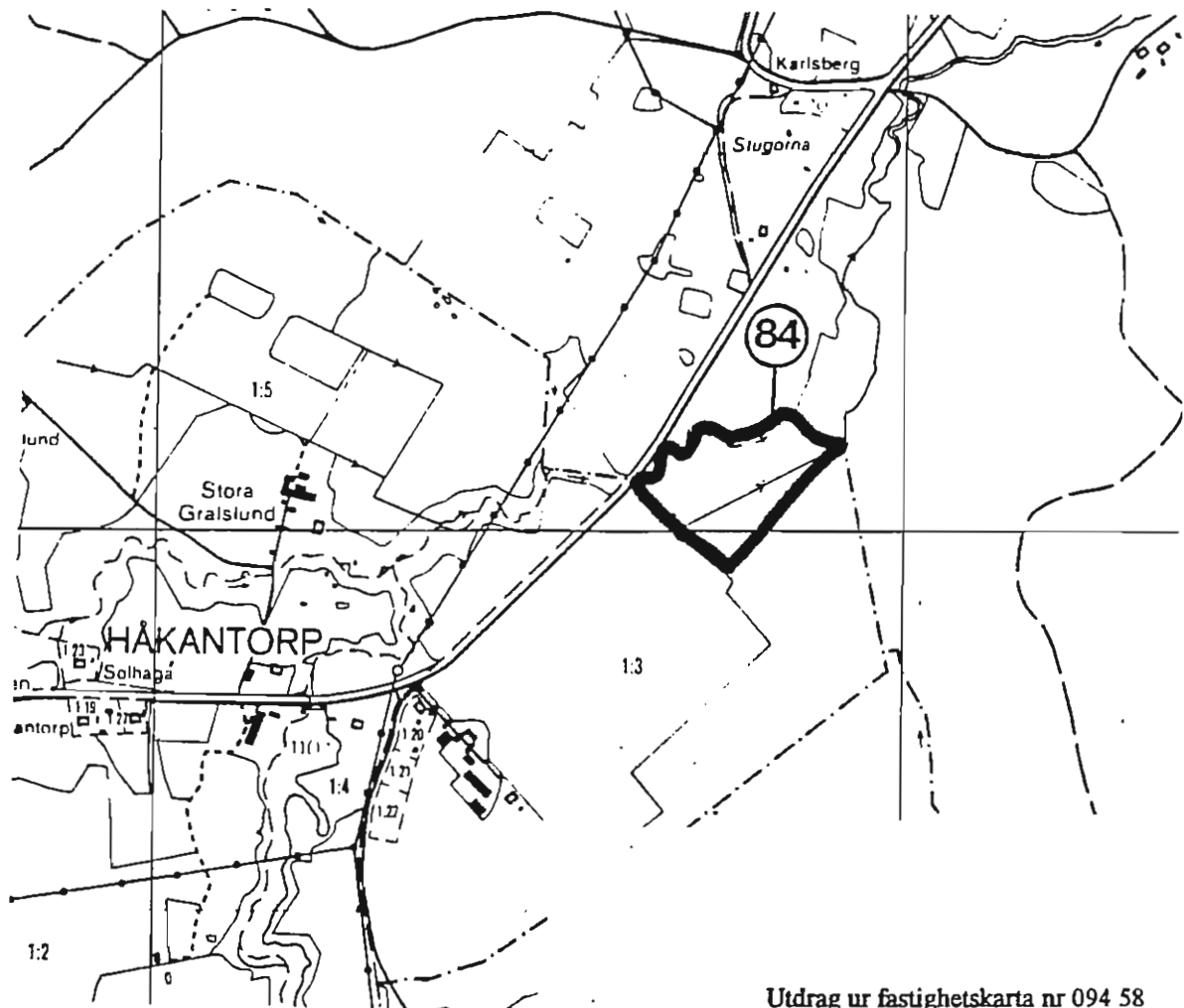
Kulturvärden

I hage (C) finns en fornlämning.

Bedömning

De öppna ogödslade delarna är av intresse. Speciellt värdefull är slåttergubben i hage (A).

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 58
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:84 HÅKANTORP

Askersunds SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 87.09.15
Koord. 65260/141407 9E5I1B0H

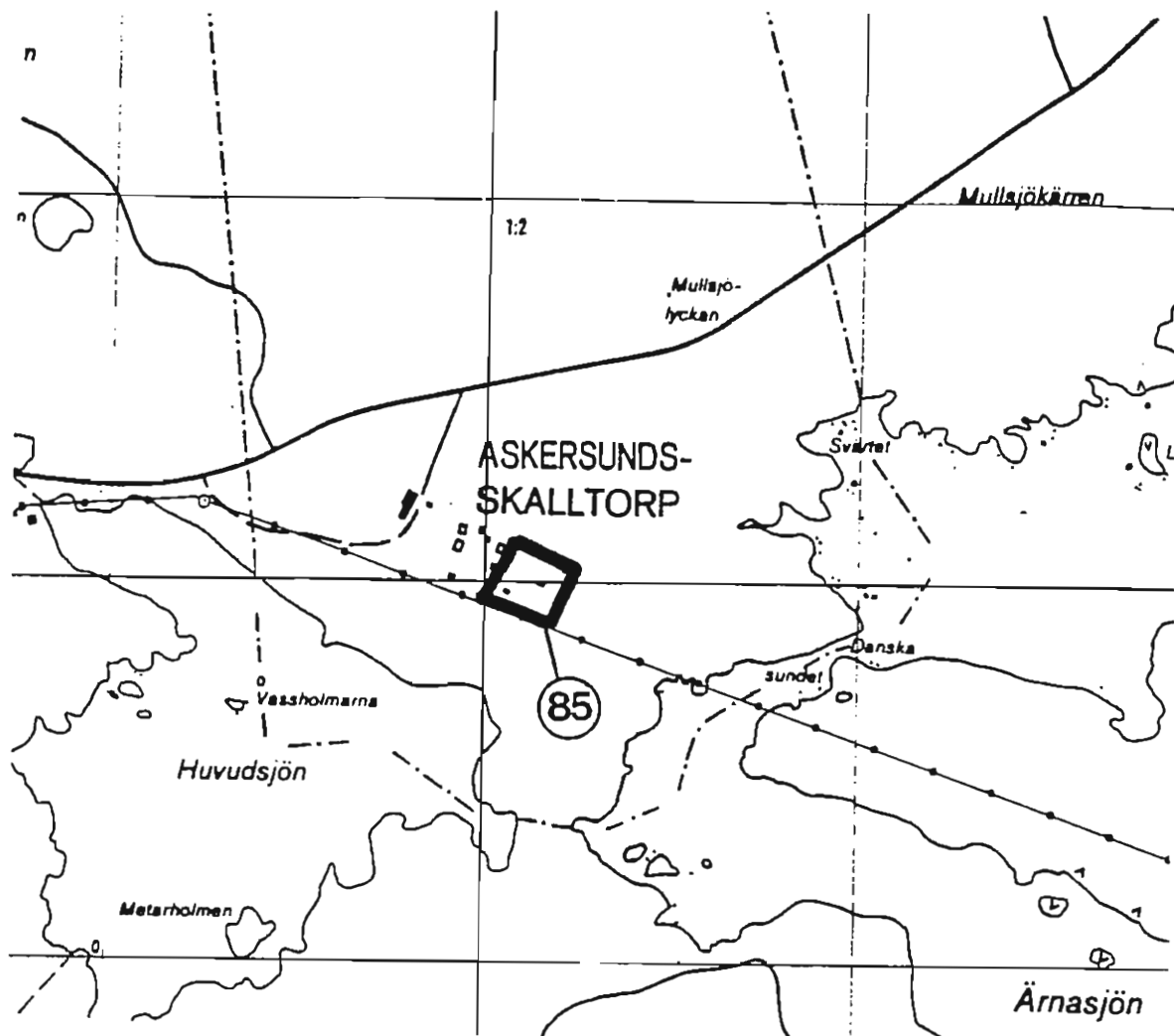
I odlingslandskapet vid Håkantorps Tiveden, finns 2,5 ha annan träd- och buskbärande hagmark som övergår i rent skogsbete. I norr gränsar hagen till en å och genom hagen löper ett dike. Björk dominerar men inslaget av gran, tall och al är stort. Buskskiktet domineras av vide och i övrigt förekommer tall, gran, en och björksly. Täckningsgraden är 50-75%. Fältskiktet domineras av fuktäng av högrörttyp som övergår i fuktäng av tuvtåteltyp, friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp. Floran är ogödslad utom närmast grunden. Förekomsten av hävdindikatorer är mycket sparsam. Ängsvädd är vanlig och brudborste förekommer.

Hagen har visst landskapsbildsvärde men skulle behöva röjas.

Tidigare inventeringar

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 52

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 47
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:85 ASKERSUNDS - SKALLTORP

Askersunds SN
Topoblad: 0942

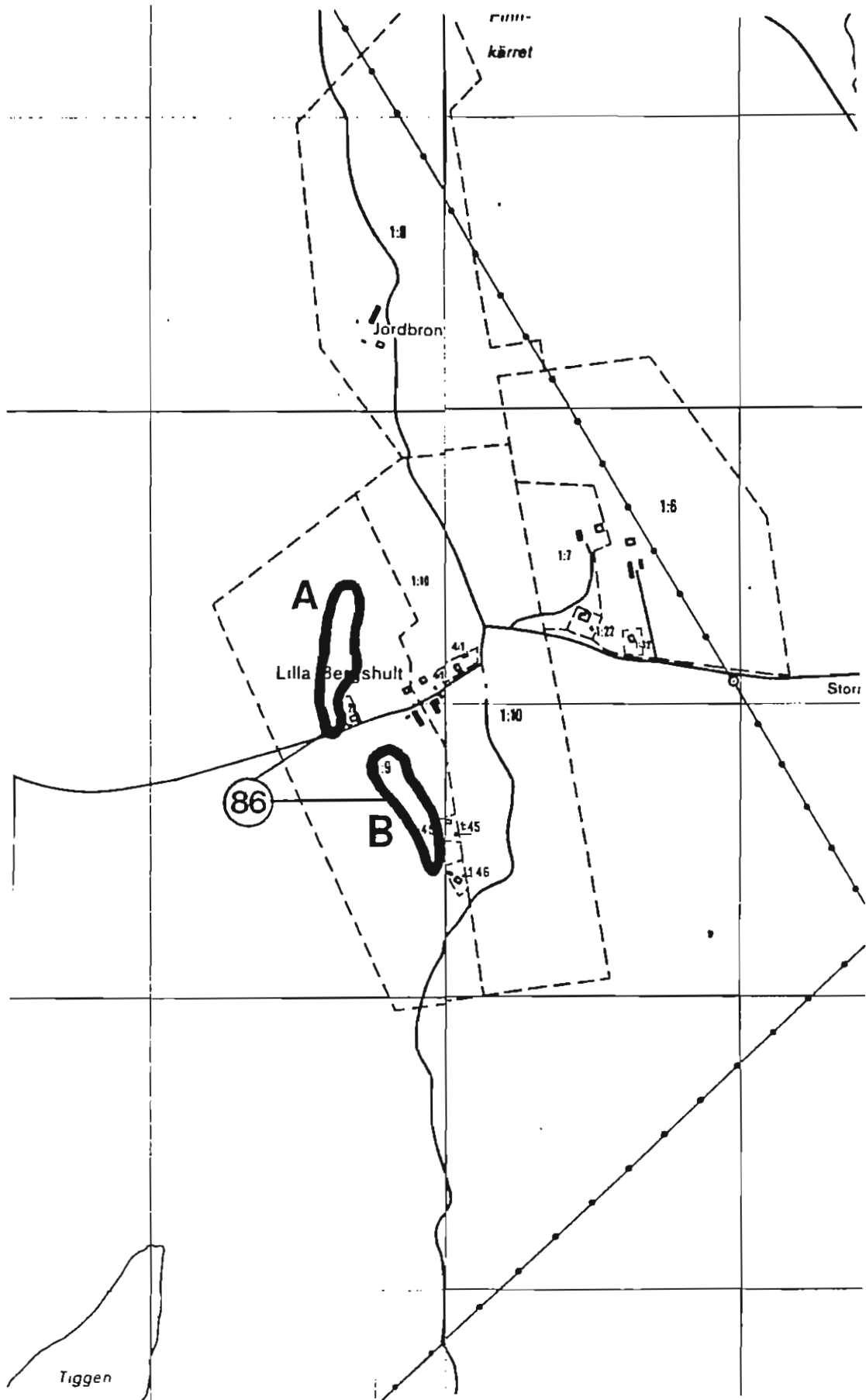
Invent.datum: 87.08.18
Koord. 65239/14380 9E4H3D9A

Skalltorp är en gård med åkermark intill Tivedsvägen. En mindre björkhage (1 ha) under igenväxning syns från vägen. Sly växer tätt, men flera hävdindikatorer som darrgräs, stagg, ögontröst, slättergubbe och ängsskallra förekommer fortfarande. Hävd saknas för tillfället. Någon form av hävd vore önskvärd för att bevara floran och variationen i landskapet.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:19
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 44
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 53

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 56
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

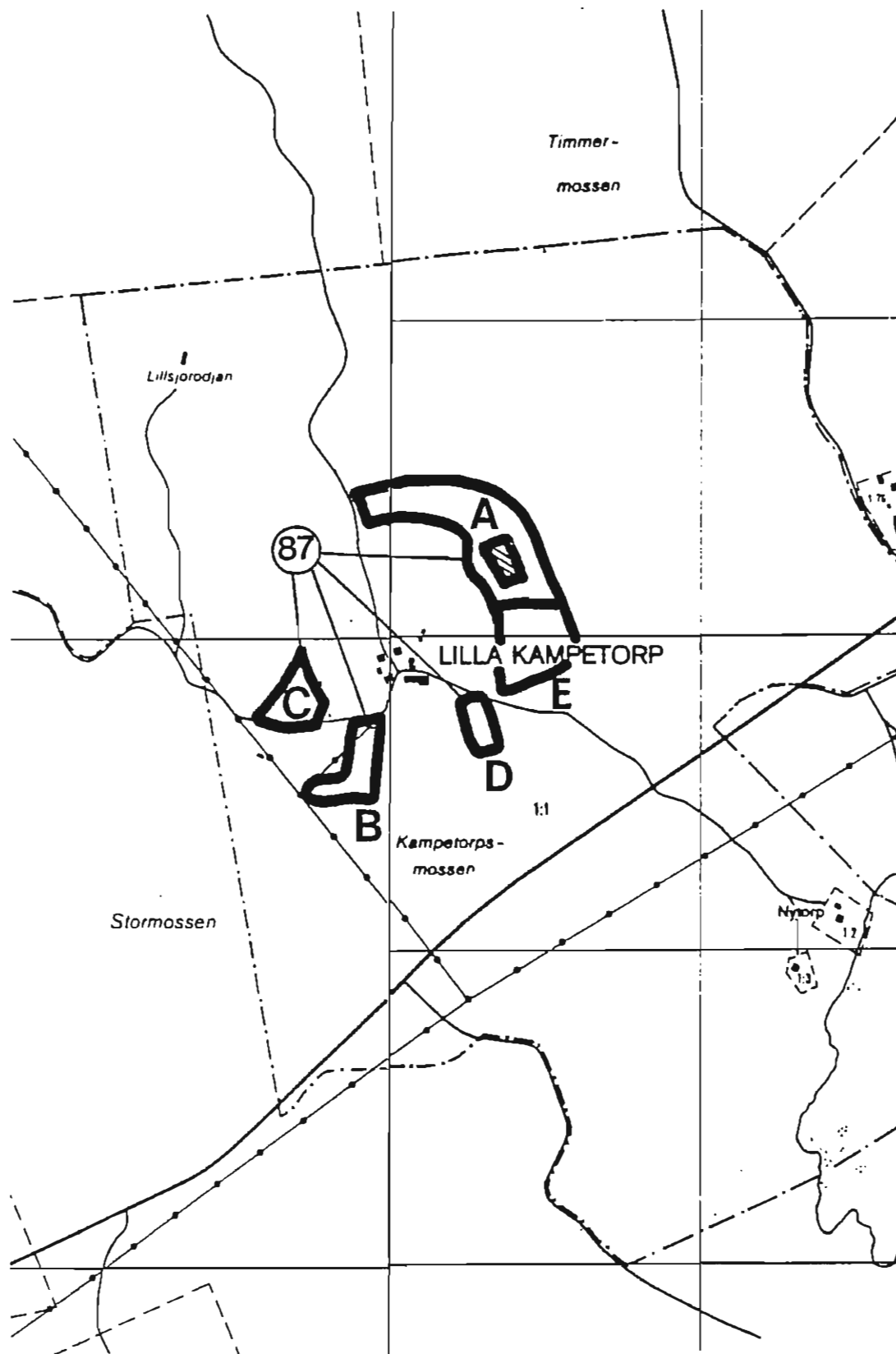
82:86 LILLA BERGSHULT

Askersunds SN
Topblad: 0944

Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65285/14348 9E5G3E5I
(B) 65283/14349 9E5G3E3J

Vid Lilla Bergshult i Tiveden brukas åkrarna och några hektar naturbetesmark betas. Större delen är skogsbete, men ca 1,5 ha är hagmark. I kanten av skogen (A) är det öppnare och gräshed av rödventyp bildar fältskikt. Hävdindikatorerna stagg, slättergubbe och svinrot förekommer. Söder om vägen (B) är hagen gödslad och saknar botaniskt värde. Utanför hagen är dock en mindre yta samt vägkanter slaget med lie, vilket gynnat t ex sommarfibbla och svinrot.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 46
och 094 47 i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d betesmark

82:87 LILLA KAMPETORP

Askersunds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1991.07
Koord. (A,E) 65231/14351 9E4H3A1B
(B,C) 65228/14349 9E4G2E8J
(D) 65228/14351 9E4H2A8B

Beskrivning

Område (A) är av typen annan träd- och buskbärande hagmark, ca 3 ha stor. Trädskiktet domineras av tall och björk. Lite sly bildar ett glest buskskikt. Vegetationstypen varierar mellan friskäng och torräng. Söder om (A) betas 1,5 ha skog (E).

Område (B) utgörs av en ca 0,7 ha stor björkhage. Buskskiktet består av enstaka enar och lite lövsly. Vegetationstyperna är torräng och friskäng.

Område (C) är en ca 0,8 ha stor blandlövhage. Trädskiktet domineras av asp, buskar saknas. Hagen har nyligen gallrats.

Område (D) är öppen hagmark, ca 0,3 ha. Buskar och träd saknas. Dominerande vegetations-typer är torräng och friskäng.

Slätter- och betesgynnade arter förekommer främst i (B). Darrgräs, bockrot, slätterfibbla, slåttergubbe, svinrot, vårbrodd, stagg, jungfrulin och nattviol förekommer. Slättergubbe finns framförallt i (A) och har gynnats av de senaste årens gallring i trädskiktet.

Hävd

Hagmarkerna betas av nötkreatur och hävden är god.

Kulturhistoria

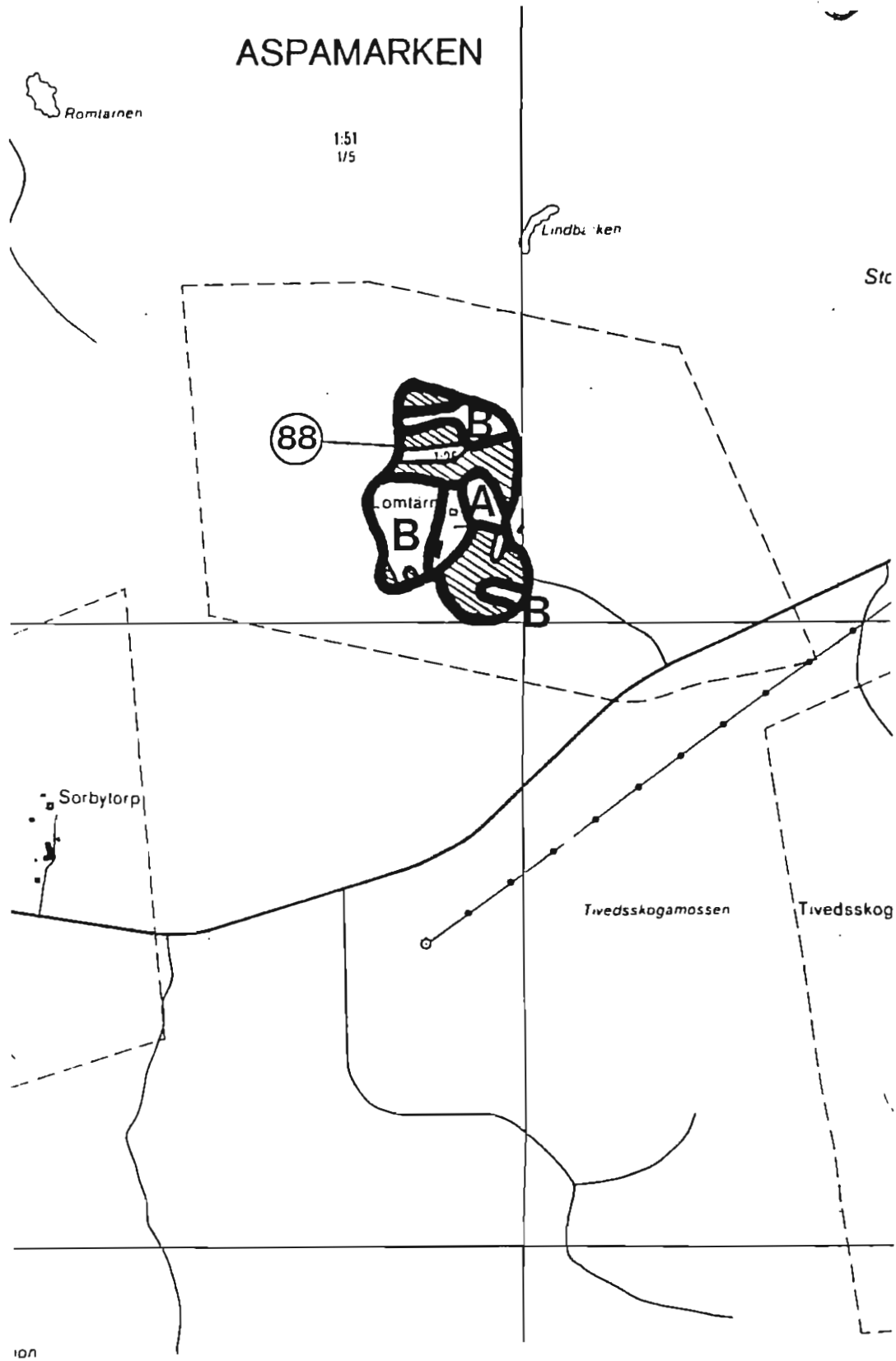
Gården har en småskalig prägel. Jordkällare, stengärdesgård finns bevarad liksom odlingsrösen i åkermarken.

Bedömning

Hagmarkerna är välhävdade och den hävdgynnade floran är värdefull. Jordbruket är småskaligt.

Klass 3

ASPAMARKEN

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 46
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

82:88 LOMTÄRN

Askersunds SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 1987
Koord. 65222/14339 9E5G2D2J

Lomtärn är en ensamliggande gård i Tivedsskogarna med ett omväxlande småskaligt odlingslandskap.

Beskrivning

Närmast öster om gården finns en halv hektar gles blandlövhage (A) med öppna delar. Flera fina lindar samt lönn, björk, oxel och sälg bildar trädskikt och enar bildar ett glest buskskikt. Ljunghed dominerar markskiktet, men vegetationstyperna fuktäng av lågstarrtyp och gräshed av staggtyp och rödventyp förekommer också. Floran är opåverkad av gödsling utom närmast ladugården. Hävdindikatorn stagg är alltså bitvis vanlig. Det är även slåtterindikatorerna darrgräs och slåttergubbe. Andra hävdindikatorer som finns i mindre mängd är nattviol, kattfot och ormrot.

Resten av betesmarken (B) utgörs av 2,5 ha mager, ganska tät björkhage och små ytor med enstaka träd insprängt iden kultiverade betesmarken, som betas av får. Förutom björk finns i trädskiktet asp, gran och lönn. En dominerar buskskiktet, men även viden förekommer. Fältskiktet domineras av rished av blåbär-lingontyp som övergår i gräshed av rödventyp och staggtyp, ljunghed och fuktäng av gräs-lågstarrtyp. Floran är opåverkad av gödsel utom närmast ladugården. Hävdindikatorn stagg är bitvis vanlig och här och var finns slåtterindikatorerna slåttergubbe och svinrot.

Hävd

Bortsett från att björkhagen (B) skulle behöva röjas är betesmarkerna välhävdade.

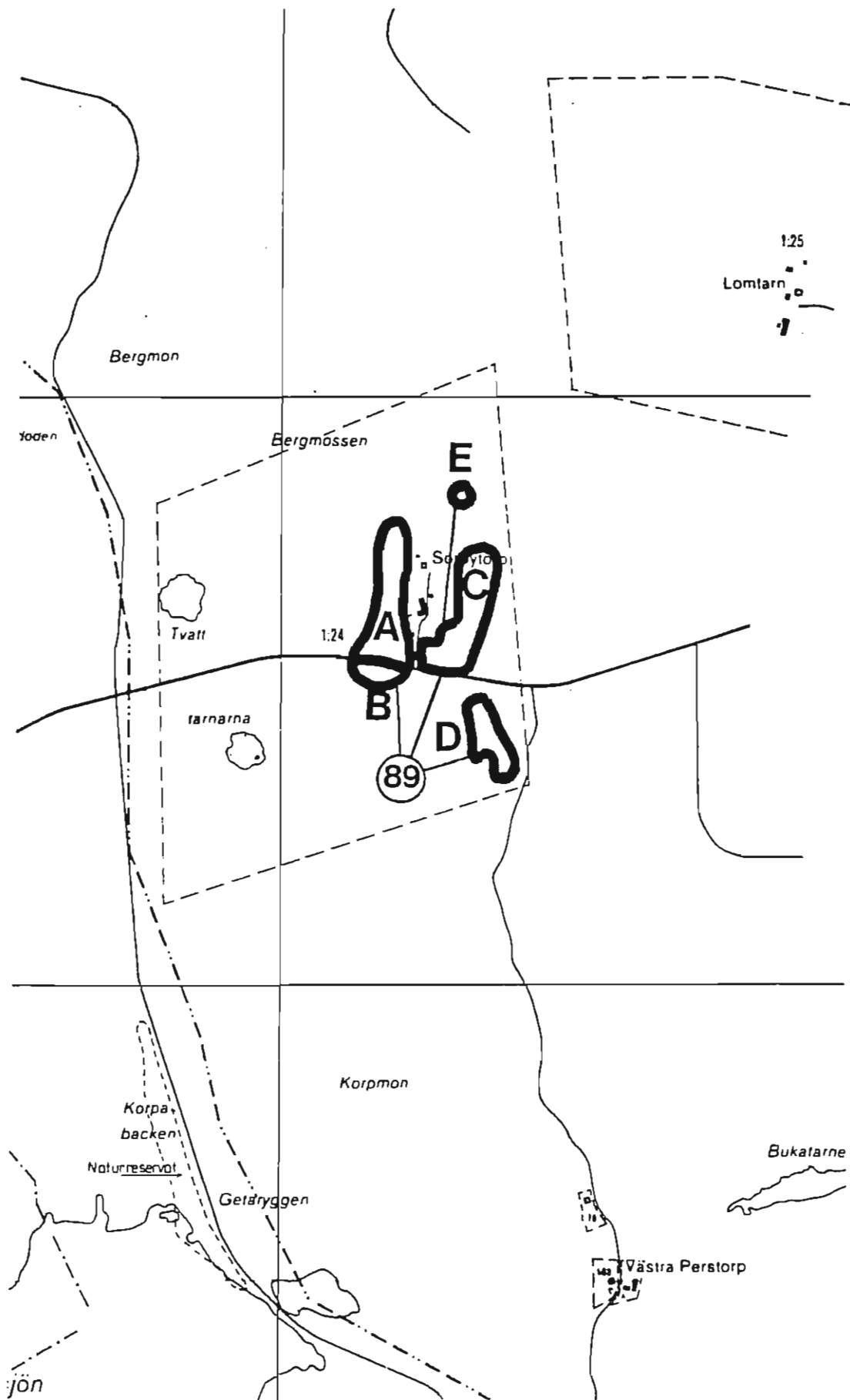
Kulturhistoria

Talrika odlingsrösen finns i den kultiverade betesmarken.

Bedömning

En mycket värdefull brukningsenhet i Tiveden med en för trakten fin flora i område (A).

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 46
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

82:89 SÖRBYTORP

Askersunds SN
Topoblad: 0942

Invent. datum: 87.07.23
Koord. 65215/14332 9E4G1D5C

Sörbytorp är en liten jordbruksenhet med ålderdomlig prägel invid Tivedsvägen.

Beskrivning

Naturbetesmarken, ca 4 ha, utgörs framför allt av björkhage (A,B,C,D). I hage (B) är aspinslaget större, annars är björken dominerande trädslag med inslag av rönn och gran. Buskskiktet består av en, fågelbär och sly. Område (C) domineras av tät björksly och täckningsgraden här är 50-75%. I övrigt är täckningsgraden 25-50%. Fältskiktet domineras av friskäng av rödventyp med övergång till fuktäng av gräs-lågstartyp, rished av blåbär-lingontyp och gräshed av rödventyp. Floran är i huvudsak opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna stagg, ormrot, jungfrulin och prästkrage är bitvis vanliga. Slätterindikatorerna slättergubbe, slätterfibbla, svinrot och klasefibbla förekommer fläckvis liksom kattfot, nattviol och Jungfru Marienycklar.

Väg- och åkerkanter samt ett mindre område vid (E), 0,1 ha, slås med lie. Fältskiktet domineras av friskäng av rödventyp och är delvis gödselpåverkat från åkern. Slätterindikatorerna slättergubbe, slätterfibbla, svinrot och darrgräs förekommer liksom stagg och jungfrulin.

Hävd

Hävden är i allmänhet måttlig eller svag. I område (C) tättnar lövslyn betydligt. Kraftfulla röjningar vore önskvärda. Den slåtrade marken hålls välhävdad.

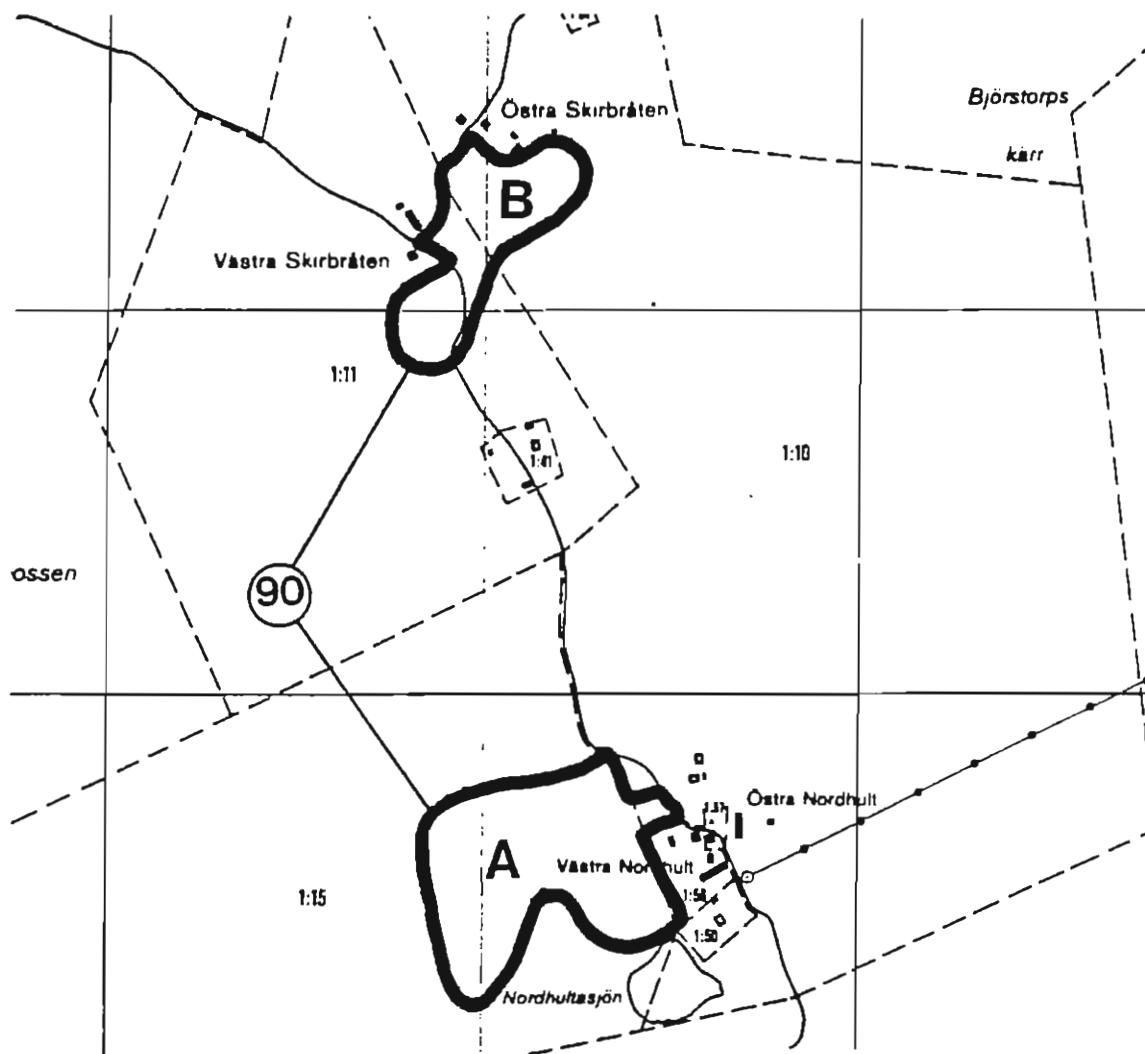
Kulturvärden

Odlingslandskapet är ålderdomligt. Odlingsrösen finns.

Bedömning

Ett värdefullt, äldre odlingslandskap med fin, hävdgynnad flora men tyvärr alltför svag hävd. Sörbytorp utgör en vacker landskapsbild och en härlig öppning i skogslandskapet från Tivedsvägen.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 47
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

82:90 SKIRBRÅTEN OCH NORDHULT

Askersunds SN
Topoblad: 0942

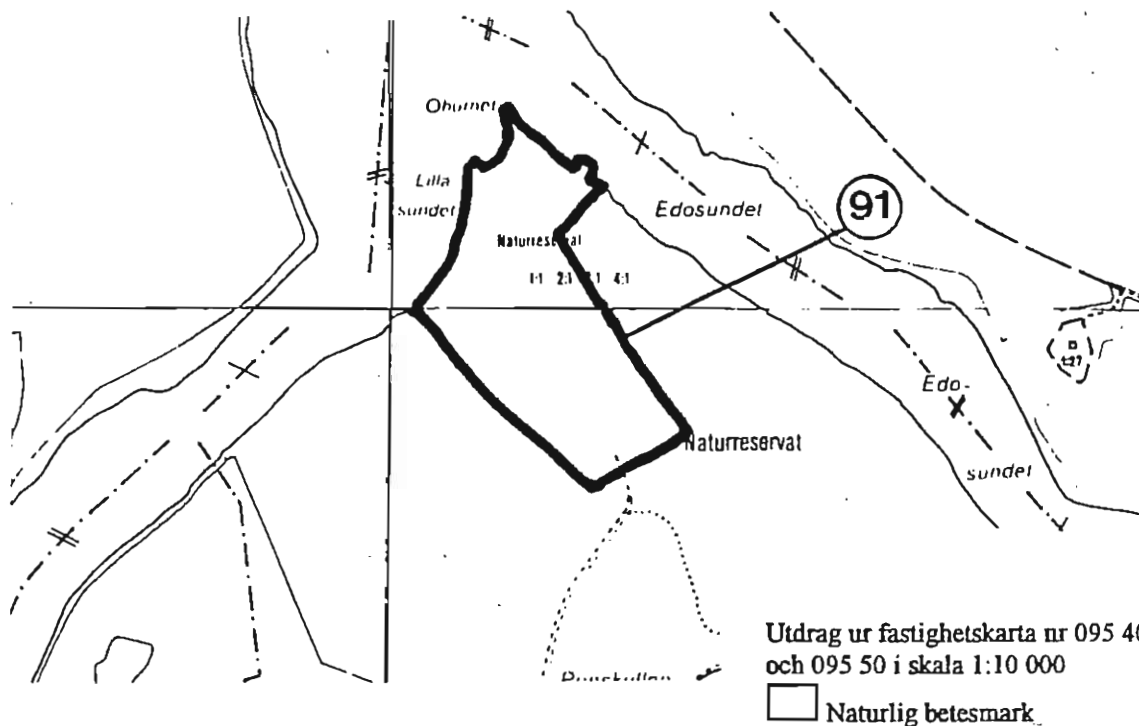
Invent.datum: 1987
Koord. (A) 65216/14364 9E4H0B6G
(B) 65208/14365 9E4H0B8F

Skirbråten och Nordhult är några ensamma gårdar i Tivedsskogen. Gammal betesmark vid dessa byar, 3 ha vid Skirbråten (A) och 5,5 ha vid Nordhult (B), som till stor del utgörs av björkhage, är under igenväxning men skulle få stort landskapsbildsvärde vid röjning och bete.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 82:18
Översiktlig naturvårdsinventering av centrala Tiveden, 4
Kulturminnesvård, förslag till riksintressen i Örebro län, K 3

Klass 4

82:91 PRINSKULLEN - NATURRESERVAT

HammarS SN

Topoblad: 0951, 0953

Koord. 65249/14501 9F4A4A9B

Öhornet, som udden kallas, utgörs av sandiga sediment i anslutning till den mäktiga åskullen PrinskulLEN.

Reservatet har inte inventerats enligt metoden för ängs-och hagmarksinventeringen. Följande beskrivningen är gjord med hjälp av skötselplan och tidigare inventeringar.

Beskrivning

Längst i norr utgörs området av ca 0,5 ha öppen strandäng och ca 1 ha öppen hagmark. Dominerande vegetationstyp är torräng i den öppna hagmarken och fuktäng i strandängen. Den öppna hagmarken övergår söderut i ekhage med både unga och gamla ekar samt hassel. Ungefär 1,5 ha kan klassificeras som ekhage, resterande del, ca 4 ha, har ett så slutet träd- och buskskikt att den mer liknar skog. Dokumentation av den hävdgynnade floran saknas.

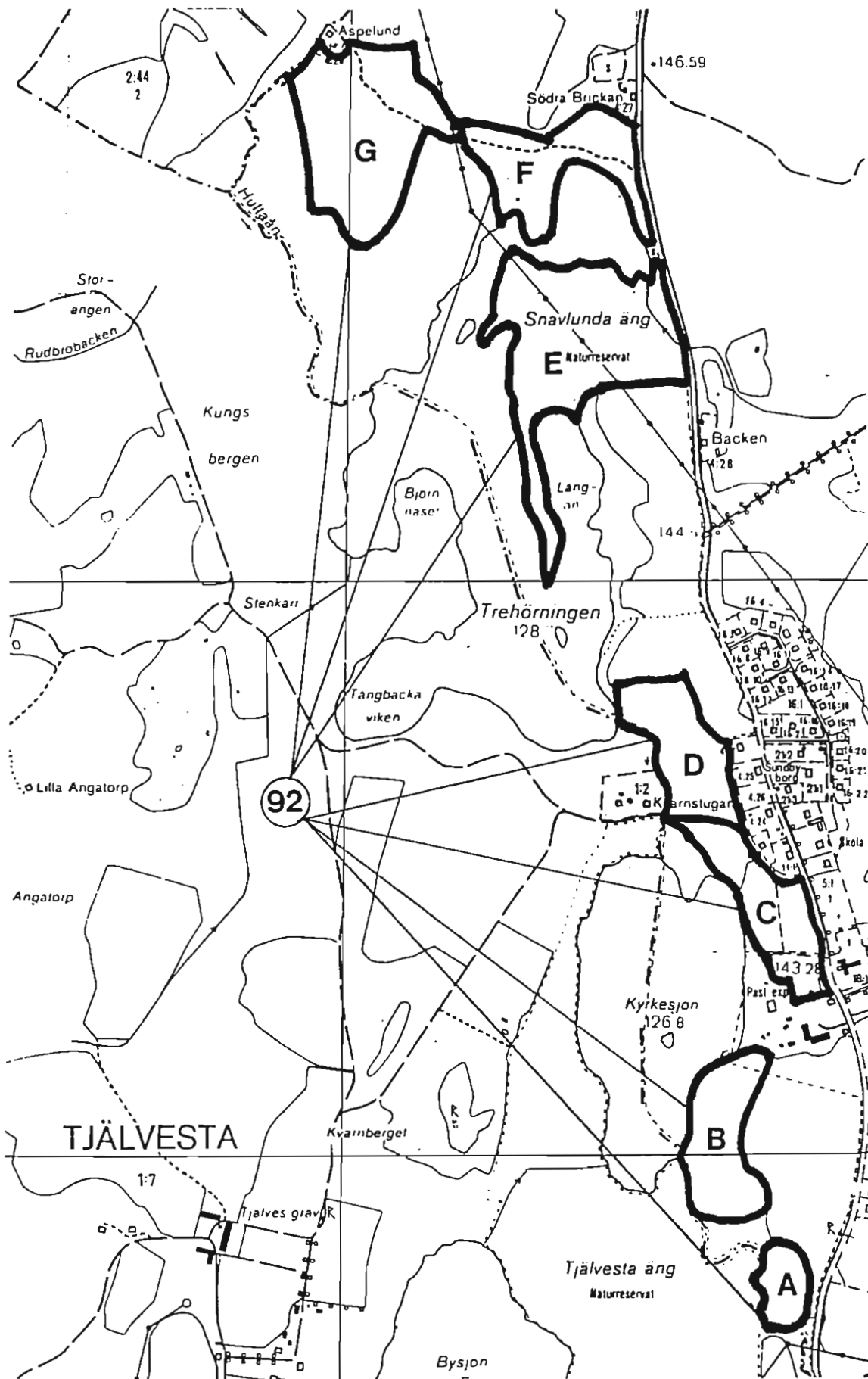
Hävd

Hävden har lång kontinuitet i den norra öppna delen. Hela området betas av nötkreatur. I ekhagen har flera gallringar gjorts sedan reservatet bildades år 1979.

Bedömning

Ekhagen vid Öhornet utgör en viktig del av herrgårdslandskapet vid Stjärnsund. Betesmarken har lång kontinuitet och en noggrann inventering kommer troligen att visa på åtskilliga hävdgynnade arter. Stjärnsundsområdet är av riksintresse både för natur och kultur. Området har dessutom en speciell personhistorisk betydelse.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 79
i skala 1:10 000

□ Betesmark

82:92 SNAVLUNDA ÄNG - NATURRESERVAT

Snavlunda SN

Topoblad: 0944

Koord. (A,B,C,D) 65384/14477 9E7J3C4H

(E,F,G) 65397/14472 9E7J4C7C

Snavlunda naturreservat ligger på norra delen av Snavlundadeltat, som är uppbyggt av isälvs-avlagringar och präglas av åsryggar och planfält.

Reservatet har inte inventerats enligt metoden för ängs-och hagmarksinventeringen. Följande beskrivning är gjord med hjälp av skötselplan och tidigare inventeringar.

Beskrivning

På åsen i söder betas ca 1 ha (A), varav ca 0,2 ha är öppen hagmark. Resterande 0,8 ha är skog. Dokumentation av floran saknas, enligt muntlig uppgift finns de hävdgynnade arterna stor blåklocka och prästkrage.

Område (B) består av ca 2,7 ha f d åkermark, som har betats i minst 20 år, och ett ca 0,3 stort alkärr. Uppgifter om den hävdgynnade floran saknas.

Område (C) består av ca 2,2 ha f d åkermark, vilken har betats i 10 år, och ca 0,3 ha strandäng. Uppgifter om den hävdgynnade floran saknas.

Område (D) består av ca 1,2 ha f d åkermark som är betad sedan 25 år och 1,8 ha ekhage. Den vanligaste vegetationstypen är torräng. Den hävdgynnade floran är ej dokumenterad, men de stor blåklocka, liten blåklocka, prästkarge, bockrot, gökärt och ängsviol har noterats.

Det 5,5 ha stora området (E) består till stor del av betad skog, men ca 1,5 ha är öppen hagmark med enstaka gamla björkar, en del yngre björkar samt enar och hasselbuskar. Delar av området har periodvis helt saknat hävd, vilket har lett till igenväxning, men omkring år 1970 gjordes röjningar och betet återupptogs. Den hävdgynnade floran är inte dokumenterad, men liten blåklocka, stor blåklocka och gökärt har noterats.

Område (F) är 3 ha stort och ca 1,5 ha är öppen hagmark, den andra hälften har skogskaraktär. I den södra viken finns ett alkärr. I övrigt består trädskiktet av ek och fågelbär. Buskskiktet domineras av hassel. Den hävdgynnade floran är ej dokumenterad, men den öppna hagmarken är sedan länge en känd växtlokal för den betesgynnade backsippan. Vid besök år 1993 noterades även slättergubbe och gökärt. Vidare har ängsskallra, liten blåklocka och skogsklöver noterats.

Det 8,5 ha stora området i norr (G) består av ca 5,9 ha fd åkermark, som har betats de senaste 20 till 30 åren, och ca 2,6 ha lövskogsklädda backar. Ek och björk dominerar trädskiktet i dessa.

Hävd

Hävden i område (D), (E) och (F) har lång kontinuitet. Hävden är överallt i stort sett god och sker genom bete. Tidigare har område (E) betats av får, men idag betas samtliga områden av nötkreatur

Kulturvärden

En del odlingsrösen finns i område (E).

Tidigare inventeringar

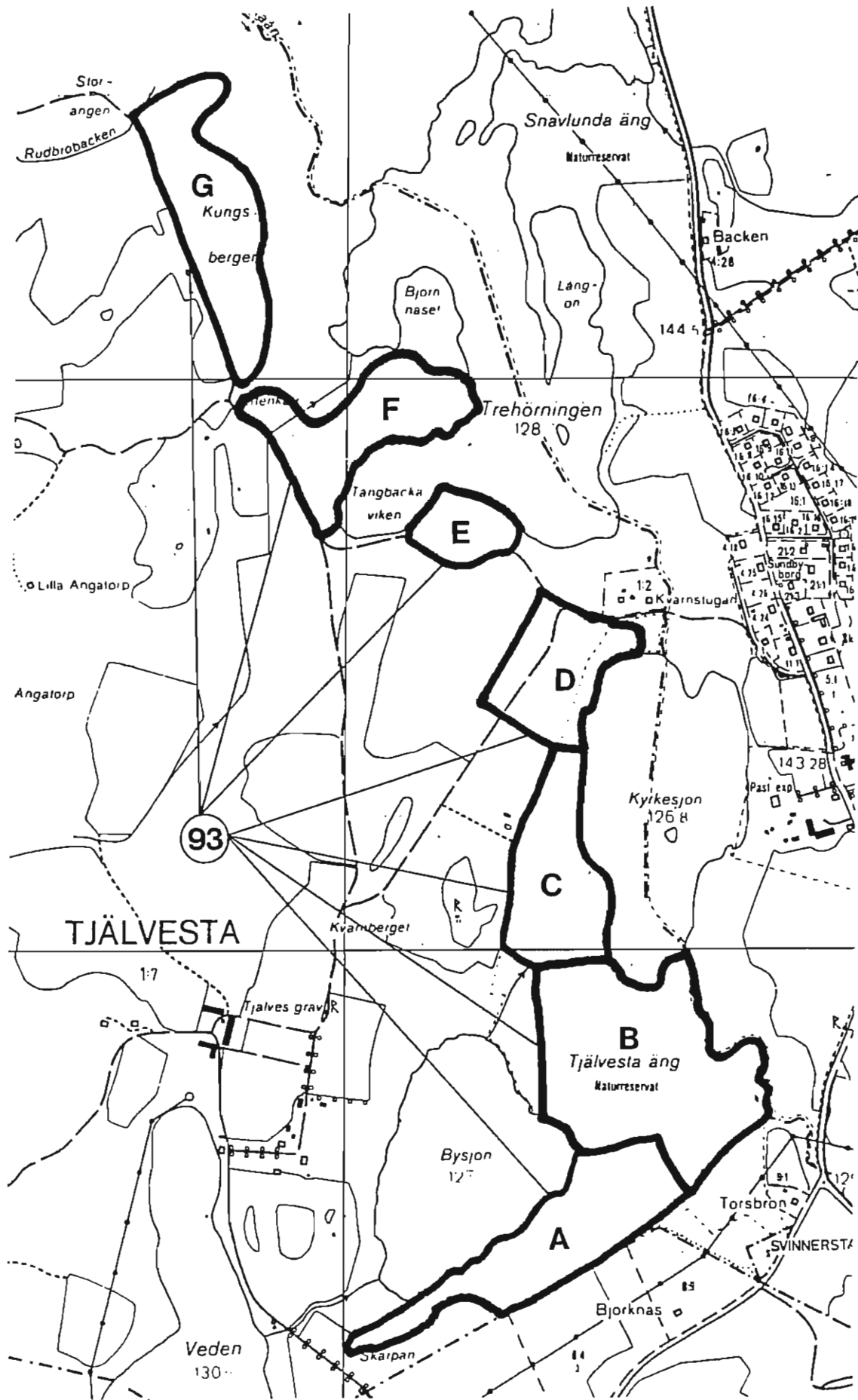
Naturvårdsöversikt Örebro län, T 94

Bedömning

Snavlundas betesmarker utgör ett mycket vackert inslag i landskapsbilden och de geologiska bildningarna är av intresse. Eftersom hävden i flera delar av området har så lång kontinuitet är det sannolikt att en inventering av flora kommer av att visa på en hel del hävdgynnade arter.

Klass 3 (D), (E) och (F)

Klass 4 övriga delområden

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 79
i skala 1:10 000

□ Naturlig fodermark

82:93 TJÄLVESTA ÄNG - NATURRESERVAT

Snavlunda SN

Topoblad: 0944 Koord. (A,B,C,D) 65378/14474 9E7J2C8E

(E,F,G) 65388/14469 9E7J3B8J

Tjälvesta ligger på södra delen av Snavlundadeltat, som är uppbyggt av isälvsavlagringar och präglas av rundade kullar kring och mellan sjöarna.

Reservatet har inte inventerats enligt metoden för ängs- och hagmarksinventeringen. Följande beskrivning är gjord med hjälp av skötselplan och tidigare inventeringar.

Beskrivning

Område (A) utgörs av betad lövskog med öppna gläntor som även hävdas genom slåtter. De öppna ytorna är tillsammans ca 2,5 ha och skogsdelen ca 6 ha. Dokumentation av den hävdgynnade floran i de öppna delarna saknas.

Område (B) är ca 10 ha stort och utgörs av betad skog med ca 20 % öppna gläntor. Ungefär 1 ha av de öppna delarna hävdas genom slåtter. Trädskiktet i dessa delar domineras av ek. Resten av de öppna delarna, ca 1 ha totalt, betas endast och är av typen öppen hagmark. Trädskiktet i den lundartade delen, 8 ha, består av ask, asp, lönn, björk och ek. Hassel dominerar buskskiktet som även innehåller skogstry. Dokumentation av den hävdgynnade floran i de öppna delarna saknas.

Träd- och buskbärande ängen (C) är ca 5 ha stor. Trädskiktet består av ronn, som är det vanligaste trädet, samt ek, björk, ask, oxel, sälg och lönn. Buskskiktet domineras av hassel, men även skogstry och olvon finns. Vegetationstypen varierar från torräng till friskäng. Den slåttergynnade floran är artrik. Vid inventering av fasta provytor återfanns bl a backsippa, brudbröd, stor och liten blåklocka, rödkämpar, backsmörblomma, gökärt, prästkrage, rödklint, sommarfibbla, vårbrodd, solvända och svinrot.

Område (D) är 3,5 ha stort och utgörs till ungefär hälften av öppen hagmark och till hälften av björkhage. Trädskiktet som domineras av björk innehåller även enstaka granar samt klibbal vid stranden. En dominerar buskskiktet. Fältskiktet består av torr-, frisk- och fuktäng. Den hävdgynnade floran är inte dokumenterad.

Område (E) utgörs av ca 1,2 ha f d åkermark och en central skogsbeklädd kulle, ca 0,8 ha stor. Kullens trädskikt består främst av björk, men vid stranden förekommer även klibbal. Åkermarken har nyttjats till bete i minst 25 år och i kanten växer backsippa. I övrigt finns inga uppgifter om den hävdgynnade floran.

Område (F) hävdades ursprungligen genom slåtter. Efter en tids bete upphörde så hävden helt och området växte igen. Omkring 1980 röjdes det och betet återupptogs. I dag utgörs det 4 ha stora området till hälften av skogsbete och till hälften av blandlövhage. Ek, björk och klibbal bildar trädskikt. I buskskiktet förekommer hassel och en. Dokumentation av den hävdgynnade floran saknas.

Område (G) utgörs av betad skog, ca 3,3 ha, med mer öppna partier av blandlövhage, tillsammans ca 2,2 ha. Delar av området har långkontinuitet i hävden. I andra delar påbörjades betet 1980 efter en längre tids avbrott i hävden. I trädskiktet växer asp, ek och björk.

Buskskiktet består av hassel och en. Den hävdgynnade floran är inte dokumenterad, men här finns åtminstone ett mindre antal backsippor, samt stor blåklocka, prästkrage och blåsuga.

Hävd

Kontinuiteten i hävden i område (A) och (B) har varit dålig. Betet i (B) återupptogs år 1992. Slåttern i de öppna delarna har inte heller utförts riktigt regelbundet. Hävden i ängen (C) är god och sker genom årlig slåtter i augusti månad och efterbete med nötkreatur. Område (D) betas av får, torrare delar är välbetade, medan de fuktigare delarna nere vid sjön är måttligt betade. Område (E) och (G) betas av nötkreatur, (F) av häst.

Kulturvärden

I slåtterängen (C) finns en del odlingsrösen.

Bedömning

Kulturlandskapet kring Tjälvesta är mycket vackert med slåtter- och betesmarker, som till stora delar har lång kontinuitet. En värdefull slåttergynnad flora finns framför allt i slåtterängen.

Klass 1 (B)

Klass 3 övriga delområden

HALLSBERG

9 HALLSBERGS KOMMUN

Västra delen av kommunen tillhör närkeslätten, där det öppna odlingslandskapet med byar och gårdar i krönläge, brukats ända sedan förhistorisk tid. Södra delen karaktäriseras av höglänt, övervägande sent koloniserad skogsbygd med talrika sjöar, till vilka herrgårdarna och bruken sökt sig. Kommunen har tre områden av riksintresse för kulturmiljövården. I två av dem är odlingslandskapet av grundläggande värde.

Kommunen ingår i

* *Naturgeografisk region:*

23 Skogslandskapet i Tiveden-Tylöskogen-Kolmården

24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken

26 Skogslandskapet omedelbart söder om norrlandsgränsen.

* *Agrar kulturlandskapsregion:*

11 Mellansvenska skogsbygderna

12 Mälardalens odlingsbygder

* *Produktionsområde:*

Mellersta Sveriges skogsbygder

I Hallsbergs kommun har **totalt 404 ha naturlig fodermark** fördelad på **82 objekt** bedömts vara av intresse. **I denna areal ingår ej betad skog** (totalt 60,5 ha i anslutning till naturlig betesmark). Den betade skogen, som i de allra flesta fall ursprungligen är hagmark, kommer inte heller i fortsättningen att tas med i den statistiska redovisningen, men finns med i objektsförteckningen och är nämnd i beskrivningarna av objekten.

FÖRDELNING MELLAN VÄRDEKLASSERNA

Här redovisas fördelningen av den naturliga fodermarken mellan värdeklasserna. Fig. 1 visar andelen areal i procent och fig. 2 visar fördelningen av arealen i ha samt antal objekt i resp klass. Två objekt (61:14 och 61:19) innehåller delobjekt vilka värderats olika och därmed tillhör olika värdeklasser. När det gäller fördelningen av *antal objekt* mellan värdeklasserna (fig 2) redovisas dessa objekt endast i en värdeklass. Vid fördelningen av *arealen* mellan värdeklasserna har däremot varje delobjekt redovisats i sin klass.

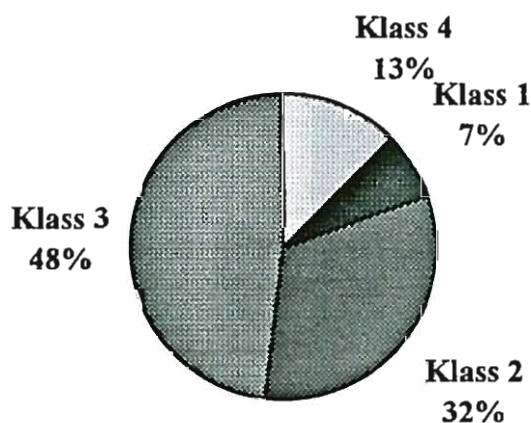

Fig. 1 Andel naturlig fodermark i Hallsbergs kommun fördelad mellan värdeklasserna

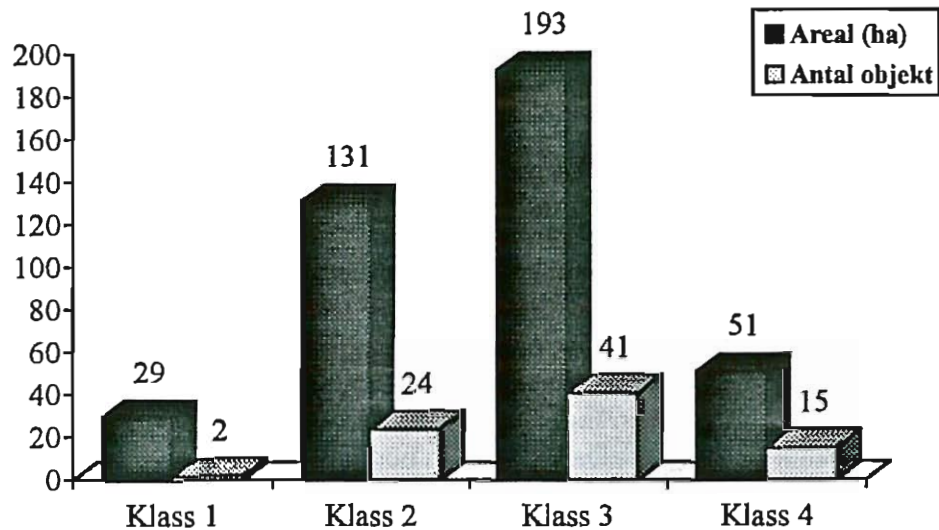

Fig. 2 Areal naturlig fodermark i Hallsbergs kommun fördelad mellan värdeklasserna och antal objekt i resp klass.

Ett objekt i klass 2 ingår i Kvismarens naturreservat och beskrivs tillsammans med annan betesmark i reservatet i objekt 80:78 Örebro kommun.

FÖRDELNING MELLAN NATURTYPERNA

Av den totala arealen fodermark är 2 % slåttermark (9,5 ha) och 98 % är betesmark (ca 395 ha).

I kommunen förekommer 7 olika naturtyper varav endast en är slåttermark. Hela arealen slåttermark utgörs av träd- och buskbärande äng och ingår i objektet 61:80 Herrfallsäng, naturreservat. För definition av de olika naturtyperna se sid 5.

Fig.3 visar fördelningen av fodermark mellan de olika naturtyperna oavsett värdeklass. I tabell 1 redovisas i siffror fördelningen av arealen mellan de olika naturtyperna inom resp värdeklass.

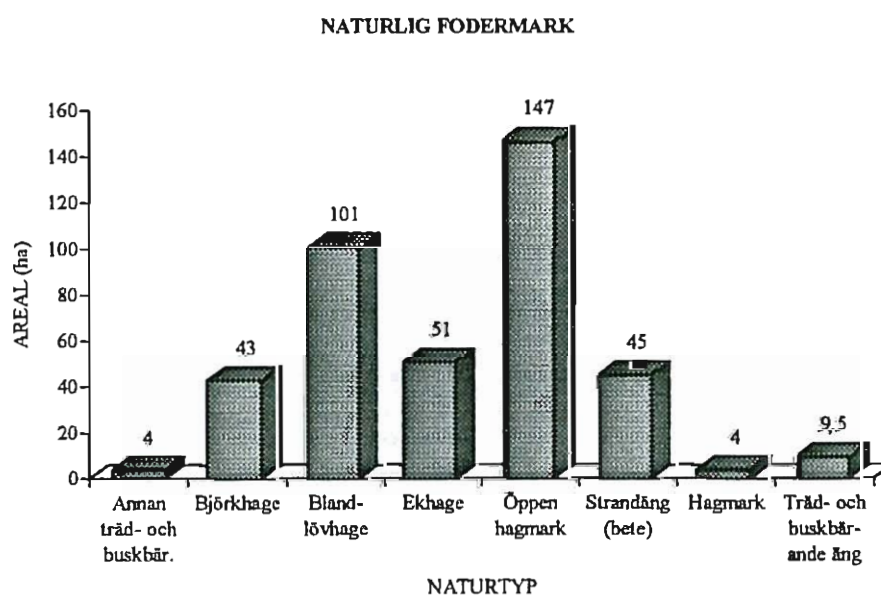

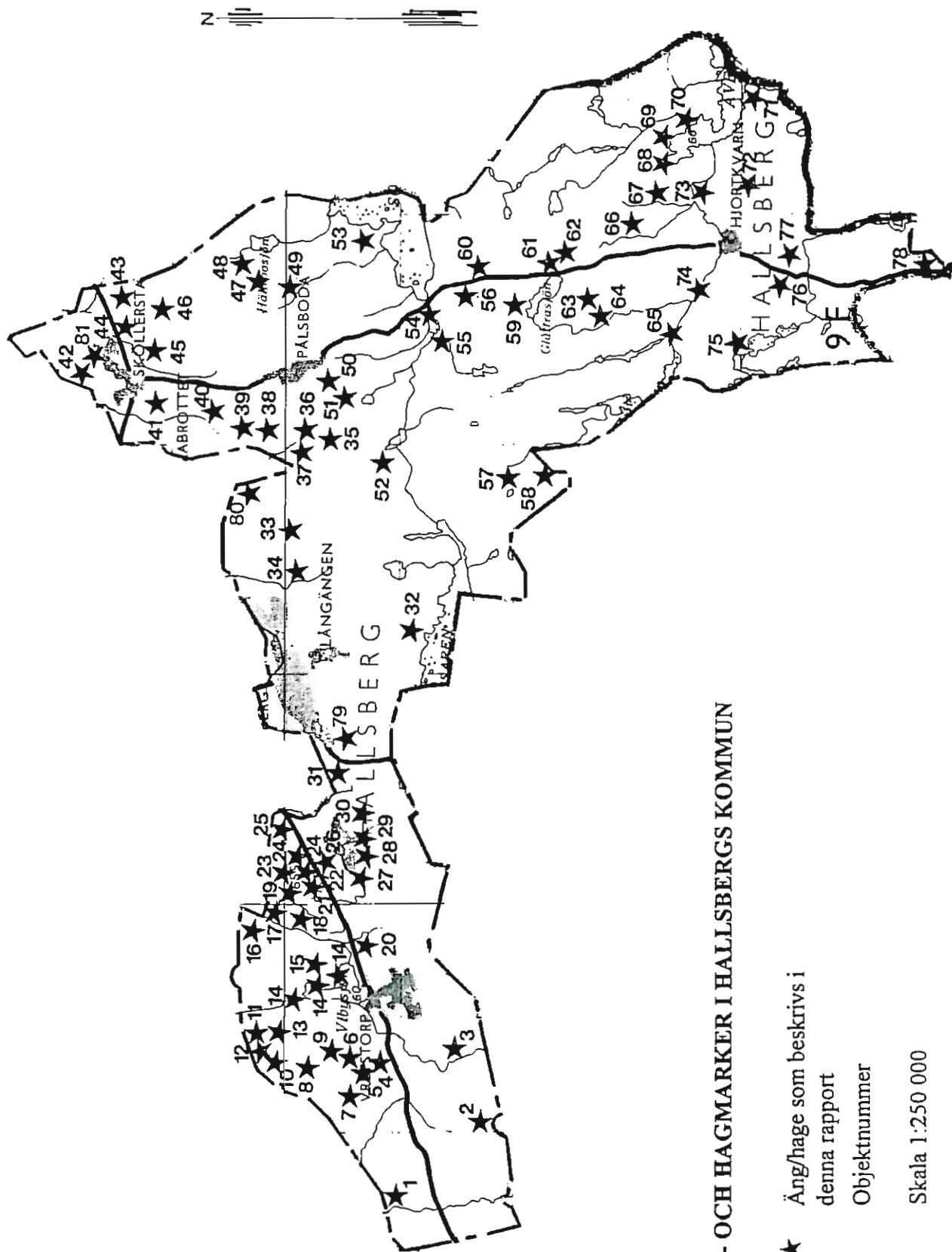
Fig. 3 Areal naturlig fodermark i Hallsbergs kommun fördelad mellan naturtyperna

Av den totala arealen betesmark är 1 % annan träd- och buskbärande hagmark, 11 % björkhage, 26 % blandlövhage, 13 % ekhage, 37 % öppen hagmark och 11 % strandäng. 1 % kallas här hagmark eftersom uppgift om naturtyp saknas. Hagmark återfinns i ett enda objekt i klass 4.

12 ha betad strandäng ingår i Kvismarens naturreservat och beskrivs i objekt 80:78 Örebro kommun.

<i>Naturtyp</i>	<u>Klass 1</u>		<u>Klass 2</u>		<u>Klass 3</u>		<u>Klass 4</u>	
	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>
Annan träd- och buskbärande hagm.					3,2	(2)	0,8	(2)
Björkhage	1,3	(4)	27,1	(21)	12,5	(6)	2	(4)
Blandlövhage	3,2	(11)	18,4	(14)	63,4	(33)	15,7	(30)
Ekhage			17,6	(14)	17,3	(9)	16,5	(32)
Öppen hagmark	15	(52)	45,1	(34)	74,9	(39)	12,3	(24)
Strandäng			22,8	(17)	21,8	(11)		
Hagmark							4	(8)
Träd- och buskbärande äng	9,5	(33)						

Tab. 1 Areal naturlig fodermark i Hallsbergs kommun fördelad mellan naturtyperna inom resp klass. Procentsiffran anger andel i resp värdeklass.

ÄNGS- OCH HAGMARKER I HALLSBERGS KOMMUN

- ★ Äng/hage som beskrivs i denna rapport
- 7 Objekt nummer

Skala 1:250 000

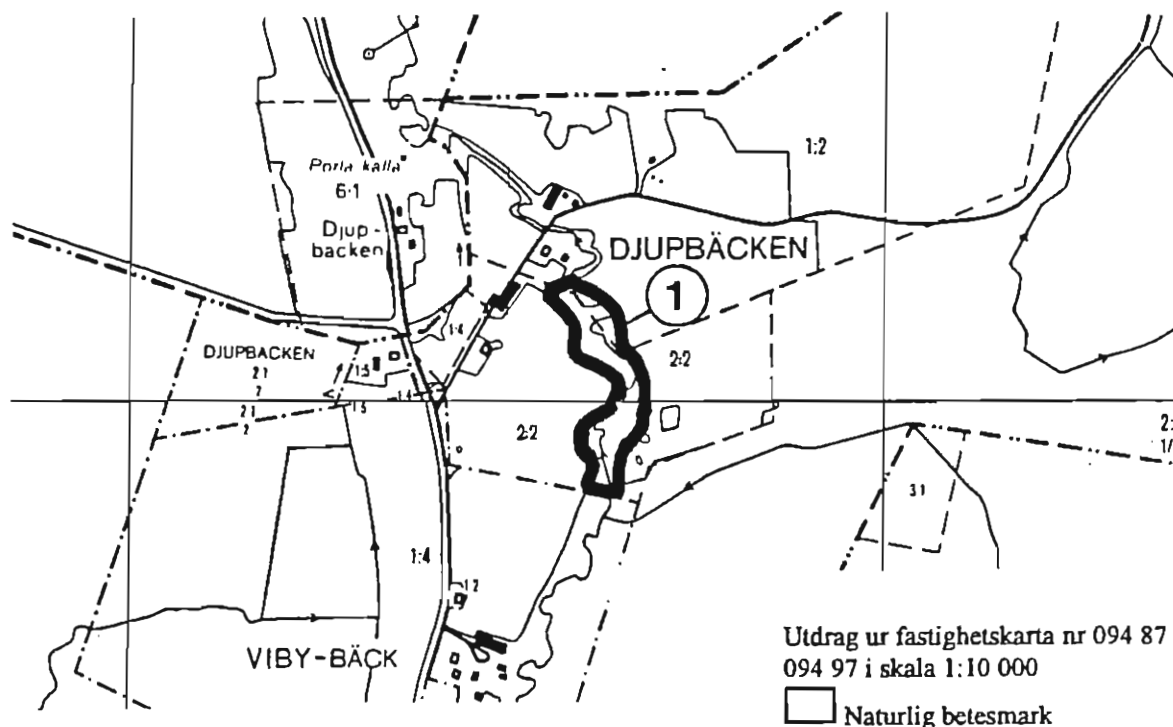
ÄNGS- OCH HAGMARK I HALLSBERGS KOMMUN

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
61:1	DJUPBÄCKEN	3	Strandäng - bete	2
61:2	SIMONTORP	4	Blandlövhage Hagmark	2 4
61:3	SJÖSTORP	3	Björkhage	1
61:4	STUBBETORP	3	Öppen hagmark Betad skog	3 2
61:5	BÄCKEN	3	Öppen hagmark	1,5
61:6	EKEBERG	4	Öppen hagmark	6
61:7	FAGERBJÖRK	4	Öppen hagmark Annan träd- och buskbärande hagmark	0,8 0,8
61:8	FROSTEN	2	Björkhage	2,5
61:9	SKARBODA	2	Öppen hagmark Björkhage Betad skog	3 3 4
61:10	NORRA VÄSTANMOSSEN	3	Öppen hagmark	2
61:11	HÖGEN	3	Blandlövhage Annan träd- och buskbärande hagmark Betad skog	1 2 8
61:12	NORDANBRO	2	Öppen hagmark	3,5
61:13	VAKTEN	3	Öppen hagmark	1,5
61:14	VIBYSJÖN	3	Strandäng - bete Öppen hagmark Ekhage Blandlövhage	15,5 1 1 2,5
		4	Ekhage Öppen hagmark Betad skog	4 2 12
61:15	GERÅSEN	3	Ekhage Blandlövhage	5 8,5
61:16	VÄRNSTA	3	Blandlövhage Öppen hagmark	1 25,5
61:17	HAGEBERG	3	Strandäng - bete Betad skog	2 4
61:18	SÖRBYHAMMAREN	2	Öppen hagmark	4,5
61:19	NALAVIBERG	2	Öppen hagmark	1,5
		3	Ekhage Öppen hagmark	8 1,2
61:20	LILLA FROTORP	3	Öppen hagmark	2
61:21	NORRA HÖGA	3	Öppen hagmark Betad skog	4 4
61:22	GULBERGA	3	Blandlövhage Betad skog	1,6 2,4
61:23	KÅRKULLA	2	Öppen hagmark	1

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
61:24	HERRGRYT	2	Blandlövhage	6
			Betad f d åker med rösen	3
			Betad eklund	3
61:25	HAMRA ÄNG	3	Öppen hagmark	1
			Björkhage	1,5
61:26	VÅGLYCKANS ÄNG	4	Ekhage	2,5
61:27	ÅLUNDA	3	Ekhage	1,5
61:28	TYSTINGE	4	Öppen hagmark	0,5
61:29	BRESLÄTT	3	Öppen hagmark	1,5
61:30	VÅNGERUD	3	Blandlövhage	0,5
			Annan träd- och buskbärande hagmark	0,2
			Öppen hagmark	0,5
61:31	ÄLGEVAD	3	Blandlövhage	1,5
61:32	RASTORP	3	Öppen hagmark	0,6
			Björkhage	0,6
			Blandlövhage	0,6
			Betad skog	2,5
61:33	ÖVERSTA	4	Björkhage	2
61:34	SAMSALA	4	Blandlövhage	2
61:35	HÄLLA	3	Öppen hagmark	1,5
61:36	FISKMANSTORP	4	Öppen hagmark	1
61:37	GOSSEBO	2	Öppen hagmark	1
61:38	ROSTORP	2	Öppen hagmark	4
			Blandlövhage	2
61:39	STORA SALTORP	4	Blandlövhage	2,2
61:40	BÖSSEBO	2	Öppen hagmark	1
			Björkhage	1,5
61:41	SÖRBY	3	Blandlövhage	10
			Öppen hagmark	0,5
61:42	VRANA	4	Blandlövhage	5,5
61:43	OTTOS BACKE	3	Öppen hagmark	4
61:44	VÄRSTA	2	Ekhage	6
			Blandlövhage	3
			Björkhage	3
61:45	ULLAVI	3	Ekhage	7,5
			Öppen hagmark	0,5
			Betad skog	2
61:46	VINALA	2	Blandlövhage	3,5
			Björkhage	0,5
61:47	FORNTOMTA	2	Blandlövhage	1
61:48	JOGANBO	2	Öppen hagmark	2,5
			Blandlövhage	1,5

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
61:49	MÖRKASBO	3	Öppen hagmark	4
			Blandlövhage	2
61:50	BACKA	4	Blandlövhage	1,5
61:51	LAGGARHÄLLA	3	Blandlövhage	1,5
			Annan träd- och buskbärande hagmark	1
61:52	ÄMTA	3	Blandlövhage	3
61:53	GILLBERGA	3	Strandäng - bete	2
61:54	PRÄSTGÅRDEN	2	Strandäng - bete	10,4
			Björkhage	1,3
			Blandlövhage	1,3
61:55	NORRBERG	2	Björkhage	4,5
			Öppen hagmark	4,5
			Strandäng - bete	1
61:56	KULLTORP	3	Blandlövhage	3
			Öppen hagmark	5
61:57	STORA KORTORP	1	Öppen hagmark	8
			Blandlövhage	3,2
			Björkhage	1,3
61:58	NORRA ÄSSBÖLE	4	Öppen hagmark	2
61:59	BOTTORP	3	Blandlövhage	1,5
61:60	SÖDRA SÄTTRAN	3	Öppen hagmark	1,5
61:61	NORRA GLOTTRA	3	Blandlövhage	6
			Öppen hagmark	2
61:62	BJURHULTA	3	Öppen hagmark	1
			Björkhage	1
61:63	STORA ÖRBERGA	4	Blandlövhage	0,5
61:64	ÖVRE INGELSGÅRD	2	Öppen hagmark	1,2
			Björkhage	2,8
61:65	HADDEBO	3	Blandlövhage	1
61:66	STENKULLA	2	Öppen hagmark	10
			Blandlövhage	1,5
61:67	BOSKULLA	3	Björkhage	1
			Blandlövhage	4
61:68	SKINNARBACKA	3	Björkhage	6
61:69	BO	4	Blandlövhage	2
61:70	LINDHULT	2	Öppen hagmark	0,4
			Björkhage	1
			Blandlövhage	4,6
			Strandäng - bete	0,4
			Ekhage	0,6
61:71	VÄSTRA KATTALA	2	Ekhage	3
61:72	LÖVELUND	3	Blandlövhage	1
61:73	SVALNÄS	2	Björkhage	5

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
61:74	SKARPÅSEN	3	Öppen hagmark	2
61:75	GRYT	3	Öppen hagmark	0,9
			Strandäng - bete	0,3
			Björkhage	0,6
			Blandlövhage	1,2
			Ekhage	1,8
			Betad skog	1,2
61:76	FÅGELHULT	3	Öppen hagmark	3,2
			Björkhage	0,8
61:77	KÄNGSTORP	2	Öppen hagmark	4
			Björkhage	0,5
61:78	ÖRMON	2	Öppen hagmark	4
			Björkhage	1
61:79	TOMTA HAGAR NATURRESERVAT	3	Öppen hagmark	3
			Blandlövhage	6
			Betad skog	10
61:80	HERRFALLSÄNG NATURRESERVAT	1	Träd- och buskbärande äng	9,5
			Öppen hagmark	7
61:81	SKÖLLERSTA PRÄSTÄNG NATURRESERVAT	4	Ekhage	10
			Betad skog	2
Se även Örebro kommun, del av objektet i ligger i Hallsbergs kommun.				
80:78	NYÄNGEN	2	Strandäng -bete (i Hallsbergs kn)	12

61:1 DJUPBÄCKEN

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.13
Koord. 65450/14366 9E9H0B0G

Djupbäcken ligger vid Stavån i ett myrmarksrikt höjdområde nordöst om Laxå. Stavån har ett meandrande lopp genom sandavlagringar. Ån är djupt nedskuren och 2-3 m bred.

Beskrivning

Strandängen, 2 ha, kring den meandrande Stavån söder om Djupbäcken, betas eller har nyligen betats. Ån kantas av björk och al. I såväl träd- som buskskikt är täckningsgraden ca 25%. Vegetationstyperna är fuktäng av gräs-lågstartyp som i strandbrinken övergår i friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling utom närmast ladugården. Den hävdgynnade borsttisteln är vanlig och de slätter- och betesgynnade arterna Jungfru Marie nycklar, ormrot, slättergubbe, smörbollar och ängsvädd förekommer fläckvis.

Hävd

Endast ett mindre område väster om ån i den norra delen är välhävdad. De sämre hävdade eller helt ohävdade delarna skulle vid återupptaget bete och viss röjning bli fina.

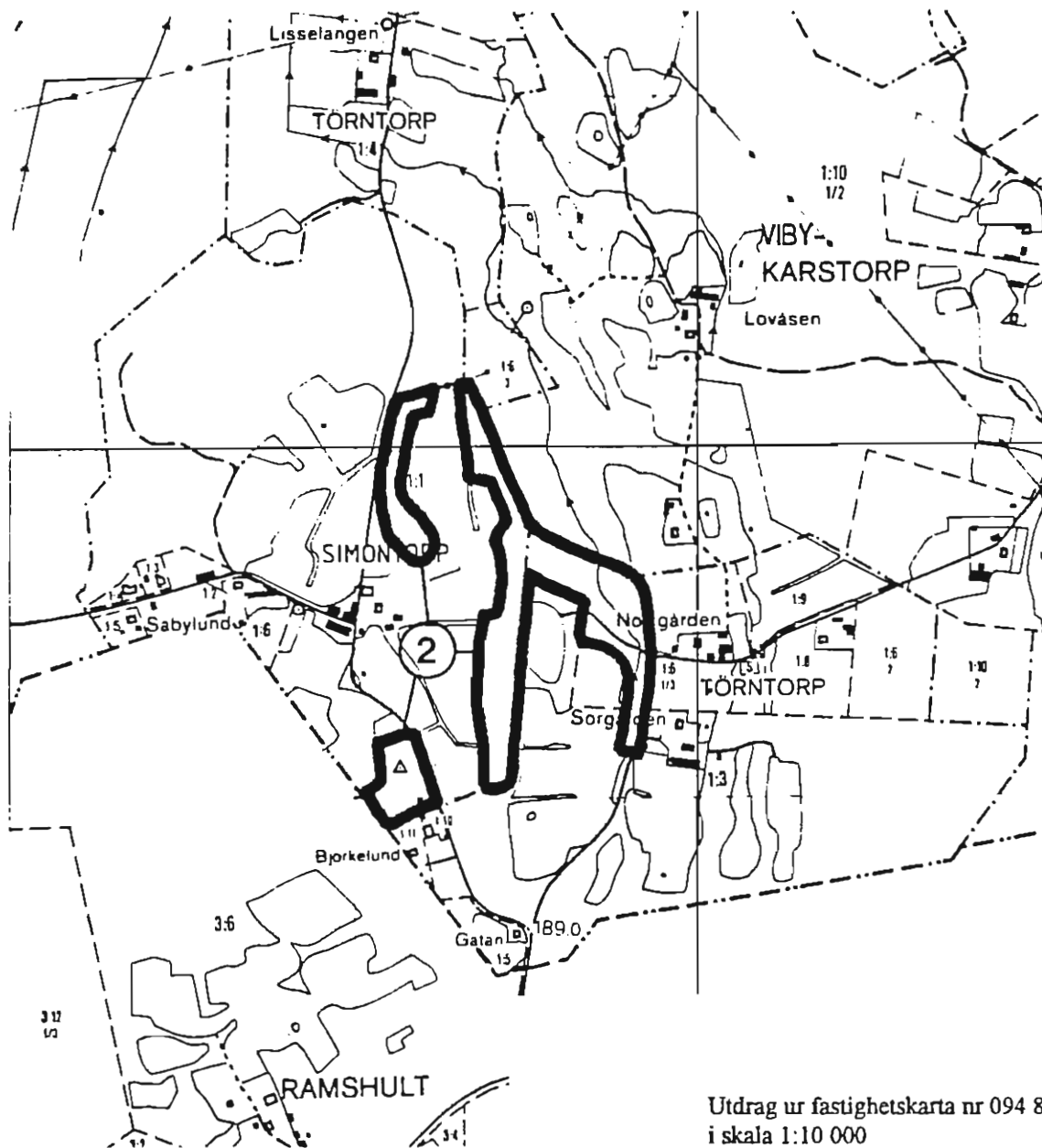
Tidigare inventeringar

Översiktlig naturvårdsinventering av Hallsbergs kommun, 2

Bedömning

Återupptaget bete vore värdefullt. Området är litet, men den speciella miljön vid den meandrande Stavån gör det intressant.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 88
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

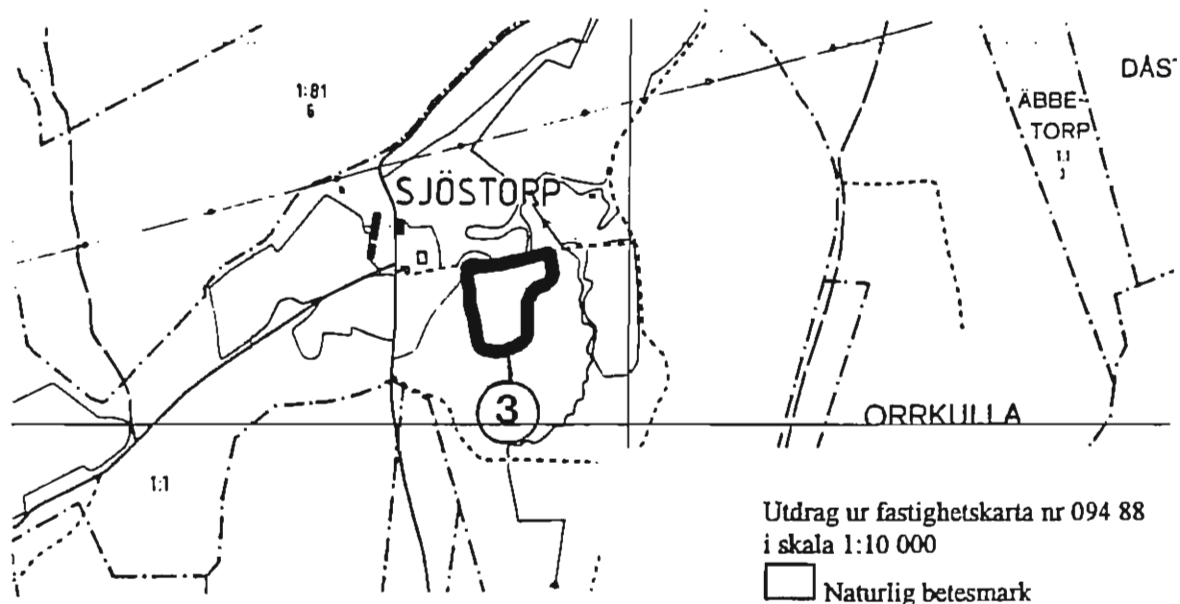
61:2 SIMONSTORP OCH TÖRNTORP

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.13
Koord. 65409/14405 9E8I0A9F
65405/14405 9E8I0A5F
65408/14407 9E8I0A8H

Området utgörs av några byar i skogsbygden sydväst om Vretstorp. Hela området är mycket igenväxt. Vid Simonstorp betas åker och ca 4 ha igenväxt hagmark av nötkreatur. Enstaka Jungfru Marie nycklar, smörbullar och svinrot växer i någon glänta. Vid Törntorp betas ca 2 ha igenvuxen blandlövhage av häst. Eftersom betesdjur finns skulle det vara önskvärt med röjning av igenvuxen hagmark.

Klass 4

61:3 SJÖSTORP

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.14
Koord. 65431/14438 9E8I3D1I

Sjöstorp ligger i ett kuperat skogsområde strax söder om Vibyslätten.

Beskrivning

Området består av en mot norr svagt sluttande liten björkhage, knappt 1 ha, som övergår i ca 1 ha betad granskog som gränsar mot en bäck i öster. Den öppna delen är stenröjd och eventuellt plöjd för länge sedan. Vegetationstyperna varierar med allt från torräng av örtrik ängshavretyp, friskäng av skogsnävatyp och rödventyp till gräshed av rödventyp. Marken är gödslad och betes- och slätterindikatorerna nattviol, smörbollor och svinrot förekommer fläckvis. Enligt tidigare inventering finns även backsmörblomma och sommarfibbla.

Hävd

Hagen betas av häst och är måttligt hävdad. Några häststigar är hårt slitna. Röjning är önskvärd.

Kulturvärden

F. t. flertal odlingsrösen finns i området.

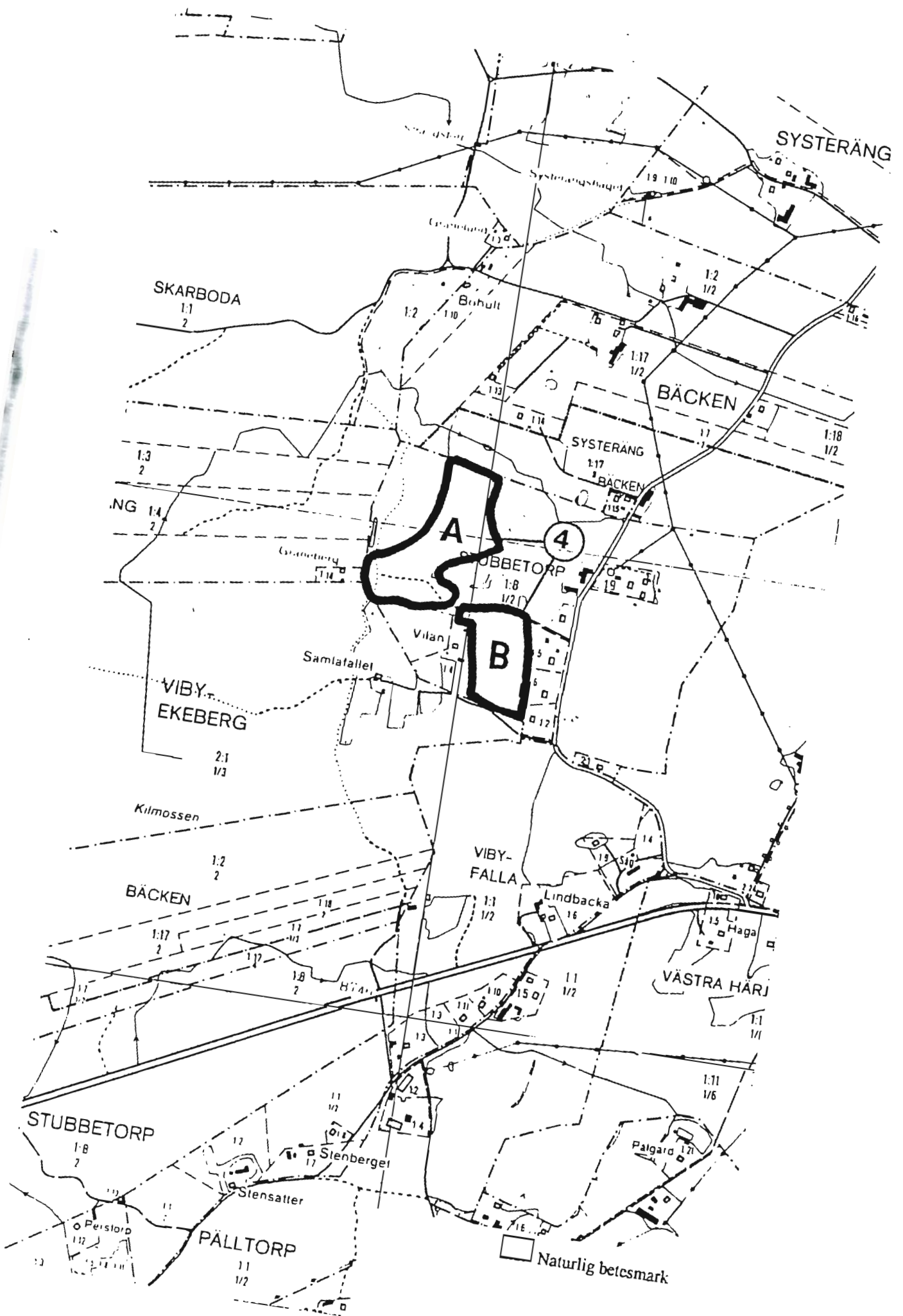
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:11
Översiktlig naturvårdsinventering av Hallsbergs kommun, 10

Bedömning

Björkhagen har ett visst landskapsbildsvärde i det här skogsdominerade området. Hävdindikatorer förekommer här och var. Speciellt anmärkningsvärd är backsmörblomman som skall finnas här enligt tidigare inventering.

Klass 3

61:4 STUBBETORP

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.14
Koord. (A) 65459/14429 9E9I0C9J
(B) 65457/14430 9E9I0D7A

Stubbetorp ligger i västra kanten av Vibyslätten.

Beskrivning

Hage (A) är 3 ha stor och fortfarande öppen trots att den inte betas för tillfället. I väster grän-
sar hagen mot ett hygge. Enstaka träd av björk samt gammal ek och lind dominerar trädskiktet.
Hassel och en utgör buskskikt. Den öppna marken har troligtvis varit plöjd eller svagt göds-
lad. Dominerande vegetationstyper är friskäng av skogsnävatyp och fuktäng av högört- och
tuvtåteltyp. På mindre ytor förekommer också gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp
och fuktäng av lågstarrtyp. Enstaka betesindikatorer som gökärt, mandelblomma, smörbollor
och ängsvädd finns på fläckar med opåverkad vegetation.

Område (B) är ett 2 ha stort barrskogsområde som nyligen har betats. Flera gläntor finns med
visst ängsinslag, annars dominerar rished av blåbär-lingontyp.

Hävd

Ingen av hagarna betades vid inventeringstillfället. Än så länge har inte träd och buskskikt växt
igen, men fältskiktet är mycket grovt.

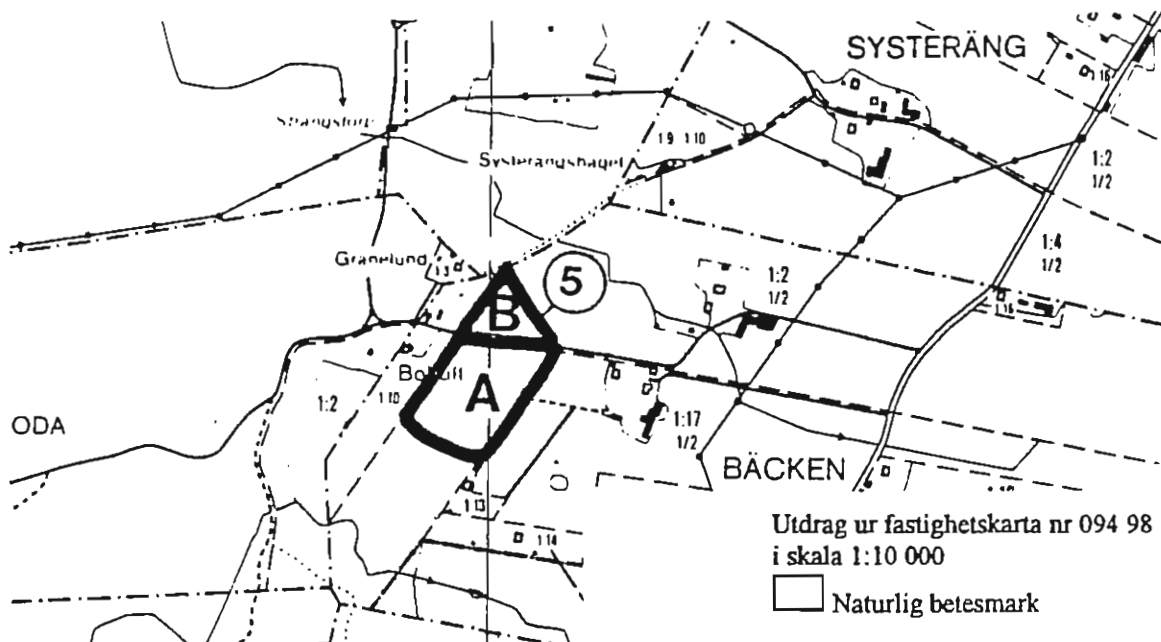
Kulturvärden

I skogsbetet finns odlingsrösen.

Bedömning

Hagen är viktigast ur landskapsbildssynpunkt. Betesindikatorer finns endast fläckvis och i liten
mängd. Återupptaget bete är önskvärt.

Klass 3

61:5 BÄCKEN

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.14
Koord. 65464/14429 9E9I1C4J

Bäcken ligger i kanten av Vibyslätten. Betesmarken är vackert belägen i sluttningen mot skogen.

Beskrivning

Betesmarken (A) är öppen och ca 1,5 ha stor. Den övre delen är nyligen röjd och mycket tallris ligger kvar. Den nedre delen består till stor del av äldre åker. En mycket gammal al står kvar. Enar utgör buskskikt. Fältskiktet i den nyröjda delen består av rished av blåbär-lingontyp, gräshed av rödventyp och friskäng av skogsnävatyp. I övergången mot den äldre åkern återfinns torräng av fårsvingeltyp och friskäng av rödventyp. Den äldre åkern är gödslad, men det mesta av övrig mark är ogödslad. På det mindre området med friskäng av rödventyp mellan äldre åker och nyröjd mark är betesindikatorerna jungfrulin, mandelblomma, prästkrage och ängsvädd vanliga. I övrigt är den hävdgynnade floran sparsamt förekommande.

Det mindre området (B) på andra sidan vägen är starkt igenväxt med hög busk.

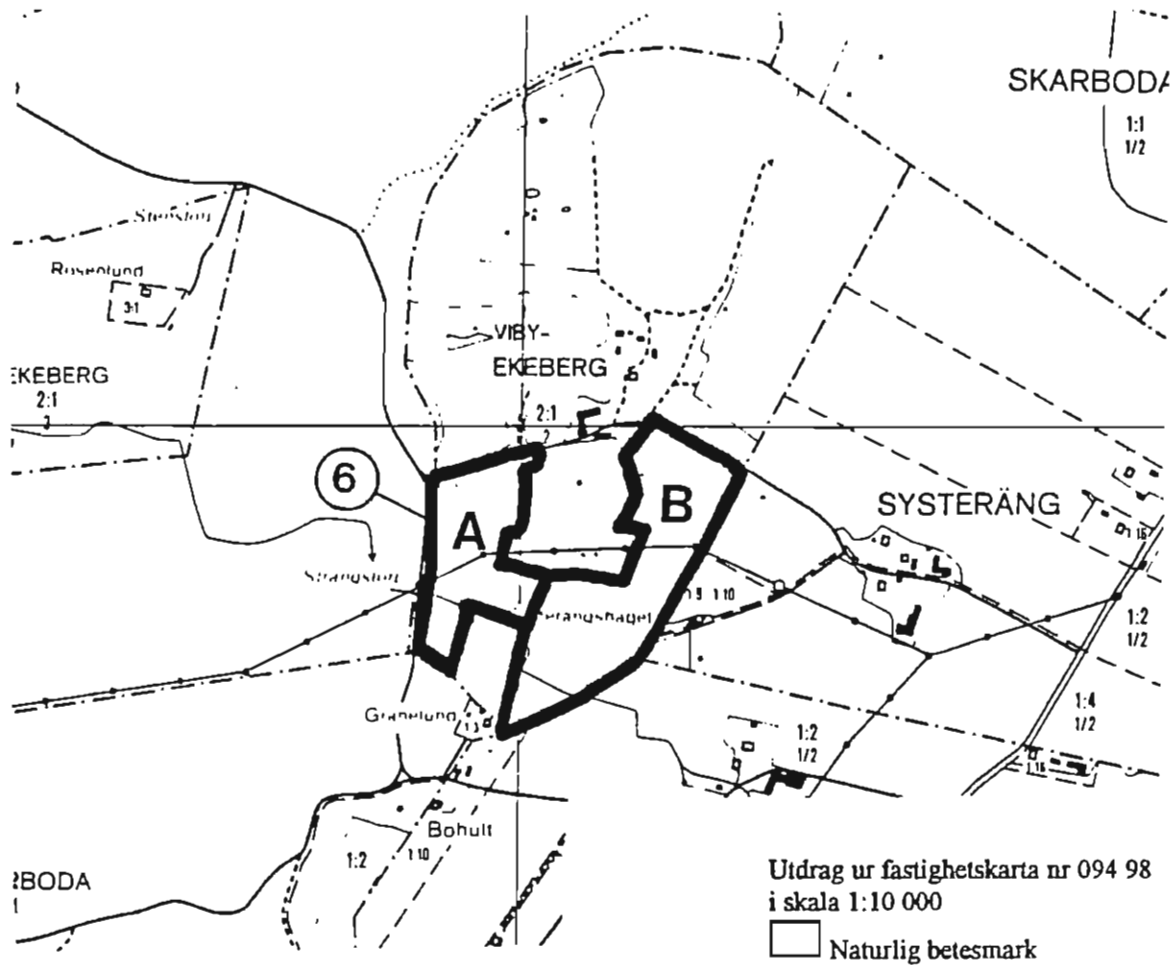
Hävd

Den övre delen är nyröjd och tallris ligger kvar. Hagen betas, men hävden är måttlig, delvis svag.

Bedömning

Hagen ligger vackert i sluttningen ner mot Vibyslätten. Typiskt hävdgynnad och ogödslad flora finns inom ett mindre område. Den nyröjda delen kommer så småningom att få en mer hävdgynnad flora.

Klass 3

61:6 EKEBERG

Viby SN
Topblad: 0944

Invent.datum: 88.06.21
Koord. 65467/14431 9E9I1B7B

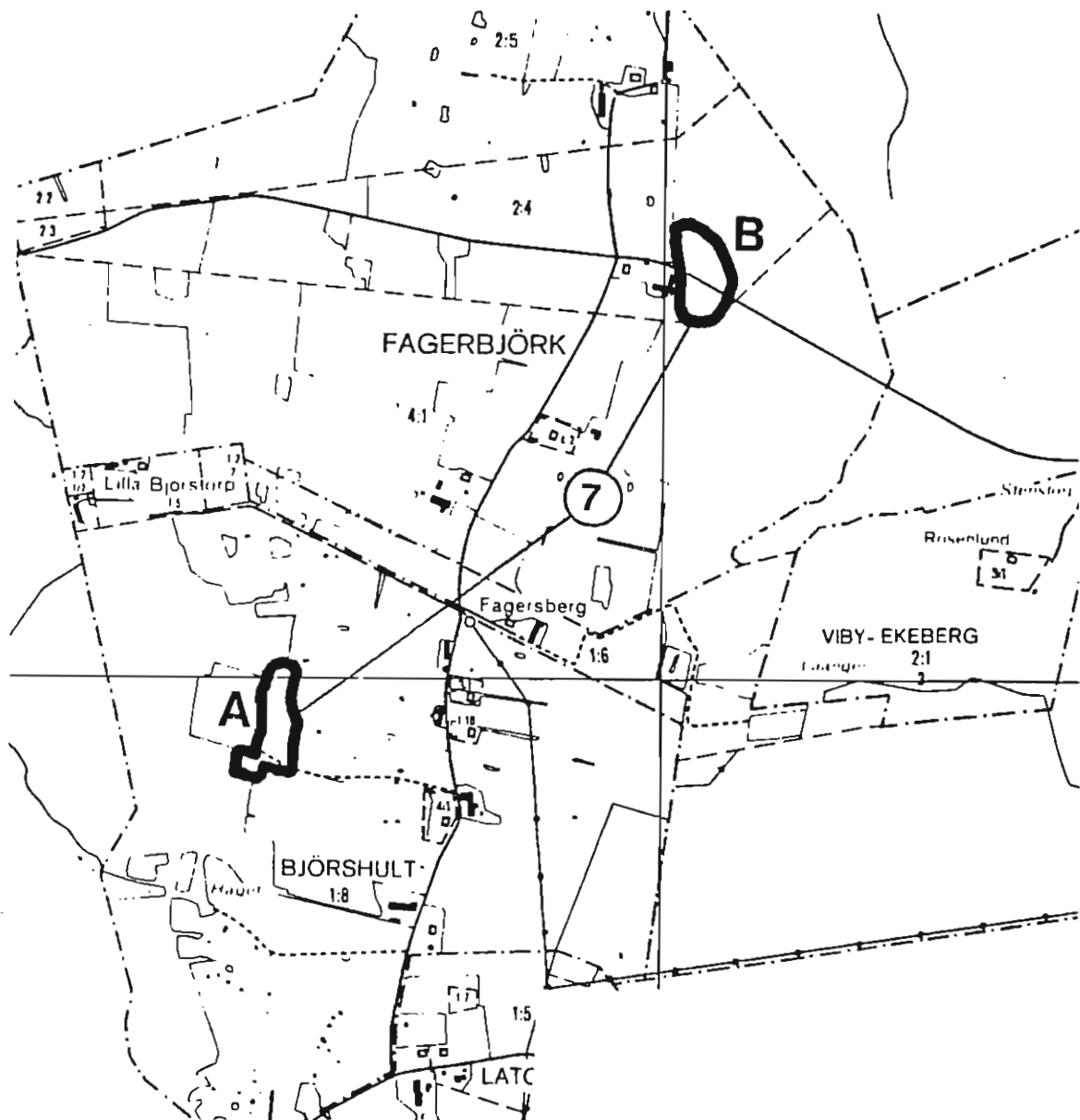
Ekeberg ligger i sluttningen ner mot Vibyslätten.

Den öppna hagmarken (A) är 2 ha stor. I dungar växer ask, tall, rönn och några mycket gamla björkar och askar. Dominerande buskar är en och hassel. Stor del av hagen har troligtvis varit åker och domineras av friskäng av rödventyp och fuktäng av tuvtätelyp. I kanter, vid odlingsrösen och dungar förekommer även gräshed av rödventyp, torräng av fårsvingeltyp och där hållar går i dagen även torräng av hållmarkstyp. Öppna, plana ytor är svagt gödslade. Hävdindikatorn gullviva är vanlig.

Område (B) består av 4 ha öppen hagmark i sluttningen som är hårt gödslad och dessutom sprutad mot smörblommor. I den öppna hagen finns en större askdunge och dessutom betas ett mindre parti lövdominerad skog.

Hagmarken betas av nötkreatur och hävden är måttlig. Flera odlingsrösen finns. Den är mycket värdefull för landskapsbilden i kanten av slätten. Floran är dock i stor utsträckning påverkad av gödning. Gullviva är vanlig i område (A).

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 98
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

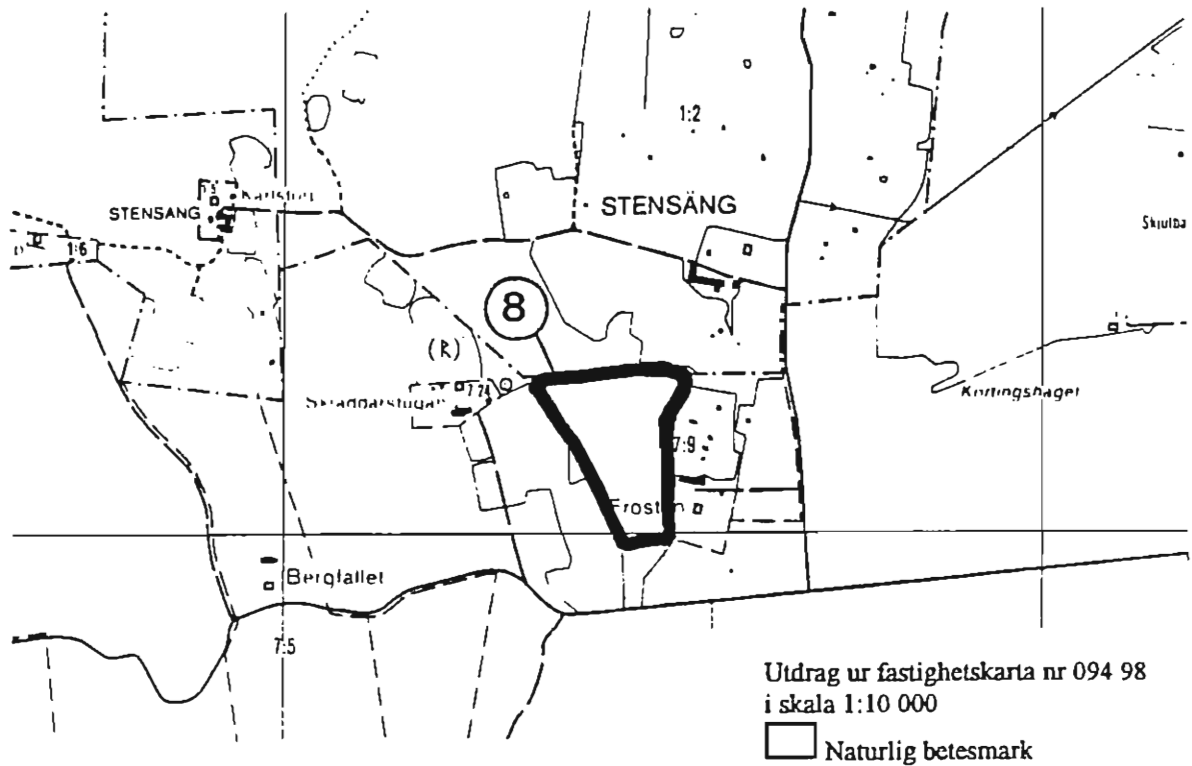
61:7 FAGERBJÖRK

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.14
Koord. (A) 65475/14420 9E9J2C5A
(B) 65469/14414 9E9J1B9E

Fagerbjörk ligger i ett sammanhängande jordbruksstråk i skogslandskapet väster om Vibyslätten. Här betas 0,8 ha öppen hagmark (A) och ett litet hörn, 0,8 ha, i tallskogskanten av typen annan träd- och buskbärande hagmark (B). Ett fåtal betesindikatorer som mandelblomma, prästkrage och smörbollrar förekommer. Stora arealer f d åker betas framför allt vid Latorp och Björshult. Talrika stengärdesgårdar och odlingsrösen ger landskapet en ålderdomlig prägel.

Klass 4

61:8 FROSTEN

Viby SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 88.06.15
Koord. 65491/14434 9E9I4D1E

Frosten ligger i den västra sluttningen mot Vibyslätten.

Beskrivning

Betesmarken utgörs av 2,5 ha björkhage. Förutom björk finns också gran och ask i trädskiktet. I buskskiktet dominerar en, nypon och björksly. Täckningsgraden är i söder knappt 50 % med fina öppna gläntor och i norr drygt 50 %. Särskilt den norra delen röjs successivt för vedbehovet. Vegetationstyp varierar mellan fuktäng av lågstarrtyp, friskäng av rödventyp, gräshed av rödventyp, färsvingelvariant av densamma och framför allt i den norra delen rished av blåbärlingontyp. Floran är helt opåverkad av gödsling. Ca 10 % har dock brukats som åker för länge sedan. De slåttergynnade arterna slåttergubbe och svinrot är vanliga. Även de betesgynnade arterna blåsuga, nattviol och Jungfru Marie nycklar är vanliga och ängsvädd bitvis dominerande.

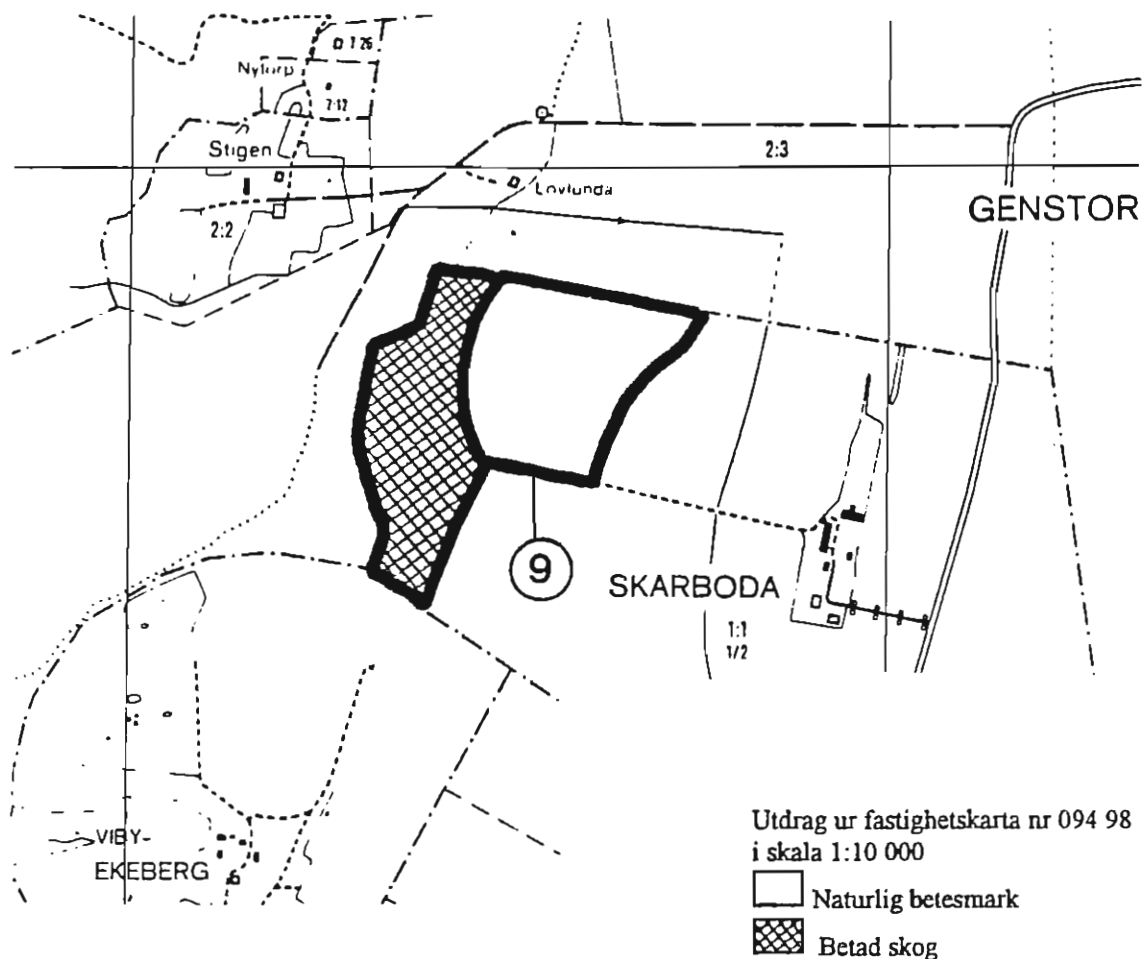
Hävd

För tillfället hävdas inte hagen. Bete planeras dock att återupptas. Igenväxningen är bitvis ganska kraftig. Fina gläntor finns dock och röjning pågår.

Bedömning

Trots igenväxning finns fina gläntor med en typisk hagmarksflora och spår av slåtter. Slåttergubbe är ovanlig i trakten i övrigt

Klass 2

61:9 SKARBODA

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.14
Koord. 65477/14434 9E9I2D7E

Skarboda ligger i kanten av Vibyslätten. En fägata går från ladugården över åkrarna till betesmarken som ligger just där landskapet höjer sig och skogen tar vid.

Beskrivning

Den naturliga betesmarken är 6 ha stor och består av ungefär lika delar öppen hage och björkhage. Hagen avgränsas åt tre håll av åker och åt det fjärde av 4 ha betad blandskog. Längst i öster är hagen mest öppen och nära grinden finns en damm, annars består hagen av omväxlande öppna gläntor och tätare björkhagepartier. Trädskiktet består av björk och al. I buskskiktet dominerar en och hassel. Fältskiktet är mycket varierat. I fuktiga sänkor dominerar vegetationstypen fuktäng av gräs-lågstartyp. På torrare öppna ytor övergår vegetationstyperna till gräshedav staggtyp och rödventyp. Där trädskiktet tätnar är inslaget av rished av blåbärlingontyp större. Floran är helt opåverkad av gödsling bortsett från området närmast grinden, där djuren gett en lokal gödslingseffekt. Flera betes- och slätterindikatorer är vanliga som mandelblomma, nattviol, grönvit nattviol, Jungfru Marie nycklar, smörbollar, svinrot, ängsvädd och på nästan alla tuvor i öppen mark växer rikligt med kattfot. Stagg är delvis dominerande.

Hävd

Hagen betas av nötkreatur. Hävden är god på alla öppnare delar. I övrigt är den ganska svag. Hagen är delvis röjd. Tyvärr gjorde en mild vinter att det blev smärre körsador.

Kulturvärden

Stengärdesgård och fågata finns.

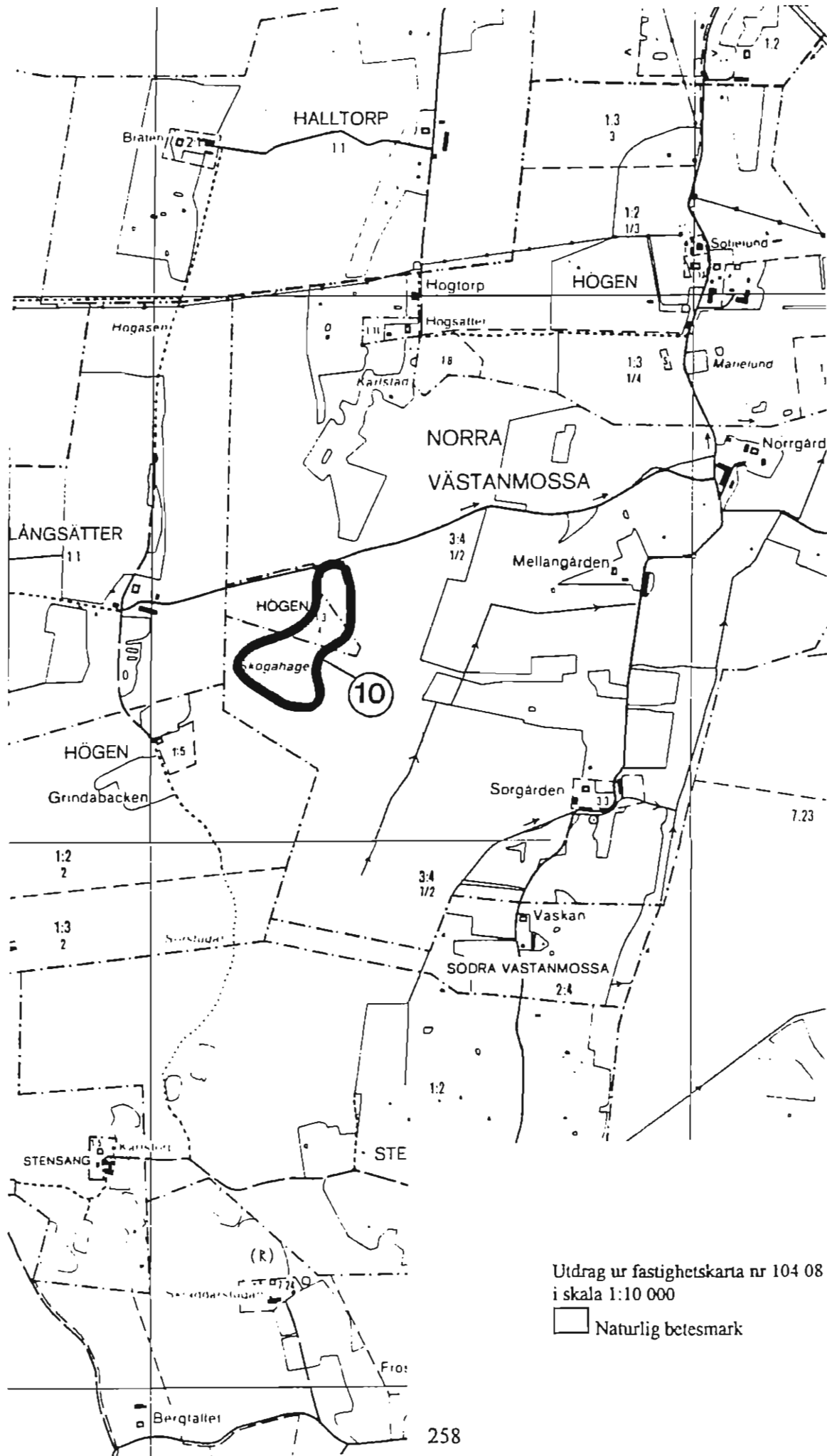
Bedömning

Hagen vid Skarboda är mycket värdefull. Vegetationen är typiskt hagmarkspräglad och opåverkad av gödsling. Ytterligare röjning och fler betesdjur vore dock önskvärt. Den rikliga förekomsten av kattfot är speciellt anmärkningsvärd.

Klass 2

*Grönvit
nattviol*

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 08
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:10 NORRA VÄSTANMOSSA

Viby SN
Topoblad: 1042

Invent.datum: 88.06.15
Koord. 65503/14432 10E0I0D3C

Norra Västänmossa ligger i ett något kuperat odlingsstråkstrax norr om Vibyslätten.

Beskrivning

Betesmarken består av ca 2 ha öppna gläntor och flera ha skog. I stråket av öppna gläntor går berget i dagen på flera ställen. Tall och ung ek är dominerande trädslag. En utgör ett glest buskskikt. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp som övergår i torräng av får-svingeltyp och hållmarkstyp. Plana, öppna ytor har varit åker för länge sedan och betesindikatorer återfinns i kanter och intill hållmarken. Ängsvädd är bitvis dominerande. Övriga betes- och slätterindikatorer förekommer mer fläckvis, t ex mandelblomma, smörbollar, svinrot och jungfrulin.

Hävd

Stängsel finns men inget bete förekom vid inventeringstillfället. Hävden är svag eller eventuellt måttlig i gläntorna. Stora block har lastats av i närheten av vägen.

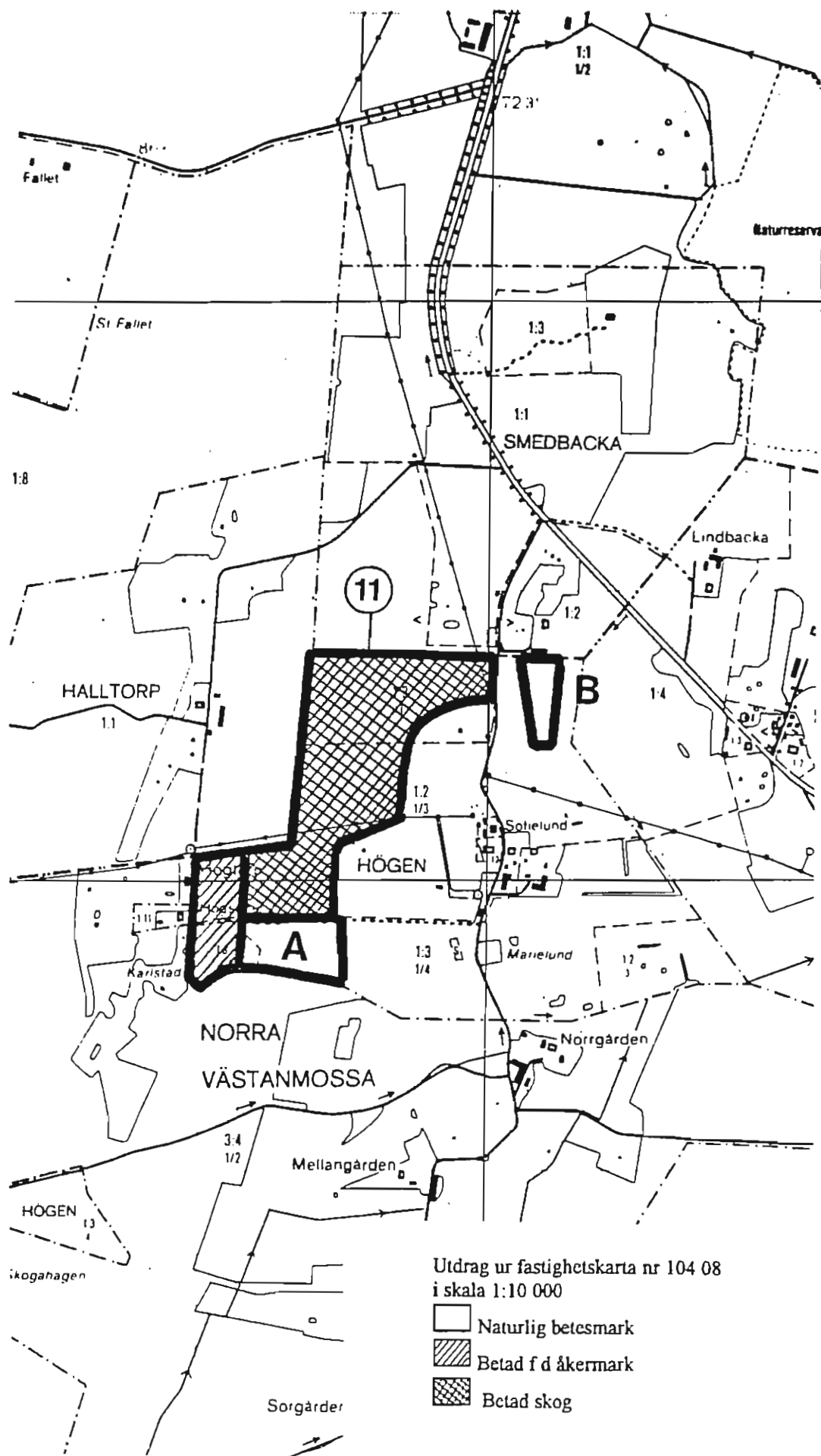
Kulturvärden

Äldre åker och odlingsrösen finns i området.

Bedömning

Andelen intressant naturbetesmark är liten men trevlig.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 08
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark
- Betad skog

61:11 HÖGEN

Viby SN
Topoblad: 1042

Invent.datum: 88.06.15
Koord. (A) 65508/14436 10E0I0D8G
(B) 65513/14440 10E0I1E3A

Högen ligger i ett något kuperat jordbruksstråk strax norr om Vibyslätten.

Beskrivning

Betesmarkerna består av skogsbete, blandlövhage och vall. Område (A) är 2 ha betad skog med många fina gläntor som i norr övergår i ytterligare ca 8 ha med tätare skogsbete och i väster övergår i f d åker. I den södra delen utgörs trädskiktet av björk och gran med inslag av al och ek. Trädskiktets täckningsgrad är ca 60% och i gläntorna växer enar och en del hassel och sly. Dominerande vegetationstyper är gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp och fuktäng av lågstarrtyp. Floran är opåverkad av gödsling och betes- och slätterindikatorer återfinns i gläntorna. Mandelblomma, nattviol, Jungfru Marie nycklar, smörboll, stagg, svinrot och ängsvädd är vanliga. Kattfot växer på en och annan liten kulle.

Blandlövhagen (B) är 1 ha stor och ganska tät. Trädskiktet domineras av björk med inslag av al, gran, rönn, lind och ek. Knähögt alsly och hassel utgör buskskikt. Vegetationstyperna är gräshed av rödventyp och friskäng av rödventyp. Floran är delvis påverkad av kväve. Rikligt med brännässlor växer här och var. Betesindikatorerna blåsuga och ängsvädd förekommer fläckvis.

Hävd

Hagarna betas av nötkreatur. Gläntorna är välhävdade, annars är hävden svag.

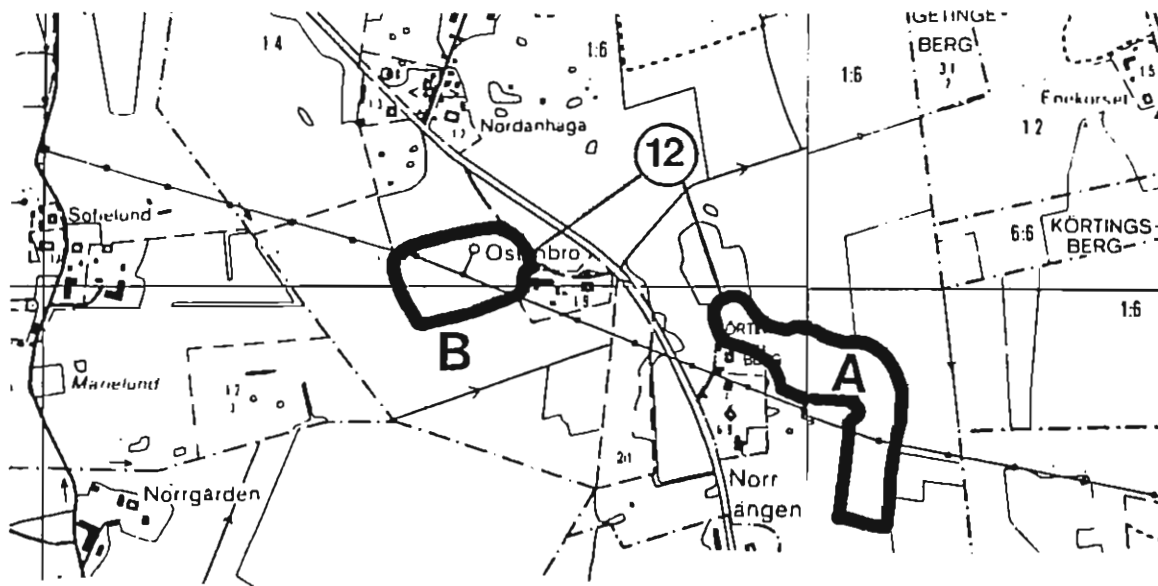
Kulturvärden

Äldre åker och odlingsrösen finns i område (A). En fägata eller åtminstone en fin liten väg leder till hagen över åkrarna.

Bedömning

Hagarna är starkt igenväxta, men gläntorna i område A är mycket fina med en typisk hagmarksflora. Svinroten är vanlig och kattfot växer på många små kullar. Rójning och intensivare bete är önskvärt.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 08
140 09 i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:12 NORDANBRO

Viby SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 88.06.15
Koord. (A) 65508/14450 10E0J0A8A
(B) 65510/14445 10E0I1E0F

Nordanbro ligger strax norr om Vibyslätten. Betet ligger nere, men betesmarkerna är fortfarande ganska öppna.

Beskrivning

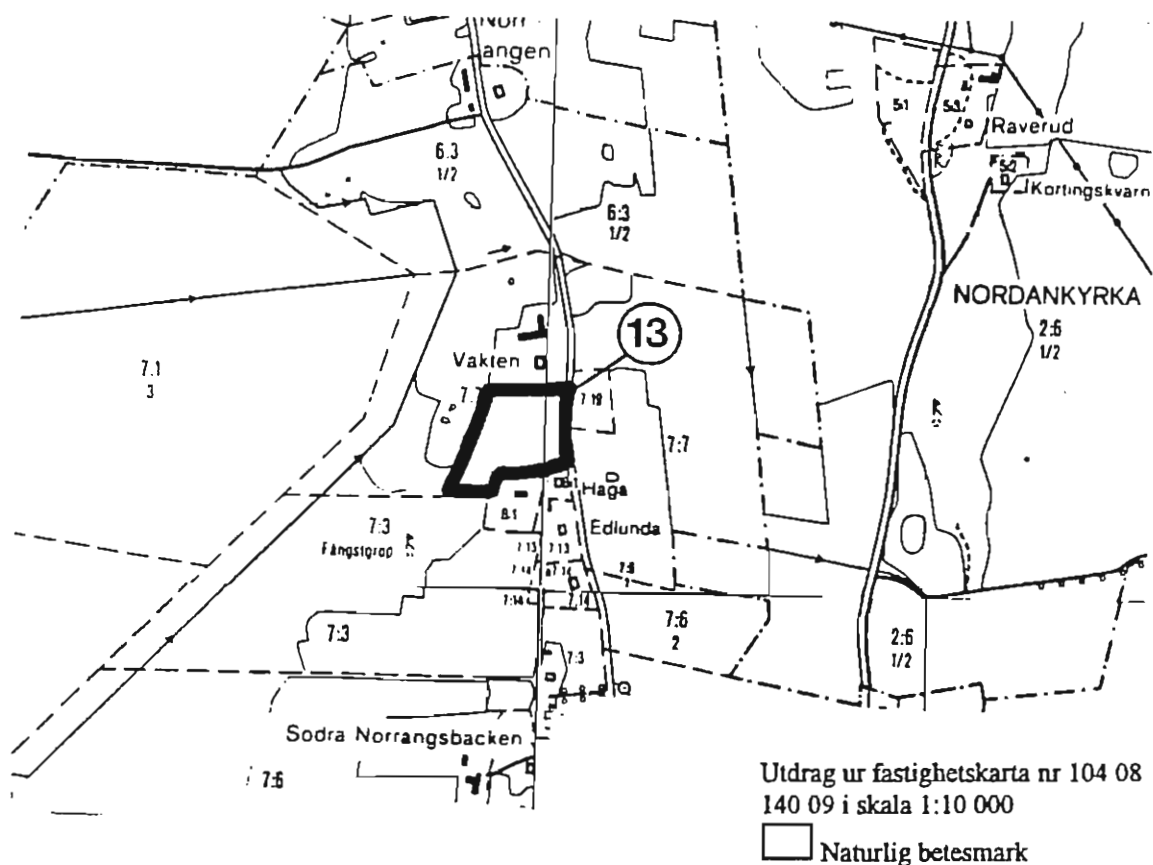
Område (A) är en ca 2 ha stor öppen hage på sandiga, torra kullar. Enstaka tallar och i norra delen även lönn utgör trädskikt. Buskskiktet består i södra delen av en och i den norra delen förutom en även av hassel, nypon samt sly av lönn, rönn och ask. I fältskiktet dominerar torräng av örtrik ängshavretyp med inslag av gräshed av rödventyp i den södra delen. Floran är opåverkad av gödsel. Bland betesgynnade arter är brudbröd, stor blåklocka, rödkämpar, skogsklöver och smörbollor vanliga, medan kattfot förekommer fläckvis i den södra delen. Slätterindikatorerna klasefibbla, sommarfibbla och i viss mån svinrot är vanliga.

Område (B) är en 1,5 ha stor öppen hage. Trädskiktet består av björk, gran samt någon mycket gammal ek. En och lövsly utgör buskskikt. Fältskiktet varierar från mycket torr gräshed av rödventyp till friskäng av rödventyp och våt fuktäng av högörstyp. Floran är opåverkad av gödsling och de slätter- och betesgynnade arterna stor blå klocka, grönvit nattviol, skogsklöver, smörbollor och sommarfibbla finns här och var.

Hävd

Ingen hävd förekommer för tillfället. Framför allt område (A) är av såväl landskapsbilds- som botaniskt intresse. Sommarfibbla, klasefibbla och i viss mån kattfot är vanliga. Det är mycket angeläget att betet återupptas.

Klass 2

61:13 VAKTEN

Viby SN
Topoblad: 1042

Invent.datum: 88.06.16
Koord. 65502/14449 10E010E2J

Vakten ligger strax norr om Vibyslätten i ett svagt kuperat landskap.

Beskrivning

Betesmarken består av 1,5 ha öppen hage belägen på en kullen intill vägen. Trädskiktet utgörs av ung björk, ek och asp och tätnar i väster. I utkanten av hagen har sly växt upp. En utgör buskskikt. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp, men även gräshed av rödventyp förekommer. Hagen har delvis varit åker och svagt gödslad. Ungefär halva arealen är ogödslad och där växer betesindikatorerna brudbröd, grönvit nattviol och ängsskallra här och var.

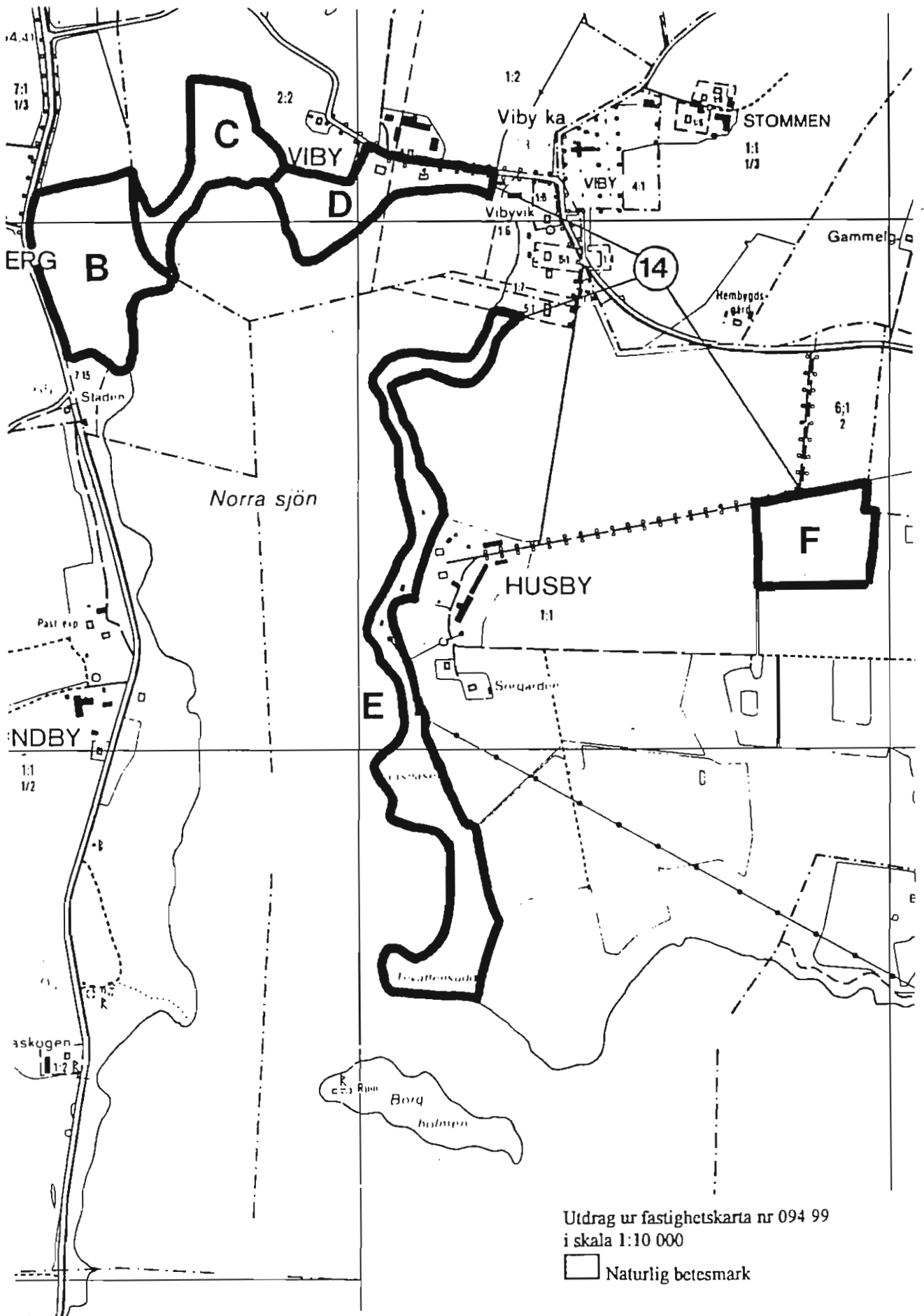
Hävd

Hagen betas av häst och är delvis hårt betad. Samtidigt breder sly ut sig i utkanten av hagen.

Bedömning

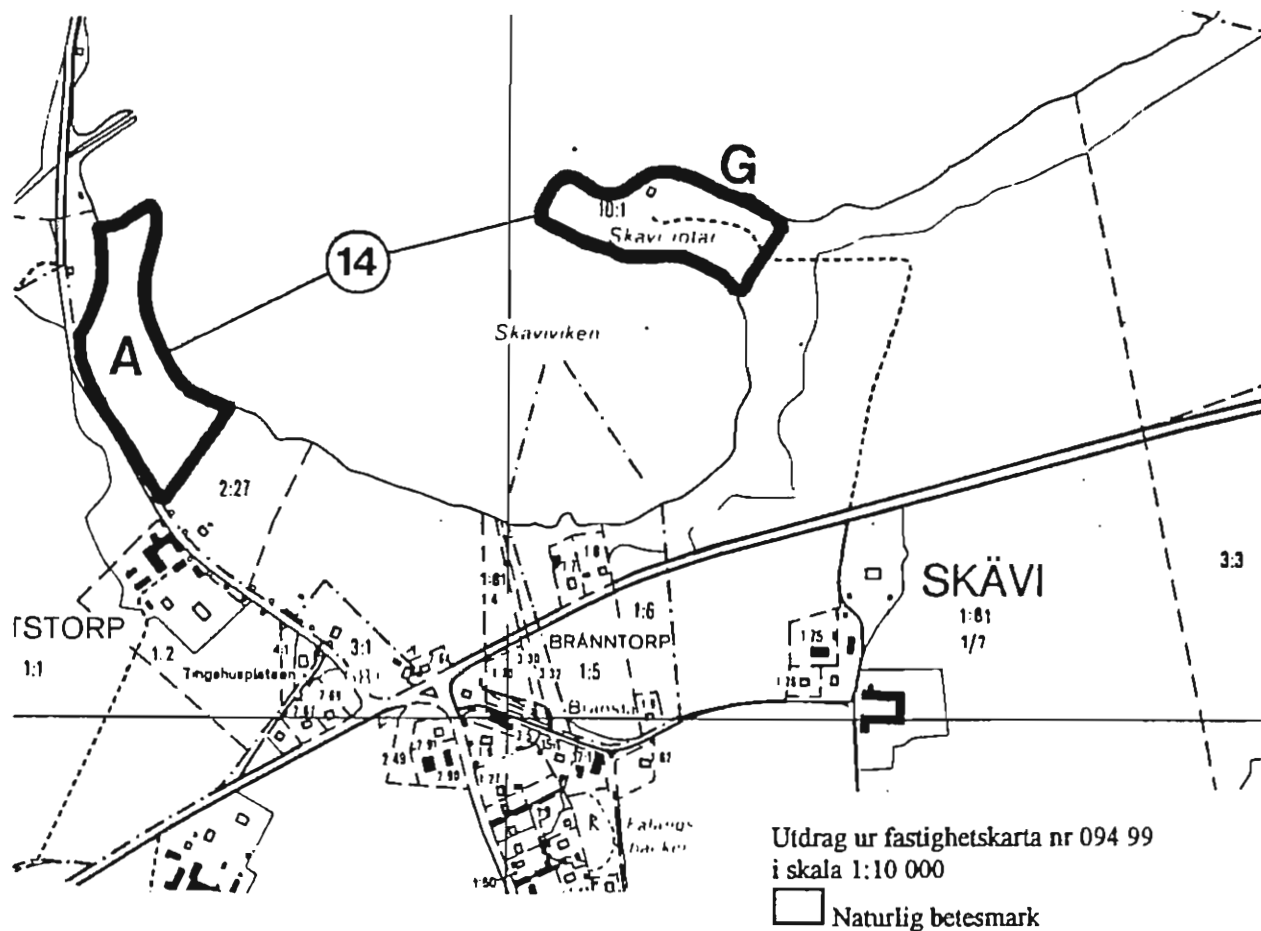
Vid viss röjning är hagen ett värdefullt inslag i landskapsbilden. Inslag av fin betesgynnad flora finns på ogödslade delar, tex brudbröd och ängsskallra.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 99
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:14 VIBYSJÖN

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.08.10 och 1991

Koord. (A) 65464/14455 9E9J1A4F
(B,C,D) 65490/14457 9E9J4A0H
(E) 65483/14460 9E9J3B3A
(F) 65483/14468 9E9J3B3I
(G) 65466/14462 9E9J1B6C

Vibysjön är en typisk slättsjö, näringsrik och grund. Den ligger i ett öppet odlingslandskap och kantas av en lövskogsbård med ett frodigt fåltskikt. Ute i vattnet finns en bred vasszon.

Beskrivning

Område (A) vid Skän är en 3,5 ha strandäng som betas av får och nötkreatur. I ett bälte vid stranden har nyligen strandskogen avverkats. Utanför tar ett brett vassbältevid direkt. Djuren går ut i vattnet, men det är bara betat här och var. Den öppnare delen mellan vägen och strandskogen är delvis f d åker och gödslad. Några hävdindikatorer återfanns inte.

Område (B), Körtingsberg, är 6 ha stort och betat av nötkreatur. Även här finns ett brett strandskogsbälte (ca 4 ha) och utanför det ett vassbälte. Djuren har möjlighet att gå ut i vassen, men det är inte betat. Mellan skogen och vägen finns dels gödslad vall och dels 1 ha öppen hagmark på en höjdrygg närmast vägen. Enstaka ek, lönn och al bildar trädskikt och vegetationstypen är torräng. Slätter-och betesindikatorerna darrgräs, prästkrage och rödkämpar är vanliga i torrängen.

Område (C) vid Viby är en ca 4 ha stor strandäng, där betet återupptogs 1991, efter avverkning och röjning av uppkommande strandskog. Inre delarna av bladvassen frästes under hösten 1991.

Område (D) vid Viby är ca 3 ha stort och betas av hästar. Vassbältet är tillgängligt för hästarna men betas inte. Betesmarken på landbacken består av strandskog och öppen hårt gödslad hagmark. Inget av botaniskt intresse.

Område (E) vid Husby omfattar ca 8 ha skog och 8 ha strandäng längs Vibysjön samt ca 1 ha stor och nyröjd ekhage längst i söder. Ett brett vassbälte löper längs området. Betet har legat nere några år, men planeras att återupptas från gården och söderut 1992. All skog inom detta område avverkas under vintern 1991/92.

Område (F) Husby är en ca 4 ha stor och svagt hävdad ekhage med en hel del ung rönn, björk, asp, ask och gran. I gläntorna finns friskäng av rödventyp och skogsnävatyp, men inga hävdindikatorer av intresse.

Område (G), udden vid Skävi, är en 2,5 ha stor blandlövhage som betas av hästar. Bockrot, gullviva, rödkämpar och ängsvädd är några hävdindikatorer som återfinns i torr- och friskängarna i de öppna delarna.

Hävd

Område (A) är välbetat. I övrigt är hävden mycket svag på de strandängar som betas. Det finns dock planer på att öka antalet djur i de områden som redan betas och att återuppta bete i (D).

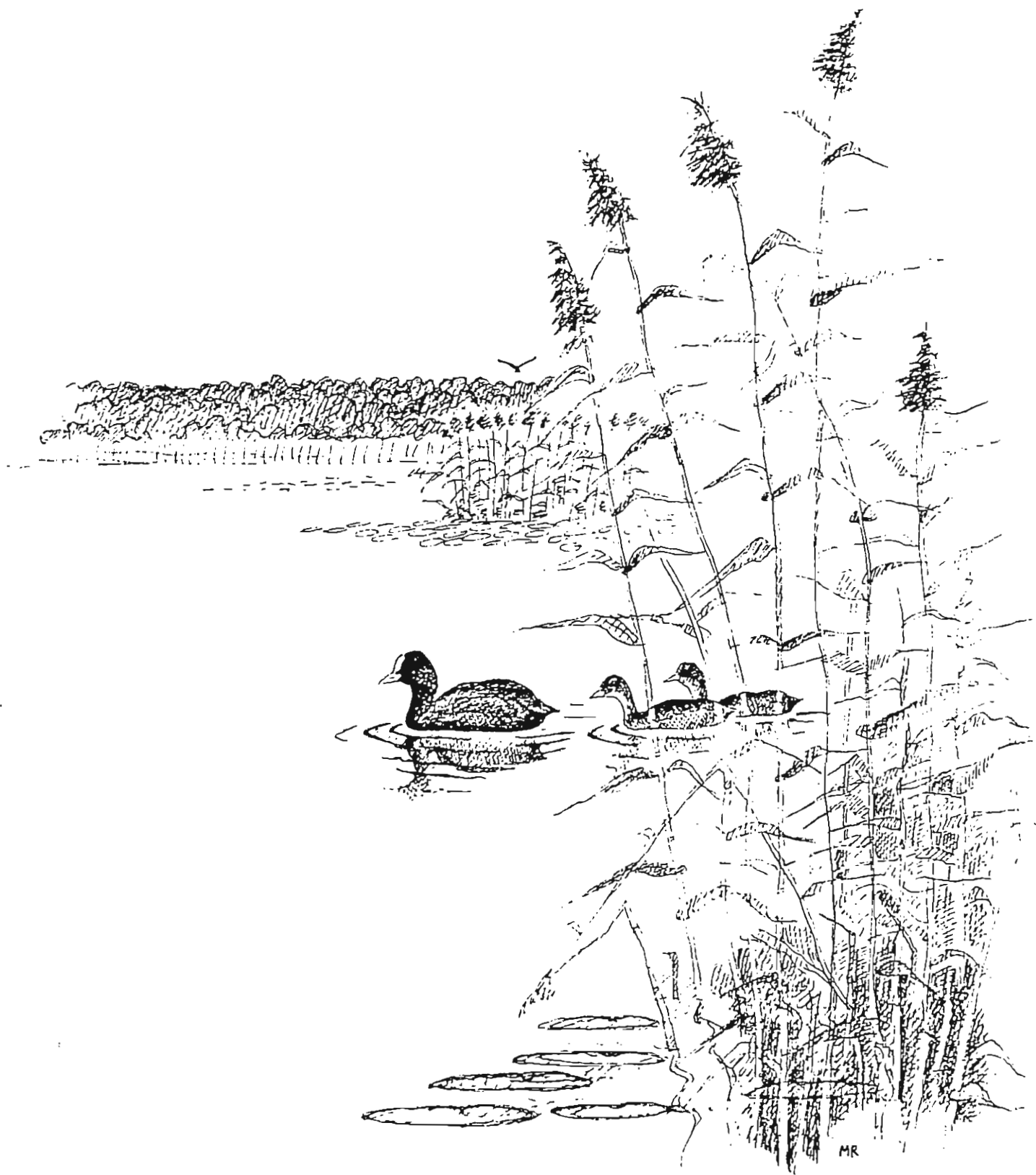
Tidigare inventeringar

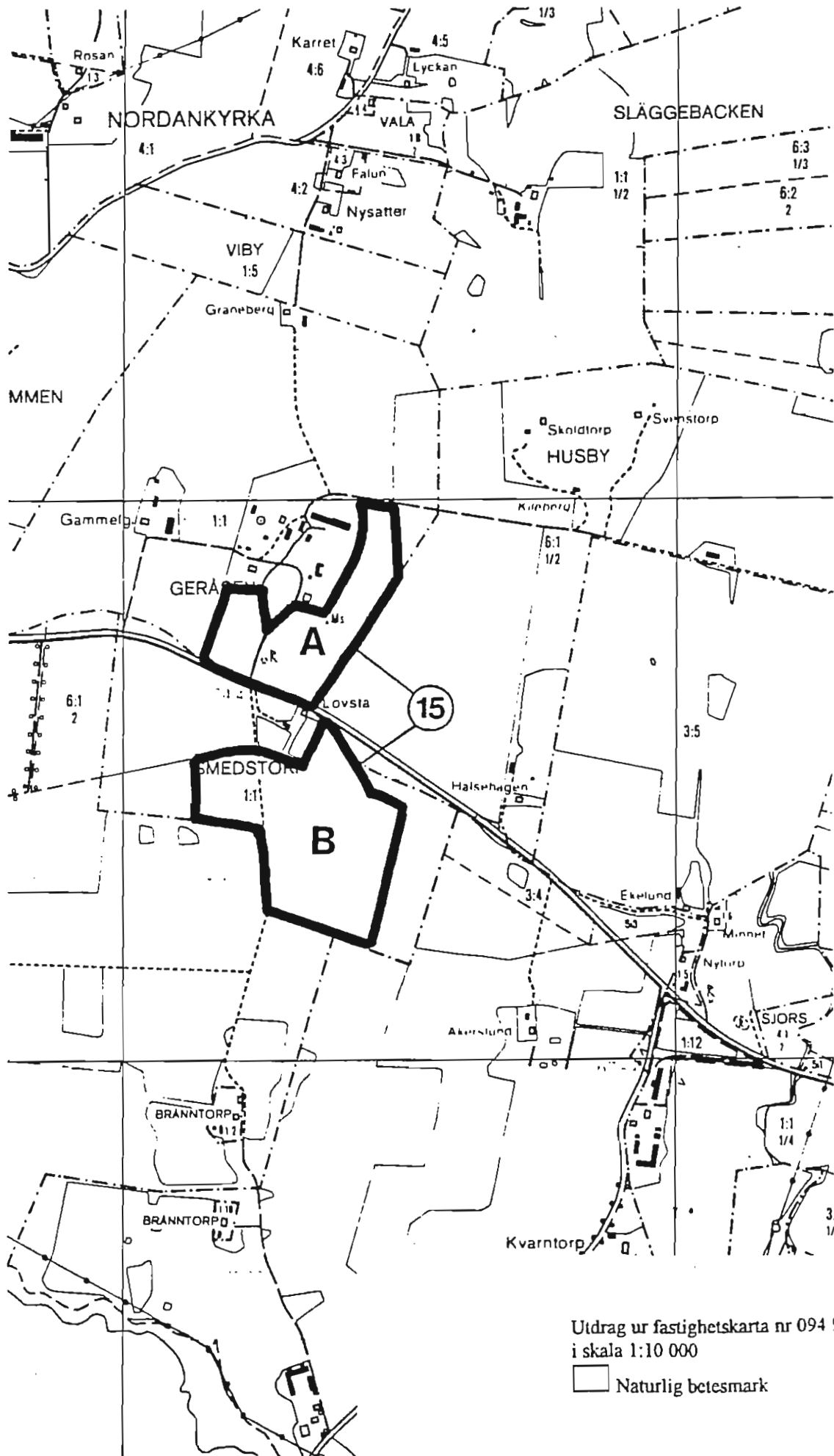
Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:14
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 14
Madmarker i Örebro län, Ha-3
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 42
Vibysjöns kärlväxter
Riksintresse: K 10

Bedömning

Vibysjön är med sin rika vegetation och sitt rika fågelliv en av länets värdefullaste slättsjöar. Det är av stort intresse att bete förekommer, även om det är av liten omfattning.

Klass 3 (A), (B), (C), (E) och (G)
Klass 4 (D) och (F)

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 99
i skala 1:10 000
 Naturlig betesmark

61:15 GERÅSEN

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.21
Koord. (A) 65487/14473 9E9J3C7D
(B) 65484/14473 9E9J3C3D

Geråsen strax öster om Vibysjön, ligger i ett öppet svagt kuperat odlingslandskap. Betesmarken består av ekhagar dels kring den slottslika herrgården och dels söder om gården och landsvägen.

Beskrivning

Ekhagarna kring gården (A) omfattar 5 ha och har troligtvis skötts som park till största delen. I dag betas de dock. Förutom många mycket gamla ekar finns också björk, ask och lind i trädsiktet, som bitvis är glest och bitvis täcker till 100 %. Busksiktet består av asp, ask, björk och hassel. Fältsiktet består framför allt av lundvegetation och friskäng av skogsnävatyp. I det nordöstra hörnet förekommer fuktäng av lågstarrtyp, samt några få bestånd av hävdindikatorerna svinrot och ängsvädd. Hagarna är till större delen gödslade.

Ek- och blandlövhagen (B) söder om landsvägen är sammanlagt 8,5 ha. Förutom många mycket gamla ekar som delvis är dominerande, finns i trädsiktet björk, hassel och rönn. Täckningsgraden varierar mellan 25-100 %. Busksiktet består av asp och hassel som bitvis växer som täta snår. Dominerande vegetationstyper är friskäng av skogsnävatyp och lundvegetation. Marken är till stor del gödselpåverkad och hävdindikatorer är ovanliga.

Hävd

Hävden är svag i område (A) och svag till måttlig i område (B).

Kulturvärden

Gården är mycket speciell och vacker. I område B finns stengärdesgårdar.

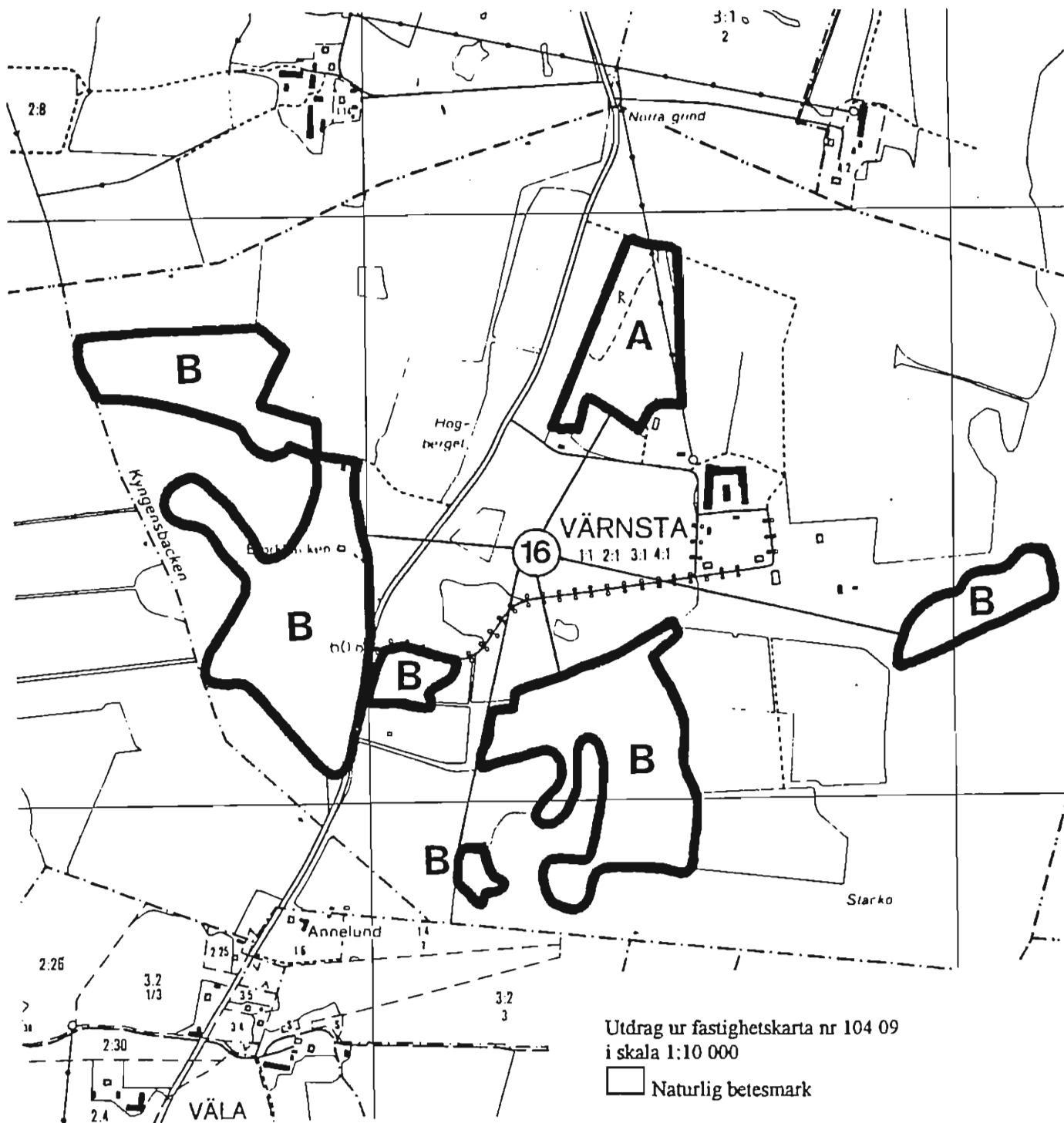
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:15
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 16
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 41
Riksintresse: K 10

Bedömning

Området är värdefullt ur landskapsbildssynpunkt och för de stora ekbestånden. Floran är däremot inte en intressant hagmarksflora. Hävden är svag.

Klass 3

61:16 VÄRNSTA

Viby SN
Topoblad: 0942

Invent.datum: 88.06.21
Koord. (A) 65517/14484 10E0J1D7E
(B) 65514/14479 10E0J1C4J
(B) 65513/14490 10E0J1E3A
(B) 65511/14484 10E0J1D1E

Värnsta ligger väster om f d Skarbysjön. Området består av ett småkuperat odlingslandskap med omväxlande åkermarker och lövträdsbevuxna drumlinor.

Beskrivning

Sturebokullen (A) är en drumlin nordväst om gården. Betesmarken utgörs där av ca 1 ha blandlövhage och ett öppnare, centralt parti som eventuellt varit plöjt eller gödslat. Trädskiktet består av björk, ask, asp, ek och vildapel. Buskskiktet består av mycket sly samt olvon, getapel och nypon. Täckningsgraden varierar från helt öppna ytor till mycket täta skogsdungar. Floran är, frånsett plana ytor som troligtvis varit åker, opåverkad av gödsling. På den öppna delen av fornlämningen återfinns liten blåklocka, brudbröd, gullviva och revfibbla. Enligt tidigare inventering finns även vårfingerört. I övrigt förekommer få hävdgynnade arter.

Större delen, 22,5 ha, av betesmarken (B) består av lövträdsbevuxna kullar med mellanliggande öppna, plana ytor som till stor del troligtvis varit plöjda eller gödslade. I lövträdsdungarna förekommer ek, asp, rönn, björk och ask. Många träd, speciellt ekar, är mycket gamla. Buskskiktet domineras av asp-, ask- och björksly. Täckningsgraden är ca 50-75 %, men öppnare gläntor finns. Fältskiktet domineras av friskäng av rödventyp och skogsnävatyp, men även fuktäng av högörttyp, torräng av fårsvingeltyp och gräshed av rödventyp förekommer. Kullarna är ogödslade och fläckvis finns betesindikatorerna liten blåklocka, grönvit nattviol, prästkrage och sandmaskros.

Hävd

Värnsta betas av hästar och nötkreatur. Hävden av område (A) är svag. Område (B) är bitvis välhävdad och bitvis svagt hävdad.

Kulturvärden

På Sturebokullen finns en fornlämning.

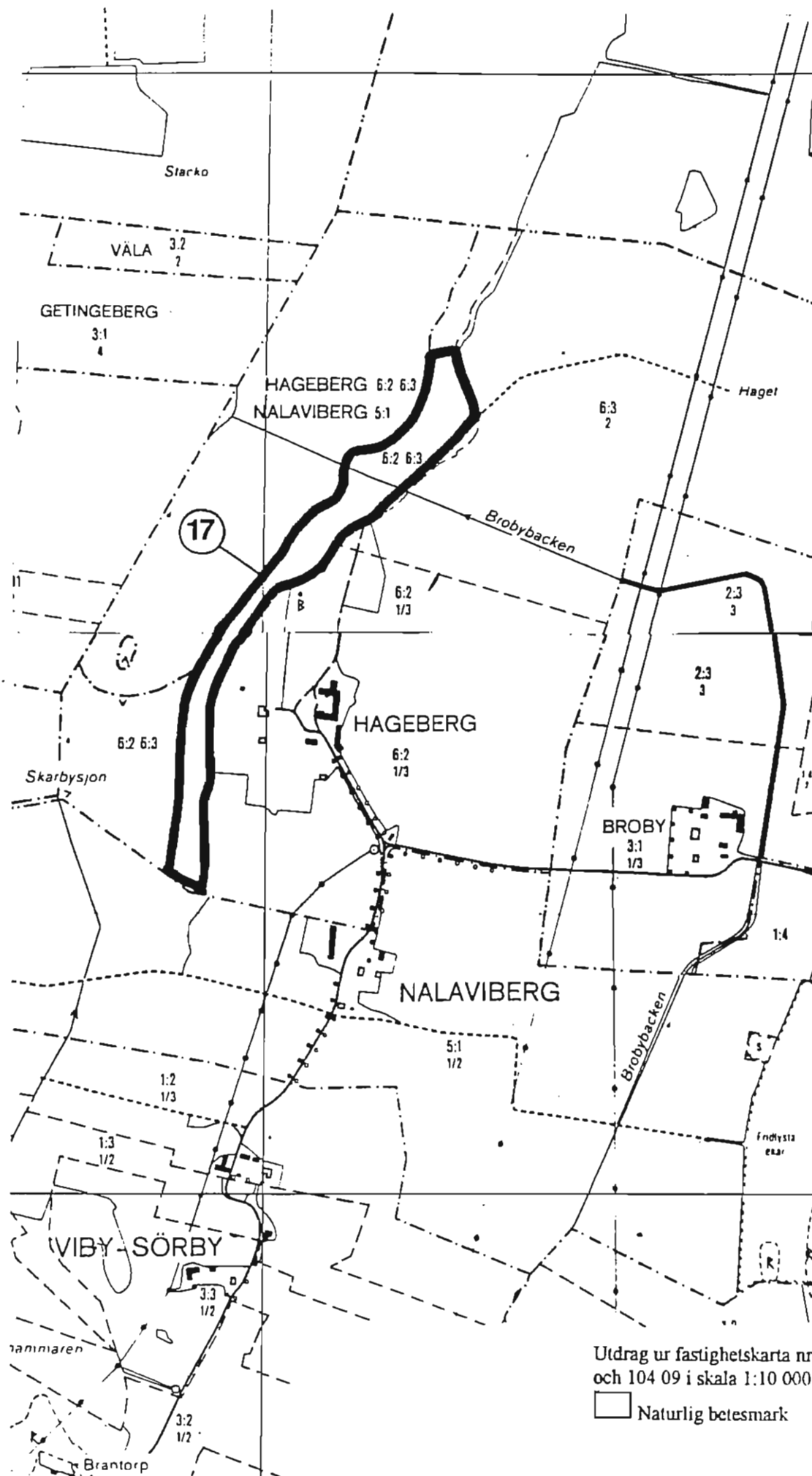
Tidigare inventeringar

Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 17
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 40
Botaniska strövtåg på Värnsta
Riksintresse: K 10

Bedömning

Det sällsynta källgräset, som endast är känt från två lokaler i Närke, växer i ett dike söder om Björkbacken.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 99
 och 104 09 i skala 1:10 000
 □ Naturlig betesmark

61:17 HAGEBERG

Viby SN

Invent.datum: 1988

Topoblad: 0944,1042

Koord. 65500/14489 10E0J0D0J

Hageberg ligger öster om Skarbysjön, en sänkt f d sjö som helt vuxit igen med bladvass och täta videsnår. Omgivande landskap är ett öppet svagt kuperat jordbrukslandskap.

Beskrivning

Vid Hageberg betas ca 4 ha strandskog och ca 2 ha öppen strandäng. Täljeån rinner i en grävd fåra rakt genom sjön, som sommartid är helt torrlagd. Under våren översvämmas dock området och blir en viktig rastplats för änder och svanar samt häckningsplats för vissa fåglar.

Hävd

Hävd saknades vid inventeringstillfället, men kommer troligen att återupptas.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:18

Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 18

Madmarken i Örebro län, Ha-1

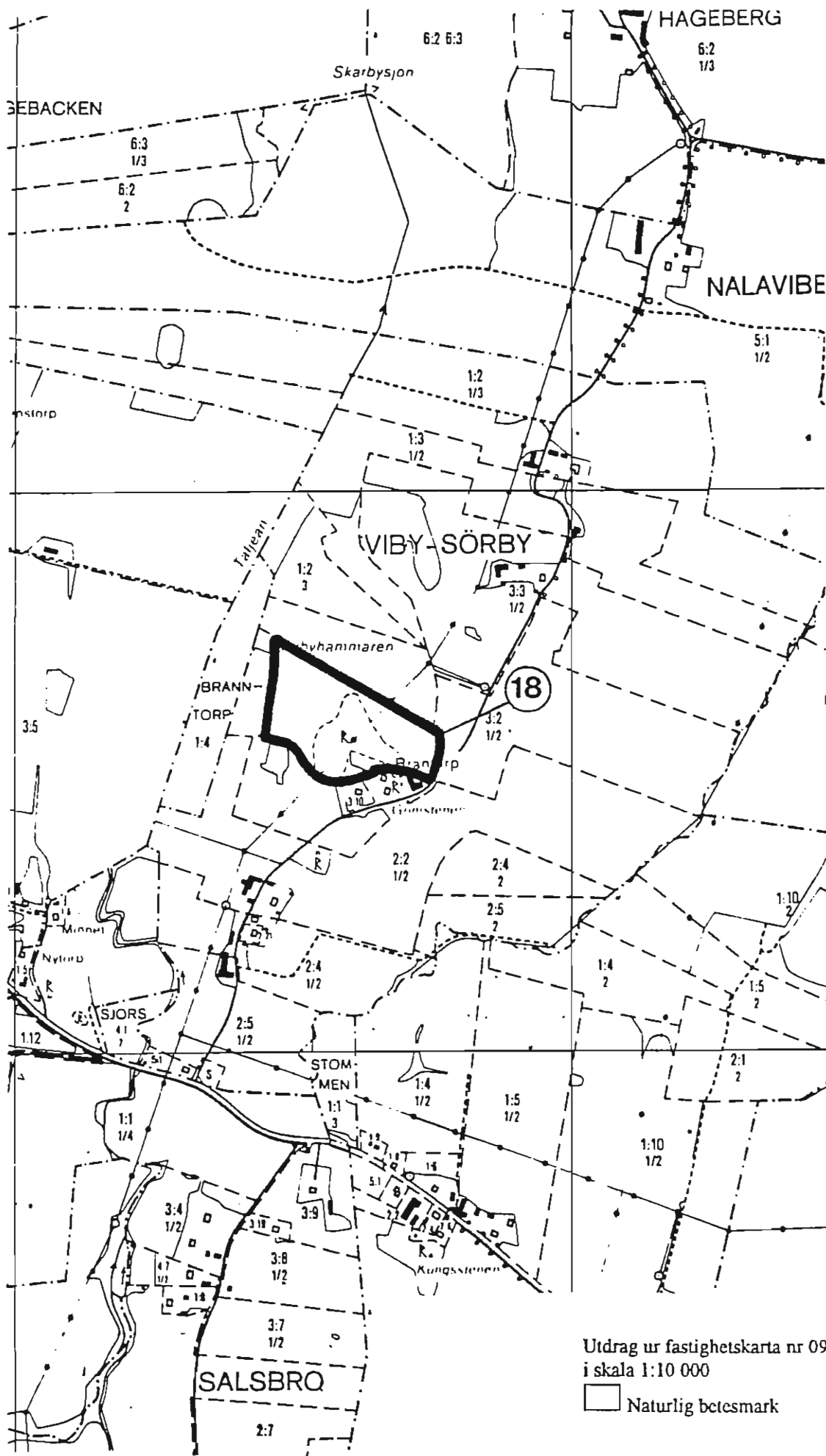
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 39

Riksintresse: K 10, NT 11

Bedömning

Strandängen är under våren värdefull som rastlokal för andfåglar och i viss mån vadare.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 99
i skala 1:10 000

Naturlig betesmark

61:18 SÖRBYHAMMAREN

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.08.10
Koord. 65485/14486 9E9J3D5G

Sörbyhammaren är beteckningen på en drumlin i det öppna jordbrukslandskapet väster om Vibysjön.

Beskrivning

Den södra delen, ca 4,5 ha, av drumlinen betas av får. Närmast gården är hagen öppen och består delvis av f d åker, med enstaka träd och buskar. Den borte delen är nyligen röjd i trädskiktet, medan buskskiktet bitvis är ganska tätt. Enstaka björk, fågelbär, tall, ek och ask samt en mycket gammal alm utgör trädskikt. Buskskiktet består av ene, druvfläder, hallon, nypon och asp. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Framför allt i södra delen finns torräng av fårsvingeltyp samt örtrik torräng. Närmast gården syns viss gödselpåverkan, medan den borte delen är helt ogödslad. De betesgynnade arterna liten blåklocka, bockrot, brudbröd, prästkrage, rödklint och ängsvädd är vanliga. Enligt tidigare inventering finns även backsmultron, sommarfibbla samt 1 ex backsippa.

En liten moränkulle omgiven av kultiverad mark ligger söder om gården. För tillfället var den obetad. Här noterades inget av speciellt intresse vid inventeringstillfället. Vid tidigare inventering har dock flera torrängsarter som knölsmörlomma, fläckfingerört samt en del av de ovannämnda arterna noterats.

Hävd

Hagen betas av får och är välhävdad i söder och svagt hävdad i norr. Den norra delen är nyligen röjd i trädskiktet.

Kulturvärden

I hagen finns ett stort gravfält av betydande värde.

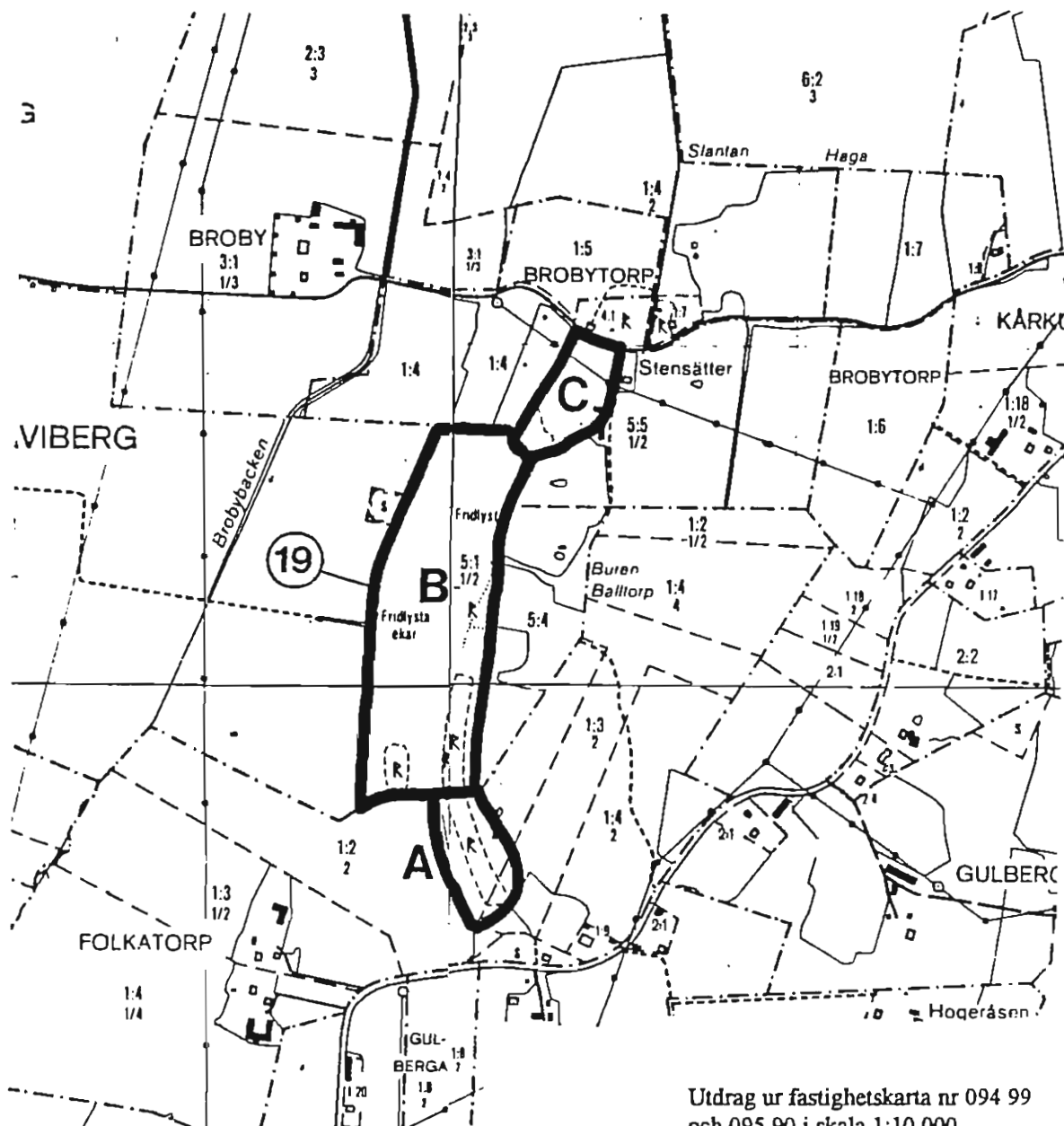
Tidigare inventeringar

Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 19
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 38
Riksintresse: K 10, NT 11

Bedömning

Hagen har stort landskapsbilds- och kulturhistoriskt värde. En värdefull torrängsflora med t ex brudbröd och backsmultron finns.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 99
och 095 90 i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:19 NALAVIBERG

Viby SN

Invent.datum: 1988.08

Topoblad: 0944, 0953

Koord. 65491/14499 9E9J4E1J

Området omfattar den ca 30 m höga västsluttningen av ett drumlinkomplex nordväst om Östansjö.

Beskrivning

Den sydligaste delen, Oxaryggen (A), är en 1,5 ha stor, öppen betesmark. Som namnet antyder ligger det på en krönbildning på kanten av drumlinkomplexet och utsikten över Vibyslätten är vidsträckt. I den östra kanten tätnar trädskiktet, men annars är det glest och består av oxel, ronn, asp, björk och ek. Flera grova ekar är fridlysta. En och hassel dominerar buskskiktet, men även nypon, hägg och sly finns. Dominerande vegetationstyp är örtrik torräng. Floran är

troligtvis opåverkad av gödsling, även om maskros och hundkex är vanligt förekommande. De betesgynnade arterna brudbröd, gullviva, rödklint och rödkämpar är vanliga. Fläckvis förekommer även backsmultron, backsmörblomma, knölsmörblomma, sandmaskros och vårfingerört.

Den centrala och största delen, ca 8 ha, kallas Nalavibergs ekäng (B). Det är en ekhage med en rik lundflora men ingen typisk hagmarksflora. Den nordligaste delen, Stensätter (C), är ett 1,2 ha stort, öppet, småkulligt gravfält som betas av får. Enstaka träd som alm, ask, ek, rönn, oxel och hägg förekommer liksom enstaka enar och hasslar. Området är svagt gödselpåverkat och domineras av friskäng av rödventyp med brännässlor här och var. På torra, ogödslade kullar är vegetationstypen torräng av fårsvingeltyp och örtrik torräng. Gräset var vid inventeringstillfället kortsnagat och endast brudbröd och liten blåklocka observerades.

Hävd

Oxaryggen (A) är måttligt till väl hävdad. Hagen betas av hästar och röjs av skogsvårdsstyrelsen. Nalavibergs ekäng (B) betas sporadiskt och röjs av skogsvårdsstyrelsen. Stensätter (C) är väl hävdad genom färbete.

Kulturvärden

Inom alla tre områdena finns mycket värdefulla järnåldersgravfält.

Tidigare inventeringar

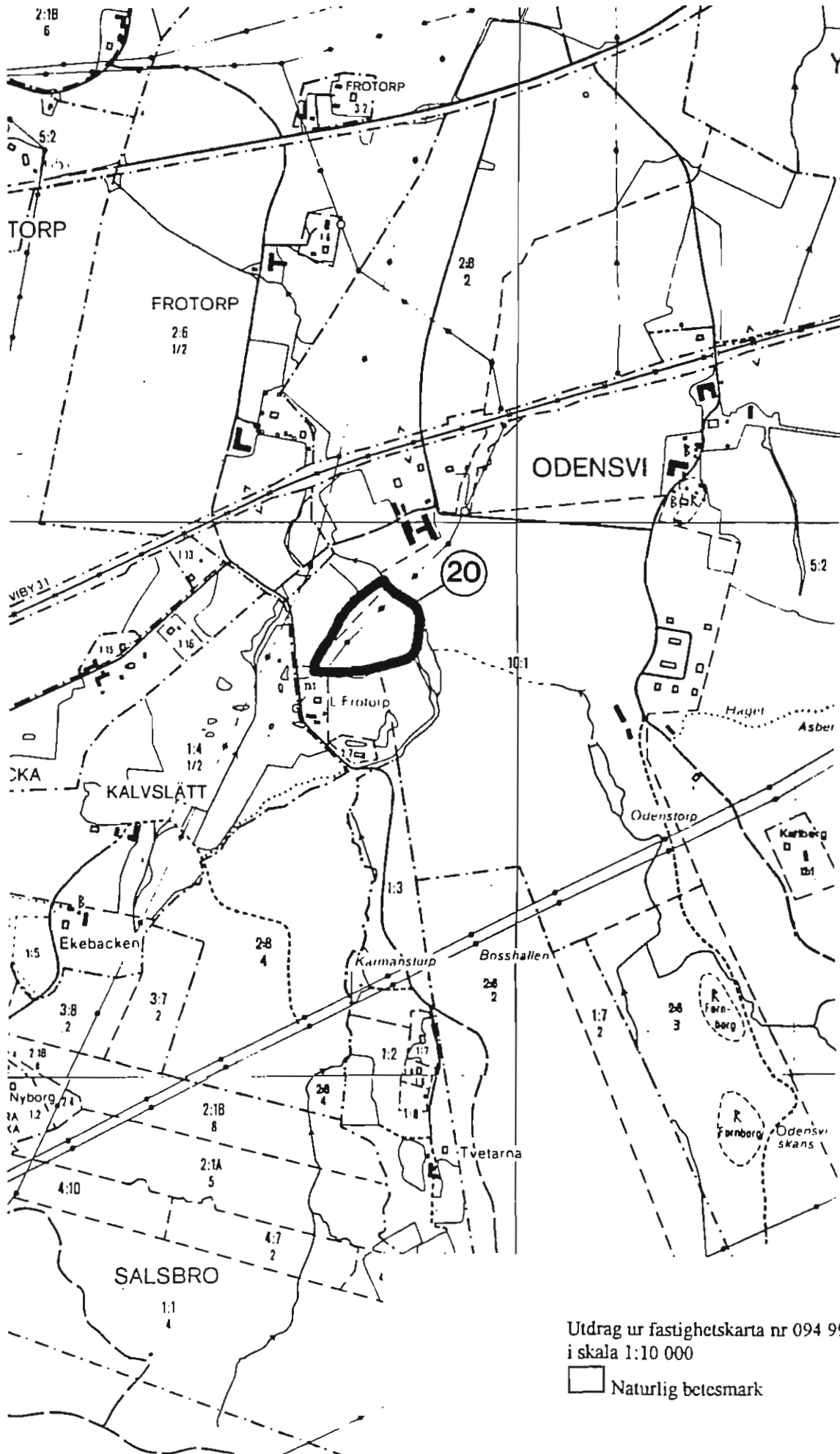
Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:19
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 20
Objekt-katalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 37
Riksintresse: K 10, NT 11

Bedömning

Området är mycket värdefullt för landskapsbilden och för de vidsträckta gravfälten. Oxaryggen (A) är speciellt värdefull ur hagmarkssynunkt såväl för landskapsbilden som för den rika torrängsfloran. Anmärkningsvärda är de betesgynnade arterna backsmörblomma och backsmultron.

Klass 2 (A)

Klass 3 (B) och (C)

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 99
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:20 LILLA FROTORP

Viby SN
Topoblad: 0944

Invent.datum: 88.06.21
Koord. 65457/14487 9E9J0D7H

På kanten mot slätten höjer sig vid Lilla Frotorp en bergknalle ca 10 ha m över omgivningen. Berggrunden är blottad på den högsta delen. Spår syns efter några små bergtäkter. Från kullens topp har man fin utsikt över slätten.

Beskrivning

Hagen, på knappa 2 ha, är där berggrunden går i dagen ganska öppen och dominerad av tall och en med inslag av björk, gran, nypon och den sällsynta busken svartoxbär. Trädsiktet tätar i öster mot en damm och i norr mot åkermark, där unga lövträd växer tätt. Ungefär halva arealen är hållmark med mycket ljung, renlav och fårsvingel. Annars varierar vegetationstypen mellan torräng av hållmarks- och fårsvingeltyp och på lägre belägna delar av friskäng av rödven, och skogsnävatyp. Friskängen är delvis svagt gödslad och dominerad av hundkex, annars är floran opåverkad av gödning. Hävdindikatorerna gullviva, brudbröd, jungfrulin, rödklint, smörbollor och ängsvädd förekommer sparsamt.

Hävd

Hagen betades inte under inventeringssommaren men har tidigare betats av får.

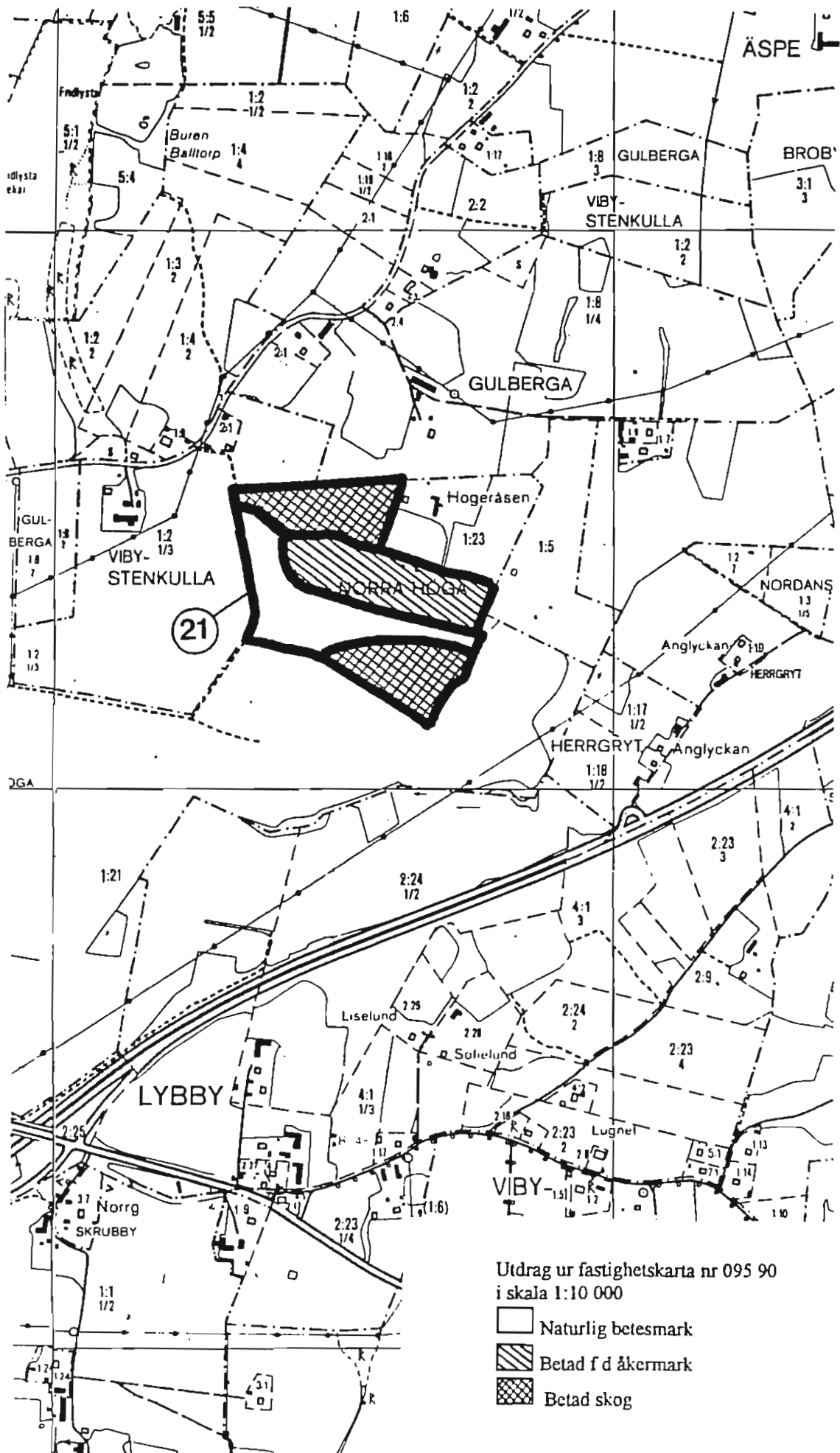
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:29
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 32

Bedömning

Hagen har ett visst värde som ogödslad betesmark och för landskapsbilden. Förekomsten av det sällsynta svartoxbäret gör hagen till en intressant växtlokal.

Klass 3

61:21 NORRA HÖGA

Viby SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.10
Koord. 65483/14505 9F9A3A3F

Betesmarken Norra Höga ligger i den sydligaste delen av ett större drumlinområde, väl synligt från E3.

Beskrivning

Betesmarken består huvudsakligen av gamla åkrar och ett par skogsdungar i sydslutningen av en drumlin. Knappt 4 ha har i sen tid varit åker och 4 ha är betad skog och lund. De resterande 4 ha är till större delen f d åker som länge varit betesmark. Odlingsrösen och stengärdesgårdar bidrar till en fin miljö i slutningen, där också enstaka gamla ekar och almar samt spridda buskar av en, nypon, hägg och hassel växer. Dominerande vegetationstyp i område är torräng och färsvingeltyp. I fuktigare partier finns också en friskäng av rödventyp och fuktäng av högstarrtyp. De hävdgynnade arterna stor och liten blåklocka är vanliga. Enligt tidigare inventering finns även vårfingerört och buskviol.

Hävd

Området betas av får. Hävden är god.

Kulturvärden

Stengärdesgård och odlingsrösen finns. Eventuellt är det rester av en gammal väg som löper snett ner för slutningen.

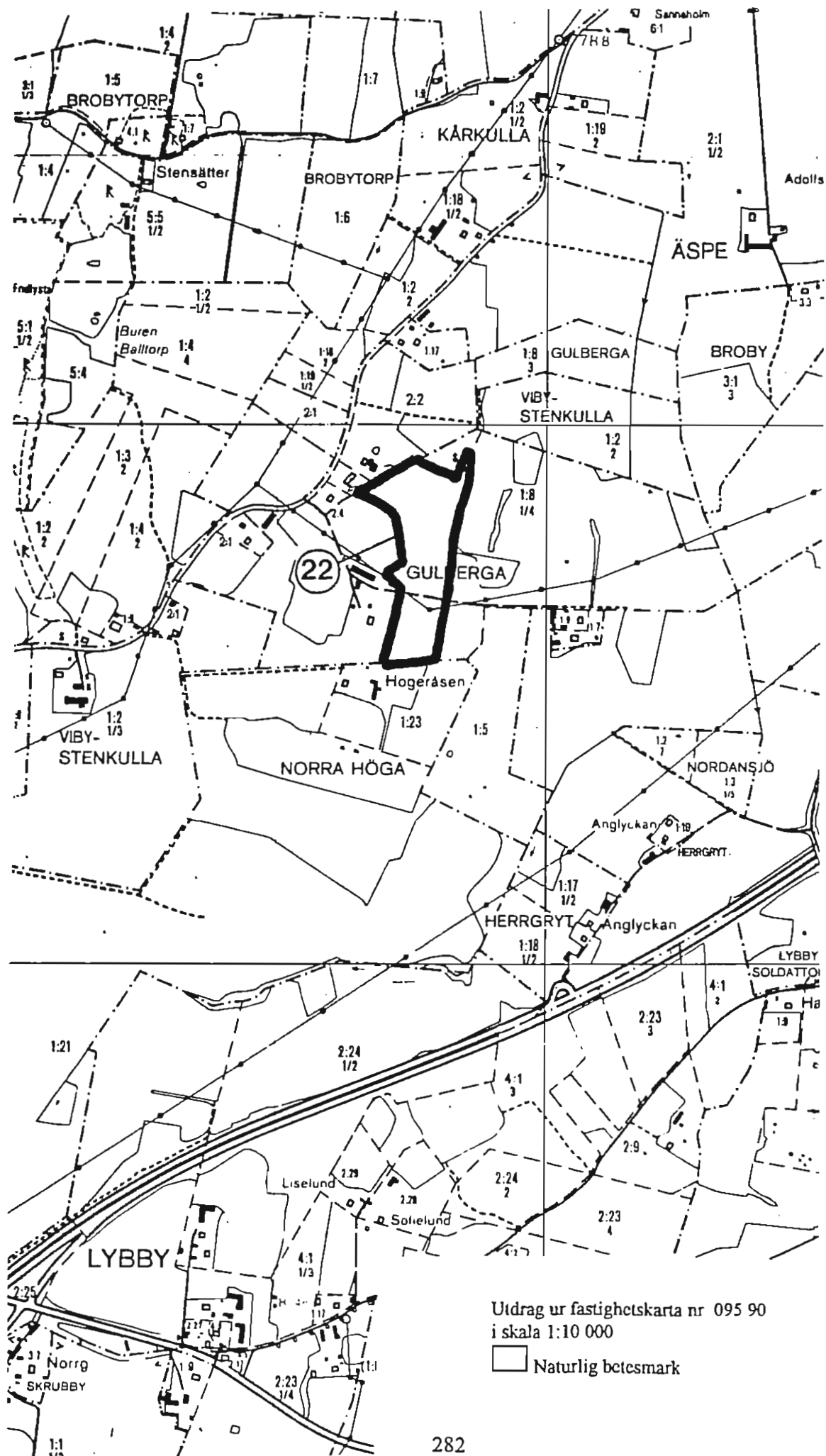
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, SO 1
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 21
Objekt katalog - Naturvårdsande beredskapsarbeten, 36
Riksintresse: K 10, NT 11

Bedömning

En mycket vacker hage, väl synlig från E3. Eftersom större delen av de öppna delarna varit åker är flora av eventuellt hagmarksvärde koncentrerad till kantzoner. Det sällsynta källgräset, som endast är känt från två lokaler i Närke, växer nedanför backen.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 90
i skala 1:10 000

 Naturlig batesmark

61:22 GULBERGA

Viby SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988.08
Koord. 65487/14507 9F9A3A7H

Gulberga ligger i den södra kanten av ett drumlinområde med övervägande jordbruksmark och en och annan skogsdunge.

Beskrivning

Hagarna, ca 4 ha, ligger på den östra sluttningen av en drumlin och är delvis igenväxta. Närmast ladugården är marken tydligt gödselpåverkad. Strax norr om vägen finns en inhägnad vattentäkt. Ungefär 40 % av hagen är ungskog, ca 20 % är bevuxet med tätt sly och resten, ca 1,6 ha, är öppnare blandlövhage. Träskiktet utgörs av ask, gran, asp, al, lönn och ek. Några askar och ekar är riktigt gamla. Buskskiktet domineras av al, men även en, nypon, asp och hassel förekommer. På de ogödslade delarna av den öppnare blandlövhagen varierar vegetations-typerna mellan torräng av färsvingeltyp, friskäng av rödventyp örtrik friskäng och fuktäng av högörttyp. Det är endast ca 20 % av totala arealen som har en fin, hävdgynnad flora, där brudbröd, gullviva, knägräs, rödklint, smörbollar och ängsvädd är vanliga. Fläckvis förekommer även kattfot och jungfrulin.

Hävd

Hagarna betas av några få hästar. Hävden är svag.

Kulturvärden

Ca 10 % av ytan har varit åker. Odlingsrösen och stengärdesgårdar finns.

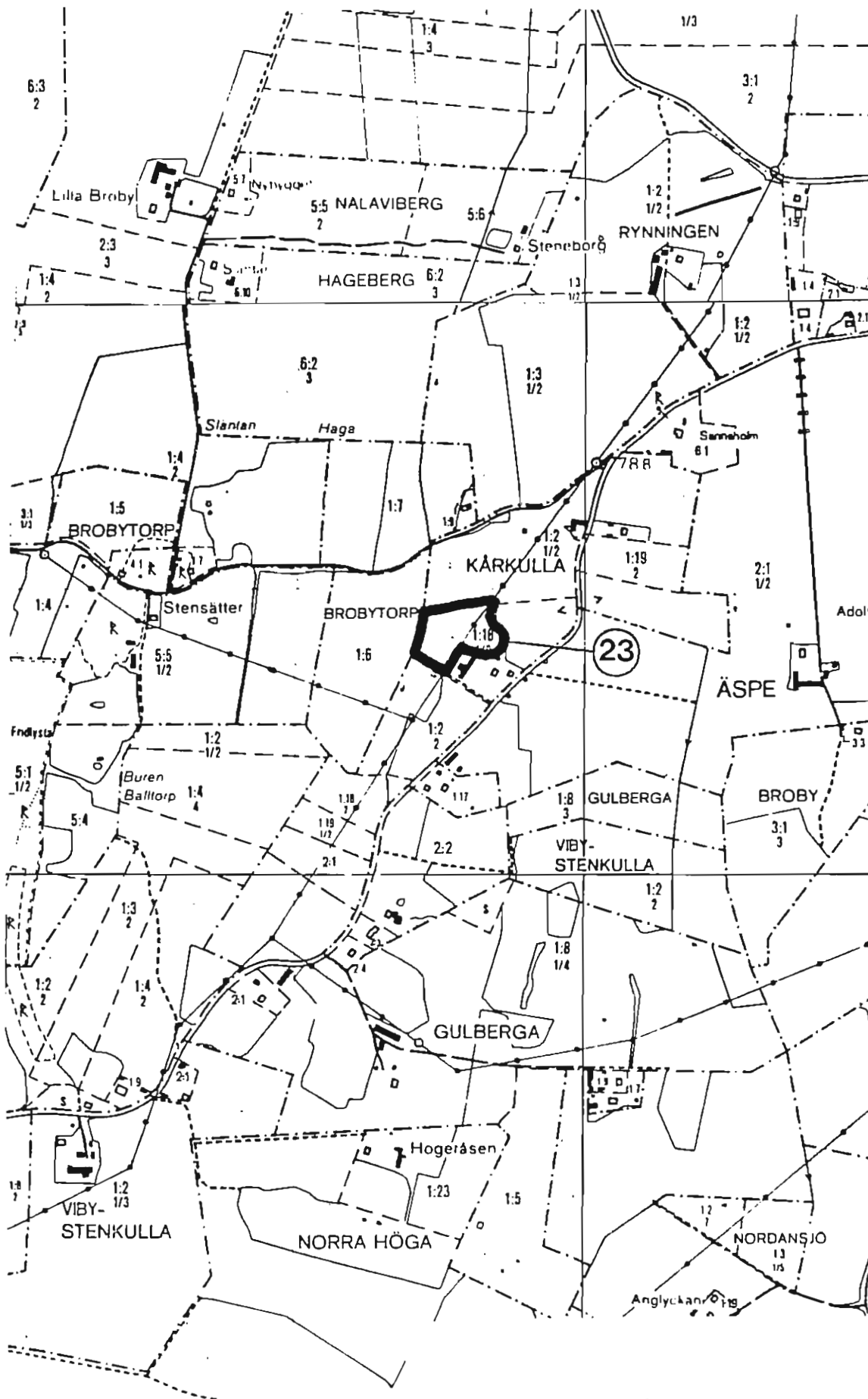
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, SO 1
Riksintresse: K10, NT 11

Bedömning

Hävden är svag och hagarna växer delvis igen. På några mindre ytor är florans fin med ett flertal hävdgynnade arter, t ex brudbröd och kattfot. De gamla ekarna och askarna bidrar till hagarnas värde. Intensivare hävd vore önskvärd.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 90
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:23 KÅRKULLA

Viby SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.10
Koord. 65494/14507 9F9A4A4H

Kårkulla är en liten vacker gård där både hus och betesmark är välbevarade. Landskapet präglas av drumlinformade moränhöjder och en blandning av odlad mark och skog, speciellt ädel-lövskog.

Beskrivning

Betesmarken är 1 ha stor och helt öppen så när som på en stor gammal ek i den östra kanten. Marken är blockrik och småkullig. Vegetationstyperna är många. På kullarna förekommer torräng av fårsvingeltyp, friskäng och rödventyp samt gräshed av rödven- och staggtyp. I sänkorna förekommer fuktäng av gräs-lågstartyp och tuvtåteltyp. Marken är ogödslad frånsett viss påverkan från ladugårdens gödselstack. Flera betesindikatorer som harstarr, kattfot, stagg, ögontröst och liten blåklocka är vanliga. Hävdindikatorerna darrgräs, nattviol, smörbollor och ängsvädd förekommer mer fläckvis.

Hävd

Hagen betas av nötkreatur och är mycket väl hävdad.

Kulturvärden

Gårdsmiljön är genuin och betesmarken är inte stenröjd.

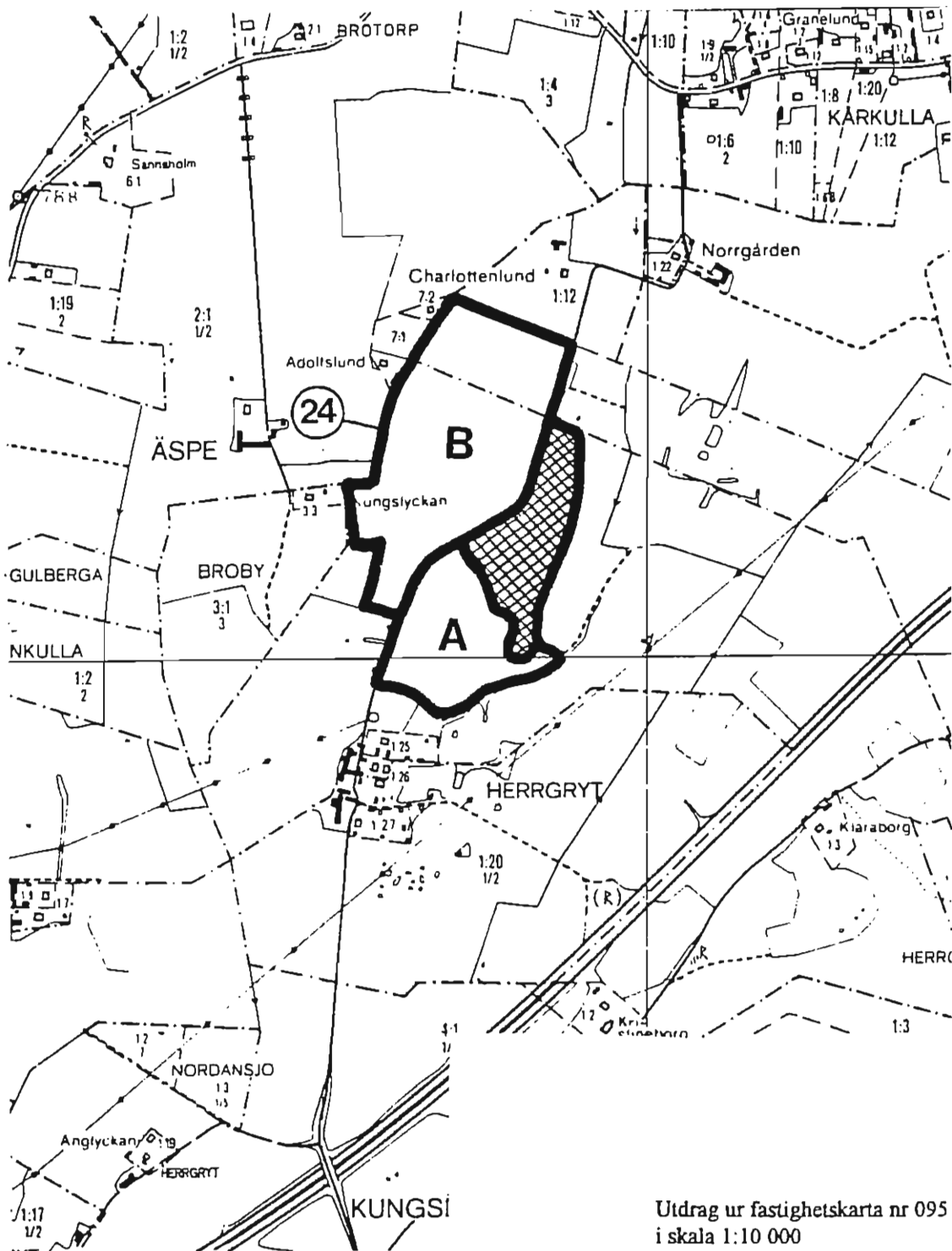
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, S0 1
Riksintresse: K10, NT 11

Bedömning

Betesmarken är ogödslad och har en typiskt hävdgynnad flora särskilt värdefull är den rikligt förekommande kattfoten. Hävden är mycket god och gården har kvar sin ålderdomliga prägel.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 90
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad skog

61:24 HERRGRYT

Viby SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.10
Koord. 65493/14517 9F9A4B1H

Herrgryts by ligger på krönet av en drumlin vars södra del är mest markant. Söder om drumlinen passerar motorvägen E3. Herrgryts by är en välbevarad radby med mangårdsbyggnaderna öster om vägen på drumlinkrönet och ladugårdar och logar tätt intill varandra väster om vägen.

Beskrivning

Område (A) precis norr om byn utgörs i söder av ca 3 ha gamla åkrar med talrika odlingsrösen, på vilka enstaka björkar växer. Den norra delen utgörs av ca 3 ha ekdominerad betad lund. Även lönn, asp, rönn, hassel och nyponbuskar förekommer. På odlingsrösen och kantzoner utgörs fältskiktet av torräng av fårsvingeltyp och örtrik torräng. I lunden övergår vegetations-typen mot friskäng av skogsnävatyp och helt lund präglad flora. I lunddelen växer de hävdgyn-nade arterna gullviva, nässelklocka, stor blåklocka och smörbollar. De gamla åkrarna är göds-lade, men på odlingsrösen och i kantzoner förekommer fläckvis de slätter- och betesgynnade arterna brudbröd, darrgräs, sommarfibbla och enligt tidigare inventering även sandmaskros, slättergubbe, knölsmörlomma och fläckfingerört.

Område (B) är ca 6 ha och utgörs närmast vägen av gamla åkerlappar, som delvis växt igen. Innanför dessa åkerlappar övergår hagen i blandlövhage med ek, björk och asp. Buskskiktet utgörs av en, nypon samt hassel som bitvis växer så tät att grässvålen är helt upplöst. Hasselnåren är dock delvis röjda. Vegetationstyperna varierar från torräng till friskäng av rödven- och skogsnävatyp. De hävdgynnade arterna stor blåklocka, blåsuga, gullviva och stagg förekommer fläckvis.

Hävd

Den gamla åkermarken är välhävdad, i övrigt är betet mer extensivt.

Kulturvärden

Välbevarad radby. Talrika odlingsrösen och stengärdesgårdar.

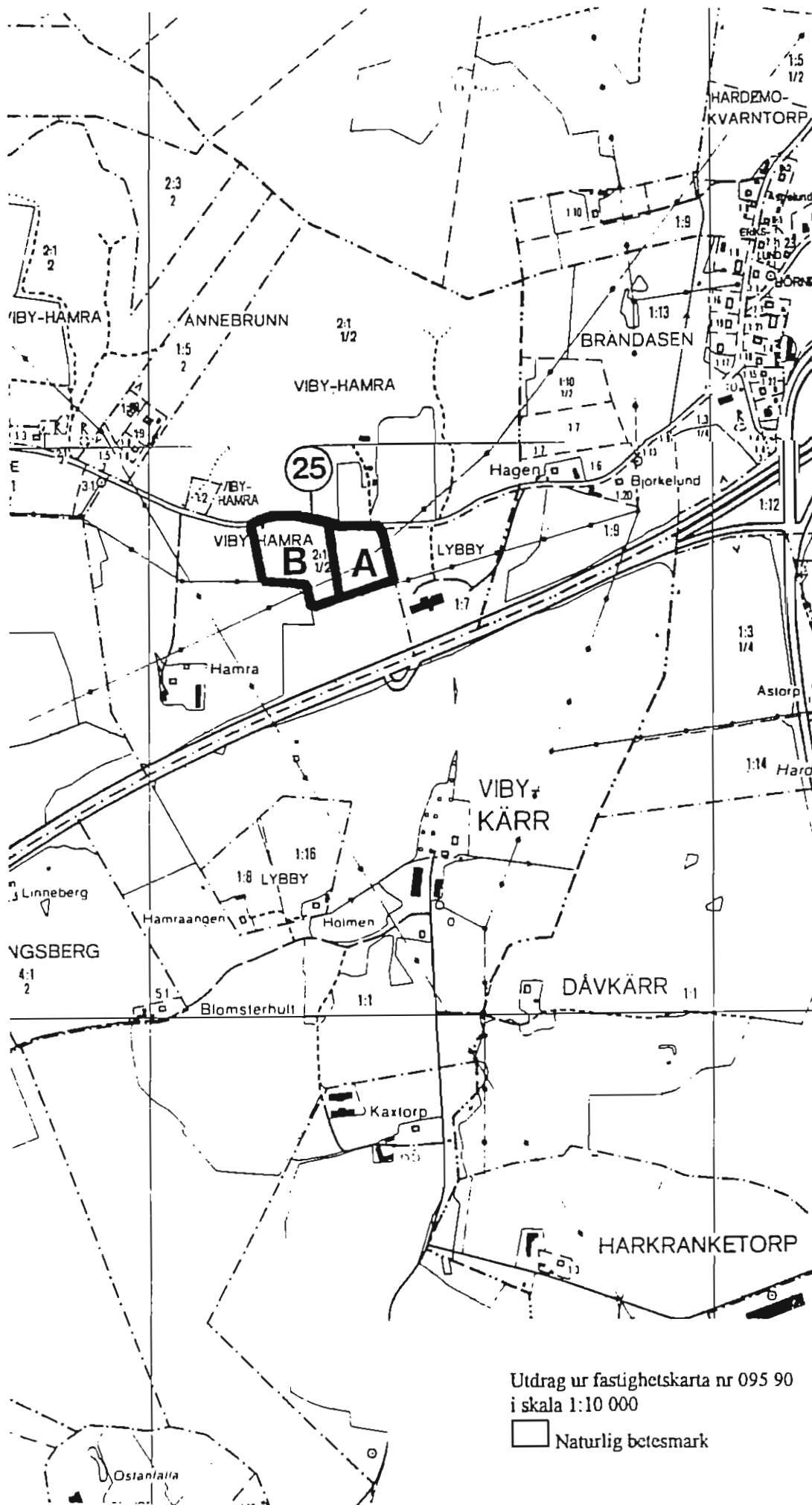
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, SO 1
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 22
Riksintresse: K10, NT 11

Bedömning

Hagmarken med sina odlingsrösen utgör ett värdefullt inslag i landskapsbilden. På mindre om-råden finns en rik hävdgynnad flora. Detta samt den genuina bebyggelsen gör området mycket intressant.

Klass 2

61:25 HAMRA ÄNG

Viby SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.10
Koord. 65498/14533 9F9A4D8D

Hamra ligger i slutningen mellan gamla landsvägen och E3, strax öster om avfarten mot Askersund. Svaga strandbildningar syns i den norra delen.

Beskrivning

Delområde (A) är en f d öppen betesmark, drygt 1 ha. Buskskiktet bestående av en, havtorn, nypon, brakved, hassel och lövsly har bitvis tätat betydligt. Fältskiktet domineras i den norra delen av torräng av färsvingeltyp och örtrik torräng. I söder blir det fuktigare och vegetations-typen övergår i fuktäng av högörttyp. Marken har troligtvis till en del blivit svagt gödslad eller möjligen kultiverad. De slätter- och betesgynnade arterna sommarfibbla, stagg, ängsvädd och liten blåklocka är vanliga. Enligt tidigare inventering finns även darrgräs, klasefibbla, ormrot och fläckfingerört.

Delområde (B) är en 1,5 ha stor björkhage som även den växer igen. Trädskiktet består mest av ung björk, ek och gran, men enstaka gamla träd av samma trädslag finns. Buskskiktet består av ek, asp- och björksly. Täckningsgraden är ungefär 75 % bortsett från en glänta i norr. Vegetationstypen är friskäng av rödventyp i den torrare norra delen. Den södra delen domineras av fuktäng av högörttyp. Floran är opåverkad av gödsling, men antalet hävdindikatorer är få. Smörbollar, svinrot, ängsvädd och liten blåklocka förekommer här och var.

Hävd

Hagarna betas inte sedan något år tillbaka. Endast rester av stängsel finns. Igenväxningen tar fart, men område (A) är fortfarande relativt öppet. Røjning och återupptaget bete vore önskvärt.

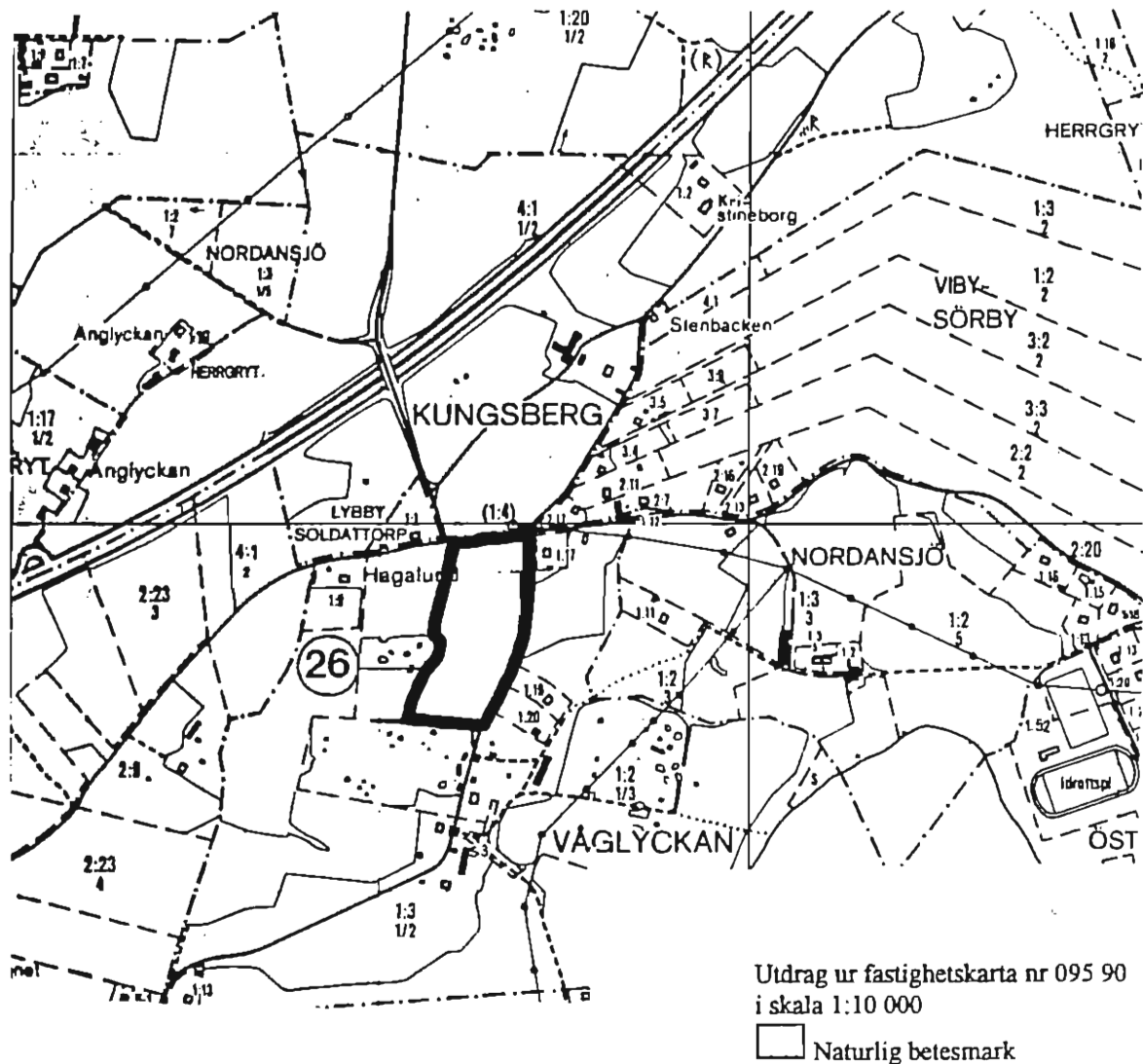
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro, 61:20
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 23
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 35

Bedömning

Hamra äng är en värdefull och klassisk växtlokal som finns nämnd redan i de gamla närkeflororna. Røjning och återupptaget bete behövs för att inte spolia denna hage.

Klass 3

61:26 VÅGLYCKANS ÄNG

Viby SN
Topoblad: 0953

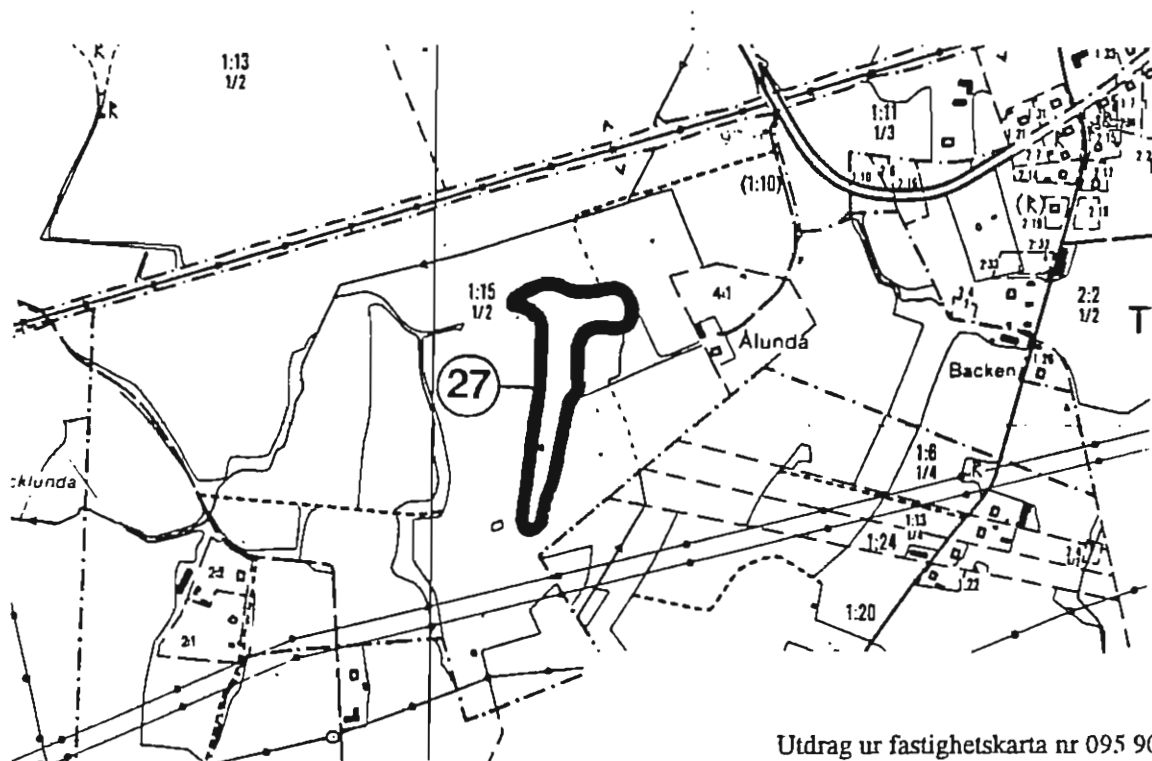
Invent.datum: 88.08.10
Koord. 65478/14516 9F9A2B8G

På en moränhöjd strax norr om Östansjö ligger Våglyckansäng, 2,5 ha stor. En nu hästbetad ekhage. Marken har troligtvis varit odlad långt tillbaka i tiden. Mellan de plana ytorna finns talrika odlingsrösen med täta grupper av hassel. Trädskiktet som domineras av ek, tättnar mer och mer till ca 75 % täckningsgrad. Fältskiktet på de plana ytorna är tämligen ointressant, med mest olika gräsarter. Vid kanter och odlingsrösen är örtinslaget större och enligt tidigare inventering finns gullviva, prästkrage och slättergubbe. Enligt samma inventering lär ett område som sträcker sig ytterligare en bit väster ut ha hävdats som löväng fram till sekelskiftet.

Tidigare inventeringar

Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 24
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 34

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 90
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:27 ÅLUNDA

Viby SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.10
Koord. 65465/14511 9F9A1B5B

Ålunda ligger på slätten strax väster om Östansjö samhälle på foten av en förkastningsbrant.

Beskrivning

Hagmarkerna utgörs av en 1,5 ha stor ekhage omgiven av åker. Ek dominerar alltså trädskiktet, men även asp och rönn förekommer. Flera ekar är mycket gamla. Den norra delen är ganska öppen med talrika berghällar. I söder tätnar trädskiktet till upp mot 75 %. Buskskiktet utgörs av enstaka enar och i den södra delen också av täta hasselsnår. Vegetationstyperna varierar från torräng av hållmarks- och färsvingeltyp till friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling, fränsett ca 20 % av ytan, som utgör gammal åker och är tydligt gödselpåverkad. Hävdindikatorerna brudbröd och gullviva är vanliga speciellt i den norra delen. Borsttistel och ängsvädd finns här och var.

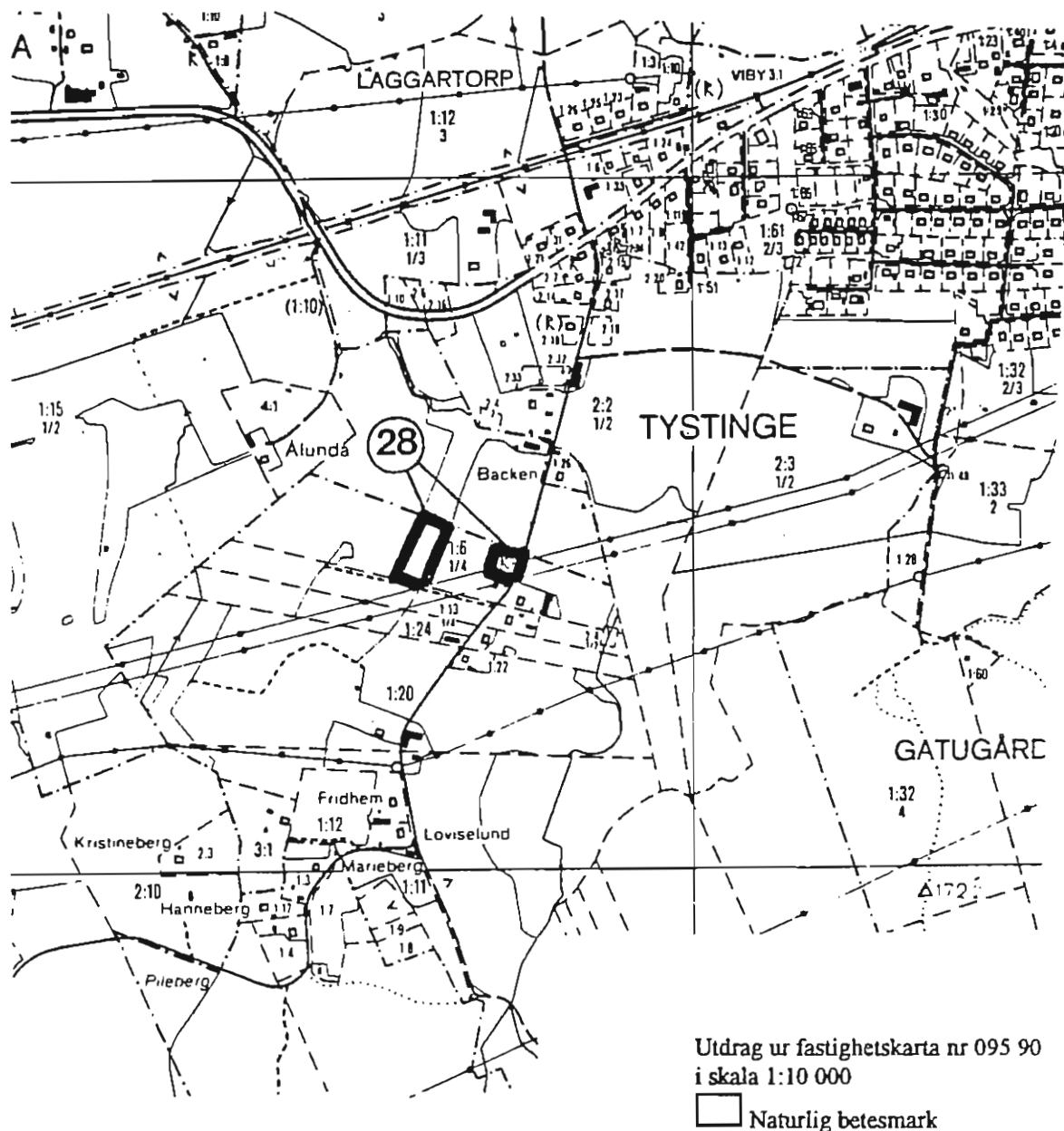
Hävd

Hagen är måttligt hävdad genom bete. Vissa delar är bättre hävdade, andra sämre.

Bedömning

Hagen vid Ålunda är en vacker ekhage med en bitvis trevlig flora, t ex brudbröd och gullviva. Vissa delar är för skogliga för att floran skall bli typiskt hagmarkspräglad.

Klass 3

61:28 TYSTINGE

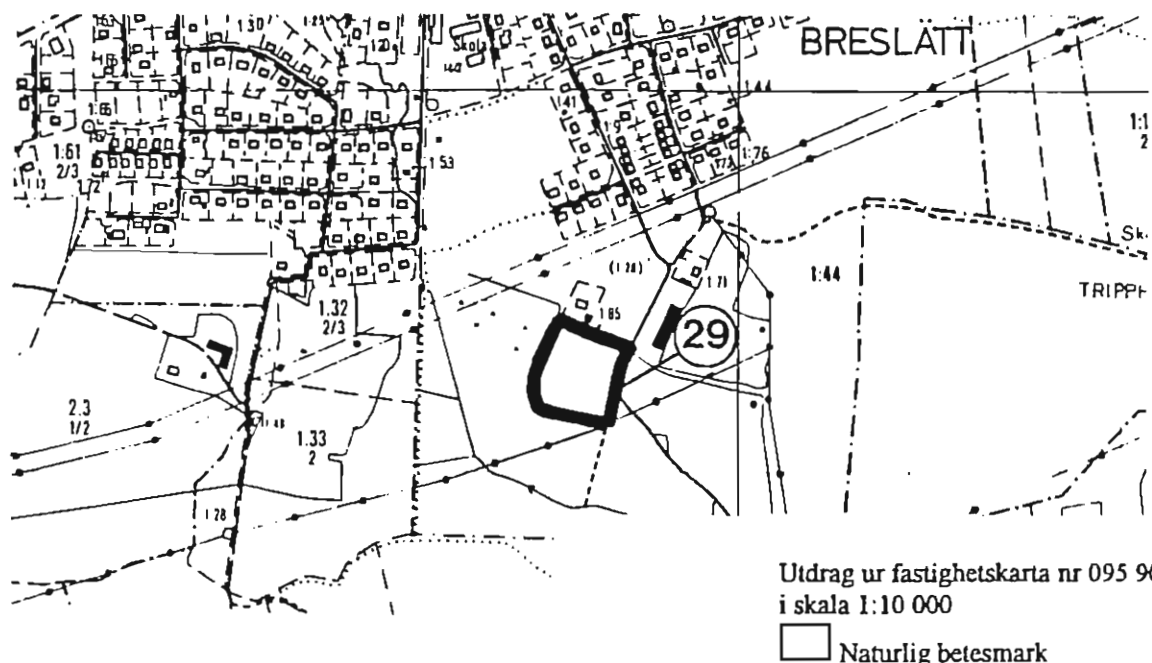
Viby SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.06.21
Koord. 65454/14516 9F9A1B4G

Tyustinge ligger strax väster om Östansjö, i gränsen mellan slätten och skogsbygd.

Här betas ca 0,5 ha öppen hagmark uppe på en kulle. Träd saknas, nypon och ek bildar buskskikt. Friskäng av rödventyp är den dominerande vegetationstypen. Hagen är ögödslad och betas av nötkreatur. Hävdindikatorerna grönvit nattviol, prästkrage och liten blåklocka finns. Fornlämning finns i hagmarken. Angränsande hagmark i norr är svagt betad, med mycket sly. Den angränsande hagmarken i söder är igenväxt.

Klass 4

61:29 BRESLÄTT

Viby SN
Topoblad: 0953

Invent. datum: 88.09.12
Koord. 65466/14527 9F9A1C6H

Breslätt ligger i södra kanten av Östansjö samhälle just nedanför förkastningsbranten och skogen.

Beskrivning

Betesmarken omfattar ca 1,5 ha och är tämligen öppen. Trädskiktet domineras av småväxta tallar samt en del asp. Enar utgör buskskikt. Mycket hållmark går idagen. Fältskiktet utgörs framförallt av ljung dominerad hedvegetation, gräshed av rödven- respektive staggtyp, friskäng av rödventyp samt torräng av färsvingel-, hållmarks- och örtrik ängshavretyp. Floran är helt opåverkad av gödsling. De betesgynnade arterna harstarr, prästkrage, stagg, vårbrodd, ängsvädd och gökärt är vanliga.

Hävd

Hagen betas av hästar och är stängd med elstängsel som flyttas från område till område. Hävden är måttlig.

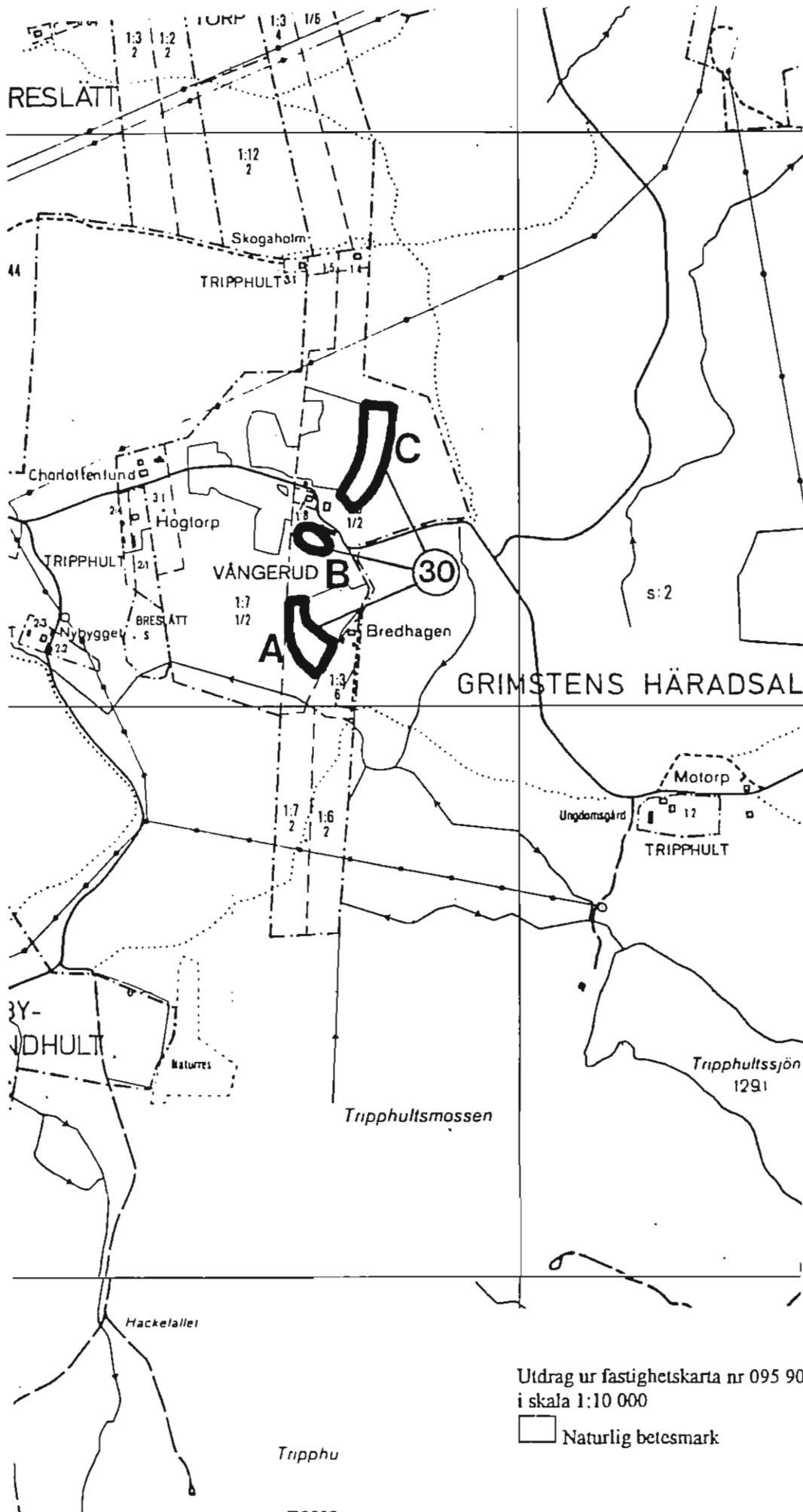
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:25
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 28

Bedömning

Det är en något säregen betesmark av stort landskapsbildsvärde och visst botaniskt värde.

Klass 3

61:30 VÅNGERUD

Viby SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.12
Koord. 65462/14536 9F9A1D3G

Vångerud ligger just söder om Östansjö samhälle omgivet av skog i förkastningsbranten.

Beskrivning

Det intressantaste området, en blandlövhage (A) är endast 0,5 ha stor och ligger söder om gården, mellan två mindre vallbeten. Trädskiktet täcker 50 % och består av björk, tall, asp, al och ung ek. Buskskiktet består av en samt sly, tall och gran. Vegetationstyperna friskäng av rödventyp, svinrotäng samt örtrik friskäng dominerar, men även gräshed av rödventyp förekommer. Floran är opåverkad av gödsling. Området har troligtvis varit slåtrat för länge sedan eftersom slåtterindikatorerna svinrot, ormröt, ängsskallra och darrgräs är vanliga här. Andra hävdindikatorer är gökärt, harstarr, jungfrulin, rödklint och vårbrodd.

Närmare gården planeras bete på två andra små områden som är av mindre intresse. Det ena är barrträds dominerat med hedvegetation (B), bara ca 0,2 ha stort. Det andra är en 0,5 ha stor f d lund i en brant sluttning, som avverkats (C). Några hävdindikatorer som stor- och liten blåklocka, gökärt, rödklint, vårbrodd och ängsskallra förekommer dock.

Hävd

Inget bete förekommer för tillfället men ska påbörjas. Eventuellt skulle smärre röjningar behövas.

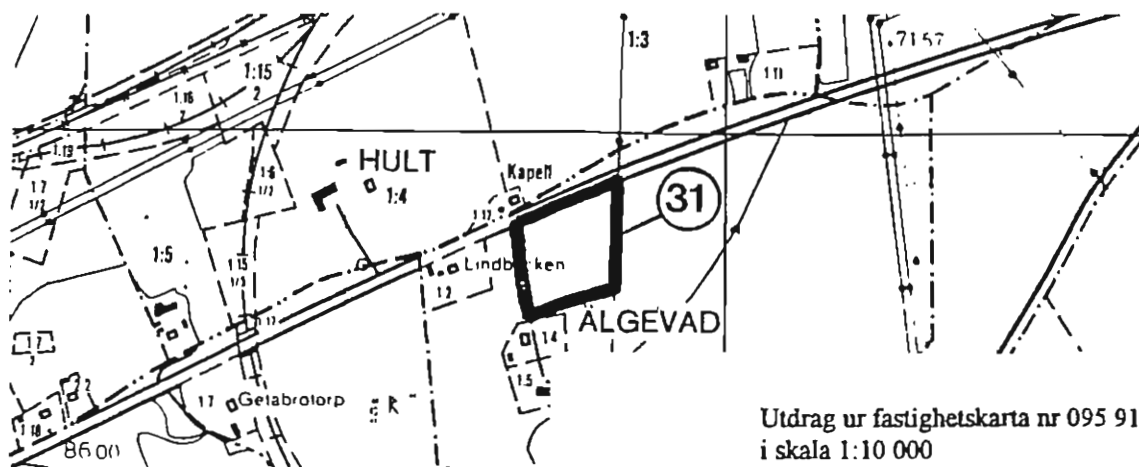
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:33
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 36

Bedömning

Område (A) har en fin hävdgynnad flora, med riklig förekomst av svinrot, ormröt, darrgräs och ängsskallra. Arealen är liten men värdefull, speciellt om bete kommer i gång.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 91
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:31 ÄLGEVAD

Hallsbergs SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988.08
Koord. 65478/14557 9F9B2A8H

Älgevads hage är belägen på ostslutningen av en moränhöjd där skogen tar vid sydväst om Hallsberg.

Beskrivning

Hagen är en 1,5 ha stor blandlövhage bestående av öppna ytor, som troligtvis varit odlade och däremellan träd- och buskbevuxna partier med odlingsrösen. Trädskiktet består av björk, oxel, gran, lind och getapel. I buskskiktet återfinns hassel, en, nypon och hallon. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp, men även torräng av färsvingeltyp, örtrik friskäng och fuktäng av högorrtyp förekommer. Bortsett från de öppna ytor som varit åker är marken inte gödslad. Betesindikatorerna gullviva, rödklint och liten blåklocka är vanliga. Solvända förekommer, vilket troligtvis är kommunens nordligaste förekomst.

Hävd

Hagen betas och hävden är måttlig.

Kulturvärden

I hagen finns stora och välgjorda odlingsrösen.

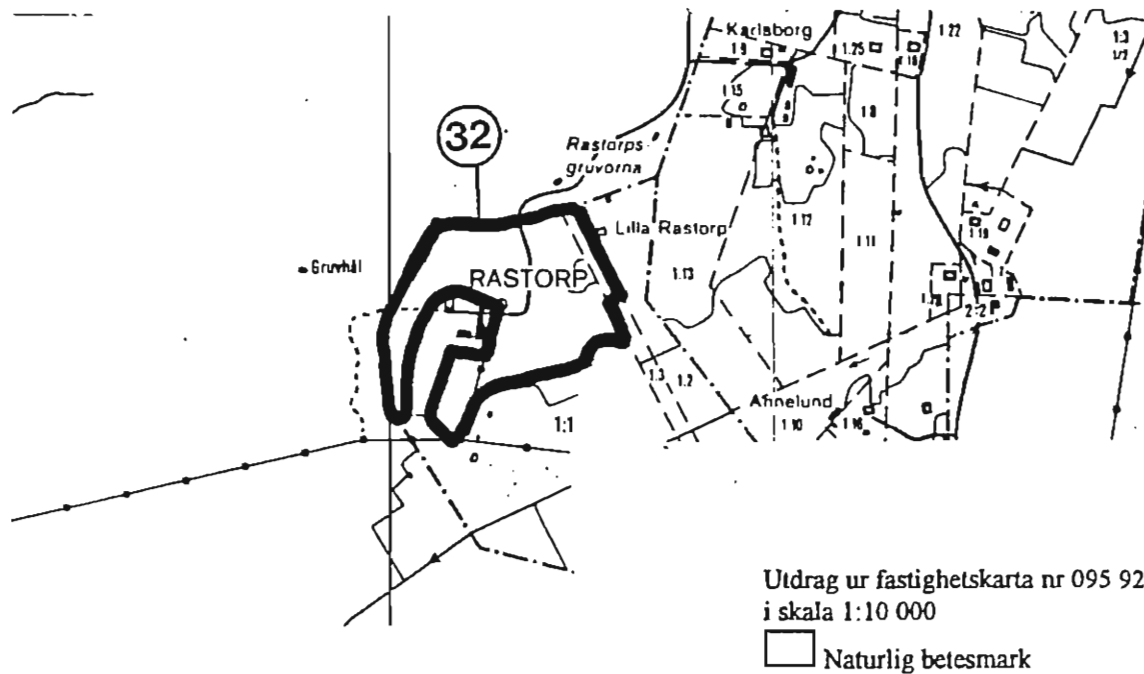
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:36
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 39

Bedömning

Hagen är värdefull för landskapsbilden invid landsvägen mellan Hallsberg och Östansjö samt kommunens nordligaste växtplats för solvända.

Klass 3

61:32 RASTORP

Hallsbergs SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.11
Koord. 65455/14611 9F9C0B5B

Rastorp är en ensamliggande gård med ålderdomlig prägel i skogarna söder om Hallsberg.

Beskrivning

Betesmarken är mycket varierad och omfattar totalt 5 ha. Ungefär hälften är betad barrskog. Resten utgörs av ungefär lika delar öppen betesmark, björkhage, blandlövhage och äldre åker. Trädskiktet domineras av björk, asp och tall. Norr om huset mellan stora bergknallar och gamla åkerlappar växer någon mycket gammal ek tillsammans med andra lövträd. Buskskiktet består mest av sly och hallon. Vegetationstyperna är allt från fuktäng av lågstarrtyp till gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp samt torräng av fårsvingel- och hållmarkstyp. Betesmarken är opåverkad av gödsling, utom på gammal åker och i närheten av ladugården. Betesindikatorerna stagg, ängsvädd, ögontröst, harstarr och liten blåklocka är vanliga.

Hävd

Bitvis är hävden god. I allmänhet är den dock svag till måttlig.

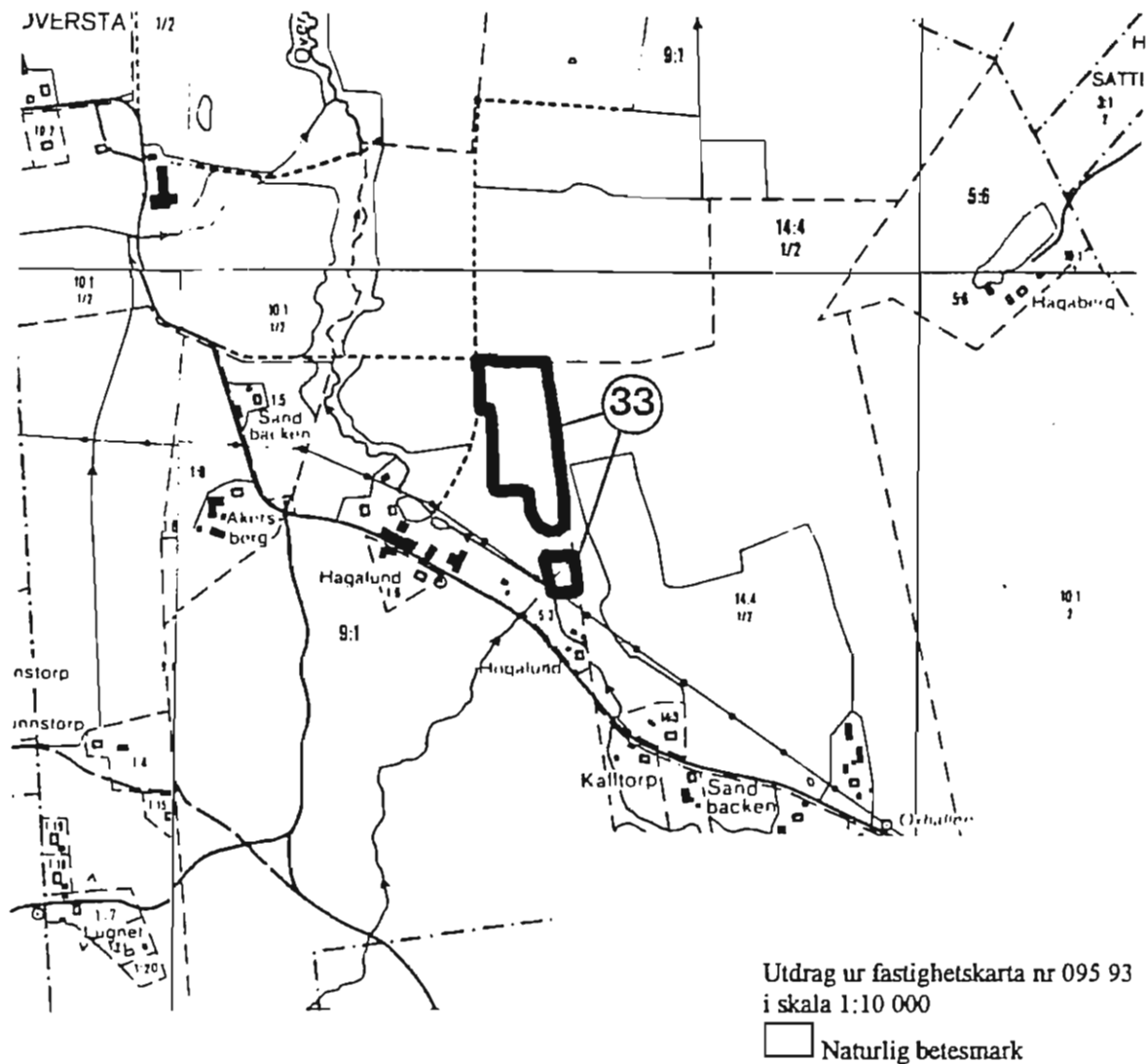
Kulturvärden

Gården har en ålderdomlig prägel och odlingsrösen finns.

Bedömning

Denna ålderdomliga miljö är väl värd att bevara, även om floran inte är märkvärdig.

Klass 3

61:33 ÖVERSTA

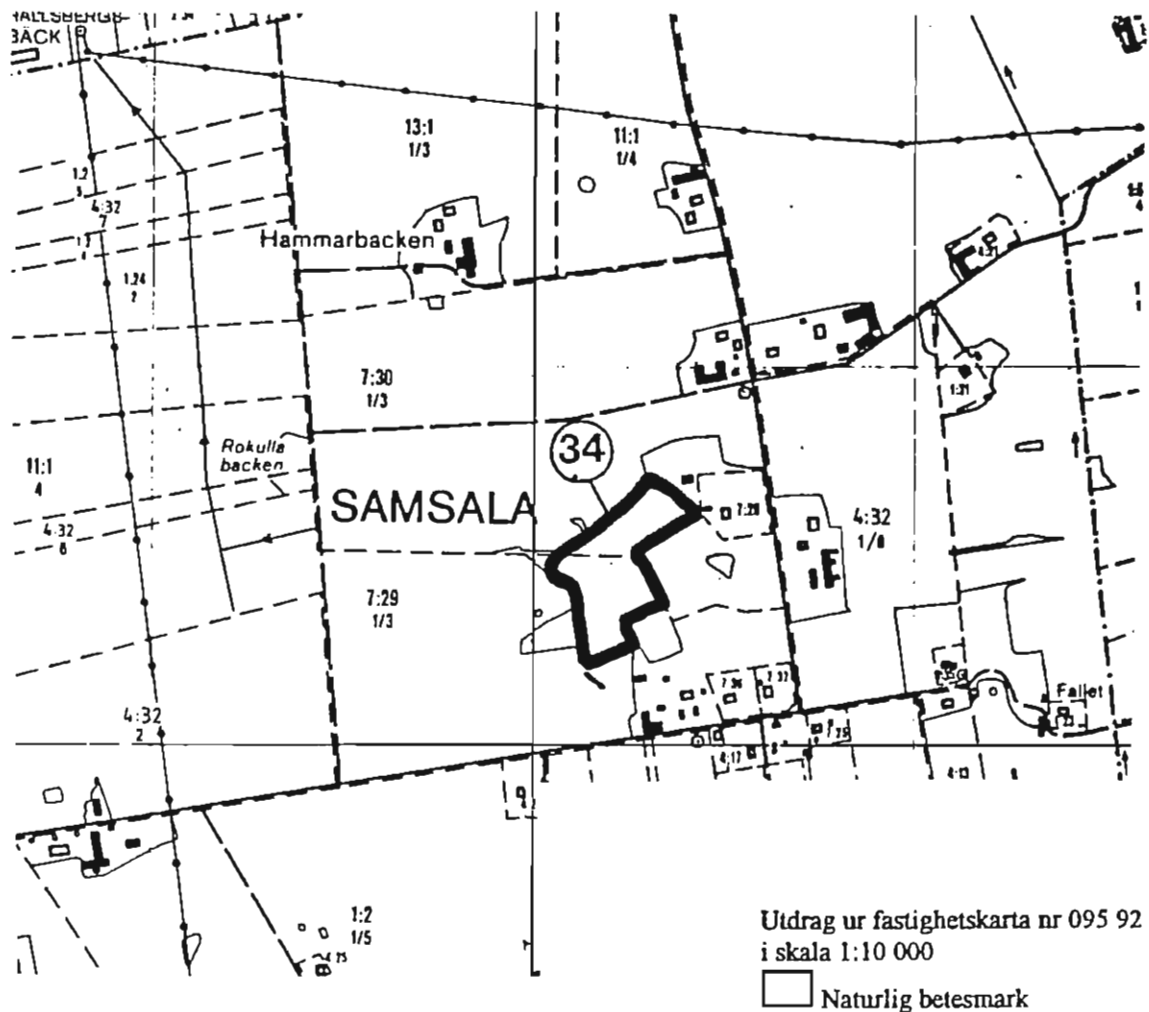
Hallsbergs SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988.08
Koord. 65497/14654 9F9D4A7E

I kanten av det öppna odlingslandskapet öster om Hallsberg ligger Översta.

Hagen är ca 2 ha stor och ligger i slutningen upp mot skogen. I norr gränsar den till en granplantering. Större delen är en björkhage med 50 % täckningsgrad. Den södra delen är dock öppen, fränsett att en hel del sly breder ut sig. Trädskiktet domineras av björk och asp. Gråalsly breder ut sig i ett mindre område, annars dominerar en buskskiktet. Fältskiktet består huvudsakligen av friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp och hållmarkstyp. Hävdindikatorerna blåsuga, harstarr, prästkrage och liten blåklocka förekommer sparsamt. Hävden på den naturliga betesmarken är svag till måttlig. Sly breder ut sig och skulle behöva röjas. Intilliggande vall är välbetad. En dålig stengärdesgård finns. Hagen är av värde för landskapsbildningen men knappast för floran.

Klass 4

61:34 SAMSALA

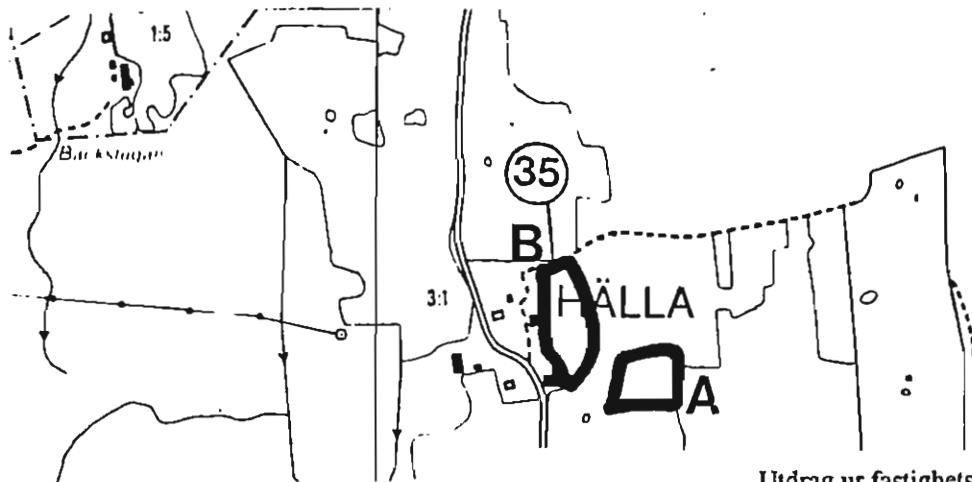
Hallsbergs SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.05
Koord. 65492/14621 9F9C4C2B

Samsala ligger på gränsen mellan det öppna odlingslandskapet och skogen strax sydöst om Hallsberg.

Endast den norra delen av den 2 ha stora blandlövhagen betas. I trädsiktet återfinns björk, ung asp, rönn och tall. Några björkar är riktigt gamla. Rönn, asp och nypon utgör busksikt. Täckningsgraden för trädsiktet är ca 50%. Buskarna förekommer mest på några öppnare ytor och har där en täckningsgrad på ca 30 %. Fältsiktet består av torräng av fårsvingeltyp, frisk-äng av rödventyp och gräshed av rödventyp. Gödselpåverkan syns i kanten mot betad vall, samt på något parti med nässelsnår. Liten blålocka, rödklint och vårbrodd hör till de få hävdindikatorer som återfinns. Den större delen av hagen betas inte, men har ännu inte växt igen. Den norra delen betas av nötkreatur och är tämligen välhävdad, bortsett från att trädsiktet är ganska tätt. Vackra stengärdesgårdar finns. För landskapsbilden är området värdefullt. Botaniskt är det dock inte av något större intresse.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 94
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:35 HÄLLA

Sköllersta SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.01
Koord. 65473/14712 9F9E2B3C

Hälla ligger på en höjd i ett odlingsstråk i skogarna sydväst om Pålsboda.

Beskrivning

Öppen hagmark betas på slänten bakom gården och på en höjd strax öster därom, sammanlagt 1,5 ha.

Hagen (A) på kullen strax öster om gården är öppen förutom någon rönn, tall och asp. Här finns även några hällar. Troligtvis har en del plana ytor plöjts, men några mindre ytor är ogödslade och fina. Fältskiktet domineras av friskäng av rödventyp, som mot hällarna övergår i torräng av fårsvingeltyp och hållmarkstyp. Hävdindikatorerna liten blåklocka, harstarr, Jungfru Marie nycklar, rödklint, stagg, ängsvädd och betad ljung förekommer på de ogödslade delarna.

Hage (B) närmast gården består till största delen av hällar och all något så när plan mark är gödslad. Buskskiktet består där av en, tall och rönn.

Hävd

Hagarna betas av nötkreatur och är måttligt hävdade.

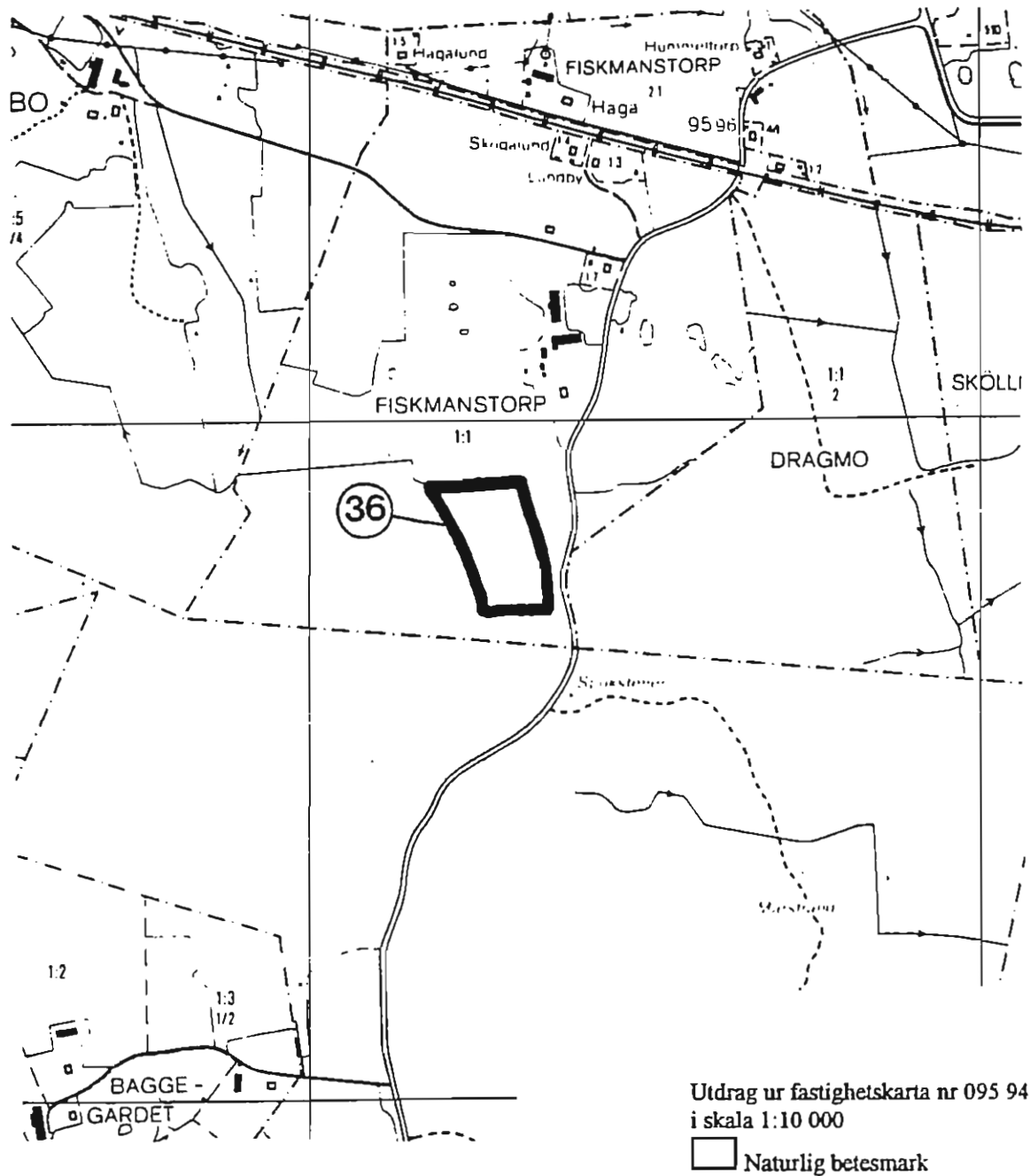
Kulturvärden

Odlingsrösen och äldre åker finns.

Bedömning

Hagarna är värdefulla ur landskapsbildssynpunkt. De botaniska värdena är begränsade till några små ytor.

Klass 3

61:36 FISKMANSTORP

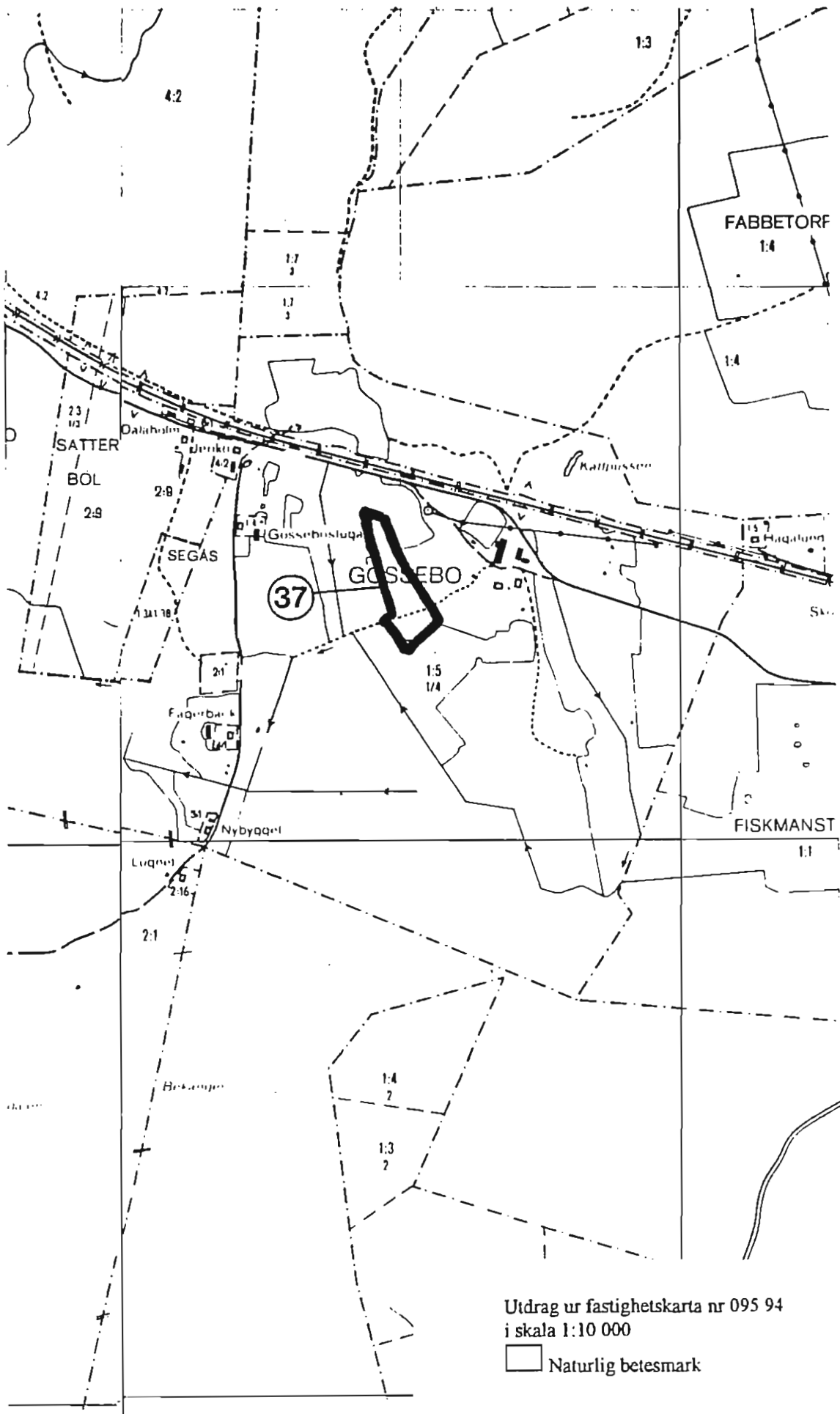
Sköllersta SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.01
Koord. 65492/14713 9F9E4B2D

Fiskmanstorp ligger strax väster om Pålsboda i svagt kuperad terräng omgivet av skog.

Precis norr om gården betas ca 1 ha öppen hage i sluttningarna på varje sida om infartsvägen. De ser trevliga ut på håll. Marken är till 75% tydligt gödslad. Resten är svagt gödslad med en och annan hävdindikator som liten blåklocka, prästkrage och ängsvädd. Hagen är välhävdad och vacker som landskapsbild men inte av något större intresse botaniskt.

Klass 4

61:37 GOSSEBO

Sköllersta SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.01
Koord. 65494/14704 9F9E4A4E

Gossebo är en mindre gård omgiven av skog i svagt kuperad terräng strax väster om Pålsboda.

Beskrivning

I en sluttning mellan odlad mark återfinns drygt 1 ha öppen, naturlig betesmark. Några hållar går i dagen liksom några block. Björk är dominerande trädslag, men här växer också oxel och ek. Buskskiktet består av en samt björk-och aspely. Den sammanlagda täckningsgraden är 25 %. Fältskiktet är torrt och friskt. Dominerar gör friskäng av rödventyp och örtrik friskäng. Mot hållarna övergår vegetationstypen till torräng av fårsvingeltyp och hållmarkstyp. Floran är delvis svagt gödselpåverkad. Majviva har tyvärr försvunnit efter gödningen. Kvar finns dock många andra hävdindikatorer. Vanliga är smörbollar, ängsvädd, ormrot, rödklint, gullviva och harstarr. Här och var finns också de slättergynnade arterna darrgräs, klasefibbla och sommarfibbla samt de mer allmänt hävdgynnade arterna kattfot och borsttistel.

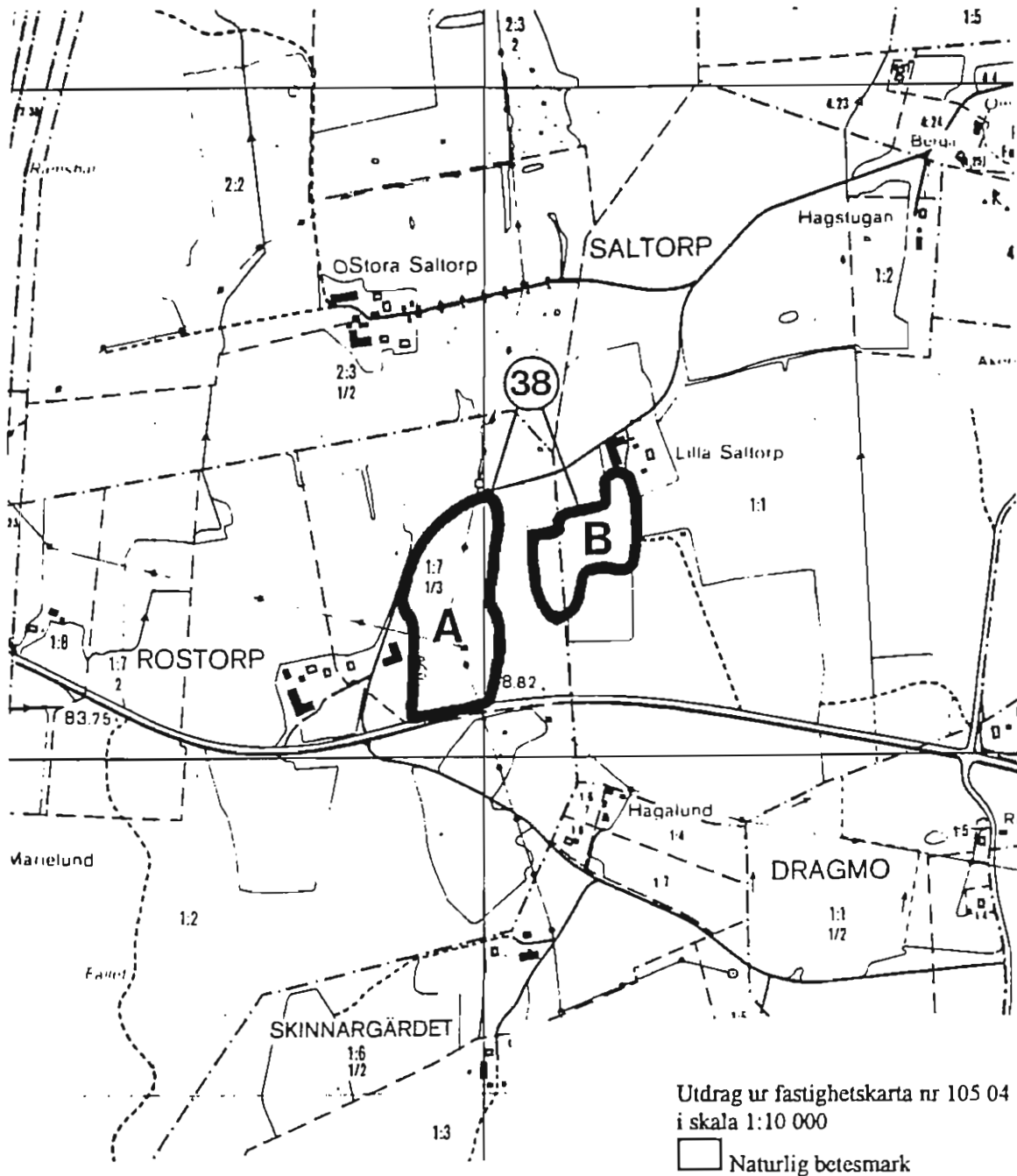
Hävd

Bete pågick t o m 1987 och påbörjades eventuellt igen 1989. Dessutom har området slyröjts.

Bedömning

Betesmarken är vacker och har en rik flora med många hävdgynnade arter. Förhoppningsvis påbörjas bete igen så att denna fina hagmark bevaras.

Klass 2

61:38 ROSTORP

Sköllersta SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 88.08.02
Koord. (A) 65512/14709 10F0E1A2J
(B) 65513/14711 10F0E1B3B

Rostorp ligger nordväst om Pålsboda i ett övergångsområde mot öppet odlingslandskap.

Beskrivning

Hage (A) omfattar ca 3 ha öppen hagmark och 1 ha blandlövhage. Den ligger på en sluttning som till en mindre del antagligen varit uppodlad och svagt gödslad för länge sedan. I den nordligaste delen återfinns nämligen hävdindikatorerna vid odlingsrösen och i kanterna.

Dominerande trädslag är ask, men även björk och oxel. Buskskiktet utgörs av brakved, en, hägg och getapel. I större delen av hagen finns endast enstaka träd och buskar, speciellt vid odlingsrösen och i diken. Den södra tredjedelen har dock en täckningsgrad på närmare 75 %. I markytan finns enstaka block. Fältskiktet utgörs av friskäng av rödventyp och skogsnävatyp, örtrik friskäng samt torräng av fårsvingeltyp och örtrik ängshavretyp. Mindre delen av hagen är svagt gödslad. Framför allt där floran är opåverkad av gödsel finns många slåtter- och betesgynnade arter, t ex darrgräs, gullviva, rödkämpar, sommarfibbla, rosettjungfrulin och smörbollor.

Hage (B) är 2 ha stor och endast till hälften betad. Den norra delen av såväl den betade som den obetade hagen är öppen, men övergår i björkhage och blandlövhage. Buskskiktet utgörs av viden, asp, en och i den skogligare delen även hassel. I den obetade delen breder buskskiktet ut sig. Vegetationstyperna varierar från fuktäng av lågstarrtyp och högörttyp till örtrik friskäng, friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp. Floran är i huvudsak opåverkad av gödsling och många slåtter- och betesgynnadearter är vanliga. T ex darrgräs, harstarr, knägräs, ormrot, rödklint, smörbollor, stagg och ängsvädd. I den betade delen finns dessutom klasefibbla.

Hävd

Hävden är måttlig. Den obetade delen har trots begynnande igenväxning öppna delar med mycket trevlig flora. Återupptaget bete och viss röjning skulle vara värdefullt.

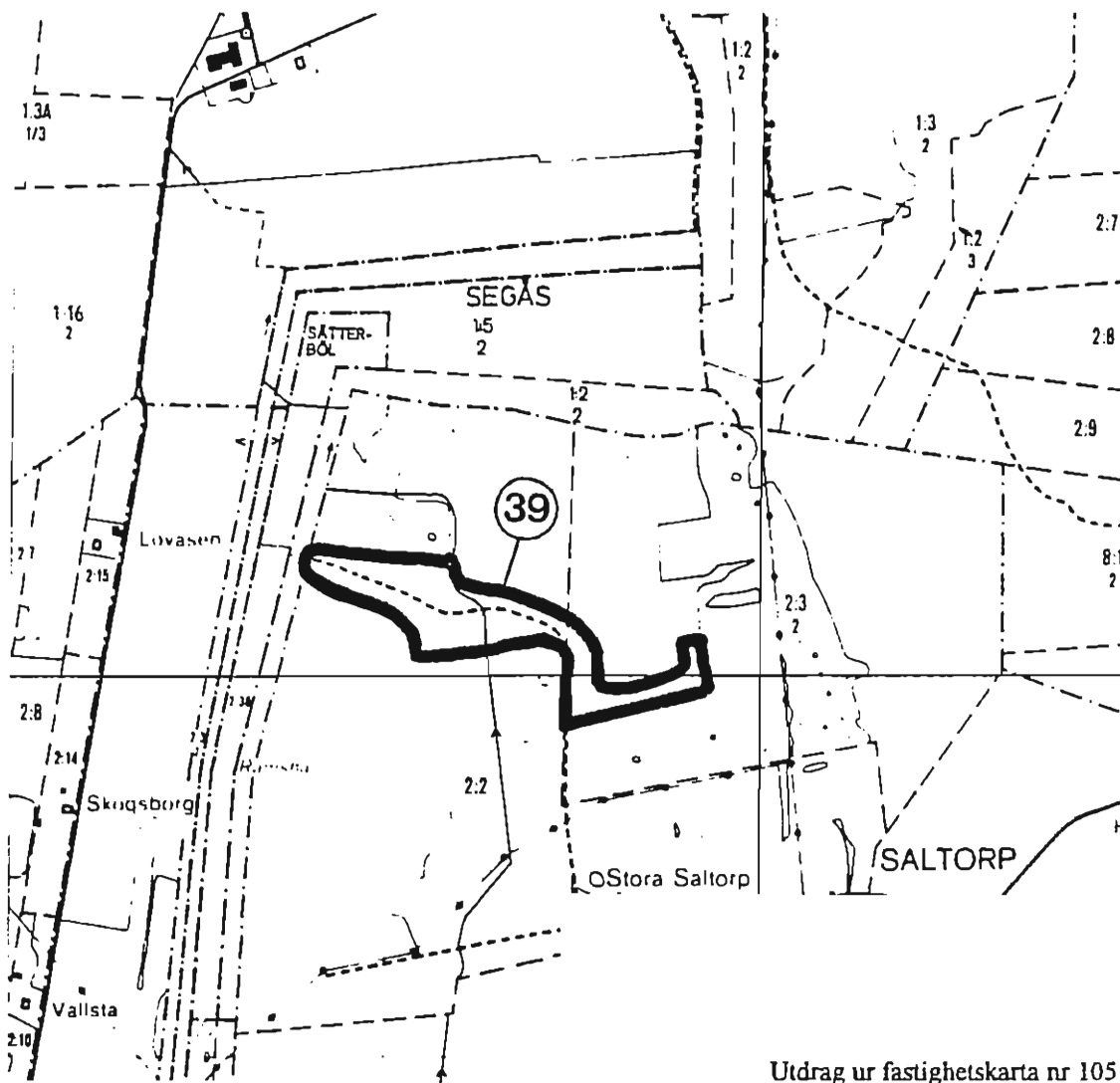
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:62
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 61
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 6

Bedömning

Hagarna vid Rostorp är vackra och värdefulla för landskapsbilden. Floran innehåller många intressanta inslag som t ex rosettjungfrulin, sommarfibbla och darrgräs.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 105 04
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:39 STORA SALTORP

Sköllersta SN
Topoblad: 1051

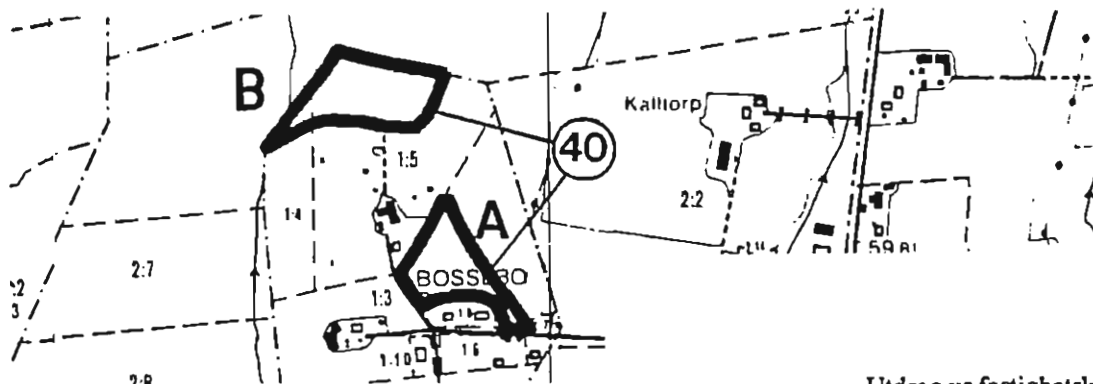
Invent.datum: 88.08.11
Koord. 65520/14706 10F0E2A0G

Stora Saltorp ligger i övergångsområdet mellan det öppna odlingslandskapet omkring Sköllersta och skogarna i söder. Den naturliga hagmarken är under igenväxning. Kring körvägen är det fortfarande delvis öppet, och ca 2,2 ha kan klassificeras som blandlövhage, men grova gräs och örter tar gradvis över. Området har tidigare haft en mycket fin flora. Mycket har försvunnit efter att betet upphört, men fortfarande finns hävdgynnade arter som t ex stagg, ängsvädd, borsttistel och darrgräs. Stengärdesgård avgränsar del av hagmarken.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:63
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 62

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta
nr 105 04 i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

61:40 BÖSSEBO

Sköllersta SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 88.08.11
Koord. (A) 65525/14718 10F0E2B5I
(B) 65528/14717 10F0E2B8H

Bössebo är en liten by i övergångsområdet mellan det öppna odlingslandskapet kring Sköllersta och skogarna i söder.

Beskrivning

Betesmarken (A), drygt 1 ha stor, är till största delen öppen, men på ca 30 % av hagen växer ung björkskog. Buskskiktet består av en och nypon och täcker ca 20 %. Vegetationstyperna friskäng av rödventyp och örtrik friskäng dominerar. Fuktäng av högröttyp förekommer i ett fuktigare stråk och torräng av färsvingeltyp finns på torra tuvor. Floran är opåverkad av gödsling utom vid grunden. Hävdindikatorerna svinrot, klasefibbla, gullviva och liten blålocka är vanliga.

Björkhagen (B) i norra änden av byn är ca 1,5 ha stor. I större delen av hagen växer ung björk tätt. Även tall och rönn förekommer. Buskskiktet utgörs av en. Fältskiktet domineras av friskäng av rödventyp. Troligtvis har en del av hagen varit åker. Fältskiktet verkar bitvis ha påverkats av plöjning eller svag gödsling. Betesindikatorerna stagg och liten blålocka är vanliga. Blåsuga och den slättergynnade svinroten är mindre vanliga.

Hävd

Hagarna betas av nötkreatur och en häst och hävden är måttlig. Ungskogen breder ut sig, framför allt i hage (B) där det också finns ett par skrothögar.

Kulturvärden

I båda hagarna finns odlingsrösen och stengärdesgård.

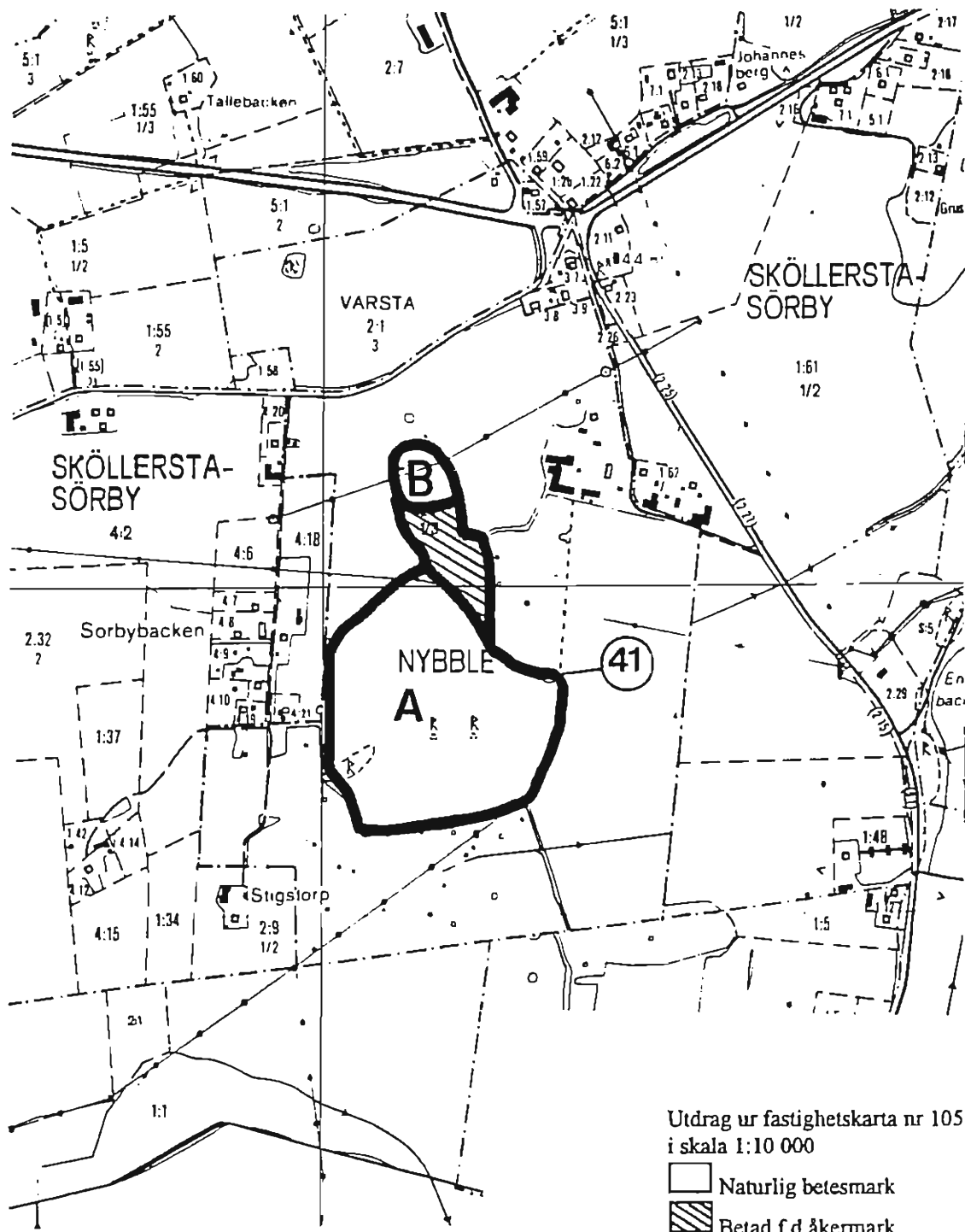
Tidigare inventeringar

Riksintresse: K 11

Bedömning

Den rikliga förekomsten av klasefibbla m m i hage (A) är mycket värdefull. Hage (B) är av mindre intresse.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 105 14
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

61:41 SÖRBY

Sköllersta SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 88.08.04
Koord. 65558/14721 10F1E0C8B

Sörby ligger strax söder om Kävesta i ett öppet och delvis kuperat jordbrukslandskap.

Beskrivning

Hagarna ligger på höjder i det öppna odlingslandskapet. Den största (A) är 9,5 ha stor och har tidigare varit skog. Efter avverkning har förnygring skett spontant. I dag är hagen mest att likna vid en blandlövhage, där några äldre björkar och tallar står kvar. I övrigt består hagen av ung asp, rönn, björk, ek och tall samt bitvis även hallon, nypon och lövsly. Stora gläntor är mer eller mindre öppna, medan andra delar är bevuxna av tät ungskog. Fältskiktet domineras av örtrik torräng och torräng av fårsvingeltyp, gräshed av rödventyp och friskäng av skogsnäva-typ. Floran är opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna rödklint och ängsvädd förekommer rikligt. Mer sparsamt förekommer hävdindikatorerna brudbröd, ormrot, sommarfibbla och svinrot.

Norr om den stora hagen betas även en mindre kulle, endast 1 ha stor (B), som till hälften är öppen hagmark och till hälften blandlövhage. Den centrala delen är öppen medan kanterna är ganska tätt bevuxna med asp, lönn och tall. Buskskiktet bestående av framför allt en, nypon och ung asp har en täckningsgrad på omkring 25%. Tydlig gödslingseffekt syns i större delen av området. Få hävdindikatorer noterades. Enligt tidigare inventeringar ska dock backsippa växa här.

Hävd

Båda hagarna betas av häst. Hage (A) är svagt hävdad och betraktas av ägaren som skogsmark. Han har tänkt gallra ungskogen för att främja återväxten men låter det tills vidare förbli betesmark. I hage B är åtminstone gräset välhävdad.

Kulturvärden

I den stora hagen (A) finns åtskilliga fornlämningar och från den förfallna gården Sörby leder en fägata över åkern till betesmarken.

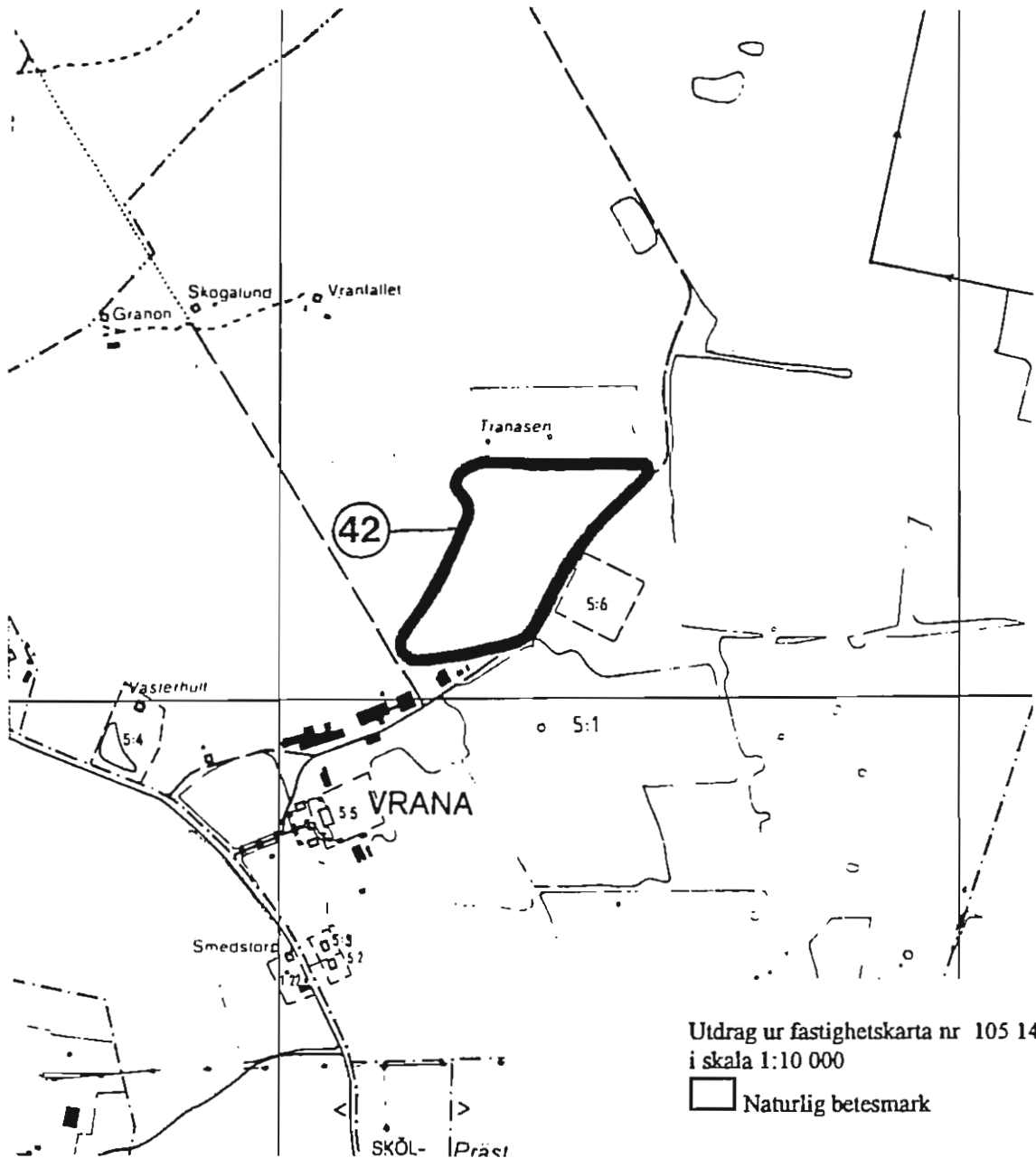
Tidigare inventeringar

Hage (B) finns nämnd i Naturvårdsöversikt Örebro län 61:68.

Bedömning

Båda hagarna är värdefulla ur landskapsbildssynpunkt. Hage (A) är visserligen betraktad som skogsmark av ägaren, men några fina hävdindikatorer förekommer sparsamt. I hage (B) är backsippeförekomsten av stort värde.

Klass 3

61:42 VRANA

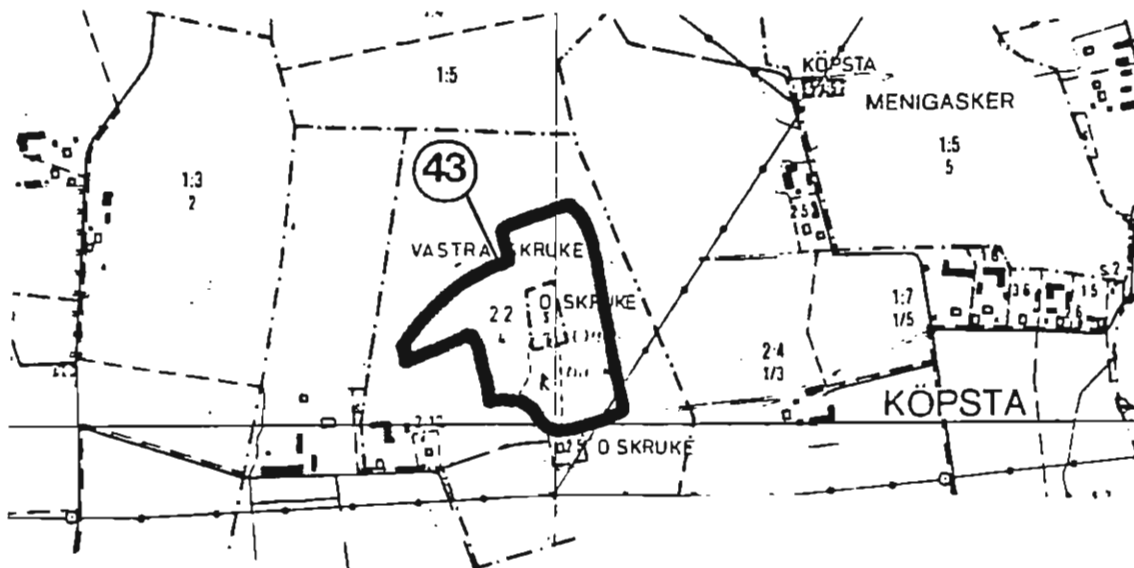
Sköllersta SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 88.08.04
Koord. 65592/14733 10F1E4D2D

Vrana ligger starx norr om Sköllersta i ett mindre skogsområde.

Här betas ca 5,5 ha blandlövhage av nötkreatur. I större delen av hagen syns en tydlig gödslingspåverkan. Al och björk dominerar trädskiktet, vars täckningsgrad är 25-50%. Längst i norr tätnar trädskiktet bitvis och gödslingseffekten är inte lika tydlig. Några intressanta hävdgynnade arter förutom ängsvädd gick dock inte att hitta. Hävden är måttlig, bitvis god.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 105 15
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:43 OTTOS BACKE

Sköllersta SN
Topoblad:1051

Invent.datum: 1988.08
Koord. 65571/14769 10F1F2B1J

Ottos Backe vid Östra Skruke ligger i ett öppet, något kuperat odlingslandskap.

Beskrivning

Ottos Backe är en ganska hög kulle med ca 4 ha öppen hagmark, som till största delen varit åker för länge sedan. Spridda träd förekommer, t ex rönn, björk, ek, äpple, gran, asp och oxel. Buskskiktet består huvudsakligen av hägg och nypon. Floran är starkt gödselpåverkad utom på några få ställen kring odlingsrösen och liknande. Fältskiktet utgörs där av torräng av örtrik ängshavretyp. Flera hävdindikatorer som brudbröd, darrgräs, gullviva, rödklint, rödkämpar och backsmultron förekommer sparsamt på dessa ogödslade fläckar.

Hävd

Hävden är god på de ogödslade fläckarna annars är hävden måttlig. På toppen av kullen har ett gammalt stenbrott fyllts ut med schaktmassor.

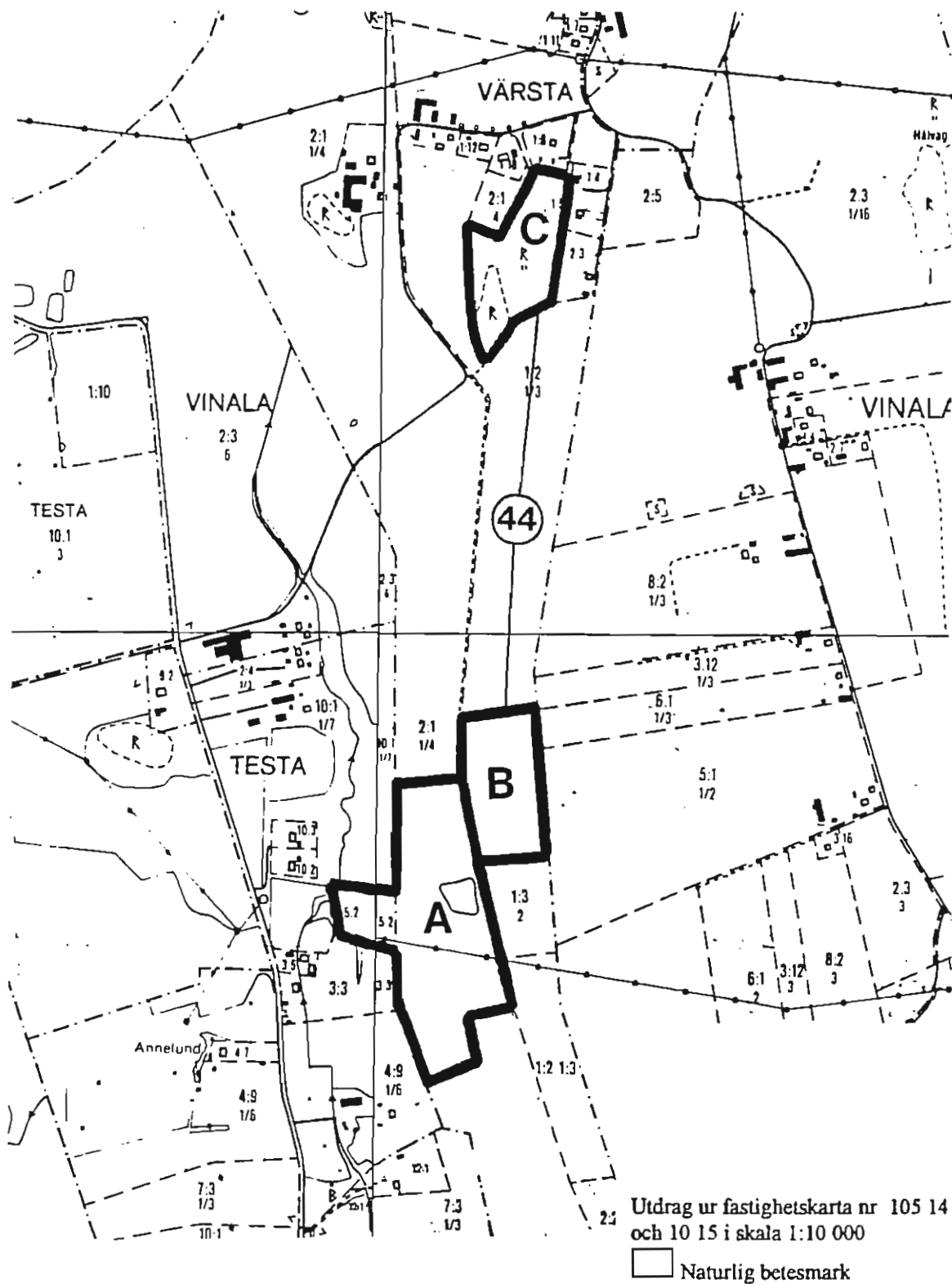
Kulturvärden

På toppen av kullen finns en fornlämning, just intill det gamla stenbrottet.

Bedömning

Mestadels f d åker. Toppen av kullen störs av schaktmassor och sly. Värdet består av de få ogödslade fläckarna med fin flora samt fornlämningen.

Klass 3

61:44 VÄRSTA

Sköllersta SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 1988.08
Koord.(A,B)65555/14751 10F1F0A5B
(C) 65566/14752 10F1F1A6C

Värsta ligger söder om Sköllersta på kanten av öppet odlingslandskap.

Beskrivning

De två finaste hagarna (A) och (B) ligger på gränsen mellan det öppna odlingslandskapet och ett större skogsområde. Hage (A) är en 6 ha stor, huvudsakligen tämligen öppen ekhage, som längst i söder övergår i en tätare blandlövhage. Förutom ek förekommer asp, al och björk. I buskskiktet dominerar en, hassel samt sly. Vegetationstyperna är framför allt torräng av får-svingeltyp, friskäng av rödventyp och örtrik friskäng. Floran är huvudsakligen ogödslad. Betesindikatorerna rödkämpar och stagg är vanliga. Här och var finns även gullviva, harstarr och klasefibbla.

Intill hage (A) ligger hage (B), en 3 ha stor ekhage och blandlövhage. Öppnare delar domineras av ek och fuktigare stråk däremellan domineras av al, dessutom finns asp, björk och gran. Buskskiktet består mest av enstaka enar. Vegetationstyperna varierar från torräng av får-svingeltyp till friskäng av rödventyp och fuktäng av stagg och lågstarrtyp. Floran är opåverkad av gödsling och betesindikatorerna liten blåklocka, harstarr, kattfot och stagg är vanliga. Darrgräs och ögontröst förekommer också.

Björkhagen (C), knappt 3 ha stor, ligger vid Värsta by. Förutom björk finns rönn och tall samt i buskskiktet en. Täckningsgraden är 25-50 %. Större delen är tydligt gödselpåverkad och i övrigt är floran trivial.

Hävd

Hagarna betas av nötkreatur och hävden är relativt god i alla hagarna bortsett från mindre partier. Rönjningar pågår. Hage (A) är delvis störd av en grävd damm. I hage (C) fanns vid inventeringstillfället ett mindre skräppupplag.

Kulturvärden

Stengårdsgårdar finns i alla tre hagarna. Speciellt fin är stengärdesgården kring hage (C), här finns också fornlämningar. Möjligen har vissa ytor brukats som åker för mycket länge sedan.

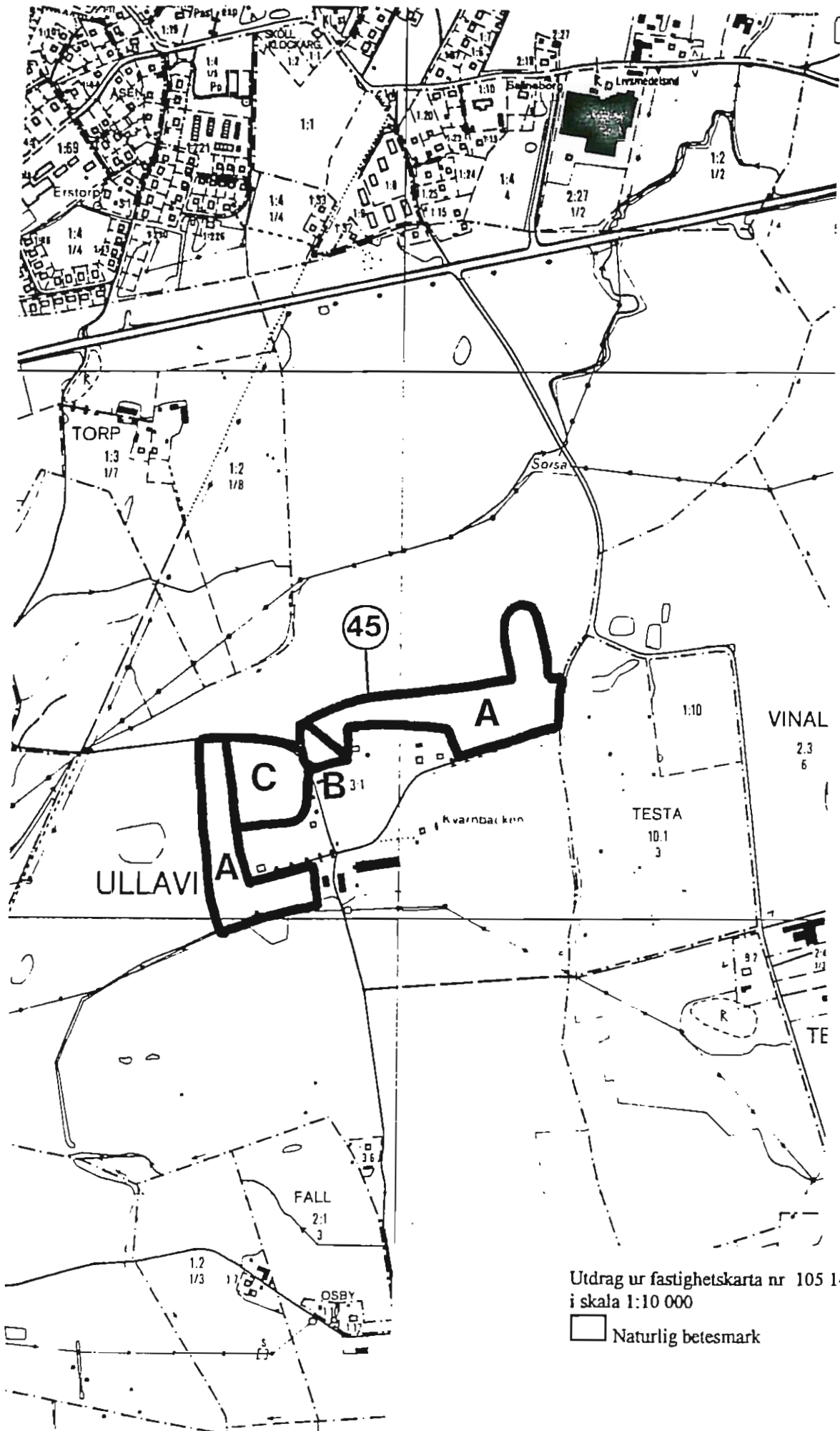
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:74

Bedömning

Alla hagarna har stort landskapsbildsvärde. Hage (A) och (B) har dessutom en värdefull hävd-gynnad flora, opåverkad av gödsling, t ex kattfot, rödkämpar och klasefibbla.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 105 14
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:45 ULLAVI

Sköllersta SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 1988.08
Koord. 65563/14738 10F1E1D3I

Ullavi ligger i ett öppet och kuperat odlingslandskap söder om Sköllersta.

Beskrivning

Hagarna vid Ullavi utgörs av sammanlagt 10 ha ekhagar. Huvuddelen av betesmarken utgörs av ekhagar (A) med tydlig gödslingspåverkan. Ekarna är dock stora, vackra och glest stående.

Det enda området med typisk hävdgynnad och ej gödselpåverkad flora är den lilla öppna delen (B) av ekhagen. Vegetationstypen är en örtrik friskäng. Flera betesindikatorer som harstarr, prästkrage och rödklint är vanliga. Betes- och slåtterindikatorerna brudbröd, nattviol, ormrot och rödkämpar förekommer fläckvis.

Område (C) är en ca 2 ha stor ädelträdslund som har betats. Fältskiktet består av typiska lundväxter på kalkrik mark. Övrig betesmark är hårt gödslad och ointressant.

Hävd

Området betades inte vid inventeringstillfället, men sly har ännu inte börjat komma upp. Återupptaget bete planeras.

Tidigare inventeringar

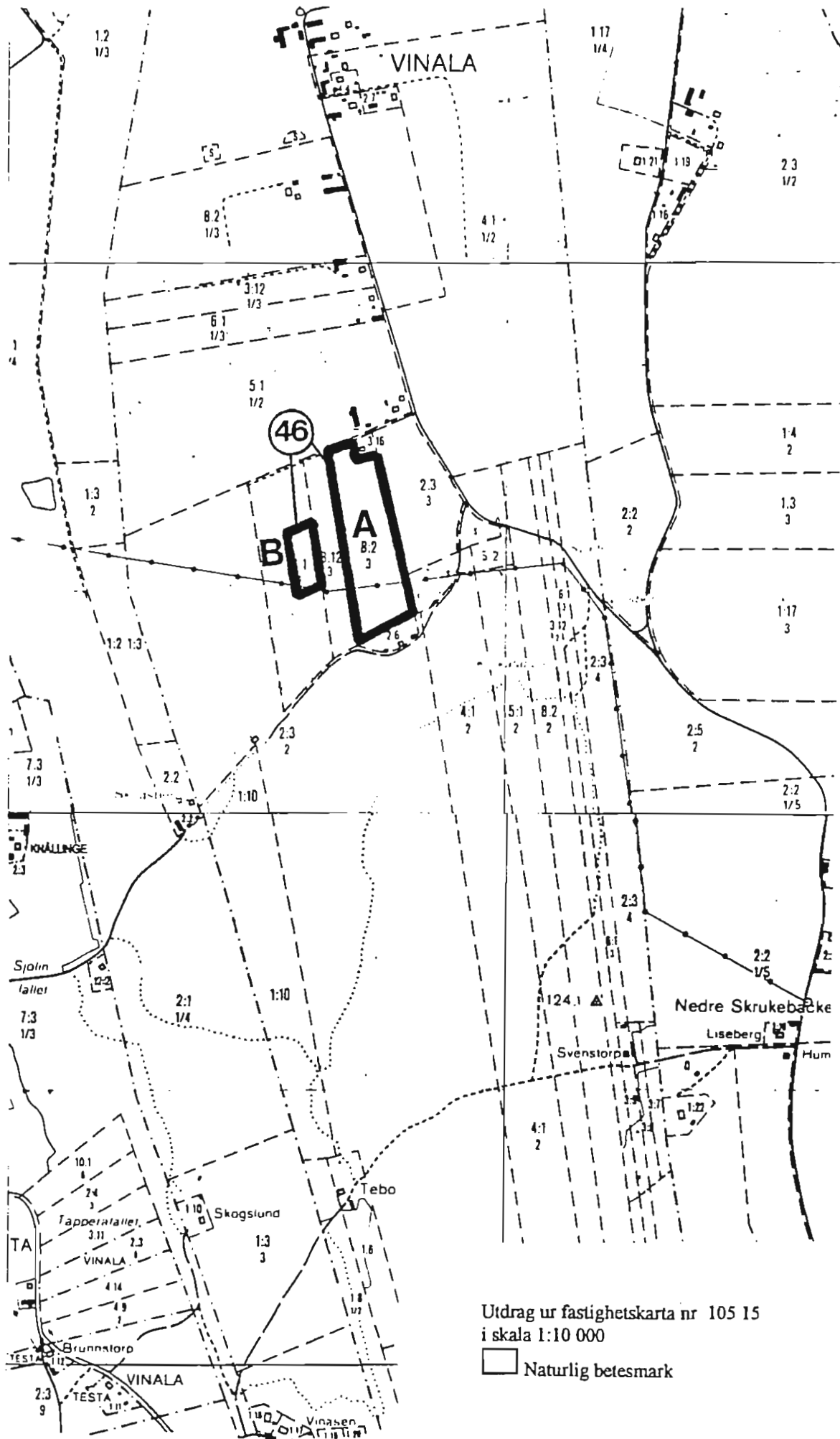
Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:70, 61:71

Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 68, 69

Bedömning

Område (A) är framför allt av landskapsbildsvärde med de stora ekarna. De botaniska värdena återfinns i stort sett inom det lilla ogödslade området (B), knappt 0,5 ha, med framför allt rödkämpar, brudbröd och ormrot. Lunden har en botanisk intressant lundflora, men ingen hävdgynnad flora.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 105 15
i skala 1:10 000

Naturlig betesmark

61:46 VINALA

Sköllersta SN
Topblad: 1051

Invent.datum: 1988.08
Koord. 65554/14757 10F1F0A4H

Vinala ligger söder om Sköllersta på kanten av öppet odlingslandskap.

Beskrivning

Den stora hagen vid Vinala (A) är en 3,5 ha stor blandlövhage på gränsen mellan öppet odlingslandskap och ett större skogsområde. Stora vackra ekar dominerar men björk och al är också vanliga. I buskskiktet dominerar hassel och i övrigt finns nypon, rönn och olvon. Fältskiktet domineras i gläntor av friskäng av rödventyp som övergår i örtrik torräng och där det är skuggigare i friskäng och skogsnävatyp. Huvuddelen av området är dock mer lundlikt med en typisk lundflora. Floran är troligtvis opåverkad av gödsling. De slåtter- och betesgynnade arterna ormröt, gullviva, prästkrage och rödkämpar är vanliga i gläntorna. Bitvis förekommer också klasefibbla och rödklöver.

Strax väster om detta område betas en mindre holme (B), 0,5 ha. Här är andelen björk större och fältskiktet domineras av friskäng av skogsnävatyp.

Hävd

Hagarna är relativt slutna. Vissa gläntor är väl hävdade, andra svagt hävdade.

Kulturvärden

Något raserade stengärdesgårdar finns.

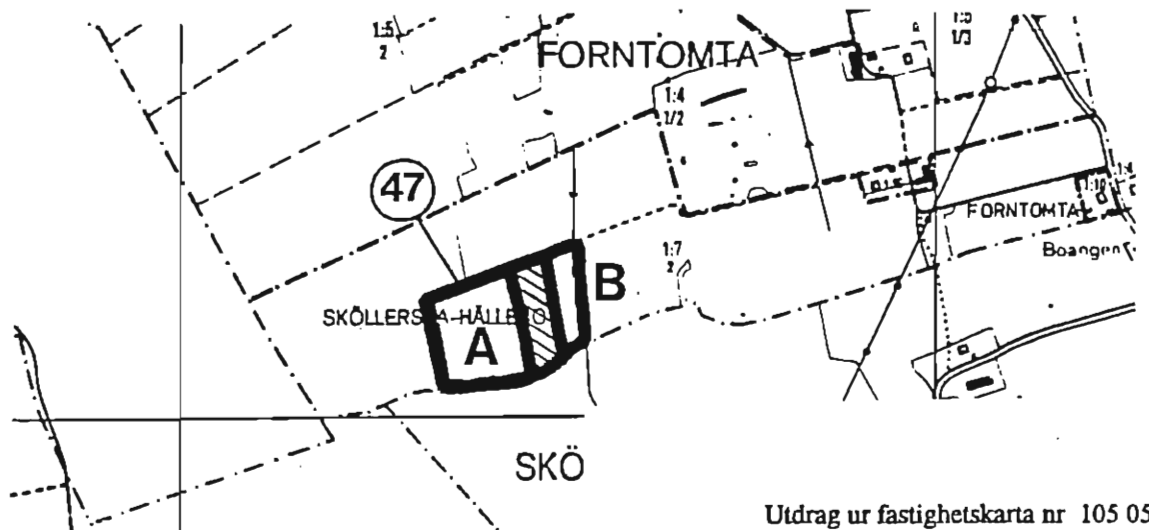
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:74

Bedömning

Hagarna är till stor del att betrakta som lund, med värdefulla ekar och lundflora. Den typiskt hävdgynnade floran förekommer i några mindre gläntor.

Klass 2

61:47 FORNTOMTA

Sköllersta SN
Topoblad: 1052

Invent.datum: 88.08.03
Koord. 65511/14764 10F0F1B1E

Forntomta ligger i ett stråk av jordbruksmark i ett skogrikt område öster om Pålsboda.

Beskrivning

Blandlövhagen (A), 1 ha, ligger avsides mellan stora åkrar och skog. Endast en körväg leder dit. Igenväxningen är ganska omfattande, men många, mycket fina gläntor finns. Trädskiktet består framför allt av björk, gran och asp. I buskskiktet återfinns en, björk, asp, al och viden. Täckningsgraden är 50-75 % utom i de öppna gläntorna. Fältskiktet är en mosaik av flera vegetationstyper, allt från friskäng och rödventyp och örtrik friskäng till gräshed av rödven- och staggtyp samt fuktäng av gräs-lågstartyp, stagg-lågstartyp och högörttyp. Floran är helt opåverkad av gödsling och knägräs, stagg, vårbrodd och ängsvädd är vanliga. Harstarr, klasefibbla, nattviol, svinrot och ängsskallra förekommer här och var.

I samma betesfälla finns även f d åker och ett mindre område naturbetesmark, (B), som är nyröjt men inte har samma fina flora som område (A).

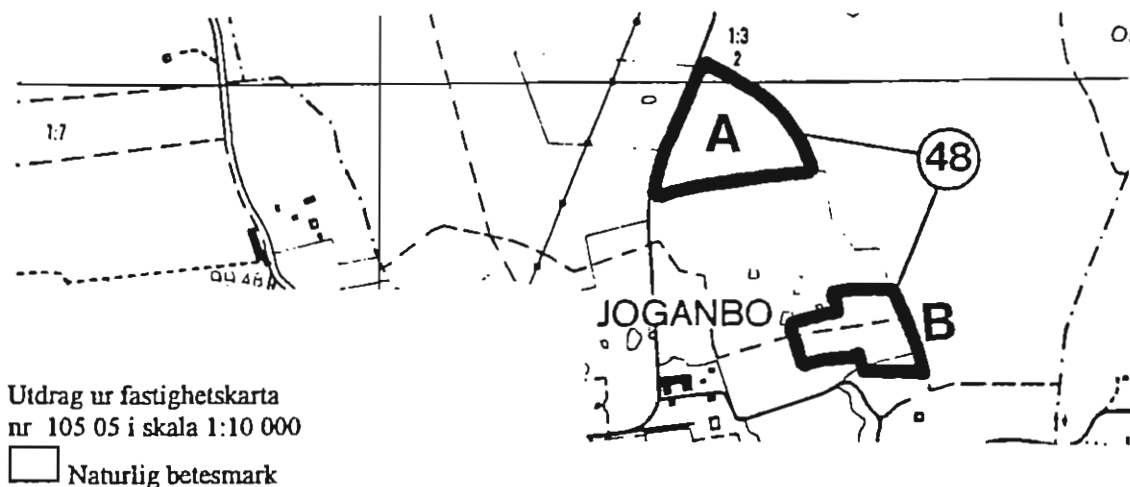
Hävd

Område (A) betas av nötkreatur och är välhävdad i gläntorna. I övrigt är hävden svag till måttlig, busk- och trädskikt har tätat. Område (B) har röjts men har inte samma fina flora som område (A).

Bedömning

Hage (A) är helt ogödslad och har en fin, hävdgynnad flora, speciellt anmärkningsvärd är klasefibblan. Tyvärr har träd och buskskikt tätat för mycket. Röjning vore önskvärd.

Klass 2

61:48 JOGANBO

Sköllersta SN
Topoblad: 1052

Invent.datum: 88.08.03
Koord. (A) 65519/14774 10F0F1C9E
(B) 65516/14776 10F0F1C6G

Joganbo ligger i ett stråk av jordbruksmark i ett skogrikt område öster om Pålsboda.

Beskrivning

Den öppna hagmarken (A) är 2,5 ha stor och ligger intill vägen. Den övergår i ca 5 ha, som tidigare varit hagmark, men nu har växt igen till ungskog. I den öppna delen växer enstaka grupper av tall, björk, al och gran, framför allt i övergången till ungskog. Buskskiktet består av enstaka en, rönn, hallon och asp. Fältskiktet domineras av friskäng av rödventyp, men är annars mycket varierat med allt från fuktäng av stagg-lågstartyp och högörstyp till friskäng av skogsnävatyp, örtrik friskäng, gräshed av rödventyp och torräng av färsvingeltyp. Floran är opåverkad av gödsling. Slätter- och betesindikatorerna stagg, vårbrodd, ängsskallra, ängsvädd och harstarr är vanliga. Gökärt, ormrot och rödklint förekommer i mindre mängd.

Närmare gården, men en bit från vägen ligger hage (B), ca 1,5 ha stor. Mellan trädriddar och dungar av asp och björk består den framför allt av gödslad gammal åker med odlingsrösen.

Hävd

Hage (A) betas av häst och är måttligt hävdad. Hage (B) betas av ungdjur och är bitvis väl hävdad, i övrigt måttligt hävdad.

Kulturvärden

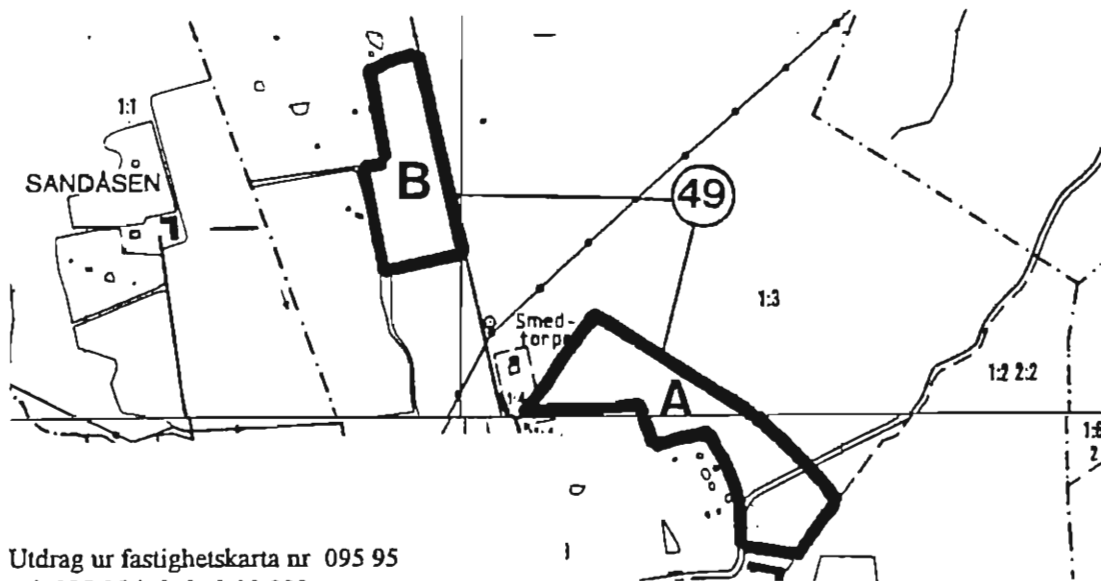
Det finns odlingsrösen i hage (B).

Bedömning

Hage (A) är ogödslad och har en mycket trevlig hävdgynnad flora. Kanske innehåller den inga märkvärdigheter, men ett så stort ogödslat och öppet område är ändå värdefullt.

Hage (B) har ett visst landskapsbildsvärde.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 95
och 105 05 i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:49 MÖRKASBO

Sköllersta SN
Topoblad: 1052, 0954

Invent.datum: 88.08.03
Koord. (A) 65500/14762 10F0F0BOC
(B) 65503/14759 10F0F0A3J

Mörkasbo ligger i ett odlingsstråk i skogarna öster om Pålsboda.

Beskrivning

Hagen (A) vid Mörkasbo är ca 4 ha stor och öppen så när som på några stora granar samt tall, björk och al. Buskskiktet består av enstaka enar. Dominerande vegetationstyper är friskäng av rödventyp och gräshed av staggtyp. Floran är till större delen opåverkad av gödsling, men ändå är antalet hävdindikatorer förvånansvärt litet. Kanske har marken för mycket länge sedan varit odlad eller bara svagt kultiverad till betesmark. Betesindikatorerna harstarr, revfibbla, stagg, vårbrodd och liten blåklocka är dock vanliga.

Hage (B), 2 ha, är delvis gammal åker. Remsor av naturlig betesmark är be vuxna med ung asp, björk och gran. Enstaka enar utgör buskskikt. Fältskiktet består av friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp. Den hävdgynnade floran är mycket sparsam. Nattviol finns dock.

Hävd

Hävden är måttlig till god.

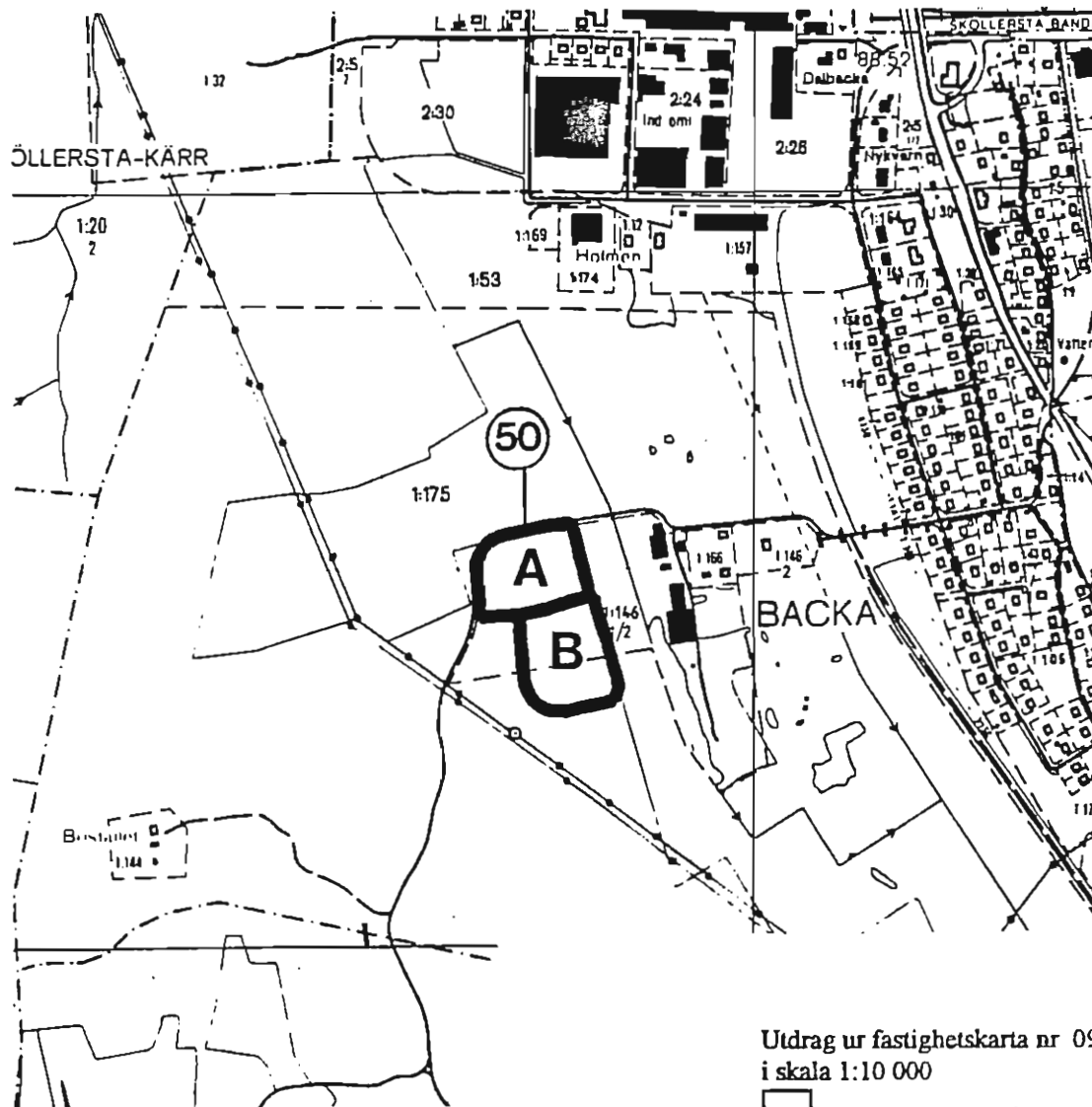
Kulturvärden

Hagarna består delvis av äldre åker, talrika odlingsrösen och fina stengärdesgårdar finns.

Bedömning

Hage (A) är vacker och ogödslad, men antalet hävdindikatorer är förvånansvärt litet. Området har troligtvis till stor del varit uppodlat.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 94
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

61:50 BACKA

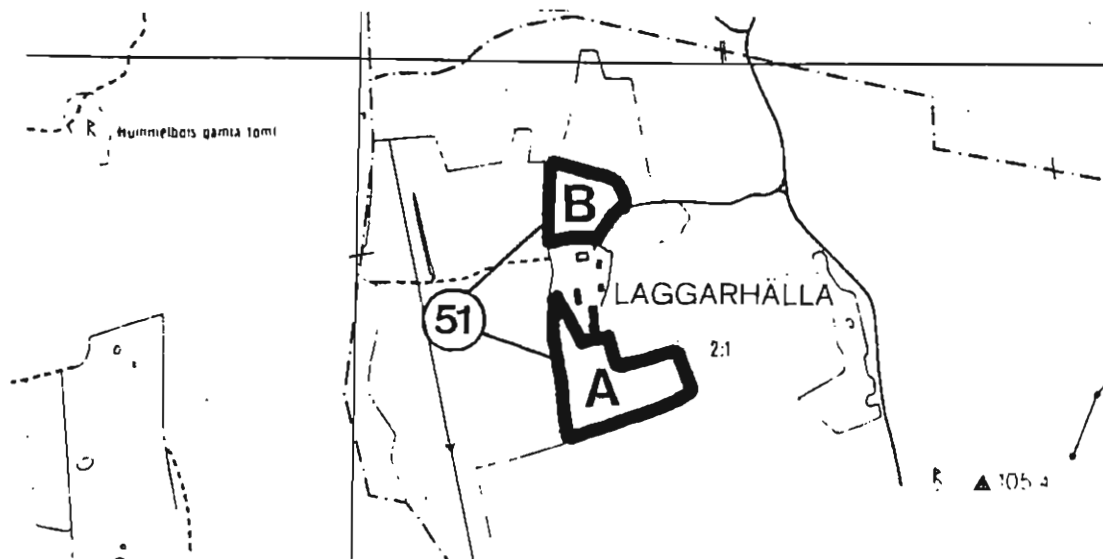
Sköllersta SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988.08
Koord. 6584/14727 9F9E3C4H

Backa ligger i södra kanten av Palsboda samhälle. Åkrarna gränsar mot ett villaområde. Betesmarkeran ligger i slutningen mot ett större skogsområde.

Den betade blandlövhagen (A) är 1,5 ha stor. Stora ytor är helt öppna. Björk, gråal och asp utgör trädskikt och har en täckningsgrad på ca 30 %. Fältskiktet domineras av älggräs, strätta, hunkkex och hallon. Några enstaka hävdindikatorer som smörbollar, skogsklöver, vårbrödd och liten blåklocka återfinns. Troligtvis är hagen svagt gödslad. Hagmarken fortsätter i söder (B). Där är det mer igenvuxet, men röjning pågår. Hävden är svag. Efter röjningar och med bättre hävd skulle hagen bli värdefull för landskapsbilden.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 94
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:51 LAGGARHÄLLA

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988.08
Koord. 65476/14722 9F9E2C6C

En ensamliggande gård i skogarna sydväst om Pålshoda.

Beskrivning

Söder om gården betas en 1,5 ha stor blandlövhage (A). Trädskiktet består av björk, asp samt några ekar längs vägen. Buskskiktet utgörs av ene. Täckningsgraden är ca 40%. I söder gränsar hagen mot en granplantering. Fältskiktet domineras av friskäng av rödventyp, örtrik friskäng och torräng av färsvingeltyp. Tydlig till svag gödselpåverkan syns i närheten av ladugården. Ungefär halva hagen är opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna borsttistel, gullviva, Jungfru Marie nycklar, ormrot, rödklint, smörbollor och ängsvädd förekommer.

Hage (B), 1 ha stor, är tall dominerad och mycket hållar går i dagen.

Hävd

Hage (A) betas av nötkreatur och är måttligt hävdad. Hage (B) verkade inte betas vid inventeringstillfället men var fortfarande öppen.

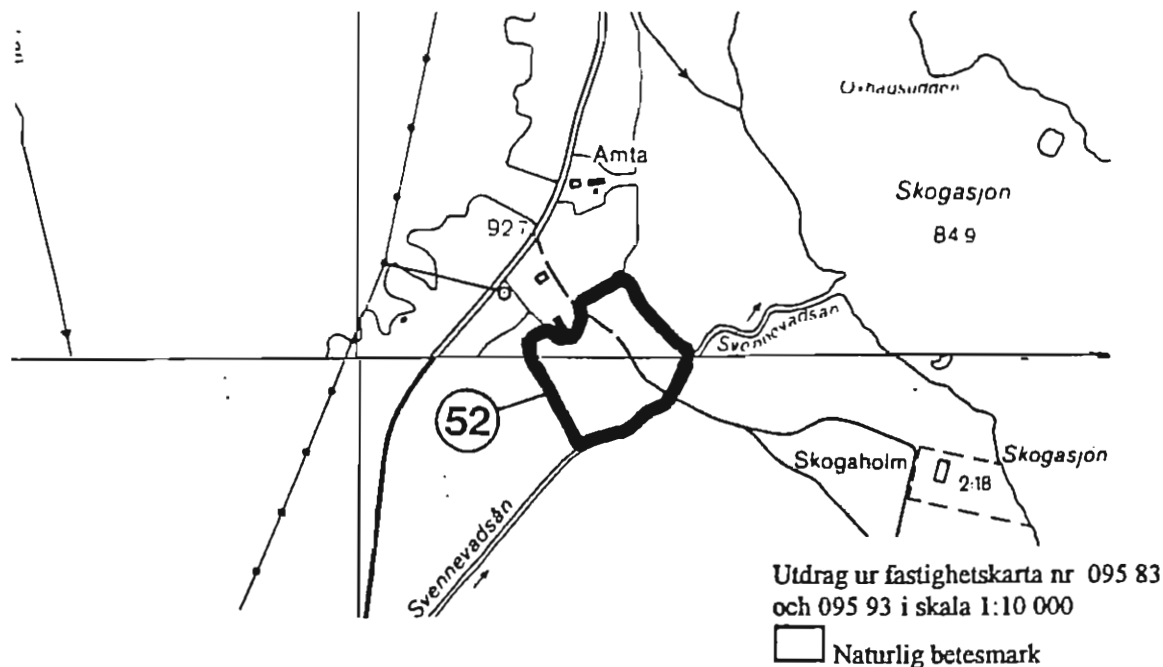
Kulturvärden

Odlingsrösen och trögärdesgård finns.

Bedömning

Hagarna och gården har en ålderdomlig prägel och är liksom den hävdgynnade floran väl värda att bevara.

Klass 3

61:52 ÄMTA

Sveneveds SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.08.11
Koord. 65449/14693 9F8D4E9D

Ämta ligger vid Svenevedsån som avvattnar Tisaren. Området är skogrikt och småkupera.

Beskrivning

Mellan södra gården Ämta och ån har ungefär 3 ha av skogen glesats ut till en blandlövhage. Förutom björk, klibbal och gran växer här lönn, ask och mycket gamla ekar. Buskskiktet utgörs av enstaka enar i en vacker glänta på moränkullarna. Vegetationstypen varierar mellan gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp och vid hållar av hållmarkstyp. Floran är opåverkad av gödsling men ganska trivial. De hävdgynnade arterna liten blåklocka och stagg är vanliga. Mellan de torra moränkullarna finns sanka lågpartier där det växer tuvtåtel, veketåg och mängder av brännässlor, speciellt i närheten av ladugården.

Hävd

Området betas av får och är välhävdad.

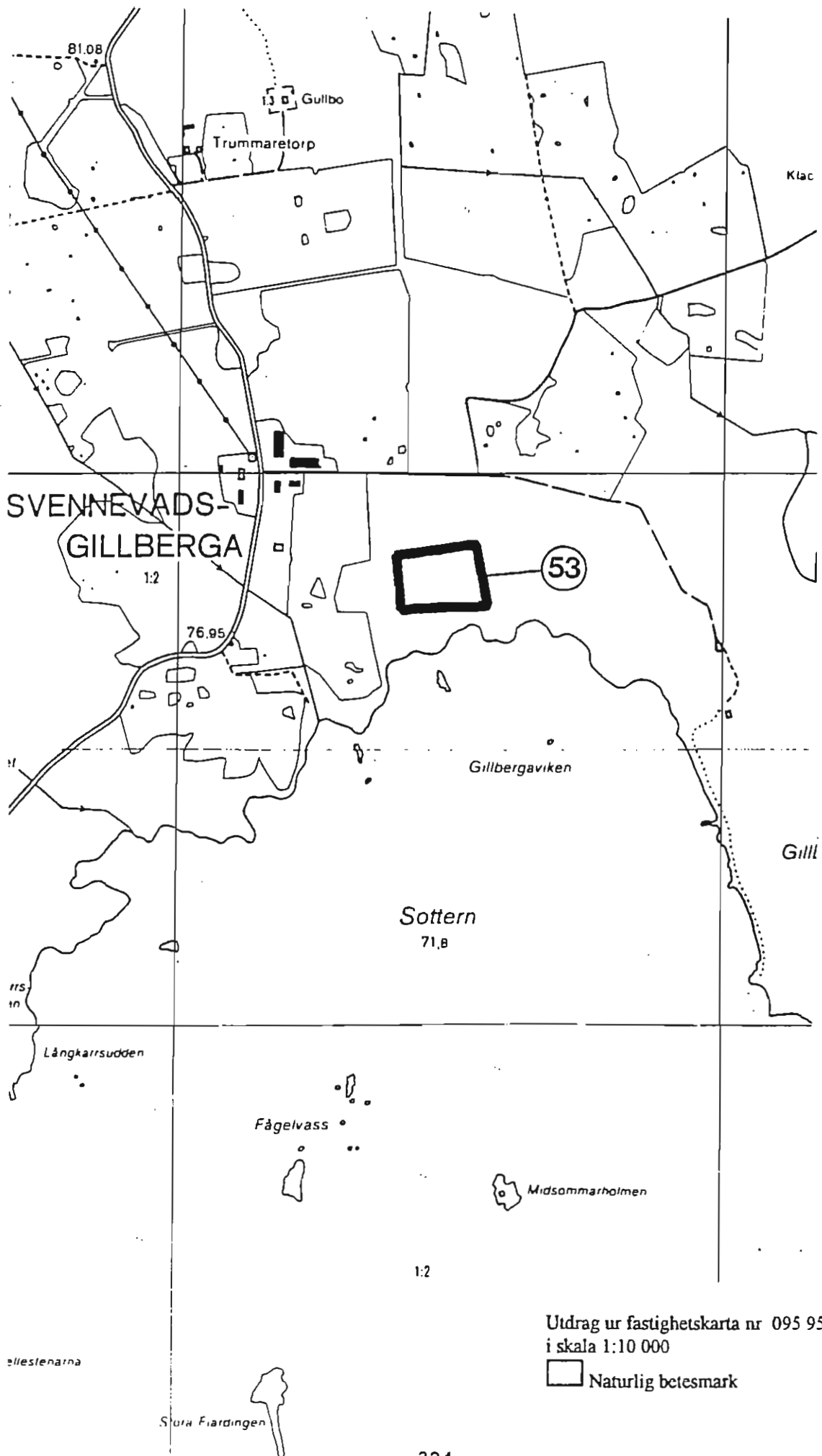
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:57
Översiktlig naturvårdsinventering av Hallsbergs kommun, 56
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbete, 24

Bedömning

Gläntan med gamla ekar och enar är mycket vacker men liten. Floran på dessa kullar är trivial men ogödslad.

Klass 3

61:53 GILLBERGA

Svennevads SN
Topblad: 0953

Invent.datum: 1988
Koord. 65458/14784 9F9F0D8E

Gillberga ligger vid sjön Sotterns västra strand. Området är skogrikt men öppnar sig vid Gillberga.

Beskrivning

Betesmarkerna består huvudsakligen av f d åker. Norr om den lilla vägen som delar betesmarken i två delar finns några trädbevuxna holmar i en gödslad f d åker. Närmast söder om vägen är den f d åkern ogödslad. Ungefär 2 ha närmast sjön består av ogödslad öppen strandäng med ett torrare parti. Området omges av tallbevuxna holmar och blandlövskog. Vegetationstyperna fuktäng av gräs-lågstartäng och högstarräng dominerar. Även gräshed av staggtyp, friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp förekommer. Floran är på strandängen opåverkad av gödsel. De hävdgynnade arterna stagg och harstarr är vanliga. Revfibbla förekommer fläckvis.

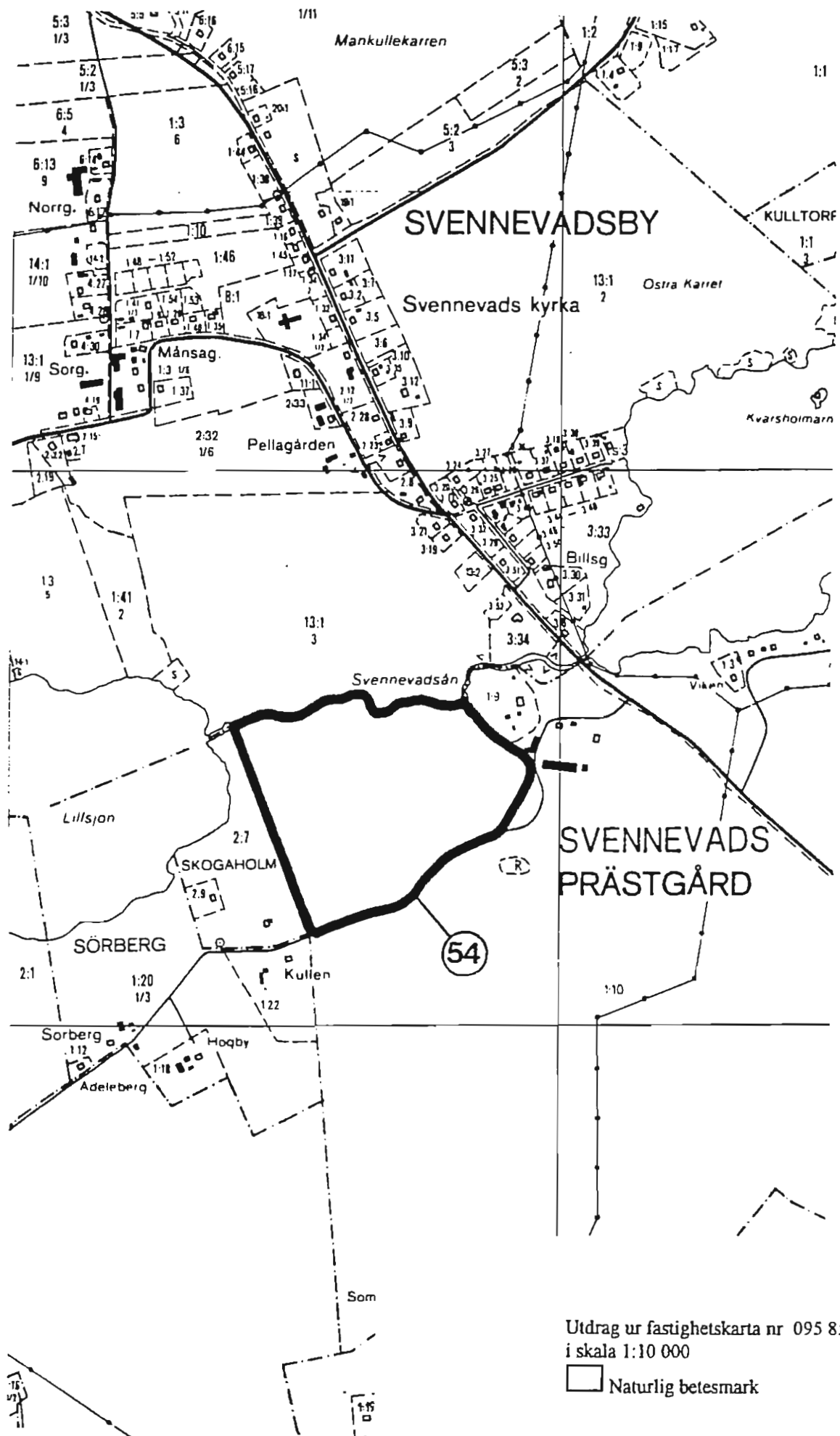
Hävd

Strandängen betas ner till vassbältet. Hävden är måttlig.

Bedömning

Strandängen är värdefull som växtsamhälle.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 85
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:54 PRÄSTGÅRDEN

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988
Koord. 65434/14756 9E8F3A4G

Lillsjön ligger vid Svennevad i ett svagt kuperat jordbruksstråk omgivet av skog. Lillsjön rinner via Svennevadsån ut i Sottern. Området är viktigt som rast- och häckningsplats för många sjöfågelarter.

Beskrivning

Söder om Svennevadsån vid Lillsjöns utlopp betas 13 ha, varav 10,4 ha är strandäng, 1,3 ha björkhage och 1,3 ha blandlövhage. Närmast sjön har betet upphört. Vid vägen i söder finns en något gödselpåverkad moränkulle med al, asp och björk. Längst i öster växer ung björk mycket tätt. Rakt genom hagen går ett dike kantat av höga smala alar. Fuktängen består i öster av tuvtåteläng.

Finast är området längs den gamla banvallen. Enstaka unga träd av al, tall och björk växer här. I fuktängen finns många torra småkullar, speciellt i söder närmast vägen. Vegetationstyperna varierar från fuktäng av tuvtåteltyp och gräs-lågstarräng till friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp. På någon riktigt torr kulle finns t o m torräng av färsvingeltyp. Floran är opåverkad av gödsel och speciellt i det sydvästra hörnet är de slåtter- och betesgynnade arterna knägräs, darrgräs, revfibbla, stagg och harstarr vanliga. Kattfot växer på några torra tuvor.

Hävd

Hävden är god öster om banvallen. Närmast sjön har betet upphört.

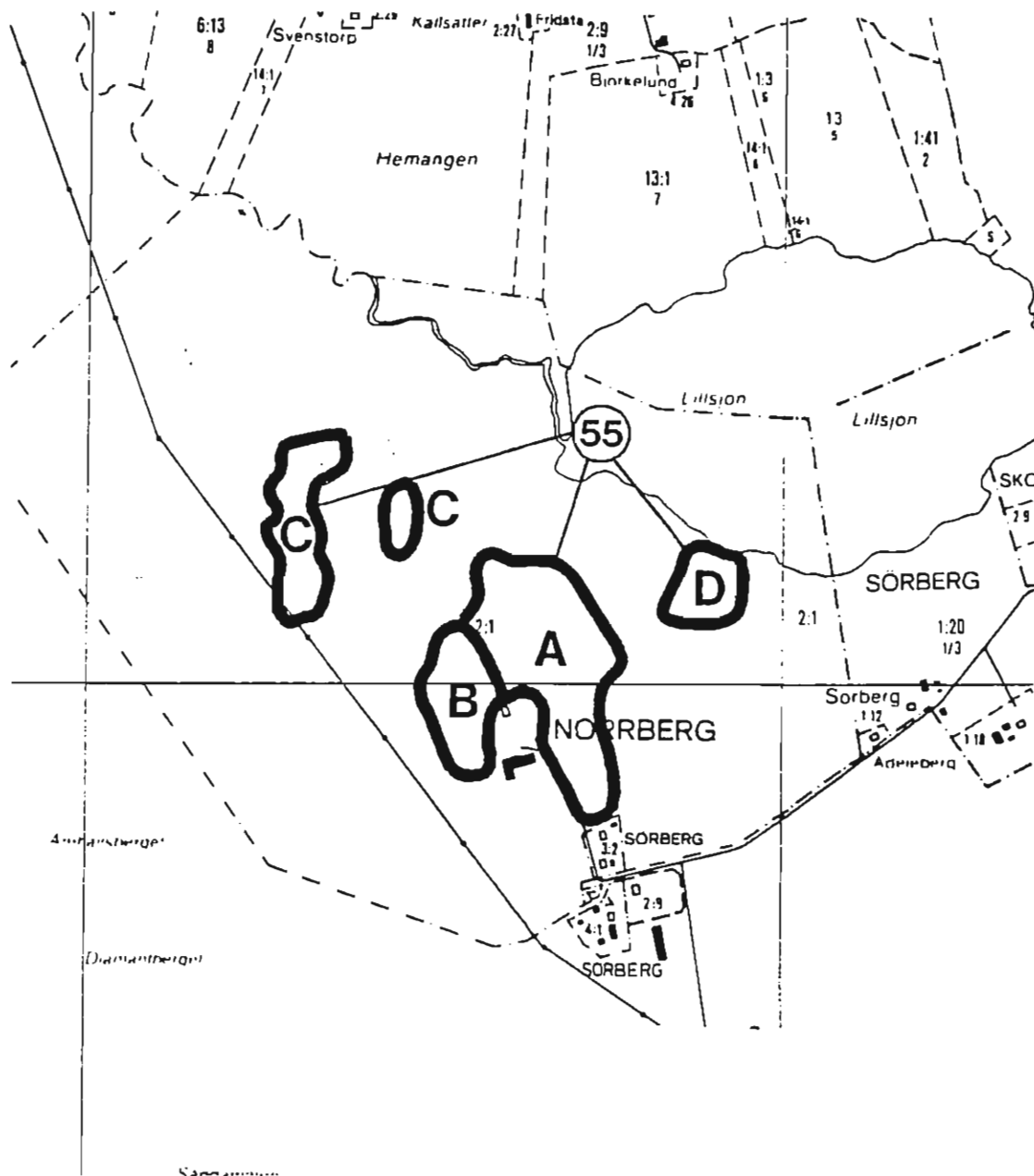
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:90
Madmarker i Örebro län, Hallsbergs kommun, 3
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbete, 3

Bedömning

De betade fuktängarna är värdefulla som rast- och häckningsplats för många av våra sjöfågelarter. Floran är mycket trevlig längs den gamla banvallen, speciellt närmast vägen. Värda att nämnas är knägräs, darrgräs och kattfot.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 84
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

61:55 NORRBERG

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.20
Koord. (A,B) 65430/14746 9F8E3E3G
(C) 65432/14743 9F8E3E2C
(D) 65431/14748 9F8E3E1I

Norrberg ligger vid Lillsjön strax väster om Svennevad. Det svagt kuperade jordbrukslandskapet övergår här i ett större skogsområde. Lillsjön är viktig som rast- och häckningsplats för många sjöfågelarter.

Beskrivning

En höjdrygg öster om gården (4,5 ha) utgörs till större delen av björkhage (A), som i norr öppnar sig och inkluderar en del som tidigare varit odlad. Björk dominerar, men även rönn, lärk och oxel ingår i trädskiktet, som har en täckningsgrad på 30-40%. Buskskiktet domineras av en med inslag av rönn, brakved och sly. Vegetationstyperna friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp dominerar. Floran är till större delen opåverkad av gödsling, men den mark som varit odlad är tydligt gödslad. De slåtter- och betesgynnade arterna liten blåklocka, kattfot, knägräs, stagg, ängsskallra och ängsvädd är vanliga på de ogödslade delarna.

En höjd väster om gården (B) består till större delen av relativt öppen betesmark (1,5 ha). Enstaka björk, oxel, tall och rönn utgör trädskiktet. Buskskiktet består av en och hagtorn. I slutningen åt väster och norr växer asp, gran och björk tätt. Vegetationstyperna är friskäng av rödventyp, torräng av färsvingeltyp och bland hållar och block torräng av hållmarkstyp. Floran är till större delen opåverkad av gödsling. På en torr sluttning åt nordväst är de betesgynnade arterna ängsvädd, prästkrage, jungfrulin, liten blåklocka och bockrot vanliga. Det slåttergynnade darrgräset finns fläckvis.

Längst i norr betas odlad vall med några trädbevuxna öar och ett större område relativt öppen hage som delvis varit åker. Sammanlagt är ca 3 ha naturlig betesmark (C). Trädskiktet i den öppna hagen utgörs av björk, gran, tall och asp. Asp- och björksly breder ut sig. Vegetationstyperna är framför allt friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp. Örnbräken dominerar fältskiktet. Större delen är opåverkad av gödsling och där är de slåtter- och betesgynnade arterna liten blåklocka, bockrot, ängsskallra och ängsvädd vanliga. Ögontröst förekommer fläckvis.

Nere vid Lillsjön betas 1 ha strandäng (D) som övergår i fuktig, ung björkskog. Strandängen är mycket tuvig men öppen ner mot sjön. Dominerande vegetationstyper är fuktäng av högstarttyp, högstart-fräkentyp och gräs-lågstarttyp.

Hävd

Hävden är mestadels måttlig men bitvis god. Område (C) är relativt svagt hävdat.

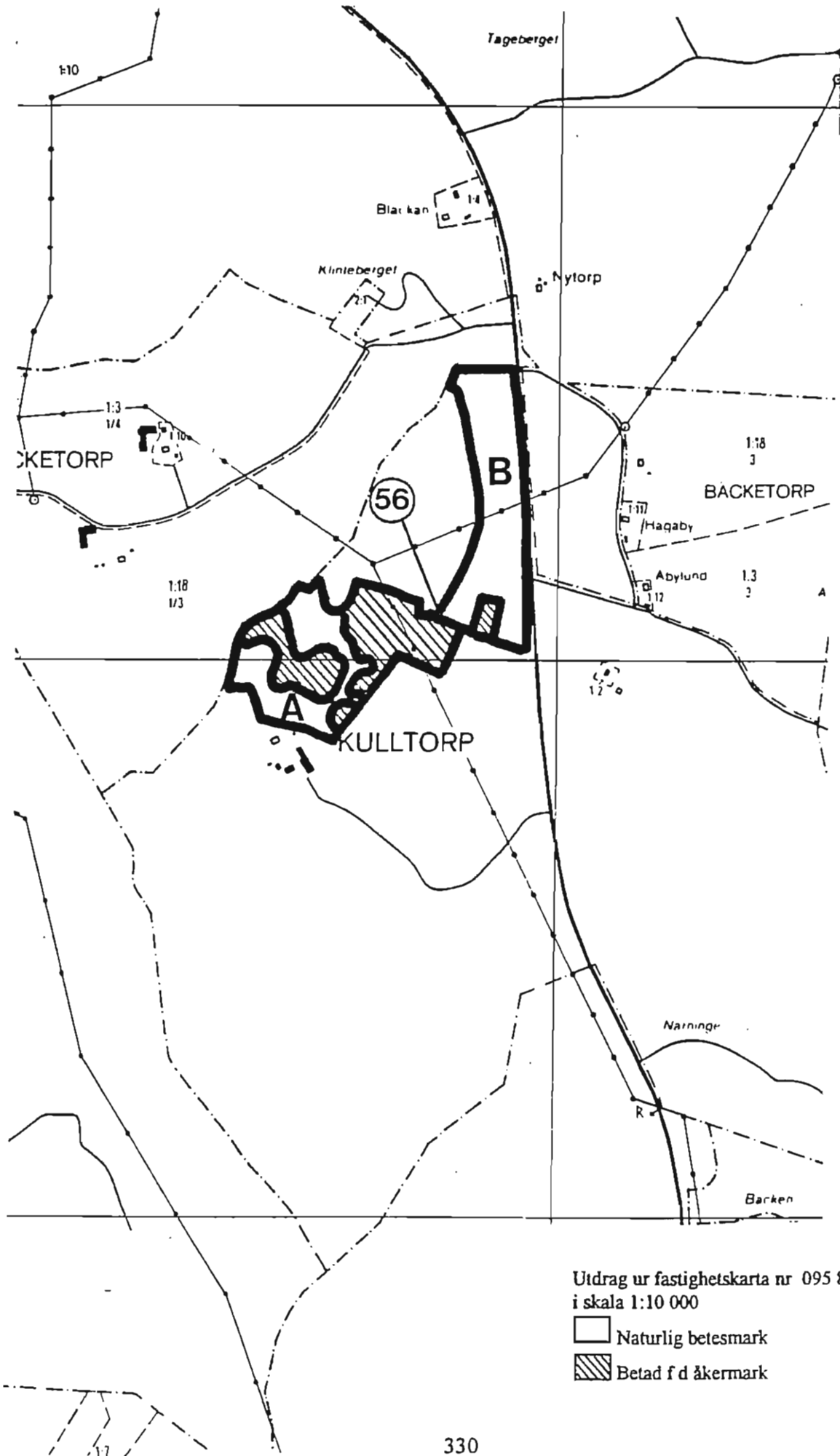
Kulturvärden

Odlingsrösen och fina stengärdesgårdar finns här och var.

Bedömning

Hela gården med omgivande åkrar och betesmarker utgör ett värdefullt inslag i landskapsbilden. En fin hävdgynnad flora återfinns på ogödslade delar. Speciellt kan nämnas kattfot, knägräs, ängsskallra och darrgräs. Värdefullt är också att hålla strandägar i närheten av sjön öppna.

Klass 2

61:56 KULLTORP

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.20
Koord. (A) 65419/14765 9F8F1B9F
(B) 65422/14769 9F8F2B2J

Kulltorp ligger i ett mindre odlingsstråk söder om Svennevad. Betesmarken är delvis synlig från riksväg 51.

Beskrivning

Den södra delen (A) utgörs av gamla åkrar och ca 3 ha blandlövhage. Blandlövhagen är ganska tät, ca 60% täckningsgrad. Dominerande trädslag är björk, ask, asp, al och ek. Buskskiktet utgörs av en och sly. Betesmarken gränsar mot en bäck. Vegetationstyperna är framför allt gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp. Gammal åker och andra plana ytor är påverkade av gödsling. På ogödslade ytor däremellan återfinns liten blåklocka och prästkrage.

Den norra delen (B) utgörs av ca 5 ha öppna betesmarker med några hasselsnår. Troligtvis har en del av marken varit åker eller på något vis kultiverats eller gödslats för länge sedan. Buskskiktet utgörs av fina hasselknippen, en och nypon, samlat i den nordligaste delen. I övrigt är det öppet. Fuktiga stråk domineras av fuktäng av lågstarrtyp och tuvtåteltyp. I torrare stråk återfinns vegetationstyperna gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp. De betesgynnade arterna knägräs och svinrot förekommer fläckvis.

Hävd

Den södra delen är måttligt hävdad medan den norra delen är välhävdad.

Kulturvärden

Odlingsrösen och äldre åker finns.

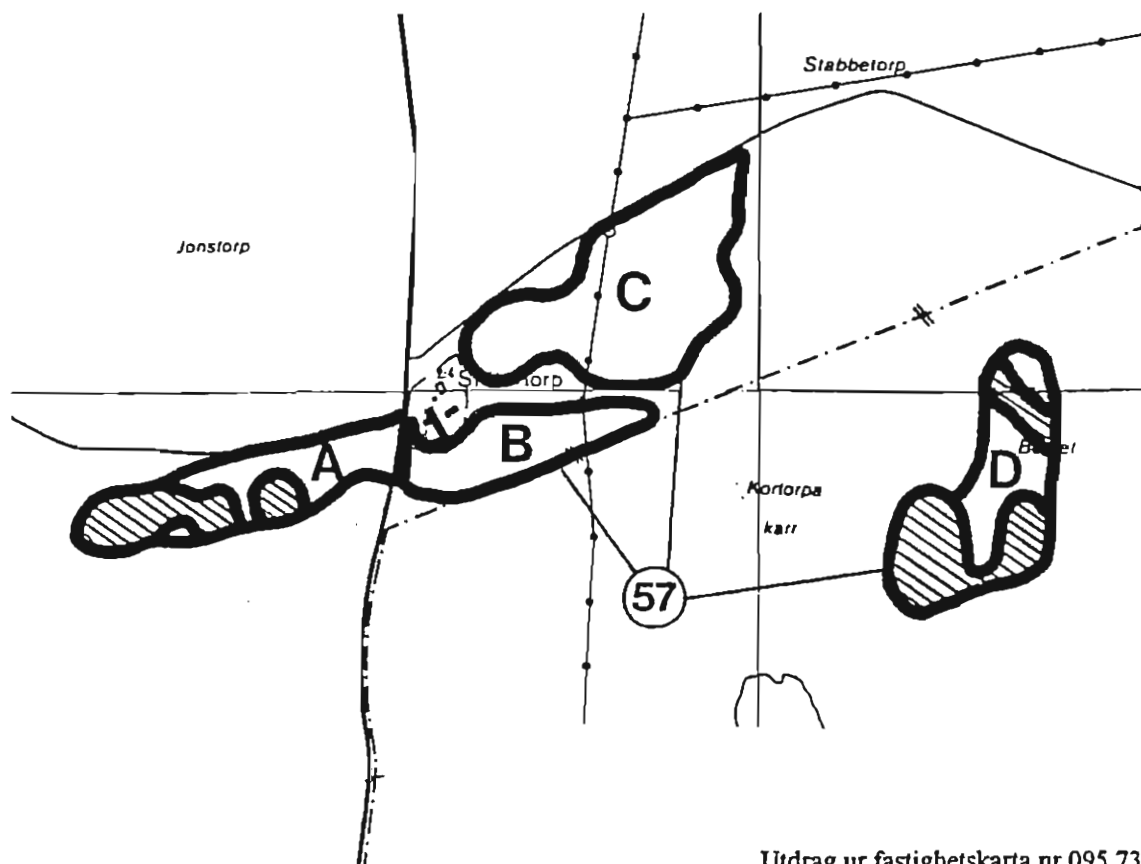
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:91
Översiktlig naturvårdsinventering av Hallsbergs kommun, 89
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbete, 12

Bedömning

Betesmarken utgör ett tilltalande inslag i landskapsbilden. I den norra delen återfinns hävdgynnade arter som kattfot, knägräs och stagg.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 73
och 095 83 i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
▨ Betad f d åkermark

60:57 STORA KORTORP

Svennevads SN
Topblad: 0953

Invent.datum: 88.07.19
Koord. (A,B) 65399/14685 9F7D4D9F
(C) 65401/14688 9F8D0D11
(D) 65398/14693 9F7D4E8D

St Kortorp ligger öster om Tisaren i ett stort, småkuperat skogsområde. Vid St Kortorp öppnar sig ett odlingslandskap med omväxlande gamla åkrar och naturbetesmarker.

Beskrivning

Väster om vägen sträcker sig ett långsmalt område (A) som huvudsakligen består av gamla åkrar med mindre, mellanliggande områden som troligtvis slåtrats förr i tiden (ca 2 ha). Området betas i dag av får och hagen är öppen så när som på mindre dungar och blandlövhage i kanten. Trädslagen är framför allt björk, oxel, rönn, sälg och vildapel. Buskskiktet utgörs av hassel och en. Vegetationstyperna är varierande. Framför allt varierar de mellan gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp. I fuktigare delar finns i stället fuktäng av lågstarrtyp och högörsttyp. De gamla slåttermarkerna är ogödslade och flera slåttergynnade arter som darrgräs, ormrot, sommarfibbla, svinrot, ängsskallra och höskallra är vanliga. Andra hävdgynnade arter som stor och liten blåklocka, gullviva, harstarr, Jungfru Marie nycklar samt stagg är också vanliga och kattfot växer här och var.

Närmast söder och sydost om gården betas ett område (B) som till stor del består av öppen betesmark (ca 2,5 ha). Kullarna är ogödslade och fina med enstaka enar. Planare mark där emellan har troligtvis odlats någon gång. Längst i öster övergår betesmarken i björkhage med en kraftig bergrygg. Vegetationstyperna varierar mellan fuktäng av lågstarrtyp, gräshed av rödventyp, friskäng av rödventyp samt torräng av färsvingel- och hållmarkstyp. Floran är huvudsakligen opåverkad av gödsling. De slåttergynnade arterna darrgräs, ormrot, slåttergubbe och sommarfibbla är fläckvis vanliga. Enligt uppgift växer den slåttergynnade brudsporrnen nedanför bergryggen. De hävdgynnade arterna borstistel, brudbröd, harstarr, kattfot, knägräs och stagg är vanliga.

Nordost om gården betas en bäckravin och ett stort område naturbetesmark (C), ungefär 6 ha. Området röjs rejält, vilket ger ett mycket fint resultat. Ett större område blir nu öppet. Fortfarande finns dock partier med björkhage och blandlövhage. Björk dominerar men även asp, al, lönn, gran och rönn förekommer. I buskskiktet dominerar en med inslag av t ex hägg, vide och asp. Vegetationstyperna varierar från fuktäng av lågstarrtyp nere i bäckravinen till gräshed av stagg och rödventyp, friskäng av rödven och örtrik typ samt torräng av färsvingeltyp och hållmarkstyp kring hållar som går i dagen. Floran är opåverkad av gödsling. Området har tidigare slåttrots och här växer flera slåttergynnade arter. Darrgräs, höskallra, klasefibbla, slåtterblomma och sommarfibbla är vanliga. De slåttergynnade arterna fältgentiana, slåttergubbe, tvåblad och svinrot finns här och var. En rad andra hävdgynnade arter som kattfot, knägräs, vildlin och ögontröst är mer eller mindre vanliga.

Berget är namnet på ruinerna efter ett torp som rivits. Gamla åkrar och en hel del naturbetesmark betas (D). Naturbetesmarken utgörs av ca 2 ha blandlövhage. Området ligger inte i direkt anslutning till övrig betesmark. Trädskiktet har en täckningsgrad på ca 50-75%. Dominerande trädslag är lind, ask, lönn, björk och körsbär. Buskskiktet domineras av hassel och en (ca 20%). Hållar går i dagen. Här och var växer de slåtter- och betesgynnade arterna darrgräs, gullviva, kattfot, knägräs och nattviol.

Hävd

Hävden är måttlig. Hage (C) röjdes vid inventeringstillfället och resultatet blev mycket bra. Bitvis är hävden svag. Vid Berget önskas betesmarken utvidgad. Hagarna betas av får.

Kulturvärden

Vid St Kortorp finns odlingsrösen och inte stenröjd mark. I område (A) finns skålgropar och trekantigravar. Vid Berget finns en husgrund från 1400-talet, odlingsrösen och en fägata.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:54

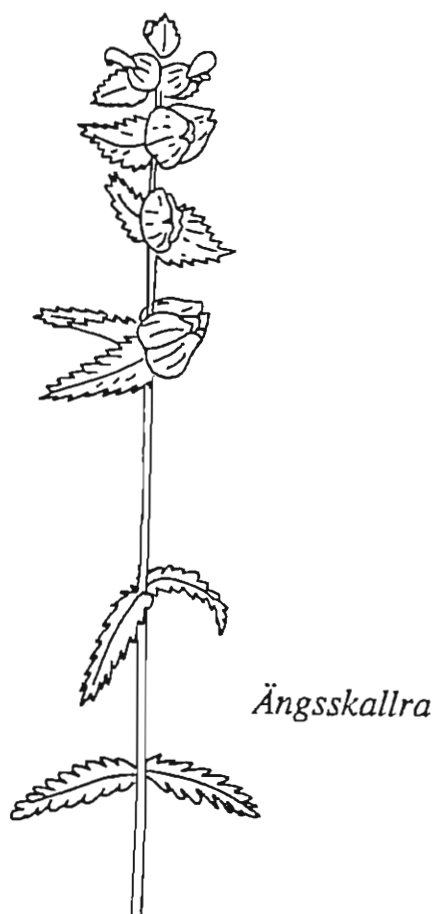
Översiktlig naturvårdsinventering av Hallsbergs kommun, 54

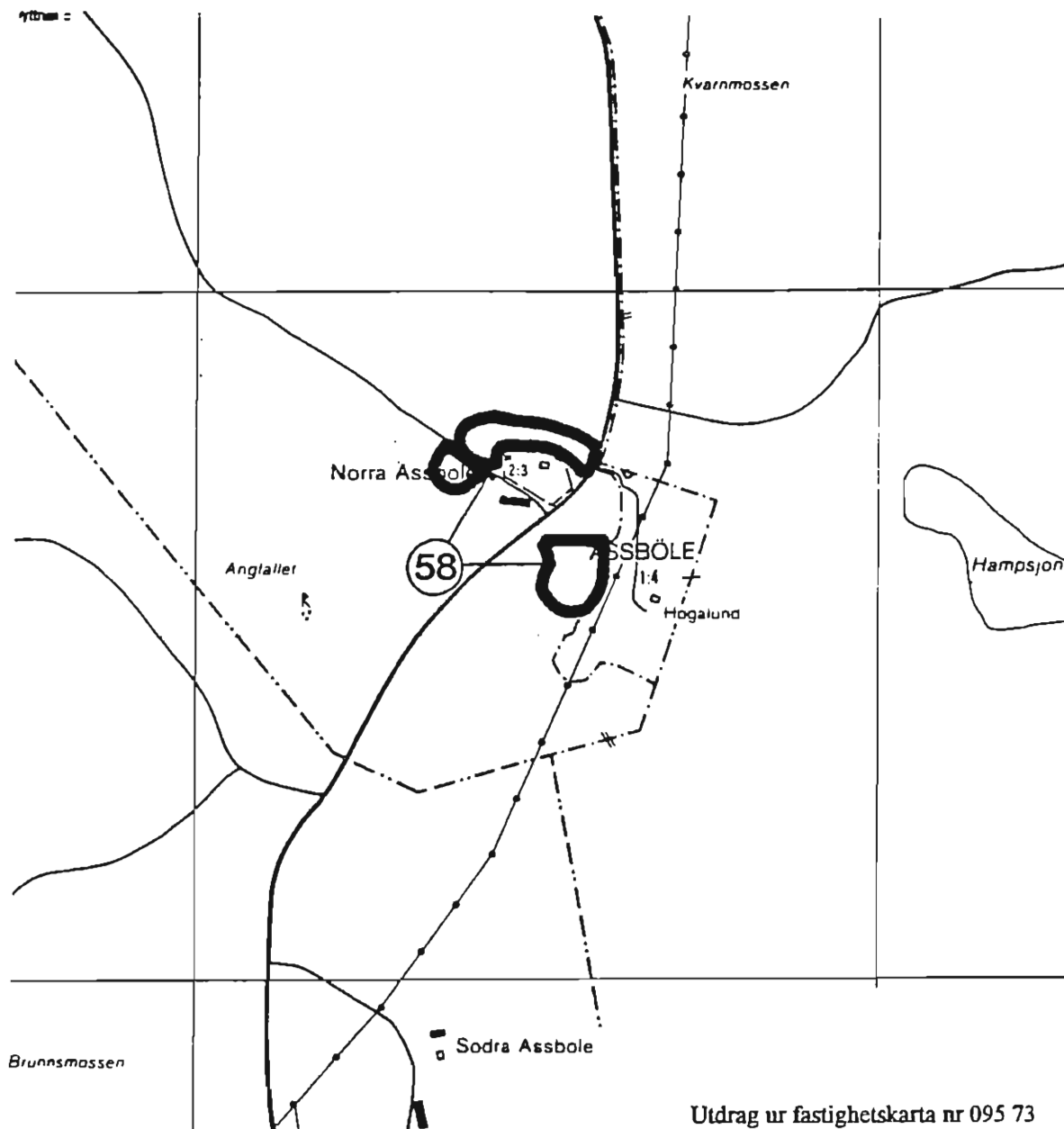
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbete, 23

Bedömning

Betesmarkerna vid St Kortorp är mycket välbevarade. De är ogödslade och ett stort antal hävdgynnade arter växer här. Mest anmärkningsvärda är fältgentiana och låsbräken som endast återfinns i ett fåtal hagar i kommunen. Hävden är bitvis ganska svag men det är ändå bättre än ett alltför intensivt färbete. Dessutom utgör gården med dess hagar en värdefull öppning i skogslandskapet.

Klass 1

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 73
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

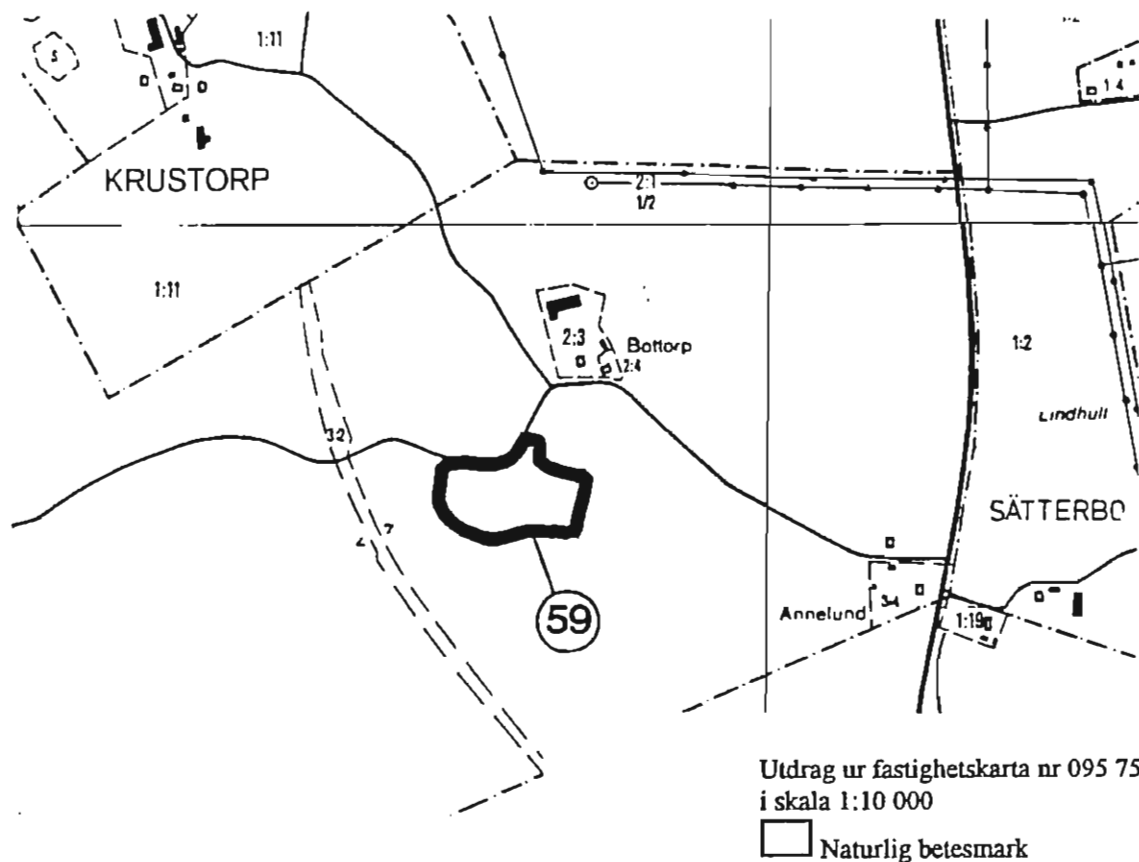
61:58 NORRA ÄSSBÖLE

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988
Koord. 65377/14684 9F7D2D7E
65375/14685 9F7D2D5F

Norra Ässböle ligger i skogarna strax norr om Hjertasjön. Betesmarken utgörs av gamla åkrar med några holmar öppen hagmark, ca 2 ha tillsammans. Enstaka träd av fågelbär, asp, ask, lönn, tall och ek växer närmast gården. Enar bidrar till hagmarkskaraktären. Öster om vägen dominerar ung asp och björk i glesa dungar. Området är mycket hårt betat av får, vilket gör det svårt att avgöra om det finns några intressanta hävdgynnade arter. Floran är delvis påverkad av gödsling.

Klass 4.

61:59 BOTTORP

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.05
Koord. 65396/14766 9F8F4B6G

Bottorp är en gård i närheten av Glottra söder om Svennevad. Området är omgivet av skog.

Beskrivning

Betesmarken utgörs av ca 1,5 ha blandlövhage. Stora hållar går i dagen och gör att trädskiktet hålls relativt gles. Dominerande trädslag är björk, tall, gran och asp. Buskskiktet utgörs av en och aspely. Vegetationstyperna är friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingel och hållmarkstyp. Floran är opåverkad av gödsel. En rad slåtter- och betesgynnade arter som gullviva, jungfrulin, ormrot, Jungfru Marie nycklar och svinrot är vanliga.

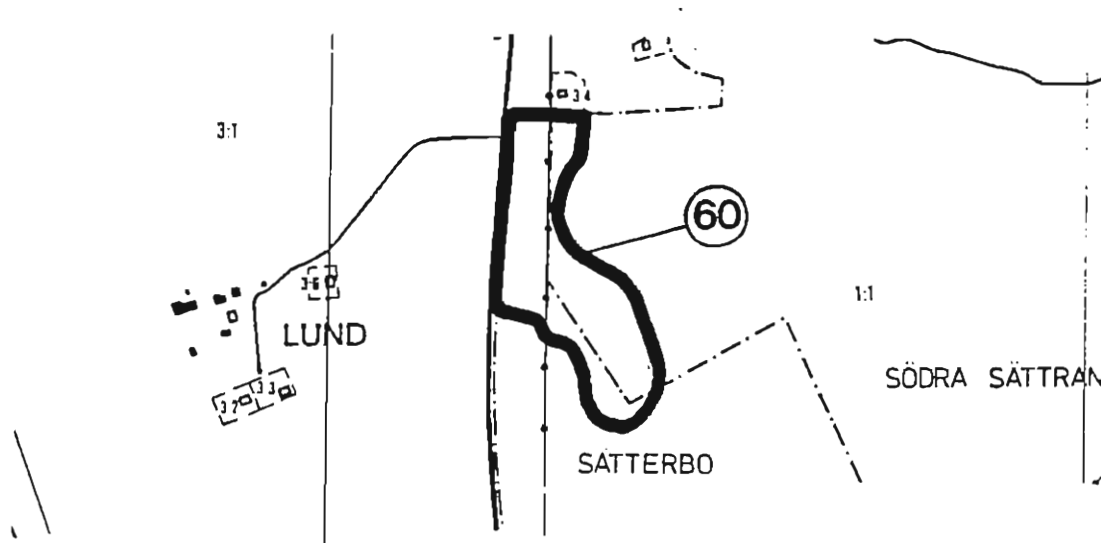
Hävd

Hagen har inte betats på 10 år, men tack vare mycket hållmark är den fortfarande öppen. Omgivande åkrar brukas av arrendator.

Bedömning

Det vore mycket värdefullt att återuppta betet. Floran är opåverkad av gödsling och är fortfarande betespräglad. Speciellt kan nämnas den rikliga förekomsten av ormrot och svinrot.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 85
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

61:60 SÖDRA SÄTTRAN

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.11
Koord. 65405/14772 9F8FOC5C

Betesmarkerna vid Södra Sättran ligger på en del av Svennevadsåsen invid riksväg 51 söder om Svennevad.

Beskrivning

Större delen av området har varit åker. Ett par markerade kullar, ca 1,5 ha, är dock naturlig öppen betesmark. Området gränsar i öster till ett flackare område som är granplanterat. Dominerande trädslag är björk men även rönn förekommer. Buskskiktet utgörs av en, hassel och sly. Marken är mycket sandig och vegetationstyperna varierar från färsvingelvariant av rödvenhed till torräng av färsvingeltyp och örtrik ängshavretyp. De hävdgynnade arterna Jungfru Marie nycklar, backsmörblomma och sommarfibbla återfinns fläckvis.

Hävd

För tillfället betas endast gammal åker utanför beskrivet område. Meningen är dock att området i sin helhet ska betas av hästar.

Kulturvärden

Odlingsrösen och äldre åkrar präglar betesmarkerna.

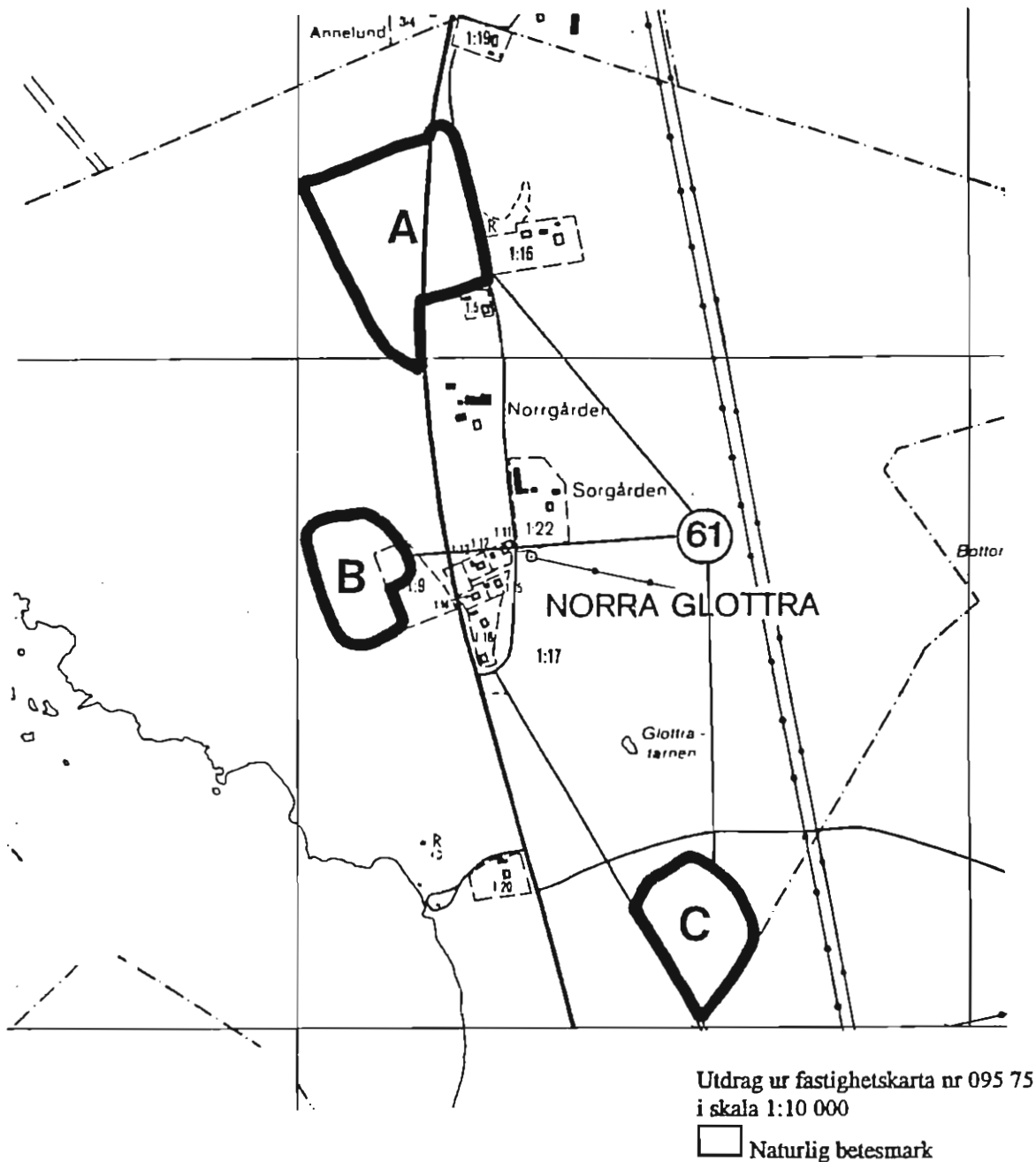
Tidigare inventeringar

Översiktlig naturvårdsinventering av Hallsbergs kommun, 91

Bedömning

Hagen är betydelsefull för landskapsbilden invid riksväg 51. Torrängsfloran är värdefull, speciellt de små partier där backsmörblomma och sommarfibbla återfinns. Åsen i sig är också värdefull.

Klass 3

61:61 NORRA GLOTTA

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.05
Koord. (A) 65391/14771 9F7F4C1B
(B) 65386/14770 9F7F3C6A
(C) 65381/14775 9F7E3C1F

Norra Glottra ligger i odlingsstråket längs riksväg 51 söder om Svennevad och är omgivet av skogar.

Beskrivning

Område (A) är en blandlövhage som ser likartad ut på båda sidor om vägen. Endast den västra delen betas dock (ca 4 ha). Hagen är visserligen röjd men trädskiktet är fortfarande ganska tätt. Dominerande trädslag är asp, en del mycket gamla. Dessutom finns gamla björkar och en och annan rönn. Hassel utgör buskskiktet. Träd- och buskskiktet skuggar marken mycket och

dominerande vegetationstyp är också den skuggpräglade friskängen av skogsnävatyp. På ljusare delar dominerar gräshed av rödventyp och friskäng av rödventyp. Bristen på ljus gör att även den hävdgynnade floran är sparsam. Stor och liten blåklocka och prästkrage är dock vanliga.

Hage (B) är en ca 2 ha stor igenväxande blandlövhage mellan åker och skog, utan bete för tillfället. Mycket hållmark går i dagen. Trädskiktet består framför allt av björk, asp, oxel, tall, lönn och rönn och täckningsgraden är ca 50%. Dominerande i buskskiktet är asp men även en förekommer. Gräshed av rödventyp är dominerande vegetationstyp. Den övergår i fårsvingelvarianten och i friskäng av rödventyp. Vid hållar förekommer en del torräng av fårsvingeltyp och hållmarkstyp. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna stor blåklocka, prästkrage och skogsklöver är vanliga.

Den öppna hagen (C) är drygt 2 ha stor. Inget bete förekom vid inventeringstillfället. Enstaka träd av björk, rönn, asp, gran och tall växer i några dungar. En hassel utgör buskskikt. Marken är mycket torr och vegetationstypen i stort sett uteslutande torräng av fårsvingeltyp. Floran är troligtvis påverkad av odling eller svag gödsling. Liten blåklocka och prästkrage är vanliga. Väster om vägen har hagmarken växt igen och planterats med tall.

Hävd

Endast område (A) betas. Hagen är nyröjd.

Kulturvärden

Trägardegsård omger hage (A). Stengärdesgårdar finns i hage (A) och (B). Odlingsrösen finns i hage (A) och (C). Södra spetsen av hage (A) är gammal åker. Troligtvis är hage (C) också odlad för länge sedan.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:94

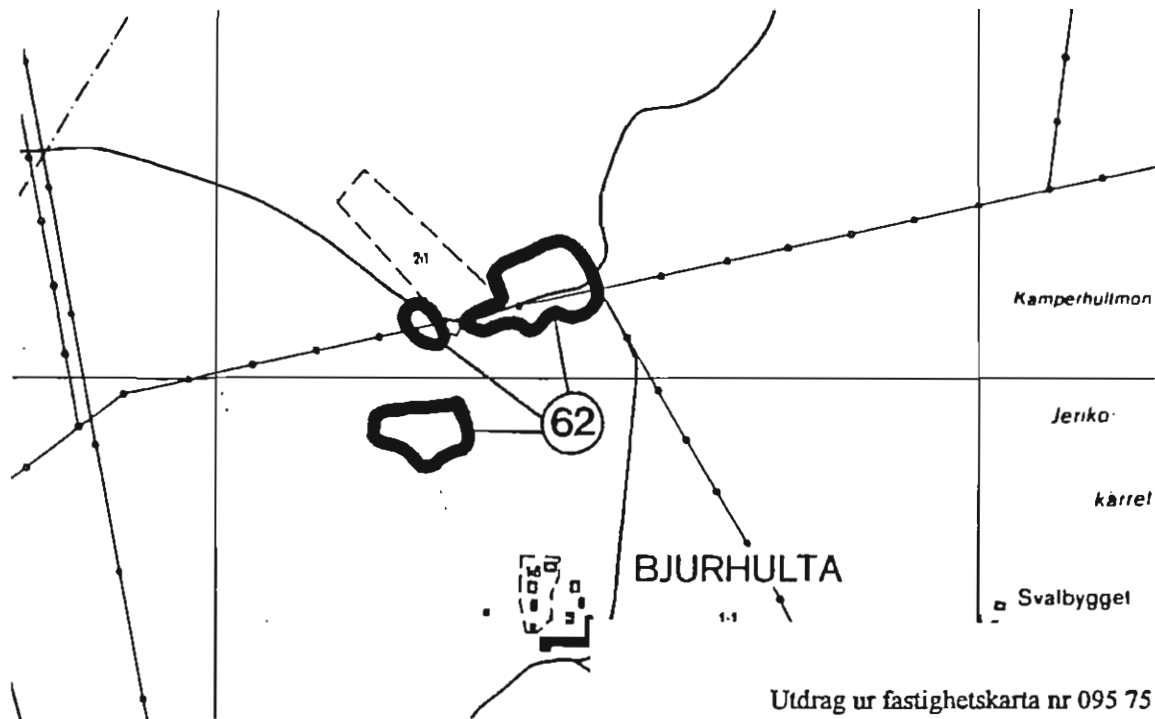
Översiktlig naturvårdsinventering av Hallsbergs kommun, 93 och 94

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbete, 14

Bedömning

Fortsatt respektive återupptaget bete är önskvärt. Hagarna är värdefulla för landskapsbilden och som växtmiljö.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 75
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:62 BJURHULTA

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.05
Koord. 65381/14784 9F7F3D1E
65379/14782 9F7F2D9C

Bjurhulta ligger söder om Svennevad i närheten av Glottra. Det öppna odlingslandskapet är omgivet av skog.

Beskrivning

I anslutning till vall betas ett antal mindre naturbetesmarkspartier, sammanlagt ca 2 ha. Ungefär hälften utgörs av gles björkhage och hälften av öppen hagmark. Buskskiktet i björkhagen utgörs av ung asp. Dominerande vegetationstyper är friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp. Fläckvis förekommer också örtrik friskäng och vid hällar torräng av hållmarkstyp. Floran är delvis påverkad av gödsel. Större delen är dock opåverkad och fläckvis är de slåtter- och betesgynnade arterna jungfrulin, kattfot, knägräs, stagg, svinrot och ängsskallra vanliga. Gullviva och ormröt är mindre vanliga.

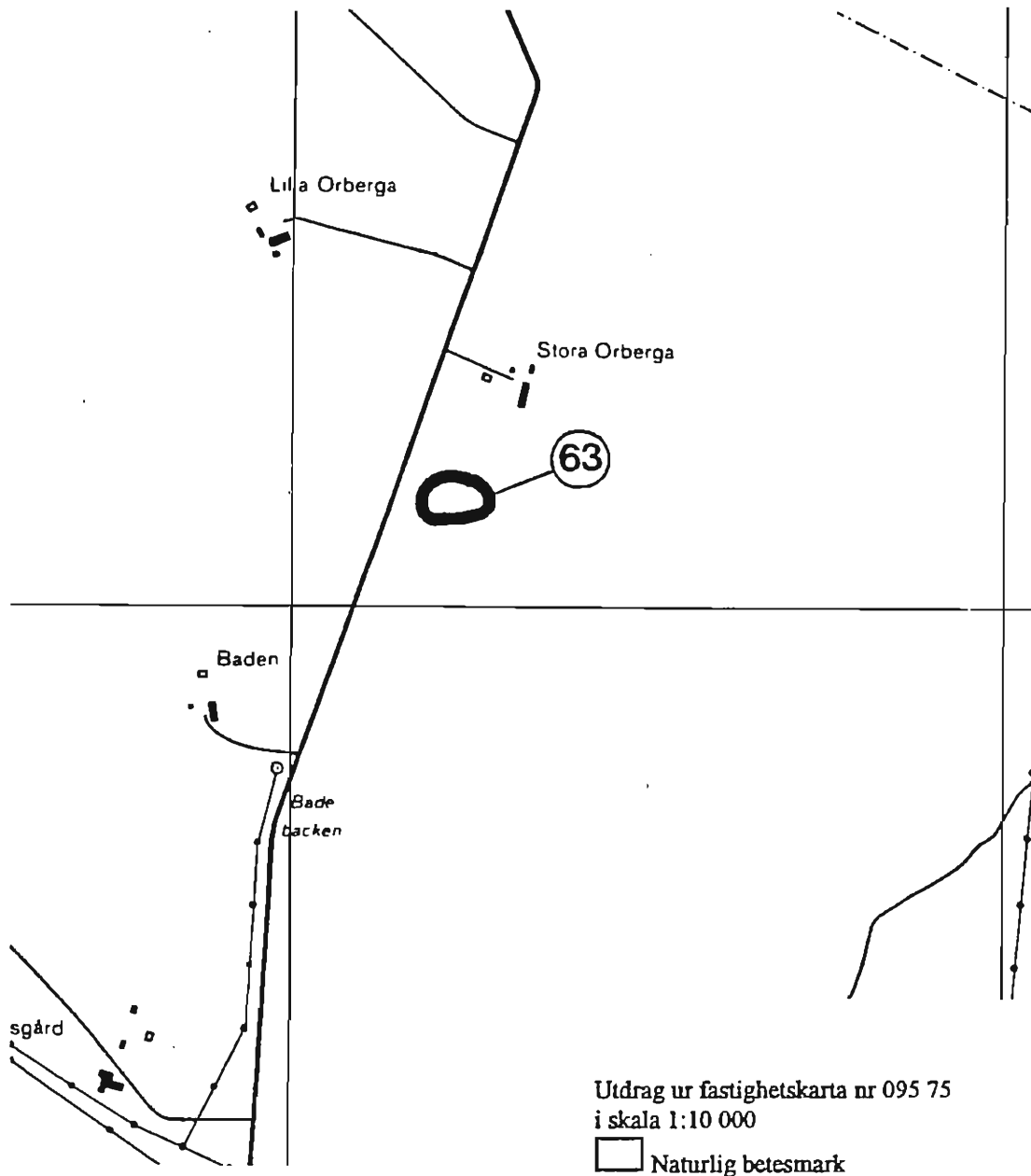
Hävd

Hagarna betas av nötkreatur och hävden är god.

Bedömning

På mindre partier är floran mycket fin med t ex kattfot, svinrot och ängsskallra. Hagarna utgör också ett tilltalande inslag i landskapsbilden.

Klass 3

61:63 STORA ÖRBERGA

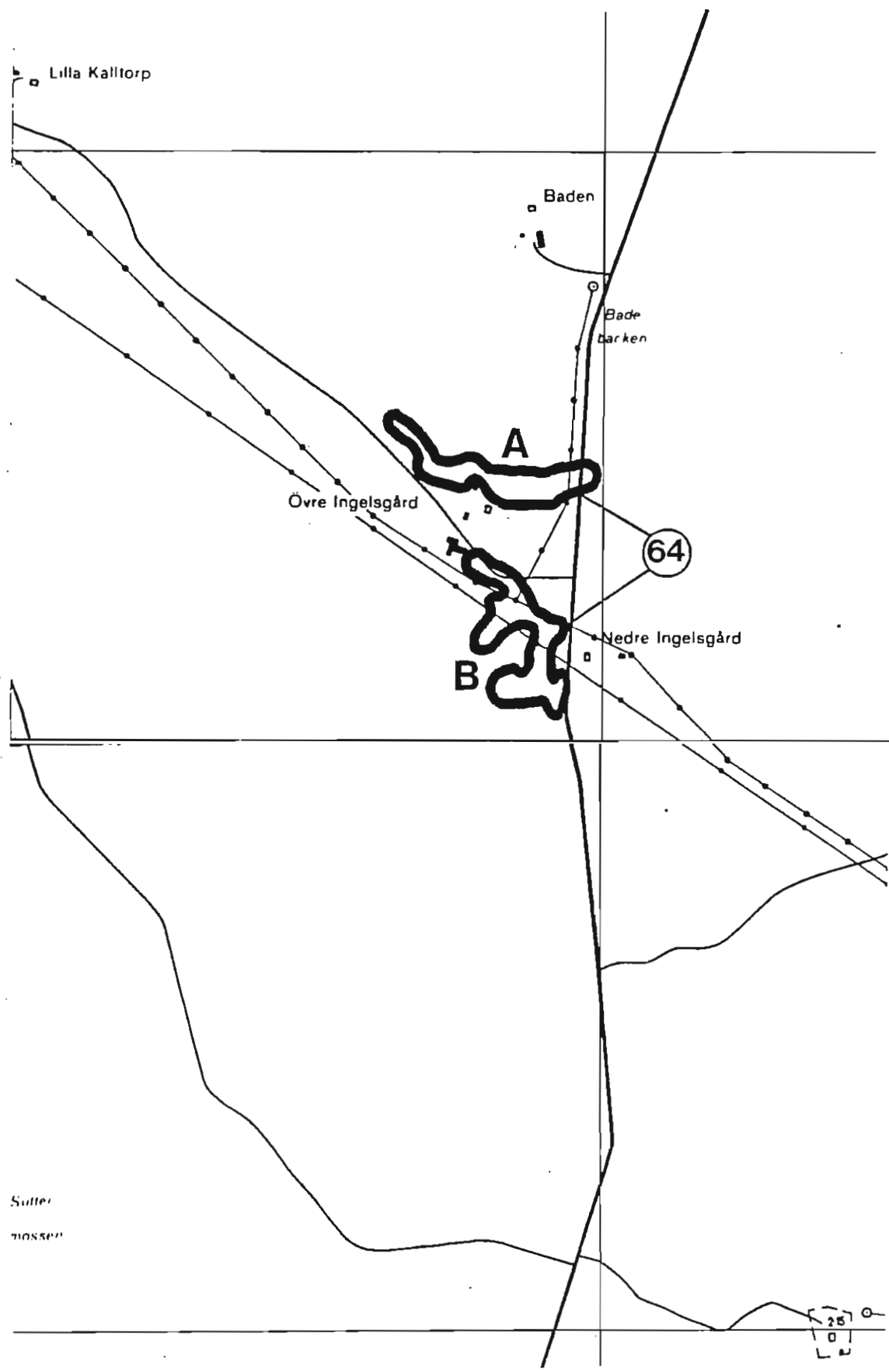
Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.11
Koord. 65361/14762 9E7F1B1C

Stora Örberga ligger i ett svagt kuperat skogslandskap några kilometer nordväst om Hjortkvarn. En ca 0,5 ha stor kulle med blandlövhage betas tillsammans med intilliggande vall. Trädskiktet domineras av björk och asp med inslag av gran. En utgör buskskiktet. Stor del av marken utgörs av hållmark. Vegetationstyperna är gräshed och friskäng av rödventyp och torräng av färsvingel- och hållmarkstyp. Floran är inte gödslad. Liten blålocka och vårbrodd är vanliga, stagg förekommer mer fläckvis.

Hävden är måttlig till god. Arealen är mycket liten och floran trivial, men för landskapsbilden är hagen av värde.

Klass 4

Sutter
mosse

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 75
i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

61:64 ÖVRE INGELSGÅRD

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988
Koord. (A) 65354/14758 9F8F0A4I
(B) 65351/14758 9F8F0A1I

Övre Ingelsgård ligger i ett svagt kuperat skogslandskap nordväst om Hjortkvarn. Vid Ingelsgård öppnar sig ett odlingslandskap med omväxlande odlad mark och naturbetesmark.

Beskrivning

Område (A), slutningen mellan skog och åker, bakom boningshuset, är ungefär 2 ha stort. Större delen (ca 1,2 ha) av hagen utgörs av öppen hagmark. Resten (0,8 ha) utgörs av björkhage med inslag av gran och täckningsgraden 40 %. Buskskiktet domineras av en, viden och sly med en täckningsgrad på 10 %. Vegetationstyperna är friskäng av örtrik och rödventyp, på torrare delar gräshed av rödventyp och på fuktigare mark fuktäng av gräs-lågstartyp. Floran är opåverkad av gödsling. En mängd slätter- och betesgynnade arter som knägräs, jungfrulin, Jungfru Marie Nycklar, grön nattviol, stagg, svinrot och ängsskallra är vanliga.

Område (B) utgörs av några delvis trädbevuxna kullar i odlad vall, ca 2 ha. Björk dominerar dungarna, men även asp och gran förekommer. Täckningsgraden är ungefär 30 %, någon dunge är betydligt tätare. Buskskiktet utgörs av en och små granar. Gräshed av rödventyp och friskäng av rödventyp är dominerande vegetationstyper. Torräng av färsvingeltyp och gräshed av staggtyp förekommer. Floran är opåverkad av gödsel, förutom mycket lokalt i dungarna. De slättergynnade arterna darrgräs och ormrot är vanliga på de öppna delarna. Vanliga är också de betesgynnade arterna knägräs, stagg och ängsvädd. Kattfot växer i täta mattor på vissa tuvor.

Hävd

Hävden är måttlig i område (A). Örnbräken växer tätt. Område (B) är välhävdad. Hagarna betas av nötkreatur.

Kulturvärden

Hagarna är inte stenröjda.

Bedömning

Betesmarkerna är mycket fina. Även om inga rariteter återfanns vid inventeringstillfället är växtmiljön opåverkad och fin. Den rikliga förekomsten av darrgräs, kattfot, knägräs och svinrot är värdefull. Området är dessutom en värdefull öppning i skogslandskapet.

Klass 2

61:65 HADDEBO

Svennevads SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.11
Koord. 65324/14749 9F6E2E4J

Haddebo ligger i skogsområdet väster om Hjortkvarn. Tidigare har fler områden betats, dessa är nu släppta och igenväxta. Gläntor är dock fortfarande öppna.

Beskrivning

I dag betas 1 ha blandlövhage intill vägen. Området består av ogödslade kullar i tidigare åker och med gödslade, plana ytor. Trädskiktet är varierat. Ek, lönn, gran, asp och ask förekommer och flera träd är mycket gamla. Täckningsgraden är ca 50%. Även buskskiktet med t ex en, olvon, hagtorn och lövsly. Täckningsgraden är ca 20%. F d åker är helt öppen. Vegetationstyperna är framför allt friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp. På ett parti f d åker i en sänka är vegetationstypen fuktäng av lågstarrtyp. Gammal åker är tydligt gödslad, plana öppna ytor är svagt gödslade. I övrigt är floran opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna är få. Liten blåklocka och prästkrage är dock vanliga och backnejlika, stor blåklocka och ormröt förekommer fläckvis. Längs vägen mot Ingelsgård finns en nygallrad björkhage med friskäng av rödventyp. Få örter återfinns. Smultron växer dock rikligt här.

Hävd

Blandlövhagen betas av hästar. Hävden är måttlig,

Kulturvärden

Äldre åker och odlingsrösen återfinns. Den nyröjda björkhagen omges av en stengärdesgård.

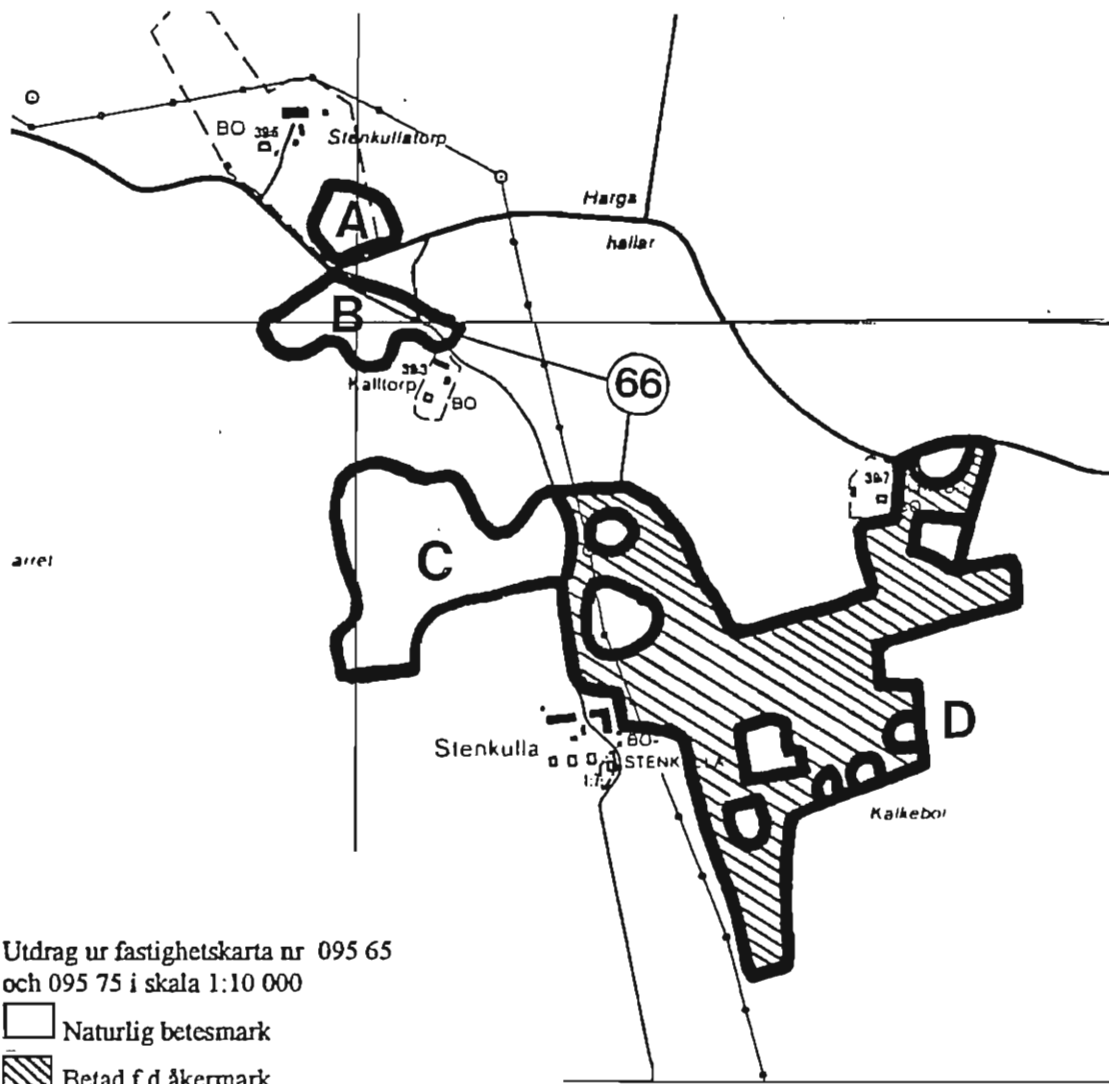
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:104

Bedömning

Hagarna är värdefulla för landskapet. Hävdindikatorerna är få, men lokalt är floran fin.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 65
och 095 75 i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
▨ Betad f d åkermark

61:66 STENKULLA

Bo SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.08
Koord. (A,B) 65350/14789 9F7F0D0J
(C,D) 65345/14794 9F6F4E5E

Stenkulla ligger i ett odlingsstråk norr om Hjortkvarn. Området är annars mycket skogrikt och många gamla åkrar är planterade med gran och tall. Vid Stenkulla betas gamla åkrar och naturbetesmark. Några åkrar odlas.

Beskrivning

Område (A) är 1 ha öppen hage med en björkdunge. Betet har legat nere några år men skall nu återupptas. Förutom björk finns inslag av asp och ask. Buskskiktet består av enstaka enar och lite björksly. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. I skogskanten och kring hållmark där floran är finast övergår vegetationstypen i gräshed av rödventyp och torräng av färsvingel- och hållmarkstyp. Här är floran opåverkad av gödsling och ett antal slätter- och betesgynnade arter förekommer. Knägräs, stagg, ängsskallra och ängsvädd är vanliga. Jungfru Marie nycklar, ormrot och svinrot förekommer fläckvis.

Den öppna hagen (B) är ca 1,5 ha stor. Genom området rinner en liten bäck i en blockig dal. Kring bäcken växer björk, en och sly. Väster om bäcken dominerar gräshed av staggtyp. Vid hållmark övergår vegetationstypen i torräng av fårsvingel- och hållmarkstyp. Närmare bäckravinen finns fuktäng av gräs-lågstartyp. Öster om bäcken dominerar friskäng av rödventyp. Floran är till största delen opåverkad av gödsling. Svag gödsling märks öster om bäcken. Finast är det väster om bäcken där flera slåtter- och betesgynnade arter som kattfot, knägräs, ormröt och ängsvädd är vanliga. Stagg är bitvis dominerande.

Område (C), ungefär 6 ha, är till större delen öppen betesmark förutom några björkdungar och en grandunge. Det nordvästra hörnet avverkades för inte så länge sedan och är i dag den finaste delen. Enstaka enar utgör buskskikt. Vegetationstyperna på de intressantaste delarna varierar från fuktäng av gräs-lågstartyp till gräshed av startyp och rödventyp, friskäng av rödventyp samt torräng av fårsvingel- och hållmarkstyp. Förutom hällar finns block stora som hus. Plana ytor är svagt gödslade och domineras av fuktäng av tuvtåteltyp. Knappt hälften av ytan är ogödslad och där finns flera slåtter- och betesgynnade arter. Kattfot, knägräs, stagg och ängsvädd är vanliga.

Område (D) utgörs av små öar (totalt ca 3 ha) i f d åker. Den nordöstra delen är finast och helt öppen. De södra öarna är tätt trädbevuxna och i den nordvästra delen är öarna delvis öppna och delvis glest trädbevuxna. Några mycket gamla björkar och en gammal stilig tall växer här. Buskskiktet utgörs av en, olvon och hägg. Öarna är till större delen ogödslade. Längs skogskant och väg i den nordöstra delen är hävdindikatorerna jungfrulin, stagg och ängsvädd vanliga.

Hävd

Hävden är måttlig till god. Hagarna betas av nötkreatur.

Kulturvärden

I hagarna finns flera odlingsrösen i samband med gamla åkerlappar. Gårdsmiljön är genuin.

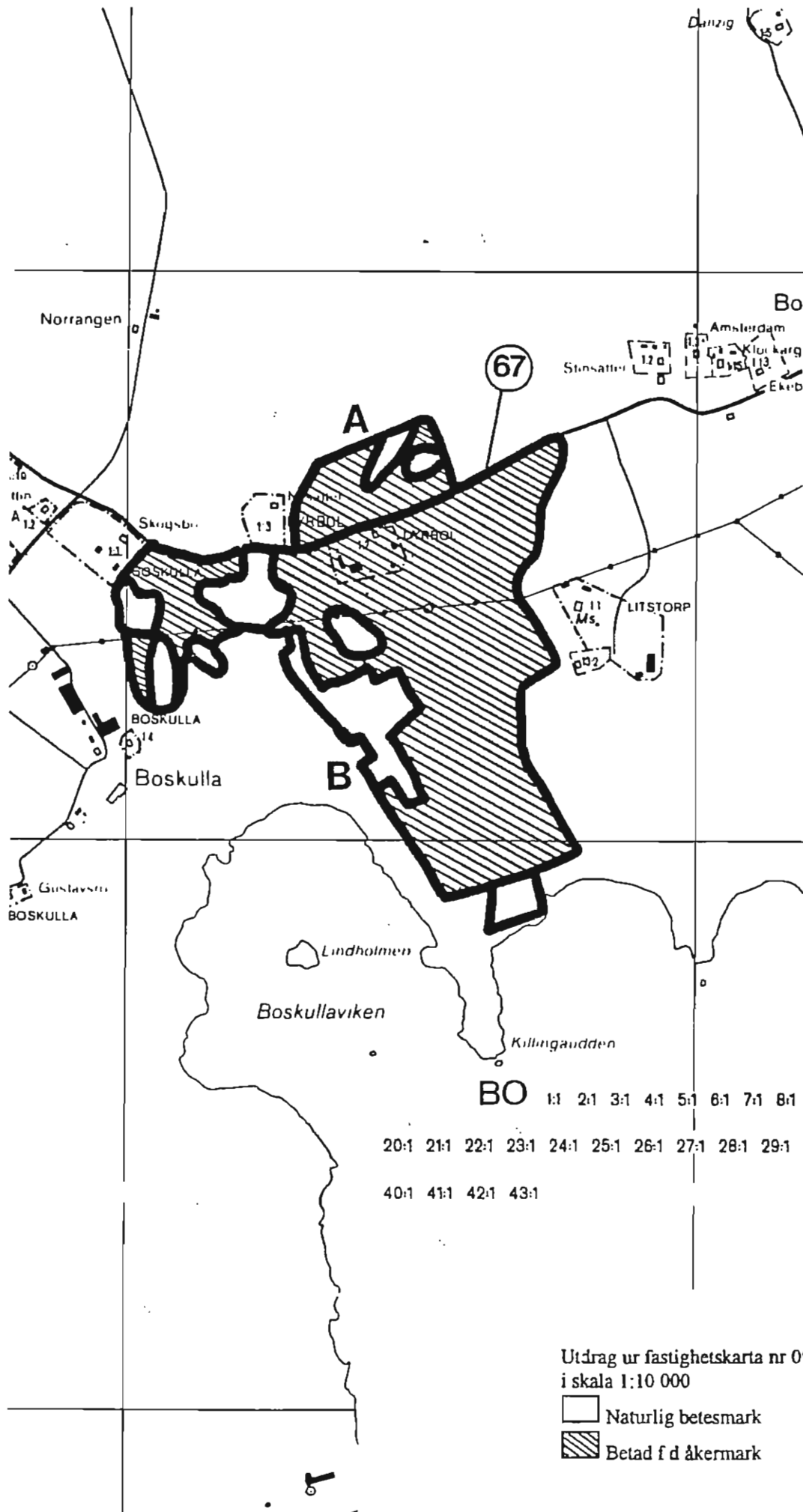
Tidigare inventeringar

Riksintresse: K 9

Bedömning

Gården Stenkulla med omgivande betes- och åkermark utgör ett värdefullt inslag i landskapsbilden. Delar av betesmarkerna är också botaniskt värdefulla som ogödslad fin naturbetesmark. Speciellt kan nämnas kattfot, ängsskallra och ormröt.

Klass 2

BO 1:1 2:1 3:1 4:1 5:1 6:1 7:1 8:1
 20:1 21:1 22:1 23:1 24:1 25:1 26:1 27:1 28:1 29:1
 40:1 41:1 42:1 43:1

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 66
 i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

61:67 BOSKULLA

Bo SN
Topoblad: 0954

Invent.datum: 88.06.30
Koord. 65333/14825 9F6G3C3F

Boskulla ligger norr om sjön Avern i ett öppet, varierat jordbrukslandskap.

Beskrivning

Betesmarkerna består av gammal åkermark med öar av naturlig betesmark. Öarna i område (A) utgörs av 1 ha björkhage. Trädskiktets täckningsgrad är 10-50%. Buskskiktet domineras av en. Fältskiktet består av gräshed av rödventyp och friskäng av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling men få hävdindikatorer förekommer. Liten blåklocka och bockrot är dock vanliga.

Öarna i område (B), tillsammans ca 4 ha, domineras av blandlövhage med björk, ek, asp och rönn. Mycket gamla ekar förekommer. Täckningsgraden är 50-75%. Buskskiktet täcker ca 20% och domineras av en och hassel. Udden i söder är granplanterad. Floran är opåverkad av gödsling. Slätter- och betesindikatorerna stor blåklocka, blåsuga, bockrot, skogsklöver och ängsvädd är vanliga i kantzoner.

Hävd

Hävden är svag, framför allt på öarna i område (B). Inget bete förekommer längre vid sjöstranden.

Kulturvärden

Odlingsrösen förekommer.

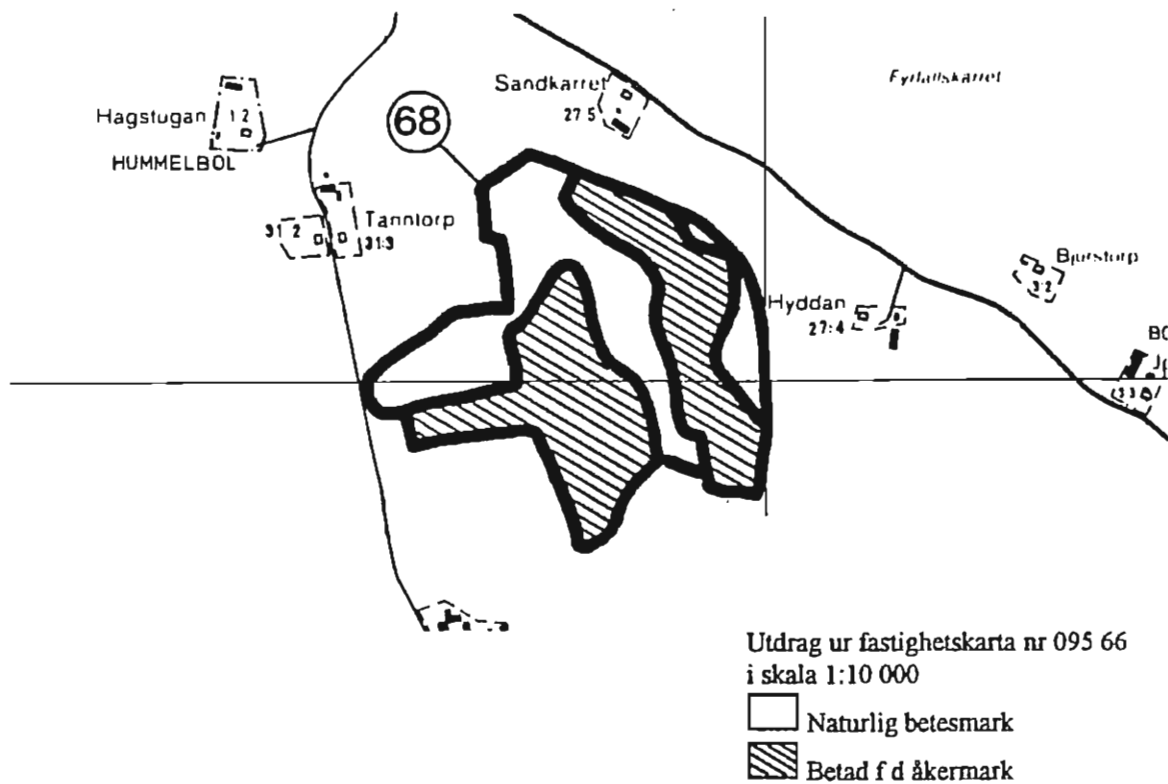
Tidigare inventeringar

Boskullaviken Madmarker i Örebro län, Ha-5
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 17
Riksintresse: K 9

Bedömning

Hagens värden ligger framför allt i landskapsbilden, men även kantzonerens flora är värdefull.

Klass 3

61:68 SKINNARBACKA

Bo SN

Invent.datum: 88.06.30

Topoblad: 0954

Koord. 65340/14808 9F6G4A0I

Skinnarbacka ligger i odlingsstråket nordost om Hjortkvarn. Området är annars skogrikt och många åkrar har planterats med gran och tall. Vid Skinnarbacka betas gamla åkrar och naturbetesmark. I norr gränsar hagen till nyplanterad gran.

Beskrivning

Hagen består av öppen gammal åker och ca 6 ha björkhage. Förutom björk finns också asp och täckningsgraden varierar mellan 25% och 75%. I buskskiktet dominerar vide och asp-sly. Buskskiktet är glest bortsett från asp-sly som växer mycket tätt bitvis. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp men även fuktäng av gräs-lågstartyp, gräshed av rödventyp samt torräng av färsvingel- och hållmarkstyp förekommer. Björkhagen är ogödslad. De slätter- och betesgynnade arterna stagg, ängsskallra och ängsvädd är vanliga. Jungfrulin och kattfot förekommer fläckvis.

Hävd

Hagen är välhävdad bortsett från att asp-sly bitvis växer tätt. Nötkreatur betar.

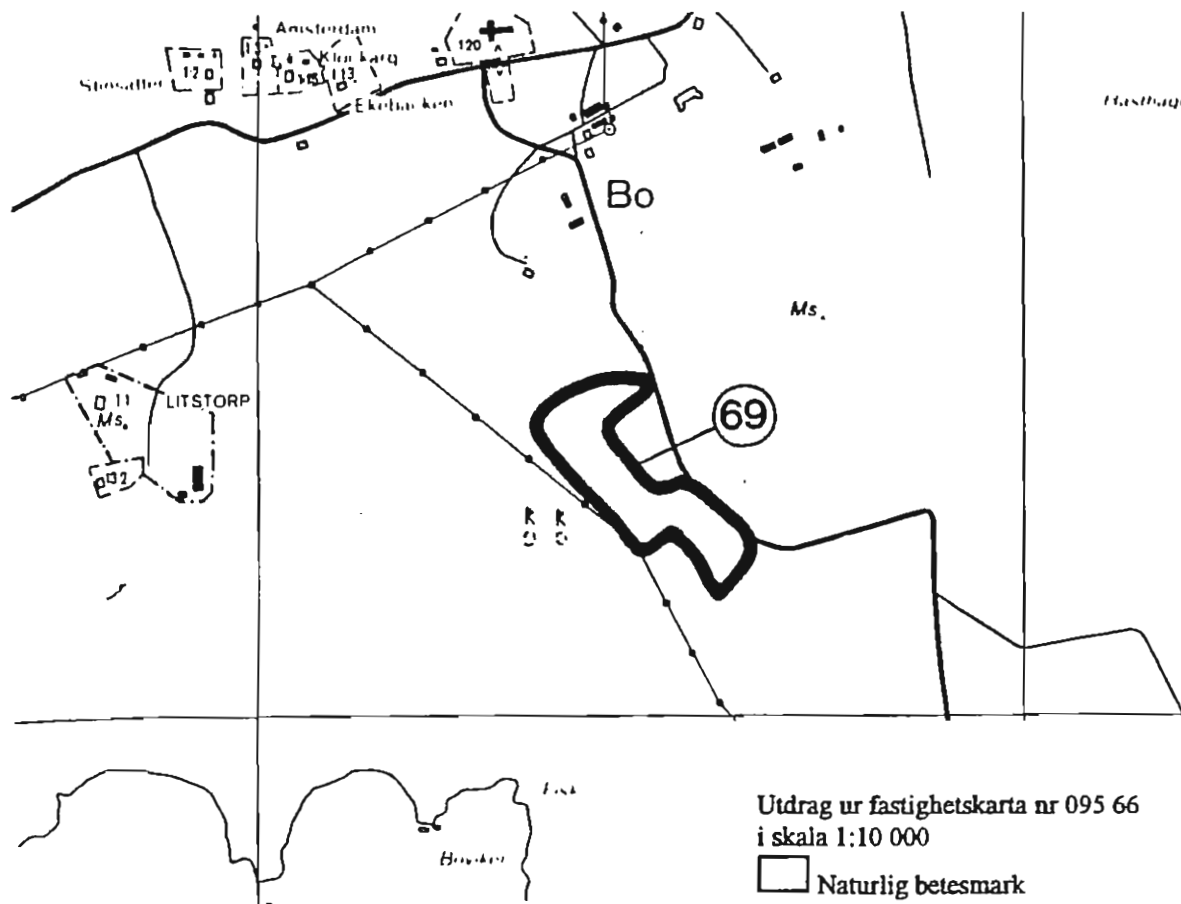
Tidigare inventeringar

Riksintresse: K 9

Bedömning

Hagen utgör ett värdefullt inslag i landskapsbilden. Floran är fin där björkarna inte växer för tätt.

Klass 3

61:69 BO

Bo SN
Topoblad: 0954

Invent.datum: 88.06.30
Koord. 65333/14834 9F6G2E3E

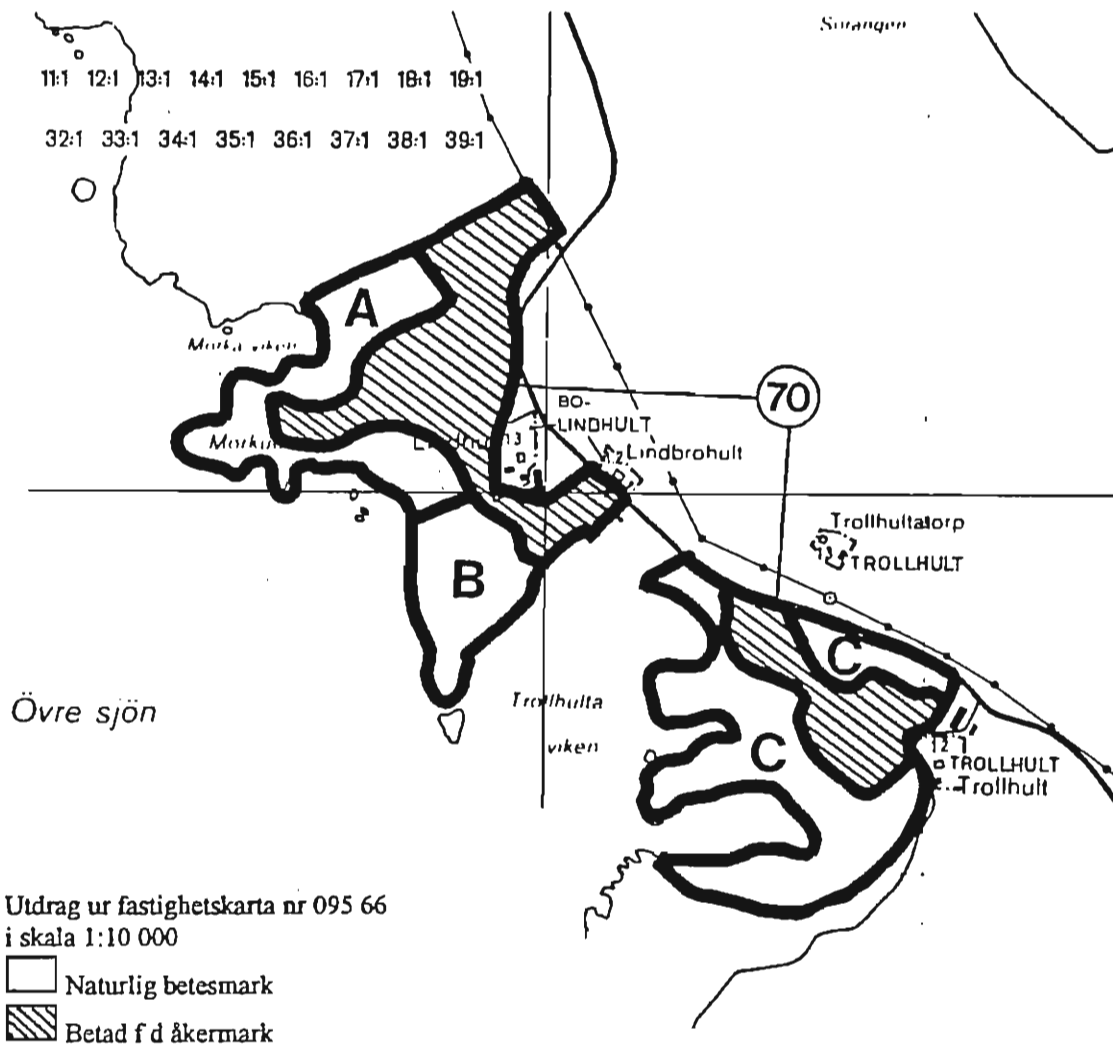
Strax söder om Bo slott betas en blandlövhage. Landskapet är kuperat och varierat skog och jordbruksmark.

En blandlövhage, 2 ha stor, betas tillsammans med gammal åker. De trädslag som förekommer är framför allt björk, gran, asp, ek, bok och ask. Gamla björkar förekommer. Täckningsgraden är 60%. Buskskiktet domineras av en, asp och hassel. Täckningsgraden är 20%. Fältskiktet består av fårsvingelvariant av rödvengräshed. Floran är opåverkad av gödsling men hävdindikatorerna är sparsamt förekommande. Stor blålocka, prästkrage och skogsklöver återfinns dock här och var. Den skogsklädda naturbetesmarken är svagt till måttligt hävdad. Betesmarken är värdefull för landskapsbildningen.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:100
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 99
Riksintresse: K 9

Klass 4

61:70 LINDHULT

Bo SN

Topoblad: 0954

Invent.datum: 88.06.29

Koord. (A,B) 65320/14838 9F6G2D0I

(C) 65316/14843 9F6G1E6D

Lindhult ligger vid sjön Avern's östra strand. Hagmarkerna ger en härlig öppning mot sjön i ett område med många gran- och tallplanteringar. Stranden är brant och stenig utom i Trollhulta-viken, där stranden är en flack, betad strandäng med ett smalt vassbälte.

Beskrivning

I område (A) betas 4 ha blandlövhage och gammal åker. Björk dominerar trädskiktet men även ek, asp, al och gran förekommer rikligt. Täckningsgraden är ungefär 25% i den norra delen, men bitvis är den betydligt högre. I buskskiktet återfinns en, björk, rundhagtorn, druvfläder och hassel. Täckningsgraden är ungefär 25%. Dominerande vegetationstyper är friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp, även torräng av färsvingeltyp förekommer. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna stor blåklocka, jungfrulin, prästkrage, skogsklöver och ängsvädd är bitvis vanliga. Nattviol och svinrot förekommer fläckvis.

Område (B) är 2 ha stort och mycket varierat. Av naturlig betesmark är 30% ekhage, 30% blandlövhage, 20% strandäng och 20% öppen betesmark. Dessutom betas gammal åker. Förutom ek finns björk, al, asp och rönn. Många ekar och björkar är mycket gamla. Täckningsgraden i de trädbevuxna hagarna är 25-50%. Dominerande i buskskiktet är en, dessutom förekommer gran, björk, brakved m m. På de fuktiga delarna dominerar fuktäng av gräs-lågstartyp. Även fuktäng av högstartyp och tuvtåteltyp förekommer. Något torrare delar domineras av friskäng av rödventyp. Inslag finns av örtrik friskäng och gräshed av rödventyp. Kring hållmarker förekommer torräng av hållmarkstyp och färsvingeltyp. Floran är i huvudsak opåverkad av gödsling. Den öppna betesmarken är svagt gödslad eller brukad för länge sedan. De hävdgynnade arterna stor blåklocka, prästkrage och skogsklöver är vanliga, kattfot förekommer mer fläckvis. De slåttergynnade arterna darrgräs, ormrot och svinrot finns fläckvis.

Område (C) utgörs av 1 ha björkhage och 5 ha igenväxta hagmarker ner mot sjön. Några björkar är mycket gamla. Förutom björk finns ek och tall. Täckningsgraden är 25%. Buskskiktet utgörs av sly och en och täckningsgraden är 25%. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. Den övergår i torräng av färsvingeltyp och gräshed av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling. Hävdindikatorerna backnejlika, kattfot och jungfrulin är få och sparsamt förekommande men fina. Skogsklöver är vanlig.

Hävd

Område (A) betas av nötkreatur, men djuren går mest på den gamla åkermarken, så betetrycket på den naturliga betesmarken är för svagt. Område (B) är delvis måttligt hävdad, men framför allt strandängen är väl hävdad. Område (C) betas inte för tillfället och har börjat växa igen.

Kulturvärden

Den naturliga betesmarken är inte stenröjd. Gården Lindhult är en genuin gammal gård.

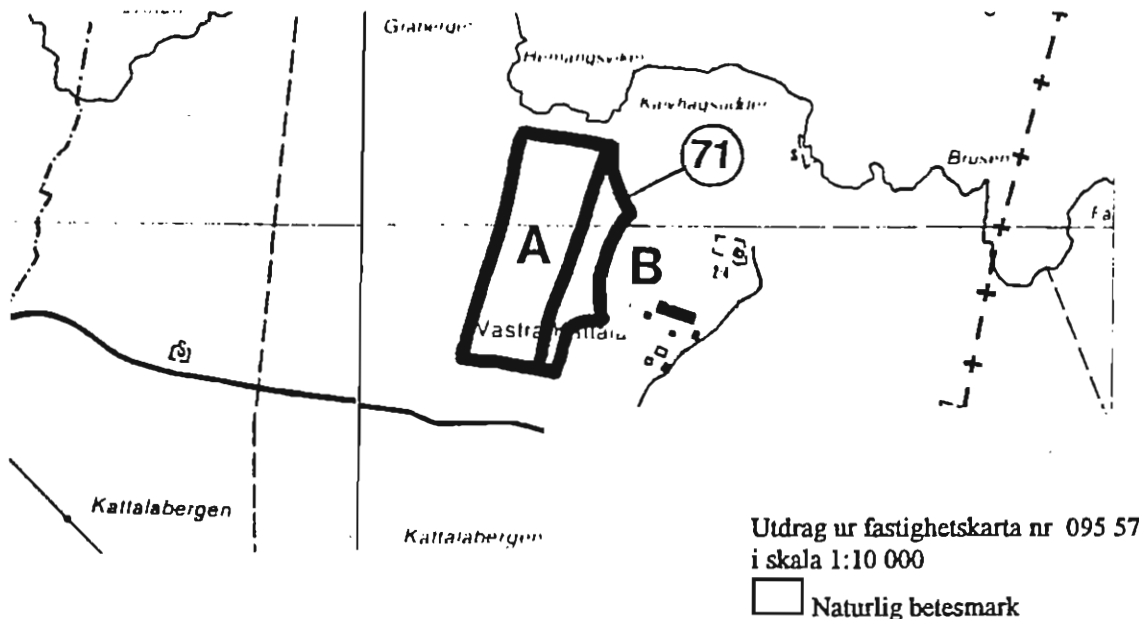
Tidigare inventeringar

Riksintresse: K 9

Bedömning

Betesmarkerna är mycket värdefulla för landskapsbilden. Bitvis är hagmarken mycket fin med arter som darrgräs, kattfot, ormrot, svinrot och backnejlika. Större delen är dock ganska igenväxt. Strandängen är värdefull för fågellivet.

Klass 2

61:71 VÄSTRA KATTALA

Bo SN

Invent.datum: 88.06.29

Topoblad: 0954

Koord. 65294/14852 9F5H4A4C

Kattala är en levande by söder om sjön Avern. Byn delas i en västra och östra del av länsgränsen. Byn är omgiven av ett kuperat skogslandskap.

Beskrivning

Ekhagen (A) är stor, dominerad av gamla ekar och med inslag av gran, tall, björk, asp, al och lind. Täckningsgraden är ca 30%. Buskskiktet består av en, björk, hassel, asp m m. Täckningsgraden är ca 30%. Dominerande vegetationstyper är gräshed av rödventyp och av färsvingelvariant, torräng av färsvingeltyp och friskäng av rödventyp. Även örtirk fiskäng och fuktäng av tuvåteltyp förekommer. Marken är inte stenjöjd. Floran är opåverkad av gödsling fränsett någon möjlig påverkan på den plana, öppna ytan i norr. Framför allt i gläntor är florans mycket fin. De hävgdynnade arterna stor och liten blålocka, gullviva, jungfrulin, kattföt, grönvit nattviol, prästkarge och ängsvädd är vanliga. De slåtergynnade arterna darrgräs, ormrot och svinrot är vanliga. Kasefibbla finns fläckvis.

Vid inventeringstillfället rjödtes det ca 1 ha stora området (B), för att senare betas.

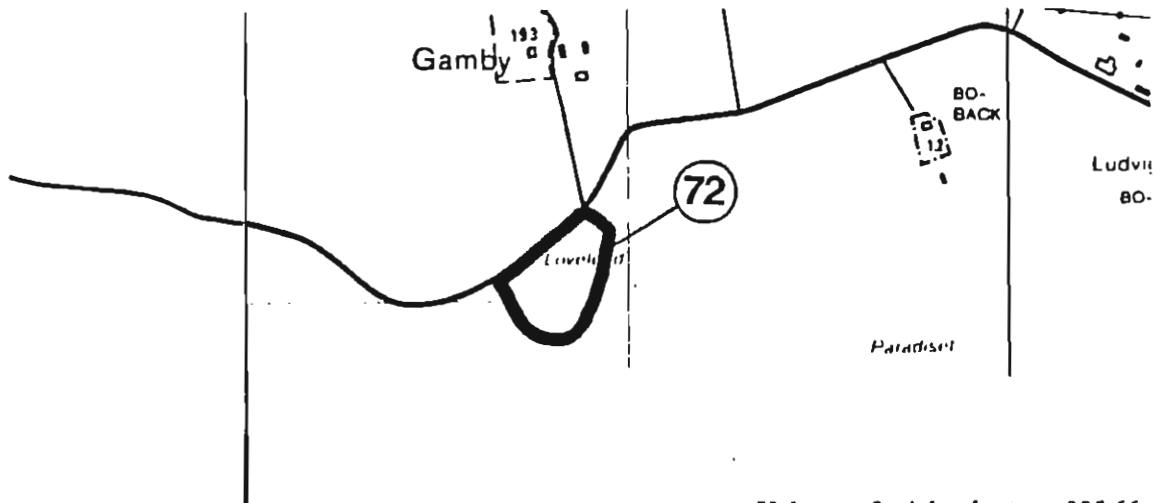
Hävd

Hävden är måttlig. Viss förbuskning behöver förhindras.

Bedömning

En mycket värdefull hage. Riklig förekomst av kattföt, darrgräs, ormrot och svinrot samt förekomsten av kasefibbla är speciellt värdefullt. Viss röjning är önskvärd

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 66
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:72 LÖVELUND

Bo SN
Topoblad: 0954

Invent.datum: 88.06.29
Koord. 65305/14804 9F6G0A5E

Lövelund ligger i kanten av jordbrukslandskapet öster om Hjortkvarn. Det beskrivna området omges av granplantering och gödslad vall.

Beskrivning

Vid Lövelunds gamla tomt betas 1 ha blandlövhage. Asp och björk dominerar trädskiktet, även gran förekommer. Täckningsgraden är ungefär 30%. En, nypon och en del sly utgör ett glest buskskikt. Den centrala delen är här helt öppen och här går också berget i dagen. Vegetationstyperna friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp som övergår i gräshed av rödventyp, örtrik friskäng och vid hållarna i torräng av hållmarkstyp. Floran är opåverkad av gödsling, en mindre del är dock gammal tomtmark. De hävdgynnade arterna liten blåklocka, prästkrage, ängsskallra och ängsvädd är vanliga. Darrgräs, jungfrulin, grönvit nattviol och sommarfibbla förekommer fläckvis.

Hävd

Hävden är måttlig.

Kulturvärden

På den gamla tomten finns husgrunder.

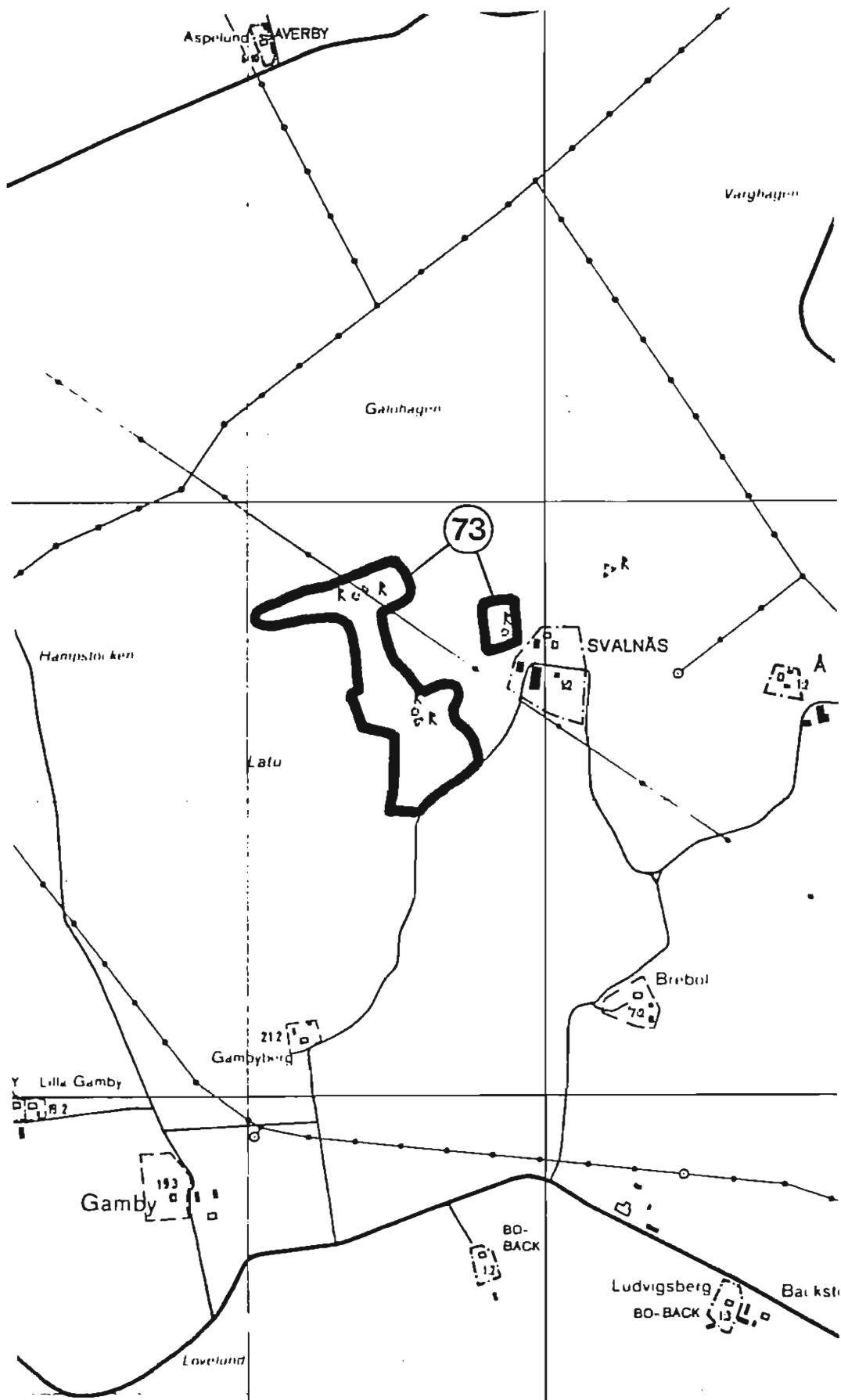
Tidigare inventeringar

Riksintresse: K 9

Bedömning

Den centrala, öppna delen av hagen är liten till ytan men fin med arter som ängsskallra, darrgräs och sommarfibbla.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 66
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:73 SVALNÄS

Bo SN
Topoblad: 0954

Invent.datum: 88.06.30
Koord. 65316/14806 9F6G1A6G

Svalnäs ligger i jordbruksområdet väster om sjön Avern. Landskapet är svagt kuperat. Den naturliga betesmarken ligger på höjdryggar.

Beskrivning

Betesmarkerna består av 5 ha björkhage som öppnar sig i norr och söder. Förutom björk finns i trädskiktet asp. Täckningsgraden är upp till 50% i de centrala delarna. Den södra delen domineras av bitvis täta druvfläderbuskage och den norra delen domineras av en. En kraftledning korsar norra delen. Marken är torr till frisk med torräng av färsvingeltyp och friskäng av rödventyp. Floran är till större delen opåverkad av gödsling. I den norra delen är de slåttergynnade arterna darrgräs, ormrot och svinrot och den mer betesgynnade kattfoten mycket vanliga. Även t ex stagg, ängsvädd, jungfrulin och liten blåklocka är vanliga. De slåtter- och betesgynnade arterna återfinns även i resten av hagen men inte lika rikligt.

Hävd

Hagarna betas av nötkreatur och häst. Hävden är måttlig.

Kulturvärden

I hagen finns fornlämningar.

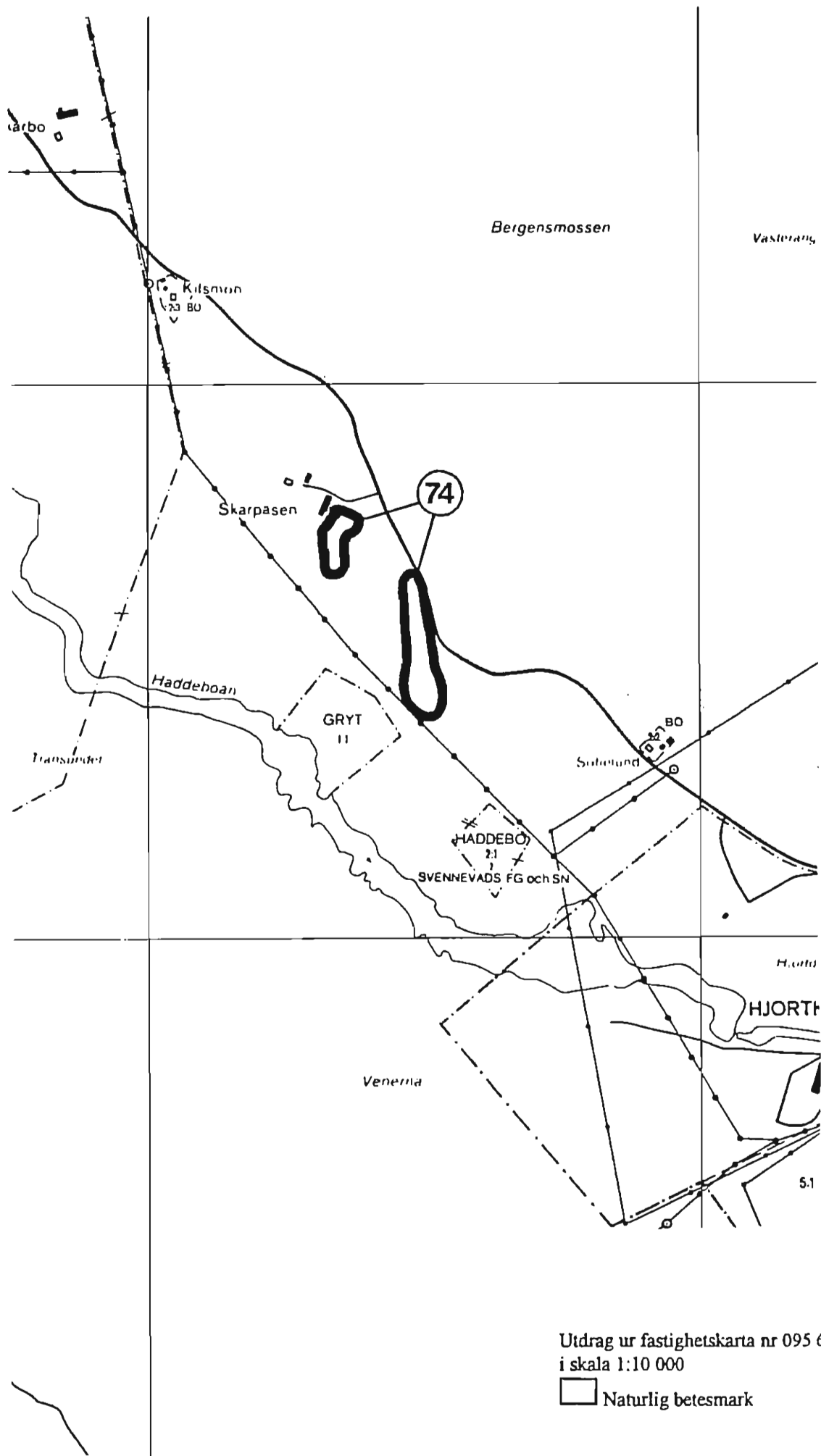
Tidigare inventeringar

Riksintresse: K 9

Bedömning

Den norra delen av hagen är öppen och mycket fin med riklig förekomst av t ex darrgräs, kattfot, ormrot och svinrot. Resten av hagen är värdefull, men inte lika vällävdad.

Klass 2

61:74 SKARPÅSEN

Bo SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.07
Koord. 65317/14773 9F6F1C7D
65315/14775 9F6F1C5F

Skarpåsen ligger i skogsbygden strax väster om Hjortkvarn. Den naturliga hagmarken sammanbinds av fuktig f d åker. Våtmarkerna ner mot Haddeboån ingår i hagen men betas mycket lite.

Beskrivning

Den naturliga hagmark som framför allt betas är ca 2 ha relativt öppen hage. Träskiktet består av ung tall, björk, asp och rönn. Täckningsgraden är ca 10%. Buskskiktet är något tätare och består av en, tall, björk, hallon och viden. Närmast ladugården saknas buskskiktet i stort sett och björkarna är gamla. Vegetationstyperna varierar från torräng av hållmarkstyp och fårsvingeltyp kring berget som går i dagen till friskäng av rödventyp, gräshed av rödven- och staggtyp, rished av blåbär-lingontyp och vid övergången till våtmark fuktäng av gräs-lågstartyp samt staggängsvarianten av densamma. Bortsett från f d åker och delen närmast ladugården sker viss förbuskning. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna stagg, vårbrodd och knägräs är vanliga. Liten blåklocka, jungfrulin och nattviol finns fläckvis. Kattfot växer lokalt rikligt.

Hävd

Hävden är god närmast ladugården. Vid inventeringstillfället krävdes i den östra delen stängselreparation och korna hade ännu inte släppts dit. Våtmarken ner mot Haddeboån betas mycket lite.

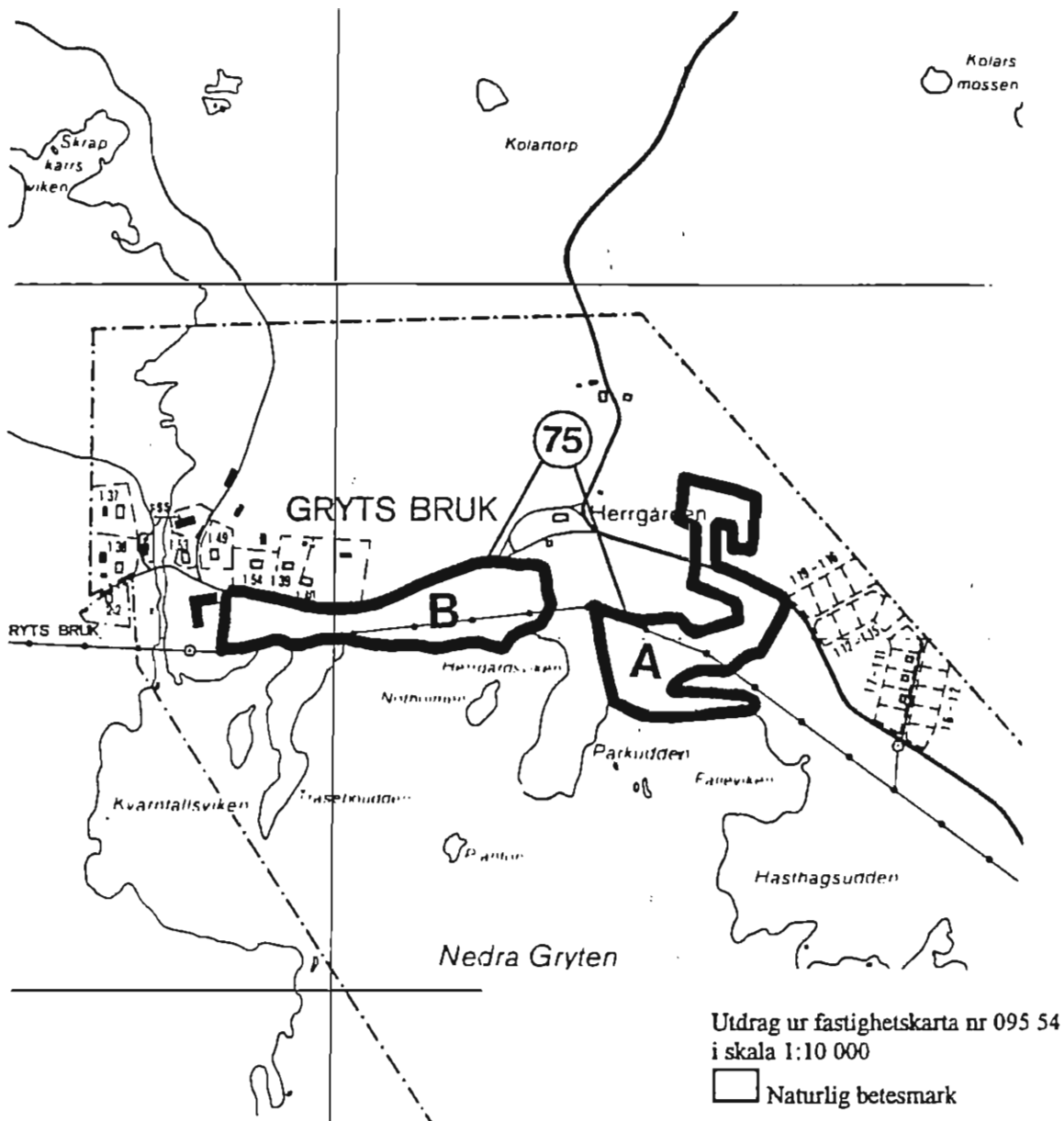
Tidigare inveteringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:103
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 103

Bedömning

Gården utgör ett värdefullt inslag i den skogsdominerade trakten. I den östra delen återfinns kattfot, knägräs, nattviol, stagg m m. Viss röjning krävs dock. Våtmarksbetet är trots sin ringa omfattning värdefullt.

Klass 3

61:75 GRYT

Bo SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.07.08
Koord. 65294/14743 9F5E4E4D

Gryt ligger vid sjön Nedre Gryten i skogsområdet väster om Hjortkvarn.

Beskrivning

Område (A) är totalt 3 ha stort och mycket varierat. Det består av en smal remsa (0,3 ha) strandäng, tallskog (0,6 ha) och i kanten av den öppnare, enbuskbevuxen mark (0,3 ha). Norr om vägen betas vall och holmar med blandade lövträd (0,6 ha björkhage och 1,2 ha blandlöv-hage). I trädskiktet återfinns björk, asp, gran, al och tall. Någon asp är mycket gammal. Busk-skiktet domineras av en, men även lövsly förekommer. Vegetationstyperna varierar från fukt-äng av gräs-lågstarräng vid strandängen och i en bäckfåra till gräshed av rödventyp och får-svingelvariant i tallskogen och friskäng av rödventyp samt torräng av

hällmarkstyp och fårsvingeltyp på de öppna delarna, där hållar går i dagen. Floran är i huvudsak opåverkad av gödsling. Bitvis är floran dock gödselpåverkad. Hävdindikatorerna återfinns framför allt i det öppna området vid skogskanten och vid stranden. Liten blåklocka, blåsuga, Jungfru Marie nycklar, stagg och ängsvädd är vanliga. Svinrot förekommer fläckvis.

Område (B) består huvudsakligen av ung planterad ekhage (1,8 ha), en mindre del öppen hagmark (0,6 ha) och betad skog (0,6). Förutom den unga planterade eken finns björk och tall. Mycket gammal tall finns. Buskskiktet består av en. Dominerande vegetationstyp är friskäng av rödventyp. På fuktigare mark övergår den i fuktäng av gräs-lågstartyp, tuvtåteltyp och högrörttyp. På torrare mark övergår den i gräshed av rödventyp och fårsvingelvariant och torräng av fårsvingeltyp. Floran är till hälften opåverkad och till hälften mer eller mindre påverkad av gödsling. Hävdindikatorerna är få. Liten blåklocka och ängsvädd är dock vanliga. Blåsuga och prästkrage återfinns fläckvis.

Hävd

Område (A) betas av nötkreatur. Hävden är måttlig, fläckvis är den dock god. Området norr om vägen var inte betat vid inventeringstillfället. Område (B) betas av får och hävden är måttlig.

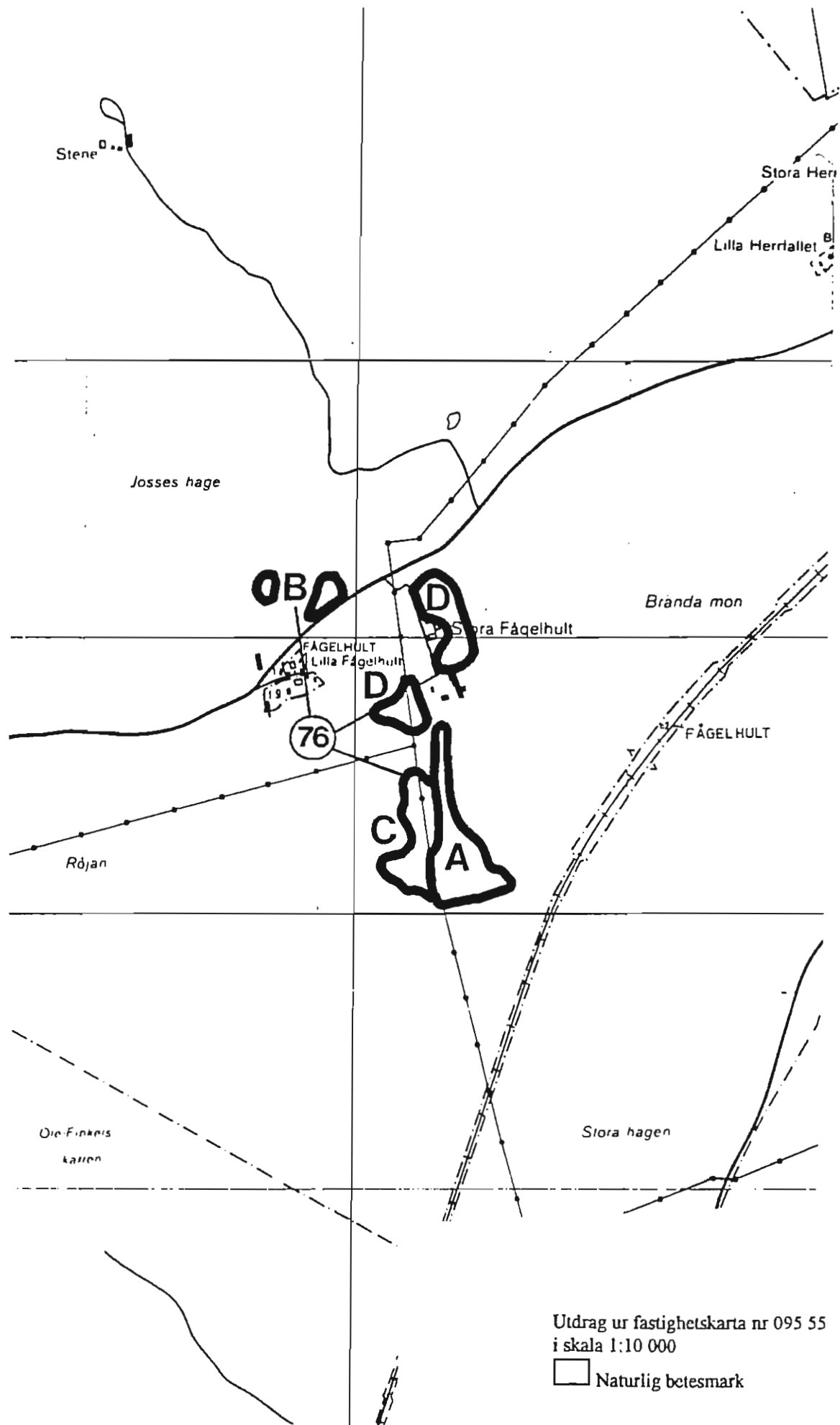
Kulturvärden

Odlingsrösen återfinns i område (A).

Bedömning

Hagarna är värdefulla för landskapsbilden. Botaniskt är det framför allt delar av område (A) som är fina. Strandängen är värdefull för fågellivet.

Klass 3

60:76 FÅGELHULT

Bo SN

Topoblad: 0953

Invent.datum: 1988

Koord. (A,C) 65291/14771 9F5F4C1B

(B) 65295/14769 9F5F4B5J

(D) 65294/14771 9F5F4C4B

Fågelhult ligger i svagt kuperat skogslandskap väster om Hjortkvarn. Betesmarken närmast gården är kraftigt gödslad. På bergknallen norr om gården växer taklök och gulfetknopp.

Beskrivning

Större delen, (3,2 ha) av den naturliga betesmarken är öppen hagmark. En mindre del (0,8 ha) är björkhage, där täckningsgraden är ca 20%. Buskskiktet utgörs av en med ca 20% täckningsgrad. Vegetationstyperna varierar från fuktäng av gräs-lågstarräng till friskäng av rödventyp och gräshed av rödventyp. Floran är delvis påverkad av gödsling. Område (A) och (B) är inte alls eller svagt gödslat. Område (C) är svagt gödslat. Närmast gården, i två områden (D), är det tydligt gödslat. Hävdindikatorerna återfinns framför allt i hage (A). Stor och liten blå-klocka, darrgäs, jungfrulin, Jungfru Marie nycklar, prästkraige, stagg och ängsvädd är vanliga. Kattfot förekommer fläckvis. Borsttistel finns i hage (C).

Hävd

Hävden är måttlig. Ingen förbuskning men dåligt avbetat vid inventeringstillfället.

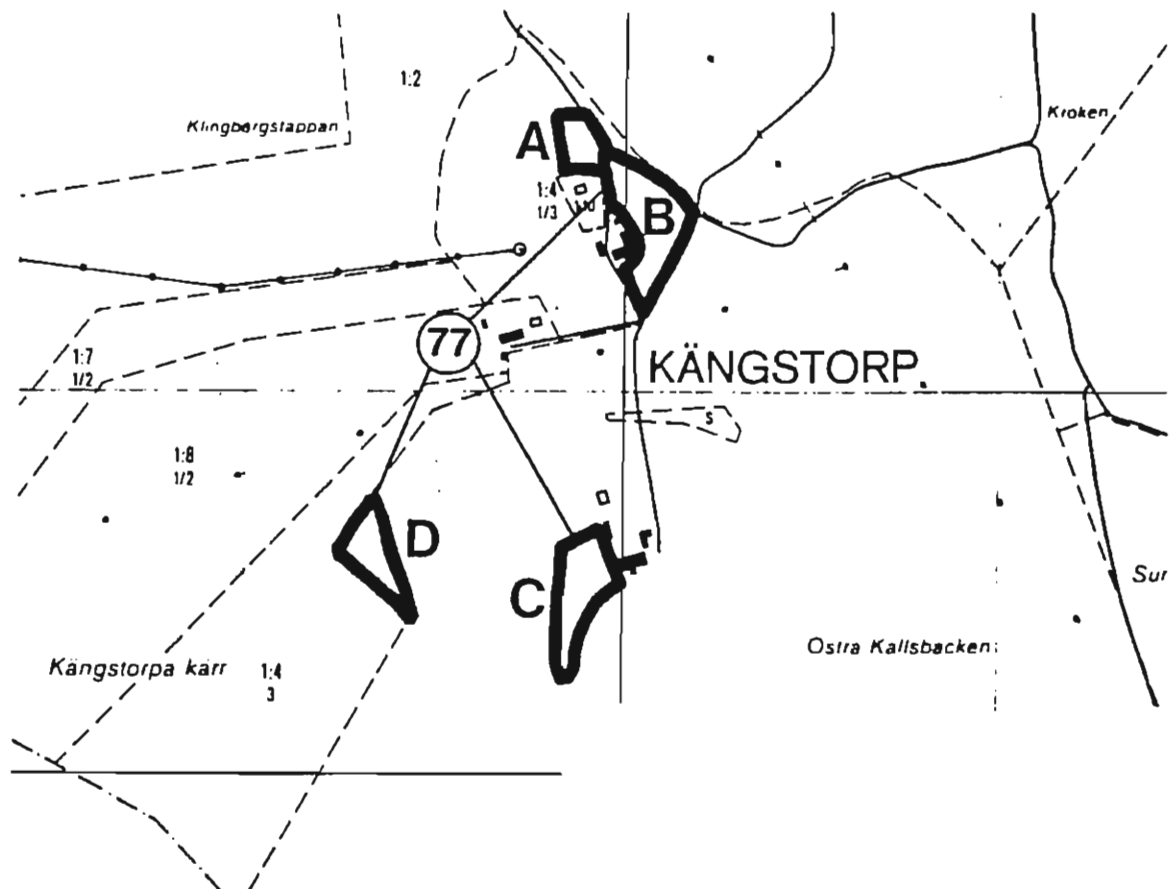
Kulturvärden

Odlingsrösen finns.

Bedömning

Hagarna är värdefulla för landskapsbilden. Speciellt hage (A) är värdefull med riklig förekomst av darrgräs, jungfrulin, stagg, Jungfru Marie nycklar och kattfot.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 55
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:77 KÄNGSTORP

Bo SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 88.06.27
Koord. (A,B) 65287/14790 9F5F3E7A
(C) 65282/14789 9F5F3D2J
(D) 65282/14786 9F5F3D2G

Kängstorp ligger i skogslandskapet söder om Hjortkvarn. Skogen öppnar sig mot åkrar och välbevarade naturbetesmarker.

Beskrivning

Område (A) är en liten björkhage, endast 0,5 ha stor. Förutom björk växer här asp. Trädskiktets täckningsgrad är 25-50%. Buskskiktet består av en, gran och bitvis mycket asp. Täckningsgraden är ca 25%. Vegetationstypen är framför allt gräshed av rödventyp och färsvingelvariant, även rished av blåbär-lingontyp, friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna Jungfru Marie nycklar, stagg och ängsvädd är vanliga. Jungfrulin, nattviol, svinrot och ängsskallra finns fläckvis.

Område (B) är en 1,5 ha stor öppen hage. Buskskiktet består av viden och björksly och täcker ca 25%. Det finns mycket örnbräken, odon och krypande viden. Vegetationstyperna som dominerar är fuktäng av gräs-lågstartyp och gräshed av stagg och rödventyp. Även friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp förekommer. Floran är opåverkad av gödsling. De hävdgynnade arterna blåsuga, jungfrulin, kattfot, nattviol, Jungfru Marie nycklar, stagg och ängsvädd finns rikligt. Staggen är bitvis dominerande liksom ängsskallra och vårbrodd.

Område (C) är också en 1,5 ha stor öppen hagmark. Buskskiktet består av björksly och gran och täcker 30%. Vegetationstyperna liknar område (B). Floran är till större delen opåverkad av gödsling. Närmast ladugården syns dock en påverkan. De hävdgynnade arterna nattviol, Jungfru Marie nycklar, stagg, vårbrodd, ängsskallra och ängsvädd är vanliga. Den slåttergynnade slåttergubben finns fläckvis.

Område (D) utgörs av en 1 ha stor kulle med öppen hagmark. Området betas tillsammans med vall, där små öar av ej gödslad eller plöjd mark finns. I trädskiktet finns enstaka björkar och i buskskiktet enstaka enar. Dominerande vegetationstyper är friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp. Inslag finns även av gräshed av rödventyp. Floran är opåverkad av gödsling. De slåttergynnade arterna darrgräs och svinrot är vanliga, ängsskallra är bitvis dominerande. Jungfrulin, kattfot, prästkrage och stagg är vanliga.

Hävd

Område (A) är svagt till måttligt hävdad av får. Norra delen av område (A) är väl hävdad, medan den södra delen är sämre hävdad med en hel del sly på väg. Får och nötkreatur betar. Område (C) är måttligt hävdad och betas av nötkreatur. Söder om hagen är hagmarkerna övergivna, men fortfarande finns gläntor. Område (D) är måttligt väl hävdad och betas av nötkreatur. På andra sidan en stengärdesgård finns en ganska grov fuktäng som inte betas för tillfället. Fuktängen övergår i ett glest björkbestånd.

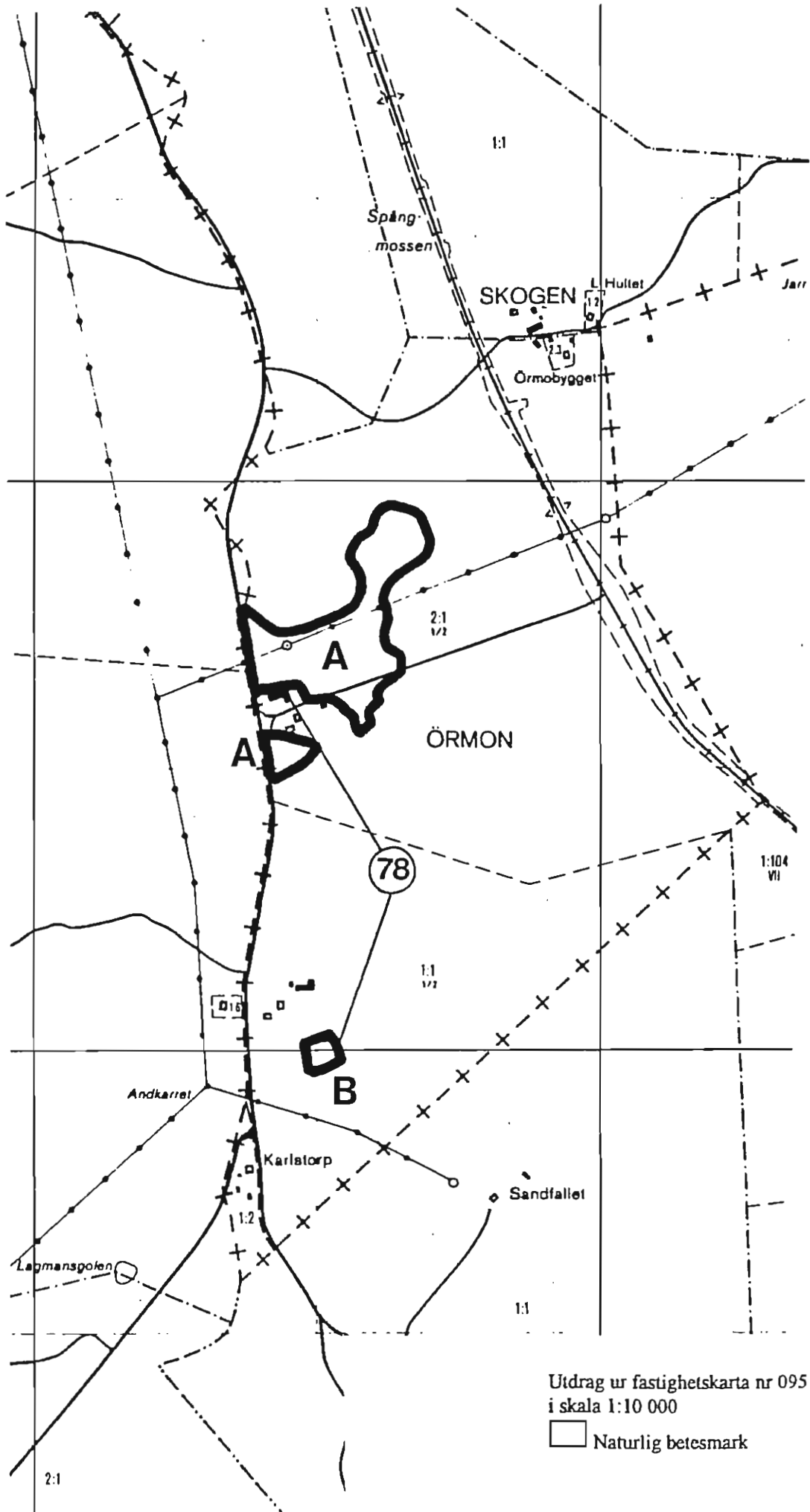
Kulturvärden

Hagarna (A) och (B) är inte stenröjda och ligger vid en gammal välbevarad gårdsmiljö. Vid hagarna (C) och (D) finns stengärdesgårdar och odlingsrösen.

Bedömning

Kängstorp utgör ett mycket värdefullt inslag i ett område som domineras av skog och skogsplanteringar. Floran i framför allt område (B) och (C) är mycket fin. Den rikliga förekomsten av t ex kattfot, stagg, ängsskallra och orkidéer visar på långvarig hävd, i och för sig mager, men opåverkad miljö. Slåttergubbe är relativt ovanlig i trakten.

Klass 2

61:78 ÖRMON

Bo SN

Invent.datum: 88.06.27

Topoblad: 0953

Koord. (A) 65216/14775 9F4F1C6G

(B) 65209/14775 9F4F0C9F

Örmon ligger i skogslandskapet söder om Hjortkvarn, justvid länsgränsen.

Beskrivning

Betesmarkerna (A) är sammanlagt 5 ha framför allt öppen hage men också en mindre del björkhage. Trädskiktet består förutom av björk av asp, rönn, tall och oxel. Buskskiktet domineras av en och bildar på ett ställe nära vägen ett snår. Även nypon och hassel återfinns. Friskäng av rödventyp är dominerande vegetationstyp. Torräng av fårsvingeltyp är vanlig och torräng av hållmarkstyp finns där hållar går i dagen. Floran är opåverkad av gödsling. Delar av den helt öppna hagen har troligen varit odlade eller markberedda för länge sedan men knappast gödslade. Floran är varierad. De hävdgynnade arterna gullviva, kattfot, knägräs, nattviol, rödkämpar och sommarfibbla är vanliga. Darrgräs, mandelblomma, ormrot, solvända, stagg och svinrot förekommer fläckvis. Söder om Örmon betas en mycket liten holme (B) med Jungfru Marie nycklar, liten blålocka och kattfot.

Hävd

Närmast huset var hagen väl hävdad vid inventeringstillfället. Resten av hagen betades inte för tillfället men skulle påbörjas senare under sommaren.

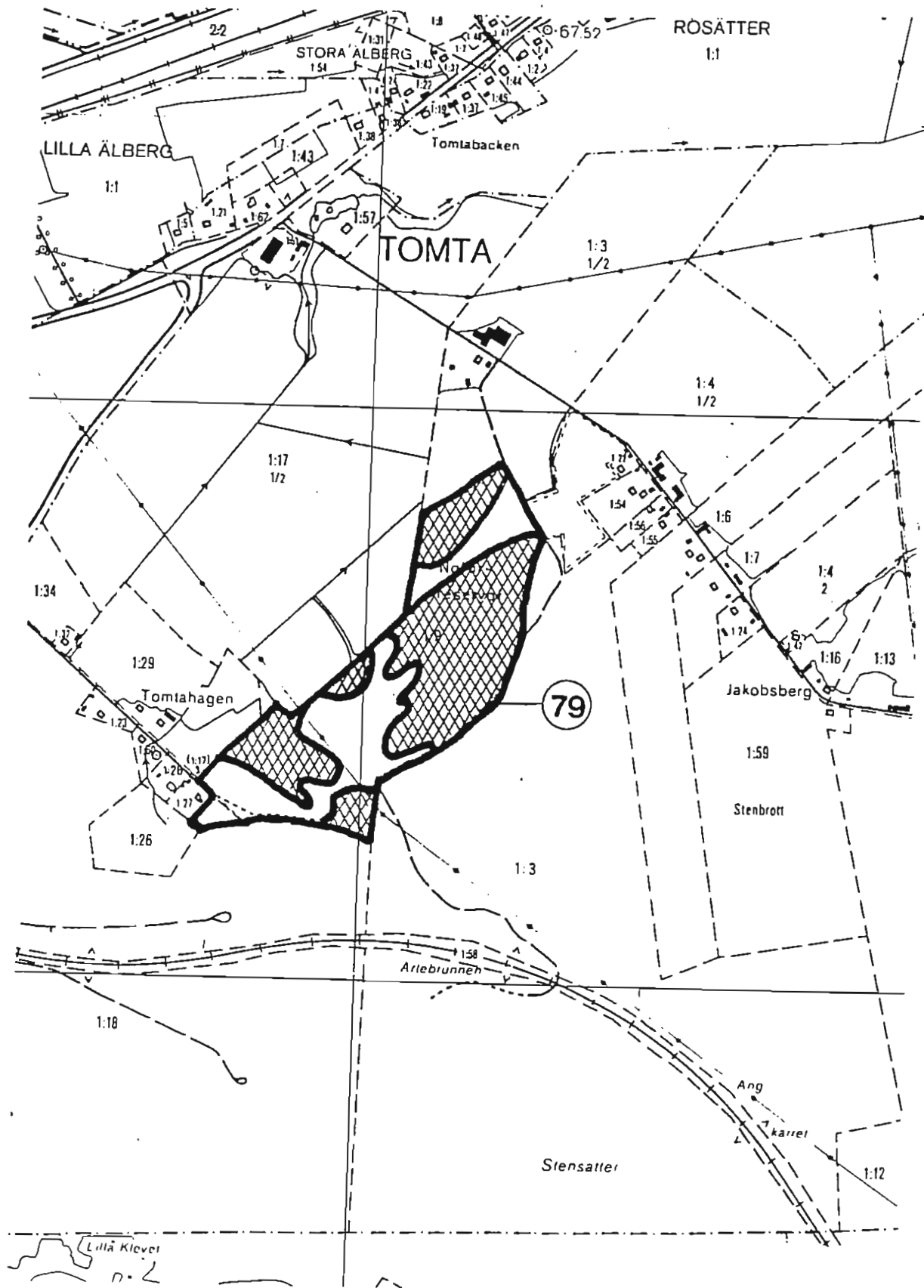
Kulturvärden

Odlingsrösen finns.

Bedömning

Floran är rik och varierad inom delar av området. Speciellt att notera är solvändan och rödkämparna. Viss röjning bör ske. Ett mycket värdefullt område.

Klass 2

Utdrag ur fastighetskarta nr 095 91
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad skog

61:79 TOMTA HAGAR - NATURRESERVAT

Hallsbergs SN
Topoblad: 0953

Koord. 65475/14571 9F9B2C5B

Tomta hagar är belägna i en sluttning vid foten av den förkastningsbrant som skiljer Närkes södra skogstrakter från Närkeslätten

Reservatet har inte inventerats enligt metoden för ängs- och hagmarksinventeringen. Följande beskrivning är gjord med hjälp av skötselplan och tidigare inventeringar samt anteckningar från besök under juli månad 1994.

Beskrivning

Området består av tydliga strandvallar och mellanliggande sänkor. Hela området är 19 ha, varav ca 3 ha är öppen hagmark, ca 6 ha blandlövhage och resterande 10 ha utgörs av slutna hasselbestånd eller lundartad lövskog med en rik lundflora. I hagmarken växer hassel, en, hagtorn, skogstry, olvon, getapel och måbär, samt spridda träd av björk, tall, gran, rönn, hägg och oxel. Vegetationstypen varierar från torräng till fuktäng. Vid besök i juli månad 1994 noterades följande hävdgynnade arter: stor och liten blåklocka, brudbröd, klasefibbla, revfibbla, rödkämpar, rödklingt, prästkrage, gullviva, drarrgräs, vårbrodd, gökärt, svinrot, gökärt, stagg, blåsuga, bockrot och smörbollor. Enligt tidigare inventeringar finns även backsmultron, grönvit nattviol, sommarfibbla och vårfingerört.

Här finns även glansnäva som inte är direkt hävdgynnad, men som är känd från endast fem lokaler i hela länet.

Hävd

Hävden är måttlig och sker genom bete av nötkreatur.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 61:37
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 40

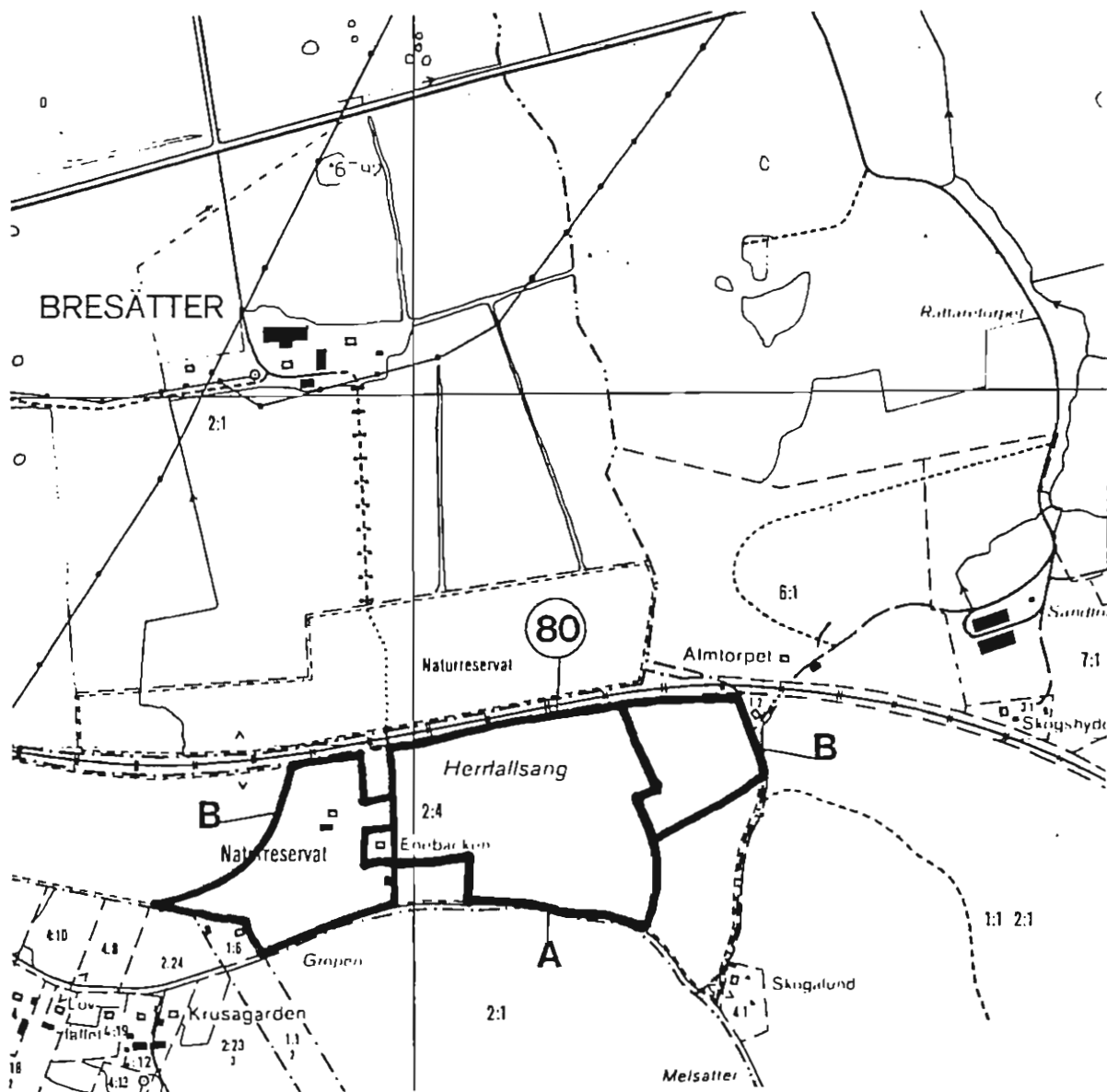
Bedömning

Tomta hagar utgör ett vackert inslag i landskapsbilden. Hagmarken har betats utan avbrott sedan den tidigare inventeringen gjordes. Den omnämnda floran med flera värdefulla hävdgynnade arter, torde därför med all sannolikhet finnas kvar.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 105 03
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

61:80 HERRFALLSÄNG - NATURRESERVAT

Hallsbergs SN
Topoblad: 1051

Koord. 65503/14681 10F0D0D3B

Herrfallsäng ligger öster om Hallsberg i en förkastningssluttning, alldeles söder om en bergsgrundsplatta av kalksten.

Reservatet har inte inventerats enligt metoden för ängs- och hagmarksinventeringen. Följande beskrivning är gjord med hjälp av skötselplan och tidigare inventeringar samt anteckningar från besök under juli månad 1994.

Beskrivning

Område (A) är en 9,5 ha stor träd- och buskbärande äng. Trädskiktet domineras av alm och ask, vidare förekommer bl a asp, björk, oxel, lönn och hagtorn. Förutom hassel som dominerar buskskiktet finns bl a tibast, try och nypon. Träd- och buskskiktets slutenhet varierar. Dels finns större helt öppna ytor och dels partier där grässvål saknas p g a skugga. Vegetationstypen varierar mellan torräng, friskäng och fuktäng. Ett stort antal hävdgynnade arter förekommer. Vid besök i juli månad 1994 noterades följande hävdgynnade arter: ormröt, backsmörblomma, smörboll, brudbörd, gökärt, backklöver, jungfrulin, vildlin, gullviva, rödkämpar, stor samt liten blåklocka, brudborste, jordtistel, prästkrage, rödklint, sommarfibbla, svinrot, klasefibbla, darrgräs, vårbrodd, blekstarr. Enligt tidigare inventeringar finns även ormtunga och rosettjungfrulin.

Betesmarken (B) nyttjades ursprungligen också som slåtteräng, men har under sen tid utgjort åkermark med holmar och rösen. Sedan åtskilliga år har den dock endast nyttjats för bete och kan idag klassificeras som öppen hagmark. Arealen är totalt 7 ha och uppdelad på två områden, ett väster om och ett öster om slåtterängen (A). På åkerholmar i östra delen växer alm, ask och nyponbuskar. På åkerholmarna i västra delen förekommer främst ask, men även apel, hagtorn, getapel och nyponbuskar. Vegetationstypen varierar från torräng till fuktäng. Framförallt i den västra delen finns flera värdefulla hävdgynnade arter, vilka sprider sig från holmarna ut på f d åkern. Vid besök i juli månad 1994 noterades följande slåtter- och betesgynnade arter i västra delen: bockrot, gullviva, liten blåklocka, rödklint, vårfingerört, sommarfibbla, rödkämpar, backsmörblomma och darrgräs. I betesmarken kan man enligt tidigare inventeringar även finna t ex backsmörblomma, knölsmörblomma, backsmultron, jordtistel, rosettjungfrulin, brudsporre, låsbräken och majviva.

Hävd

Med kortare avbrott har slåtterängen (A) hävdats sedan åtminstone 1800-talets början. Hävden är i dag god och sker genom årlig slåtter i augusti månad. Hagmarken (B) är välbetad av nötkreatur.

Kulturvärden

En hel del odlingsrösen förekommer och långa välbevarade stengärdesgårdar finns.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, T 22

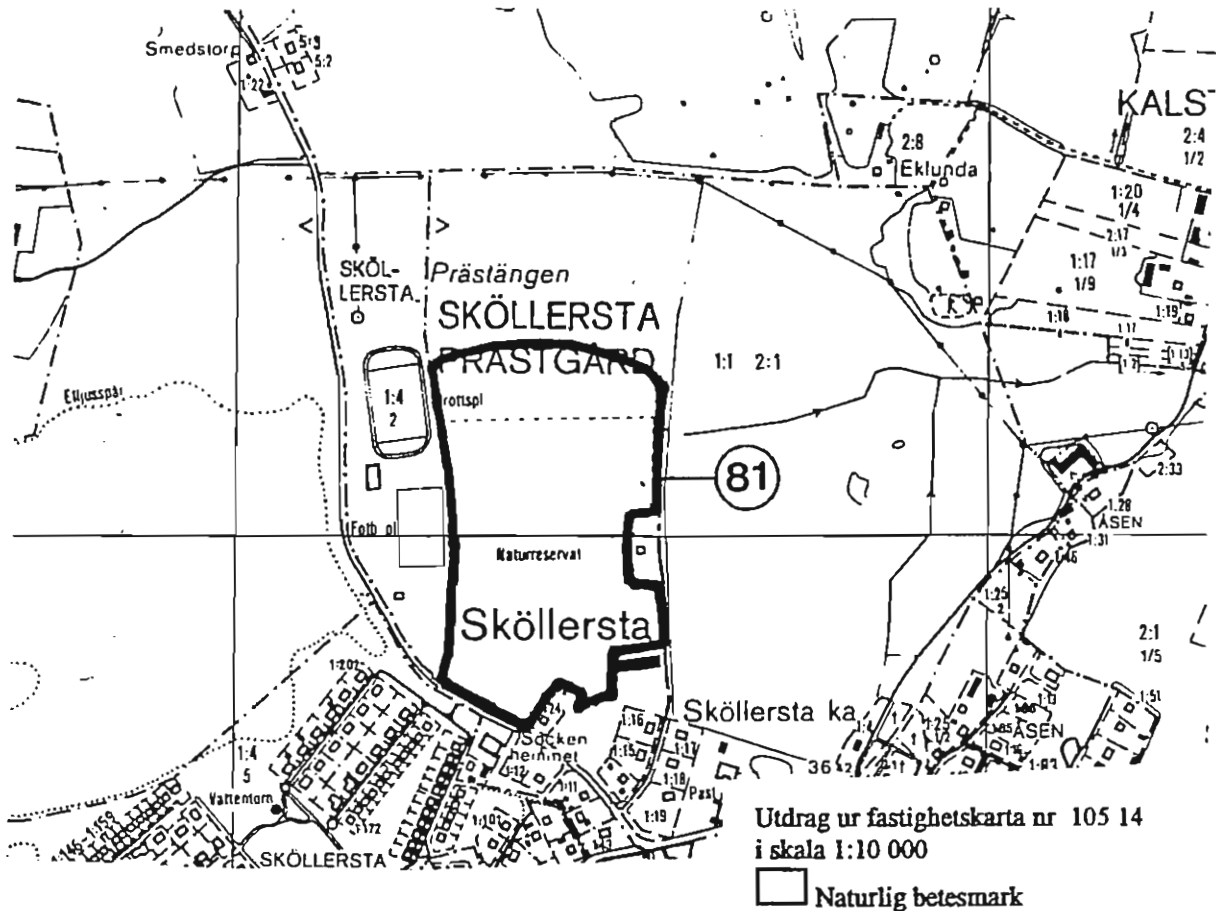
Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun, 31-32

Vegetationsundersökning av naturreservatet Herrfallsäng (tre-betygs uppsats)

Bedömning

En god hävd med en lång och i stort sett oavbruten kontinuitet har skapat en mycket artrik och värdefull slåttergynnad flora i ängen. Även betesmarken är välhävdad och har en värdefull hävdgynnad flora. Herrfallsäng har även kulturhistoriska värden.

Klass 1

61:81 SKÖLLERSTA PRÄSTÄNG - NATURRESERVAT

Sköllersta SN
Topoblad: 1051

Koord. 65580/14734 10F1E3D0

Prästängens ligger i Östra kanten av en större moränhöjd, omedelbart norr om Sköllersta tätort.

Reservatet har inte inventerats enligt metoden för ängs- och hagmarksinventeringen. Följande beskrivning är gjord med hjälp av skötselplan och tidigare inventeringar.

Området utgörs av ca 10 ha ekhage som i norr övergår till skog (ca 3 ha). Som namnet anger nyttjades området ursprungligen till slåtteräng. Förutom relativt glest stående vidkroniga ekar finns enstaka björkar och granar. Buskskiktet består av unga ekar, rönn och al. Fältskiktet består av frisk- och fuktäng. Betet har under perioder varit svagt eller helt saknats. Detta har lett till igenväxning, men hagen restaurerades på 1960-talet och fortfarande ska vissa restaureringsåtgärder ske för att skapa större öppna ytor. Av den en gång i tiden artrika slåttergynnade floran finns idag inte mycket kvar. Orsaken till detta är att hävden periodvis har varit mycket svag och att hagen förmodligen har gödslats. Prästängens är med sina stora ekar ett värdefullt inslag i landskapsbilden och ett exempel på en landskapstyp som numera är sällsynt.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, T 93

Klass 4

KUMLA

10 KUMLA KOMMUN

Kumla kommun präglas helt av närkeslättnens öppna odlingslandskap, som brukats ända sedan förhistorisk tid. Kommunen har fem områden av riksintresse för kulturmiljövården. I samtliga är odlingslandskapet av grundläggande värde.

Kommunen ingår i

- * *Naturgeografisk region:*
24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken
26 Skogslandskapet omedelbart söder om norrlandsgränsen..
- * *Agrar kulturlandskapsregion:*
12 Mälardalens odlingsbygder
- * *Produktionsområde:*
Mellersta Sveriges skogsbygder

I Kumla kommun har **totalt 60 ha naturlig fodermark** fördelade på **16 objekt** bedömts vara av intresse. **I denna areal ingår ej betad skog** (totalt 1,5 ha 81:10 Handberga). Den betade skogen, som ursprungligen är hagmark, kommer inte heller i fortsättningen att tas med i den statistiska redovisningen, men finns med i objektsförteckningen och är nämnd i beskrivningen av objektet.

Förutom de objekt som beskrivs nedan har ytterligare ett 50-tal objekt besökts, men bedömts som ointressanta. I ca hälften av dessa hade hävden upphört och områdena var mer eller mindre igenväxta. Den andra hälften av områdena var gödselpåverkade och saknade en hävd-gynnad flora.

FÖRDELNING MELLAN VÄRDEKLASSERNA

Här redovisas fördelningen av den naturliga fodermarken mellan värdeklasserna. Fig. 1 visar andelen areal i procent och fig. 2 visar fördelningen av arealen i ha samt antal objekt i resp klass. Ett objekt (81:8 Ormesta) innehåller delobjekt vilka har värderats olika och därmed tillhör olika värdeklasser. När det gäller fördelningen av *antal objekt* mellan värdeklasserna redovisas detta objekt i klass 3. Vid fördelningen av *arealen* redovisas däremot varje delobjekt i sin värdeklass.

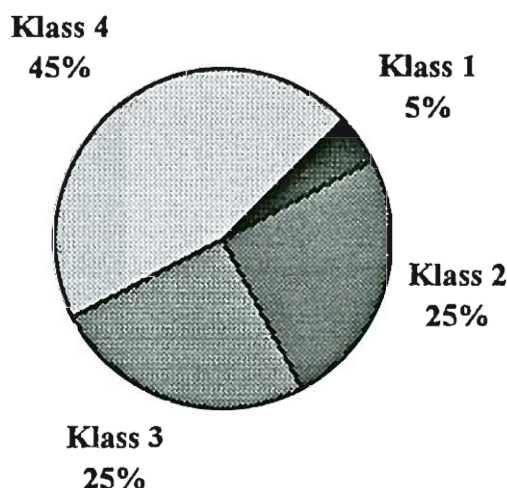

Fig. 1 Andel naturlig fodermark i Kumla kommun fördelad mellan värdeklasserna

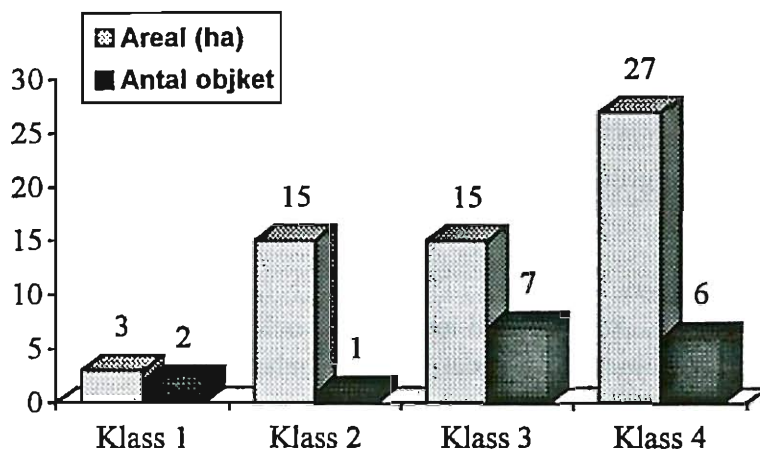

Fig. 2 Areal naturlig fodermark i Kumla kommun fördelad mellan värdeklasserna och antal objekt i resp klass

Hela arealen i klass 2 utgörs av betad strandäng som ingår i Kvismarens naturreservat och beskrivs i objekt 80:78 Örebro kommun.

FÖRDELNING MELLAN NATURTYPERNA

Av den totala arealen fodermark är 8 % slåttermark (5 ha) och 92 % är betesmark (55 ha).

I kommunen förekommer 6 olika naturtyper, varav endast en är slåttermark. Fig. 3 visar fördelningen av naturlig fodermark mellan de olika naturtyperna oavsett värdeklass. I tabell 1 redovisas i siffror fördelningen av arealen mellan de olika naturtyperna inom resp värdeklass. För definition av de olika naturtyperna se sid 5.

Slåttermarken är av naturtypen annan öppen äng och förekommer i två objekt i klass 1 (81:14 och 81:15 Norra resp Södra Mossby, naturreservat) och i två objekt i klass 3 (81:5 Skyberga och 81:13 Lekebacken). Lekebacken är ett gravfält av järnålderstyp och i objektet Skyberga ingår Skiftasbacken med fornlämningar och Torshögen, en gravhög från järnåldern. Dessa objekt hävdas genom fornminnesvårdens försorg.

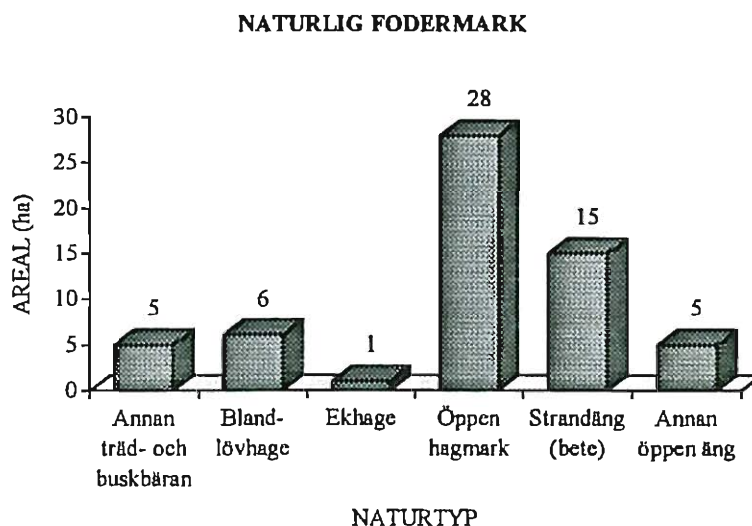

Fig. 4 Areal naturlig fodermark i Kumla kommun fördelad mellan naturtyperna

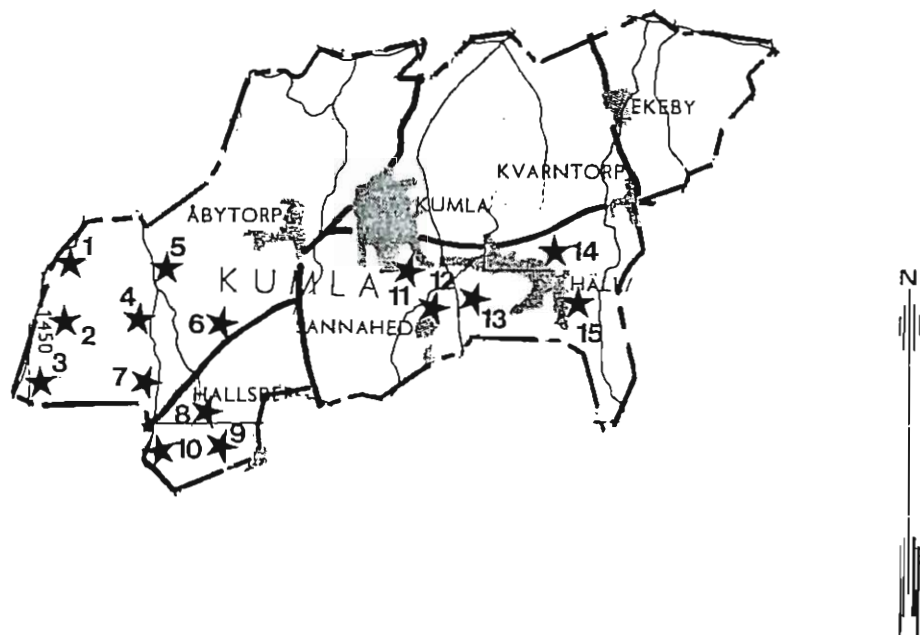
Av den totala arealen betesmark är 10 % annan träd- och buskbärande hagmark, 10 % blandlövhage, 3 % ekhage, 50 % öppen hagmark och 27 % strandäng.

<i>Naturtyp</i>	<u>Klass 1</u>		<u>Klass 2</u>		<u>Klass 3</u>		<u>Klass 4</u>	
	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>
Annan träd- och buskbärande hagm.					3,2	(21)	2	(7)
Blandlövhage	1,7	(59)			2	(13)	2	(7)
Ekhage					1,5	(10)		
Öppen hagmark					4,6	(31)	23	(86)
Strandäng			15	(100)				
Annan öppen äng	1,2	(41)			3,8	(25)		

Tab. 1 Areal naturlig fodermark i Kumla kommun fördelad mellan naturtyperna inom resp klass. Procentsiffran anger andel i resp värdeklass.

ÄNGS- OCH HAGMARKER I KUMLA KOMMUN

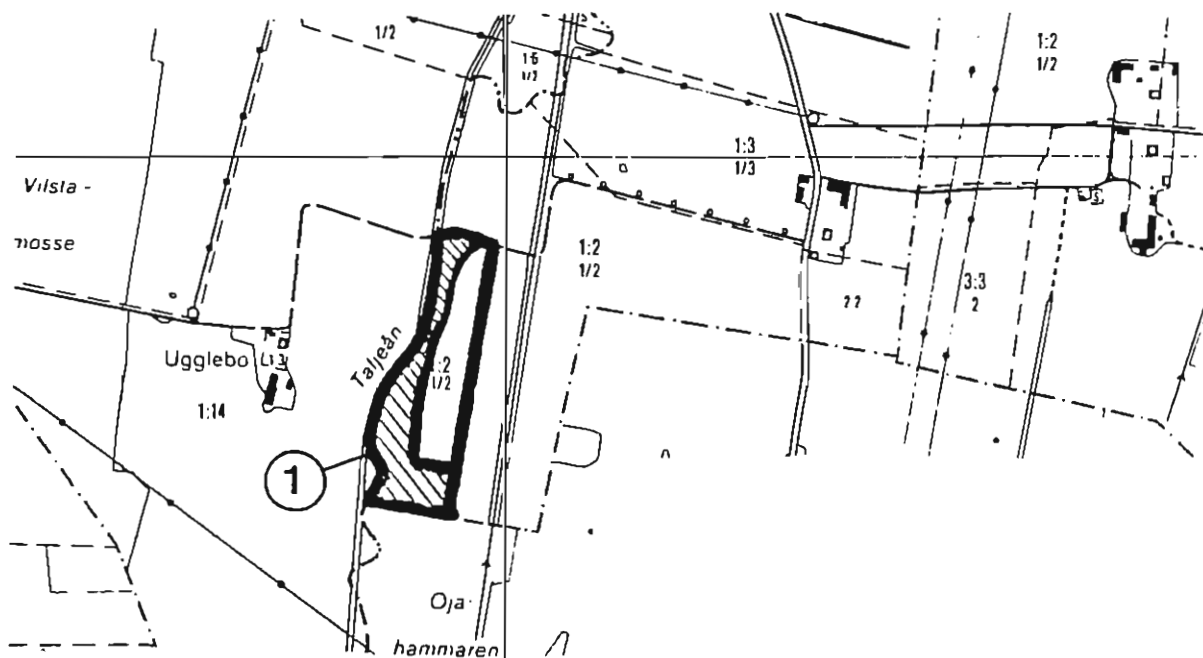
- ★ Äng/hage som beskrivs i denna rapport
- 7 Objektnummer

Skala 1:250 000

10.3 ÄNGS- OCH HAGMARKER I KUMLA KOMMUN

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
81:1	ÖJAHAMMAREN	3	Ekhage	1,5
81:2	NÄLÖN	4	Öppen hagmark	5,5
81:3	ALAVI	4	Annan träd- och buskbärande hagmark	2
81:4	GLIPPERSTA-LANNA	4	Öppen hagmark	8,5
81:5	SKYBERGA	3	Annan öppen äng	1
81:6	HIDINGSTA	4	Blandlövhage	1,5
			Öppen hagmark	1,5
81:7	LANNA	4	Öppen hagmark	5
81:8	ORMESTA	3	Öppen hagmark	1,5
		4	Öppen hagmark	1
81:9	STORA ÄLBERG	3	Öppen hagmark	2,1
81:10	HANDBERGA	3	Annan träd- och buskbärande hagmark	3,2
			Öppen hagmark	1
			Betad skog	1,5
81:11	KUMLA HÖGAR	3	Blandlövhage	2
8:12	BLACKSTA NATURMINNE	4	Blandlövhage	0,5
81:13	LEKEBACKEN	3	Annan öppen äng	2,8
81:14	NORRA MOSSBY NATURRESERVAT	1	Annan öppen äng	0,6
			Blandlövhage	1,7
81:15	SÖDRA MOSSBY NATURRESERVAT	1	Annan öppen äng	0,6
Se även Örebro kommun, del av objektet i ligger i Kumla kommun.				
80:78	NYÄNGEN	2	Strandäng - bete	15

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 09
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

81:1 ÖJAHAMMAREN

Hardemo SN
Topoblad: 1042

Invent. datum 90.05.21
Koord. 65537/14499 10E0J3E7J

Öjahammar är beläget i sydöstra delen av Hackvads drumlinområde. Landskapet består omväxlande av åker, mindre hagmarker och skogspartier.

Beskrivning

Den ganska glesa ekhagen är 1,5 ha stor och belägen på en drumlin. I samma hägn ingår även en knapp hektar f d åkermark. I trädskiktet växer förutom ek även rönn och apel. Hassel dominerar buskskiktet som även består av hägg, hagtorn och nypon. Friskäng av rödventyp är den vanligaste vegetationstypen men friskäng av skogsnävatyp och färsvingeltorräng förekommer också. Gullviva, gökärt och vårbrodd, prästkrage och skogsklöver är slåtter- och betesgynnade arter som är ganska talrika. Brudbröd finns i enstaka exemplar.

Hävd

Hagen betas av nötkreatur och hävden är god till måttlig.

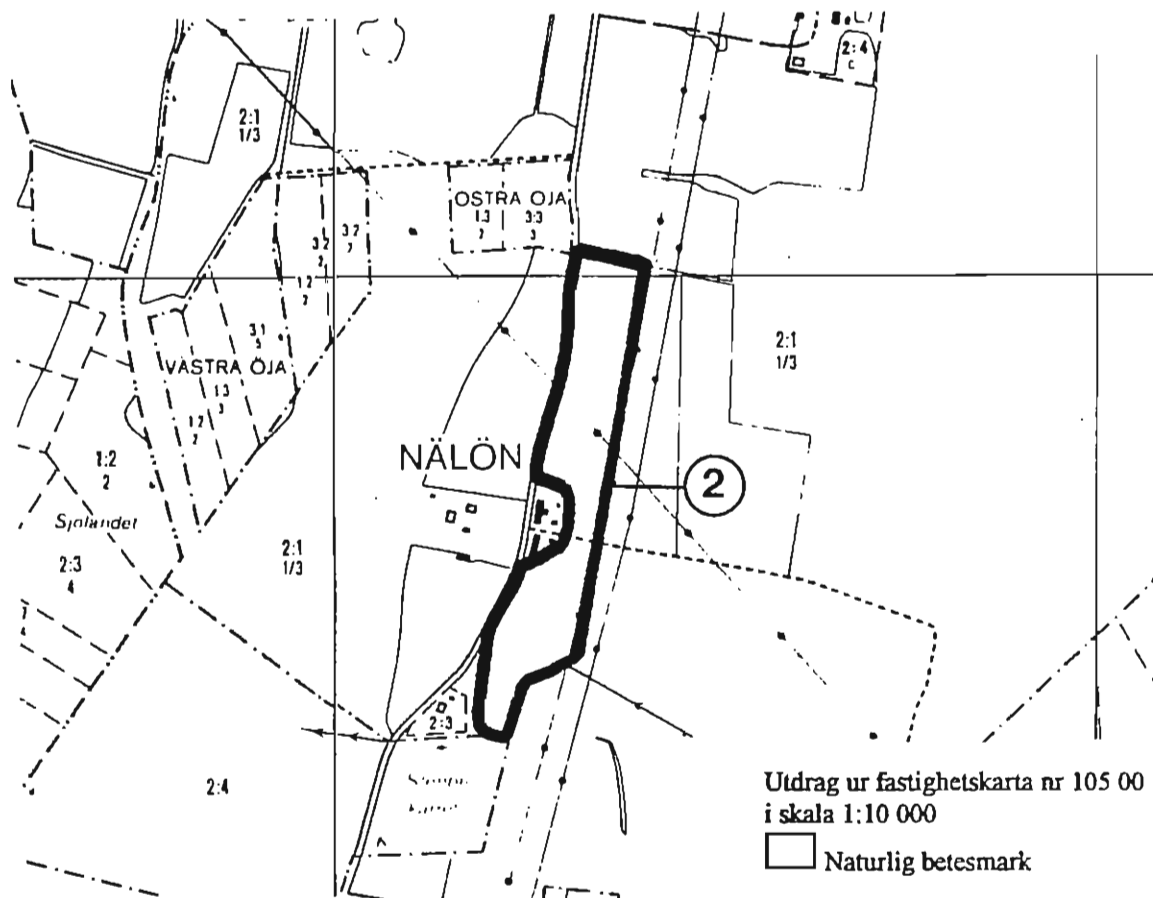
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt i Örebro län, SO 1 (drumlinområdet)
Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 13 a
Riksintresse: K10, NT 11

Bedömning

Den ur landskapsbildsynpunkt fina ekhagen har en i stort sett god hävd och hyser en flora med en del typiska, om ej märkvärdiga, hävdgynnade arter.

Klass 3

81:2 NÄLÖN

Hardemo SN
Topoblad: 1051

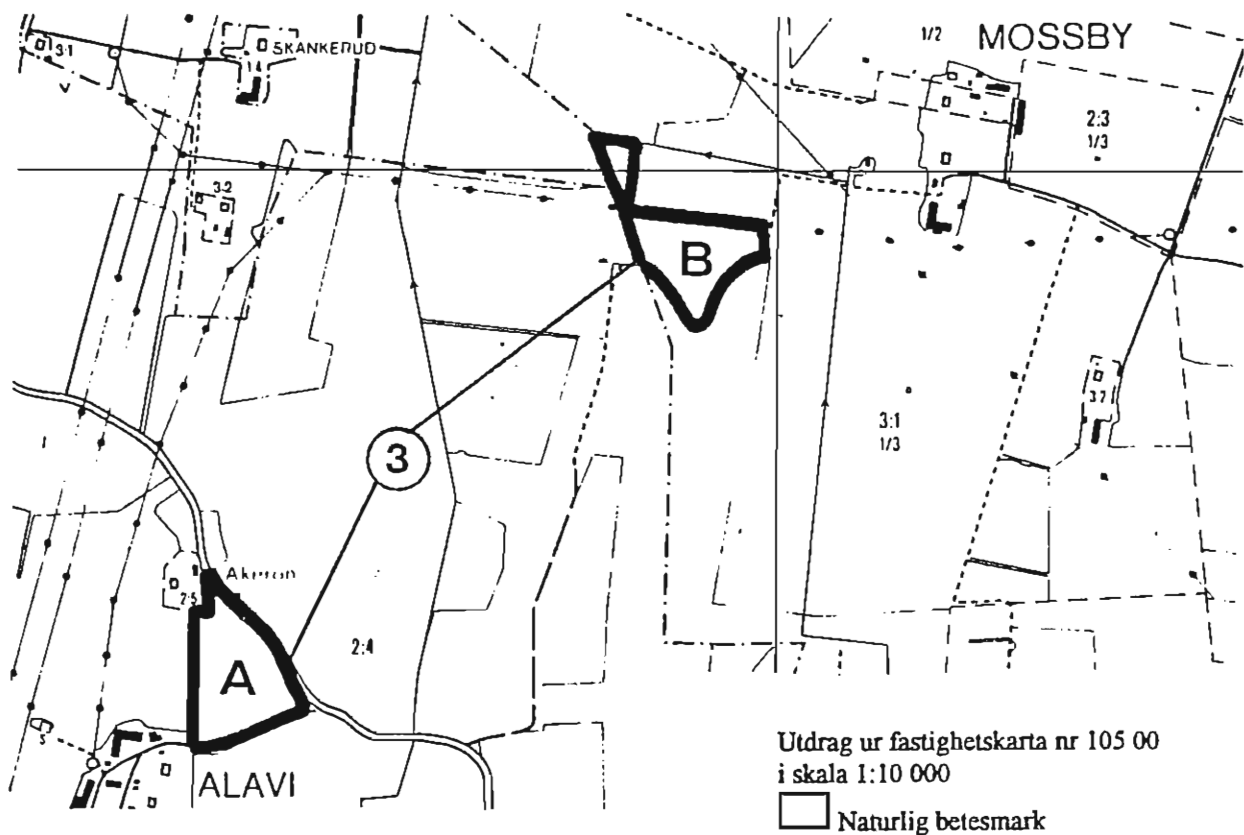
Invent.datum: 90.05.21
Koord. 65526/14503 10F0A2A6D

Nälöns omgivningar utgörs av ett öppet tämligen flackt odlingslandskap med mindre skogsdungar. Den 5,5 ha stora betesmarken är av typen öppen hagmark. Marken är flack och mycket ojämn. Det glesa trädskiktet bildas av jolster. Buskskiktet är tätare och bildas av nypon, en samt sly av asp, rönn, gråvide och framförallt sälg. Öster ut, under kraftledningen, sluter sig buskskiktet helt och hagmarken övergår till skog som också betas. Fuktäng av högörttyp och tuvtäteltyp dominerar fältskiktet, men på lite torrare mark finns även friskäng av rödventyp. Närmast ladugården är florin tydligt gödselpåverkad, i övrigt verkar den svagt påverkad av gödsel. Ett mindre antal slätter- och betesgynnade arter förekommer mer eller mindre fläckvis. Nämnas kan revfibbla, ängsvädd, vårbrodd, blåsuga och gökärt. Hagen betas av nötkreatur och hävden är i huvudsak god.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, SO 1 (Drumlinområdet)
Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 13 a
Riksintresse: K10, NT 11

Klass 4

81:3 ALAVI

Hardemo SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 90.05.21
Koord. (A) 65512/14503 10F0A1A2D
(B) 65519/14508 10F0A1A9I

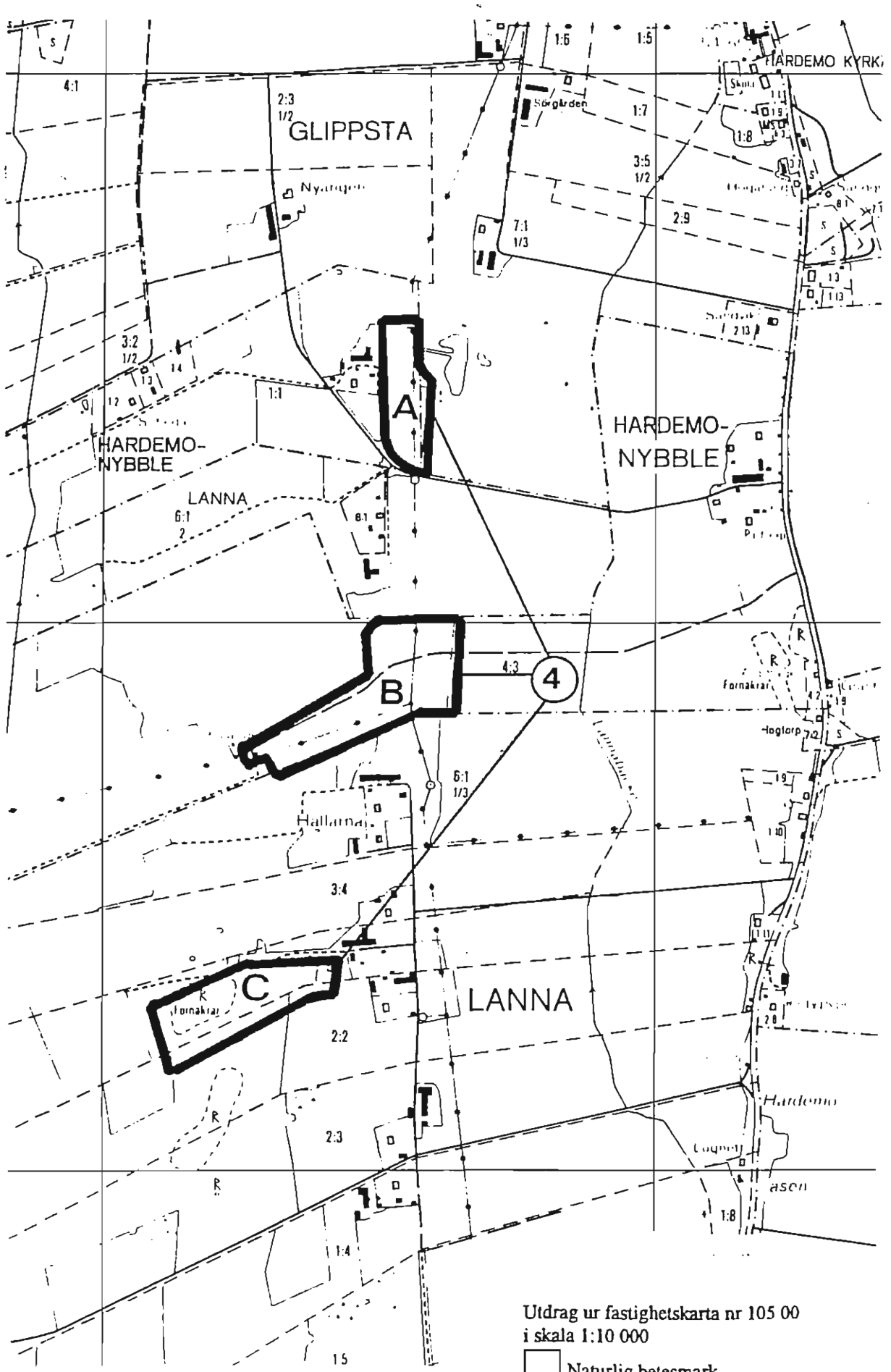
Område (A) utgörs av knappt 2 ha betesmark av typen annan träd- och buskbärande hagmark. Den steniga marken sluttar mot öster. Tall, gran, lönn, ek och rönn bildar trädskikt. I buskskiktet växer främst en och nypon, men även hagtorn och lövsly förekommer. Friskäng är den dominerande vegetationstypen. På små partier i samband med sten och stenblock finns även torräng. Slätter- och betesgynnade arter förekommer sparsamt. Större delen av hagen är tydligt gödslad. Gökärt och vårbrodd finns i fåtal. Hävden är god och sker genom bete av nötkreatur.

Område (B) utgörs av 1,5 ha öppen hagmark. Terrängen är flack och marken stenig. I nordväst växer en dunge bestående av björk, ek och gran, och i söder övergår hagmarken i skog. I övergångszonen växer björk och gran i väster, i öster ek och björk. Hagen är i huvudsak tydligt gödselpåverkad, en mindre del är svagt gödslad eller möjligen opåverkad. Mycket få hävdgynnade arter förekommer. I övergången till skog finns ett stort bestånd smörbollor. Vårbrodd är ganska vanlig och gökärt finns i enstaka exemplar. Hagen betas av nötkreatur och hävden är god. Odlingsrösen och rester av en stengärdesgård finns.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, SO 1 (Drumlinområdet)
Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 13 a
Riksintresse: K10, NT 11

Klass 4

81:4 GLIPPSTA - LANNA

Hardemo SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 90.05.17
Koord (A) 65534/14535 10F0A3D4F
(B) 65528/14534 10F0A2D8E
(C) 65523/14532 10F0A2D3C

Mellan Glippersta och Lanna finns några områden med betesmark. Ett par hagar är tydligt gödselpåverkade och de övriga antagligen svagt gödselpåverkade. All hagmark är betad av nötkreatur och hävden är måttlig till god. De har ett visst värde för landskapsbilden och förekomsten av smörboll är värdefull.

Område (A) är en 1,5 ha stor öppen hagmark. Längs diket i öst-västlig riktning växer en ridå av gråal med inslag av lönn och sälg. I övrigt saknas i stort sett träd. Enstaka nypon bildar buskskikt. Vegetationstypen är fuktäng av bl a högorrtyp och friskäng av rödventyp samt små partier med fårsvingeltorräng. De hävdgynnade arterna är få. Vårbrodd och gökärt är vanliga. Ängsvädd och smörboll finns fläckvis. Hävden är måttlig och sker genom bete av nötkreatur. Fornlämning finns.

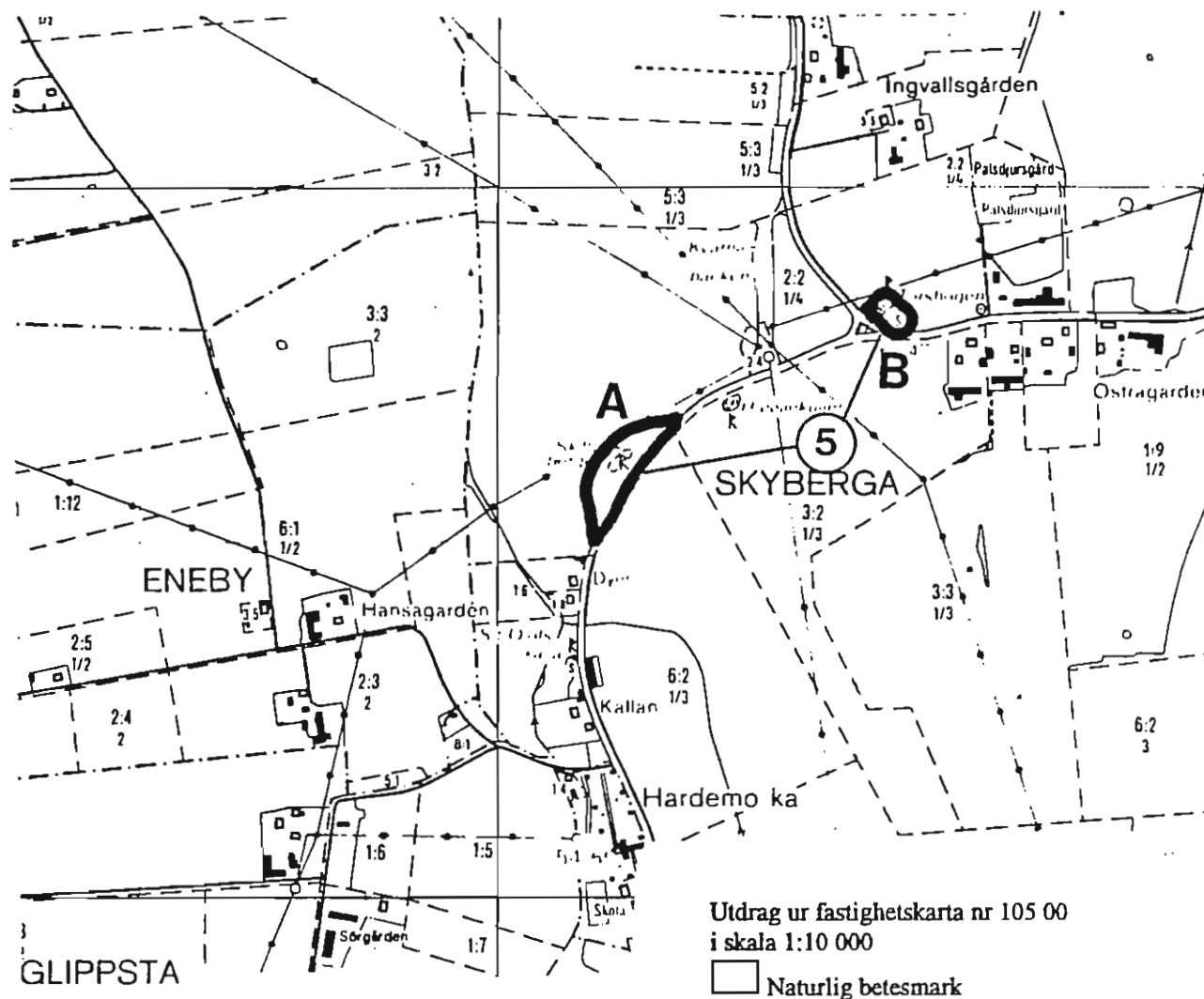
Område (B) är en stenig och blockrik öppen hagmark, 4 ha stor. Enstaka träd som rönn och björk bildar ett glest trädskikt och i buskskiktet växer sly av gråvide, asp, björk samt hallon. Fuktäng av högorrtyp dominerar men även friskäng förekommer. Vissa delar är tydligt gödslande och större delen kan vara svagt gödselpåverkad. De slåtter-och betesgynnade arterna är få. Längs skogskanten i söder är smörbollarna talrika. Även vårbrodd är vanlig och i enstaka exemplar finns blåsuga. Hagen betas av nötkreatur och hävden är måttlig.

Område (C) är en flack stenig och blockrik öppen hage, 3 ha stor. Björk dominerar trädskiktet som även bildas av rönn och al. I buskskiktet växer nypon och hagtorn. Floran är tydligt gödselpåverkad. Förutom 25 till 50 exemplar av smörbollar intill skogskanten i sydvästra delen saknas hävdgynnade arter. Hagen betas av nötkreatur och hävden är mestadels god. Fornlämning finns.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 81:7 (Hardemoåsen)
Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 15
Riksintresse: K12

Klass 4

81:5 SKYBERGA

Hardemo SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 91.07.11
Koord. (A) 65546/14541 10F0A4E6B
(B) 65548/14545 10F0A4E8F

Skyberga ligger vid Hardemoåsen, en rullstensås som höjer sig markant över slättlandskapet.

Beskrivning

Norr om Hardemo kyrka finns två kullar, Skiftasbacken (A) och Torshögen (B), som tillsammans utgör knappt 1 ha annan öppen äng. På Skiftasbacken finns en ask och två tallar samt en krusbärsbuske. Torshögen saknar både träd och buskar. Torräng av örtrik ängshavretyp är den dominerande vegetationstypen, men partier med friskäng av rödventyp finns också. Områdena är i stort sett helt fria från gödselpåverkan. Område (B) har dock delvis utnyttjats till grustag. Flera hävdgynnade arter förekommer. Brudbröd, backnejlika, bockrot, gökärt, stor och liten blåklocka samt skogsklöver är ganska talrika. Backsippa, rödkämpar förekommer i mindre mängd och i fåtal finns ögontröst, ängsfryle och svinrot.

Hävd

Genom fornminnesvårdens försorg slås backarna i stort sett årligen, p g a små ekonomiska resurser kan slåttern utebli vissa år.

Kulturvärden

Här finns kulturhistoriskt intressant bebyggelse och kullarna utgörs av gravfält.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 81:7

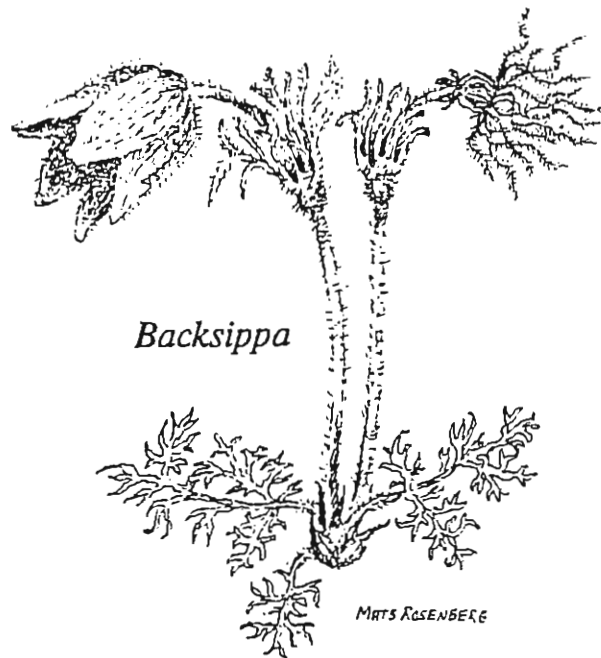
Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 15

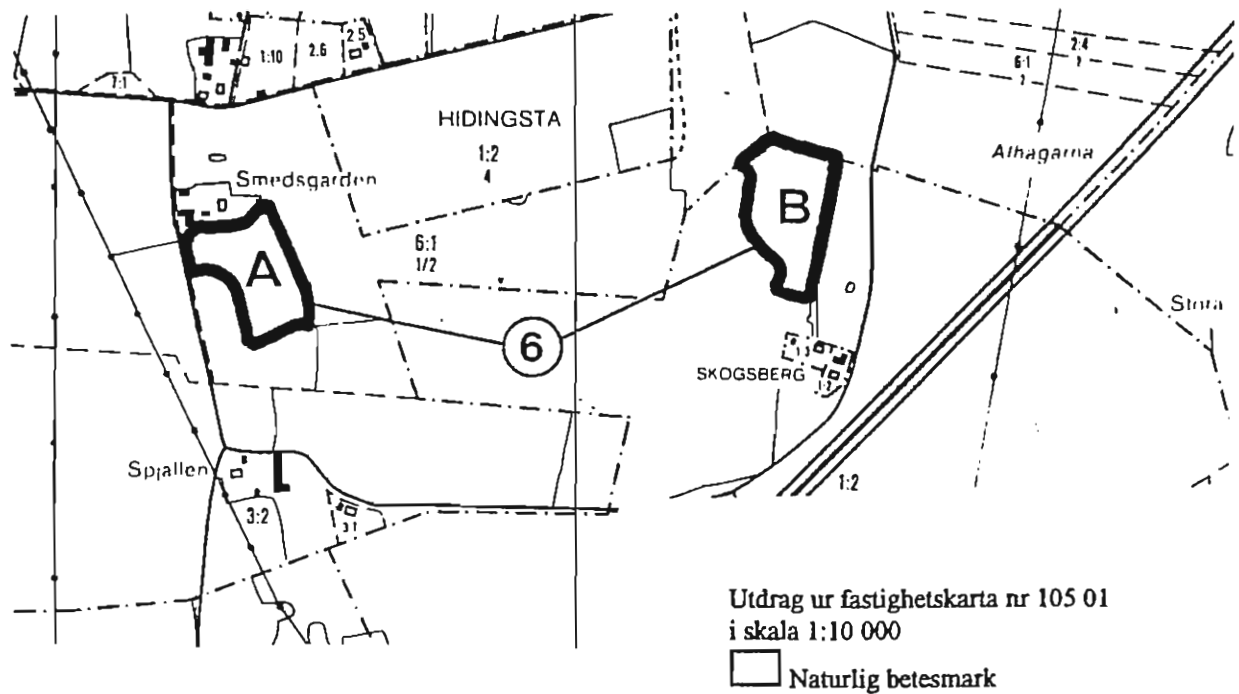
Riksintresse: K12

Bedömning

Arealen är liten men kullarna hyser en tämligen rik hävdgynnad flora. En något bättre hävd vore önskvärt.

Klass 3

81:6 HIDINGSTA

Hardemo SN
Topoblad: 1051

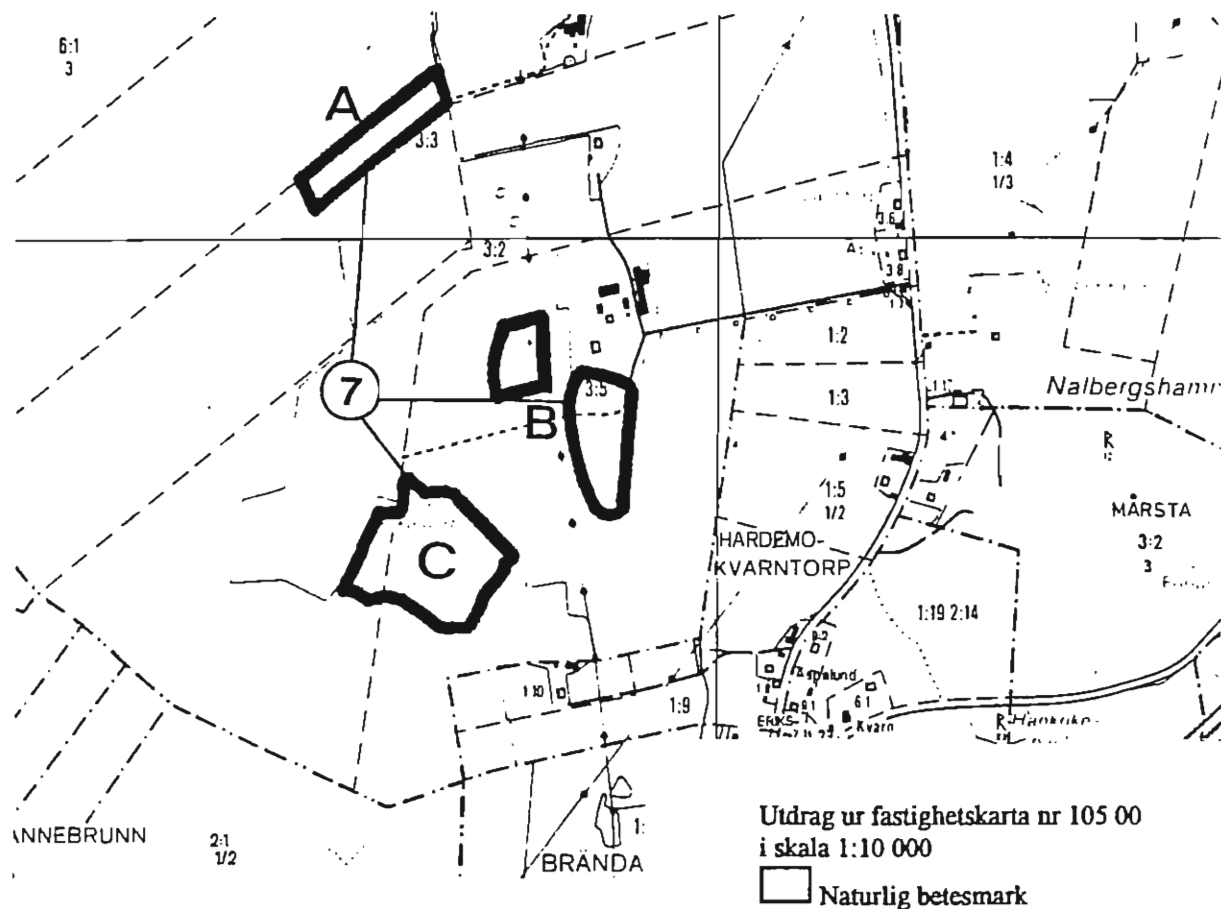
Invent.datum: 90.05.15
Koord. (A) 65526/14555 10F0B2A5F
(B) 65527/14562 10F0B2B7C

Hidingssta är beläget på den odlingspräglade slätten. Hagarna har ett visst värde för landskapsbilden men det biologiska värdet är mindre.

Söder om Smedsgården betas en kulle med 1,5 ha blandlövhage (A). Träd och buskar växer både spritt och i mycket täta dungar. Rönn och björk dominerar trädskiktet, som också består av gran och asp. I buskskiktet är aspsly det vanligast, i övrigt förekommer en, brakved, nypon, rönn och björk. Förutom friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp som dominerar fältskiktet förekommer även fuktäng. Närmast vägen i nordväst är vegetationen gödselpåverkad, men i övrigt troligen opåverkad. De hävdgynnade arterna är få. Spritt växer vårbrodd och gökärt medan stagg uppträder fläckvis. Hagen betas av nötkreatur och är välhävdad. Stengärdesgård finns.

Strax norr om gården Skogsberg finns 1,5 ha öppen hagmark (B). Trädskiktet bildas av björk med inslag av oxel, gran, gråal och hägg. Bland buskarna dominerar nypon. Fuktäng av högorrtyp är den dominerande vegetationstypen, vidare finns friskäng av skogsnäva- och rödventyp. Inga tydliga spår av gödselpåverkan finns. De hävdgynnade arterna är få. Smörboll är tämligen vanlig. Nämnas kan även vårbrodd och gökärt. Hävd saknades vid inventeringstillfället och har förmodligen varit svag på senare tid. Nedsjunken stengärdesgård finns.

Klass 4

81:7 LANNA

Hardemo SN
Topoblad: 1051

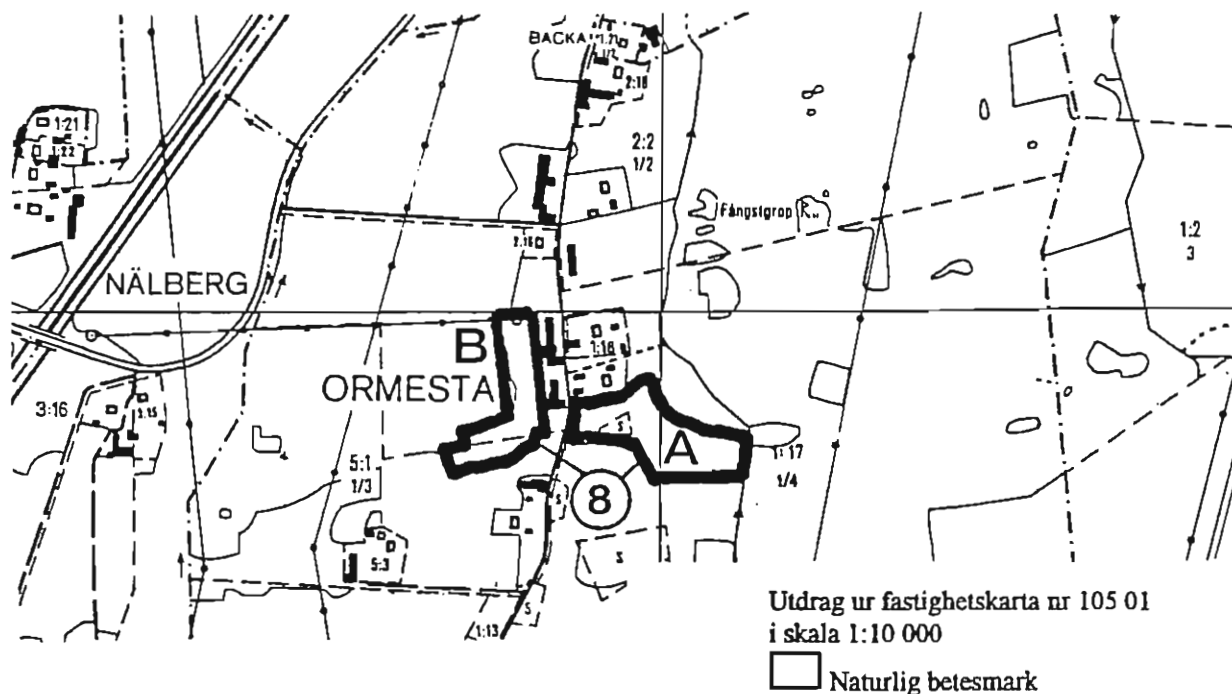
Invent.datum: 90.05.17
Koord. (A) 65511/14535 10F0A1D1F
(B) 65507/14538 10F0A0D7I
(C) 65505/14536 10F0A0D5G

Lanna är beläget intill ett större skogsområde i väster med öppen åkermark i öster. Hagmarken är ett fint inslag i landskapsbilden.

Mellan åker och skog finns en öppen hage (A) knappt 1 ha stor. Intill skogskanten växer björk, gråvide och enstaka gran. Nypon och en bildar buskskikt. Vegetationstypen fuktäng av högrörttyp dominerar men även fuktäng av tuvtäteltyp och friskäng av rödventyp förekommer. Längst i öster är floran tydligt gödselpåverkad men i övrigt syns inga spår av ingrepp. De hävdgynnade växterna smörbollar, vårbrodd, ängsvädd och ängshavre är vanliga. Hagen betas av nötkreatur och hävden är god.

De två andra områdena (B) 2 ha och (C) 2 ha är låga betade kullar, men tydligt gödselpåverkad. Den västra delen av (B), har ett ganska slutet träd- och buskskikt av gran, björk, asp och hassel. Resten av (B) och hela (C) är öppen hagmark. I trädskiktet växer lind, lönn, rönn, björk och tall. Buskar förekommer endast i område (C), där växer enstaka nypon och lite sly. Hagarna betas av nötkreatur och hävden är god. Stengärdesgård och odlingsrösen finns.

Klass 4

81:8 ORMESTA

Hardemo SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 90.05.16
Koord. 65508/14559 10F0B0A8J

Landskapet kring Ormesta domineras av öppen åkermark med inslag av mindre skogspartier.

Beskrivning

Den öppna hagmarken (A) är 1,5 ha stor och flack med två tydliga men låga kullar. Intilliggande f d åker betas också. Trädskiktet består av rönn, björk, oxel och apel. I buskskiktet växer nypon och hagtorn. Större delen är gödselpåverkad men kullarna är åtminstone delvis ogödslade. Vegetationstypen varierar mellan friskäng och torräng. På de ogödslade eller svagt gödselpåverkade kullarna kan man finna en del slätter- och betesgynnade arter. Gökärt är vanlig. Fläckvis eller i något mindre antal förekommer rödkämpar, bockrot, knölsmörlomma, mandelblom, skogsklöver och vårbrodd. Ängsvädd finns i enstaka exemplar.

På vägens västra sida finns ca 1 ha gödselpåverkad hagmark (B), vilken mestadels är öppen med dungar av träd och buskar.

Hävd

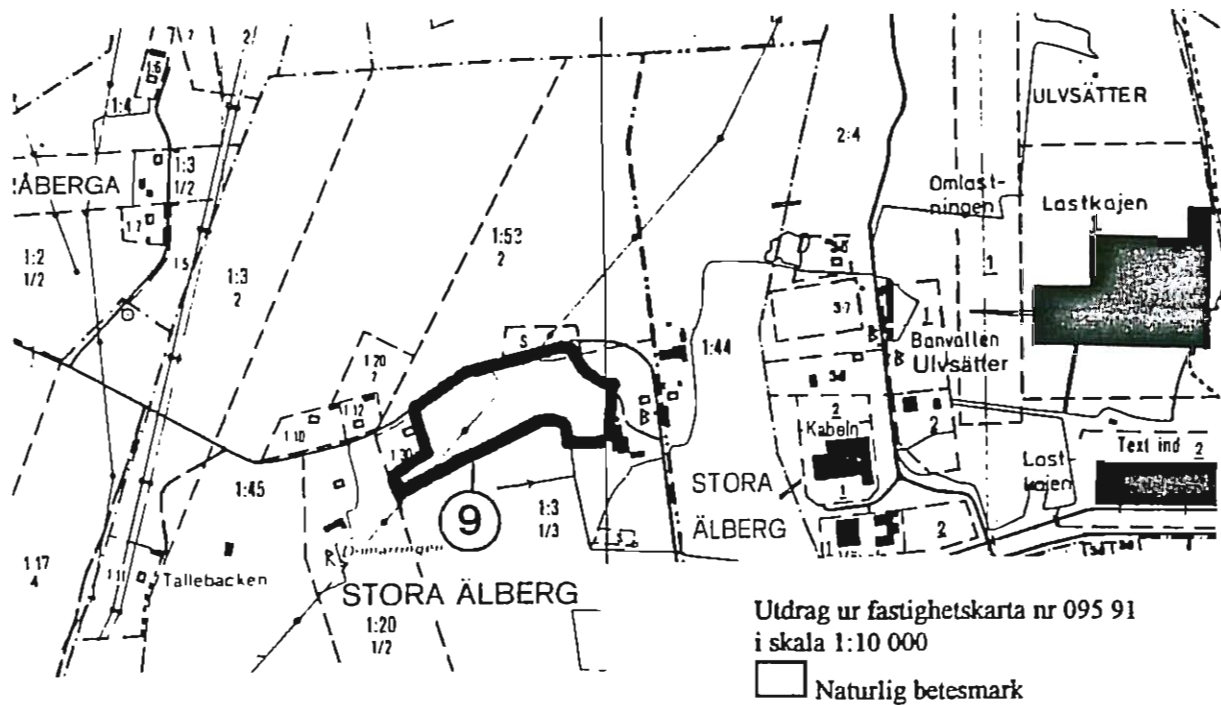
Hävden är god och sker genom bete i (A). Hage (B) var inte hävdad och saknade stängsel vid inventeringstillfället.

Bedömning

Hagmarken är välbetad och den ogödslade delen har en hävdgynnad flora av visst värde, även om den inte är artrik.

Klass 3 (A)

Klass 4 (B)

81:9 STORA ÄLBERG

Hardemo SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 91.07.11
Koord. 65494/14568 9F9B4B4I

Stora Älberg ligger längst ner i en söderslutning av en kraftig drumlin.

Beskrivning

Betesmarken är av typen öppen hagmark, 2,1 ha. I nordväst finns en ganska tät grandunge längs vägen. I övrigt är det glesa trädskiktet koncentrerat till den södra gränsen mot åkern och består av björk, oxel, fågelbär och klibbal. Spritt växer små spåda nyponbuskar. Torräng av fårsvingeltyp är den dominerande vegetationstypen, men även friskäng förekommer. Fläckvis finns svaga till tydliga spår av gödselpåverkan. På de opåverkade delarna förekommer flera hävdgynnade arter. Här är rödkämpar, rödklint, brudbröd, jungfrulin och bockrot talrika. Stor blåklocka, gullviva, gökärt, prästkrage, vårbrodd, darrgräs och jordtistel förekommer i något mindre mängd. Sötvedel, som inte hör till indikatorarterna men är mindre allmän i Närke, är ganska vanlig i hagen.

Hävd

Hagen betas av nötkreatur och hävden är god till måttlig.

Tidigare inventeringar

Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 18
Naturvårdsöversikt Örebro län, 81:4

Bedömning

Hagmarken är välbetad och hyser på de ogödslade delarna en hävdgynnad flora med flera värdefulla arter som t ex jordtistel.

Klass 3

81:10 HANDBERGA

Hardemo SN
Topoblad: 0953

Invent.datum: 90.05.17
Koord. 65481/14541 9F9A3E1B

Handberga gård är belägen på en rullstensås i det odlingspräglade landskapet på Närkeslätten.

Beskrivning

På åsens södra del betas en 3,2 ha stor hage som är av typen annan träd- och buskbärande hagmark (A). Södra delen av hagen är öppen men norr ut sluter sig träd och buskar alltmer och i den norra delen är ca 0,5 ha igenväxt till skog. Trädskiktet bildas av tall, björk, lönn och oxel. I buskskiktet dominerar en i öster och hassel i väster. Dessutom förekommer enstaka nypon-buskar och lite lövsly. Floran är inte gödselpåverkad, men längst i söder är marken kraftigt störd p g a en f d mindre grustäkt. Friskäng av rödventyp och torräng av färsvingeltyp dominerar fältskiktet, men friskäng av skogsnävatyp förekommer också. Mandelblomma, gullviva, gökärt och vårbrodd är hävdgynnade arter som finns i större mängd. Blåsuga, jungfrulin och smörboll är fläckvis ganska vanliga. I enstaka exemplar finns knölsmörlomma och nattviol. (Nattviolen är ej artbestämd p g a att ingen blomma var utslagen, i tidigare inventeringar är grönvit nattviol observerad).

I norra delen (B) betas ca 2,5 ha igenväxande hagmark. Den centrala delen är öppen, men en stor del är numera skog. Träd- och buskskikt består av tall, gran, lönn, björk och rönn resp hassel, en, hagtorn och sly. Hagen är troligen delvis svagt gödselpåverkad. Vegetationstypen varierar mellan frisk- och fuktäng. Hävdgynnade växter som vårbrodd, gullviva, smörboll och gökärt finns fläckvis. Under ett tätt bestånd av unga aspar finns även svinrot kvar.

Hävd

Hävden sker genom bete och är mestadels måttlig i (A), vissa delar, te x i sydväst, är svagt betade medan andra delar är välbetade. I område (B) är hävden i huvudsak svag, men bitvis är det välbetat.

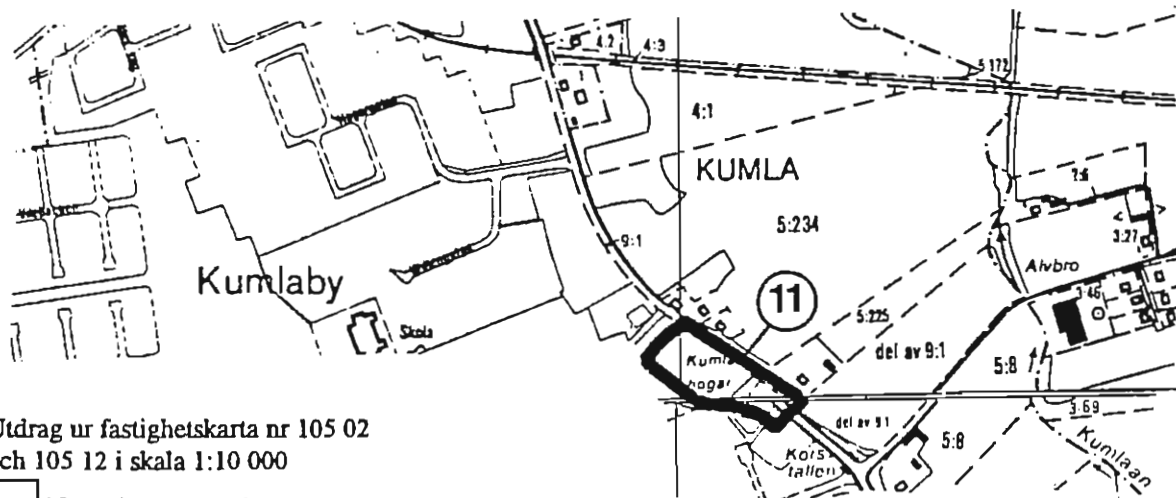
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 81:3
Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 19

Bedömning

Den hävdgynnade floran är värdefull, men hävden har på senare tid varit för svag och igenväxningen har bitvis lett till helt slutet träd- och buskskikt. En röjning av sly och buskar, framförallt i (B), vore önskvärd. Hagmarken är även värdefull för landskapsbilden.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 105 02
och 105 12 i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

81:11 KUMLA HÖGAR

Kumla SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 90.05.15
Koord. 65550/14630 10F1C0D0A

I utkanten av samhället Kumlabý ligger denna väl markerade åskulle som tillhör Hallsberg-Kumlaåsen.

Beskrivning

Kullen är till stor del bortgrävd genom grustäkt, men återstående del, knappt 2 ha blandlövhage, har en torrängsflora med bl a backsippa. Björk är det vanligaste trädslaget men även rönn, lind, hägg, sälg och tall förekommer. I buskskiktet växer fläder och en. Täckningsgraden av buskar och träd är ca 25%. Torräng av fårsvingeltyp är dominerande vegetationstyp, men nedanför kullen förekommer även friskäng av rödventyp. Floran är inte påverkad av gödsel men slitaget av människor är stort. Backsippa som är ganska vanlig är en betesgynnad växt. Andra hävdgynnade arter som kattfot, jungfrulin, brudbröd, prästkrage, rödkämpar, knölsmorblomma, backnejlika och slätterfibbla förekommer i mindre mängd.

Hävd

Någon hävd förekommer inte. Kullen hålls öppen p g a av den torra och relativt magra marken samt slitage.

Kulturvården

Inom området finns delar av gravfält från vikingatiden.

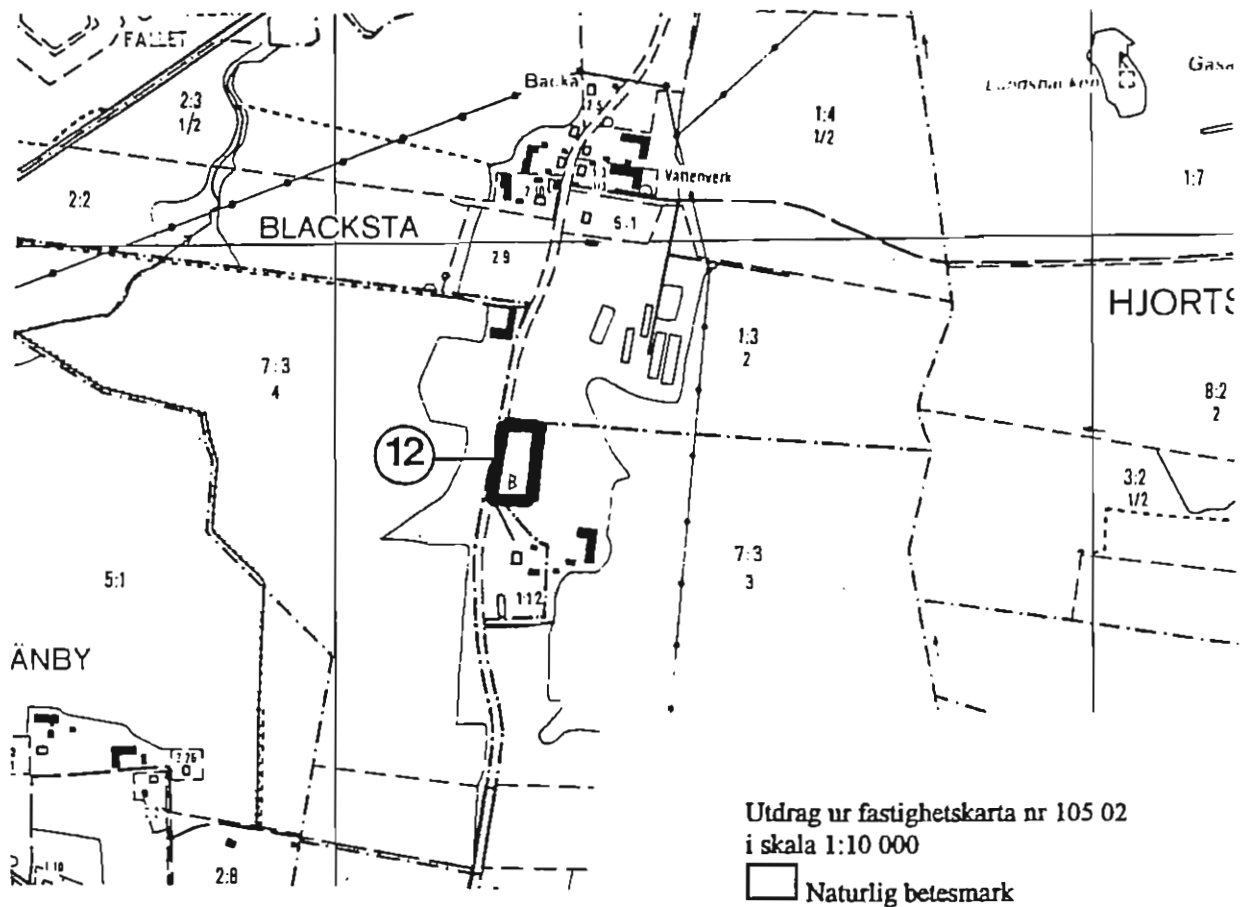
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 81:14
Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 7
Riksintresse: K14

Bedömning

Floran innehåller ett flertal värdefulla hävdgynnade arter.

Klass 3

81:12 BLACKSTA NATURMINNE

Kumla SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 91.07.11
Koord. 65537/14632 10F0C3D7C

Blacksta naturminne ligger på Hallsberg-Kumlaåsen och har bildats för att skydda den värdefulla backsippan som finns i relativt stort antal i torrängen.

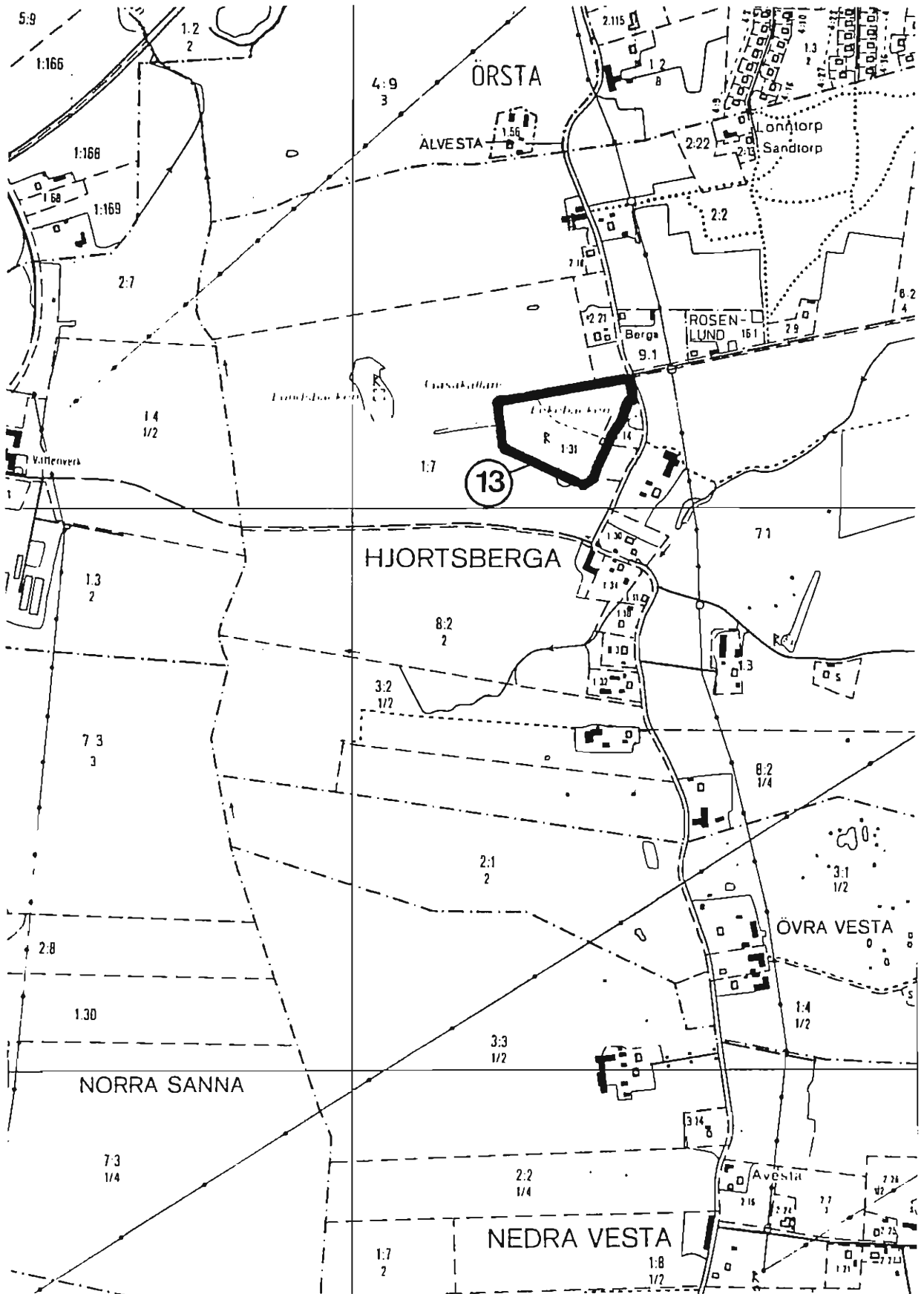
Naturminnet är 0,5 ha stort och kan närmast klassificeras som blandlövhage. På ungefär hälften av området är trädskiktet på en svag eller utebliven hävd alltför slutet. Björk och asp dominerar trädskiktet och buskskiktet består av en, hagtorn och sly. Vegetationstypen varierar mellan friskäng och torräng. Fläckvis är hävdgynnade arter som backsippa, brudbröd, prästkrage, skogsklöver och ängshavre talrika. Vårbrödd och bockrot förekommer mer sparsamt och i fåtal finns backnejlika, gökärt och svinrot.

Under en lång period har hävd saknats, endast sly- och buskröjning har utförts och någon gång har de öppna delarna slagits. Troligen kommer bete att återupptas från och med år 1992 efter gallring.

Tidigare inventeringar.

Naturvårdsöversikt Örebro län, 81:12
Översiktlig naturvårdsinventering av Kumla kommun, 11

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 105 02
i skala 1:10 000
 Naturlig betesmark

81:13 LEKEBACKEN

Kumla SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 90.05.14
Koord. 65541/14643 10F0C4E1D

Helt omgiven av åkermark ligger drumlinen Lekebacken i odlingslandskapet söder om samhället Kumla.

Beskrivning

Den 2,8 ha öppna ängen sluttar mot väster. Några spridda björkar och en bredkronad oxel bildar trädskikt. Buskskiktet består av en, hallon, rönn- och björksly. Vegetationstypen är i huvudsak rished av ljungetyp. Bitvis finns små partier med friskäng och torräng. De hävdgynnade arterna gökärt, vårbrodd och ängshavre är vanliga. Skogsklöver och vårfingerört finns i fåtal. Enligt tidigare inventering finns även brudbröd. Området har tidigare varit igenväxt med bl a gran. Uppröjning skedde i slutet av 1960-talet. Den flora som finns idag är därför resultatet av ca 30 års kontinuerlig hävd.

Hävd

Hävden sker genom fornminnesvårdens försorg. Ängen ska hävdas/röjas en till två gånger per år, men p g a knappa resurser sker slåtter ofta endast vartannat år.

Kulturvärden

På kullen finns järnåldersgravfält med ett 100-tal lämningar, bl a en domarring. Dessutom finns stengärdesgård och odlingsröse.

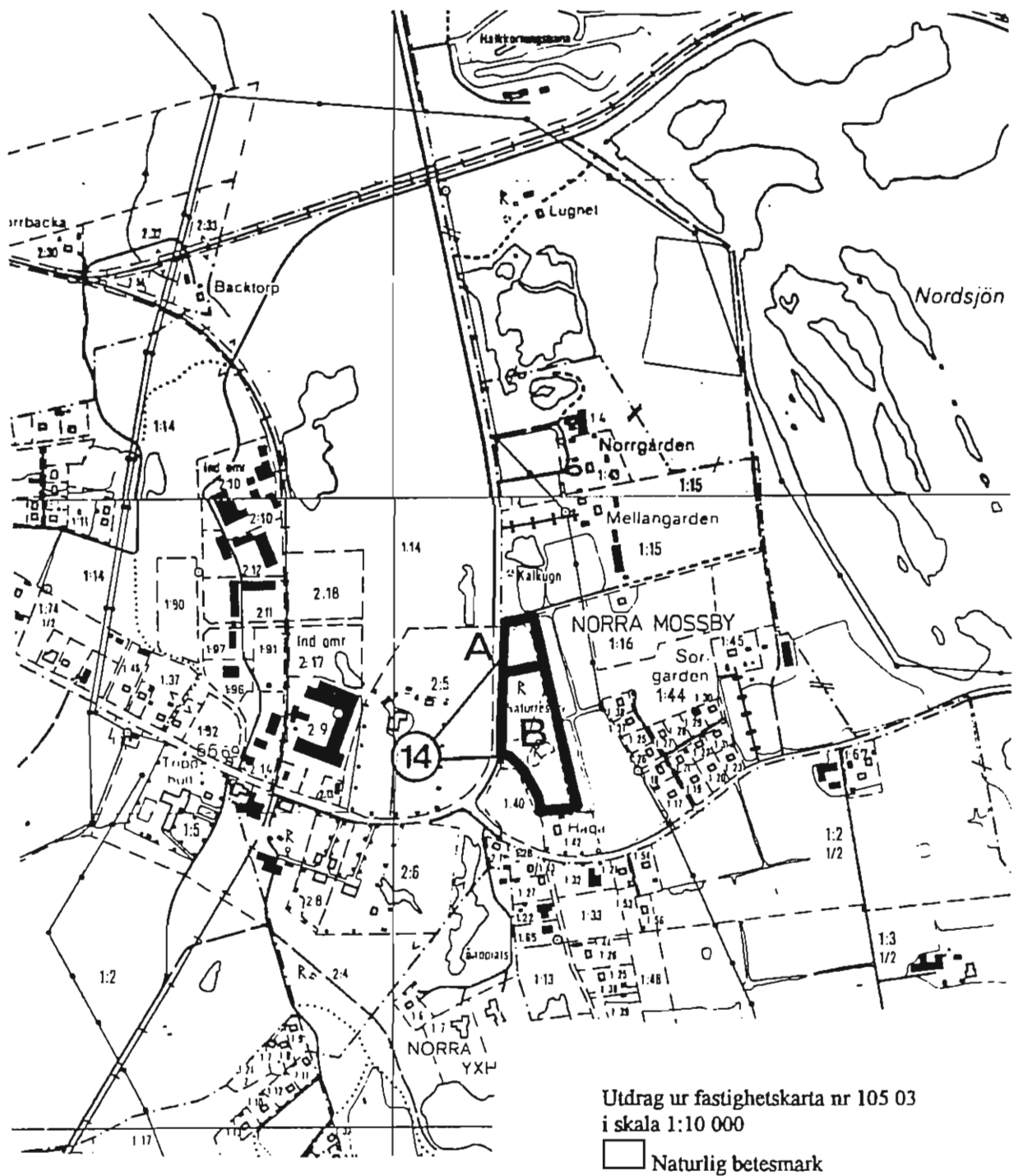
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 81:13
Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 10
Riksintresse: K13

Bedömning

Botaniskt sett är Lekebacken inte märkvärdig, men den är ett mycket tilltalande inslag i slättlandskapet med sin markanta profil. Dessutom har den kulturhistoriskt värde, och med hänsyn till senare tiders vård av området kan antas att floran förbättras genom den numera kontinuerliga hävden.

Klass 3

81:14 NORRA MOSSBY NATURRESERVAT

Kumla SN
Topoblad: 1051

Invent.datum: 90.05.10
Koord. 65546/14672 10F0D4C6C

Naturreservatet ligger alldeles öster om Hällabrottet. Landskapet i stort utgörs av flack åkermark. Bergarten utgörs av ordovicisk kalksten och det tunna jordlagret av sandig-moig morän.

Beskrivning

Naturreseptatet i Norra Mossby består i norr av 0,6 ha stor annan öppen äng (A) och i söder av en 1,7 ha stor blandlövhage (B).

Ängen (A) är öppen med små grupper av främst buskar. Blandlövhagen (B) består dels av öppna ytor med små grupper av träd och buskar, dels av områden med mer eller mindre tät busk- och trädvegetation. Framförallt oxel men även lönn bildar trädskikt. Hassel dominerar buskskiktet som även består av hagtorn, getapel, nypon och blåtry. Fältskiktet i (A) domineras av torräng av örtrik ängshavretyp men även örtrik friskäng finns. I blandlövhagen (B) varierar vegetationstypen mer och där förekommer förutom de två ovan nämnda även friskäng av skogsnävatyp samt mindre ytor med fuktäng av tuvtåteltyp. Tecken på gödselpåverkan finns inte och den kalkpåverkade floran är artrik. Flera värdefulla och av hävd gynnade arter förekommer speciellt i ängen (A). Jordtistel, buskviol, fågelstarr och rosettjungfrulin hittades vid inventeringstillfället endast där. Övriga hävdgynnade arter fanns däremot i båda områdena.

Vanliga är bl a blåsuga, jungfrulin och gullviva. Andra arter som, bockrot, brudbröd, vårbrodd, liten blåklocka och rödklint förekommer mer eller mindre fläckvis. I mindre mängd växer backsmultron, darrgräs, gökärt, rödkämpar och klasefibbla. Enligt tidigare inventeringar finns också knölsmörblomma, backklöver, vildlin och ängsgentiana i reservatet.

Hävd

Ängen (A) i norr hävdas genom slåtter och blandlövhagen (B) i söder betas av nötkreatur. Hävden är mestadels god. Mindre ytor i blandlövhagen är måttligt hävdade.

Kulturvärden

Stengärdesgård vid norra och västra reservatsgränsen samt spridda odlingsrösen finns bevarade. En gammal jordkällare i söder och en del kulturväxter är rester av ett torp som legat i området. Stor del av reservatet utgörs av ett gravfält från järnåldern.

Tidigare inventeringar

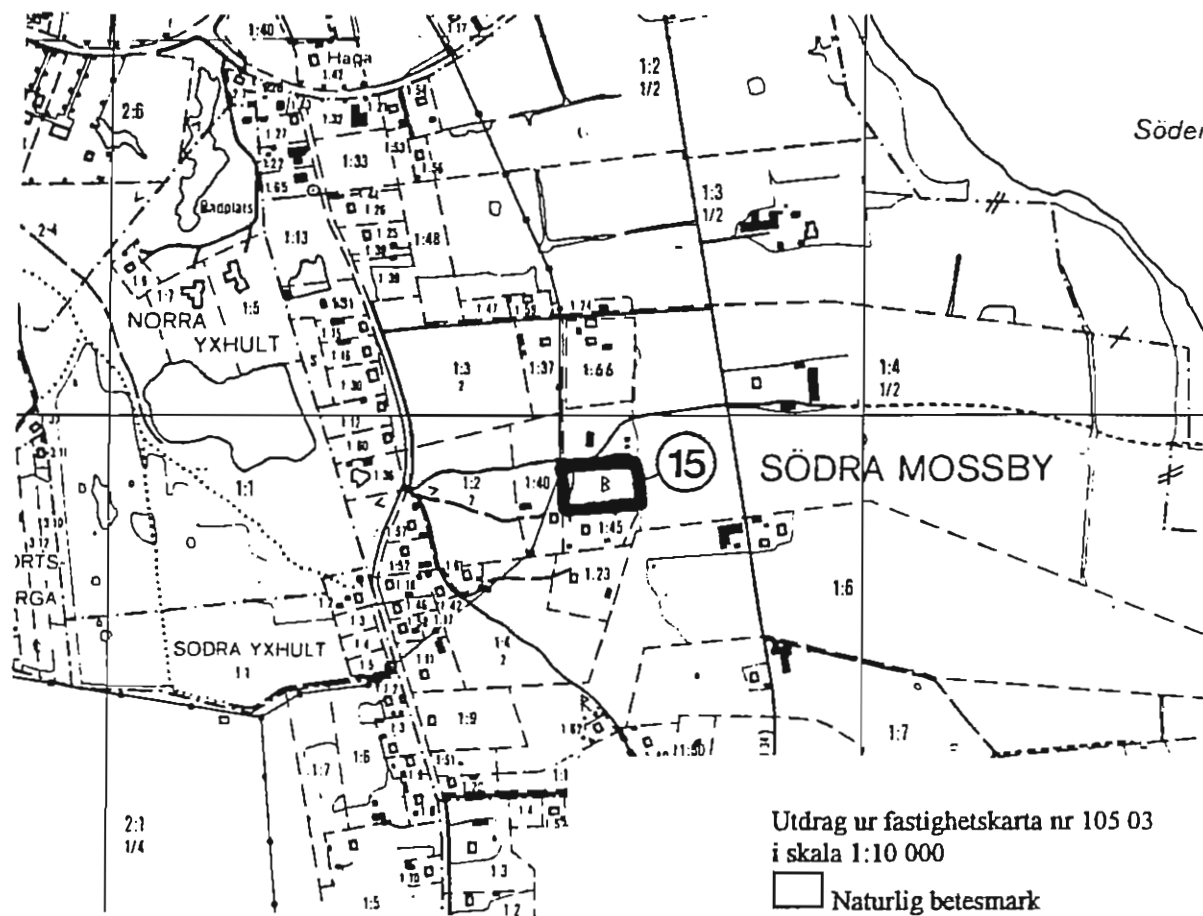
Naturvårdsöversikt Örebro län, T 121

Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 8 a

Bedömning

Hagmarken och ängen är rester av ett ålderdomligt jordbruk. Floran är artrik och innehåller flera värdefulla hävdgynnade arter. Området är av stort kulturhistoriskt värde p g a gravfältet.

Klass 1

81:15 SÖDRA MOSSBY NATURMINNE

Kumla SN
Topoblad: 1051

Invent. datum: 90.05.10
Koord. 65539/14676 10F0D3C9G

Södra Mossby ligger strax sydost om Hällabrottet i ett av de mycket få återstående områdena med ett tunt jordlager ovanpå kalkhällen inom Närkes kambrosilumråden.

Beskrivning

Södra Mossbys naturminne är en liten, 0,6 ha stor, slåtteräng av typen annan öppen äng. Berggrunden består av ordovicisk kalksten och det tunna jordlagret av sandig-moig morän. Träd och buskar finns koncentrerade till de odlingsrösen som förekommer. Dominerande trädslag är björk och rönn, i övrigt finns även lönn, asp och tall. I buskskiktet växer olvon, brakved, getapel, tibast och hagtorn. Torräng av örtrik ängshavretyp och örtrik friskäng bildar fältskikt. Floran är inte gödselpåverkad och flera värdefulla slåtter- och betesgynnade arter förekommer. Gullviva och rödkämpar finns i riklig mängd. På ett mindre område finns ett bestånd av klasefibbla. Andra förekommande arter är bl a backsmultron, brudbröd, buskviol, darrgräs, jungfrulin och rosettjungfrulin. Här finns enligt tidigare inventeringar även säfferot, vildlin, sommarfibbla, tvåblad, knölsmörlomma, smörboll och majviva. Färgmåran, *Galium triandrum*, som inte direkt förknippas med hävdade marker, har här sin enda kända växtplats i Närke, och troligen i hela länet.

Hävd

Området har under senare tid betats. Numera hävdas ängen enligt skötselplanen genom slåtter med lie eller lätt motorredskap på sensommaren vartannat år.

Kulturvärden

Längs södra och östra gränsen finns stengärdesgård.

Tidigare inventeringar

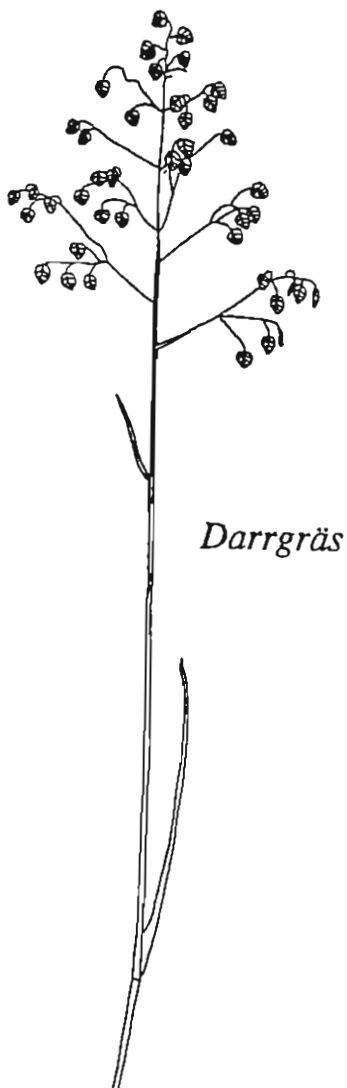
Naturvårdsöversikt Örebro län, T 117

Översiktlig naturinventering av Kumla kommun, 8 b

Bedömning

Slätterängens värdefulla flora hyser en mångfald hävdgynnade växter, och slåtter är numera en mycket ovanlig hävdform.

Klass 1

DEGERFORS

11 DEGERFORS KOMMUN

Degerfors kommun präglas av kuperat skogslandskap, ett sent koloniserat bergslagsområde. Odlingssmark finns invid de större sjöarna och i dalgångarna, dit herrgårdarna och brukena har lokaliserats.

Kommunen ingår i

* *Naturgeografisk region:*

23 Skogslandskapet i Tiveden - Tylöskogen - Kolmården

28 B Sydligt boreala kuperade områden

* *Agrar kulturlandskapsregion:*

11 Mellansvenska skogsbygderna

* *Produktionsområde:*

Mellersta Sveriges skogsbygder

I Degerfors kommun har **totalt 73 ha naturlig fodermark** fördelad på **15 objekt** bedömts vara av intresse. **I denna areal ingår ej betad skog** (totalt 7,5 ha i anslutning till naturlig betesmark). Den betade skogen, som i de allra flesta fall ursprungligen är hagmark, kommer inte heller i fortsättningen att tas med i den statistiska redovisningen, men finns med i objektsförteckningen och är nämnd i beskrivningarna av objekten.

Förutom de objekt som beskrivs nedan har ytterligare ca ett 60-tal objekt besökts, men bedömts som ointressanta. I ungefär 2/3 av dessa objekt hade hävden upphört och områdena var mer eller mindre igenväxta. I ett tiotal fall var områdena helt eller delvis skogsplanterade. I övrigt är gödsling den diskvalificerande faktorn.

FÖRDELNING MELLAN VÄRDEKLASSERNA

Här redovisas fördelningen av den naturliga fodermarken mellan värdeklasserna. Degerfors kommun saknar objekt i värdeklass 1 och 2. Fig. 1 visar andelen areal naturlig fodermark i procent och fig. 2 visar fördelningen av arealen i ha mellan värdeklasserna samt antal objekt i resp värdeklass.

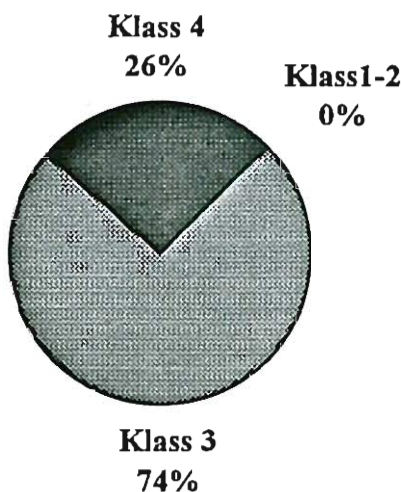

Fig. 1 Andel naturlig fodermark i Degerfors kommun fördelad mellan värdeklasserna

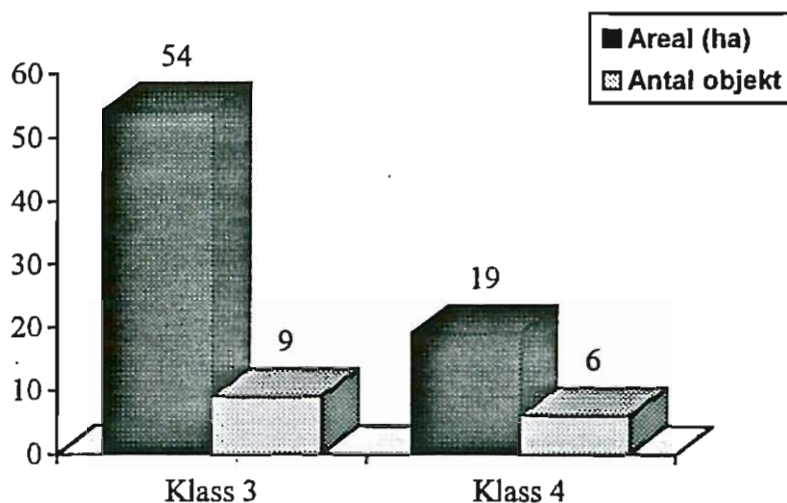

Fig. 2 Areal naturlig fodermark i Degerfors kommun fördelad mellan värdeklasserna och antal objekt i resp klass

FÖRDELNING MELLAN NATURTYPERNA

Vid inventeringen har **ingen slåttermark** påträffats i kommunen, utan hela arealen naturlig fodermark är betesmark.

Betesmarken består av fem olika naturtyper. Fig. 3 visar fördelning av den naturliga betesmarken mellan de olika naturtyperna oavsett värdeklass. I tabell 1 redovisas i siffror fördelningen av arealen mellan de olika naturtyperna inom resp värdeklass. För definition av de olika naturtyperna se sid 5.

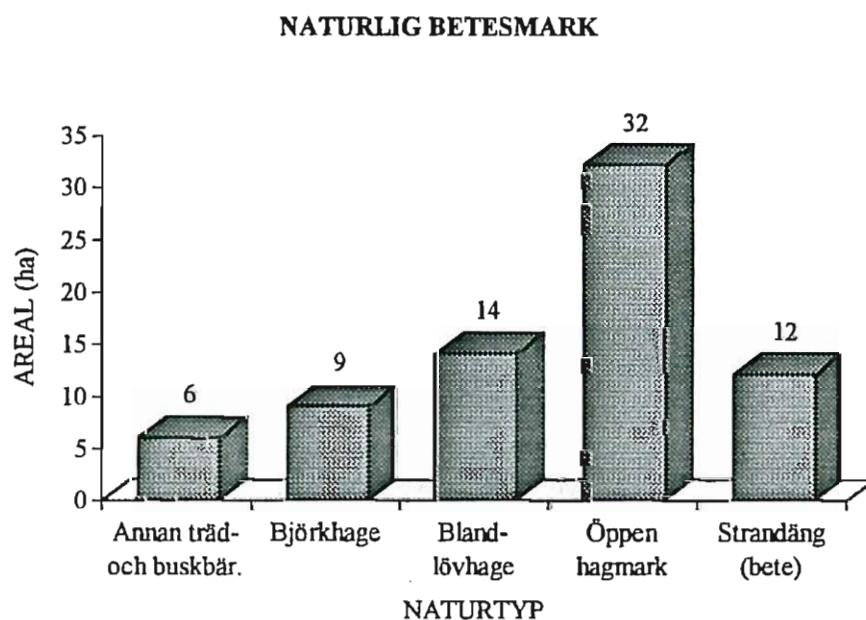

Fig. 3 Areal naturlig betesmark i Degerfors kommun fördelad mellan naturtyperna

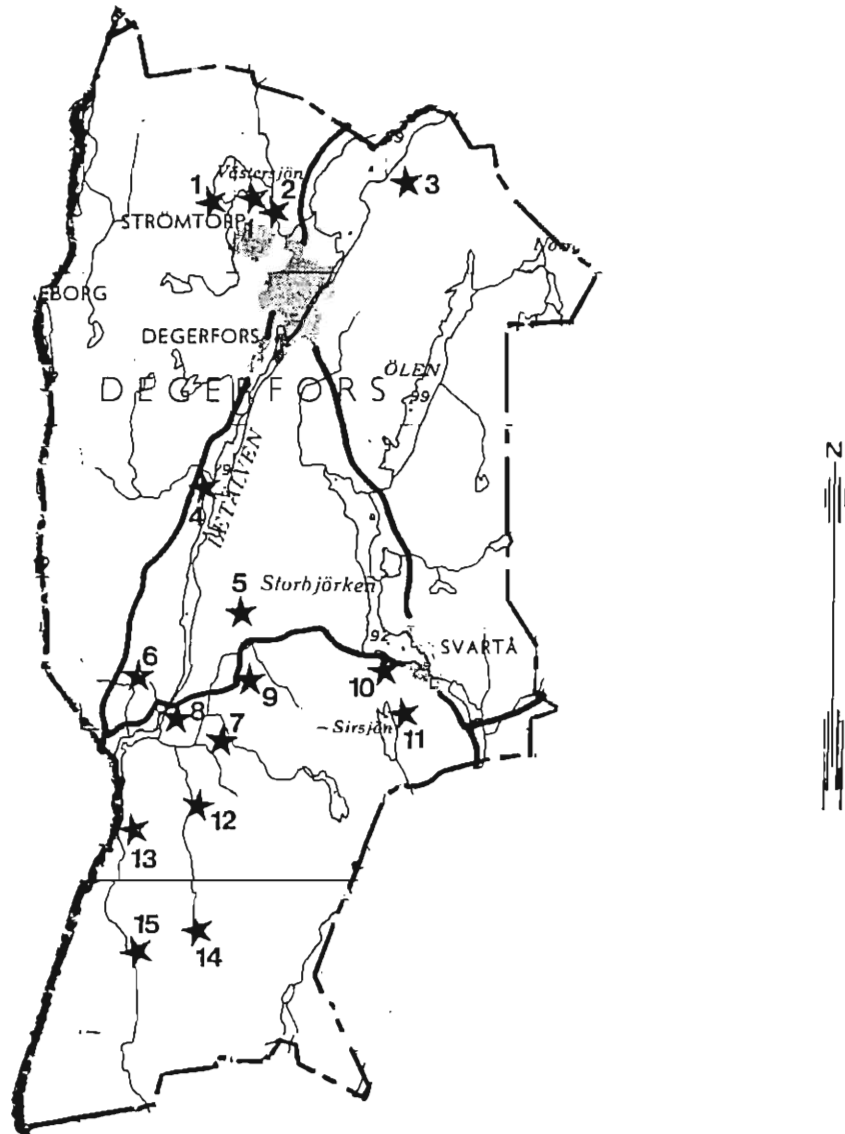
Av den totala arealen betesmark är 8 % annan träd- och buskbärande hagmark, 12 % björkhage, 19 % blandlövhage, 44 % öppen hagmark och 17 % strandäng.

<i>Naturtyp</i>	<u>Klass 3</u>		<u>Klass 4</u>	
	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>	<i>Areal ha</i>	<i>(%)</i>
Annan träd- och buskbärande hagmark	6	(11)		
Björkhage	8,9	(16)		
Blandlövhage	1,4	(3)	12,5	(65)
Öppen hagmark	25,1	(47)	6,7	(35)
Strandäng	12,5	(23)		

Tab. 1 Areal naturlig fodermark i Degerfors kommun fördelad mellan naturtyperna inom resp klass. Procentsiffran anger andel i resp värdeklass.

ÄNGS- OCH HAGMARKER I DEGERFORS KOMMUN

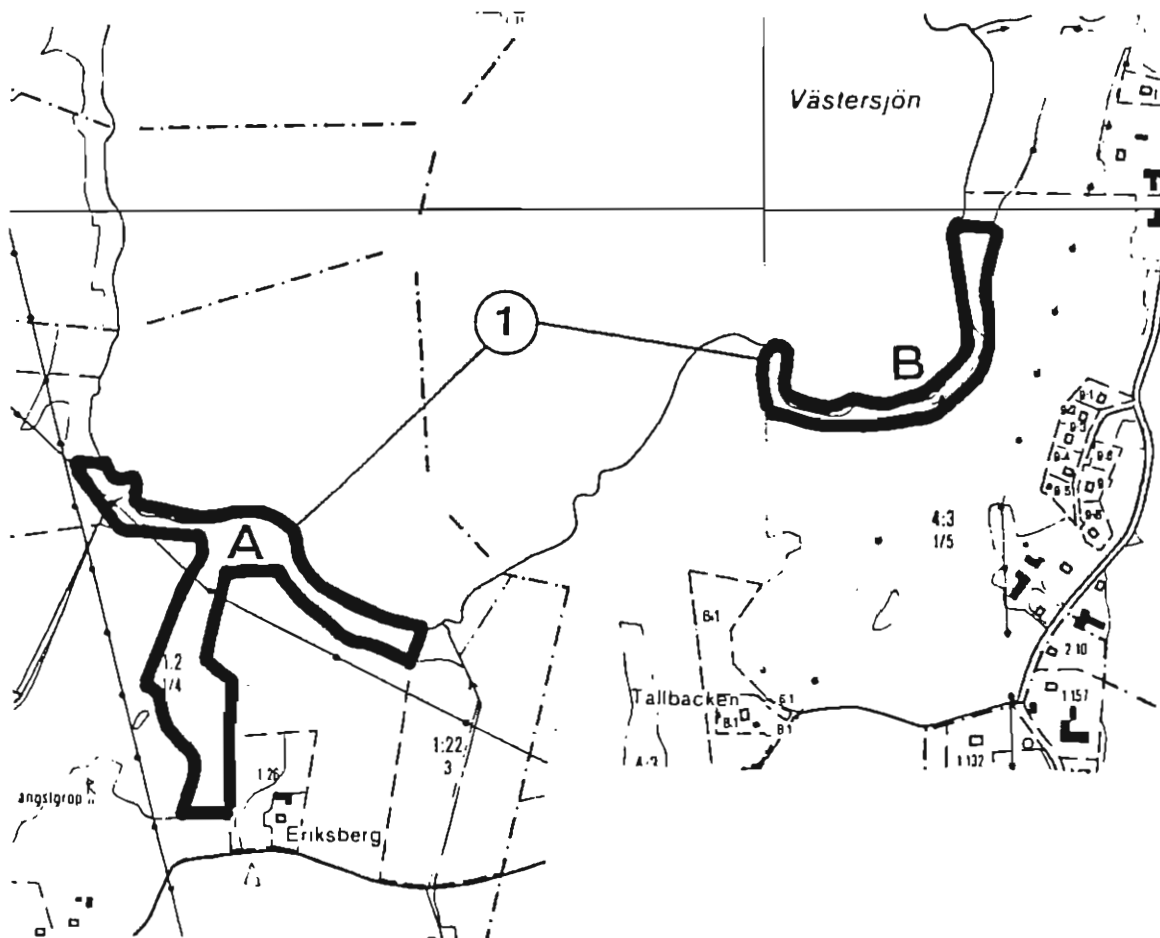
- ★ Äng/hage som beskrivs i denna rapport
- 7 Objektnummer

Skala 1:250 000

ÄNGS- OCH HAGMARKER I DEGERFORS KOMMUN

Nr	Objektnamn	Klass	Naturtyp	Areal (ha)
62:1	VÄSTERSJÖN	3	Öppen hagmark	3,2
			Strandäng - bete	1,5
62:2	ÖSTERSJÖN	3	Strandäng - bete	11
			Öppen hagmark	8
			Betad skog	4
62:3	BRÄNNEBACKEN - ÄLKÄRR	3	Björkhage	3,4
			Annan träd- och buskbärande hagmark	3,5
			Öppen hagmark	0,6
62:4	NORRA HÅKANSBOL	4	Blandlövhage	6
62:5	FÅGELÅSEN	4	Blandlövhage	0,5
62:6	ÄNG	4	Öppen hagmark	4
			Blandlövhage	3
62:7	KÄLLSBO	4	Öppen hagmark	1,5
62:8	SUND	3	Öppen hagmark	6,5
62:9	LERBROTORP	3	Öppen hagmark	1,8
			Annan träd- och buskbärande hagmark	1,5
			Björkhage	2,5
62:10	LIMUDDEN	3	Blandlövhage	1,4
62:11	SIRSJÖN	3	Öppen hagmark	5
			Betad skog	2
62:12	ÖSTRA SIRBOMARK	4	Blandlövhage	3
62:13	VÅRBOGRIND	4	Öppen hagmark	1,2
62:14	GÖKHULT	3	Annan träd- och buskbärande hagmark	1
62:15	FALLET	3	Björkhage	3
			Betad skog	1,5

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 43
och 104 44 i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

62:1 VÄSTERSJÖN

Degerfors SN
Topoblad 1041

Invent.datum 90.06.05
Koord. (A) 65724/14192 10E4D2E4C
(B) 65727/14201 10E4E2A7B

Västersjön är en relativt näringsrik sjö som omges av både skog och öppet odlingslandskap.

Beskrivning

Mellan åkrarna och längs Västersjöns sydvästra strand finns 3,2 ha öppen hagmark (A). Marken är stenig och blockrik samt flack med några små låga kullar. På kullarna växer träd, buskar och sly, och i öster längs stranden finns en bård av videbuskar. I övrigt förekommer få spridda träd och buskar. Björk dominerar trädskiktet som även består av tall. Buskskiktet består av rönn, björk, asp, gråvide och en. Vid strandkanten står ett par gamla döda träd kvar. En fuktäng med bl a hirsstarr och hundstarr dominerar fältskiktet, men fuktäng av tuvtåtel- och högrörttyp samt friskäng av rödventyp och färsvingeltorräng förekommer också. Stor del av hagen verkar svagt gödselpåverkad. De slåtter- och betesgynnade växterna uppträder fläckvis och i små mängder. Här finns dock kattfot, gökärt, ängsfryle, ormrot, vårbrodd och ängsvädd. I enstaka exemplar finns även prästkrage och revfibbla.

Vid sjöns sydöstra del betas ett smalt område med strandäng (B), ca 1,5 ha stor. Både buskar och träd saknas. Floran är troligen opåverkad. Förutom fuktäng av högstarrtyp som dominerar finns även fuktäng av tuvtåteltyp.

Hävd

Vid inventeringstillfället saknades hävd i område (A) och stängslet var bitvis borttaget. Den östra delen hotas av igenväxning, medan den västra delen saknar träd och buskar nästan helt. Område (B) och åkern söder om betas av nötkreatur och hävden är god.

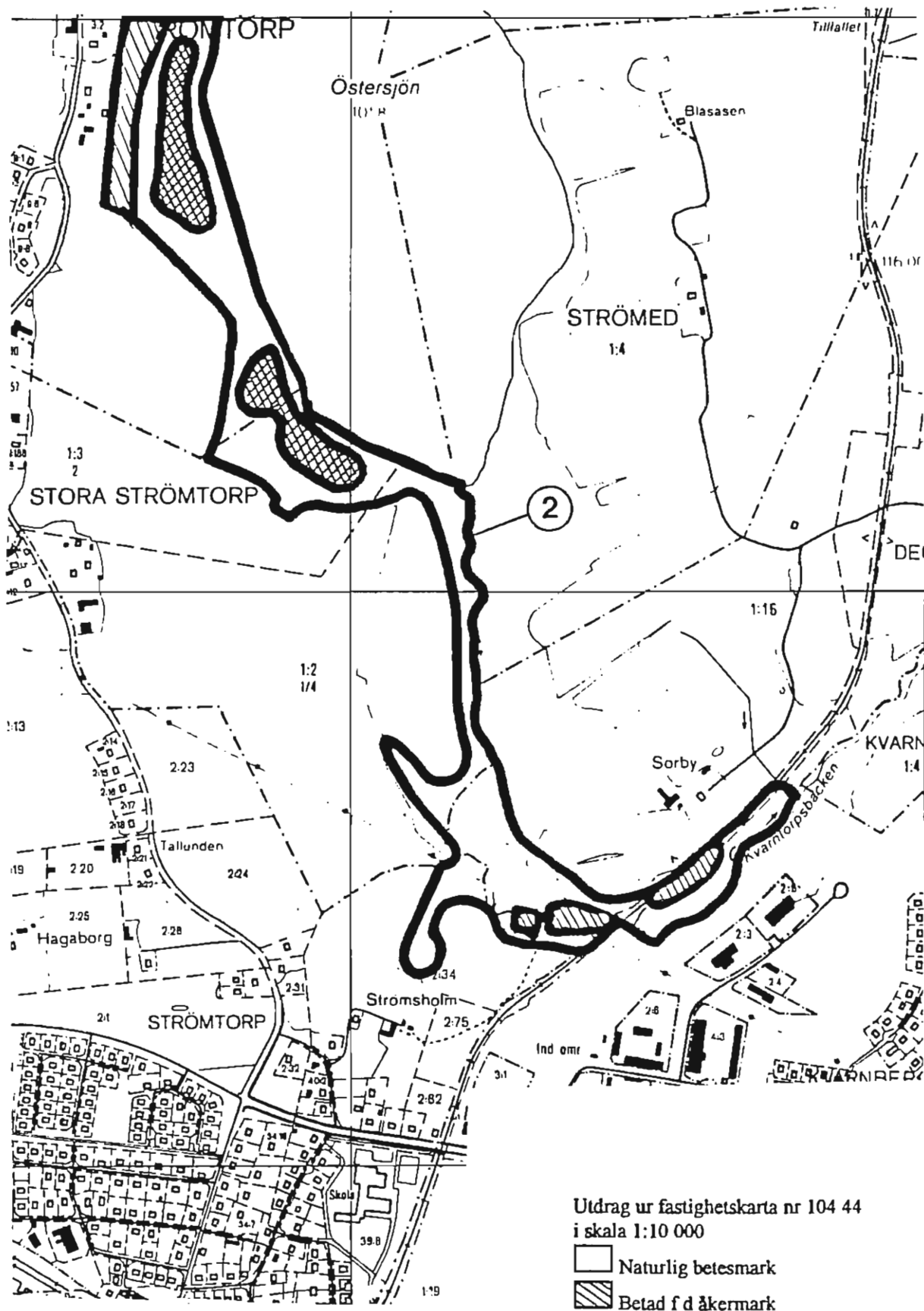
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 62:38
Översiktlig naturinventering av Degerfors kommun, 28
Madmarker i Örebro län, D 2

Bedömning

Betesmarkerna vid Västersjön har betydelse för fågellivet och landskapsbilden. Hävden bör snarast återupptas i område (A) där en hävdgynnad flora finns kvar. När det gäller fåglar gynnas området av närheten till Östersjön som har ett rikare fågelliv.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 44
 i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark
- Betad skog

62:2 ÖSTERSJÖN

Degerfors SN
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.06.01
Koord. 65722/14209 10E4E2A2J

Östersjön är en näringsrik och kraftigt igenväxande sjö. Den ligger i en flack sänka och är till stor del omgiven ett öppet kulturlandskap.

Beskrivning

Längs sjöns västra och sydvästra strand och Kvarntorpsbäckens västra sida betas totalt ca 26 ha som till största delen består av strandäng och öppen hagmark. I nordväst och i den sydligaste delen betas f d åker (ca 3 ha). Längs Östersjön finns några täta träddungar bestående av tall med inslag av björk, al och vide (ca 4 ha) som också ingår i betet. Resten utgörs av 8 ha öppen hagmark och 11 ha strandäng. Träd saknas. Buskskiktet är glest och består av vide och lite lövsly. Vegetationstypen varierar mellan fuktäng av tuvtäteltyp och högörrttyp samt en lågväxt fuktäng med mycket starr. Utanför fuktängen växer en zon med bl a svärdslija och kavedun i norr, i söder ett vassbälte.

Hävd

I norra delen har hävd saknats under senare år, men betet ska återupptas och videbuskar samt sly kommer att röjas bort. I övrigt betas hela området av nötkreatur. Största delen är välbetad, men längs ån i söder är hävden måttlig.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 62:37
Översiktlig naturinventering av Degerfors kommun, 27
Madmarker i Örebro län, D 1

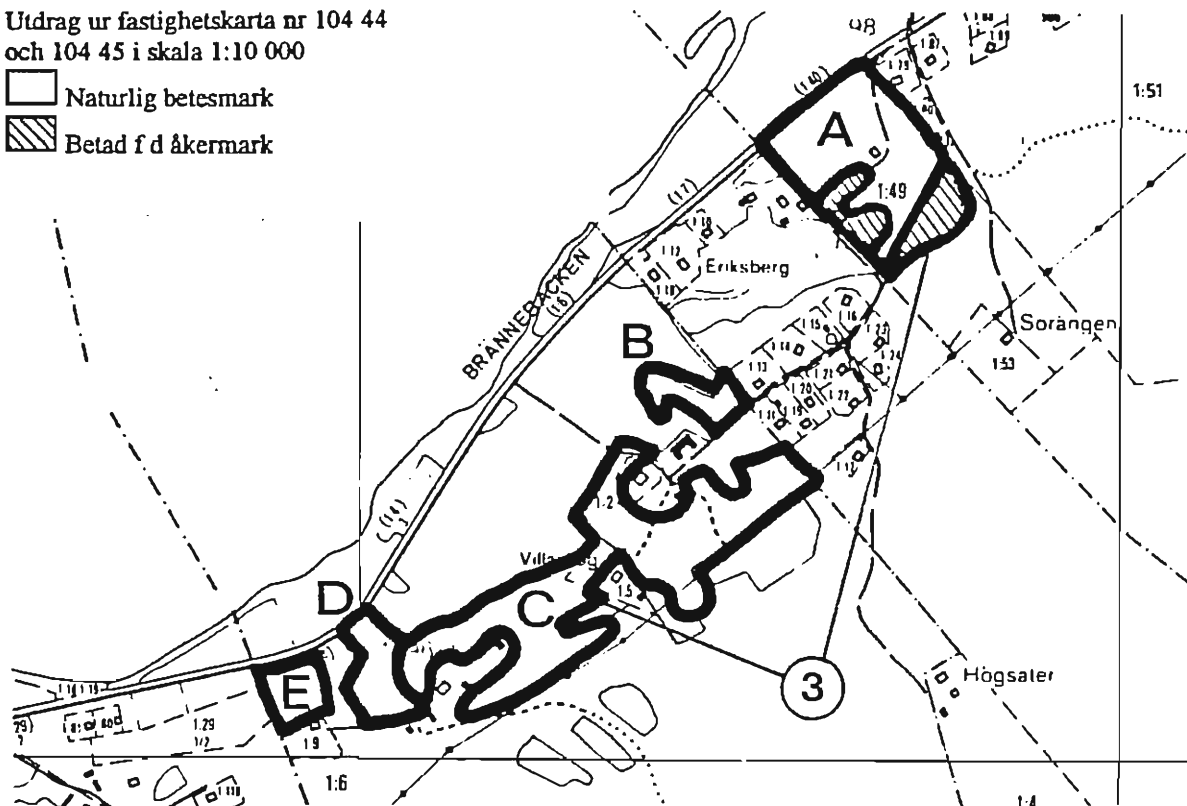
Bedömning

Området är ur botanisk synpunkt inte märkvärdigt, men den betade strandängen är en värdefull naturtyp som har stor betydelse för fågellivet.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 44
och 104 45 i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
▨ Betad f d åkermark

2:3 BRÄNNEBACKEN OCH ÅLEKÄRR

Degerfors SN
Topoblad: 1042

Invent.datum: 90.06.08
Koord. 65738/14256 10E4E3A8G
65732/14253 10E4F3A2D

De två gårdarna Brännebacken och Ålekärr ligger i det öppna kulturlandskapet längs sjön Möckelns östra sida.

Beskrivning

I svag sluttning ner mot landsvägen och sjön i väster betas öppen hagmark, björkhage, annan träd- och buskbärande hagmark, f d åker och skog.

Område (A) är en naturskön björkhage, ca 2,3 ha. I det relativt täta trädskiktet finns förutom björk även lind, gran, tall och oxel. Buskskiktet är glesare och består av en samt hassel. I norr finns branta, steniga partier där det växer mycket hassel samt björk och gran. Friskäng av rödventyp är den dominerande vegetationstypen, men även fuktäng av tuvtåteltyp och färsvingeltorräng förekommer. Floran är inte gödselpåverkad, men bitvis är trädskiktet så slutet att grässvål saknas. Här och var växer stora bestånd av örnbräken. De hävdgynnade växterna är tämligen få. Gökärt och vårbrodd är vanliga. Prästkrage är fläckvis vanlig. I få exemplar finns ängsfryle och harstarr.

Område (B) är 0,5 ha gammal igenväxt fodermark som vid inventeringen höll på att röjas.

Område (C) är 3,5 ha naturlig fodermark av typen annan träd- och buskbärande hagmark. Ask, björk, tall, asp, gran och hägg förekommer mer eller mindre spritt. Förutom en, som dominerar

buskskiktet, finns hassel, nypon, olvon, hagtorn, smågranar, lövsly, olvon och syren. Dominerande vegetationstyper är friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp, på mindre ytor växer även friskäng av skogsnävatyp. Spår av gödselpåverkan syns inte. Genom hagmarken går en mindre väg och bitvis är marken mycket sliten av djurens tramp. De hävdgynnade arterna gökärt, vårbrodd och prästkrage är ganska vanliga. Andra, som ormrot och bockrot, förekommer mer fläckvis. Svinrot och slätterfibbla finns i fåtal.

Område (D) är en 0,6 ha stor öppen hage. Främst ask och björk men även enstaka asp, gran och hägg utgör det glesa trädskiktet som är koncentrerat längs den västra gränsen. Några vackra enar bildar buskskikt. Vegetationstypen varierar mellan friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp. Floran är i stort sett opåverkad av gödsel och andra ingrepp. Flera slätter och betesgynnade arter finns, de flesta i mindre mängd. Bockrot, gökärt och vårbrodd är dock vanliga. Prästkragen förekommer fläckvis i större antal. I enstaka exemplar finns ormrot, kattfot, stagg, jungfrulin och skogsklöver.

Område (E) är en glesare björkhage, 0,6 ha stor. Björk och en bildar träd- och buskskikt. Fältskiktet består främst av fårsvingeltorräng men även av friskäng av rödventyp. Marken är troligen opåverkad av gödsel och andra ingrepp. Vårbrodd och bockrot är två hävdgynnade arter som är vanliga. Gökärt är ganska vanlig, men i övrigt är det ont om slätter- och betesgynnade växter.

Hävd

Område (B) och nordvästra delarna av (C) saknade hävd vid inventeringstillfället, de gallrades och slyröjdes för att åter användas till bete. Björkhagen (A) betas av nötkreatur, de övriga hagarna betas av får och ett par hästar. Hävden är i huvudsak god.

Kulturvärden

Stengärdesgård i hage (A) och odlingsrösen i hage (D) finns kvar.

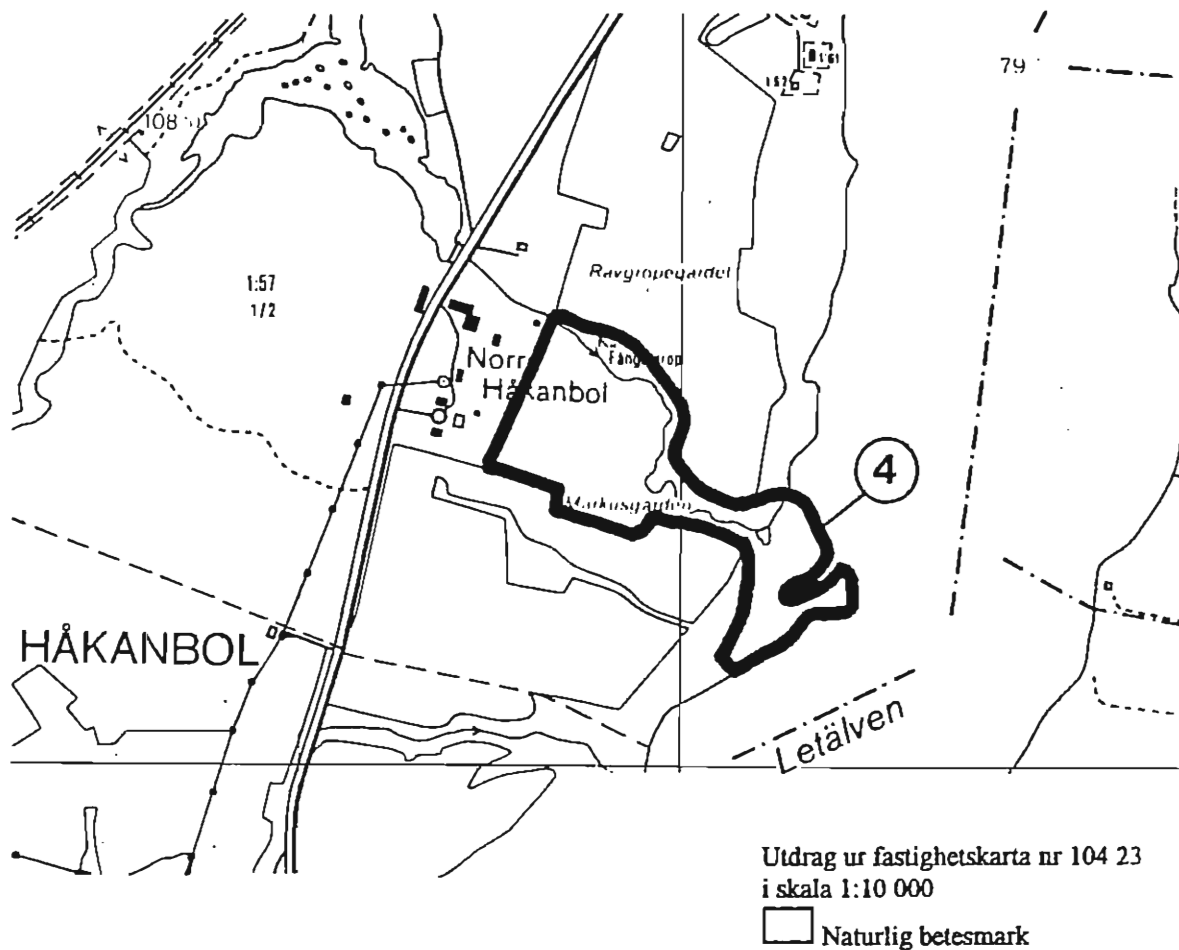
Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 62:41
Hagmarker i Örebro län, D 1 och D 2

Bedömning

Hagmarken är i huvudsak välbetad och hyser en flora som är typisk för betesmarker även om den inte är märkvärdig. Hagarna utgör ett tilltalande inslag i landskapsbilden.

Klass 3

62:4 NORRA HÅKANBOL

Nysunds SN
Topoblad: 1041

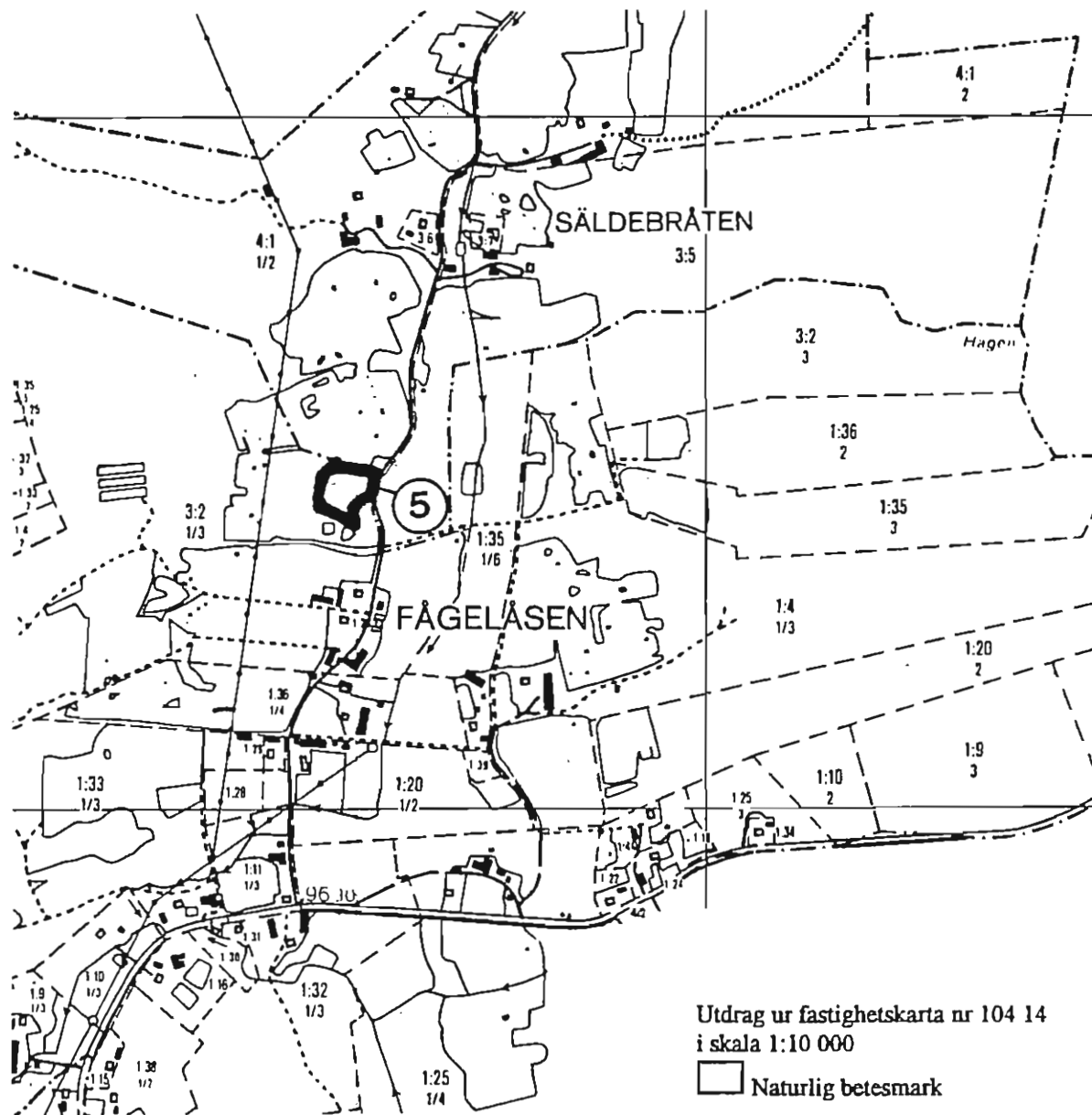
Invent.datum: 90.05.31
Koord: 65633/14189 10E2D3D3J

Håkanbol ligger vid Letälvens västra strand. Landskapet består av omväxlande öppen odlingsmark och skog. Den ca 6 ha stora blandlövhagen sluttar svagt ner mot älven och nere vid stranden öppnar sig hagen. I norra gränsen rinner en forsande bäck. Lönn och björk dominerar trädskiktet som även består av alm, hägg, klibbal, rönn, lind, ek, gran och bok. Hagtorn och hassel bildar buskskikt. Vegetationstypen varierar mellan friskäng och fuktäng. Bl a förekommer fuktäng av tuvtäteltyp och högrörttyp. Floran är gödselpåverkad. Slätter och betesgynnade arter saknas nästan helt. Gökärt och vårbrodd förekommer i litet antal. Hävden är god till måttlig och sker genom bete av nötkreatur. Husgrund och syren samt fruktträd finns kvar av Markusgården som flyttades därifrån på 1800-talet. Även fornlämning i form av fångstrop finns i området. Hagen utgör ett fint inslag i landskapsbilden.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 62:20
Översiktlig naturinventering av Degerfors kommun, 34

Klass 4

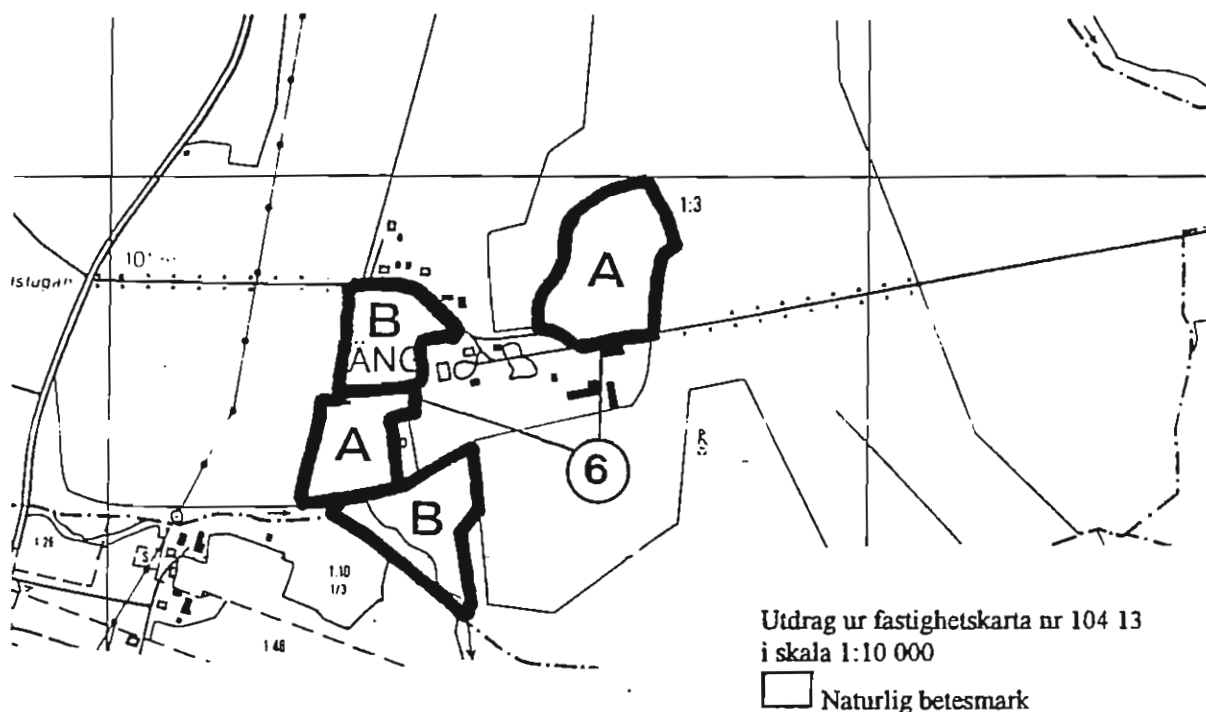
62:5 FÅGELÅSEN

Nysunds SN
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.05.29
Koord. 65584/14204 10E1E3A4E

Fågelåsen är beläget i ett flackt odlingsstråk som omges av barrskog. Intill vägen finns en liten blandlövhage, bara 0,5 ha stor. I trädskiktet förekommer björk, asp och tall, i buskskiktet växer en. Fältskiktet består av friskäng och torräng. Floran verkar svagt gödselpåverkad över ca hälften av ytan. Flera hävdgynnade arter förekommer dock. Gökärt, mandelblom och blåsuga är vanliga medan kattfot, ormröt, prästkrage, stagg, svinrot och ängsskallra finns i fåtal. Hagen var vid inventeringstillfället ännu ej betad, men stängsel fanns och eftersom ingen förna låg kvar var hagen troligen betad föregående år. Hagen har ett visst botaniskt värde och är en trevlig kontrast till angränsande åkermark.

Klass 4

62:6 ÄNG

Nysunds SN
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.05.30
Koord. 65566/14163 10E1D1B6D
65568/14166 10E1D1B8G

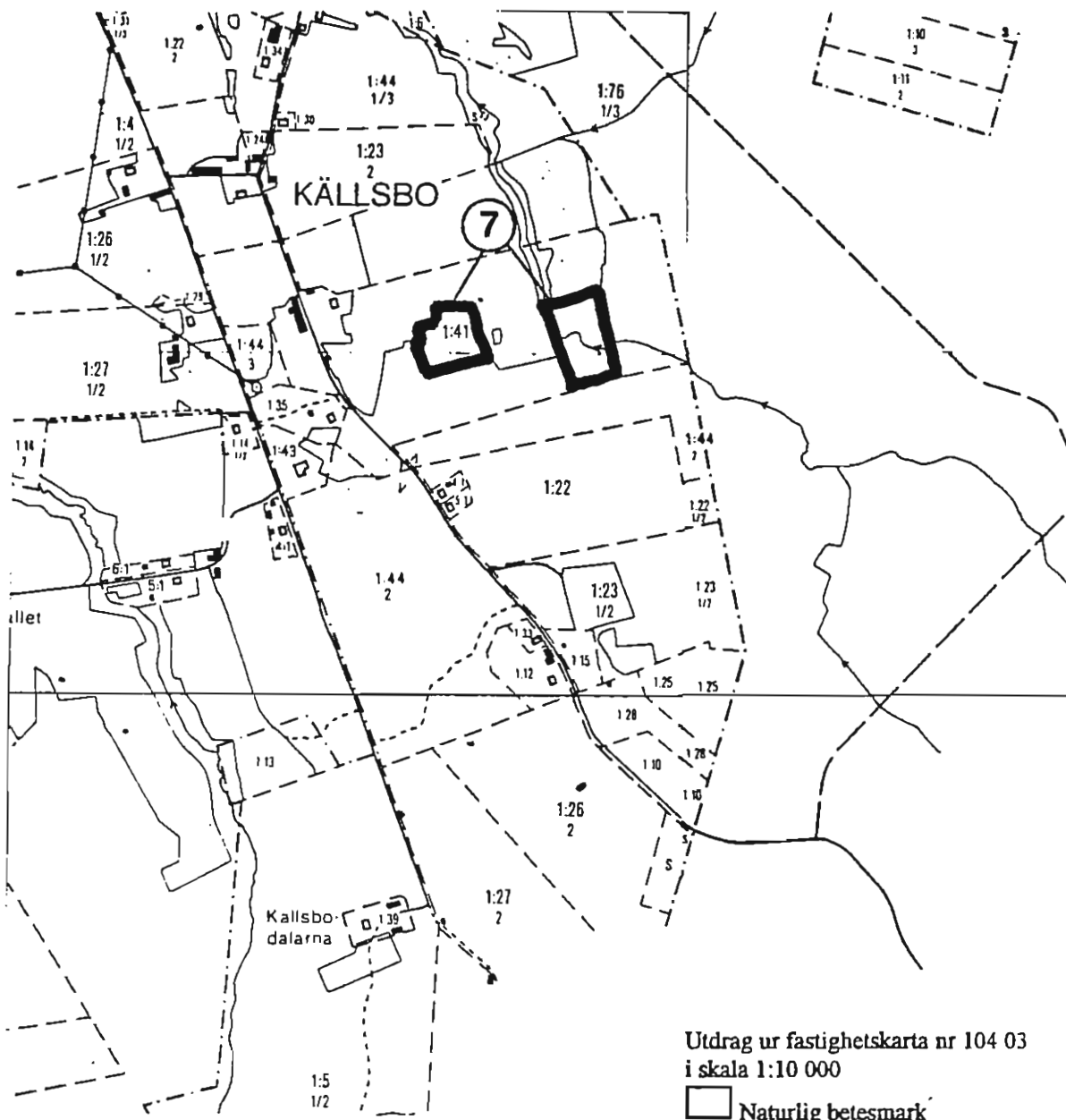
Landskapet kring Äng utgörs av öppen åkermark omväxlande med skogspartier. Runt gården betas ca 4 ha öppen hagmark och ca 3 ha blandlövhage.

Den öppna hagmarken (A) är uppdelad i två hagar, som tillsammans är 4 ha. Hagen längst i öster är kuperad och har ett trädskikt som sluter sig helt i norra delen. Trädskiktet består av björk och hägg i den västra hagen samt björk, gran, tall och asp i den östra. Friskäng är den dominerande vegetationstypen i västra hagen. I östra förekommer friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp. Floran är mer eller mindre gödselpåverkad och hävdindikatorerna är få. I enstaka exemplar finns ängsskallra, gökärt och vårbrodd i den östra hagen.

Knappt 3 ha utgörs av blandlövhage (B), uppdelad i två områden. Båda är flacka och i norra hagen är marken stenig och blockrik. Björk, ask, ek, asp och hästkastanj bildar trädskikt i norra hagen. Södra hagens trädskikt består främst av klibbal och björk, men även rönne och tall förekommer. Buskar saknas i bägge hagarna. Friskäng dominerar i norr och i söder förekommer både frisk- och fuktäng. Marken är bitvis svagt till tydligt gödselpåverkad. De slätter och betesgynnade arterna skogsklöver, ängsvädd och bockrot finns i enstaka exemplar medan gökärt och vårbrodd är tämligen vanliga.

Hävdnen är måttlig till god och sker genom bete av får, nötkreatur och hästar. Floran är trivial men hagmarken har betydelse för landskapsbilden.

Klass 4

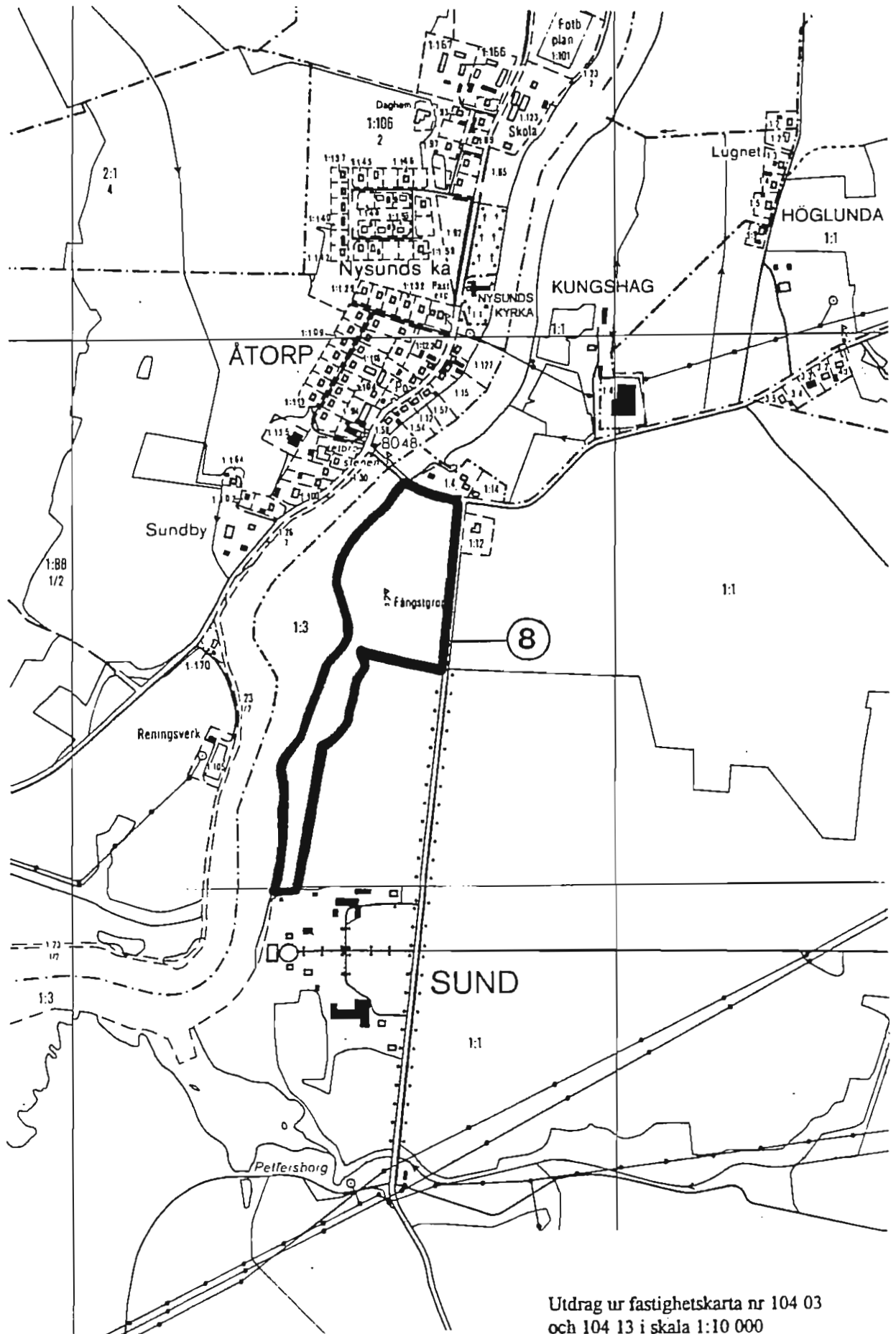
62:7 KÄLLSBO

Nysunds SN
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.05.25
Koord. 65545/14197 10E0D4E5H

Landskapet i stort utgörs av omväxlande öppen odlingsmark och sluten skog. Vid Källsbo betas f d åkermark tillsammans med 1,5 ha öppen hagmark. Asp, björk och enstaka granar bildar ett glest trädskikt. I buskskiktet förekommer en och klippal. Den östra delen är gödselpåverkad. I den västra delen, som i huvudsak är opåverkad, varierar vegetationstypen mellan fuktäng av tuvtäteltyp och friskäng av rödventyp. Intill stenar och block, som förekommer rikligt, finns även små partier med färsvingeltorräng. I den östra delen kan man fläckvis finna de hävd-gynnade arterna blåsuga, revfibbla, prästkrage och vårbrodd. Hagen är välbetad av nötkreatur.

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 03
och 104 13 i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

62:8 SUND

Nysunds SN
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.05.23
Koord. 65554/14175 10E1D0C4F

I det öppna kulturlandskapet i Letälvens dalgång ligger gården Sund strax söder om det lilla samhället Åtorp.

Beskrivning

Den 6,5 ha stora betesmarken ligger längs älven, norr om själva gården Sund och är av typen öppen hagmark. Trädskiktet är dock så utbrett att den ligger på gränsen till blandlövhage. Träden växer mestadels i mer eller mindre slutna dungar. I norra delen dominerar björk och asp, i den södra delen klibbal. Enstaka nypon och alsly bildar buskskikt. De dominerande vegetationstyperna är friskäng av rödventyp och fuktäng av tuvtåteltyp. Dessutom förekommer fuktäng av högörttyp och torräng av fårsvingeltyp. Den södra långsmala delen är gödselpåverkad. Den norra delen är förmodligen bitvis svagt påverkad. De hävdgynnade växterna är relativt få. Mandelblomma är vanlig och blåsuga, bockrot, gökärt, ängsvädd och vårbrodd förekommer fläckvis.

Hävd

Hagen är i huvudsak välbetad av nötkreatur.

Kulturvärden

En fornminnesmärkt fångstgrop finns i norra delen.

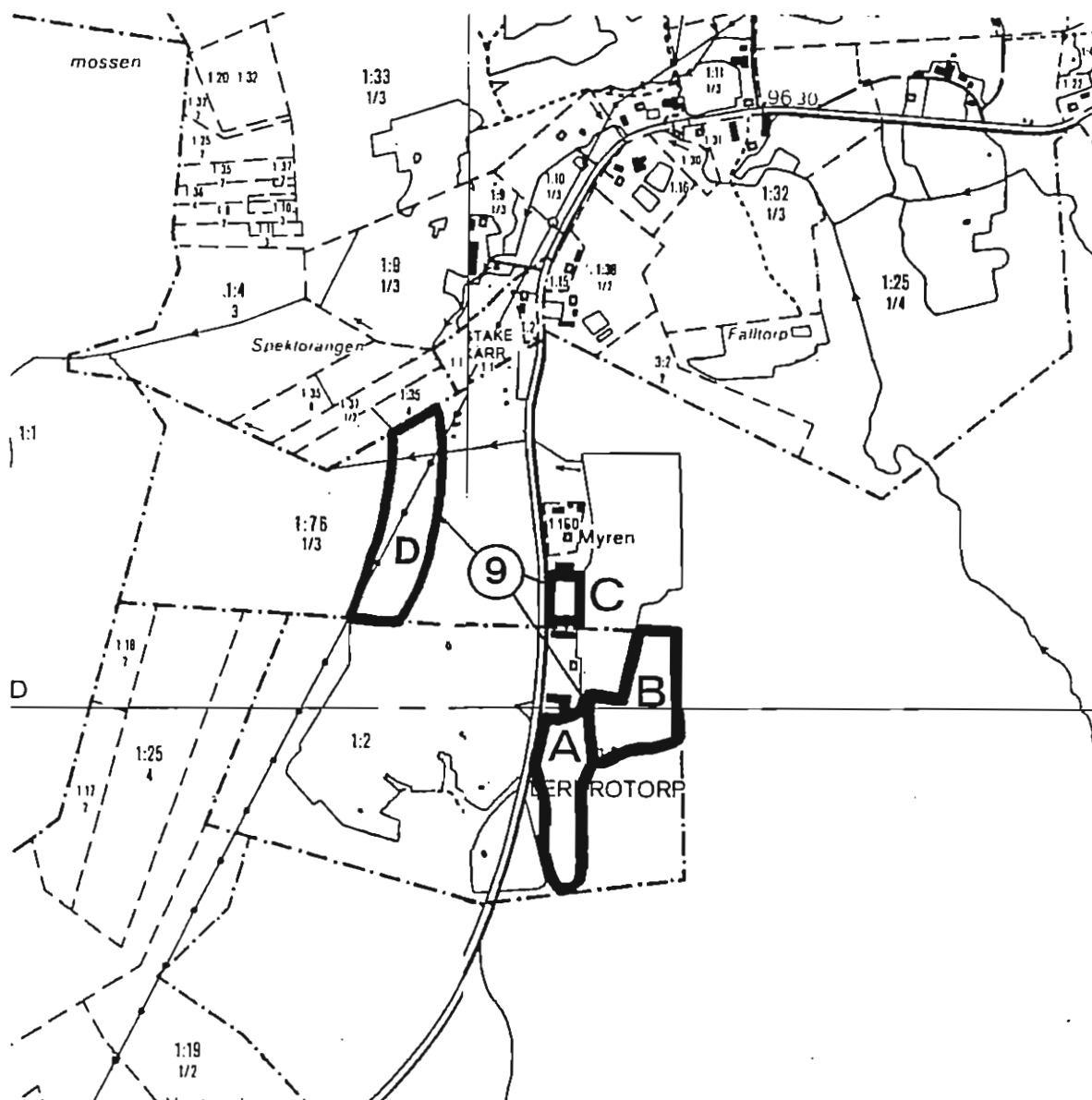
Tidigare inventeringar

Hagmarker i Örebro län, D 4

Bedömning

Hagen är ett tilltalande inslag i landskapsbilden. Hävden är god men det botaniska värdet är mindre.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 13
104 14 i skala 1:10 000

Naturlig betesmark

62:9 LERBROTORP

Nysunds SN
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.05.23
Koord. (A,B,C) 65569/14201 10E1E1A9B
(D) 65569/14199 10E1D1E9J

Landskapet kring Lerbrotorp är helt flackt och runt omkring odlingsstråket växer barrskogen tät.

Beskrivning

Den naturliga fodermarken utgörs av öppen hagmark, annan träd- och buskbärande hagmark och björkhage.

Söder om ladugården finns 1,5 ha öppen hagmark (A) som helt saknar träd och har ett mycket glest buskskikt. Enen dominerar buskskiktet men enstaka små tall- och granplantor förekommer också. Marken är mycket stenig och blockrik. Vegetationstypen växlar mellan friskäng av rödventyp och fuktäng av gräs-lågstartyp. Stagg förekommer i riklig mängd och indikerar ogödslad samt välhävdad mark. Andra slätter- och betesgynnade arter som ängsfryle, revfibbla och vårbrodd är mindre vanliga.

Hage (B) är 1,5 ha stor och av typen annan träd- och buskbärande hagmark. Trädskiktet består av några få tallar. Det betydligt tätare buskskiktet domineras av en med inslag av små gran- och tallplantor. Friskäng av rödventyp, rödvenhed och fuktäng av gräs-lågstartyp bildar fältskikt. Floran är opåverkad. Stagg och kattfot är två hävdgynnade arter som finns i riklig mängd. Mandelblomma, gökärt och blåsuga är vanliga. I små mängder förekommer svinrot och ängsfryle.

Intill vägen och mellan ett par uthus finns en liten, endast 0,3 ha stor öppen hage (C) med några få enstaka björkar. Förutom friskäng av rödventyp, som är den dominerande vegetationstypen, förekommer även torräng av fårsvingeltyp. Trots att små ytor verkar svagt gödselpåverkade finns här flera slätter- och betesgynnade arter. Bockrot, gökärt, prästkrage, vårbrodd och mandelblomma är vanliga och fläckvis förekommer kattfot i ganska rikliga bestånd.

Väster om vägen finns en björkhage (D), 2,5 ha stor. Förutom björk förekommer gran, tall, sälk och gråvide. Marken är mestadels fuktig, tuvtäteläng dominerar men även fuktäng av högörttyp och mindre områden med friskäng av rödventyp finns. Floran är troligen över större delen av hagmarken svagt gödselpåverkad. Fläckvis kan man finna slätter- och betesgynnade arter som gökärt, harstarr, ormrot, revfibbla, stagg och mandelblomma i mindre mängd. Vårbrodd och ängsvädd är fläckvis vanliga.

I betesmarken ingår f d åker intill (A) och (B) samt ett område öster om (A) som tidigare varit skog. Detta område är fuktigt och i markskiktet förekommer vitmossa. Små tallar och enbuskar bildar träd- och buskskiktet som har en täckningsgrad på 50-75%.

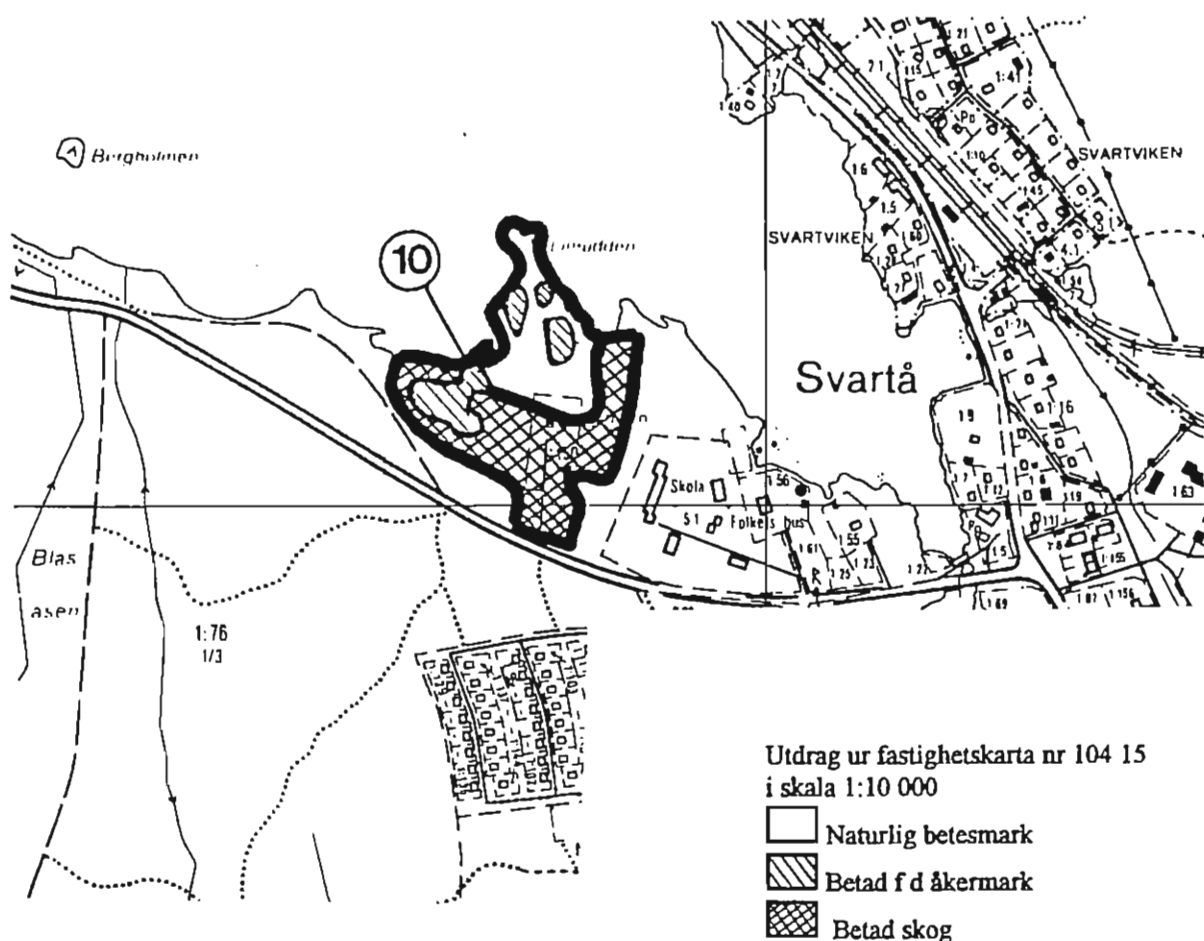
Hävd

Hagarna betas av nötkreatur och är välbetade.

Bedömning

Hagmarken är välbetad och har hävdats kontinuerligt under lång tid. Den hävdgynnade floran är typisk och den rikliga förekomsten av kattfot är värdefull.

Klass 3

62:10 LIMUDDEN

Nysunds SN
Topoblad: 1042

Invent.datum: 90.05.24
Koord. 65571/14256 10E1F2A1G

Limudden är uppbyggd av kalksten och är belägen i samhället Svartås utkant, på södra sidan av sjön Stor-Björken.

Beskrivning

Tidigare var större delen av udden öppen slättermark med små spridda åkertegar. I dag har stor del växt igen till skog, men på den yttersta delen av udden betas 1,4 ha blandlövhage. De flesta träd är unga och trädslagen är många, björk, rönn, oxel, säl, apel, ask, gran, tall och ek. I buskskiktet växer en, nypon, björksly och små tallar. Marken är sten- och blockrik och sluttar svagt motsjön i norr. Vegetationstypen växlar mellan torräng av färsvingeltyp, friskäng av rödventyp och fuktäng av högstarrtyp. Små ytor närmast boningshuset är gödselpåverkade, men övrigt är floran opåverkad. Däremot förekommer några spridda skräphögar på stranden. Flera slätter- och betesgynnade arter förekommer. Vårbrodd är vanlig, gullviva och brudbröd finns fläckvis i större mängd. Andra arter som blåsuga, gökärt, jungfrulin, svinrot och slätterfibbla finns i små mängder eller i enstaka exemplar. Enligt tidigare inventeringar av Limudden finns brudsporre i riklig mängd, samt blodnäva, tvåblad och vildlin.

Hävd

Hagen betas av får och är till största delen välhävdad. De fuktigaste delarna är måttligt betade.

Kulturvärden

I hagmarken finns ett flertal odlingsrösen.

Tidigare inventeringar

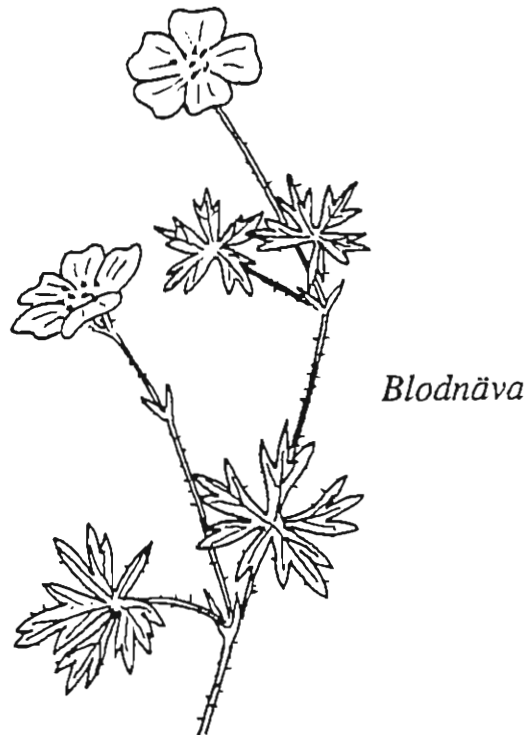
Naturvårdsöversikt Örebro län, 62:13

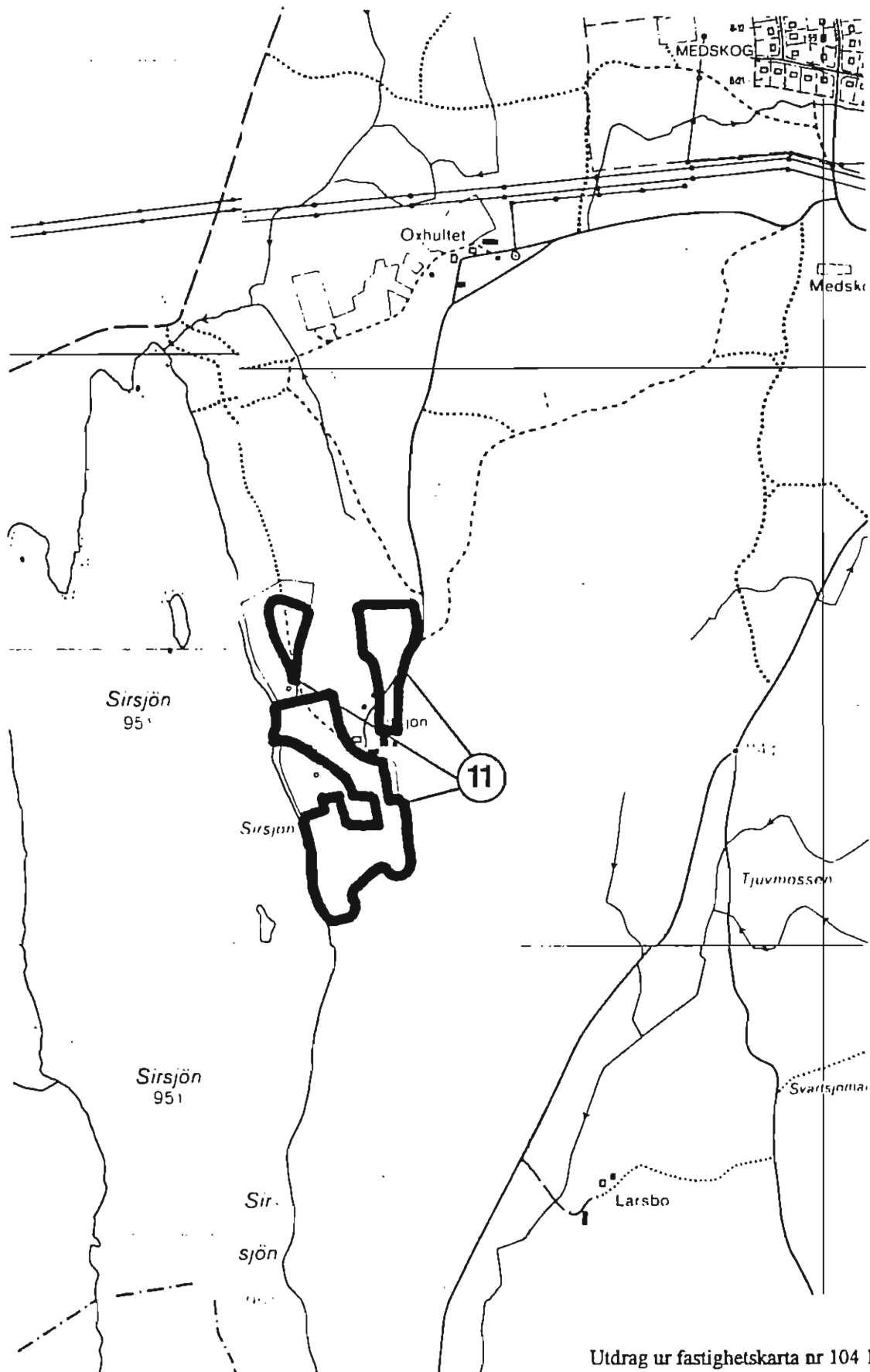
Översiktlig naturinventering av Degerfors kommun, 11

Bedömning

Den välbetade hagmarken har en fin hävdgynnad flora och ligger vackert vid sjön. Limudden är det enda kända kalkberget i kommunen.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 15
i skala 1:10 000

 Naturlig betesmark

62:11 SIRSJÖN

Nysunds SN
Topoblad: 1042

Invent. datum: 90.05.29
Koord. 65553/14251 10E1F0A3B

Strax sydväst om Svartås samhälle, men ensligt och omgiven av skog, ligger gården Sirsjön vid östra stranden av en liten skogssjö med samma namn.

Beskrivning

Vid Sirsjön finns 5 ha öppen hagmark som ligger lite spridd mellan betade f d åkrar och en skogsbevuxen kulle (ca 2 ha) som också betas. Terrängen är svagt kuperad och på ett par ställen förekommer lavklädda berghällar. Björk är det vanligaste trädslaget men även lönn, sälg, hägg och oxel förekommer. Buskskiktet bildas i nordost av små granplantor och videbuskar, söder ut finns även hassel och en. Friskäng av rödventyp och torräng av fårsvingeltyp är de dominerande vegetationstyperna. Dessutom finns gräshed av staggtyp på fuktig och ojämn mark i nordost och intill sjön förekommer fuktäng av tuvtåteltyp. Större delen av hagmarken är opåverkad av gödsel, men ca 25 % i den centrala delen är tydligt gödslad. Flera slätter- och betesgynnade arter förekommer på de opåverkade delarna. Stagg, vårbrodd och bockrot är vanliga. I litet antal finns prästkrage och blåsuga. Längst i söder finns större bestånd av kattfot och i norra delen är ormröt och jungfrulin ganska vanliga. I enstaka exemplar förekommer Jungfru Marie nycklar, svinrot, mandelblomma och gökärt.

Hävd

Hävden sker genom bete av får och all mark är välbetad.

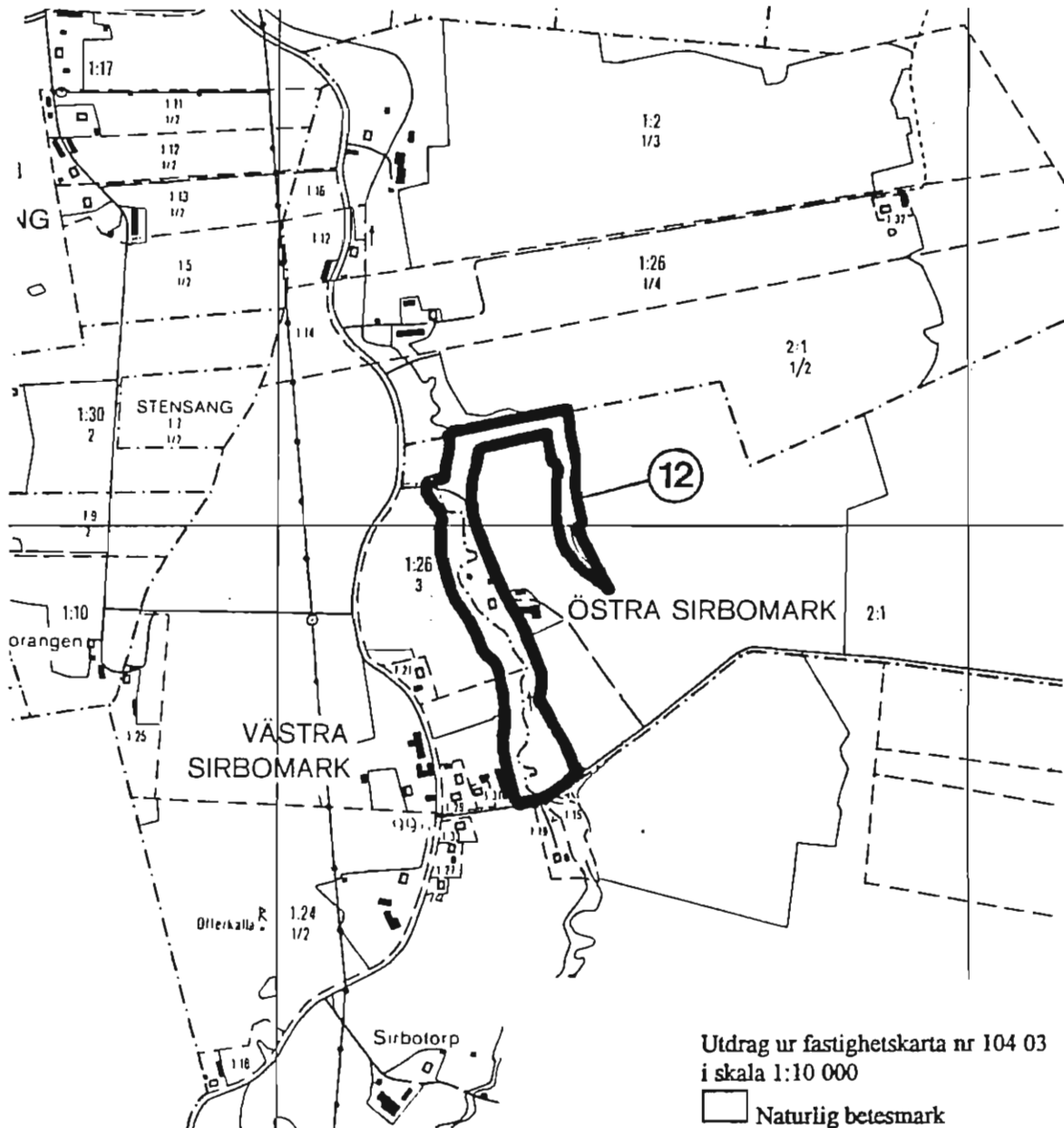
Kulturvärden

Några odlingsrösen finns kvar.

Bedömning

Den vackra och välhävdade betesmarken hyser en fin flora med flera hävdgynnade arter. Marken är till största delen ogödslad och har troligen hävdats under en lång tid.

Klass 3

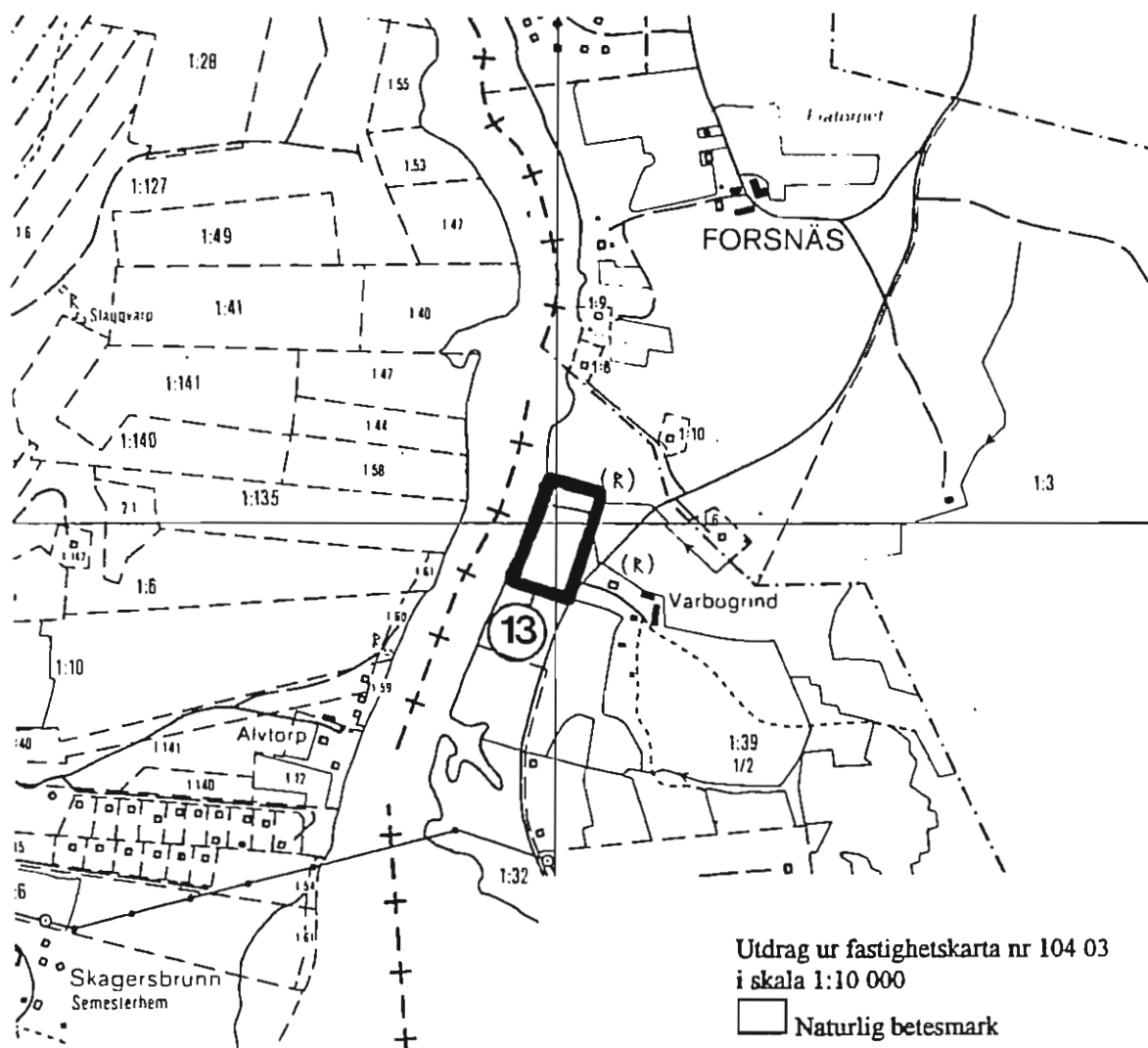
62:12 ÖSTRA SIRBOMARK

Nysunds SN
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.05.25
Koord. 65530/14182 10E0D3D0C

I ett odlingsstråk strax söder om samhället Nysund ligger Östra Sirbomark. Här betas en 3 ha stort område i en bäckravin, som kan klassificeras som blandlövhage. Klibbal dominerar trädskiktet som även består av enstaka rönn, björk och hägg. Vegetationstypen fuktäng av tuvtäteltyp är vanligast, men även små partier torräng intill odlingsrösen och friskäng förekommer. Större delen av arealen verkar svagt gödselpåverkad. De hävdgynnade arterna kattfot, mandelblom, vårbrodd och bockrot finns i enstaka exemplar eller i mindre antal. Hävden är god till måttlig och sker genom bete av nötkreatur.

Klass 4

62:13 VÅRBOGRIND

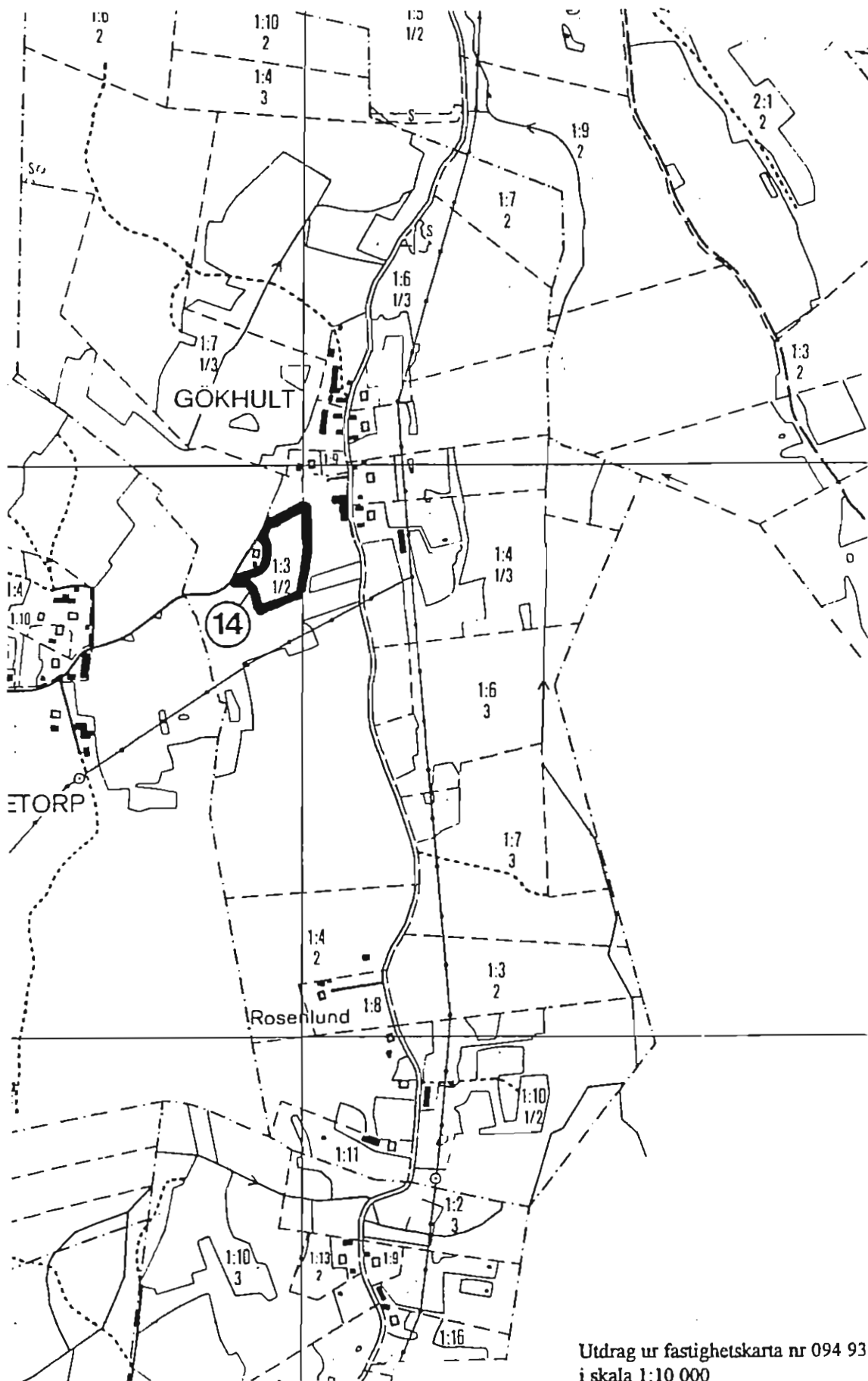
Nysunds SN
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.05.20
Koord. 65519/14159 10E0D1A9J

Gården Vårbogrind ligger öster om Letälven, strax norr om älvens utlopp i sjön Skagern. Landskapet är småbrutet och från gården har man vacker utsikt över älven.

Vid Letälvens strand finns 1,2 ha öppen hagmark. Klibbal, björk, en och små granplantor bildar träd- och buskskikt. Marken är flack och sluttar svagt ner mot älven. På lite högre belägen mark växer friskäng av rödventyp men fuktängarna dominerar. Vanlig är fuktäng av högstarrtyp och fuktäng med bl a videört, kråklöver, kärnsilja och blåsarr, men tuvtäteläng förekommer också. Floran uppvisar inga tydliga tecken på att marken har gödslats. Den slätter- och betesgynnade floran, som även indikerar kvävefattig mark, är dock både art- och individfattig. Nämnas kan blåsuga, gökärt, vårbrodd och ängsvädd. Betet har legat nere sedan hösten 1989, men ska förmodligen återupptas inom snar framtid. Hagen är ett fint inslag i landskapsbilden, men botaniskt mindre intressant.

Klass 4

62:14 GÖKHULT

Nysunds SN
Topoblad: 0943

Invent.datum: 90.05.23
Koord. 65488/14179 9E9D3C8J

Gökhult är beläget i ett mindre odlingsstråk, i en trakt som i övrigt präglas av skog.

Beskrivning

Betesmarken utgörs av ca 1 ha av typen annan träd- och buskbärande hagmark. Terrängen är svagt kuperad. Gran och tall är dominerande trädslag, men enstaka björkar och aspar finns också. Buskskiktet består av en, gran och lite lövsly. Hagen har antagligen tidigare varit helt öppen. Numera är täckningsgraden av träd och buskar mellan 50 och 75 % och bitvis har området mera karaktär av skog än av hagmark. På fuktiga partier dominerar fuktäng av gräs-lågstarttyp, men även fuktäng av tuvtåteltyp förekommer. På lite torrare delar växer friskäng av rödventyp. Floran är i stort sett opåverkad av gödsel. Mindre ytor i norra kanten verkar svagt gödslade. Flera slåtter- och betesgynnadearter finns, men de flesta förekommer i små mängder. Vårbrodd, stagg och gökärt är de vanligaste. Dessutom finns blåsuga, jungfrulin, kattfot, rödkämpar, Jungfru Marienycklar, nattviol och granspira i enstaka exemplar.

Hävd

Hävden sker genom bete. Vid inventeringen var de öppna delarna måttligt hävdade, men under senare tid har antagligen betet varit svagt eller kanske t o m saknats helt periodvis.

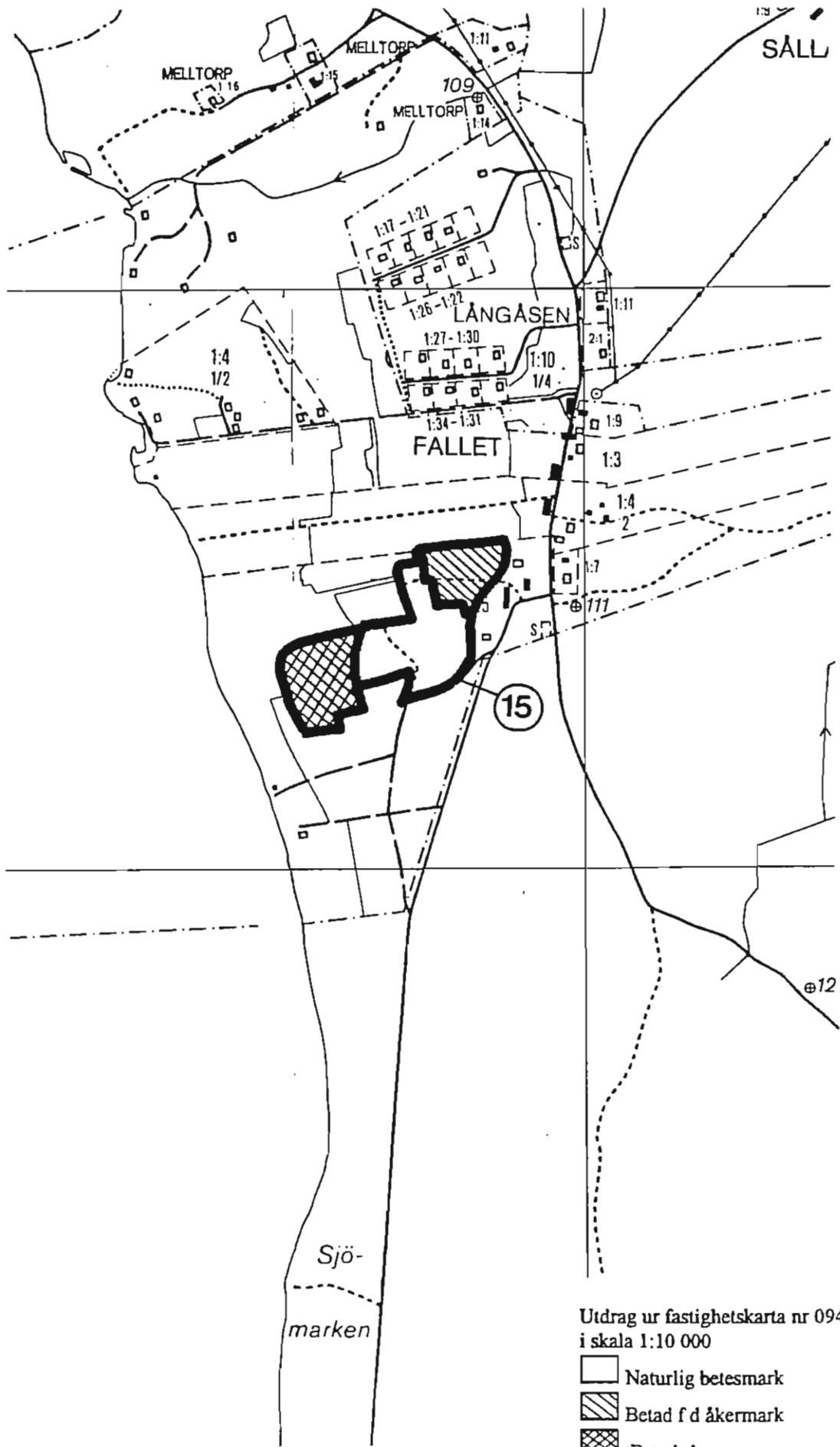
Kulturvärden

Ett par stengärdesgårdar finns, en som är gammal och nedsjunknen och en som ser ut att vara av betydligt senare datum.

Bedömning

Hävden har varit svag och hagen har fått växa igen. Fortfarande finns dock en betespräglad flora med bl a den värdefulla granspiran.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 094 93
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark
- Betad skog

62:15 FALLET

Nysunds SN
Topoblad: 0943

Invent. datum: 91.06.10
Koord. 65474/14167 9E9D2B4H

Fallet är beläget i slutningen utefter Skagerns östra strand i ett småskaligt odlingslandskap, som under de senaste decennierna dominerats av jordgubbsodling. Landskapet är omväxlande med små åkrar, igenväxande hagmarker och skog.

Beskrivning

Den 3 ha stora björkhagen är delvis under igenväxning men har i de östligaste delarna gallrats så sent som 1990. De västligaste delarna utgör idag lövskog (1,5 ha) med inslag av hassel och ek. I området ingår en f d åker (1 ha), som varit ogödslad under lång tid med mandelblom och bockrot som hävdindikatorer. Friskäng av rödventyp dominerar. Svinrot, gullviva, gökärt, bockrot, jungfrulin, vårbrodd, liten blåklocka och prästkrage förekommer sparsamt. Impone-
rande är den rika svinrotsängen utefter åkerkanterna i norr.

Hävd

Hagen betas av nötkreatur fr o m 1991 efter att tidigare varit fårbetad, men med några års hävduppehåll. Hävden är i de öppnare partierna god.

Kulturvärden

Ett antal väl synliga stengärdesgårdar i ost-västlig riktning delar upp odlingslandskapet.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt i Örebro län, 62:4.
Översiktlig naturinventering Degerfors kommun, 4.

Bedömning

Det småskaliga odlingslandskapet är ett mycket trevligt inslag i landskapsbilden. Hävden har förstärkts de senaste två åren och röjningar framöver förbättrar förhållandena för de hävdgyn-
nade arterna. Området hyser dessutom ett rikt fågelliv med bl a nötkråka och trädlärka.

Klass 3

KARLSKOGA

12 KARLSKOGA

Kommunen karaktäriseras av kuperat skogslandskap, en sent koloniserad, men i bebyggelse och brukningsbild ännu genuin bergslags- och bruksbygd. Odlingsmarkerna finns i långsträckt öppna dalgångar med branta sidor och glest liggande bebyggelsegrupper.

Kommunen ingår i

- * *Naturgeografisk region:*
 - 27 Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen
 - 28 B Sydligt boreala kuperade områden
- * *Agrar kulturlandskapsregion:*
 - 11 Mellansvenska skogsbygderna
- * *Produktionsområde:*
 - Mellersta Sveriges skogsbygder

I Karlskoga kommun har **totalt 22,3 ha naturlig fodermark** fördelad på **7 objekt** bedömts vara av intresse. Förutom de nedan beskrivna objekten har ytterligare ca ett 50-tal objekt besökts men bedömts som ointressanta. I de flesta fall hade hävden upphört och områdena var mer eller mindre igenväxta. Några objekt var gödselpåverkade och i enstaka fall hade betesmarken planterats med barrträd.

FÖRDELNING MELLAN VÄRDEKLASSERNA

Här redovisas fördelningen av den naturliga fodermarken mellan värdeklasserna. Karlskoga kommun saknar objekt i värdeklass 1 och 2. Fig 1 visar andelen areal i procent och fig. 2 visar fördelningen av arealen i ha samt antal objekt i resp värdeklass.

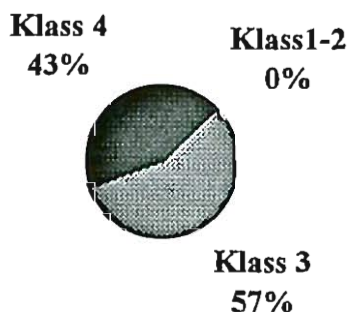

Fig. 1 Andel naturlig fodermark i Karlskoga kommun fördelad mellan värdeklasserna

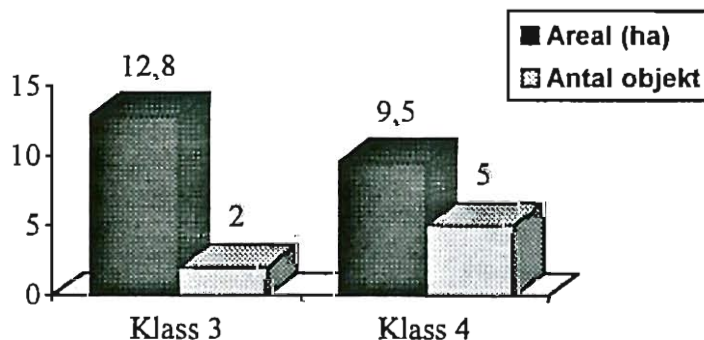

Fig 2. Areal naturlig fodermark i Karlskoga kommun fördelad mellan värdeklasserna samt antal objekt i resp klass

FÖRDELNING MELLAN NATURTYPERNA

Vid inventeringen har **ingen slåttermark** påträffats i kommunen, utan hela arealen naturlig fodermark är betesmark.

Betesmarken består av fyra olika naturtyper. Fig. 3 visar fördelning av den naturliga betesmarken mellan de olika naturtyperna oavsett värdeklass. I tabell 1 redovisas i siffror fördelningen av arealen mellan de olika naturtyperna inom resp värdeklass. För definition av de olika naturtyperna se sid 5.

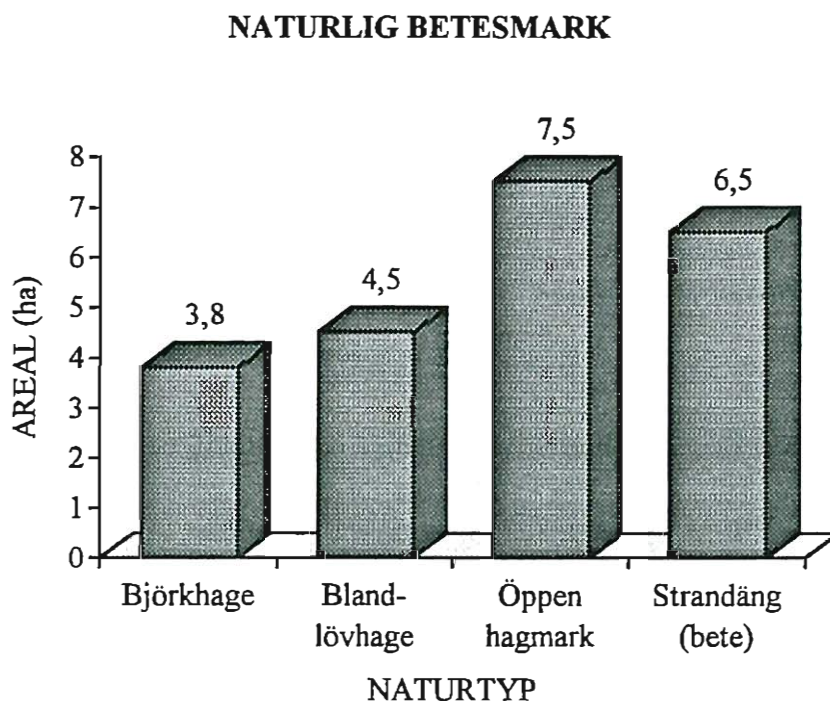

Fig. 3 Areal naturlig betesmark i Karlskoga kommun fördelad mellan naturtyperna

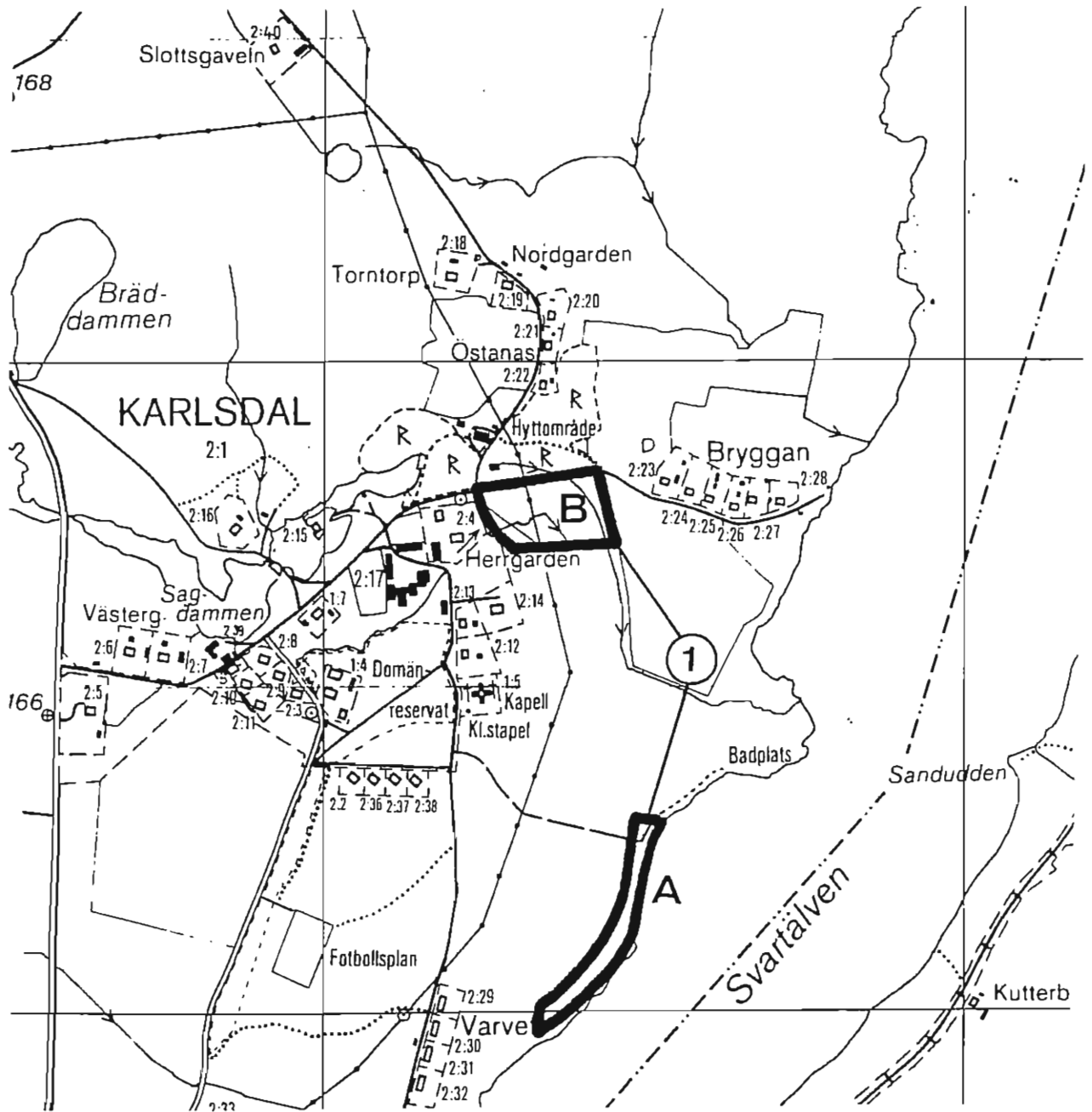
Av den totala arealen betesmark är 17 % björkhage, 20 % blandlövhage, 34 % öppen hagmark och 29 % strandäng.

Naturtyp	Klass 3		Klass 4	
	Areal ha	(%)	Areal ha	(%)
Björkhage	1,8	(14)	2	(21)
Blandlövhage	2	(16)	2,5	(26)
Öppen hagmark	2,5	(19)	5	(53)
Strandäng	6,5	(51)		

Tab. 1 Areal naturlig fodermark i Karlskoga kommun fördelad mellan naturtyperna inom resp klass. Procentsiffran anger andel i resp värdeklass.

ÄNGS- OCH HAGMARK I KARLSKOGA KOMMUN

Nr	Objektnamn		KlassNaturtyp	Areal (ha)
83:1	KARLSDAL	3	Strandäng - bete	1
			Blandlövhage	2
83:2	DALSMUND	4	Björkhage	1
			Öppen hagmark	0,5
83:3	GRANBERGSDAL	4	Öppen hagmark	4,5
83:4	ÅSBERGSVIKETORP	4	Strandäng - bete	5,5
			Öppen hagmark	2,5
83:5	UTTERBÄCK	3	Björkhage	1,8
83:6	VALÅSEN	4	Blandlövhage	2,5
83:7	FÄRMTORP	4	Björkhage	1

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 87
i skala 1:10 000

□ Naturlig betesmark

83:1 KARLSDAL

Karlskoga SN
Topoblad: 1044

Invent.datum: 90.06.11
Koord. (A) 65911/14374 10E8H1C1E
(B) 65917/14373 10E8H1C7D

Karlsdal är beläget i skogstrakten intill Karlsdalssjöns sydvästra del, där sjön smalnar av och övergår i Svartälven.

Beskrivning

Längs stranden betas ca 1 ha strandäng (A). Björk och klibbal dominerar trädskiktet som också består av tall. I buskskiktet växer krypvide och alsly. Vegetationstypen varierar mellan fuktäng av tuvåteltyp och fuktäng av gräs-lågstartyp. Närmast åkermarken finns även mindre områden med friskäng av rödventyp. Floran är bitvis gödselpåverkad, men större delen är opåverkad. Slätter- och betesgynnade arter som ormrot och stagg är fläckvis vanliga. Ängsvädd finns i större antal medan ängsfryle och harstarr bara förekommer i enstaka exemplar.

Väster om strandängen betas även åkermark.

Öster om herrgården betas en 2 ha stor blandlövhage (B) som är flack och stenig. Träd och buskar växer i dungar som är så slutna att grässvål saknas, men mellan dungarna finns öppna ytor. Björk, ask och lönn är de vanligaste trädslagen. Dessutom finns asp, rönne, hägg och klibbal. Sly av nämnda arter bildar buskskikt. Friskäng av rödventyp dominerar, men även torräng av färsvingeltyp och fuktäng förekommer. Större delen av hagen verkar svagt gödselpåverkad men en del hävdgynnade arter förekommer. Vårbrodd är vanlig medan ormrot bara fläckvis är vanlig. I fåtal finns liten blåklocka, blåsuga, gökärt, harstarr, prästkrage, revfibbla och stagg. Ett par nattviolter som inte gick att artbestämma sågs också.

Hävd

Hävden sker genom bete av nötkreatur. Strandängen (A) i väster är måttligt betad, medan blandlövhagen (B) är välbetad.

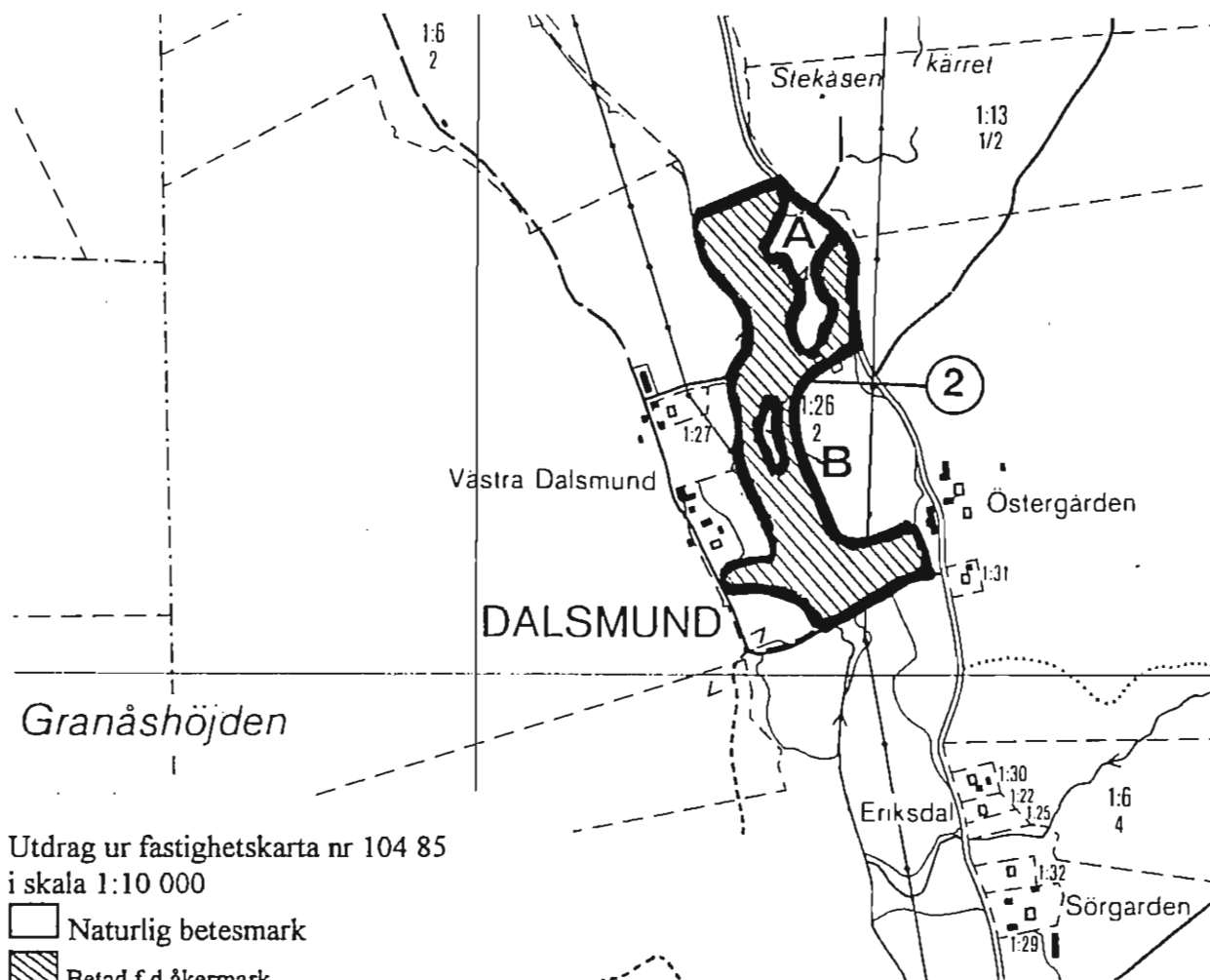
Tidigare inventeringar

Hagmarker i Örebro län, Ka 1
Naturvårdsöversikt Örebro län, 83:38
Översiktlig naturinventering av Karlskoga kommun, 11
Riksintresse: K 30

Bedömning

Blandlövhagen (B) hyser flera hävdgynnade arter, de flesta är dock representerade av ett litet antal individer. Även strandängen (A) har vissa värdefulla arter, typiska för hävdad mark. Dessutom är betesmarken vid Karlsdal av betydelse för landskapsbilden.

Klass 3

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 85
i skala 1:10 000

- Naturlig betesmark
- Betad f d åkermark

83:2 DALSMUND

Karlskoga
Topblad: 1044

Invent.datum: 90.06.12
Koord. 65914/14293 10E8F1E4E

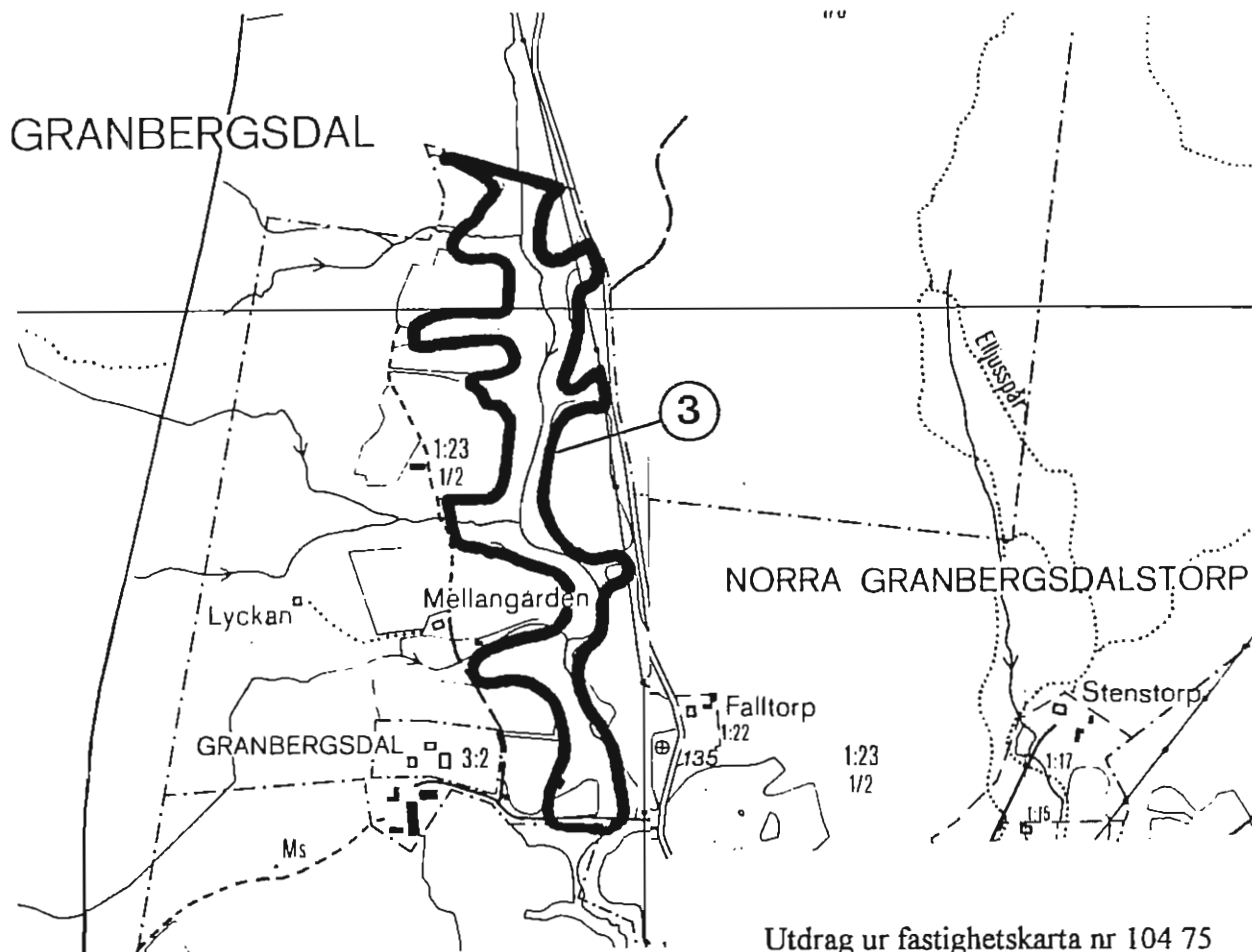
Dalsmund ligger i Lerälvens dalgång som domineras av öppen odlingsmark. Både i öster och väster gränsar det öppna landskapet till barrskogklädda höjdområden.

Den naturliga fodermarken omfattar ca 1 ha björkhage (A) i norr och knappt 0,5 ha öppen hagmark (B) belägen i ravinen. Resten av betesmarken (ca 4 ha) är gammal åker. Träd- och buskskiktet i björkhagen (A) består förutom av björk även av asp, rönn och druvfläder. I (B) växer enstaka spridda björkar och videbuskar. Hävdindikatorer saknas. Vegetationstypen är friskäng och fuktäng. Hävden sker genom bete och (A) är svagt till måttligt betad, (B) och åkermarken är väl till måttligt betad. Ett fint inslag i landskapsbilden.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 83:36
Översiktlig naturinventering av Karlskoga kommun, 9b

Klass 4

Utdrag ur fastighetskarta nr 104 75
och 104 76 i skala 1:10 000
□ Naturlig betesmark

83:3 GRANBERGSDAL

Karlskoga
Topoblad: 1044

Invent.datum: 90.06.12
Koord. 65887/14298 10E7F3E7I

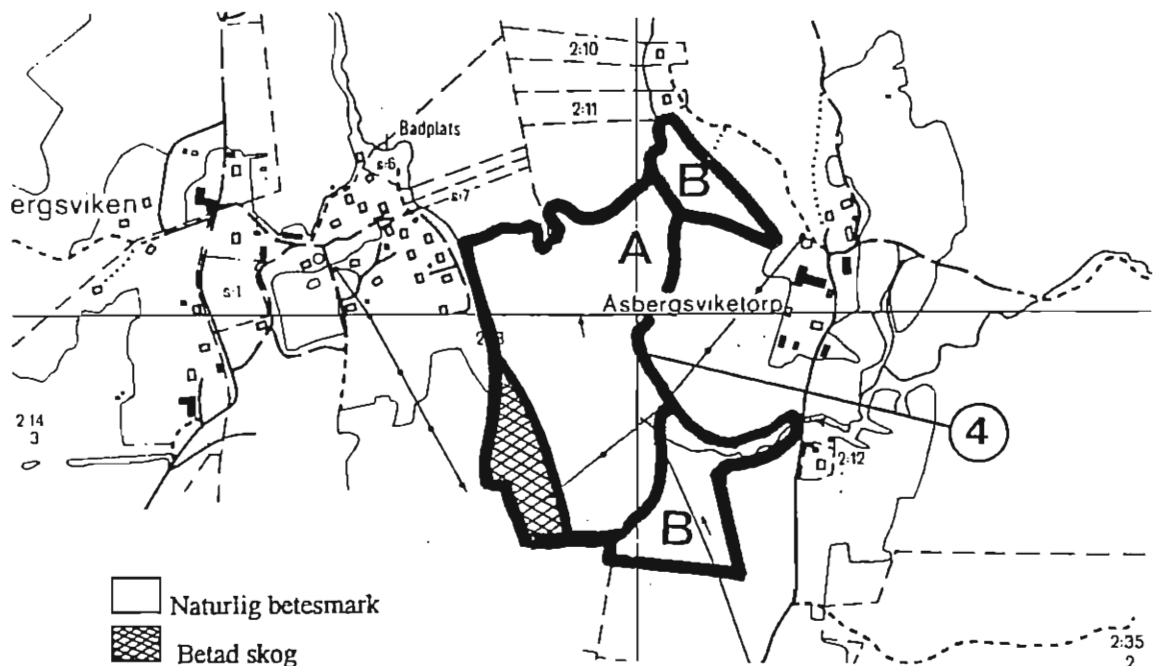
Granbergssdal är beläget i Lerälvens dalgång. Det öppna landskapet längs älven gränsar till sluten barrskog både i väster och öster.

I ravinerna betas ca 4,5 ha öppen hagmark, en stor del av området är markerat som betad f d åker på gamla ekonomiska kartan. Även åkermark intill betas. Asp, björk, rönn och gran bildar trädskikt. I buskskiktet växer jolster och gråvide. I de lägst belägna delarna förekommer fuktäng av tuvtäteltyp. Uppåt åkermarken är vegetationstypen istället friskäng av rödvenstyp. Hävdgynnade arter saknas. Endast ett fåtal av den slättergynnade svinroten växer i vägkanten. Hagen är väl till måttligt betad av nötkreatur. Det öppna landskapet med de välutvecklade sidoravinerna utgör ett mycket tilltalande inslag i landskapsbilden.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 83:34
Översiktlig naturinventering av Karlskoga kommun, 9a
Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten, 12

Klass 4

83:4 ÅSBERGSVIKETORP

Karlskoga SR
Topoblad: 1041

Invent.datum: 90.06.13
Koord 65819/14189 10E6D1D9J

Åsbergsviketorp är beläget vid sjön Alkvetterns sydöstra strand, inne i Åsbergsviken. Just vid viken är landskapet öppet men i övrigt präglas det av barrskog.

Beskrivning

Inne i viken betas ca 5,5 ha strandäng (A). Träd- och buskskiktet, som är koncentrerat till södra delen och intill bäcken, består av klibbal och björk. Den dominerande vegetationstypen är fuktäng av högstarttyp, men även fuktäng av bl a gräs-lågstarttyp och tuvtäteltyp förekommer och bitvis domineras fältskiktet av fräken. I sydväst övergår den öppna strandängen i alskog, ca 1,6 ha stor.

Nordost och sydost om strandängen betas öppen hagmark (B), totalt ca 2,5 ha. Träd- och buskar saknas nästan helt. Vegetationstypen är fuktäng som verkar något gödselpåverkad. Även åkermarken söder och väster om den naturliga fodermarken betas.

Hävd

Strandängen är väl till måttligt betad och den öppna hagmarken samt åkrarna är välbetade av nötkreatur.

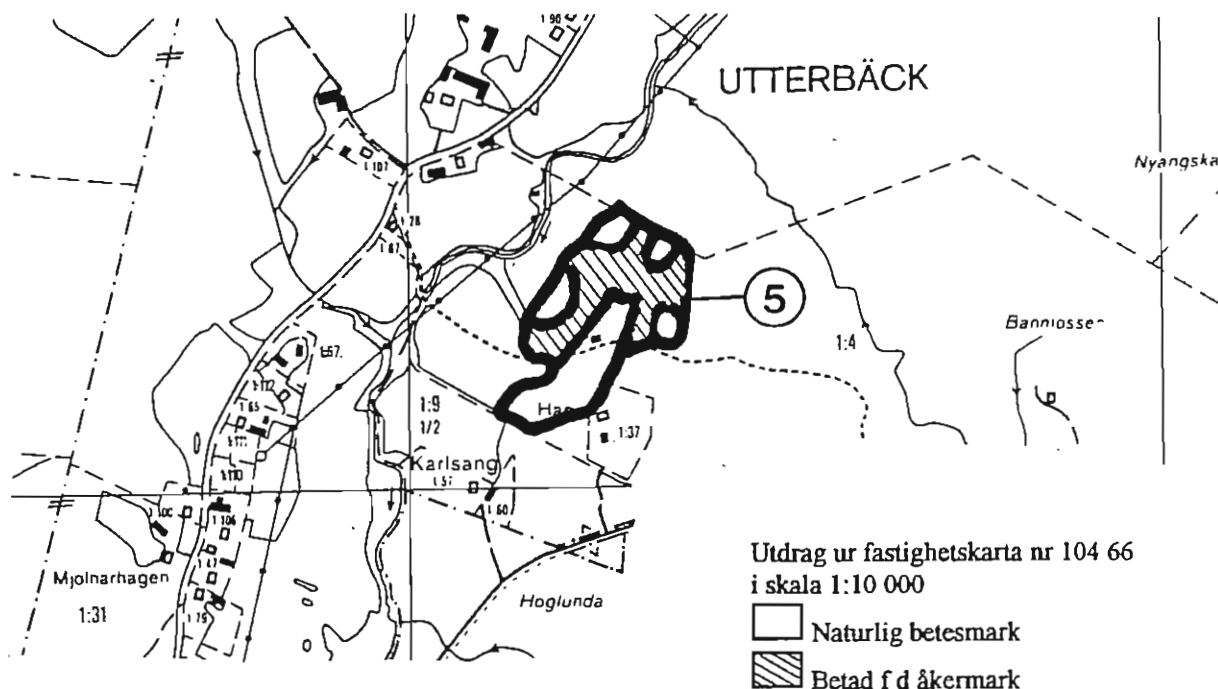
Tidigare inventeringar

Madmarker i Örebro län, Ka 1

Bedömning

Betade strandängar är en naturtyp som blivit ovanlig. Dessutom är hela det betade området ett mycket fint inslag i landskapsbilden. Det botaniska värdet är däremot mindre.

Klass 3

83:5 UTTERBÄCK

Karlskoga SN
Topoblad: 1044

Invent.datum: 90.06.11
Koord. 65812/14322 10E6G1C2C

Utterbäck är beläget i ett smalt odlingsområde längs Imälven.

Beskrivning

Mellan åkermark och skog betas ett ca 3,5 ha stort område som till hälften utgörs av f d åker och till hälften av björkhage. Förutom björk bildas trädskiktet av tall, gran och asp. Den dominerande vegetationstypen är friskäng av rödventyp, men även friskäng av skogsnåvatyp och torräng av fårsvingeltyp förekommer. Floran kan delvis vara svagt gödselpåverkad. Flera av de slätter- och betesgynnade arterna som förekommer finns endast i fåtal. Gökärt, vårbrodd och ängsvädd är ganska vanliga medan svinrot förekommer fläckvis. I enstaka exemplar finns stor blåkllocka, prästkrage, jungfrulin, kattfot och borsttistel.

Hävd

Hagen är väl till måttligt betad.

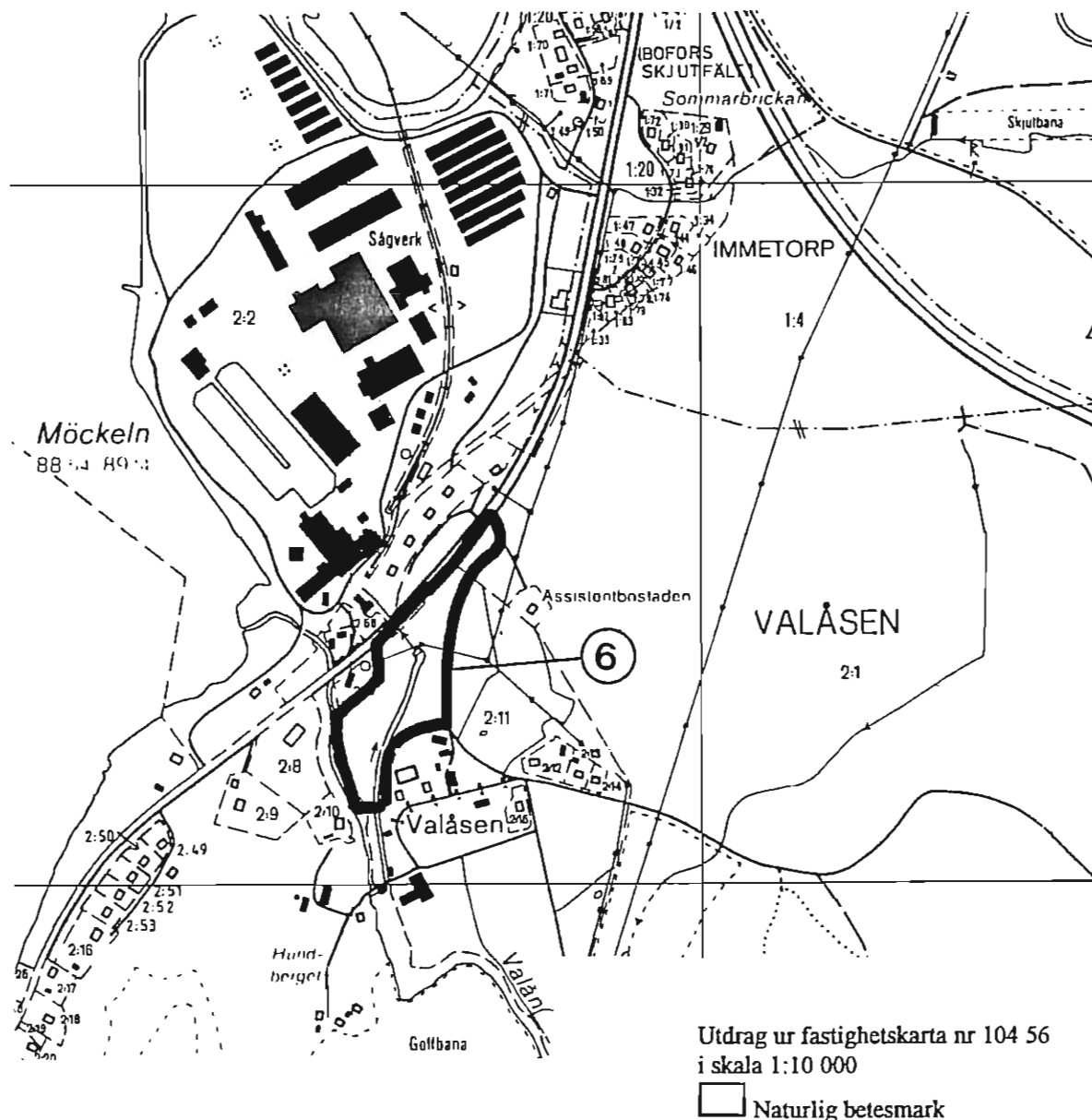
Tidigare inventeringar

Hagmarker i Örebro län, Ka 2

Bedömning

Hagen har en hävdgynnad flora med en del värdefulla arter, som t ex svinrot och kattfot. Hagen utgör även ett trevligt inslag i landskapsbilden.

Klass 3

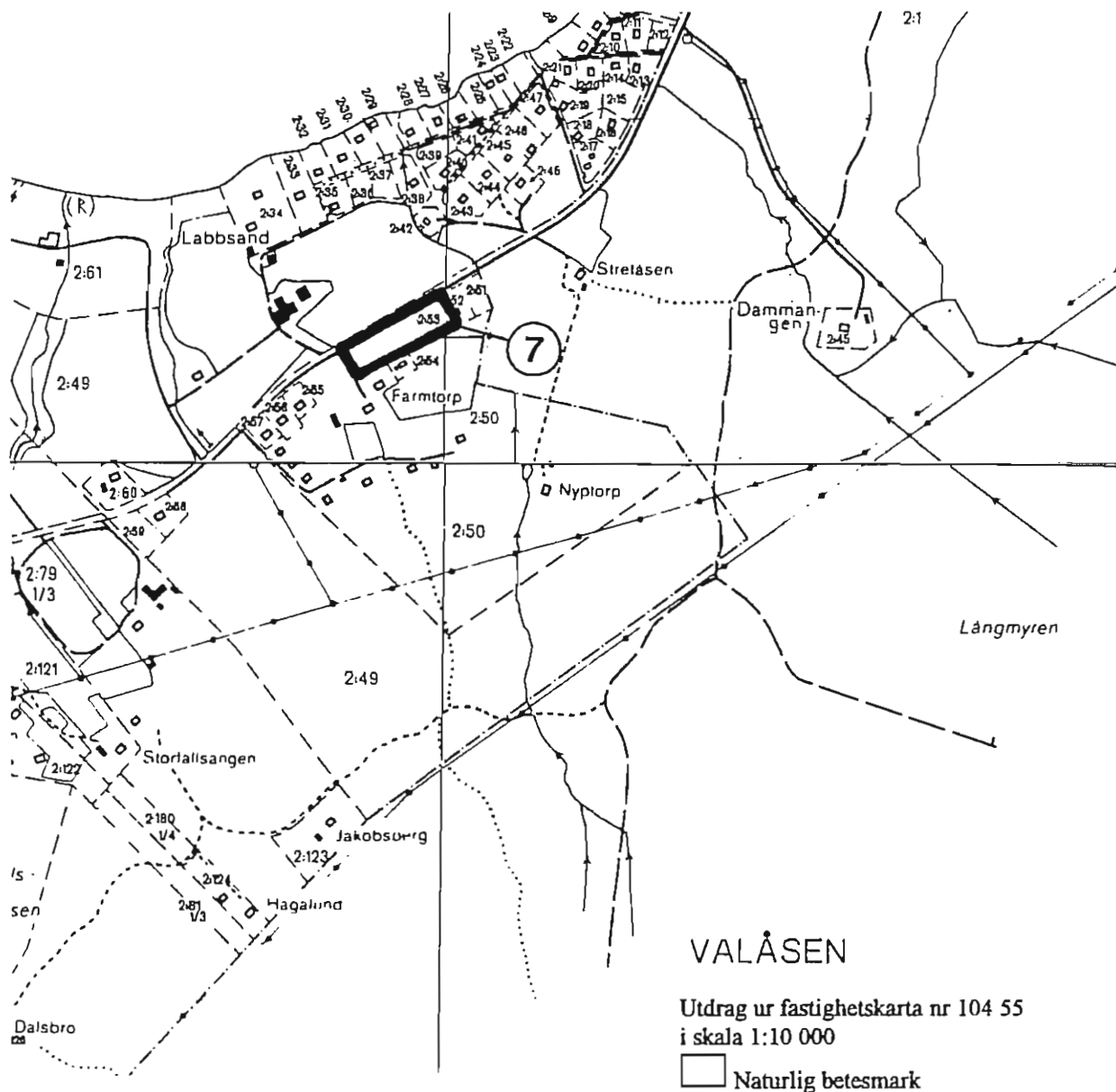

83:6 VALÅSEN

Karlskoga SR Invent.datum: 90.06.08
 Topoblad: 1044 Koord 65772/14305 10E5G2A2F

Norr om Valåsens gamla herrgård finns en ca 2,5 ha stor blandlövhage. Området består av f d parkmark till Valåsens herrgård. Trädskiktet domineras av ek och ask men består även av lönn, björk, lind, klibbal och asp. Förutom sly av ask och asp som dominerar buskskiktet förekommer även skogstry och hassel. Träd- och buskskiktet har en ca 75% täckningsgrad och större delen av hagen saknar riktig grässvål. Vegetationstypen varierar mellan frisk- och fuktäng. Floran är mer typisk för lund än för hagmark. Stora bestånd av örnbräken och träjon förekommer. Valån har dämats upp och en konstgjord damm finns i den södra delen. En hävdgynnad flora saknas nästan helt. Gökärten är vanlig och ormrot finns sparsamt. Hagen betas av häst och hävden är måttlig till svag.

Klass 4

83:7 FÄRMTORP

Karlskoga SR Invent.datum: 90.06.08
 Topoblad: 1044 Koord. 65751/14289 10E5F0D1J

I det smala odlingsstråket öster om sjön Möckeln finns en björkhage, 1 ha stor, intill landsvägen. Förutom björk växer enstaka gran och rönn i trädskiktet. Enar och små granar bildar buskskikt. Vegetationstypen varierar mellan frisk- och fuktäng. En liten del verkar svagt gödselpåverkad. Hävdgynnade växter förekommer sparsamt. Gökärt är vanlig medan liten blå-klocka, svinrot, prästkrage och vårbrodd endast finns i fåtal. Hävden är måttlig och sker genom bete.

Tidigare inventeringar

Naturvårdsöversikt Örebro län, 83:5
 Översiktlig naturinventering av Karlskoga kommun, 32

Klass 4

TIDIGARE INVENTERINGAR OCH ANNAN LITTERATUR

Botaniska strövtåg på Värnsta. Opublicerad. Nilsson K G.

Drumlinområdet vid Hackvad, översiktlig naturinventering och förslag till skyddsåtgärder. Hallin G. 1973. Länsstyrelsen i Örebro län.

En inventering av Söröns kärlväxter. Svensson B. 1969 opublicerad stencil

Faunavård. Om bevarande av hotade djurarter. Ahlén I. 1977. Skogshögskolan och statens naturvårdsverk, Stockholm.

Floran i Rinkaby och Glanshammars socknar i Närke. Nilsson K. G. 1986. Svensk Botanisk Tidskrift, 80:335-368

Förslag till skötselplan för odlingslandskapet inom Naturvårdsområdet Malingsbo-Kloten. Lennartsson T. 1987. Länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Hagmarker i Örebro län, inventering och landskapsvårdsplanering. Länsstyrelsen i Örebro län. Rosenberg M. 1981. Publ 1981:19

Inventering av ängs- och hagmarker. Handbok. 1987. Statens naturvårdsverk

Kvismarens vegetation och fågelliv. Petterson Å. 1981. Länsstyrelsen i Örebro län.

Kärlväxtfloran inom Garphyttans Nationalpark. Gustavsson, Lindberg, Pettersson 1972. Statens naturvårdsverk.

Kärlväxter i Viby socken. Nilsson K. G. 1978. Hallsbergs kulturnämnd.

Madmarker i Örebro län, inventering och landskapsvårdsplanering. Rosenberg M. 1980. Länsstyrelsen i Örebro län. Publ 1980:2

Morskogasjön, vegetation och fågelliv. Andersson M. 1990. Länsstyrelsen Örebro län.

Naturvårdsinventering av Järleområdet. Föhr P O. 1970. Länsstyrelsen i Örebro län.

Naturgeografisk regionindelning av Norden 1984. Nordiska Ministerrådet

Naturvårdsinventering av Älvhytteområdet. Ekholm E. 1979 Länsstyrelsen i Örebro län.

Naturvårdsöversikt Örebro län. 1984. Länsstyrelsen i Örebro län.

Objektkatalog - Naturvårdande beredskapsarbeten. Wiksell B. 1984. Länsstyrelsen i Örebro län. Opublicerad.

Preliminär studie av jordtungor i Sverige. Nitare J. 1983. Göteborgs universitet, 10-poängsarbete

Sjön Tysslingens vegetation och fågelliv. Rosenberg K. 1974. Länsstyrelsen i Örebro län.

Vegetationsundersökning av naturreservatet Herrfallsäng. 3-betygsarbete, Göteborgs universitet, Furuholm L.

Vegetationstyper i Norden. 1984. Nordiska ministerrådet

Vegetation och fågelliv i västra Hemfjärden. Rosenberg K. 1979. Länsstyrelsen i Örebro län.

Vibysjöns Kärlväxter. Nilsson K. G. 1978

Översiktlig naturinventering av Askersunds kommun Ekholm E., Hallin G. 1980. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturvårdsinventering av Centrala Tiveden. Johansson R. 1971. Tivedskommittén.

Översiktlig naturinventering av Degerfors kommun. Ekvall. A-M 1977. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturinventering av Glanshammar kommun. Janzon G. 1973. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturinventering av Hallsbergs kommun. Ekholm E., Hallin G. 1980. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturvårdsinventering av Hidinge området i Örebro kommun. Holm A. 1973. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturinventering av Hällefors kommun. Ursberg K. 1976. Länsstyrelsen i Örebro län

Översiktlig naturinventering av Karlskoga kommun. Ljung E. 1975. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturinventering av Kumla kommun. Furuholm L. 1972. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturinventering av Laxå kommun. Bengtsson A-M. 1974. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturinventering av Lindesbergs kommun. Ekholm E. 1976. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturinventering av Ljusnarsbergs kommun. Ursberg K. 1978. Länsstyrelsen i Örebro län

Översiktlig naturinventering av Nora kommun. Ekholm E. 1975. Länsstyrelsen i Örebro län.

Översiktlig naturvårdsinventering av Norra Tiveden Kjellström M. 1971. Tivedskommittén.

Översiktlig naturinventering av Örebro kommun. Furuholm, Nettelbladt, Karlsson 1973. Länsstyrelsen i Örebro län.

